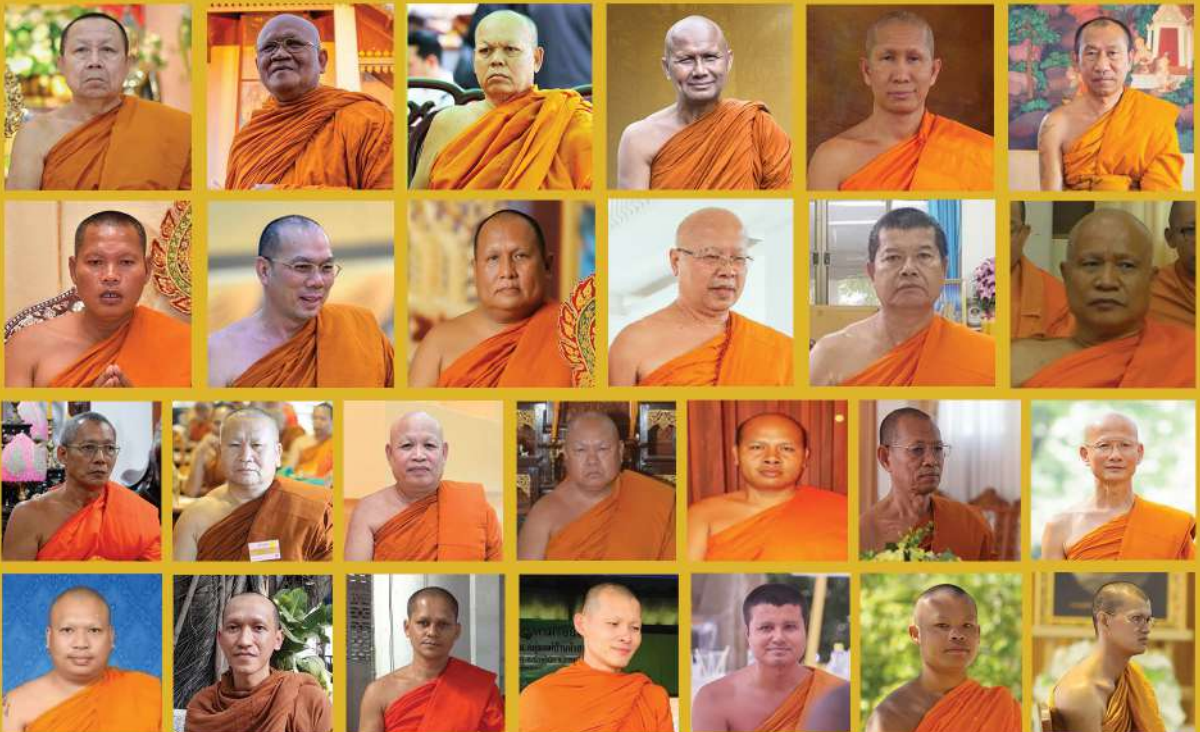

พื้นที่ต้นแบบ
การสาธารณสงเคราะห์สร้างสังคมสุขภาวะ

พื้นที่ต้นแบบการสาธารณสุขสงเคราะห์สร้างสังคมสุขภาวะ

ประธานที่ปรึกษา

สมเด็จพระมหาธีรราชจารย์

คณะที่ปรึกษา

พระพรหมวัชรเมธี	พระธรรมสุธี	พระธรรมวชิรโมลี, ป.ธ.๘, Ph.D.
พระธรรมวชิรเมธี วิ., รศ.ดร.	พระธรรมวัชรบัณฑิต, ศ.ดร.	พระเทพสุวรรณเมธี, รศ.ดร.
พระเทพวัชรเมธี, ผศ.ดร.	พระเทพปวรเมธี, รศ.ดร.	พระเทพเวที, รศ.ดร.
พระเทพสีมาภรณ์	พระเมธีสุตาภรณ์, ผศ.ดร.	พระศรีวิจิราภรณ์, ป.ธ.๙ ดร.
พระมงคลธรรมวิธาน, ผศ.ดร.	พระมหาเฉลิม ปิยทสสี, ดร.	ดร. ประภาศิต กายะสิทธิ์
นายคณพล ศรีหอมรัตน์	นางสาวยอดขวัญ รุจนกนกนาฏ	

บรรณาธิการ

พระมงคลวชิรากร

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

พระสุธีวชิรปฏิภาณ	พระครูอมรชัยคุณ	พระมหาเป็นเกียรติ กิตติวิสุโท
-------------------	-----------------	-------------------------------

กองบรรณาธิการ

พระครูศาสนกิจจาทรร	พระครูโพธิวีรคุณ	พระครูโสภณปริยัติ
พระครูพิพิธสุตารดร ดร.	พระอมรมิตร คมภีรธมโม	พระมหาหมณวินทร์ ปุริสุตโต, ผศ.ดร.
พระสุจินตนิพนธ์ สุกโกโร, ดร.	พระมนตร์ธัช อธิปญโญ	พระสาธิต ธีรปญโญ
พระวิสิทธิ์ ฐิตวิสิโท, ผศ.ดร.	พระมหาถาวร ถาวโร	พระครูใบฎีกาสันติ กิตติญาโณ
พระประพันธ์ชัย กิตติรัตนโน	พระมหาสุชาติ พลวโร	พระมหาวรเดช ญาณธีโร
นางลัดดาวัลย์ แก้วสว่าง	ผศ.ดร.ยุทธนา พูนเกิดมะเร็ง	นางทัศนันทน์ ภูมิสุข
นางสาวสายใจ ปัสตัน	นางสาวฐิติพร คหัญญา	นางไพรัช วัฒนกุล
ดร.พิชิต ปุริมาตร	นายณัฐ ทะสังขา	นายชัยณรงค์ คำแดง
นางสาวรัฐวรรณ เสงสีหาพันธ์	ดร.ทงศรี ภูริศรี	นายณัฐภักดิ์ เอียดศรี
นายพีรพัฒน์ พันศิริ	ดร.เกรียงไกร พินยารัก	นายกัมปนาท โทศรี

ออกแบบรูปเล่ม

พิสูจน์อักษร

ปีที่พิมพ์

จัดพิมพ์โดย :

พิมพ์ที่ :

สนับสนุนโดย :

ร่วมแลกเปลี่ยนได้ที่ :

พระมหาเป็นเกียรติ กิตติวิสุโท

พระมหาณรงค์ฤทธิ์ วิสิษฐญาโณ

กรกฎาคม พ.ศ.๒๕๖๔

สำนักงานฝ่ายสาธารณสุขสงเคราะห์ของมหาเถรสมาคม

ร่วมธรรมกราฟิค

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

FB : ฝ่ายสาธารณสุขสงเคราะห์ของมหาเถรสมาคม

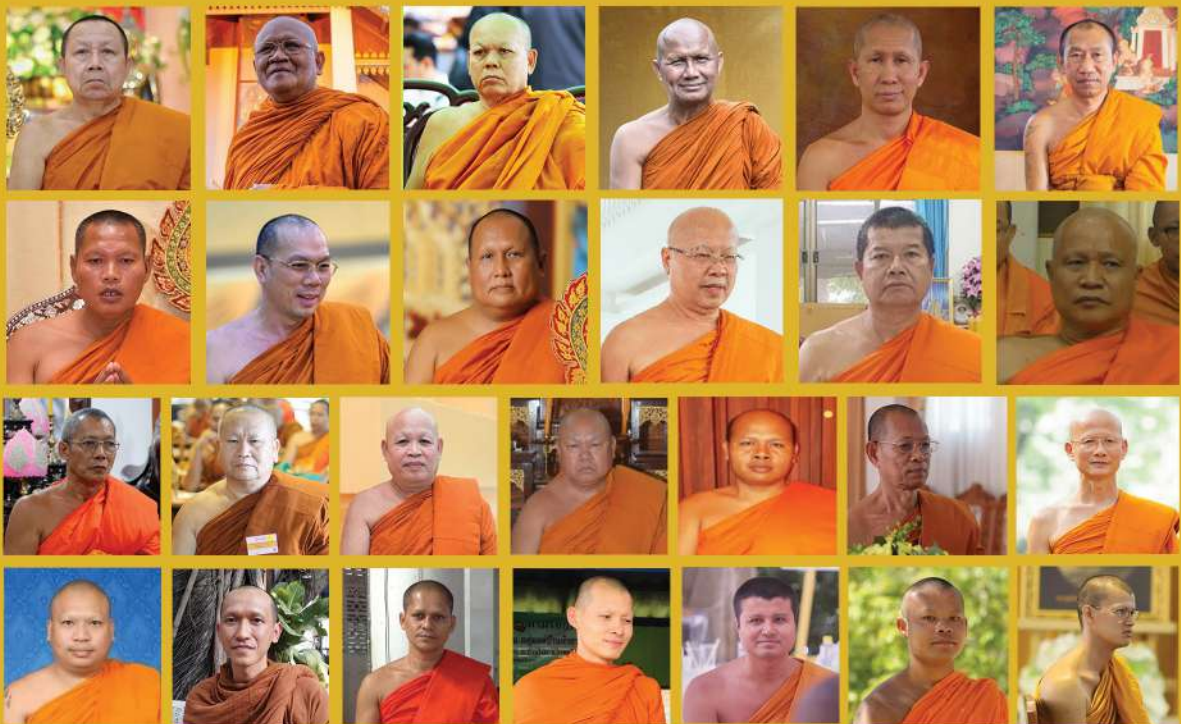
นางทัศนันทน์ ภูมิสุข

พระสงฆ์นักพัฒนา
การสาธารณสุขสงเคราะห์
กับพื้นที่ต้นแบบการสร้างสังคมสุขภาวะ

พื้นที่ต้นแบบ การสาธารณสุขสงเคราะห์สร้างสังคมสุขภาวะ

สงเคราะห์ เกื้อกูล พัฒนา บูรณาการ

พระสงฆ์นักพัฒนาการสาธารณสุขสงเคราะห์
พื้นที่แห่งการยกระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม
ด้วยบทบาทงานสาธารณสุขสงเคราะห์

เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม
เพื่อประโยชน์สุข
แห่งมหาชนชาวสยาม

พระปฐมบรมราชโองการ
พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ ๙
๕ พฤษภาคม พ.ศ.๒๔๙๓

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร องค์เอกอัครศาสนูปถัมภก พระผู้ทรงอุปถัมภ์ศาสนา

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ได้ทรงทำนุบำรุง สืบสานการพระพุทธศาสนา ทั้งด้านพระศาสนา ศาสนธรรม ศาสนบุคคล ศาสนสถาน และ ศาสนพิธีมาอย่างต่อเนื่องไม่ขาดสาย ในฐานะที่พระองค์ทรงเป็นพุทธมามกะและ องค์เอกอัครศาสนูปถัมภก ทรงบำเพ็ญศาสนกิจ เสด็จออกผนวชตามโบราณราชประเพณี เพราะ ทรงประจักษ์แก่พระทัยว่า “ธรรมะคำสั่งสอนของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นั้น ล้วนมีเหตุผล และเป็นสังฆธรรม แม้ผู้ใดจะวิจารณ์ด้วยหลักวิทยาศาสตร์ก็ไม่เสื่อมถอยในความศรัทธา ความเชื่อถือ กับทั้งจักเป็นทางสนองพระเดชพระคุณแด่พระราชบูรพการีอีกทางหนึ่งด้วย” ทรงสถาปนาประมุขสงฆ์เพื่อเป็นหลักในการปกครองคณะสงฆ์ ทรงอุปถัมภ์คณะสงฆ์ไทย ทั้งด้านการบริหาร การปกครอง ด้านการศึกษา และการเผยแผ่ อันเป็นการจรรโลง พระพุทธศาสนาให้มีความเจริญรุ่งเรืองและมั่นคงสืบไป

ทรงบำเพ็ญพระราชกุศลเนื่องในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา และสืบสานด้านศาสนพิธี ในพระราชพิธีต่างๆ อยู่เสมอ ตลอดทั้งเสด็จพระราชดำเนินไปในการพิธีที่ทางคณะสงฆ์วัดต่างๆ ทำรายงานขอพระราชทานพระบรมราชูปถัมภ์ผ่านมายังกรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม ในฐานะหน่วยงานของรัฐที่สนองงานสถาบันพระมหากษัตริย์ด้านศาสนพิธี และพระราชทาน ผ้าพระกฐินและเครื่องพระกฐินแก่หน่วยงาน องค์กร หรือ บุคคล นำไปทอดถวายยัง พระอารามหลวง หรือ วัดต่างๆ ซึ่งถือเป็นการส่งเสริมและเป็นกำลังใจให้พุทธศาสนิกชนได้ร่วม สืบสานโบราณราชประเพณีในกฐินกาลทาน อันเป็นการถวายทานตามที่พระวินัยบัญญัติไว้

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ทรงครองราชย์เมื่อ พุทธศักราช ๒๔๘๙ ตลอด ๗ ทศวรรษแห่งการครองราชย์ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจนานัปการ เพื่อบำบัดทุกข์บำรุงสุขแก่ราษฎร ทรงเป็น “ศูนย์รวมจิตใจแห่งสามัคคีธรรม” ของปวงชนชาวไทยมาโดยตลอด

พ.ศ.๒๕๔๙ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร เสด็จออกทรงผนวชเป็นพระภิกษุในพระพุทธศาสนา ขณะทรงเจริญพระชนมพรรษา ๒๙ พรรษา มีการบันทึกไว้ในหนังสือตำนานวัดบวรนิเวศวิหาร สมัยสมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์ว่า ...“พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้มีพระราชประสงค์จะได้ทรง ผนวชในพระพุทธศาสนาเป็นเวลานาน และเมื่อได้ทรงคุ้นเคยกับหลักการและการปฏิบัติของ พุทธศาสนิก ในระหว่างที่ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจที่ทรงพระศรัทธายิ่งขึ้น ต่อมาเมื่อต้นศก ๒๕๔๙ สมเด็จพระสังฆราช ผู้ที่ทรงนิยมนับถือด้วยวิสาสะอันสนิท และทรงถือว่ามิคฺฌุการ ส่วนพระองค์มามากได้ประจวบลง ต้องเสด็จไปประทับ ณ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ พระอาการเป็นที่วิตกทั่วไปจนแทบไม่มีหวัง แต่ได้หายประชวรมาได้อย่างน่าประหลาด พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินไปเยี่ยมฟังพระอาการหลายครั้ง และได้ทรง พระราชดำริว่า ถ้าได้ทรงผนวชด้วยมีสมเด็จพระสังฆราชทรงเป็นพระอุปชฌายะแล้ว จะเป็น ที่สมพระราชประสงค์ ในอันที่จะได้ทรงแสดงพระราชคารวะและศรัทธา ในพระองค์ สมเด็จพระสังฆราชเป็นอย่างดี จึงได้ตกลงพระราชหฤทัยที่จะทรงผนวช”

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร เสด็จออก ทรงผนวชเป็นพระภิกษุในพระพุทธศาสนา ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม เมื่อวันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๔๙ และเสด็จมาประทับ ณ วัดบวรนิเวศวิหาร จนถึงวันทรงลา ผนวช เมื่อวันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๙ รวม ๑๕ วัน

นับเป็นเหตุการณ์ที่สำคัญของประเทศไทย

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ทรงมีพระราชกรณียกิจในการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาหลายประการ เช่น ทรงบำเพ็ญพระราชกุศลในพิธีกรรมสำคัญทางพระพุทธศาสนาอยู่เป็นนิตย์ ทรงสร้างและบูรณปฏิสังขรณ์พระอารามหลายแห่ง อาทิ พระราชดำริสร้างพระพุทธรูปนวราชบพิตร เพื่อพระราชทานเป็นพระพุทธรูปประจำจังหวัดต่างๆ การบูรณปฏิสังขรณ์วัดพระศรีรัตนศาสดารามในโอกาสงานสมโภชฉลองกรุงรัตนโกสินทร์ครบ ๒๐๐ ปี ทรงอุปถัมภ์คณะสงฆ์ ได้แก่ การส่งเสริมและอุปถัมภ์การศึกษาพระปริยัติธรรม การตั้งเปรียญ การพระราชทานทุนเล่าเรียนหลวงสำหรับพระภิกษุและสามเณร ทรงอุปถัมภ์มหาวิทยาลัยสงฆ์ ได้แก่ สภาการศึกษามหามกุฏราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์ เป็นต้น ทรงเกื้อกูลพระพุทธศาสนาให้ยั่งยืน โดยทรงสนับสนุนให้จัดตั้ง “มูลนิธิภูมิพลโลกิขุ” ขึ้นเมื่อพุทธศักราช ๒๕๑๐ เพื่อส่งเสริมการจัดสร้างพระคัมภีร์อัฐรสาลีนี้ ภาคภาษาไทย ซึ่งยังไม่เคยปรากฏมาก่อน ทั้งยังทรงอุปถัมภ์ “การสังคายนาพระไตรปิฎก” ณ วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ ระหว่างพุทธศักราช ๒๕๒๘ - ๒๕๓๐ ในโอกาสที่ทรงเจริญพระชนมพรรษาครบ ๕ รอบ เมื่อพุทธศักราช ๒๕๓๐

ในวาระดังกล่าวนี้ได้มีการจัดพิมพ์พระไตรปิฎกออกเป็นภาษาบาลีและฉบับแปลภาษาไทยฉบับสมบูรณ์ขึ้น จากนั้นโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานพระราชทรัพย์

ส่วนพระองค์ ให้ดำเนินโครงการพัฒนาระบบคอมพิวเตอร์เพื่อศึกษาพระไตรปิฎกและ
อรรถกถา กระทั่งแล้วเสร็จเมื่อพุทธศักราช ๒๕๓๔ เพื่อประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้า
พระไตรปิฎกให้แพร่หลาย

ห้วงเวลานี้เป็นครั้งแรกในสมัยรัตนโกสินทร์ที่มีการก่อสร้างพระพุทธรูปขนาดใหญ่ขึ้น
อีกครั้งหนึ่ง คือ **“การสร้างพระศรีศากยะทศพลญาณ ประธานพุทธมณฑลสุพรรณบุรี”**
พระพุทธรูปปางลีลา หล่อด้วยสำริด ที่มีความสูงถึง ๑๕.๘๗๕ เมตร เพื่อประดิษฐานเป็น
พระประธาน ณ พุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม แล้วเสร็จเมื่อพุทธศักราช ๒๕๒๕ ภายหลังจาก
ที่มีการสร้างพระศรีสรรเพชญดาญาณในรัชสมัยของสมเด็จพระรามาธิบดี ที่ ๒
แห่งกรุงศรีอยุธยา เมื่อพุทธศักราช ๒๐๔๓ ซึ่งนับเวลาที่ล่วงมายาวนานถึง ๔๘๒ ปี

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ทรงมีความผูกพัน
ใกล้ชิดกับพระบรมพุทธานุภาพเป็นอย่างมาก ด้วยพระราชศรัทธาในคำสอน ก่อให้เกิดความตั้งมั่น
ในการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา ประจักษ์ได้โดยการแสดงพระองค์ให้เห็นถึงความทรงเป็น
“พุทธมามกะ” และทรงเป็น **“พุทธศาสนูปถัมภก”** ที่นับถือพระพุทธเจ้าเป็นสรณะ
อย่างเคร่งครัด อีกทั้งได้ร่วมพระบรมโพธิสมภารของพระองค์ยังเปี่ยมไปด้วยความเป็น
“ธรรมราชา” ผู้ทรงปกครองแผ่นดินด้วยธรรมานุภาพ พรั่งพร้อมสมบูรณ์ด้วยทศพิธราชธรรม
๑๐ ประการ จักรวรรดิวัตร ๑๒ ประการ และสังคหัตถ์ ๔ ประการ ดำรงพระองค์สืบสาน
พระราชจริยวัตรของสมเด็จพระบูรพมหากษัตริยาธิราชเจ้านับแต่สมัยสุโขทัยเนื่องมาจวบจน
ปัจจุบัน สมดังพระปฐมบรมราชโองการ ที่ทรงประกาศขณะประทับเหนือพระที่นั่งภัทรบิฐ
ภายใต้ต้นพญาลมहाเศวตฉัตร ในพระราชพิธีบรมราชาภิเษก เมื่อวันที่ ๕ พฤษภาคม พุทธศักราช
๒๔๙๓ ที่ว่า **“เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุข แห่งมหาชนชาวสยาม”**

ความเจริญรุ่งเรืองของพระพุทธศาสนา ไม่เพียงแต่ได้รับการอุปถัมภ์ค้ำชูจาก
พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตรเท่านั้น หากแต่ยังได้รับการ
เกื้อกูลและจรรโลงศาสนา จาก **“คู่พระบารมี”** คือ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ
อีกด้วย

อันความกล่าวเช่นนี้เนื่องจากพระองค์มีพระราชศรัทธาในพระบรมพุทธานุภาพมาตั้งแต่
เยาว์วัย ด้วยทรงมีพื้นฐานความรู้จากพระบิดาและทรงศึกษาพระธรรมพร้อมกันน้อมนำไป
ปฏิบัติตามอยู่เสมอ อีกทั้งยังทรงดำเนินรอยตามและแบ่งเบาพระราชภาระของ
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในฐานะพุทธศาสนูปถัมภก ดังปรากฏในพระราชกรณียกิจ
นานัปการ เช่น ทรงบำเพ็ญพระราชกุศลบุญกิริยาวัตรโดยการพระราชทานสังฆทาน

พระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์และทรัพย์ในส่วนของหลวงแก่โรงพยาบาลสงฆ์และ
ทำนุบำรุงวัดต่างๆ ทรงสร้างพระพุทธรูปที่สำคัญ ทรงบำเพ็ญพระราชกุศลเนื่องในวันสำคัญทาง
พระพุทธศาสนาตามโบราณขัตติยราชประเพณี โดยเฉพาะการเสด็จพระราชดำเนินไปทรงสดับ
พระธรรมเทศนาเป็นนิจในทุกวันธรรมสวนะ ยังผลให้พระองค์ทรงเข้าพระราชหฤทัยใน
พระธรรมอย่างถ่องแท้ น้อมนำมาซึ่งพระจริยวัตรอันเป็นแบบอย่างที่ดีงามแก่ประชาชน อีกทั้ง
ทรงนำแสงสว่างแห่งธรรมเผยแผ่ออกไปให้ประชาชนทั่วหล้าได้มีดวงตาเห็นธรรม โดยให้จัดทำ
หนังสือธรรมะ พิมพ์พระราชทานแก่ประชาชนทั่วไป เป็นต้น

ภาพในอดีตจวบจนปัจจุบัน บอกเล่าเรื่องราวความผูกพันระหว่างสถาบัน
พระมหากษัตริย์ไทยและพระพุทธศาสนา และสะท้อนคุณค่าให้ประจักษ์แก่สายตาสถาบัน
ชาวไทยได้อย่างงดงาม ทั้งบทบาทของพระมหากษัตริย์ไทยในการปกครองบ้านเมืองให้สงบสุข
ร่มเย็น ตั้งต้นโพธิ์ใหญ่ที่ให้ร่มเงา บำบัดทุกข์ บำรุงสุข มุ่งจำเริญวัฒนาให้แก่ชาติและประชาชน
โดยมีพระธรรมคำสอนของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็น “แก่น” ในการดำรงซึ่ง
ทศพิธราชธรรมและจักรวรรดิวัตร

อีกทั้งทรงดำรงตนเป็น “พุทธมามกะ” ผู้ซึ่งเปี่ยมด้วยพระราชศรัทธาในพระบวร
พระพุทธศาสนา เคารพยึดมั่นในพระรัตนตรัย พรั่งพร้อมด้วยพระปัญญาอันสามารถเข้า
พระราชหฤทัยในพระสัทธรรม เพื่อน้อมนำไปปฏิบัติโดยทรงตั้งอยู่ในธรรม และทรงดำรงตน
เป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่พสกนิกรชาวไทย รวมถึงการที่ทรงเป็น “พุทธศาสนูปถัมภก” ทรง
อุปถัมภ์ค้ำชู จรรโลงพระพุทธศาสนา ดังความในหนังสือพระมหากษัตริย์ไทยกับพระพุทธศาสนา
กล่าวว่า “พระมหากษัตริย์ไทย ทรงทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา ใน ๔ มิติ คือ บำรุงศาสนธรรม
อุปถัมภ์ศาสนบุคคล บันดาลศาสนวัตถุ ทำนุศาสนพิธี” ภาพเหล่านี้ประจักษ์ผลให้สถาบัน
พระมหากษัตริย์และพระพุทธศาสนาอยู่คู่กันมายาวนานเป็น “สองสถาบันค้ำชูชาติ” อันนำมา
ซึ่งความเข้มแข็ง มั่นคง และความเจริญรุ่งเรืองของชาติ

ดังพระราชปณิธานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่นำมาซึ่งคำเปรียบเปรยชาติไทย
ที่ว่า “แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง”

ขอขอบคุณข้อมูลจาก ทีมประชาสัมพันธ์ กรมการศาสนา และ ข่าวสดออนไลน์

เราจะสืบสาน รักษา และต่อยอด
และครองแผ่นดินโดยธรรม
เพื่อประโยชน์สุขแห่งอาณาราษฎรตลอดไป

พระปฐมบรมราชโองการ
พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๑๐
๔ พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๖๒

พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว มหาบพิตร ผู้ทรงเป็นเอกอัครศาสนูปถัมภก

“ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ แต่เดิมมาข้าพเจ้าได้มีจิตศรัทธาเลื่อมใส และได้ถึงพระรัตนตรัยเป็นสรณะด้วยวิธีนั้นๆ อยู่แล้ว ฉะนั้น บัดนี้ข้าพเจ้าได้เถลิงถวัลยราชสมบัติบรมราชาภิเษกแล้ว จึงขอมอบตัวแด่พระพุทธเจ้า พระธรรมเจ้า พระสังฆเจ้า จะได้รับการจัดการให้ความคุ้มครองรักษาพระพุทธศาสนาโดยชอบธรรมตลอดไป ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ ขอพระสงฆ์จงจำไว้ด้วยดีว่า ข้าพเจ้าเป็นพุทธศาสนูปถัมภกเถิด”

พระราชดำรัสประกาศพระองค์เป็นพุทธศาสนูปถัมภก
วันพระราชพิธีบรมราชาภิเษก ๔ พฤษภาคม ๒๕๖๒

ความเป็นชาติไทยของเราทุกยุคทุกสมัยนั้น เกิดขึ้นได้เพราะความเกื้อหนุนกัน ระหว่างสถาบันพระมหากษัตริย์กับสถาบันพระพุทธศาสนา มาแต่ครั้งสุโขทัย อโยธยา ธนบุรี และรัตนโกสินทร์ พระมหากษัตริย์ไทยทุกพระองค์ ทรงศรัทธาพระรัตนตรัย ๑๐ ประการ เพื่อยังประโยชน์สุขให้เกิดแก่ประชาชน เป็นที่ชื่นชมยินดีประจักษ์ชัดแก่สายตาชาวโลก ทุกพระองค์ ทรงบริบูรณ์ด้วย ทาน ศีล บริจาค ความซื่อตรง ดำรงในสัตย์สุจริต ทรงอ่อนโยน ทรงสัจมาคารวะ อ่อนน้อมแก่ท่านผู้เจริญ โดยวัยและโดยคุณ ทรงบริบูรณ์ด้วยความเพียรเอาพระราชหฤทัยใส่ในการปกครองพระราชอาณาเขต และประชาชน ให้มีความสุข ปราศจากภัยอันตราย ทรงบริบูรณ์ด้วยความไม่โกรธและทรงมีพระเมตตาอยู่เสมอ ทรงดำรงไว้ซึ่งความไม่เบียดเบียน กอปรพระราชกรณียกิจ ทรงมีพระราชหฤทัย ดำรงมั่นในพระชนตือดทนพระเมตตา กรุณาธิคุณ ทรงรักษาความยุติธรรม ไม่ประพฤติผิดในชาติติยราชประเพณี ทรงดำรงอยู่ในพระราชจริยวัตรของพระมหากษัตริย์อย่างแท้จริง พระมหากษัตริย์แห่งพระบรมราชจักรีวงศ์ ทุกพระองค์ ทรงตั้งมั่นในความเป็นแห่งพระอัครศาสนูปถัมภกมาอย่างต่อเนื่อง

ล้นเกล้าล้นกระหม่อม **รัชกาลที่ ๑** ทรงสร้างวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ทรงชำระพระไตรปิฎก **รัชกาลที่ ๒** ทรงเป็นพระสงฆ์พระองค์แรกที่ทรงผนวช ณ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม และทรงนำวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา คือ วันวิสาขบูชา มาเป็นวันสำคัญในแผ่นดินไทย **รัชกาลที่ ๓** ทรงมีพระราชดำริให้สร้างวัดราชชนิตดาราม โลหะปราสาท **รัชกาลที่ ๔** ทรงผนวชเพื่อศึกษาพระธรรมวินัยถึง ๒๗ พรรษา **รัชกาลที่ ๕** ทรงโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้จัดตั้ง

โรงเรียนสอนพระปริยัติธรรมขึ้นตามวัดต่างๆ เพื่อเป็นสถานที่ศึกษาเล่าเรียนของพระภิกษุและสามเณร **รัชกาลที่ ๖** ทรงจัดให้มีการศึกษาพระปริยัติธรรมขึ้นอีกหลักสูตรหนึ่งเรียกว่า หลักสูตรนักธรรม เพื่ออบรมพระภิกษุสามเณรที่มีโอกาสบวชเรียนน้อยวันแล้วลาสิกขาบท ให้ได้รับความรู้ในทางพระพุทธศาสนาตามสมควร **รัชกาลที่ ๗** ทรงโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้มีการกระทำสังคายนาพระไตรปิฎกขึ้น ตั้งแต่พุทธศักราช ๒๔๖๘ ถึงพุทธศักราช ๒๔๗๓ เพื่อถวายเป็นพระราชกุศลแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๖ นับว่าเป็นการกระทำสังคายนาครั้งที่ ๓ ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ และทรงจัดพิมพ์พระไตรปิฎกจากแบบใบลานมาเป็นแบบรูปเล่มที่สมบูรณ์ครั้งแรกของประเทศไทย **รัชกาลที่ ๘** พระองค์ทรงประกอบพิธีปฏิญาณตนเป็นพุทธมามกะ พระองค์ทรงตั้งพระราชหฤทัยว่าจะผนวชในพระพุทธศาสนา ทรงขอสังฆราชานุเคราะห์ในการศึกษาตำราทางพระพุทธศาสนา เพื่อใช้ในการเตรียมพระองค์ในการที่จะผนวช ทรงพระราชทานพระราชทรัพย์บำรุงวัดวาอาราม กับพระราชทานพระบรมราชูปถัมภ์แก่ศาสนาอื่นตามสมควร ล้นเกล้าล้นกระหม่อม**รัชกาลที่ ๙** “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” พระปฐมบรมราชโองการที่บริบูรณ์พร้อมต่อการปกครองประเทศชาติและประชาชน ทำให้ประเทศไทยเป็นเมืองที่งดงามด้วยศาสนาและทศพิธราชธรรมในพระองค์ที่ไม่อาจหาถ้อยคำใดมากล่าวเปรียบได้

ลั่นเกล้าลั่นกระหม่อม**รัชกาลที่ ๑๐** ทรงมีพระจริยวัตรอันงดงาม ทรงยึดมั่นสืบสานโบราณราชประเพณีได้อย่างเคร่งครัดบริบูรณ์ ปฏิบัติได้อย่างสง่างามเสมอมาตั้งแต่ทรงพระเยาว์ ในการตามเสด็จพระราชบิดาและพระราชมารดา และทรงเป็นผู้แทนพระองค์ปฏิบัติพระราชกรณียกิจด้านศาสนา ทรงแสดงพระองค์เป็นพุทธมามกะที่วัดพระศรีรัตนศาสดาราม เมื่อวันที่ ๓ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๐๙ ก่อนเสด็จพระราชดำเนินไปทรงศึกษาต่อที่ประเทศอังกฤษ เมื่อเจริญพระชนมายุ ๒๖ พรรษา พระองค์ทรงมีพระราชศรัทธาทรงผนวชในบวรพระพุทธศาสนา เมื่อวันที่ ๖ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๒๑ โดยมีสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (วาสน์ วาสโน) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก เป็นพระราชอุปัชยาจารย์ สมเด็จพระญาณสังวร (เจริญ สุวฑฺฒโน) เป็นพระราชกรรมวาจาจารย์ สมเด็จพระธีรญาณมุนี (ธีร์ ปุณณโก) ถวายอนุศาสน์ ทรงได้รับการถวายพระราชสมณนามว่า **“วชิราลงกรโณ”** หลังจากนั้น เสด็จพระราชดำเนินไปประทับ ณ วัดบวรนิเวศราชวรวิหาร ระหว่างทรงผนวชทรงศึกษาพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด เป็นเวลา ๑๕ วัน แล้วจึงทรงลาสิกขา เมื่อวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๒๑

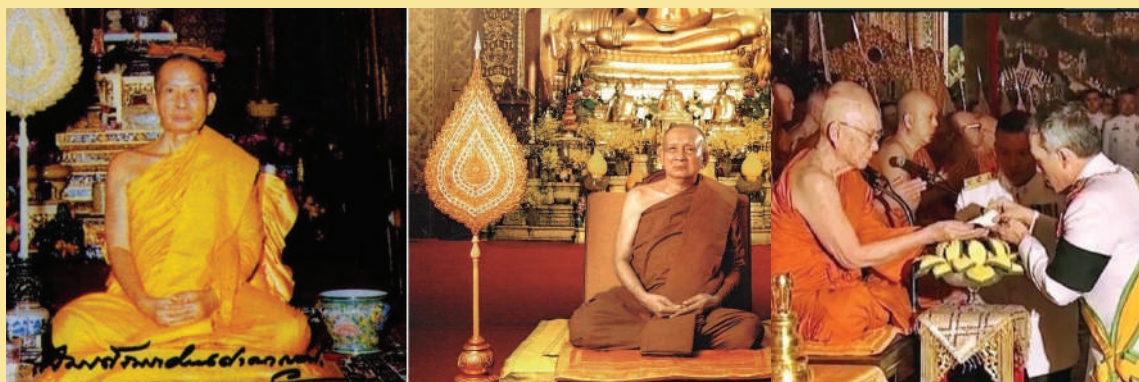

การเป็นองค์อัครศาสนูปถัมภกถือเป็นพระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ไทยที่สืบทอดกันมาตามราชประเพณี พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวสิ้นเกล้าสิ้นกระหม่อม รัชกาลที่ ๑๐ จึงตระหนักถึงเรื่องนี้โดยเฉพาะสุขภาพของพระภิกษุสงฆ์ในท้องถิ่นทุรกันดาร ปัญหาของพระภิกษุสงฆ์ที่อาพาธตามต่างจังหวัด มักจะไม่สามารถรักษา เนื่องจากโรงพยาบาลบางแห่งแออัดกับคนไข้คนไข้ที่มีจำนวนมากอยู่แล้ว ทำให้เกิดภาพที่ไม่เหมาะสม อีกทั้งการบำบัดรักษาที่โรงพยาบาลสงฆ์ในกรุงเทพมหานคร ก็มักจะมีปัญหาเรื่องที่พำนักก่อนเข้าโรงพยาบาล รวมถึงปัญหาค่าใช้จ่ายอื่นๆ ที่จำเป็น โดยปัญหานี้พระสงฆ์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือต่างประสบปัญหาความเดือดร้อนเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างมาก สิ้นเกล้าสิ้นกระหม่อมรัชกาลที่ ๑๐ ทรงทราบปัญหาและตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี

ดังนั้น โรงพยาบาล ๕๐ พรรษา มหาวชิราลงกรณ ของจังหวัดอุบลราชธานี จึงเกิดขึ้นมาด้วยพระมหากรุณาธิคุณ เพื่อขจัดขั้นตอนปัญหาต่างๆ ในการบำบัดอาการอาพาธของพระสงฆ์และเพื่อแบ่งเบาภาระของโรงพยาบาลท้องถิ่น ในการบำบัดโรคภัยไข้เจ็บของประชาชนในชนบทอีกด้วย ซึ่งตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ผลการดำเนินงานของโรงพยาบาลนั้น สามารถดำเนินงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ได้เป็นอย่างดี สุขภาพพลานามัยที่พระองค์ทรงตระหนักถึงความสำคัญนั้น มิใช่แค่เพียงส่งไปถึงพสกนิกรเท่านั้นแต่รวมไปถึงพระศาสนา การขัดเกลาและหลอมรวมจิตใจของพุทธศาสนิกชน หากสมณเพศผู้ทำหน้าที่นำคำสอนไปเผยแผ่แก่ประชาชนมีพลานามัยที่ดีแล้ว จะสามารถปฏิบัติกิจของสงฆ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังมูลนิธิโรงพยาบาล ๕๐ พรรษา มหาวชิราลงกรณ ได้น้อมนำแนวข้อปฏิบัติตามแนวพระราชดำรัสตลอดมา ทรงเป็นประธานและควบคุมการก่อสร้างพระพุทธรูปพระพุทธรูปมหาวชิราอุตตโมภาสศาสดา ณ หน้าผาเขาชีจรรย์ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ในปี่มหามงคลที่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช

บรมนาถบพิตร ทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๕๐ ปี พระองค์ได้เสด็จพระราชดำเนินไปปฏิบัติพระราชกรณียกิจทางศาสนาเป็นประจำ อาทิ ทรงเปลี่ยนเครื่องทรงพระพุทธรูปมหามณีรัตนปฏิมากร ณ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม ตามฤดูกาล เสด็จพระราชดำเนินทรงบำเพ็ญพระราชกุศลเนื่องในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา และยังทรงบริจาคพระราชทรัพย์ เพื่อประโยชน์ทางศาสนาอีกมากมาย เปิดงานเมฆาลิตกลางของศาสนาอิสลาม และร่วมกิจกรรมส่งเสริมคริสตศาสนา ศาสนาพราหมณ์-ฮินดู และศาสนาซิกข์อย่างสม่ำเสมอ ด้วยพระราชนุญาตที่ศันอันลึกซึ้ง พระองค์ทรงสถาปนาสมเด็จพระมหามุนีวงศ์ (อัมพร อมพโร) เป็นสมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก พระองค์ที่ ๒๐ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ เฉลิมพระนามสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก โดยพระองค์ได้เสด็จพระราชดำเนินไปทรงประกอบพระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระสังฆราชด้วยพระองค์เอง เมื่อวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๐ เพื่อเป็นหลักชัยทางศาสนาเป็นที่ยึดเหนี่ยวให้กับปวงชนชาวไทยของพระองค์

พระราชจริยวัตรอันลึกซึ้งของพระองค์อีกประการหนึ่งคือ ทรงมีพระกตัญญูภาพอย่างสูงยิ่ง เนื่องในโอกาสสมหามงคลพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา ๒๘ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๖๒ พระองค์ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมเฉลิมพระนามสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (วาสน์ วาสโน) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก สมเด็จพระสังฆราชพระองค์ที่ ๑๘ ซึ่งเป็นพระราชอุปัชฌายจารย์ของพระองค์ และสมเด็จพระญาณสังวร (เจริญ สุวฑฺฒโน) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก สมเด็จพระสังฆราชพระองค์ที่ ๑๙ ซึ่งเป็นพระราชกรรมวาจาจารย์ของพระองค์ ขึ้นเป็นสมเด็จพระสังฆราชเจ้า

ลั่นกล่าลั่นกระหม่อมรัชกาลที่ ๑๐ ทรงมีพระราชศรัทธาอย่างยิ่งในการสืบทอดบวรพุทธศาสนา ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้จัดพิธีมหามงคลบำเพ็ญพระราชกุศลอุทิศถวายแด่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร

และสมเด็จพระบูรพมหากษัตริยาธิราชเจ้าแห่งพระบรมราชจักรีวงศ์ ทรงโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้มีพิธีเจริญพระพุทธมนต์ถวายพระพรชัยมงคลสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ณ ลานพระราชวังดุสิต อัญเชิญพระพุทธรูปสำคัญประดิษฐาน เป็นพระประธานในพิธีเพื่อให้ประชาชนสักการบูชา พระราชทานภาพวาดฝีพระหัตถ์ จัดพิมพ์ บนปกหนังสือบทเจริญพระพุทธมนต์ พระราชทานให้ประชาชนร่วมสวดมนต์เจริญจิตภาวนา สืบสานพระราชปณิธานบรมราชินีในสมเด็จพระบรมนาถชนนีพันปีหลวง เพื่อปลูกธรรมะใน จิตใจประชาชน เป็นมงคลแก่ชีวิตและประเทศชาติสืบไป

ประเทศไทยดินแดนที่งดงามด้วยพระพุทธศาสนาและศาสนาทั้งหลาย ได้ร่วมพระบรม- โภธิสมภารแห่งพระมหากษัตริยาธิราชเจ้า พระองค์ทรงงานสืบทอดพระพุทธศาสนาได้อย่าง สง่างามตามรอยพระยุคลบาทพระบรมราชชนก พระบรมราชชนนี และพระบรมราชบุพการี ทุกพระองค์ มิเพียงเท่านั้น พระบรมราชวงศ์ทุกพระองค์ ก็ทรงปฏิบัติแทนพระองค์ได้อย่างงดงาม เช่นเดียวกัน ดังพระดำรัสสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ความตอนหนึ่งว่า

“สมเด็จพระบพิตรพระราชสมภารเจ้า ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ ทรงตั้งพระราชหฤทัยมั่น ในอันที่จะบำรุงประเทศชาติและประชาชน ให้สมบูรณ์พูนผลด้วยความผาสุกสิริสวัสดิ์ ทรงสอดส่องสุขทุกข์ของคนในชาติ ด้วยพระราชญาณทัศน์อันเฉียบแหลมและกว้างขวาง ทรงพิทักษ์และคุ้มครองพระบวรพุทธศาสนาสมพระราชนุเคราะห์ 'พุทธศาสนูปถัมภก' ทรงแผ่ พระบารมีมาโอบอุ้มคุ้มครองประจักษ์ประจักษ์ผู้ทุกข์ร้อนลำเค็ญ ทรงสนับสนุนและเชิดชู ผู้บำเพ็ญคุณงามความดีให้ได้มีกำลังใจในการทำงาน อย่างปิดทองหลังพระ ..พระมหากษัตริย์คุณ ของสมเด็จพระบพิตรพระราชสมภารเจ้าพระองค์นี้ หากผู้มีใจยุติธรรมได้เข้าถึงและซาบซึ้ง เข้าใจอย่างจริงแท้ย่อมไม่มีวันจะผันแปรความจงรักภักดีไปเป็นอย่างอื่นได้เลย ย่อมเป็น บทเฉลยแห่งพระราชจริยวัตรซึ่งสอดคล้องต้องตรงกับธรรมภาษิตที่ว่า 'อชฌาสัยที่ทนไม่ได้ เพราะกรุณา เป็นลักษณะของมหาบุรุษ' ”

ขอขอบคุณข้อมูลจาก โรงเรียนจิตอาสาพระราชทาน

ความเป็นมาของจิตอาสาพระราชทานตามแนวพระราชดำริ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้หน่วยราชการในพระองค์ ๙๐๔ ร่วมกันจัดโครงการจิตอาสาพระราชทานตามแนวพระราชดำริ เพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติ และแสดงความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ ของพระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และสมเด็จพระบรมราชชนนีพันปีหลวง ที่ทรงประกอบพระราชกรณียกิจนานัปการ เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน ทั้งนี้ เพื่อให้ประชาชนมีความสมัครสมานสามัคคี มีความสุขและประเทศชาติมีความมั่นคงอย่างยั่งยืน โดยมีหน่วยราชการในพระองค์ ๙๐๔ เป็นผู้กำกับดูแลการปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานภายนอก ทั้งภาครัฐและเอกชน และให้จัดตั้งศูนย์อำนวยการใหญ่โครงการจิตอาสาพระราชทานตามแนวพระราชดำริ มีหน้าที่ควบคุม อำนวยการ และประสานการปฏิบัติเพื่อให้การจัดกิจกรรมจิตอาสาพระราชทานตามแนวพระราชดำริ เป็นไปอย่างต่อเนื่องถูกต้องตามพระราโชบาย และสมพระเกียรติ

ในระยะเริ่มแรก พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้มีพระราชปณิธานในการบำเพ็ญประโยชน์พื้นที่ชุมชนโดยรอบพระราชวังดุสิตเป็นการทำความดีด้วยหัวใจถวายเป็นพระราชกุศลแด่พระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร โดยหน่วยทหารมหาดเล็กราชวัลลภรักษาพระองค์ หน่วยทหารรักษาพระองค์ ข้าราชการบริพารในพระองค์ฯ ร่วมกับประชาชนจิตอาสา “เราทำความดีด้วยหัวใจ” ร่วมกันดูแลและพัฒนารักษาพื้นที่จากชุมชนเล็กๆ รอบพระราชวังดุสิต ขยายสู่พื้นที่โดยรวมของประเทศในการพัฒนาอย่างมั่นคงและยั่งยืนสืบไป

ความหมายของ “จิตอาสา” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ฉบับ พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้ให้ความหมายของ “จิตอาสา” ดังนี้

“จิต” เป็นคำนาม หมายถึง ใจ สิ่งที่มีหน้าที่รู้ คิด และนึก

“อาสา” เป็นคำกริยา หมายถึง เสนอตัวเข้ารับทำ

ดังนั้น “จิตอาสา” จึงหมายถึง จิตแห่งการให้ความดีงามทั้งปวงแก่เพื่อนมนุษย์โดยเต็มใจ สมครใจ อิ่มใจ ซาบซึ้งใจ ปิติสุข ที่พร้อมจะเสียสละเวลา แรงกาย แรงสติปัญญา เพื่อสาธารณประโยชน์ในการทำกิจกรรมหรือสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน และมีความสุขที่ได้ช่วยเหลือผู้อื่น เป็นจิตที่ไม่นิ่งดูตายเมื่อพบเห็นปัญหาหรือความทุกข์ยากที่เกิดขึ้นกับผู้คน เป็นจิตที่มีความสุขเมื่อได้ทำความดีและเห็นน้ำตาเปลี่ยนแปลงเป็นรอยยิ้ม เป็นจิตที่เปี่ยมด้วย “บุญ” คือความสงบเยือกเย็น และพลังแห่งความดี อีกทั้งยังช่วยลด “อัตตา” หรือความเป็นตัวตนของตนเองลงได้

ความหมายของ จิตอาสา “เราทำความ ดี ด้วยหัวใจ”

หมายถึง ประชาชนทุกหมู่เหล่าทั้งในและต่างประเทศที่สมัครใจช่วยเหลือผู้อื่น ยอมเสียสละเวลา แรงกาย แรงใจ และสติปัญญาในการทำงานที่เป็นสาธารณประโยชน์ โดยไม่หวังผลตอบแทนใดๆ

จิตอาสาตามพระราชโบาย แบ่งเป็น ๓ ประเภท ดังนี้

๑. จิตอาสาพัฒนา : ได้แก่กิจกรรมจิตอาสาพระราชทานที่มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาท้องถิ่นของแต่ละชุมชนให้มีคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ การอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยในการดำรงชีวิตประจำวัน การประกอบอาชีพ รวมทั้งการสาธารณสุข ฯลฯ แบ่งตาม

ภารกิจงานเป็น ๘ กลุ่มงาน ดังนี้

จิตอาสาพัฒนาชุมชนเข้มแข็ง ประชาชนมีสุข หมายถึง กลุ่มงานจิตอาสาที่เข้าร่วมกิจกรรมสาธารณประโยชน์ อาทิ การขุดลอกคูคลอง การดูแลรักษาความสะอาดเรียบร้อยของศาสนสถานหรือสถานที่สาธารณะ การจัดเก็บผักตบชวา การปลูกต้นไม้ รวมทั้งการพัฒนาโครงการต่างๆ ที่สร้างความเป็นอยู่ของชุมชนให้เข้มแข็ง ประชาชนมีความสุขอย่างยั่งยืน

จิตอาสางานประดิษฐ์และเผยแพร่งานศิลปาชีพ หมายถึง กลุ่มงานจิตอาสาที่นำความรู้ทางด้านศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน/ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาเผยแพร่และถ่ายทอดเพื่อให้ประชาชนนำความรู้ที่ได้รับไปพัฒนาให้เป็นประโยชน์ต่อไป

จิตอาสาฝ่ายกิจกรรมการแสดงและนิทรรศการ หมายถึง กลุ่มงานจิตอาสาที่ปฏิบัติงานสนับสนุนในการจัดงานหรือกิจกรรมการแสดงและนิทรรศการเฉลิมพระเกียรติ เพื่อเผยแพร่พระราชกรณียกิจและเผยแพร่กิจกรรมจิตอาสาฯ เช่น กิจกรรมการแสดงดนตรีบริเวณพระลานพระราชวังดุสิต การจัดงานอุ่นไอรักคลายความหนาว งานเฉลิมสกสุขสันต์มหาสงกรานต์ตำนานไทย เป็นต้น

จิตอาสาฝ่ายแพทย์และสาธารณสุข หมายถึง กลุ่มงานจิตอาสาที่ปฏิบัติงานสนับสนุน

และช่วยอำนวยความสะดวกแก่แพทย์ พยาบาล รวมถึงช่วยอำนวยความสะดวกด้านการปฐมพยาบาลเบื้องต้น ตลอดจนส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในการดูแลสุขภาพ

จิตอาสาฝ่ายทะเบียนและข้อมูล หมายถึง กลุ่มงานจิตอาสาที่ให้คำแนะนำและอำนวยความสะดวกประชาชนที่มาลงทะเบียนจิตอาสาฯ

จิตอาสาฝ่ายส่งกำลังบำรุงและสนับสนุน หมายถึง กลุ่มงานจิตอาสาที่สนับสนุน อำนวยความสะดวก ดูแลความเรียบร้อย จัดหาหรือบริการอาหาร น้ำดื่ม ให้กับประชาชนที่เข้าร่วมกิจกรรม/จิตอาสาที่เข้าร่วมปฏิบัติงาน

จิตอาสาฝ่ายประชาสัมพันธ์ หมายถึง กลุ่มงานจิตอาสาที่ช่วยงานประชาสัมพันธ์และให้บริการข้อมูลการจัดกิจกรรมจิตอาสาฯ รวมถึงช่วยดูแลต้อนรับประชาชนที่มาเข้าร่วมกิจกรรม

จิตอาสาฝ่ายรักษาความปลอดภัยและจราจร หมายถึง กลุ่มงานจิตอาสาที่สนับสนุนและช่วยอำนวยความสะดวกในการสัญจรของประชาชน การแนะนำเส้นทาง การแจ้งอุบัติเหตุ การจราจรให้เจ้าพนักงานทราบ

๒. จิตอาสาภัยพิบัติ : ได้แก่ กิจกรรมจิตอาสาพระราชทานที่มีวัตถุประสงค์เพื่อเฝ้าตรวจ เตือน และเตรียมการรองรับภัยพิบัติทั้งที่เกิดจากธรรมชาติ และเกิดจากสาเหตุอื่นๆ ที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนในพื้นที่โดยรวมและการเข้าช่วยเหลือบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนจากภัยพิบัติดังกล่าว เช่น อุทกภัย วาตภัย อัคคีภัย เป็นต้น

๓. จิตอาสาเฉพาะกิจ : ได้แก่ กิจกรรมจิตอาสาพระราชทานที่มีวัตถุประสงค์ให้ปฏิบัติในงานพระราชพิธี หรือการรับเสด็จ ในโอกาสต่างๆ เป็นการใช้จ่ายกำลังพลจิตอาสาร่วมปฏิบัติกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในการช่วยเหลือหรืออำนวยความสะดวกแก่ประชาชนที่มาร่วมงาน รวมทั้งการเตรียมการ การเตรียมสถานที่ และการฟื้นฟูสถานที่ภายหลัง การปฏิบัติในพระราชพิธี และการเสด็จฯ นั้นๆ ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย

ขอขอบคุณข้อมูลจาก เว็บไซต์หน่วยราชการในพระองค์ www.royaloffice.th

ทีชฌายุกะ โทเหตุ มหาราชา

ขอพระราชทาน	ถวายพระพร	พระราชสิริสวัสดิ์
แต่ ฐ นวมินทร	มหากษัตริย์	สยามอดิศร
ครบหกสิบเก้า	พระชนมพรรษา	มหาวชิราลงกรณ
ทรงราชกิจ	เพื่อไทยราษฎร์	นานปีการ
ฐ เล็ดจลน	จากสวรรค์	สู่แดนสยาม
เพื่อสืบสาน	ความดีงาม	ความสขคานที
จาก ฐ นวมินทร	ปิ่นกษัตริย์เกื้อ	ธรรมภักเษน
ทุกถิ่นสถาน	ทุกวิกฤตแม่	ยามโควิดโคโรนา
พระค้ำถั่งน้อย	แต่มาลลวย	ช่วยชาติค้ำถั่ง
ทรงครองราชย์	โดยธรรมทัฬ	ขจ้ค้ปญหา
คจ้ปคทอง	หลังองค์พระ	พทธรปฏีมา
เพื่อชาติค้ำถั่ง	กษัตริย์ประชา	โชติลลวกร
ปางเจ็คิลิน	พระชนมพรรษา	มหามงคลลวชนัน
ขอเศชคณ	พระไตรรัตน	พระกฤลลลคิคร
ถวายลัทธิชัย	องค์ ฐ ทลมินทร	มหาวชิราลงกรณ
ทรงพระเกษม	ด้วยจทรพิธพร	นิรันตรเทอด

ขอพระราชทานถวายพระพร
สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า
 พร้อมด้วยคณะสงฆ์และอุบาสกอุบาสิกา
 วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ราชวรมหาวิหาร
 ในมหามงคลลมีย พุท ๓๖๘ กรกฎาคม ๒๕๖๔

พระคติธรรม

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก
ประทาน

ในการประชุมสัมมนาขับเคลื่อนงานฝ่ายสาธารณสงเคราะห์
ตามแผนปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา จากนโยบายสู่การปฏิบัติระดับจังหวัด
วันพุธที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๖๑
ณ วัดยานนาวา เขตสาทร กรุงเทพมหานคร

สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงตั้งเตือนพุทธบริษัทให้ตั้งอยู่ในความไม่ประมาทเสมอ
ธรรมทั้งปวงที่ทรงแสดงมาตลอด ๔๕ พรรษาในพระชนมชีพ ล้วนสรุปลงที่ความไม่ประมาท
อันเป็นอมตธรรม บุคคลผู้ได้ชื่อว่า เป็นสมาชิกแห่งพุทธบริษัท ไม่ว่าจะหมู่ใดเหล่าใด จึงพึง
ใคร่ครวญอยู่เป็นนิตย์ว่า ชีวิตของตนๆ ไม่ใช่ของยั่งยืนแต่อย่างไร ภัยย่อมหมดไปตามลำดับวัย
วันและคืนย่อมผ่านไป เมื่อมีชีวิต ภัยแห่งชีวิตก็ร่นเข้ามา ด้วยเหตุนี้ บุคคลจึงพึงบำเพ็ญกรณียกิจ
เพื่อเกื้อกูลกันและกันด้วยการละคลายความเป็นตัวตนลงให้มากที่สุด ให้สมดังพระพุทธานุศาสนี
ที่ว่า **ภูตฺ เสถํ ทยิตพฺพํ**. แปลความว่า “เมื่อยังมีชีวิตอยู่ ควรเกื้อกูลกัน”

ตามประวัติศาสตร์ชาติไทย คณะสงฆ์ได้ร่วมมือกับพุทธศาสนิกชน ดำเนินภารกิจ
ด้านสาธารณสงเคราะห์เป็นนิพัทธจริยาสืบเนื่องมาทุกยุคทุกสมัย การที่ท่านทั้งหลายมีเจตนา
จักดำเนินงานตามแผนปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา ด้วยการสัมมนาขับเคลื่อนงาน
ฝ่ายสาธารณสงเคราะห์ให้จำเริญวัฒนา จึงเป็นที่น่าอนุโมทนาอย่างยิ่ง

ขอให้การประชุมสัมมนาขับเคลื่อนงานฝ่ายสาธารณสงเคราะห์ตามแผนปฏิรูปกิจการ
พระพุทธศาสนาจากนโยบายสู่การปฏิบัติระดับจังหวัด จงบรรลุวัตถุประสงค์ทุกประการ และ
ขออำนาจพรให้ความปรารถนาอันดีงามของทุกท่านจงเป็นผลสัมฤทธิ์ เทอญ.

โอวาท
สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า (ปลัดฤทธิ์ เขมกุลกรณ)^๑
กรรมการมหาเถรสมาคม
ประธานคณะกรรมการฝ่ายสาธารณสงเคราะห์ของมหาเถรสมาคม
กล่าวปิดประชุมสัมมนา
ขับเคลื่อนงานฝ่ายสาธารณสงเคราะห์ตามการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา
จากนโยบายสู่การปฏิบัติระดับจังหวัด
วันพุธที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๖๑
ณ วัดยานนาวา เขตสาทร กรุงเทพมหานคร

ท่านพระเถรานุเถระ คณะกรรมการ และประธานฝ่ายสาธารณสงเคราะห์ประจำจังหวัด
ทุกรูป

ท่านผู้บริหาร ข้าราชการ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ และท่านสาธุชนทุกท่าน
ผม/อาตมภาพ ในนามประธานคณะกรรมการฝ่ายสาธารณสงเคราะห์ของมหาเถร-
สมาคม ขอขอบคุณคณะกรรมการ และประธานคณะกรรมการประจำจังหวัดทุกท่าน ที่ได้
แสดงออกถึงความมีน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ในการขับเคลื่อนกิจการพระพุทธศาสนาให้เป็นไปตาม
ยุทธศาสตร์และการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาในครั้งนี้

งานสาธารณสงเคราะห์ถือเป็นงานหนึ่งที่เป็นพลังสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา
เป็นงานที่มหาเถรสมาคมองค์กรปกครองสูงสุดของคณะสงฆ์ไทย ได้กำหนดให้เป็นแนวทางให้
พระสงฆ์ได้ทำหน้าที่ช่วยเหลือและพัฒนาสังคม เช่น เมื่อมีสาธารณภัยเกิดขึ้น คณะสงฆ์ก็
ประสานศรัทธาของสาธุชนสนับสนุนภาครัฐ และการเข้าไปช่วยเหลือเกื้อกูล บรรเทาความทุกข์ร้อน
เบื้องต้น และที่สำคัญคือพระสงฆ์ต้องมีส่วนร่วมบรรเทาทุกข์ทางใจในการให้ธรรมะประคองจิตใจ
ให้ก้าวพ้นไปจากภาวะวิกฤติ แม้ในภาวะปกติก็ขอให้พระสงฆ์ทำหน้าที่เป็นผู้นำทางจิตวิญญาณ
เป็นผู้นำในการพัฒนาเปลี่ยนแปลงชุมชนให้มีความเจริญก้าวหน้ามั่นคงยั่งยืน ถือเป็นการพัฒนา
ประเทศชาติอีกทางหนึ่ง

ขอเรียนว่า ในกิจการของพระศาสนา ๖ ด้าน ด้านสาธารณสงเคราะห์ถือว่าเป็นงานเก่า
ที่เราทำกันมาตั้งแต่ครั้งพุทธกาลแล้ว สำหรับในทางการคณะสงฆ์ไทย เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นใน

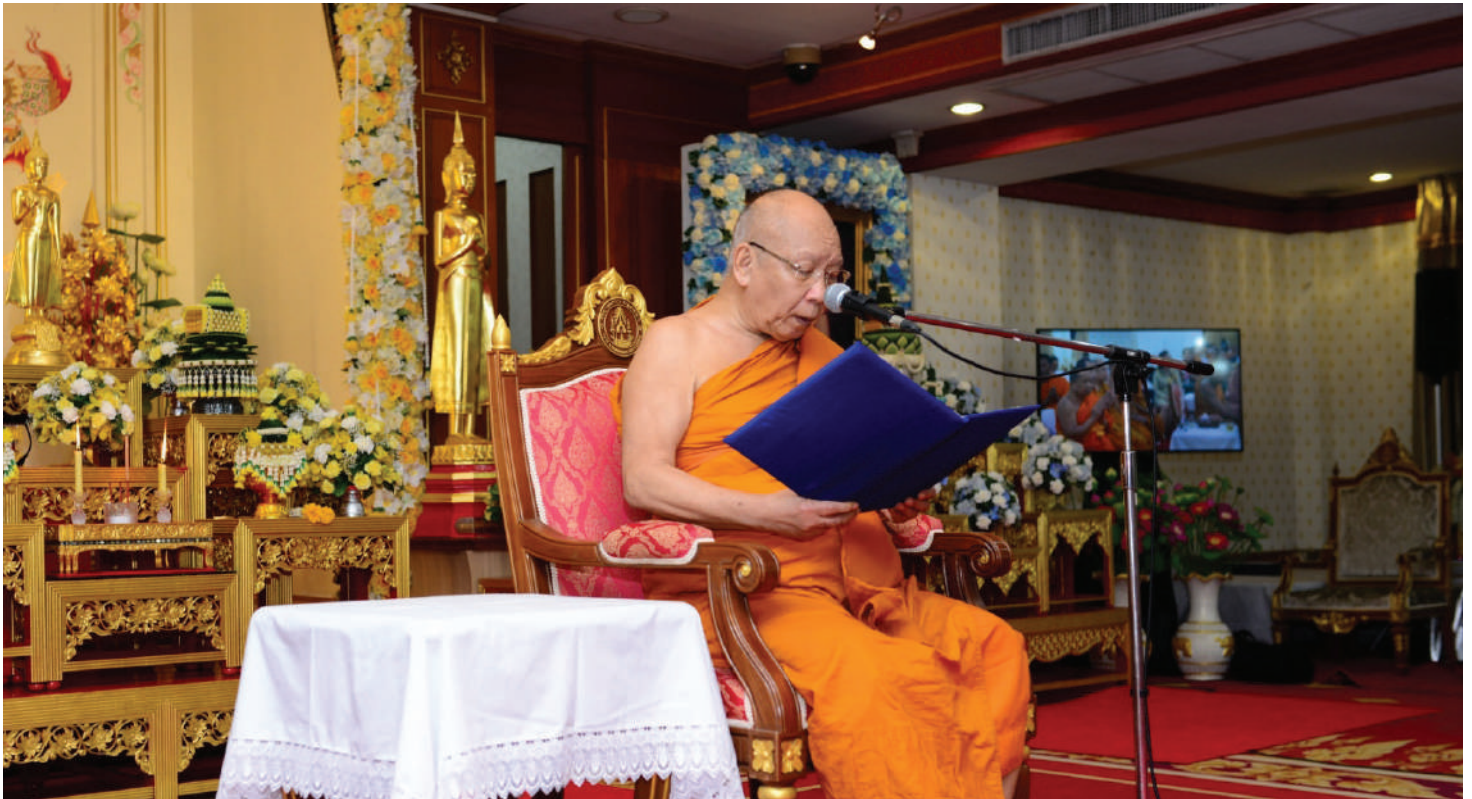
^๑ ขณะดำรงสมณศักดิ์ที่ พระพรหมวชิรญาณ

ด้านสาธารณสุขสงเคราะห์ในเรื่องภัยพิบัติต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นอุทกภัย เป็นต้น ตั้งแต่มีฝ่ายสาธารณสุขสงเคราะห์ของมหาเถรสมาคมเกิดขึ้น ที่เราท่านทั้งหลายได้รับผิดชอบอยู่ เราทำด้วยใจ ไม่ใช่ทำโดยหน้าที่เท่านั้น ถ้าลำพังหน้าที่อย่างเดียวทำได้ไม่ดีเท่าที่ควร แต่ที่ทำได้ตลอดมานั้น และการที่ผมลงไปช่วย ถึงแม้ว่าผมจะมีภาระธุระมากและอายุมากแล้วก็ตาม แต่ก็ทำด้วยใจ ทั้งที่แพทย์และญาติโยมห้าม ไม่อยากให้ผมลงไป แต่ผมก็ลงไป หลายรูปที่เป็นพระเถระผู้ใหญ่ ยกตัวอย่าง ท่านเจ้าคุณพระพรหมจรรย์เจ้าคณะใหญ่หนใต้ ได้ทราบถึงเรื่องนี้ ท่านเจ้าคุณเจ้าคณะกรุงเทพมหานคร วัดหัวลำโพง ก็เช่นเดียวกัน ท่านเจ้าคุณวัดเบญจมบพิตร ก็เช่นเดียวกัน ได้ลงไปทำงานร่วมกัน ที่ยกมานี้เป็นตัวอย่างโดยสังเขป การช่วยเหลือถือว่าเป็นหน้าที่ที่พระพุทธเจ้าทรงมอบหมายให้เป็นภาระธุระของพระสงฆ์ งานที่พระพุทธเจ้าประทานไว้ต้องทำด้วยใจ งานพระพุทธศาสนาในปัจจุบันจึงเจริญก้าวหน้ามาจนถึงปัจจุบันนี้

เพราะฉะนั้น ระยะเวลาต่อไปนี้ ก็จะเป็นภาระของผมและคณะทำงานที่จะต้องประสานส่วนงานที่เกี่ยวข้องว่า จะมีหนทางใดให้งานสาธารณสุขสงเคราะห์นี้เป็นไปด้วยความราบรื่นกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน งานสาธารณสุขสงเคราะห์นี้เป็นงานสำคัญ ควบคู่กับงานในเรื่องการอื่น ๆ การให้ธรรมะ ให้สติ ให้ปัญญา แก่พุทธศาสนิกชน เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการฝ่ายสาธารณสุขสงเคราะห์ที่จะต้องมีการประสานเรื่องงานต่างๆ ให้เป็นไปด้วยความราบรื่นเรียบร้อยต่อไป โดยเฉพาะในเรื่องงบประมาณ ซึ่งผมก็มองอยู่ว่า ทางออกและทางที่เราจะดำเนิน ทั้งในทางงบประมาณราชการและในทางอื่นที่เราจะทำเป็นกองทุน แม้กระทั่งเป็นมูลนิธิ ก็มาเสริมในเรื่องนี้ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการสาธารณสุขสงเคราะห์ เพื่อประโยชน์แก่กิจการพระพุทธศาสนาในฝ่ายสาธารณสุขสงเคราะห์ และจะเป็นประโยชน์แก่งานทุกฝ่าย รวมทั้ง ๖ ฝ่ายด้วย

ในท้ายที่สุดนี้ ผม/อาตมภาพ ขออนุโมทนาต่อคณะกรรมการ ตลอดถึงประธานคณะกรรมการสงเคราะห์ประจำจังหวัด และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านทุกคน ขอให้ได้ช่วยกันขับเคลื่อนกิจการพระพุทธศาสนาด้านสาธารณสุขสงเคราะห์ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติ พระพุทธศาสนา สถาบันพระมหากษัตริย์ และประชาชนสืบต่อไป ขอปิดการประชุมสัมมนาในครั้งนี้

คำประกาศ
ธรรมนูญสุขภาพพระสงฆ์แห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๖๐
โดย
สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า (ปลัดถุธิ์ เขมกรเถร)^๒
กรรมการมหาเถรสมาคม
ประธานคณะกรรมการฝ่ายสาธารณสงเคราะห์ของมหาเถรสมาคม

ธรรมนูญสุขภาพพระสงฆ์แห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๖๐ จัดทำขึ้นภายใต้มติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๗/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๐ มติที่ ๑๙๑/๒๕๖๐ เรื่อง การดำเนินงานพระสงฆ์กับการพัฒนาสุขภาพ ที่กำหนดให้ดำเนินการวัดส่งเสริมสุขภาพและธรรมนูญสุขภาพพระสงฆ์แห่งชาติ เพื่อเป็นกรอบและแนวทางการส่งเสริมสุขภาพพระสงฆ์ทั่วประเทศ ตามหลักการของธรรมนูญว่าด้วยระบบสุขภาพแห่งชาติ และเป้าหมายการขับเคลื่อนมิติสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ๓ ประเด็นสำคัญ คือ พระสงฆ์กับการดูแลสุขภาพตนเอง ตามหลักพระธรรมวินัย ชุมชนและสังคมกับการดูแลสุขภาพพระสงฆ์ที่ถูกต้องตามหลักพระธรรมวินัย และบทบาทพระสงฆ์ในการเป็นผู้นำด้านสุขภาพของชุมชนและสังคม โดยยึดหลักการสำคัญ คือ การใช้ทางธรรมนำทางโลก และมาตรการสำคัญในการดำเนินการ ๕ ด้าน ได้แก่ ความรู้ ข้อมูล การพัฒนา การบริการสุขภาพ และการวิจัย ที่จะนำไปสู่การส่งเสริมและสนับสนุนการดูแลสุขภาพพระสงฆ์ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี สมบูรณ์ทั้งทางกาย ทางจิต ทางปัญญา และทางสังคม ตลอดจนการจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพโดยก่อให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างวัดกับชุมชน ทำให้พระแข็งแรง วัดมั่นคง ชุมชนเป็นสุข ภายใน ๑๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๙)

เพื่อให้เป็นไปตามมติมหาเถรสมาคมดังกล่าว คณะกรรมการด้านสาธารณสงเคราะห์ของมหาเถรสมาคม และสำนักงานพระพุทธรักษาแห่งชาติ (พศ.) ร่วมกับ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (มจร.) มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย (มมร.) สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.) กระทรวงสาธารณสุข (สธ.) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) และภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง จึงจัดทำ “ธรรมนูญสุขภาพพระสงฆ์แห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๖๐” ขึ้น โดยยึดหลักพระธรรมวินัยและข้อมูลทางวิชาการเป็นฐาน ภายใต้หลักการมีส่วนร่วมและการเปิด

^๒ ขณะดำรงสมณศักดิ์ที่ พระพรหมวชิรญาณ

๓๔ | พื้นที่ดินแบบการสาธารณสงเคราะห์สร้างสังคมสุขภาวะ

ช่องทางการรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วน เพื่อให้ธรรมนูญสุขภาพพระสงฆ์แห่งชาติ สะท้อนเจตนารมณ์และพันธะร่วมกัน และเป็นจุดอ้างอิงของพระสงฆ์ คณะสงฆ์ ชุมชน สังคม และหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ในการกำหนดทิศทางเป้าหมายและยุทธศาสตร์ การดูแลและสร้างเสริมสุขภาวะของพระสงฆ์และสังคมในอนาคต

คณะกรรมการฝ่ายสาธารณสงเคราะห์ ได้ประชุมเมื่อวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๐ และมีมติเห็นชอบต่อธรรมนูญสุขภาพพระสงฆ์แห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๖๐ และได้เสนอต่อที่ประชุมมหาเถรสมาคมเมื่อวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๐ เพื่อทราบแล้ว จึงขอประกาศธรรมนูญสุขภาพพระสงฆ์แห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๖๐ ตามท้ายประกาศนี้ เพื่อเป็นกรอบและแนวทางการส่งเสริมสุขภาวะพระสงฆ์ในทุกระดับ และส่งเสริมบทบาทของพระสงฆ์ในการเป็นผู้นำด้านสุขภาวะของชุมชนและสังคมต่อไป

ประกาศ ณ วันที่ ๒๔ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๐

โอวาท

สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า (ปลัดทูลฯ เหมงกรเถระ)^๓

กรรมการมหาเถรสมาคม

ประธานคณะกรรมการฝ่ายสาธารณสงเคราะห์ของมหาเถรสมาคม

กล่าวเปิดประชุมเชิงปฏิบัติการพัฒนาศักยภาพพระสงฆ์

“หลักสูตรพระคิลานุปัฏฐาก (พระอาสาสมัครส่งเสริมสุขภาพประจำวัด - อสว.)”

ระหว่างวันที่ ๑๔ - ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑

ณ วัดยานนาวา เขตสาทร กรุงเทพมหานคร

ท่านพระเถรานุเถระ ซึ่งมีท่านเจ้าคุณพระศรีวิจิราภรณ์ พระมงคลวิจิตร
พระครูอมรชัยคุณ เป็นต้น ตลอดถึงเจ้าคณะพระสังฆาธิการ และพระอาสาสมัครส่งเสริม
สุขภาพประจำวัด หรือพระ อสว. ทุกรูป

เจริญพร นายแพทย์อรุณพล แก้วสัมฤทธิ์ รองอธิบดีกรมอนามัย, นายแพทย์กิตติ
ลาภสมบัติศิริ, ผู้อำนวยการสำนักอนามัยผู้สูงอายุ ท่านผู้บริหาร ท่านวิทยากร ผู้เข้าประชุม
และผู้มีเกียรติทุกท่าน

การที่คณะสงฆ์ ผู้บริหารกระทรวงสาธารณสุข เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานวัดส่งเสริม
สุขภาพจากส่วนกลาง ศูนย์อนามัยที่ ๑ - ๑๒ สถาบันพัฒนาสุขภาพระดับจังหวัด สำนักงาน
สาธารณสุขจังหวัด สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ สำนักงานกองทุนสนับสนุน
การสร้างเสริมสุขภาพ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ และภาคีเครือข่าย มารวมตัวกัน
ทั้งสิ้นจำนวน ๒๐๐ รูป/คน นั้น เป็นสิ่งที่น่าชื่นชมอนุโมทนาในกุศลเจตนา ที่มารวมกัน
จัดประชุมเชิงปฏิบัติการพัฒนาศักยภาพพระสงฆ์ “หลักสูตรพระคิลานุปัฏฐาก (พระอาสาสมัคร
ส่งเสริมสุขภาพประจำวัด - อสว.)” เพื่อเป็นการระดมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ในส่วนที่
เกี่ยวข้องกับการพัฒนาศักยภาพพระสงฆ์ให้เป็น “พระคิลานุปัฏฐาก” หรือพระอาสาสมัครส่งเสริม
สุขภาพประจำวัด หรือชื่อ “พระ อสว.” ให้เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง และเป็นที่ยอมรับ
ของสังคมและชุมชน

ซึ่งพระคิลานุปัฏฐากตามธรรมนูญสุขภาพพระสงฆ์แห่งชาติได้นิยามศัพท์ไว้ว่าหมายถึง
“ผู้ปฏิบัติดูแลพระสงฆ์อาพาธ รวมทั้งการสร้างเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การควบคุมโรค

^๓ ขณะดำรงสมณศักดิ์ที่ พระพรหมวชิรญาณ

และการจัดการปัจจัยที่คุกคามสุขภาพของพระสงฆ์” ด้วยพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนาเป็นผู้
ออกจากเรือน ไม่เกี่ยวข้องด้วยเรือนแล้ว จึงจำเป็นที่จะต้องดูแลตนเอง และดูแลพระสงฆ์
ด้วยกันตามหลักพระธรรมวินัย ดังที่พระพุทธองค์ตรัสไว้ว่า “ภิกษุทั้งหลาย พวกเธอไม่มีมารดา
ไม่มีบิดา ผู้คอยพยาบาล ภิกษุทั้งหลาย ถ้าพวกเธอไม่พยาบาลกันเอง ใครเล่าจะคอย
พยาบาลพวกเธอ ภิกษุทั้งหลาย ผู้จะพยาบาลตถาคตก็จงพยาบาลภิกษุใช้เถิด...”

พระพุทธพจน์นี้ชี้ให้เห็นว่า การพยาบาลหรือบำบัดโรคภัยไข้เจ็บของพระสงฆ์เท่ากับการ
การดูแลสุขภาพพระองค์ที่เดียว ดังนั้น ความเจ็บป่วยและการดูแลสุขภาพ จึงเป็นสิ่งที่พระสงฆ์
ด้วยกันเองจะต้องรับเป็นภาระธุระให้ความสำคัญ เพราะการดูแลสุขภาพอาหารเป็นสิ่งที่
อานิสงส์มาก ธรรมเนียมปฏิบัติของพระสงฆ์ที่พระพุทธองค์ทรงวางหลักไว้ จึงเป็นสิ่งที่เกื้อกูลกัน
ดังเช่น **อุปัชฌาย์วัตรหรืออาจารย์วัตร** อันเป็นธรรมเนียมหรือข้อปฏิบัติที่**สังฆวิहारิกหรือ
อันทวาสสิก**พึงกระทำต่ออุปัชฌาย์หรืออาจารย์ของตน ก็มีการบัญญัติไว้ในเรื่องการเอาใจใส่
พยาบาล ในเมื่ออุปัชฌาย์หรืออาจารย์อาหาร ส่วนอุปัชฌาย์หรืออาจารย์ก็ต้องพยาบาล
ในเมื่อสังฆวิहारิกหรืออันทวาสสิกอาหารเช่นกัน ในขณะเดียวกัน พระพุทธศาสนาก็ไม่ได้ให้
ความสำคัญเฉพาะในเรื่องของความเจ็บป่วยเท่านั้น ยังให้ความสำคัญต่อสุขภาวะองค์รวม
โดยมีหลักพระธรรมวินัยกำกับ การปฏิบัติตามหลักเสขียวัตถ์ ข้อปฏิบัติสำหรับการปฏิบัติธรรม,
การพิจารณาในด้านของการบริโภคปัจจัย ๔, การเป็นผู้สันโดษเล็กน้อย, การเดินจงกรม
นั่งภาวนา และการมีสติกำกับการเคลื่อนไหวในทุกอิริยาบถ เป็นการสร้างสุขภาวะแก่พระสงฆ์
ทำให้พระสงฆ์สาวกเป็นผู้มีอาหารน้อย ร่างกายกระปรี้กระเปร่า ปฏิบัติศาสนกิจได้อย่างสมบูรณ์
ดังพระพุทธพจน์ที่ว่า “**อาโรคฺยปรมา ลาภา ความไม่มีโรค เป็นลาภอันประเสริฐ**” ดังนั้น
เมื่อเจ็บป่วยก็ต้องดูแลรักษา รวมถึงป้องกันไม่ให้เกิดความเจ็บป่วย เพราะเมื่อร่างกายเป็น
ร่างกายที่แข็งแรงสมบูรณ์ ไม่มีโรค ก็เป็นร่างกายที่มีความสุข จิตใจที่แข็งแรงสมบูรณ์ ไม่มีโรค
ก็เป็นจิตใจที่มีความสุข

และจากการประกาศใช้ธรรมนูญสุขภาพพระสงฆ์แห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๖๐ โดยมี
แนวคิดหลักในการส่งเสริมให้พระสงฆ์ดูแลสุขภาพตนเองตามหลักพระธรรมวินัย ให้ชุมชนและ
สังคมดูแลสุขภาพพระสงฆ์ตามหลักพระธรรมวินัย และให้พระสงฆ์มีบทบาทในการเป็นผู้นำ
ด้านสุขภาวะของชุมชนและสังคม การขับเคลื่อนสุขภาพพระสงฆ์ทั่วประเทศ เป็นหน้าที่ร่วมกัน
ของทุกภาคส่วนในสังคม ใช้ทางธรรมนำทางโลก ครอบคลุมปัจจัย ๕ ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้
ด้านข้อมูล ด้านการพัฒนา ด้านบริการสุขภาพ และสวัสดิการด้านการวิจัย นอกจากนั้นแล้ว
ยังต้องพัฒนาชุดความรู้ในรูปแบบต่างๆ ตลอดจนการจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพ โดยก่อ

ให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างวัดกับชุมชนและสังคม

การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการพัฒนาศักยภาพพระสงฆ์ “พระคิลานุปัฏฐาก (พระอาสาสมัครส่งเสริมสุขภาพประจำวัด - พระ อสว.)” นี้ จึงเป็นการขับเคลื่อนด้านสุขภาพพระสงฆ์โดยตรง ตามธรรมนูญสุขภาพพระสงฆ์แห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๖๐ ภายใต้กำกับของการของฝ่ายสาธารณสงเคราะห์ของมหาเถรสมาคม โดยมีพระคิลานุปัฏฐากเป็นผู้ดูแลพระสงฆ์อาพาธ สร้างเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค และจัดการปัจจัยที่คุกคามสุขภาพของพระสงฆ์

ในท้ายสุดนี้ ขอขอบคุณต่อพระเถรานุเถระทุกรูป และขออนุโมทนา วิทยากร คณะผู้จัดงาน และผู้เข้าร่วมการประชุมฯ ทุกท่าน ที่ให้การสนับสนุนและให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีต่อการจัดประชุมในครั้งนี้ และขอให้การจัดงานบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งใจหวังทุกประการ เทอญ

โอวาท

สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า (ปรีดีพูนทรัพย์ เชมงกรเถร)^๔

กรรมการมหาเถรสมาคม

ประธานคณะกรรมการฝ่ายสาธารณสงเคราะห์ของมหาเถรสมาคม

กล่าวปิดประชุมเชิงปฏิบัติการพัฒนาศักยภาพพระสงฆ์

“หลักสูตรพระคิลานุปัฏฐาก (พระอาสาสมัครส่งเสริมสุขภาพประจำวัด - อสว.)”

ระหว่างวันที่ ๑๔ - ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑

ณ อุทยานหนาว เขตสาทร กรุงเทพมหานคร

ท่านพระเถรานุเถระ ซึ่งมีท่านเจ้าคุณพระราชาวิโรดม, พระศรีวิจิตรภรณ์, และพระครูอมรชัยคุณ เป็นต้น ตลอดถึงเจ้าคณะพระสังฆาธิการ และพระอาสาสมัครส่งเสริมสุขภาพประจำวัด หรือพระ อสว. ทุกรูป

เจริญพร นายแพทย์อรุณพล แก้วสัมฤทธิ์ รองอธิบดีกรมอนามัย, นายแพทย์กิตติลาภสมบัติศิริ, ผู้อำนวยการสำนักอนามัยผู้สูงอายุ ท่านผู้บริหาร ท่านวิทยากร ผู้เข้าประชุม และผู้มีเกียรติทุกท่าน

ตามที่คณะสงฆ์ ผู้บริหารกระทรวงสาธารณสุข เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานวัดส่งเสริมสุขภาพจากส่วนกลาง ศูนย์อนามัยที่ ๑ - ๑๒ สถาบันพัฒนาสุขภาพระดับจังหวัด สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ และภาคีเครือข่าย ร่วมกันจัดประชุมเชิงปฏิบัติการพัฒนาศักยภาพพระสงฆ์ “หลักสูตรพระคิลานุปัฏฐาก (พระอาสาสมัครส่งเสริมสุขภาพประจำวัด - อสว.)” ระหว่างวันที่ ๑๔ - ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ ซึ่งในบัดนี้ ก็สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี และบรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดงานทุกประการ ตามที่ท่านรองอธิบดีกรมอนามัยได้กล่าวรายงานสรุปผลการดำเนินการไปแล้วนั้น

การประชุมครั้งนี้ ผู้เข้าร่วมประชุมได้รับทราบหลักการ แนวคิด แนวทางการอบรมพระคิลานุปัฏฐาก หรือพระอาสาสมัครส่งเสริมสุขภาพประจำวัด หรือพระอสว. ตามธรรมนูญสุขภาพพระสงฆ์แห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๖๐ โดยร่วมแรงร่วมใจให้ข้อคิด ข้อเสนอแนะ การจัดทำแผนปฏิบัติการ เพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติงานพระอาสาสมัครส่งเสริมสุขภาพประจำวัด

^๔ ขณะดำรงสมณศักดิ์ที่ พระพรหมวชิรญาณ

หรือ พระอศว. ในแต่ละพื้นที่ เพื่อจะนำไปสู่การพัฒนาศักยภาพพระสงฆ์ ให้เป็นแกนนำด้านสุขภาพ สามารถดูแลพระสงฆ์ภายในวัด และชุมชนตามบริบทของพื้นที่ได้

การอบรมเป็นการสร้างความรู้ความเข้าใจร่วมกัน เพื่อให้เกิดความเป็นเอกภาพสู่การปฏิบัติงาน เมื่อทุกท่านได้ผ่านการอบรมจนเกิดความรู้ความเข้าใจ ได้พัฒนาศักยภาพจนเป็นผู้มีคุณสมบัติครบถ้วนสมบูรณ์ ที่เรียกว่า เป็นพระอาสาสมัครส่งเสริมสุขภาพประจำวัด หรือ พระ อศว. สิ่งที่จะต้องปลูกฝังให้เกิดในจิตใจอยู่เสมอ คือ อุดมการณ์ของพระสงฆ์อาสาสมัครสาธารณสุขประจำวัด ตามเนื้อหาที่ได้มีการอบรมตลอดทั้ง ๓ วัน

โดยการอาสา นั้น หมายถึง ความปรารถนาดี ความหวังดี ต่อผู้อื่นและสังคมในภาพรวม มีจิตเป็นกุศลสาธารณะ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่ผู้ได้รับความเดือนร้อนหรือเกิดความทุกข์

ความทุกข์เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นกับทุกคน ตามธรรมชาติของวงจรชีวิตมนุษย์ การเจ็บป่วยก็เป็นทุกข์ประเภทหนึ่ง เกิดขึ้นแก่บุคคลโดยอ้อมได้รับทุกข์เวทนา จะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับลักษณะอาการตามเหตุปัจจัย การดูแลรักษาพยาบาลอย่างถูกต้อง ก็จะช่วยบรรเทาทุกข์ก่อให้เกิดความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดีแก่ผู้ได้รับการพยาบาลบำบัดรักษา

เมื่อทุกท่านได้สมัครใจเป็นผู้อาสา หรือเป็นอาสาสมัคร ในส่วนงานสาธารณสุขประจำวัดนี้แล้ว จะต้องเป็นผู้มีความรู้ทักษะความสามารถ คือ

๑. มีความรู้ ความเข้าใจ ในการดูแลสุขภาพอนามัยของตนเอง และให้การถวายการดูแลพระสงฆ์ภายในวัด และคำแนะนำแก่ชุมชนได้

๒. สามารถเตรียมการรองรับระบบการดูแลพระสงฆ์ และการดูแลผู้สูงอายุระยะยาว

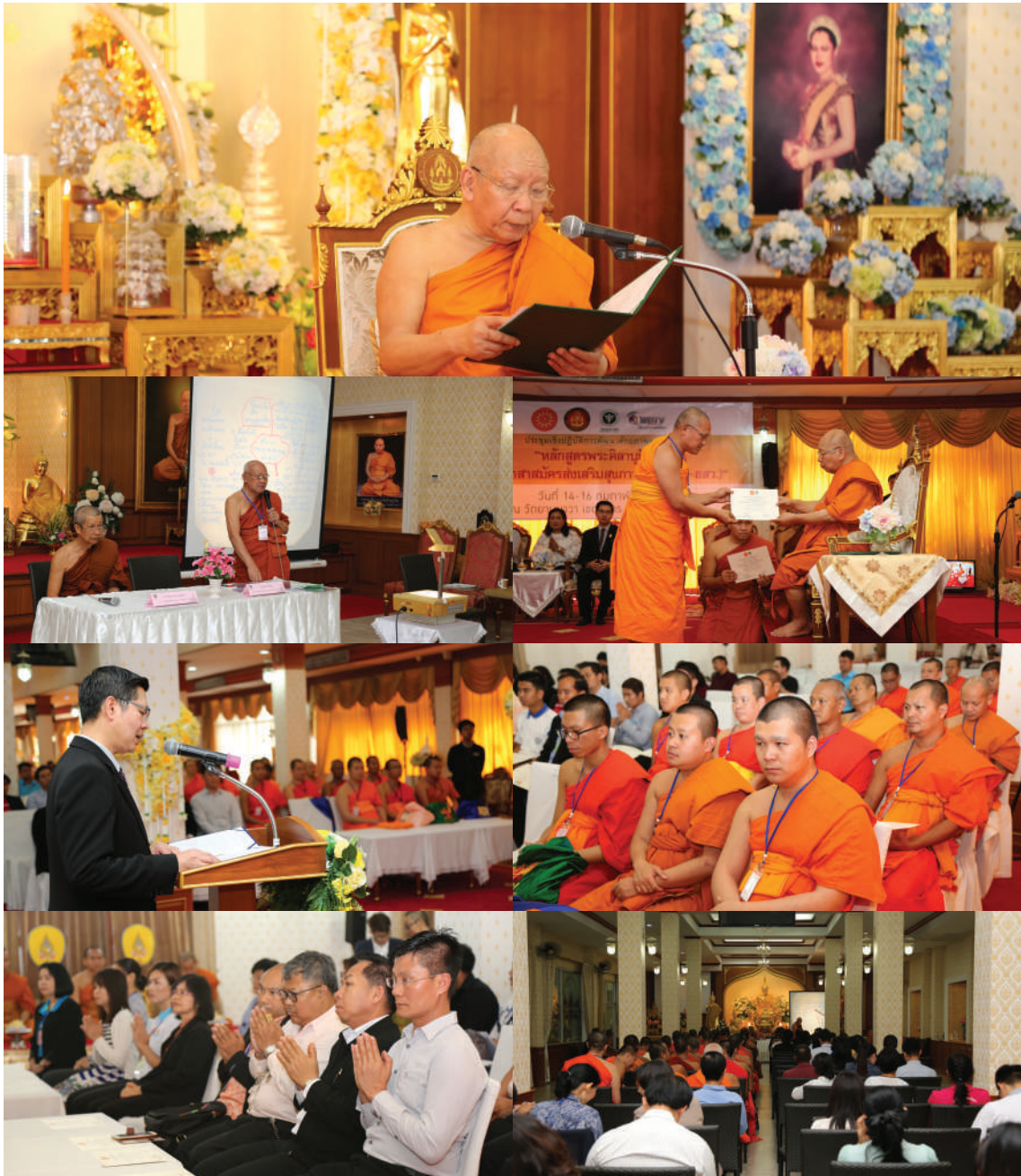
๓. ขยายผลพัฒนาศักยภาพเป็นพระสงฆ์แกนนำ เพื่อเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณ และการพัฒนาสุขภาพชุมชน

ขอให้พระอาสาสมัครส่งเสริมสุขภาพประจำวัด หรือ พระ อศว. นำหลักทั้ง ๓ ประการนี้ ไปใช้ในการปฏิบัติดูแลพระสงฆ์อาพาธ รวมทั้งการสร้างเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การควบคุมโรค และการจัดการปัจจัยที่คุกคามสุขภาพของพระสงฆ์ จนประสบผลสำเร็จให้ปรากฏเป็นทีภูฐานุคติสืบไป

บัดนี้ ได้เวลาอันสมควรแล้ว ผม/อาตมภาพ ขอปิดการประชุมเชิงปฏิบัติการพัฒนาศักยภาพพระสงฆ์ “หลักสูตรพระคิลานุปัฏฐาก (พระอาสาสมัครส่งเสริมสุขภาพประจำวัด - อศว.)” ณ บัดนี้

๕๐ | พื้นที่ต้นแบบการสาธารณสุขสงเคราะห์สร้างสังคมสุขภาวะ

ขออำนาจพร โดยอ้างอำนาจคุณพระศรีรัตนตรัย ได้อภิบาลประทานพร ท่านพระเถรานุเถระ พร้อมด้วยคณะผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ และผู้ถวายการดูแลอุปถัมภ์ทุกท่าน ขอจงร่มเย็นเป็นสุข ภายใต้ร่มบารมีธรรมแห่งสถาบันชาติ พระพุทธศาสนา และพระมหากษัตริย์ จงเป็นผู้เจริญด้วย อายุ วรรณะ สุขะ พละ ปฏิภาณ ธรรมสารสมบัติ และเจริญในธรรมของ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตลอดกาลเป็นนิตย์ เทอญ ๆ

โอวาท

สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า (ปลัดทูลฯ เหมงกรเถร)^๕

กรรมการมหาเถรสมาคม

ประธานคณะกรรมการฝ่ายสาธารณสงเคราะห์ของมหาเถรสมาคม

กล่าวเปิด

การประชุมเชิงปฏิบัติการหลักสูตรพระคิลานุปัฏฐาก (ปรับหลักสูตร)

ภายใต้โครงการบูรณาการขับเคลื่อนงานดูแลผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร

วันพฤหัสบดีที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๖๑

ณ วัดยานนาวา เขตสาทร กรุงเทพมหานคร

ท่านพระเถรานุเถระ ซึ่งมีท่านเจ้าคุณพระเทพสุวรรณเมธี รองเจ้าคณะกรุงเทพมหานคร ท่านเจ้าคุณพระมงคลธรรมาภิธาน รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ท่านเจ้าคุณพระมงคลวิจิตร เป็นต้น และคณะสงฆ์ผู้เข้าร่วมประชุมทุกรูป

เจริญพร นายวงวัฒน์ ลีวณิช รองผู้อำนวยการสำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร นายแพทย์อรุณพล แก้วสัมฤทธิ์ รองอธิบดีกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ท่านผู้บริหาร ท่านวิทยากร ผู้มีเกียรติและผู้เข้าร่วมประชุมทุกท่าน

สถานการณ์ในปัจจุบัน สังคมมีความแตกต่างจากอดีตอย่างชัดเจน หลายสิ่งหลายอย่างเป็นเหตุให้พระสงฆ์มีสุขภาพที่ไม่พึงประสงค์ เจ็บป่วยอาพาธเป็นจำนวนมาก ปฏิบัติศาสนกิจด้วยความลำบาก อีกทั้งภาวะมลพิษสิ่งแวดล้อมที่ทรุดโทรม บั่นทอนสุขภาพพระสงฆ์ อาหารการขบฉัน มีความหวาน มัน เค็ม วิถีสมณเพศต้องมีความระมัดระวังมากขึ้น หากประมาทในเรื่องของสุขภาพจะเกิดอาพาธได้ง่าย เมื่อเกิดอาพาธขึ้นแล้ว ก็จำเป็นอย่างยิ่งที่พระคิลานุปัฏฐาก จะเข้ามามีบทบาทการดูแลพระสงฆ์อาพาธ สร้างเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค และจัดการปัจจัยที่คุกคามสุขภาพพระสงฆ์

อย่างไรก็ตาม บทบาทของพระสงฆ์ในด้านของการสร้างเสริมสุขภาพมีอยู่ ๒ ด้าน คือ การปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัย และการเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันระหว่างพระสงฆ์กับชุมชนและสังคม

^๕ ขณะดำรงสมณศักดิ์ที่ พระพรหมวชิรญาณ

การปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัย เป็นการพากเพียรพยายามปฏิบัติตนเพื่อรู้แจ้งปัญหา และพัฒนาสังคมให้ตั้งมั่นในหลักธรรม การเจ็บป่วยอาพาธและเกิดโรคร้ายต่างๆ พระพุทธเจ้าได้ประทานธรรมะสำหรับภิกษุอาพาธไว้ปฏิบัติในขณะอาพาธ คือ (๑) พิจารณาเห็นความไม่งามในกายอยู่ (๒) กำหนดหมายความปฏิกุศลในอาหาร (๓) กำหนดหมายความไม่น่าเพลิดเพลินในโลกทั้งปวง (๔) พิจารณาเห็นความไม่เที่ยงในสังขารทั้งปวง (๕) เข้าไปตั้งมรณสัญญาไว้ภายใน

ด้านภิกษุผู้ควรเป็นพยาบาลหรือพระคิลานุปัฏฐาก นั้น ต้องประกอบด้วยหลักธรรม ๕ ประการ ได้แก่ (๑) สามารถจัดยา (๒) ทราบสิ่งที่เป็นสัปปายะและสิ่งที่ไม่เป็นสัปปายะ (๓) มีจิตเมตตาพยาบาล ไม่เห็นแก่อาภิสพยาบาล (๔) ไม่รังเกียจที่จะนำอุจจาระและปัสสาวะอาเจียนหรือน้ำลายออกไปทิ้ง (๕) สามารถชี้แจงให้ภิกษุไข้มีกำลังใจ

บทบาทด้านพระธรรมวินัย ซึ่งพระสงฆ์อาพาธและพระสงฆ์คิลานุปัฏฐาก พระพุทธเจ้าได้ทรงหลักไว้อย่างดีแล้ว

ส่วนในเรื่องของการเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กันระหว่างพระสงฆ์กับสังคม นั้น เป็นหน้าที่ของพระสงฆ์กับชุมชนและสังคม ร่วมกันสร้างสุขภาวะ กำหนดแผนงาน ส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้และเข้าใจในเรื่องสุขภาพ สร้างกลไกการขับเคลื่อนอย่างเป็นรูปธรรม โดยอาศัยกรอบพระธรรมวินัยเป็นหลักและบูรณาการกับหลักสุขภาพทางโลก นอกจากนั้นแล้ว บทบาทของฆราวาสต้องให้การสนับสนุนส่งเสริมระบบการบริการสาธารณสุขสำหรับพระสงฆ์อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสม

การประชุมในวันนี้ เป็นการพัฒนากลไกปรับปรุงเครื่องมือการส่งเสริมสุขภาพพระสงฆ์ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร โดยปรับปรุงหลักสูตรพระคิลานุปัฏฐากให้มีความเหมาะสม ก่อนที่จะนำไปใช้ในการอบรมสร้างพระคิลานุปัฏฐากกรุงเทพมหานคร

การปรับปรุง เป็นการพิจารณาถึงสิ่งใดที่ยังพร่อง เติมเต็มแก้ไขให้บริบูรณ์พร้อม สิ่งใดมีความสมบูรณ์ดีอยู่แล้ว ให้อธิบายไว้ให้มั่นคง มีความพอเหมาะพอดีแก่ตนเองและผู้อื่น รวมถึงสถานที่ และเวลา การปรับหลักสูตรจึงต้องมีกระบวนการพิจารณาอย่างถี่ถ้วน มีความรอบคอบ โดยอาศัยเหตุและผลเป็นองค์ประกอบ ให้เกิดความสัมพันธ์กันอย่างแยกคอกัน ระดมความคิด ระดมกำลังสติปัญญา ช่วยกันพิจารณาหลักสูตรด้วยความละเอียดลออถี่ถ้วนแล้ว ย่อมถึงความแจ่มชัดของหลักสูตรที่มีความเหมาะสมตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ คือ เพื่อปรับหลักสูตรพระคิลานุปัฏฐาก พระอาสาสมัครส่งเสริมสุขภาพประจำวัด (พระ อสว.) ให้เหมาะสมกับบริบทพื้นที่กรุงเทพมหานคร

การที่คณะสงฆ์กรุงเทพมหานคร ร่วมกับ สถาบันพัฒนาสุขภาวะเขตเมือง กรมอนามัย และ สำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการปรับปรุงหลักสูตรพระคิลานุปัฏฐาก ภายใต้โครงการบูรณาการขับเคลื่อนงานดูแลผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร เป็นสิ่งที่น่าชื่นชม อนุโมทนากับคณะผู้จัดงานเป็นอย่างยิ่ง

ในท้ายสุดนี้ ขอขอบคุณต่อพระเถรานุเถระทุกรูป และขออนุโมทนา คณะผู้จัดงาน วิทยากร และผู้เข้าร่วมการประชุมฯ ทุกท่าน และขอให้การจัดงานบรรลุตามวัตถุประสงค์ ดังที่คาดหวังทุกประการ

อนึ่ง ขออำนาจพร โดยอํานาจคุณพระศรีรัตนตรัย และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในสากลโลก ได้อภิบาลประทานพร ท่านพระเถรานุเถระ พร้อมด้วยคณะผู้บริหาร ผู้ดำเนินการ จัดงาน และเจ้าหน้าที่ ขอจงร่มเย็นเป็นสุข ภายใต้ร่มบารมีธรรมแห่งสถาบันชาติ พระพุทธศาสนา และพระมหากษัตริย์ จงเป็นผู้เจริญด้วย อายุ วรรณะ สุขะ พละ ปฏิภาณ ธรรมสารสมบัติ และเจริญในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตลอดกาลเป็นนิตย์ เทอญ ฯ

สมเด็จพระมหานายก

สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า (ปรีดี พนมยงค์)

กรรมการมหาเถรสมาคม

ประธานคณะกรรมการฝ่ายสาธารณสงเคราะห์ของมหาเถรสมาคม

กล่าวในพิธีเปิด

โครงการหน่วยแพทย์อาสาถวายการตรวจสุขภาพพระภิกษุสงฆ์
เพื่อถวายเป็นพระกุศลแด่สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อัมพร อมฺพโร)

สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

โดย มูลนิธิธรรมบาลีบาลทางการแพทย์ แพทย์สภา

และนักศึกษาหลักสูตรธรรมบาลีบาลทางการแพทย์สำหรับผู้บริหารระดับสูง รุ่นที่ ๒ (ปรพ.๒)

วันอาทิตย์ที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๖๑

ณ วัดยานนาวา เขตสาทร กรุงเทพมหานคร

ท่านพระเถรานุเถระ

เจริญพร ศาตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์เกษม วัฒนชัย ประธานมูลนิธิธรรมบาลีบาลทางการแพทย์ คณะกรรมการดำเนินงาน ท่านผู้มีเกียรติ นักศึกษาหลักสูตรธรรมบาลีบาลทางการแพทย์ และผู้เข้าร่วมงานทุกท่าน

ขออนุโมทนาในกุศลเจตนาของท่านทั้งหลาย ที่ได้จัดโครงการหน่วยแพทย์อาสาถวายการตรวจสุขภาพพระภิกษุสามเณร เพื่อถวายเป็นพระกุศลแด่สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ในครั้งนี้

พระพุทธศาสนาเจริญรุ่งเรืองและดำรงอยู่ได้ ด้วยมีพระภิกษุสามเณรเป็นกำลังหลักในการสืบทอดอายุพระพุทธศาสนา เพราะเป็นผู้รอบรู้ในคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ศึกษาพระธรรมวินัย ประพฤติวัตรปฏิบัติธรรม สั่งสอนให้ประชาชนเข้าใจหลักธรรม และนำไปประพฤติปฏิบัติให้เกิดสันติสุข ดังบาลีว่า “อัสสะ ภะคะวะโต สาวะเกสุ อะนุสาสะนึ พะหุลา ปะวัตติตะติ คำสั่งสอนของพระผู้มีพระภาคเจ้านั้น ย่อมเป็นไปในสาวกทั้งหลายส่วนมาก”

^๒ ขณะดำรงสมณศักดิ์ที่ พระพรหมวชิรญาณ

พระภิกษุสามเณรผู้มีสุขภาพดี จึงจะสามารถนำหลักธรรมคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตามที่ได้ศึกษา ทรงจำ รู้แจ้งอรรถ รู้แจ้งธรรม ไปเผยแผ่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

มูลนิธิธรรมาภิบาลทางการแพทย์ แพทย์สภา และนักศึกษาหลักสูตรธรรมาภิบาลทางการแพทย์ สำหรับผู้บริหารระดับสูง รุ่นที่ ๒ ประสงค์จัดโครงการหน่วยแพทย์อาสาถวายการตรวจสุขภาพพระภิกษุสามเณร จึงถือได้ว่าเป็นผู้บำเพ็ญประโยชน์แก่พระพุทธศาสนาและพุทธบริษัท กล่าวคือ

๑. เป็นผู้ศรัทธาในพระพุทธศาสนา และชักชวนผู้อื่นให้เป็นผู้มีส่วนร่วมในศรัทธานั้นด้วย ตั้งใจถวายการดูแลสุขภาพพระภิกษุสามเณร มีการเชิญชวนหน่วยงานภาคีเครือข่ายและคลินิกหน่วยต่างๆ มาดูแลสุขภาพพระภิกษุสามเณรอย่างครบถ้วนบริบูรณ์ ซึ่งสามารถทราบผลสุขภาพทั้งหมดทั่วทั้งร่างกายภายในวันเดียว นอกจากนั้นแล้ว ยังถวายคำแนะนำการดูแลสุขภาพตนเอง และอำนวยความสะดวกในการเข้ารับการรักษาตามสิทธิประโยชน์ด้านสุขภาพของพระภิกษุสามเณรอีกด้วย

๒. เป็นผู้มีความเสียสละ และชักชวนผู้อื่นให้มีความเสียสละ การดำเนินงานในครั้งนี้มีส่วนสำคัญอย่างมาก คือ การเป็นผู้เสียสละเพื่อประโยชน์แก่พระภิกษุสามเณร และเพื่อประโยชน์ตนเองและผู้อื่น ซึ่งมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ทำให้ได้รับบุญกุศลอันเกิดจากการเสียสละ

การบำเพ็ญประโยชน์ดังกล่าวมานี้ ก่อให้เกิดจุดมุ่งหมายที่ดีต่อความสัมพันธ์กันระหว่างพระพุทธศาสนากับประชาชน หรือเป็นประโยชน์ส่วนรวมต่อทั้งสองฝ่ายนั่นเอง

ในท้ายที่สุดนี้ ขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัย พร้อมด้วยสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในพระศาสนา พระบรมเดชาานุภาพแห่งสมเด็จพระบูรพมหากษัตริยาธิราชเจ้า ได้ประมวลกันเป็นตบะ เดชะ พลวปัจจัย บุญนิธิที่ท่านทั้งหลายได้ปฏิบัติมา ในเรื่องของหน่วยแพทย์อาสาถวายการตรวจสุขภาพพระภิกษุสามเณร จงเป็นปฏิพรตอบสนองให้ท่านทั้งหลาย มีกำลังกาย กำลังใจ กำลังสติปัญญา สามารถดำเนินการให้สัมฤทธิ์ผลดังตั้งใจหวัง ขอให้เจริญด้วยสิริสวัสดิ์พัฒนามงคล สมบูรณ์พูนผลในสิ่งมุ่งมาดปรารถนา ทุกประการ เทอญ

โมทนาธิยพจน์

สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า (ปัสทนต์ เขมกรเถร)

กรรมการมหาเถรสมาคม

ประธานคณะกรรมการฝ่ายสาธารณสงเคราะห์ของมหาเถรสมาคม

กล่าวอนุโมทนา

หนังสือ “ชุดความรู้สาธารณสงเคราะห์วิถีพุทธ”

จัดทำโดย

โครงการการศึกษาแนวทางสาธารณสงเคราะห์วิถีพุทธของคณะสงฆ์ไทย สถาบันวิจัยสังคม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สำนักสนับสนุนสุขภาวะองค์กร

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

โดยความร่วมมือกับสำนักงานฝ่ายสาธารณสงเคราะห์ ของมหาเถรสมาคม

และสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

สมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ (ช่วง วรคุณ) กรรมการมหาเถรสมาคม เจ้าอาวาสวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร และรองประธานกรรมการมหาเถรสมาคม ได้มีพระบัญชาให้พระพรหมบัณฑิต (ประยูร ธมฺมจิตฺต) กรรมการมหาเถรสมาคม ดำเนินการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการจัดทำชุดความรู้สาธารณสงเคราะห์วิถีพุทธของคณะสงฆ์ไทย โดยให้พระพรหมบัณฑิต (ประยูร ธมฺมจิตฺต) กรรมการมหาเถรสมาคม เป็นประธานคณะกรรมการชุดความรู้ฯ และให้พระพรหมบัณฑิต (ประยูร ธมฺมจิตฺต) กรรมการมหาเถรสมาคม เป็นประธานคณะกรรมการชุดความรู้ฯ

การขับเคลื่อนการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา เป็นภาระงานหลักและเร่งด่วนของคณะสงฆ์ไทยตามแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา โดยมหาเถรสมาคม ได้ให้ความเห็นชอบเสนอให้คณะรัฐมนตรีรับทราบผลการดำเนินงาน ด้วยเหตุผลเพื่อให้พระพุทธศาสนามีความมั่นคง คณะสงฆ์มีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ หลักธรรมในพระพุทธศาสนา และภูมิรู้ทางปัญญา ของสังคมไทย พร้อมทั้งสนองในพระบรมราโชบาย

เจ้าพระคุณ สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ได้ประทานคติธรรมในการประชุมสัมมนาขับเคลื่อนงานฝ่ายสาธารณสุขสงเคราะห์ตามแผนปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาจากนโยบายสู่การปฏิบัติระดับจังหวัด ความตอนหนึ่งว่า

“บุคคลพึงบำเพ็ญกรณียกิจเพื่อเกื้อกูลกันและกัน ด้วยการละคลายความเป็นตัวตน ให้มากที่สุด ให้สมดังพระพุทธศาสนินิที่ว่า ภูตฺ เสสฺ ทยิตพฺพํ แปลความว่า เมื่อยังมีชีวิตอยู่ ควรเกื้อกูลกัน”

คณะกรรมการฝ่ายสาธารณสุขสงเคราะห์ ของมหาเถรสมาคม ได้พัฒนาให้เกิดกิจกรรมตลอดจนสนับสนุนให้คณะอนุกรรมการได้ส่งเสริมบทบาทการทำหน้าที่เพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนการสาธารณสุขสงเคราะห์ที่ครอบคลุมทั้งในมิติจิตอาสาตามแนวพระพุทธศาสนา มิติการจัดการสงเคราะห์เร่งด่วน และมิติการพัฒนาไกลเพื่อการสาธารณสุขสงเคราะห์วิถีพุทธอย่างยั่งยืน ตามแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา ในโครงการเชิงยุทธศาสตร์ที่ ๕ โครงการส่งเสริมความร่วมมือภาคีเครือข่าย และ โครงการที่ ๑๓ โครงการสาธารณสุขสงเคราะห์เพื่อสังคม ด้วยหลักการทำงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ คือ **๑.อัตถายะ** เป็นประโยชน์ **๒.หิตายะ** เกื้อกูลกัน และ **๓.สุขายะ** มีความสันติสุข

ฝ่ายสาธารณสุขสงเคราะห์ ของมหาเถรสมาคม ได้ปฏิบัติงานสนองในมหาเถรสมาคม ขับเคลื่อนงานสาธารณสุขสงเคราะห์ พัฒนาความก้าวหน้าจนเกิดผลเป็นรูปธรรมประการหนึ่ง คือ การสร้างภาคีเครือข่ายเพื่อสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมสาธารณสุขสงเคราะห์เพื่อสังคม ประสานองค์กรภาครัฐ องค์กร ภาควิชาการ องค์กรภาคเอกชน ตลอดจนพุทธศาสนิกชนเข้าร่วมเสียสละทำงานพระพุทธศาสนาเพื่อสังคมร่วมกัน การพัฒนาองค์ความรู้เป็นภารกิจสำคัญที่ฝ่ายสาธารณสุขสงเคราะห์ ได้ร่วมมือกับภาคีเครือข่ายเพื่อพัฒนาให้เกิดเป็นชุดความรู้ขับเคลื่อนกิจการสาธารณสุขสงเคราะห์ตลอดมา ดังพระพุทธพจน์ ให้ระลึกถึงการทำงานเพื่อส่วนรวมว่า **จเข มตตาสุขํ ธีโร ผู้ฉลาดควรสละสุขเล็กน้อย เพื่อสุขยิ่งใหญ่ของส่วนรวม**

การพัฒนา “ชุดความรู้สาธารณสุขสงเคราะห์วิถีพุทธ” เป็นหนึ่งในกลไกที่สนับสนุนให้คณะสงฆ์ได้ใช้เป็นชุดความรู้ และแนวทางในการขับเคลื่อนให้สังคมไทยมีความเกื้อกูล และพระพุทธศาสนาเจริญ งอกงามอย่างมั่นคงสถาพรสืบไป

ในนามของฝ่ายสาธารณสุขสงเคราะห์ ของมหาเถรสมาคม ขออนุโมทนาองค์กรภาคีเครือข่าย อาทิ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ตลอดจนฝ่ายเลขานุการของสำนักงาน

ฝ่ายสาธารณสุขสงเคราะห์ ของมหาเถรสมาคม ที่มีความมุ่งมั่นและเห็นความสำคัญของการพัฒนาความรู้ควบคู่กับการพัฒนาเครือข่ายงานด้านกิจการ การสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ไทยเสมอมา

ขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัย โปรดอภิบาลให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่าน จงบรรลु วัตถุประสงค์ ทุกประการ และขออำนวยการให้ความปรารถนาอันดีงามของทุกท่านจงเป็นผลสัมฤทธิ์ ก่อให้เกิดประโยชน์สุขต่อคณะสงฆ์และประชาชนชาวไทยทุกหมู่เหล่าตลอดกาลนาน เทอญ

การวิจัยสุขภาพะวิถีพุทธ

หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล
และงานสาธารณสุขสงเคราะห์เชิงสร้างสรรค์

คำกล่าวโอวาทเปิดงาน โดย
สมเด็จพระมหาธีรราชย์ (ปลัดทูลฯ เชมงกรเถร)^๗
กรรมการมหาเถรสมาคม
ประธานกรรมการฝ่ายสาธารณสุขสงเคราะห์ ของมหาเถรสมาคม
เวทีแถลงข่าว “กิจกรรมรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษา ประจำปี ๒๕๖๒”
วันพฤหัสบดีที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๖๒
ณ วัดยานนาวา เขตสาทร กรุงเทพมหานคร

ขอแสดงกัลยาณธรรม ต่อท่านพระเถรานุเถระ ผู้แทนเครือข่ายพระสงฆ์ทั่วประเทศ
ทุกรูป

เจริญพร นายแพทย์สุปรีดา อดุลยานนท์ ผู้จัดการสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.), เกสัชกร สงกรานต์ ภาคโชคดี ผู้อำนวยการสำนักงานเครือข่ายองค์กรงดเหล้า (สคล.), ผู้ทรงคุณวุฒิ สสส., ผู้แทนหน่วยงานต่างๆ ผู้แทนชุมชนผู้ให้คำ ปรึกษาแบบ
งดเหล้า และผู้เข้าร่วมเวทีแถลงข่าวทุกคนทุกท่าน

การรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษา นับเป็นโอกาสสำคัญของการเริ่มต้นการลด ละ เลิก
เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หรือเลิกต่อเนื่อง โดยอาศัยหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา ด้วยการ
ตั้งจิตอธิษฐานงดเหล้าตลอดสามเดือนหรือต่อเนื่อง จนสามารถตัดขาดการบริโภคสุราหรือ
เลิกดื่มเหล้าได้ในที่สุด

การงดเว้นบาปธรรมทั้งหลาย เป็นเบื้องต้นของการบำเพ็ญบารมี และเป็นการประพฤติ
ปฏิบัติในระดับสูงต่อไป โดยเฉพาะในเรื่องของศีล ๕ ที่เน้นเจตนาให้งดเว้นการประพฤติทุจริต
หรือประพฤติไม่ดีไม่งาม โดยแบ่งเป็น ๓ ระดับ คือ

๑. สัมปัตตวิริติ เจตนางดเว้นซึ่งเกิดขึ้นในทันทีทันใด โดยแต่เดิมไม่ได้ตั้งใจจะรักษาศีล
แต่นึกขึ้นได้ในขณะที่จึงหว่าอำนาจ จึงงดเว้นการล่วงละเมิดศีล

๒. สมาทานวิริติ เจตนางดเว้นด้วยการสมาทาน ไม่ล่วงละเมิดศีลเพราะตั้งใจสมาทาน
รักษาไว้

๓. สมุจเฉทวิริติ เจตนางดเว้นอย่างเด็ดขาด ไม่กลับไปกระทำการล่วงละเมิดศีลอีก
ในระหว่างเข้าพรรษา ๒๕๖๒ นี้ ขอให้สาธุชนทั้งหลายได้ร่วมกันอธิษฐานจิต สมาทาน

^๗ ขณะดำรงสมณศักดิ์ที่ พระพรหมวชิรญาณ

ศีล ๕ หมั่นภาวนา และลด ละ เลิก การดื่มเหล้า ในขณะที่โอกาสอำนวย มีเหล้าอยู่ตรงหน้า แต่อดกลั้นไว้ ไม่ดื่ม เรียกว่า **สัมปัตตวิริติ** การไม่ดื่มเหล้า เพราะตั้งใจรักษาศีล ๕ ตลอดสามเดือน เรียกว่า **สมาทานวิริติ** และสุดท้ายคือ การเลิกดื่มเหล้าได้อย่างเด็ดขาด เรียกว่า **สมุจเฉทวิริติ** จึงขอฝากข้อคิดคติธรรมไว้เตือนใจ และนำไปปฏิบัติตลอดสามเดือนนี้ ดังบทกลอนสุรากล่าวที่อาตมภาพได้ประพันธ์ไว้ว่า

สุรา แปลว่า เหล้า	ดื่มแล้วเมา ดื่มทำไม
เสียวทรัพย์ เกิดโรคภัย	ขาดสติ ทอนปัญญา
ดื่มแล้ว ชวนวิวาท	ผองญาติมิตร เบื่อระอา
หนี้สิน งอกตามมา	อายุสั้น โรคเรื้อรัง
สุรา กล้าทำผิด	ดื่มแล้วติด ทำเสียงดัง
ขบซี ขนยับพัง	อันตราย ตายเพราะเมา
ดื่มเหล้า เมาประมาท	เคยฉลาด ก็ฉลาดเขลา
สังคม รังเกียจเรา	อนาคต หมดก้าวไกล
ทุกชาติ ทุกศาสนา	เกลียดสุรา พากิจไร
ครอบครัว ชาดอันไฉ	มีแต่เสีย เพราะสุรา
เมื่อสุรา พาโฉดเศร้า	ควรงดเหล้า เข้าพรรษา
สามเดือน ภาวนา	ยิ่งงดต่อ ได้ยิ่งดี
ดีเพราะ เราเลิกเหล้า	เราไม่เมา ทรัพย์ย่อมมี
ครอบครัว ก็เปรมปรีดิ์	ชาติเป็นสุข โลกสาธุการ

อาตมภาพ ในฐานะประธานฝ่ายสาธารณสงเคราะห์ของมหาเถรสมาคม ขอเจริญพรชาวพุทธทั้งหลายมาสร้างมหากุศลที่ยิ่งใหญ่ในช่วงเข้าพรรษาปีนี้ โดยการตั้งจิตมั่น ถือนศีลครองตนในวิถีอันดีงาม ด้วยการงดเหล้าเข้าพรรษาลดสามเดือนและต่อเนื่อง สำหรับพระสงฆ์ทุกวัดทั่วประเทศ การรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษาปีนี้ ถือเป็นโอกาสอันดีที่จะได้เป็นผู้นำในการสร้างสุขภาวะตาม “ธรรมนูญสุขภาพพระสงฆ์แห่งชาติ” ที่กำลังขับเคลื่อนอยู่ทุกพื้นที่ รวมทั้งโครงการอื่นๆ เช่น โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ก็ดี ชุมชนคุณธรรมก็ดี จึงนิมนต์พระสงฆ์ทุกวัดทั่วประเทศ ได้จัดกิจกรรมเชิญชวนประชาชนงดเหล้าเข้าพรรษาสร้างสุขภาวะ มีการตั้งจุดลงนามอธิษฐานจิต เทศนาให้แนวทางปฏิบัติ และกิจกรรมอื่นๆ ที่สอดคล้องกับวัดนั้นๆ เพื่อร่วมสร้างสุขภาวะ ให้เกิดขึ้นทุกพื้นที่ในสังคมไทยต่อไป

ในท้ายที่สุดนี้ ขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัย พร้อมด้วยสิ่งศักดิ์ทั้งหลายในพระศาสนา พระบรมเดชาณุภาพสมเด็จพระบูรพมหากษัตริยาธิราชเจ้า ได้ประมวลกันเป็นตบะ เดชะพลวปัจจัย บุญนิธิที่ท่านทั้งหลายได้ปฏิบัติมา ในเรื่องของ “กิจกรรมรณรงค์ดูแลเอาพระราชา” จงเป็นปฏิพรตอบสนองให้ท่านทั้งหลาย มีกำลังกาย กำลังใจ กำลังสติปัญญา สามารถดำเนินการให้สัมฤทธิ์ผลดังตั้งใจหวัง ขอให้เจริญด้วยสิริสวัสดิ์พิพัฒนามงคล สมบูรณ์พูนผลในสิ่งมุ่งมาดปรารถนา ทุกประการ เทอญ

โอวาท

สมเด็จพระมหาธีรราชย์ (ปลัดทูลโฮจองค)

กรรมการมหาเถรสมาคม

ประธานคณะกรรมการฝ่ายสาธารณสุขสงเคราะห์ ของมหาเถรสมาคม

กล่าวเปิดงานในพิธี

“จัดอบรมถวายความรู้แก่พระสงฆ์ในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร”

วันพฤหัสบดีที่ ๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๒

ณ ห้องประชุมอาคารปฏิบัติธรรมสมเด็จพระพุทธชินวงศ์สภา ชั้น ๑

วัดพิชยญาติการาม เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร

ขอแสดงกัลยาณธรรมต่อท่านพระเถรานุเถระ ซึ่งมี ท่านเจ้าคุณพระเทพสุวรรณเมธี รองเจ้าคณะกรุงเทพมหานคร ท่านเจ้าคุณพระราชรัตนมุนี รักษาการเจ้าอาวาสวัดพิชยญาติการาม เป็นต้น ตลอดถึงเจ้าคณะพระสังฆาธิการ และผู้แทนเครือข่ายพระสงฆ์ในเขตพื้นที่ กรุงเทพมหานคร ทุกรูป

ขออำนาจพร ผู้อำนวยการสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ผู้บริหาร วิทยากร และสาธุชนผู้มีศรัทธาเลื่อมใสในพระรัตนตรัย ทุกท่าน

ขออนุโมทนาสาธุการ ในการที่ท่านทั้งหลายได้มาพร้อมเพรียงกัน จัดอบรมถวายความรู้แก่พระสงฆ์ในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร เรื่องสิทธิหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ และพระสงฆ์กับการพัฒนาสุขภาพ เพื่อให้พระสงฆ์มีความรู้ความเข้าใจในสิทธิประโยชน์ ทั้งการดูแลส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค การเข้าถึงสิทธิในการรักษาพยาบาลเมื่อเจ็บป่วย สามารถนำความรู้หลักประกันสุขภาพแห่งชาติที่ได้รับ เผยแพร่ผ่านการเทศนาและการปฏิบัติธรรม ส่งเสริมบทบาทของพระสงฆ์ในการเป็นผู้นำด้านสุขภาพ พัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนและสังคมให้มีสุขภาพแข็งแรงอย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน

พระสงฆ์ในพระพุทธศาสนาเป็นผู้ออกจากเรือน ไม่เกี่ยวข้องกับเรือนแล้ว จึงจำเป็นที่จะต้องดูแลตนเอง และดูแลพระสงฆ์ด้วยกันตามหลักพระธรรมวินัย ดังที่พระพุทธองค์ตรัสแนะนำไว้ว่า “ภิกษุทั้งหลาย พวกเธอไม่มีมารดา ไม่มีบิดา ผู้คอยพยาบาล ภิกษุทั้งหลาย ถ้าพวกเธอไม่พยาบาลกันเอง ใครเล่าจะคอยพยาบาลพวกเธอ ภิกษุทั้งหลาย ผู้จะพยาบาลเราก็จงพยาบาลภิกษุผู้เกิด...”

องค์การอนามัยโลกแห่งสหประชาชาติ [WHO] ได้ให้คำจำกัดความเกี่ยวกับสุขภาพไว้ว่า **สุขภาพดี** คือ การมีสุขภาพกาย สุขภาพจิต และสวัสดิภาพทางสังคมอยู่ในสภาพดี ไม่ได้หมายความว่าไม่มีการเจ็บป่วยหรือไม่มีทุกข์กังวลกับการเจ็บป่วยเท่านั้น ในทางการแพทย์คำว่า **สุขภาพดี** ไม่มีกำหนดค่าที่แน่นอนตายตัว ขึ้นอยู่กับสภาพความเหมาะสมของแต่ละคน

สุขภาวะพระสงฆ์ คือ ภาวะที่เป็นสุขของพระสงฆ์ การมีสุขภาวะที่ดีของพระสงฆ์นั้น ควรจะดีพร้อมทั้ง ๔ มิติ คือ สุขภาวะทางกาย ทางจิต ทางสังคมและทางปัญญา อย่างเป็นรูปธรรม ตามหลักสุขภาวะองค์รวมแนวพุทธ คือองค์รวมแห่งระบบความสัมพันธ์แห่งเหตุปัจจัย โดยองค์ประกอบทั้งหลายนั้นสัมพันธ์กันและกัน ซึ่งเรียกว่า **ภาวนา ๔** ได้แก่ **กายภาวนา** (การพัฒนากาย) **ศีลภาวนา** (การพัฒนาศีล) **จิตภาวนา** (การพัฒนาจิตใจ) และ **ปัญญาภาวนา** (การพัฒนาปัญญา) ที่จะนำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดี

การจัดอบรมถวายความรู้แก่พระสงฆ์ในวันนี้ เป็นการขับเคลื่อนงานด้านสุขภาวะพระสงฆ์ตามธรรมนูญสุขภาพพระสงฆ์แห่งชาติ ภายใต้กำกับการณ์ของฝ่ายสาธารณสุขกระทรวงสาธารณสุข โดยเป็นแนวทางสำหรับการส่งเสริมสุขภาวะพระสงฆ์ทั่วประเทศ ก่อให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างวัดกับชุมชนและสังคม ทำให้พระแข็งแรง วัดมั่นคง ชุมชนเป็นสุข

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสไว้ว่า **“ผู้ที่ไม่มีโรคทางกายตลอดชีวิต ยังพอมีอยู่ แต่ผู้จะอ้างว่าตนเองไม่มีโรคทางใจ ตลอดระยะเวลาแม้ครู่เดียว หาได้โดยยาก ยกเว้นท่านผู้หมดกิเลสแล้ว”** ท่านทั้งหลายในที่นี้ ล้วนเป็นผู้มีโรคด้วยกันทั้งนั้น ไม่ทางกายก็ทางใจ แต่ส่วนใหญ่แล้วเป็นโรคทั้งทางกายและทางใจ จึงเป็นหน้าที่ของเราทุกคนช่วยกันนำมรรควิธีรักษาโรคทางกายและทางใจ ด้วยการเชื่อมประสานกันระหว่างพระสงฆ์ ชุมชน และสังคม

การรักษาโรคทางกาย เป็นหน้าที่ของทั้งฝ่ายบรรพชิตและคฤหัสถ์ จะต้องร่วมมือกันสร้างสังคมสุขภาวะ ส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ และสร้างความเข้าใจในเรื่องสุขภาพอาศัยหลักพระธรรมวินัยบูรณาการกับหลักสุขภาพทางโลก รวมทั้งหน่วยงานต่างๆ ต้องให้การสนับสนุนส่งเสริมระบบการบริการสาธารณสุขสำหรับพระสงฆ์อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสม

การรักษาโรคทางใจ ส่วนใหญ่แล้วเป็นหน้าที่ของพระสงฆ์ เพราะคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าโดยส่วนมาก พระสงฆ์สาวกเป็นผู้เล่าเรียน ทรงจำ ไคร่ครวญ และปฏิบัติตาม เมื่อปฏิบัติแล้วก็นำมาเผยแผ่ ยังผู้คนให้เกิดความเลื่อมใสศรัทธา รักษาผู้ที่มีทุกข์ทางใจให้มีใจที่เป็นสุขเบิกบานและโสมนัส โดยจุดมุ่งหมายสูงสุดของพระพุทธศาสนา คือการปราศจากโรคทางใจ การมีสุขภาพใจที่สมบูรณ์ย่อมทำให้มีชีวิตที่ดั่งามสืบไป

ในท้ายที่สุดนี้ ขอขอบคุณต่อพระเถรานุเถระทุกรูป ขออนุโมนทนาคณะผู้จัดงาน วิทยากร และผู้เข้าร่วมงานทุกท่าน และขอให้การจัดงานบรรลุตามวัตถุประสงค์ดังที่คาดหวังทุกประการ

อนึ่ง ขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัย พร้อมด้วยสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในพระพุทธศาสนา พระบรมเดชาณุภาพ สมเด็จพระบูรพมหากษัตริยาธิราชเจ้า ได้ประมวลกันเป็นตบะ เดชะ พลวปัจจัย และบุญนิธิที่ท่านทั้งหลายได้ปฏิบัติมา ในเรื่องของ “พระสงฆ์กับการพัฒนา สุขภาวะ” จงเป็นปฏิพจน์ตอบสนองให้ท่านทั้งหลาย มีกำลังกาย กำลังใจ กำลังสติปัญญา สามารถดำเนินการให้สัมฤทธิ์ผลดังตั้งใจหวัง ขอให้เจริญด้วยสิริสวัสดิ์พิพัฒนามงคล สมบูรณ์ พูนผลในสิ่งมุ่งมาดปรารถนา ทุกประการ เทอญ

บทสัมภาษณ์

สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า (ปลัดทูลฯ เหมงกรเถร)

กรรมการมหาเถรสมาคม

ประธานกรรมการฝ่ายสาธารณสุขสงเคราะห์ ของมหาเถรสมาคม
เรื่อง “งานสาธารณสุขสงเคราะห์เป็นชีวิตของพระสงฆ์และประชาชน”

โดย

สำนักงานส่งเสริมความร่วมมือมหาวิทยาลัทยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (มจร.)

และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

ประเทศไทยของเราเป็นเมืองพุทธ ประชาชนส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนา ในความเป็นจริงแล้ว เราต้องเกี่ยวข้องกับคนทุกเชื้อชาติ ศาสนา ที่รวมกันอยู่ในผืนแผ่นดินไทย ภายใต้พระบรมโพธิสมภารของสถาบันพระมหากษัตริย์ เราอยู่ในวิถีพุทธที่ปฏิบัติกันอย่างต่อเนื่องสืบมา เพราะฉะนั้น จึงถือว่า วัด รวมถึงศาสนสถานด้วย เป็นศูนย์รวมของชุมชน ทั้งในส่วนกลางและชนบท ซึ่งวิถีของพระสงฆ์หรือชาวพุทธมีความเกี่ยวเนื่องกัน เวลาเมื่ออุปสรรคปัญหาใดๆ ไม่ว่าจะเกิดในเรื่องภัยพิบัติหรือการเจ็บป่วยหรือความเป็นอยู่เนื่องกัน เราจะไปแก้จุดใดจุดหนึ่งหรือส่งเสริมแต่จุดใดจุดหนึ่ง ก็คงไม่ได้ ผม/อาตมาภาพได้เข้ามาทำงานส่วนนี้ ตั้งแต่เริ่มต้นได้มองเห็นถึงอุปสรรคปัญหาต่างๆ ซึ่งทั้งภาคคณะสงฆ์และภาครัฐได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่อดีต เหมือนกับเราแก้ไขไม่ถูกจุดหรือดำเนินการต่างๆ ไม่ถูกจุด เรามองในภาพกว้างแต่เวลาทำงานจริงๆ แล้วมีรายละเอียด

คนที่ไม่รู้จักความจริง แม้จะศึกษา แต่ว่าลงไปปฏิบัติจริงๆ ก็ยังไขว้เขวกันอยู่ เนื่องจากบางทีก็เป็นในเรื่องของกฎหมาย ระเบียบวินัยของทางคณะสงฆ์ และวิถีของทางภาครัฐ ทำให้เราไม่สามารถประสานกันได้ ตอนนี้เรายังอยู่ในขั้นที่จะต้องไปพัฒนาคณะสงฆ์ ซึ่งบุคลากรทางคณะสงฆ์ ฝึกหัดหนุ่มสามเณรน้อยเป็นกำลังสำคัญมาก ถ้าเราใช้กำลังและฐานคิดเรื่องของพระสงฆ์สามเณรได้นี้เป็นประโยชน์ดีมาก งานสาธารณสุขสงเคราะห์ในวิถีพุทธของเราเป็นความเกี่ยวเนื่องกัน ญาติโยมบางทีก็มีความรู้แต่ไม่มีโอกาสที่จะทำงานในด้านสาธารณสุขสงเคราะห์ก็มาใช้วัดซึ่งเป็นศูนย์รวมเป็นศูนย์กลางของชุมชน ทุกสิ่งทุกอย่างจะรวมอยู่ที่วัด ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องสุขอนามัย เรื่องการศึกษา เรื่องศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี ทุกอย่าง ที่ทำมาแต่โบราณมาเรามาใช้สิ่งนี้ให้เป็นประโยชน์ มาพัฒนาขึ้น ทำให้พระสงฆ์ได้รับความรู้จากหน่วยงานของเรา

ใครมีความรู้ทางด้านใดก็มาแบ่งปันมาช่วยกัน รวมถึงจากทางการคณะสงฆ์ด้วย จากภาครัฐด้วย ในส่วนต่างๆ นี้ มารวมกัน

ทั้งหลายทั้งปวงที่เราสามารถทำได้ ด้วยแรงศรัทธา ด้วยความเมตตา กรุณา ซึ่งสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ประทานแนวทางให้เราได้ปฏิบัติ ให้พุทธบริษัทชาวพุทธของเรา นี้อยู่ร่วมกันด้วยเมตตา “เมตตาธรรมค้ำจุนโลก” ถ้าหากเราไม่มีเมตตา โลกนี้ถ้าขาดเมตตา อยู่ไม่ได้เลย เพราะฉะนั้น การที่พวกเราทำทุกวันนี้ ไม่ใช่ทำตามหน้าที่ โดยหน้าที่อย่างเดียว เราทำด้วยใจด้วย ใจที่เป็นพุทธและวิถีพุทธของเรานี้ ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

โอวาท

สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า (ปลัดทูลฯ เหมงกรเถร)

กรรมการมหาเถรสมาคม

ประธานกรรมการฝ่ายสาธารณสุขสงเคราะห์ ของมหาเถรสมาคม

กล่าวเปิดประชุม

ในงาน “ประชุมสัมมนาเวทีเชื่อมโยงและสร้างความเข้าใจเครือข่าย คณะสงฆ์หนใต้”
โครงการพระสงฆ์พัฒนาการสาธารณสุขสงเคราะห์กับพื้นที่ต้นแบบการสร้างสังคมสุขภาวะ

วันเสาร์ที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๖๒

ณ ห้องประชุม วัดลานแะ อำเภอดอนขง จังหวัดพิจิตร

ขอโอกาส ทานพระเถรานุเถระ ซึ่งมีท่านเจ้าคุณพระพรหมจรรย์ ที่ปรึกษา
มหาเถรสมาคม เจ้าคณะใหญ่หนใต้ พระเทพสิทธิมนี เจ้าคณะภาค ๑๘ เป็นต้น ตลอดถึง
เจ้าคณะพระสังฆาธิการ

ขออำนาจพร นายกุ๊เกียรติ วงศ์กระพันธ์ ผู้ว่าราชการจังหวัดพิจิตร ผู้อำนวยการ
สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดพิจิตร ผู้บริหาร วิทยากร และสาธุชนผู้มีศรัทธาเลื่อมใสใน
พระรัตนตรัย ทุกท่าน

สถาบันพระมหากษัตริย์ไทยทุกพระองค์ให้ความสำคัญและอุปถัมภ์พระพุทธศาสนา
ตลอดมา สมเด็จพระบวรราชเจ้ามหาสุรสิงหนาทราชสมภารเจ้า พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ผู้ทรง
พระคุณอันประเสริฐ มีพระมหากรุณาธิคุณอย่างล้นพ้นแก่บรรดาไพร่ฟ้าประชาราษฎร์
มีพระราชปณิธานอันแน่วแน่ในการทรงงานเพื่อจะสืบสาน รักษา และต่อยอด โครงการอันเนื่อง
มาจากพระราชดำริ และแนวพระราชดำริต่างๆ ของ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร
มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เพื่อความอยู่ดีมีสุขของประชาชน สร้างความ
มั่นคงและวัฒนาสถาพรให้กับประเทศชาติ

การขับเคลื่อนงานการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา เป็นภาระงานหลักและเร่งด่วน
ของคณะสงฆ์ไทยตามแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา โดยมหาเถรสมาคม
ได้ให้ความเห็นชอบ เสนอให้คณะรัฐมนตรีรับทราบผลการดำเนินงาน ด้วยเหตุผลเพื่อให้
พระพุทธศาสนามีความมั่นคง คณะสงฆ์มีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ หลักธรรมในพระพุทธ-
ศาสนา และภูมิรู้ทางปัญญาของสังคมไทย พร้อมทั้งสนองในพระบรมราโชบาย

เจ้าพระคุณสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ประทานคติธรรมในการประชุมสัมมนาขับเคลื่อนงานฝ่ายสาธารณสงเคราะห์ตามแผนปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาจากนโยบายสู่การปฏิบัติระดับจังหวัด ความตอนหนึ่งว่า

“บุคคลพึงบำเพ็ญกรณียกิจเพื่อเกื้อกูลกันและกัน ด้วยการละคลายความเป็นตัวตน ให้มากที่สุด ให้สมดังพระพุทธศาสนีที่ว่า ภูตฺ เสดฺ ภัยิตพฺ แปลความว่า ‘เมื่อยังมีชีวิตอยู่ ควรเกื้อกูลกัน’”

ฝ่ายสาธารณสงเคราะห์ของมหาเถรสมาคม ได้ขับเคลื่อนงานและพัฒนากิจการดำเนินงานอย่างเร่งด่วนให้ทันต่อสถานการณ์โลกที่มีความเปลี่ยนแปลงไปในทุกๆ ด้าน อันเป็นปัจจัยส่งผลกระทบต่อการศึกษาของคณะสงฆ์ จึงมีการพัฒนาให้ทันต่อสถานการณ์ที่มีความเปลี่ยนแปลงไปอยู่ตลอดเวลา

สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงอุบัติขึ้นภายใต้สถานการณ์โลกที่เป็นปัญหาอันสะสมมามากมายอย่างต่อเนื่อง และด้วยพระอนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณและหลักธรรมคำสอนของพระองค์จึงเป็นหลักสำคัญยิ่งในการแก้ปัญหาดังกล่าว ถึงแม้ว่าในปัจจุบันเหตุการณ์จะผ่านพ้นไปแล้วกว่า ๒,๕๐๐ ปี พระพุทธศาสนาภายใต้พระพุทธบารมีธรรมได้มีส่วนในการขับเคลื่อนบำบัดทุกข์บำรุงสุขและพัฒนาคุณภาพชีวิตของมวลมนุษยชาติ เป็นที่ประจักษ์ว่าหลักธรรมคำสอนและแนวทางปฏิบัติในพระพุทธศาสนานั้น สามารถประยุกต์ใช้ในการพัฒนาชีวิตของประชาคมโลกได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักการสาธารณสงเคราะห์ที่เป็นส่วนหนึ่งขององคาพยพของกิจการคณะสงฆ์ไทยภายใต้นามว่า **มหาเถรสมาคม**

โดยมหาเถรสมาคมร่วมกับรัฐบาลได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา เน้นการส่งเสริมพัฒนาให้เกิดความรู้ความเข้าใจในการบำบัดทุกข์บำรุงสุขของประชาชน เพราะฉะนั้น พระสงฆ์ในยุคปัจจุบันจะต้องศึกษาและเรียนรู้พร้อมกับปฏิบัติศาสนกิจด้านต่างๆ ประสานความร่วมมือให้เข้าใจร่วมกันทุกภาคส่วน ตามระบบการทำงานของคณะสงฆ์ รัฐบาล และราชการ เพื่อความเป็นอยู่ผาสุกวิหารธรรมของคณะสงฆ์และความร่มเย็นเป็นสุขของประชาชน โดยดำเนินตามแนวทางขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ประทานหลักธรรมในการสงเคราะห์ อนุเคราะห์ เพื่อประโยชน์และความสุขของปวงชนทุกเชื้อชาติศาสนา

คณะกรรมการฝ่ายสาธารณสงเคราะห์ของมหาเถรสมาคม ได้ปฏิบัติงานสนองในมหาเถรสมาคม รับเป็นภาระธุระนำหลักการ อุดมการณ์ วิธีการ ทางพระพุทธศาสนาสู่การปฏิบัติให้เกิดประโยชน์สุขและสันติสุขแก่ประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การดำเนินการให้ทันต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้น เข้าไปสงเคราะห์เมื่อเกิดภาวะวิกฤต มอบสิ่งของเครื่องอุปโภคบริโภค

เบื้องต้นแก่ผู้ประสบภัยในภาวะวิกฤต เช่น ประสบอุทกภัย วาตภัย อัคคีภัย เป็นต้น ช่วยเหลือให้ผู้ประสบภัยสามารถดำรงชีวิตอยู่ในเบื้องต้น และพระสงฆ์เป็นที่พึ่งทางจิตใจของประชาชน โดยใช้ธรรมะเยียวยารักษาจิตใจ ส่วนการสงเคราะห์ในภาวะปกติ พระสงฆ์ต้องเป็นผู้นำในการดำเนินงานปฏิบัติศาสนกิจบำบัดทุกข์บำรุงสุขให้เกิดสังคมสุขภาวะ เช่น ช่วยเหลือผู้ยากไร้ การพัฒนาหมู่บ้านชุมชน การบูรณาการร่วมกับภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐและเอกชนในการพัฒนาสังคมและดำเนินกิจกรรมที่เป็นไปเพื่อสาธารณประโยชน์ เป็นต้น

การสำรวจตรวจตราเป็นสิ่งสำคัญยิ่งต่องานคณะสงฆ์ด้านสาธารณสงเคราะห์ เนื่องจากต้องติดตามเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น เพื่อเข้าไปแก้ไขและพัฒนาให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อย ขจัดปัดเป่าภัยพิบัติหรือโรคร้ายไข้เจ็บให้ลดน้อยลงหรือหมดไป กำหนดเหตุการณ์และสถานการณ์ทั้งบริบทสังคมและบุคคลในพื้นที่ชุมชนว่าเป็นอย่างไร กำหนดให้ได้ว่า **พื้นที่นี้ควรสงเคราะห์ด้วยทาน พื้นที่นี้ควรสงเคราะห์ด้วยคำพูดอ่อนหวาน พื้นที่นี้ควรสงเคราะห์ด้วยการทำประโยชน์ให้ หรือพื้นที่นี้ควรสงเคราะห์ด้วยการวางตัวสม่ำเสมอ** ตามหลักสังคห-วัตธุธรรม งานสาธารณสงเคราะห์จึงเป็นงานที่จะต้องมีการขับเคลื่อนงานให้บรรลุตามเป้าหมายที่มหาเถรสมาคม คณะสงฆ์ ร่วมกับรัฐบาล ได้ดำเนินการร่วมกัน พลังแห่งการสงเคราะห์ย่อมทำให้พระพุทธศาสนารุ่งเรือง ประชาชนอยู่เย็นเป็นสุขภายใต้ร่มธรรมแห่งพระพุทธศาสนา

ในนามของฝ่ายสาธารณสงเคราะห์ของมหาเถรสมาคม ขออนุโมทนาสาธุการ ในการที่ท่านทั้งหลายได้มาพร้อมเพรียงกัน จัดประชุมสัมมนาเวทีเชื่อมโยงและทำความเข้าใจเครือข่ายคณะสงฆ์ โครงการพระสงฆ์นักพัฒนาการสาธารณสงเคราะห์กับพื้นที่ต้นแบบการสร้างสังคมสุขภาวะ เพื่อเป็นที่รับทราบและเกิดความร่วมมือในการขับเคลื่อนงานฝ่ายสาธารณสงเคราะห์ของมหาเถรสมาคม จัดทำแผนปฏิบัติการร่วมคิดร่วมทำในระดับจังหวัด ผลักดันแผนงานด้านการสาธารณสงเคราะห์บูรณาพัฒนาวัดทั่วประเทศ เชื่อมโยงเครือข่ายเจ้าคณะพระสังฆาธิการหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พัฒนากลไกการสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมในพื้นที่

ในท้ายที่สุดนี้ ขอขอบคุณต่อพระเถรานุเถระทุกรูป ขออนุโมทนาคณะผู้จัดงาน วิทยากรและผู้เข้าร่วมงานทุกท่าน และขอให้การจัดงานบรรลุตามวัตถุประสงค์ดังที่คาดหวังทุกประการ อนึ่ง ขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัย พร้อมด้วยสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในพระพุทธศาสนา พระบรมเดชาณุภาพสมเด็จพระบูรพมหากษัตริยาธิราชเจ้า ได้ประมวลกันเป็นตบะ เดชะพลวปัจจัย และบุญนิธิที่ท่านทั้งหลายได้ปฏิบัติมา ในเรื่องของการดำเนินงานด้านสาธารณสงเคราะห์ จงเป็นปฏิพรตอบสนองให้ท่านทั้งหลาย มีกำลังกาย กำลังใจ กำลังสติปัญญาสามารถดำเนินการให้สัมฤทธิ์ผลดังตั้งใจหวัง ขอให้เจริญด้วยสิริสวัสดิ์พิพัฒนามงคล สมบูรณ์พูนผลในสิ่งมุ่งมาดปรารถนา ทุกประการ เทอญ

โฆวาท

สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า (ปลัดทูลฯ เหมงกรเถร)

กรรมการมหาเถรสมาคม

ประธานกรรมการฝ่ายสาธารณสุขสงเคราะห์ ของมหาเถรสมาคม

กล่าวเปิดประชุม

ในงาน “ประชุมสัมมนาเชื่อมโยงและทำความเข้าใจเครือข่าย คณะสงฆ์หนกลาง”

โครงการพระสงฆ์พัฒนาการสาธารณสุขสงเคราะห์กับพื้นที่ต้นแบบการสร้างสังคมสุขภาวะ

วันจันทร์ที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๖๒ เวลา ๐๙.๐๐ น.

ณ ห้องประชุมอาคารสิริภักดิ์ธรรม วัดประยูรวงศาวาส วรวิหาร กรุงเทพมหานคร

ท่านพระเถรานุเถระ ซึ่งมีท่านเจ้าคุณพระพรหมบัณฑิต กรรมการมหาเถรสมาคม ผู้รักษาการแทนเจ้าคณะใหญ่หนกลาง เป็นต้น ท่านเจ้าคณะพระสังฆาธิการ และผู้แทน เครือข่ายคณะสงฆ์หนกลาง ในเขตปกครองคณะสงฆ์หนกลางทุกรูป

ขออำนวยการท่านณัฐชัช ศรีรุ่งสุขพินิจ ที่ปรึกษารัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ท่านผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ผู้บริหาร วิทยาการ และสาธุชนทุกท่าน

สถาบันพระมหากษัตริย์ไทยทุกพระองค์ให้ความสำคัญและอุปถัมภ์พระพุทธศาสนา ตลอดมา สมเด็จพระบวรราชเจ้ามหาสุรสิงหนาทราชสมภารเจ้า พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ผู้ทรง พระคุณอันประเสริฐ มีพระมหากรุณาธิคุณอย่างล้นพ้นแก่บรรดาไพร่ฟ้าประชาราษฎร์ มีพระราชปณิธานอันแน่วแน่ในการทรงงานเพื่อจะสืบสาน รักษา และต่อยอดโครงการอันเนื่อง มาจากพระราชดำริ และแนวพระราชดำริต่างๆ ของ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เพื่อความอยู่ดีมีสุขของประชาชนสร้างความ มั่นคงและวัฒนาสถาพรให้กับประเทศชาติ

คณะสงฆ์โดยมหาเถรสมาคมได้มีการขับเคลื่อนงานการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา เป็นภาระงานหลักและเร่งด่วนของคณะสงฆ์ไทย โดยได้กำหนดจัดทำแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูป กิจการพระพุทธศาสนา และมีมติเห็นชอบตามกรอบงานคณะสงฆ์ กล่าวจำเพาะฝ่ายสาธารณสุข- สงเคราะห์ของมหาเถรสมาคมนั้น มหาเถรสมาคมได้มอบหมายภารกิจให้ดำเนินการตาม โครงการยุทธศาสตร์หลักจำนวน ๒ โครงการ คือ โครงการส่งเสริมความร่วมมือภาคีเครือข่าย และโครงการสาธารณสุขสงเคราะห์เพื่อสังคมที่ยั่งยืน ตามหลักคิดการดำเนินงาน ๔ ประการ คือ

๑) สงเคราะห์ ๒) เกื้อกูล ๓) พัฒนา และ ๔) บุรณาการ

เจ้าพระคุณสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ทรงเมตตาประทานคติธรรมในการประชุมสัมมนาขับเคลื่อนงานฝ่ายสาธารณสงเคราะห์ตามแผนปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาจากนโยบายสู่การปฏิบัติระดับจังหวัด ความตอนหนึ่งว่า

“บุคคลพึงบำเพ็ญกรณียกิจเพื่อเกื้อกูลกันและกัน ด้วยการละคลายความเป็นตัวตนให้มากที่สุด ให้สมดังพระพุทธศาสนีที่ว่า ภูตฺ เสถิ มยิตพฺพํ แปลความว่า ‘เมื่อยังมีชีวิตอยู่ควรเกื้อกูลกัน’”

ฝ่ายสาธารณสงเคราะห์ของมหาเถรสมาคม ได้ขับเคลื่อนงานและพัฒนากิจการดำเนินงานอย่างเร่งด่วนให้ทันต่อสถานการณ์โลกที่มีความเปลี่ยนแปลงไปในทุกๆ ด้าน อันเป็นปัจจัยส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติศาสนกิจของคณะสงฆ์ จึงมีการพัฒนาให้ทันต่อสถานการณ์ที่มีความเปลี่ยนแปลงไปอยู่ตลอดเวลา

โดยมหาเถรสมาคมร่วมกับรัฐบาลได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา เน้นการส่งเสริมพัฒนาให้เกิดความรู้ความเข้าใจในการบำบัตทุกข์บำรุงสุขของประชาชน เพราะฉะนั้น พระสงฆ์ในยุคปัจจุบันจะต้องศึกษาและเรียนรู้พร้อมกับปฏิบัติศาสนกิจด้านต่างๆ ประสานความร่วมมือให้เข้าใจร่วมกันทุกภาคส่วน ตามระบบการทำงานของคณะสงฆ์ รัฐบาล และราชการ เพื่อความเป็นอยู่ผาสุกวิหิตธรรมของคณะสงฆ์และความร่มเย็นเป็นสุขของประชาชน โดยดำเนินตามแนวทางขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ประทานหลักธรรมในการสงเคราะห์ อนุเคราะห์ เพื่อประโยชน์และความสุขของปวงชนทุกเชื้อชาติศาสนาทุกภาษา

คณะกรรมการฝ่ายสาธารณสงเคราะห์ของมหาเถรสมาคม ได้ปฏิบัติงานสนองในมหาเถรสมาคม รับเป็นภาระธุระนำหลักการ อุดมการณ์ และวิธีการ ทางพระพุทธศาสนาสู่การปฏิบัติให้เกิดประโยชน์สุขและสันติสุขแก่ประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การดำเนินการให้ทันต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้น เข้าไปสงเคราะห์เมื่อเกิดภาวะวิกฤต มอบสิ่งของเครื่องอุปโภคบริโภค เบื้องต้นแก่ผู้ประสบภัยในภาวะวิกฤต เช่น ประสบอุทกภัย วาดภัย อัคคีภัย เป็นต้น ช่วยเหลือให้ผู้ประสบภัยสามารถดำรงชีวิตอยู่ในเบื้องต้น และพระสงฆ์เป็นที่พึ่งทางจิตใจของประชาชน โดยใช้ธรรมะเยียวยารักษาจิตใจ ส่วนการสงเคราะห์ในภาวะปกติ พระสงฆ์ต้องเป็นผู้นำในการดำเนินงานปฏิบัติศาสนกิจบำบัตทุกข์บำรุงสุขให้เกิดสังคมสุขภาวะ เช่น ช่วยเหลือผู้ยากไร้ การพัฒนาหมู่บ้านชุมชน การบูรณาการร่วมกับภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐและเอกชนในการพัฒนาสังคมและดำเนินกิจกรรมที่เป็นไปเพื่อสาธารณประโยชน์ เป็นต้น

การทำงานด้านสาธารณสุขสงเคราะห์เป็นการอาศัยกำลังสติปัญญาทักษะความสามารถ เพื่อเกิดประโยชน์แก่ชุมชนและสังคมซึ่งมีการทำงานแตกต่างกันตามความถนัดและบริบทของวัดที่อยู่กับชุมชน นำไปสู่การเสริมสร้างจิตอาสาและการสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ภาคีรัฐ และภาคเอกชน โดยมุ่งหวังให้พหุชนตั้งมั่นอยู่ในกุศลธรรมผ่านการทำงานและเผยแผ่พระพุทธศาสนาในรูปแบบต่างๆ โดยที่สุดแล้ว พระสงฆ์เป็นที่พึ่งทางปัญญาแก่สังคม สามารถให้คำแนะนำในสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชนได้

บัดนี้ ได้เวลาอันสมควรแล้ว ขอเปิดการประชุมสัมมนาเชื่อมโยงและทำความเข้าใจเครือข่ายคณะสงฆ์ เขตปกครองคณะสงฆ์หนกลาง โครงการพระสงฆ์นักพัฒนาการสาธารณสุขสงเคราะห์กับพื้นที่ต้นแบบการสร้างสังคมสุขภาวะ ณ บัดนี้

ขออนุโมทนาในกุศลเจตนา กุศลจริยา ของท่านพระเถรานุเถระทุกรูป ขออนุโมทนา คณะสงฆ์วัดประยุรวงศาวาส วรวิหาร สนับสนุนสถานที่อันเป็นที่สัปปายะ ขออนุโมทนาคณะผู้จัดงาน และองค์กรภาคีเครือข่ายทุกท่าน ขอให้การจัดงานบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งใจทุกประการ

ขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัย จงอำนวยผลอันยิ่งใหญ่ให้พระเถรานุเถระทุกรูป ประสบความสำเร็จในศาสนกิจโดยทั่วกัน และขอให้เจริญอกงามไพบุลย์ในธรรมของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายิ่งๆ ขึ้นไป ตลอดกาลนาน เทอญ.

บทสัมภาษณ์
สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า (ปลัดทูลฯ เหมงกรเถร)
กรรมการมหาเถรสมาคม
ประธานกรรมการฝ่ายสาธารณสงเคราะห์ ของมหาเถรสมาคม
เรื่อง “ธรรมะกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19)”
โดย
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)
วันอาทิตย์ที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๖๓

ขณะนี้ ประเทศไทยและหลายประเทศในโลกยุคปัจจุบัน กำลังตกอยู่ในภาวะวิกฤติอันเนื่องมาจากการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา หรือโควิด-19 ซึ่งในภาวะวิกฤตินี้ แตกต่างจากภาวะปกติ ถือว่าบ้านเมืองและทั่วโลกเวลานี้ ตกอยู่ในภาวะอันตรายร้ายแรง และมีผลกระทบไปถึงทุกด้าน ของทุกคนทุกชาติด้วย

จะเห็นได้จากในการดำเนินชีวิตประจำวัน เมื่อก่อนนี้ แม้ทุกคนจะดำเนินชีวิตการทำงาน ความเป็นอยู่ ที่มีอุปสรรคปัญหาอยู่บ้าง แต่ก็ยังพอมีสระ ในการดำรงชีวิต ความเป็นอยู่ที่สะดวกสบาย ให้เห็นเป็นรูปธรรม อยู่พอสมควร

แต่..นับแต่ได้เกิดโรคไวรัสโควิด-19 ระบาดทั่วไป เริ่มแต่ปลายปีพุทธศักราช ๒๕๖๒ เป็นต้นมา จนถึงบัดนี้ ได้เกิดภาวะวิกฤตขึ้น กระทบถึงชีวิตจิตใจของชาวไทยและนานาชาติทุกด้านเกือบทั่วโลก ทำให้สุขภาพกาย สุขภาพจิต ความเป็นอยู่ ธุรกิจการงาน การเดินทาง ตลอดจนเศรษฐกิจในครอบครัว และสังคมส่วนรวม ของชาวไทยและชาวโลก มีความผันผวนเสียหายร้ายแรง แตกต่างจากเดิม ที่เคยเป็นมาในอดีต อย่างมากมาย

ทั้งนี้ เพราะภาครัฐจำเป็นต้องใช้มาตรการเข้ม ในการป้องกันแก้ไขปัญหา โรคไวรัสติดต่อทางการหายใจ ไอ จาม และสัมผัส โดยการชุมนุมใกล้ชิดกันของผู้คนในสังคมที่กำลังระบาดอย่างรวดเร็วอยู่ในขณะนี้

ด้วยการแนะนำให้ทุกคนในชาติ จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เคยเป็นอยู่แบบเดิมๆ มาร่วมกันป้องกัน บำบัด ขจัดแก้ไข โรคไวรัสโควิด-๑๙ และหรือร่วมกันชะลอการระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 อยู่ในขณะนี้ ทุกวิถี

วิธีสำคัญประการหนึ่ง คือขอให้ทุกคน **อย่าได้ตระหนกตื่น** ชาวชนกั้วไวรัสร้ายตัวนี้จน

เกินเหตุ แต่ให้ตระหนักในการใช้สติปัญญาพิจารณา ในการเสพข่าวสาร การบริโภคอาหาร และเครื่องอุปโภค การระมัดระวังป้องกันตนเอง และดูแลผู้คนที่เกี่ยวข้อง หลีกเลี่ยงการไปในที่มีมลภาวะ ในที่ชุมนุมชน สถานบันเทิง และสนามกีฬา เป็นต้น เพราะในสถานที่ที่มีผู้คนจำนวนมากเช่นนั้น มักจะมีผู้ติดเชื้อไวรัสติดต่อกัน ไม่มากนักน้อย

อีกประการหนึ่ง อย่าลืมนะว่า โควิด-19 นี้ เป็นโรคติดต่อง่าย เราไม่รู้ใคร และที่ไหน มีเชื้อไวรัสชนิดนี้ติดมา หรือติดอยู่กับใครหรือที่ใด หากเราไปเกี่ยวข้องหรือไปสัมผัสกับคนนั้นหรือสิ่งนั้น เราก็จะรับเชื้อไวรัสสายตัวนี้มาได้ทันที เพราะฉะนั้น วิธีป้องกันการติดเชื้อ แพทย์ผู้ชำนาญโรคนี้ ท่านให้ล้างมือบ่อยๆ กินของร้อน ใช้ช้อนฉิม ยามพบกันต้องสวมหน้ากากอนามัย และหลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่จะทำให้เกิดการแพร่เชื้อต่อกันและกัน เป็นการดีที่สุด ข้อสำคัญ การป้องกันบำบัดไวรัสสายตัวนี้ให้ได้ผล ผู้ปฏิบัติจะต้องฝึกใจให้มีเมตตาความปรารถนาดีต่อกัน เพราะบางที ในภาวะวิกฤตเช่นยามนี้ แม้ใจเราดี และเราคิดดีต่อเขา แต่เขาเป็นคนไม่ดี หรือเขาไม่รู้ว่าเรามีความปรารถนาดีต่อเขา ต้องการให้เขาและเพื่อนๆ ของเขาปลอดภัยจากโรคไวรัสสาย และไม่นำเชื้อไวรัสตัวนี้ไปแพร่ติดกับใครๆ อีก ก็จะเกิดการทะเลาะวิวาทขึ้นได้เช่นกัน

เพราะฉะนั้น การแผ่เมตตาความปรารถนาดี ต้องให้ถูกคน ถูกเวลา และถูกสถานที่ด้วย โดยสรุปก็คือ **ทำดีต้องทำให้ถูกดี ให้ถึงดี ให้พอดี** (คืออย่าหย่อน อย่าเกินดี) และให้ดีต่อเนื่อง เป็นสามัคคีรสแห่งความดี

เมื่อความสามัคคีเกิดขึ้นเพราะอาศัยความดีที่บริสุทธิ์ อย่างถูกดี ถึงดี และดีอย่างต่อเนื่องแล้ว ก็จะเกิดผลดีเลิศต่อทุกฝ่าย ดังบทธรรมคำกลอนที่อาตมภาพประพันธ์ ไว้ว่า

ในวิกฤติ	ถ้าคิดแต่	ทะเลาะวิวาท
ไม่สามัคคี	วิกฤติชาติ	ผ่านไม่ได้
ในสงคราม	โควิด-19	ทุกข์ทรมาน
ใช้สามัคคี	จักมีชัย	สุขสวัสดิ์

พระพุทธศาสนาสอนเรื่องการดำเนินชีวิตจะประสบกับอันตรายอยู่ตลอดเวลา ซึ่งอันตรายมีอยู่ ๒ อย่าง คือ

๑.อันตรายที่ปรากฏ และ ๒.อันตรายที่ไม่ปรากฏ

๑.อันตรายที่ปรากฏ เช่น สัตว์ร้าย โรคที่เกิดขึ้นทางร่างกายทั้งโรคติดต่อและไม่ติดต่อ ความเจ็บป่วยจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศและสิ่งแวดล้อม

๒.อันตรายที่ไม่ปรากฏ เช่น กายทุจริต วาจทุจริต มโนทุจริต รวมทั้งบรรดาสรรพกิเลส

ทั้งหลาย อันตรายต่างๆ นี้ สรุปแล้วเรียกว่า “ทุกข์”

เมื่ออันตรายเกิดขึ้น ย่อมนำไปสู่ความเสื่อม ร่างกายเป็นโรคเป็นร่างกายที่ไม่สามารถใช้งานได้อย่างบริบูรณ์ สภาพอากาศเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาเป็นอุปสรรคให้การดำเนินชีวิตต้องปรับตัวอยู่ตลอดเวลา ถึงอย่างไรก็ตาม ด้วยกำลังสติปัญญาและพัฒนาการด้านเทคนิควิธีเยียวยารักษาทำให้มนุษย์ผ่านพ้นวิกฤตต่างๆ มาได้

แต่สิ่งที่สำคัญคือการประพตีกายให้สุจริต ประพติวาจาให้สุจริต ประพติจิให้สุจริต นำธรรมะเป็นเครื่องมือขจัดปัดเป่าสิ่งไม่ดีไม่งามให้หายไปจากจิตใจ มุ่งความเกื้อกูลเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน สร้างสรรค์สังคมให้เป็นสังคมแห่งประโยชน์และสันติสุข ตามหลักอริยสัจสี่ ซึ่งเป็นหลักที่สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้

ในภาวะวิกฤต เช่นนี้ เรารู้ถึงการเกิดขึ้นของการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาหรือโควิด-19 รัฐบาลและภาคส่วนต่างๆ ได้มีการเตรียมการรับมือกับสถานการณ์และวิธีที่จะผ่อนคลายสถานการณ์ให้เข้าสู่ภาวะปกติ เพราะฉะนั้น ทุกคนจึงต้องรวมพลังช่วยกัน ปฏิบัติตามคำแนะนำของรัฐบาลเพื่อร่วมกันฝ่าวิกฤตในในครั้งนี้

โรคร้ายเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเป็นธรรมดา ขณะนี้เป็นภาวะวิกฤต เชื้อไวรัสแพร่ระบาดไปอย่างรวดเร็ว หลักธรรมที่ควรนำมาปฏิบัติได้ตามที่ชาวพุทธคุ้นเคยกันดีอยู่แล้ว คือ **ทาน ศีล ภาวนา**

ทาน คือ การให้วัตถุสิ่งของ ให้ความรู้ ให้สติปัญญา การประกอบอาชีพ ต้องตกอยู่ในภาวะปรับปรุงแบบอย่างกะทันหัน หากมีสิ่งใดช่วยเหลือเกื้อกูลกันได้ ให้ร่วมกันสนับสนุน เช่น บุคลากร เครื่องอุปโภคบริโภค เครื่องมือทางการแพทย์ สถานที่พักรักษาผู้ติดเชื้อ และวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นต่อการเยียวยารักษา เป็นต้น

ศีล คือ การประพตีสอดด้วยกาย วาจา การระบอบของเชื้อไวรัสครั้งนี้ มีการระบาดใหญ่ไปทั่วโลก จึงต้องมีการติดตามสถานการณ์อย่างใกล้ชิด ให้ความร่วมมือและปฏิบัติตามคำแนะนำต่างๆ อย่างเคร่งครัด เพื่อความปลอดภัยทั้งแก่ตนเองและผู้อื่น โดยอาศัยระเบียบวินัย และจิตสำนึกรับผิดชอบเป็นเครื่องมือ ย่อมจะช่วยให้สถานการณ์เป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้นได้อย่างแน่นอน

ภาวนา คือ การพัฒนาจิตใจด้วยสติปัญญา พิจารณาใช้เหตุผลอย่างรอบด้าน ในการดำเนินชีวิตในภาวะวิกฤต ดูแลสุขภาพและป้องกันตนเอง ศึกษาหลักคำสอนพระพุทธศาสนา เพื่อการเจริญปัญญา ในภาวะวิกฤต การสวดมนต์ แผ่เมตตา เจริญสติ เจริญสมาธิ

หลักธรรม ๓ ประการนี้ ทำให้เกิดพลังแห่งบุญกุศลความดีที่สามารถแก้ไขและป้องกันวิกฤตการณ์นี้ได้ เรื่องร้ายก็จะกลายเป็นดี เรื่องหนักก็จะกลายเป็นเบา ดังที่ประจักษ์มาแล้วใน

ครึ่งพุทธกาล

ปัจจุบันสถานการณ์ของประเทศไทย รวมทั้งอีกหลายประเทศทั่วโลก กำลังอยู่ในภาวะที่มีการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา หรือโควิด-19 ดังนั้น ทุกคนควรปฏิบัติตามคำแนะนำของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข ในการดูแลตนเอง โดยเฉพาะพระภิกษุสามเณร ควรตระหนักและปฏิบัติ ตามมติมหาเถรสมาคมที่ ๑๓๗/๒๕๖๓ โดยเคร่งครัด เป็นต้นว่าควรสวมหน้ากากอนามัย หลีกเลี้ยงสถานที่ที่เป็นการชุมนุมของผู้คน รวมทั้งติดตามข่าวสารข้อมูลจาก หน่วยงานภาครัฐอย่างใกล้ชิด

การที่รัฐบาลขอความร่วมมือและออกมาตรการเพื่อส่วนรวม ลดการแพร่เชื้อ นั้น ก็เพื่อเป็นหลักปฏิบัติอันเป็นประโยชน์เกื้อกูลแก่ชนหมู่มาก เพื่อกำจัดความเบียดเบียนอันเกิดจากโรคภัย เพื่อความดำรงอยู่ได้ของสังคมประเทศชาติ หากไม่ร่วมมือกันหรือไม่สามัคคีปฏิบัติตามคำแนะนำ จะเป็นอุปสรรคต่อการข้ามพ้นภาวะวิกฤตและคณะสงฆ์ได้ให้ความสำคัญกับการที่วัดเป็นสถานสาธารณสงเคราะห์ โดยเจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ทรงมีพระดำริให้วัดร่วมช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบความยากลำบากในสถานการณ์วิกฤตโรคระบาดโควิด-๑๙ และร่วมขับเคลื่อนหลักธรรมของศีล ๕ สร้างความปรองดองสามัคคี ให้ชุมชนมีส่วนร่วม ในภาวะวิกฤตการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสครั้งนี้ โดยร่วมกันรักษาศีล ๕

ศีล ๕ นี้ ถ้าเรารักษาด้วยดีแล้ว ย่อมมีอานิสงส์มาก คือเป็นหลักประกันภัยได้อย่างครบวงจร กล่าวคือ

ศีลข้อที่ ๑ เป็นหลักประกันชีวิต

ศีลข้อที่ ๒ เป็นหลักประกันทรัพย์สิน

ศีลข้อที่ ๓ เป็นหลักประกันครอบครัว

ศีลข้อที่ ๔ เป็นหลักประกันสังคม

ศีลข้อที่ ๕ เป็นหลักประกันสุขภาพ

ในฐานะที่ท่านทั้งหลายเป็นพุทธศาสนิกชน ควรดำรงตนอยู่ในความไม่ประมาท มีสติในการใช้ชีวิต ไม่ตื่นตระหนกไปตามกระแสข่าวที่มีมาตลอดเวลา ใช้ปัญญาพิจารณาหาเหตุและผลให้ถ่วงถี่ ท่านทั้งหลายก็จะผ่านพ้นวิกฤตการณ์ครั้งนี้ไปด้วยดี

“สติ” จะช่วยทำให้ไม่ตระหนกและเกิดความตระหนกในการดำเนินชีวิต ในภาวะวิกฤติ และใช้ทาน ศีล ภาวนา เป็นหลักป้องกันด้วยความรู้รักสามัคคี เพื่อร่วมกันป้องกันแก้ไขให้การแพร่ระบาดคลี่คลายลงตามลำดับ

เจ้าพระคุณ สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ประทานพระคติธรรม เป็นกำลังใจในสถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ความว่า

“ไม่มีชีวิตใดประสบแต่ความเกษมสุข ปราศจากทุกข์ภัยไปได้ตลอด เมื่อเกิดมาแล้ว จึงจำเป็นต้องขวนขวายสั่งสม ‘สติ’ และ ‘ปัญญา’ สำหรับเป็นอุปกรณ์บำบัดความทุกข์อยู่ ทุกเมื่อ เพื่อให้สมกับที่ดำรงอัตภาพแห่งมนุษย์ผู้มีศักยภาพต่อการพัฒนา ท่ามกลาง สถานการณ์โรคระบาดซึ่งก่อให้เกิดความหวาดหวั่นครั่นคร้ามกันทั่วหน้า ทุกคนมีหน้าที่ แสวงหาหนทางเพิ่มพูน ‘สติ’ และ ‘ปัญญา’ พร้อมทั้งแบ่งปันหยิบยื่นให้แก่เพื่อนร่วมสังคม อย่าปล่อยให้ความกลัวภัยและความหดหู่ที่ถ่อย คูกคามเข้าบั่นทอนความเข้มแข็งของ จิตใจ ในอันที่จะอดทน พากเพียร เสียสละ และสามัคคี มีธรรมาชิตบพหนึ่งในพระพุทธ ศาสนา พึงน้อมนำมาเตือนใจในยามนี้ ว่า

‘เมื่อถึงยามคับขัน ประชาชนต้องการผู้กล้าหาญ, เมื่อถึงคราวปรักขางาน ต้องการ ผู้ที่ไม่พุดพล่าม, ยามมีข้าวน้ำ ต้องการผู้เป็นที่รัก, ยามเกิดปัญหา ต้องการบัณฑิต’

ขอทุกท่านจงเป็น ‘ผู้กล้าหาญ’ ที่จะละความเห็นแก่ตัว ความไม่ระมัดระวังตัว จงเป็น ‘ผู้ที่ไม่พุดพล่าม’ โดยปราศจากสาระ ก่อความรำวฉานชิงชัง ในยามที่สังคมต้องการ สาระ คำปรึกษาหารือ และกำลังใจ แต่จงประพฤติตนเป็น ‘บัณฑิต’ ผู้รักษาหัวใจของ ตนให้ปลอดโรคกายโรคใจ เป็นผู้ฉลาดศึกษา ค้นคว้า วางแผน ชี้นำ และลงมือทำ ทั้งนี้ ถ้าแต่ละคนแม้เพียงตั้งจิตไว้ในธรรมฝ่ายสุจริต ไม่ถลาลงสู่ความคิดชั่ว อันนำไปสู่การพุด ชั่วและทำชั่วซ้ำเติม ก็นับว่าได้ช่วยบรรเทาปัญหาของโลกแล้ว และยิ่งกว่านั้น หากท่านมี ดวงจิตผ่องแผ้วด้วยเมตตาการุณยธรรม นำความปรารถนาดีเผื่อแผ่ไปสู่ทุกชีวิตอย่างเสมอ หน้า ความทุกข์ยากลำบาก ที่เราทั้งหลายต่างเผชิญ ย่อมจะคลี่คลายได้ในไม่ช้า”

ขอให้พระภิกษุสามเณร ที่ได้ปฏิบัติตนตามมติมหาเถรสมาคม และประกาศของ กระทรวงสาธารณสุข โดยเคร่งครัด ได้ประสบความสำเร็จสุขสวัสดิ์โดยทั่วกัน

ขออำนวยการให้สาธุชนทุกท่าน ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ ดำเนินชีวิตด้วยความไม่ประมาท ให้ความร่วมมือกับรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการป้องกันบำบัดโรคระบาดโควิด-๑๙ ประสบความสุขสวัสดิ์

พร้อมกันนี้ ขอชื่นชมอนุโมทนาและเป็นกำลังใจให้คณะแพทย์ พยาบาล นักเทคนิคการ แพทย์ และบุคลากรผู้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเสียสละ ในการบำบัดทุกข์บำรุงสุขแก่ผู้ประสบ ภัยในสถานการณ์ไวรัสระบาดครั้งนี้ ด้วยความรู้รักสามัคคี ขอให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ในแผ่นดินได้

อภิบาลและขจัดอุปสรรคปัญหาทั้งมวลได้ทุเลาเบาบางลงและผ่านพ้นไปได้ด้วยดี และขอ
ทุกท่านปลอดภัยในการปฏิบัติหน้าที่ และประสบความสำเร็จโดยทั่วกัน

ขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัย และพระราชบารมีของบูรพพระมหากษัตริย์
ทุกพระองค์ โปรดอภิบาลและประทานพรให้เราท่านทั้งหลาย ประสบความสุขสวัสดิ มีพลามัย
สมบูรณ์ ปราศจากโรคพยาธิ ร่วมเย็นเป็นสุขภายใต้ร่มบารมีธรรมแห่งสถาบันชาติ สถาบัน
พระพุทธศาสนา และสถาบันพระมหากษัตริย์ ตลอดกาลเป็นนิรันดร์เทอญฯ

**“ ขอคนไทยทุกคนจงเป็นผู้กล้าหาญ
ละความเห็นแก่ตัว
หันหน้าสามัคคี ปฏิบัติตามคำแนะนำ
ของบุคลากรสาธารณสุขและภาครัฐ
เพื่อ สู้กับโควิด-19 ไปด้วยกัน ”**

สมเด็จพระมหาธีรจารย์
กรรมการมหาเถรสมาคม เจ้าอาวาสวัดยานนาวา
ประธานฝ่ายสาธารณสุขสงเคราะห์ของมหาเถรสมาคม
ประธานสำนักงานกำกับดูแลพระธรรมทูตไปต่างประเทศ

ไทยรู้สู้โควิด | QR Code | สายด่วน 1422

โอบาต

สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า (ปลัดทูลฯ เหมงกรเถร)

กรรมการมหาเถรสมาคม

ประธานกรรมการฝ่ายสาธารณสุขสงเคราะห์ ของมหาเถรสมาคม

กล่าวเปิดประชุม

ในการประชุมคณะกรรมการขับเคลื่อนธรรมนุญสุขภาพพระสงฆ์แห่งชาติ

ครั้งที่ ๑/๒๕๖๓

วันที่ ๑๗ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๓ เวลา ๑๔.๐๐ น.

ณ อาคารมหาเจษฎาบดินทร์ ชั้น ๓ วัดยานนาวา เขตสาทร กรุงเทพมหานคร

ท่านพระเถรานุเถระ ท่านเจ้าคุณพระเทพเวที ท่านเจ้าคุณพระมงคลธรรมวิธาน และ
คณะกรรมการฝ่ายบรรพชิต ทุกรูป

เจริญพร นายแพทย์ณรงค์ศักดิ์ อังคะสุวพลา ประธานคณะกรรมการขับเคลื่อนธรรมนุญ
สุขภาพพระสงฆ์แห่งชาติฝ่ายคฤหัสถ์ และคณะกรรมการฝ่ายคฤหัสถ์ ทุกท่าน

วันนี้ เป็นการประชุม คณะกรรมการขับเคลื่อนธรรมนุญสุขภาพพระสงฆ์แห่งชาติ
พุทธศักราช ๒๕๖๐ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๓ โดยสืบเนื่องจากการที่ ผม/อาตมภาพ ในฐานะประธาน
คณะกรรมการฝ่ายสาธารณสุขสงเคราะห์ของมหาเถรสมาคม เป็นประธานฝ่ายบรรพชิตในการ
ขับเคลื่อนธรรมนุญสุขภาพพระสงฆ์แห่งชาติ โดยกำหนดเป้าหมายการดำเนินงานใน ๕ กิจกรรม
หลัก ได้แก่ ความรู้ ข้อมูล การพัฒนา การบริการสุขภาพ และการวิจัย ที่จะนำไปสู่การส่งเสริม
และสนับสนุนการดูแลสุขภาพพระสงฆ์ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี สมบูรณ์ทั้งทางกาย ทางจิต
ทางสังคม และทางปัญญา ตลอดจนการจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพ โดยก่อให้เกิดความ
เชื่อมโยงระหว่างวัดกับชุมชน ทำให้พระแข็งแรง วัดมั่นคง ชุมชนเป็นสุข ทั้งนี้ การประชุม
ก็เป็นไปเพื่อรายงานผลการดำเนินงานที่ผ่านมา รวมทั้งการหารือและกำหนดทิศทางการดำเนินงาน
ให้บรรลุผลตามเป้าหมายและตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ จึงได้มีการนิมนต์และเชิญคณะ
กรรมการ คณะอนุกรรมการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มาประชุมร่วมกัน

จะขอกล่าวโดยสังเขป เพื่อเป็นเครื่องสโสมสรรำลึกและนึกถึงการก่อกำเนิดเกิดขึ้นจน
เป็นธรรมนุญสุขภาพพระสงฆ์แห่งชาติ และเป็นปธานสารหรือประเด็นสำคัญถึงการดำเนินงาน
ที่ผ่านมา อันจะนำพาให้ทุกท่านในที่นี่ได้อนุโมทนาและเป็นกำลังใจในสัมมาปฏิบัติในการ

ขับเคลื่อนธรรมนูญสุขภาพแห่งชาติสืบต่อไป

สมเด็จพระบวรมหิตลธิราชวชิราลงกรณเจ้า พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ ทรงพระมหากรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ผม/อาตมาภาพ สร้างโรงพยาบาล ๕๐ พรรษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิราลงกรณ เป็นโรงพยาบาลต้นแบบ เพื่อบำบัดโรคอาพาธ ดูแลสุขภาพพระภิกษุสามเณร และดูแลสุขภาพประชาชนผู้ด้อยโอกาส และทรงรับโครงการ **“การสร้างเสริมสุขภาพองค์รวมสำหรับหน่วยแพทย์พระราชทานเคลื่อนที่ พระภิกษุ สามเณร”** เพื่อออกหน่วยแพทย์พระราชทานเคลื่อนที่ ให้การดูแลและสร้างเสริมสุขภาพพระภิกษุสามเณร และพระองค์ยังทรงเป็นองค์เอกอัครศาสนูปถัมภกพระพุทธศาสนา เพื่อให้พระภิกษุสามเณรทั่วทั้งสังฆมณฑลเกิดความตื่นตัว ตระหนัก และเห็นความสำคัญให้ความสนใจเข้ารับการตรวจสุขภาพ สามารถวิเคราะห์สภาวะสุขภาพชุมชนอันจะนำไปสู่การร่วมกันกับผู้นำชุมชนและประชาชน ในการวางแผนแก้ไขปัญหาสาธารณสุขของชุมชนได้ตามความเป็นจริง เกิดการเชื่อมโยงฐานข้อมูลการตรวจสุขภาพประจำปีกับฐานข้อมูลเข้ารับบริการสุขภาพที่สถานบริการที่เป็นระบบ เพื่อการบริการดูแลสุขภาพอนามัย การแพทย์ แก่พระภิกษุสามเณรทั่วประเทศ

และ เจ้าพระคุณสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ได้ประทานพระคติธรรมแก่การจัดสมัชชาสุขภาพแห่งชาติและการประกาศธรรมนูญสุขภาพพระสงฆ์แห่งชาติ ความตอนหนึ่งว่า **“การเสริมสร้างสุขภาวะอย่างครบวงจรในแนวทางพระพุทธศาสนา สมควรเพิ่มพูนความรู้และความเข้าใจทางพระพุทธธรรมควบคู่ไปกับการแพทย์และการสาธารณสุข เพื่อความลึกซึ้งในการสร้างสุขภาวะอย่างยั่งยืนทั้งคตินิยมและคตินิยม”**

และพระองค์ยังทรงพระปรารภสนับสนุนให้วัดซึ่งมีอยู่คู่ชุมชนทั่วประเทศ เป็นศูนย์กลางการสาธารณสุขสงเคราะห์ เพื่อสุขภาวะของพระภิกษุสามเณรและประชาชนโดยทั่วกัน

ทั้งนี้ คณะกรรมการฝ่ายสาธารณสุขสงเคราะห์ของมหาเถรสมาคมได้เห็นชอบธรรมนูญสุขภาพพระสงฆ์แห่งชาติ และได้เสนอต่อที่ประชุมของมหาเถรสมาคมเพื่อทราบแล้ว จึงได้ประกาศธรรมนูญสุขภาพพระสงฆ์แห่งชาติ เพื่อเป็นกรอบและแนวทางการส่งเสริมสุขภาวะพระสงฆ์ในทุกกระดับ และส่งเสริมบทบาทของพระสงฆ์ในการเป็นผู้นำด้านสุขภาวะของชุมชนและสังคม

เป็นที่น่าชื่นชมและเป็นที่น่ายินดีอยู่ว่า หลังจากการประกาศธรรมนูญสุขภาพพระสงฆ์แห่งชาติแล้ว คณะกรรมการ และคณะอนุกรรมการ ได้อำนวยการสานพลังขับเคลื่อนจนเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลนันทนาการ

ขอให้ที่ประชุมได้ช่วยกันกำหนดทิศทางและแนวโน้มความเปลี่ยนแปลงทางสังคม ประกอบการทำงาน เพื่อเป็นกลยุทธ์และยุทธศาสตร์ขับเคลื่อนธรรมนูญสุขภาพพระสงฆ์แห่งชาติ เชื่อมงานประสานงานเจ้าคณะพระสังฆาธิการ คณะสงฆ์ผู้ได้รับมอบหมายงานด้านสาธารณสุขสงเคราะห์และด้านการปกครอง รวมถึงงานด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง และส่งเสริมสนับสนุน กระบวนการสื่อสารให้คณะสงฆ์รับรู้รับทราบร่วมกันในระดับพื้นที่ เกิดความตระหนักถึงความสำคัญตามหลักการสำคัญ คือพระสงฆ์กับการดูแลสุขภาพตนเองตามหลักพระธรรมวินัย ชุมชน และสังคมกับการดูแลสุขภาพพระสงฆ์ที่ถูกต้องตามหลักพระธรรมวินัย และพระสงฆ์เป็นผู้มีบทบาทนำด้านสุขภาวะของชุมชนและสังคม

พระพุทธรองค์ทรงประทานโอวาทานุศาสนีว่า “**เพราะทำนุสิทธิการโดยแยบคาย เพราะตั้งความเพียรชอบโดยแยบ จึงทำให้บรรลุวิมุตติและความรู้แจ้งได้**” การประชุมในวันนี้ ขอให้ท่านทั้งหลายได้พิจารณาโดยแยบคาย ตั้งเมตตาภาวกรรม เมตตาวจกรรม และเมตตานิกรรม เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่การแก้ไขปัญหารู้แจ้งมรรควิธีการทำงานขับเคลื่อนธรรมนูญสุขภาพพระสงฆ์แห่งชาติ เพื่อเป็นวิจักขณปัญญาหยั่งเห็นอุบายโกศล ฉลองพระคุณพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า และเป็นมณูญผลปรากฏเพิ่มพูนเป็นที่ประจักษ์แก่สาธารณชน ดังชื่อว่า “**ธรรมนูญ**” สุขภาพพระสงฆ์แห่งชาติ

ขออนุโมทนาในกุศลศรัทธา ของคณะสงฆ์ หน่วยงาน องค์กร และบุคลากรภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน ได้ให้ความสำคัญกับสุขภาวะพระสงฆ์และร่วมกันขับเคลื่อนธรรมนูญสุขภาพพระสงฆ์แห่งชาติ เพื่อประโยชน์แก่ประเทศชาติ พระพุทธศาสนา สถาบันพระมหากษัตริย์ และประชาชน

ขอเดชาภาพคุณพระศรีรัตนตรัยและพลังศรัทธาในพระพุทธศาสนาที่ทุกท่านได้ร่วมกันบำเพ็ญมานี้ และอำนาจพระราชบารมีธรรม แห่งสมเด็จพระบูรพมหากษัตริราชเจ้าทุกๆ พระองค์ และกุศลเจตนาอันดีพร้อมที่ทุกท่านได้น้อมบำเพ็ญให้เป็นไป ได้ประทานพรชัยให้ทุกท่าน ปราศจากทุกข์ โศก โรค ภัย อุปสรรคอันตรายนานัปการ มีดวงจิตสถิตมั่น อันชอบด้วยพระธรรมวินัย ในพระพุทธศาสนา และขอให้การประชุมนี้บรรลุวัตถุประสงค์ตรงกับความมุ่งหมายทุกประการ

ขอเปิดการประชุม คณะกรรมการขับเคลื่อนธรรมนูญสุขภาพพระสงฆ์แห่งชาติ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๓ ณ บัดนี้

พื้นที่ต้นแบบ

การสาธารณสุขสงเคราะห์สร้างสังคมสุขภาวะ

“ให้สุขแก่ท่าน สุขนั้นถึงตัว”
การให้ที่มีความหมายมากกว่าเดิม

คำปรารภ

พระพุทธศาสนาเป็นประทีปส่องวิถีชีวิตให้มีความงอกงาม เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ ให้บำเพ็ญคุณงามความดีทั้งปวง ศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม จาริตประเพณีอันงดงามของชาติไทยล้วนมีรากฐานมาจากพระพุทธศาสนาเป็นเครื่องเสริมสร้างและหลักวิถีปฏิบัติที่เป็นระเบียบแบบแผนที่มีคุณค่ายิ่ง องค์พระมหากษัตริย์ไทยทุกพระองค์ทรงเป็นพุทธมามกะ ทรงดำรงอยู่ในฐานะเป็นองค์เอกอัครศาสนูปถัมภก ทรงยกย่องเชิดชูพระพุทธศาสนาตลอดมา ตั้งแต่อดีตอันยาวนานจวบจนกาลปัจจุบัน นำความปลื้มปิติยินดี และความภาคภูมิใจเป็นล้นพ้น มาสู่พุทธศาสนิกชน

มหาเถรสมาคม องค์กรปกครองของคณะสงฆ์ไทย มีมติให้จัดตั้งฝ่ายการปกครองเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของสังคมออกเป็น ๖ ฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายการปกครอง ฝ่ายการศึกษา ฝ่ายการศึกษาสงเคราะห์ ฝ่ายเผยแผ่ ฝ่ายสาธารณูปการ และฝ่ายสาธารณสงเคราะห์ กิจการของแต่ละฝ่ายมีความสำคัญต่อความมั่นคงของพระพุทธศาสนา รวมทั้งจะช่วยยกระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิตแก่สังคมไทยได้ งานสาธารณสงเคราะห์เป็นงานที่มีส่วนขับเคลื่อนร่วมกับงานอื่นๆ อย่างต่อเนื่อง

ด้านงานสาธารณสงเคราะห์ มีแนวทางในการดำเนินงาน มุ่งการสร้าง ความมั่นคงด้านพระพุทธศาสนา สร้างพลังศรัทธาให้เข้มแข็งด้วยการปฏิบัติศาสนกิจช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ ผู้ได้รับความเดือดร้อน ผู้ไร้ที่พึ่ง คณะกรรมการฝ่ายสาธารณสงเคราะห์ ของมหาเถรสมาคม ได้กำหนดกรอบในการดำเนินการจำนวน ๔ ด้าน คือ **สงเคราะห์ เกื้อกูล พัฒนา บูรณาการ**

สงเคราะห์ เป็นการสงเคราะห์สาธารณชนเมื่อเกิดภัยพิบัติหรือสาธารณภัย ด้วยการมอบเครื่องอุปโภคบริโภคแก่วัดและประชาชน บรรเทาทุกข์วัดและประชาชนให้ยังชีพหรือให้ดำรงอยู่ได้ในภาวะวิกฤติในเบื้องต้น ตลอดถึงการมอบธรรมะสงเคราะห์เป็นเครื่องรักษาเยียววจิตใจในขณะประสบภัยต่างๆ

เกื้อกูล คือ การที่คณะสงฆ์ร่วมบริหารจัดการด้านงานสาธารณะอันเนื่องด้วยที่อยู่อาศัย และปัจจัยการดำเนินชีวิตให้เหมาะสม และอนุเคราะห์เกื้อกูลเพิ่มพูนการบำเพ็ญสาธารณกุศล **พัฒนา** คณะสงฆ์เป็นผู้นำหลักธรรมมาปรับประยุกต์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม **บูรณาการ** ส่งเสริมความร่วมมือภาคีเครือข่ายให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน ร่วมกันพัฒนา และแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ

การบูรณาการเป็นสิ่งสำคัญยิ่งประการหนึ่ง คณะสงฆ์ต้องมีการบูรณาการงานสาธารณสงเคราะห์กับการกิจการอื่น ๕ ด้าน ให้ครบถ้วนบริบูรณ์และเกี่ยวสัมพันธ์กันอย่างเรียบร้อย ด้วยดี กล่าวคือ การบูรณาการกับการกิจการด้านการปกครอง การศาสนศึกษา การเผยแผ่ การสาธารณูปการ และการศึกษาสงเคราะห์

ส่วนการบูรณาการเชิงภาคีเครือข่าย เป็นการบูรณาการงานสาธารณสงเคราะห์กับเครือข่ายการคณะสงฆ์ ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชนชาวบ้านในพื้นที่ให้ได้รับहितประโยชน์ร่วมกันอย่างเป็นเอกภาพ

การที่ท่านทั้งหลายได้เป็นผู้ทำงานและปฏิบัติศาสนกิจด้วยความวิริยะอุตสาหะ ส่งเสริมงานสาธารณสงเคราะห์ โดยโครงการพระสงฆ์นักพัฒนาการสาธารณสงเคราะห์กับพื้นที่ต้นแบบการสร้างสังคมสุขภวะนั้น ได้เข้าไปศึกษางานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ทั่วทั้งสังฆมณฑล สังเคราะห์ข้อมูลประมวลผลพื้นที่ต้นแบบการสาธารณสงเคราะห์จำนวน ๒๖ รูป เพื่อเป็นองค์ความรู้ให้พระสงฆ์และวัดอื่นๆ หรือหน่วยงานต่างๆ ได้ศึกษาและนำไปปรับประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมแก่งานของตน โดยเฉพาะ ๒๖ พระสงฆ์สาธารณสงเคราะห์ต้นแบบ ได้มีการบำเพ็ญคุณประโยชน์ปรากฏแก่มวลพุทธบริษัท ราชการ และประชาชน ส่งเสริมกุศลจริยาสัมมาปฏิบัติให้พหูชนตั้งอยู่ในทาน ศีล ภาวนา และปฏิบัติงานสังคหธุระด้วยสังคหวัตถุธรรม ๔ ประการ คือ ทาน การให้ การเสียสละ ปิยวาจา การพูดจาเหมาะสม เป็นประโยชน์แก่การทำงาน อุตถจริยา ช่วยเหลือเกื้อกูลพัฒนาชุมชน พัฒนาสังคมให้ร่มเย็นเป็นสุข สมานัตตตาวางตัวสม่ำเสมอ มีอัธยาศัยไมตรีอันงดงาม

ฉะนั้น จึงขออนุโมทนาสาธุการท่านพระเถรานุเถระผู้ปฏิบัติศาสนกิจงานสาธารณสงเคราะห์และงานอื่นๆ ของคณะสงฆ์ อำนวยहितประโยชน์แผ่ไพศาลแก่มวลพุทธบริษัท และขออำนวยการแก่คณะกรรมการ คณะทำงาน ผู้ดำเนินงานโครงการพระสงฆ์นักพัฒนาการสาธารณสงเคราะห์กับพื้นที่ต้นแบบการสร้างสังคมสุขภวะนั้น ให้บรรลุผลสำเร็จตามเจตจำนงค์และตามวัตถุประสงค์ทุกประการ

อนึ่ง ด้วยอานุภาพแห่งพระรัตนตรัย ขอได้อภิบาลประทานพรให้ทุกท่านประสบความสำเร็จ สุขสวัสดิ์ บังเกิดสัมฤทธิผลในการปฏิบัติศาสนกิจและการปฏิบัติงาน เจริญองงามไพบุลย์ยิ่งในพระธรรมวินัยของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตลอดกาลเป็นนิตย์ เทอญ.

สมเด็จพระมหาธีรจารย์

กรรมการมหาเถรสมาคม

ประธานฝ่ายสาธารณสงเคราะห์ของมหาเถรสมาคม

คำนำ

ฝ่ายสาธารณสงเคราะห์ ของมหาเถรสมาคม ได้จัดทำโครงการพระสงฆ์นักพัฒนา การสาธารณสงเคราะห์กับพื้นที่ต้นแบบการสร้างสังคมสุขภาวะ โดยสำนักงานกองทุนสนับสนุน การสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) สนับสนุนการดำเนินงานผ่านมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ- ราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา เพื่อส่งเสริมให้วัดเป็นศูนย์กลางสาธารณสงเคราะห์ในการ พัฒนาคุณภาพชีวิต ชุมชนและสังคม พัฒนาขีดความสามารถพระสงฆ์ในการเป็นผู้นำด้านงาน สาธารณสงเคราะห์ โดยประสานการดำเนินงานร่วมกับคณะสงฆ์ทั้งฝ่ายมหานิกายและ ฝ่ายธรรมยุติกนิกาย ทำงานร่วมกับชุมชนและท้องถิ่น บนหลักการใช้ทางธรรมนำทางโลก และ ประสานการดำเนินงานร่วมกับฝ่ายปกครองคณะสงฆ์ ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อพระศาสนาและ สังคมโดยรวม อันเป็นไปภายใต้พระธรรมวินัย ซึ่งสอดคล้องกับโครงการส่งเสริมความร่วมมือ ภาคีเครือข่ายและโครงการสาธารณสงเคราะห์เพื่อพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน ตามแผนยุทธศาสตร์ การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ และจากการดำเนินงานมารวมระยะ เวลา ๒ ปี ได้บรรลุผลสำเร็จ ดังนี้

- ๑) ฐานข้อมูลพระสงฆ์นักพัฒนาการสาธารณสงเคราะห์ ๗๗ จังหวัด
- ๒) แผนงานการพัฒนาสุขภาวะได้รับการนำเสนอสู่นโยบายของคณะสงฆ์
- ๓) การเชื่อมประสานระหว่างเจ้าคณะผู้ปกครองคณะสงฆ์กับพระสงฆ์นักพัฒนา การสาธารณสงเคราะห์และภาคีเครือข่ายที่เป็นหน่วยงานสนับสนุนและเสริมหนุนงานคณะสงฆ์ ด้านสุขภาวะ
- ๔) พื้นที่ต้นแบบพระสงฆ์นักพัฒนาการสาธารณสงเคราะห์ ๒๖ พื้นที่ ครอบคลุมทั่วทั้ง สังคมชนบท ซึ่งเป็นพื้นที่ศูนย์กลางของภาคการปกครองคณะสงฆ์สำหรับการศึกษาดูงานและเป็นต้นแบบในการพัฒนาสังคมสุขภาวะด้วยบทบาทงานสาธารณสงเคราะห์

๕) ชุดองค์ความรู้พื้นที่พระสงฆ์นักพัฒนาการสาธารณสุขสงเคราะห์ที่ต้นแบบการสร้างสังคม
สุขภาวะ ๒๖ พื้นที่ ที่เผยแพร่สู่สาธารณะในรูปแบบของสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโทรทัศน์ และสื่อออนไลน์
และในการนี้ในการก้าวเดินต่อไปเพื่อการปฏิบัติงานสู่ความยั่งยืนของฝ่ายงานสาธารณสุข-
สงเคราะห์ ของมหาเถรสมาคม ได้มีการออกแบบและกำหนดทิศทางการขับเคลื่อน
งานฝ่ายสาธารณสุขสงเคราะห์ ของมหาเถรสมาคม โดยร่วมกับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา และกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ ดำเนินการตาม
ยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา ตามกรอบงานฝ่ายสาธารณสุขสงเคราะห์ ได้แก่
๑) โครงการส่งเสริมความร่วมมือภาคีเครือข่าย ๒) โครงการสาธารณสุขสงเคราะห์เพื่อพัฒนาสังคม
ที่ยั่งยืน ผลักดันโครงการพระสงฆ์สาธารณสุขสงเคราะห์เสริมสร้างสังคมสุขภาวะ ให้เป็นผลสัมฤทธิ์
ต่อการพัฒนาการขับเคลื่อนในระยะอีก ๒ ปีข้างหน้า นับจากนี้ จัดทำ Roadmap แผนงาน
ฝ่ายสาธารณสุขสงเคราะห์ ของมหาเถรสมาคม พัฒนาฐานข้อมูลเครือข่ายการสาธารณสุขสงเคราะห์
และการขับเคลื่อนเครือข่ายการสาธารณสุขสร้างสังคมสุขภาวะ บูรณาการการทำงานโดยประสาน
งานภาคีเครือข่ายคณะสงฆ์ในระดับหน ระดับภาค ระดับจังหวัด และระดับพื้นที่ ร่วมกับหน่วย
งานภาครัฐ เอกชน ประชาคม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ฉะนั้น ในภาพรวมของฝ่ายสาธารณสุขสงเคราะห์ ของมหาเถรสมาคม มีความก้าวหน้า
เป็นอย่างมาก ขับเคลื่อนกิจการคณะสงฆ์อย่างเป็นระบบ โดยอาศัยแรงกาย แรงใจ กำลังสติ
ปัญญาความสามารถต่างๆ ของท่านพระเถรานุเถระ หน่วยงานภาคีเครือข่ายฯ จึงขอ
ขอบพระคุณท่านพระเถรานุเถระ พระสงฆ์สาธารณสุขสงเคราะห์ พระสังฆพัฒนา และ
ขออนุโมทนาทุกฝ่ายที่มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนองานฝ่ายสาธารณสุขสงเคราะห์ ของมหาเถร
สมาคม จนบรรลุผลตามเป้าหมายที่วางไว้ทุกประการ

พระมงคลวชิรากร

เลขาธิการฝ่ายสาธารณสุขสงเคราะห์ของมหาเถรสมาคม

คำตาม

การขับเคลื่อนงาน

“พระสงฆ์นักพัฒนาการสาธารณสุขเคราะห้กับพื้นที่ต้นแบบการสร้างสังคมสุขภาวะ”

ปี ๒๕๖๒ - ๒๕๖๔

อาศรมธรรมทายาท ก่อตั้งขึ้นเป็นที่พักสงฆ์ หลังจากได้มีการอบรมพระธรรมทายาท รุ่นที่ ๒ ปี ๒๕๖๕ ผม/อาตมภาพได้รับเลือกให้เป็นเลขานุการของรุ่นที่ ๒ ตามโครงการอบรมพระธรรมทายาทของวัดชลประทานรังสฤษดิ์ อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี เพื่อเป็นอนุสรณ์ของการอบรมพระธรรมทายาท ซึ่งมีพระเดชพระคุณพระพรหมมังคลาจารย์ (ปัญญานันทภิกขุ) เป็นประธานการอบรม เพื่อสร้างพระนักเผยแผ่ ตำบลมิตรภาพ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา โดยการบริจาคที่ดิน ๖ ไร่ ของโยมพ่อโยมแม่ (พ.ท.เพิ่ม - นางมาลัย ทับเพ็ชร) โดยคาดหวังว่าที่ดินของท่านจะเป็นประโยชน์ต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา สืบไป

งานชิ้นแรกก็คือเข้าอบรมนักโทษในเรือนจำคลองไผ่ เปิดศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนา วันอาทิตย์ ตกตอนเย็นก็ไปสอนวิปัสสนากรรมฐานวัดมะเกลือใหม่ อ.สูงเนิน ตกค่ำก็เดินทำวกลับมาศรมฯ ที่พัก ปีต่อมาก็มีการอบรมโครงการแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง จ.อุบลราชธานี เดินตามรอยหลวงพ่อดิล สุญฺญธาตุ ลูกศิษย์หลวงพ่พุททาส สวนโมกขพลาราม ทำงานอยู่ที่อุบลฯ ๔ - ๕ ปี แล้วก็เดินทางกลับมาสานต่องาน “สังฆพัฒนาโคราช” ปี ๒๕๓๔ มาพัฒนาหมู่บ้านตามแนวทางอุดมการณ์แผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง ๗ - ๘ หมู่บ้านในเขตอำเภอสีคิ้ว ลด ละ เลิก อุบายมุข

ต่อมาตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๔๐ มีโครงการ พระ อสว. (อาสาสมัครสาธารณสุขประจำวัด) โดยมี นพ.ศ.ดร.สำเร็จ แหียงกระโทก เป็น สสจ. ขณะนั้น นำโครงการกองทุนชุมชน (SIF) มาให้ช่วยขับเคลื่อนงานสาย “พระนักพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์” ได้จัดทำโครงการต่างๆ โดยใช้งบประมาณของกองทุน SIF เครือข่ายหลายจังหวัด มีผู้ได้รับประโยชน์หลายพันคน โครงการอนุรักษ์ป่าชุมชนเพื่อชาวโคราช อนุรักษ์ป่าประมาณ ๓๐,๐๐๐ ไร่

ครอบคลุม ๔ จังหวัด หลายสิบอำเภอ โครงการแผนแม่บท โครงการสถาบันพระสังฆะพัฒนา โคราชและภาคอีสาน ได้ไปเดินรุดงค์บนเทือกเขาภูพานะ อ.เมือง จ.สกลนคร โดยปรารถนาเหตุว่า ไม่ค่อยอยู่ติดวัด จึงใช้นิคนามว่า “หลวงตาแฮร์ พเนจรพัฒนา” เป็นนามปากกาตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

พัฒนางาน อปต. ปี ๒๕๔๕ การพัฒนาหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล (อปต.) ซึ่งเป็นงานพระสังฆะพัฒนาโดยตรง โดยได้รับความช่วยเหลือจากกองทุน SIF (ชุมชน) ทำให้ได้มีโอกาสร่วมกันทำแผนงาน อปต. ทั้งจังหวัดนครราชสีมา จนได้ชื่อว่า “สถาบันพระสังฆะพัฒนาจังหวัดนครราชสีมา” ได้รวบรวมฐานข้อมูลของแต่ละตำบลเอาไว้เป็นฐานข้อมูลก่อนการพัฒนาโดยหลวงพ่อเจ้าคณะจังหวัดขณะนั้นได้ให้ความอุปถัมภ์ช่วยกันเป็นวิทยากร ๕ กลุ่ม โชนอำเภอทั้ง ๓๒ อำเภอ

งานต่อมาคือการพัฒนาวัดวาอารามสายพระนักพัฒนาทั้ง ๔ ภาคได้ร่วมกันกับกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) ตั้งแต่ปี ๒๕๕๐ จัดตั้งกลุ่มพระอาสาสมัคร พระสงฆ์เพื่อสังคม ธรรมศาสตร์ละเลิกอบายมุข มุ่งเน้นด้านสุขภาวะทางกายจิตสังคมปัญญาและสัมมาทิฐิ โดยทำงานร่วมเครือข่าย ๔ ภาค อาศัยแหล่งทุนจากกระทรวง พม. สสส. สคส. งานสายพัฒนา พอช. ภาคเอกชน ต่อมาได้เข้างานสมัชชาสุขภาพแห่งชาติร่วมกับกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข (สธ.) ได้ไปเห็นงานพัฒนาของภาคประชาชนมากมายจึงทำให้เกิดแรงบันดาลใจว่าทำอะไรจึงจะเอางานของพระสงฆ์ในสายพระนักพัฒนาเข้ามาสู่เวทีนี้ได้ ในเชิงนโยบายสาธารณสุข จะเอาประเด็นอะไรมานำเสนอดี จึงได้ใช้ความพยายามอย่างเต็มที่ ได้นำเอามาเป็นนโยบายสาธารณะ โดยกรมอนามัยร่วมกับอาศรมธรรมทายาทซึ่งมีทีมงานเป็นหมอ เป็นพยาบาลเป็นพระสงฆ์นักพัฒนา จึงได้กลายมาเป็นมติสมัชชาสุขภาพแห่งชาติครั้งที่ ๕/๒๕๕๕ ในประเด็น “พระสงฆ์กับการพัฒนาสุขภาวะ” ซึ่งต้องใช้ทีมงานมากมายหลากหลาย อาชีพมาร่วมมือกัน จึงประสบผลสำเร็จในปีนั้นนั่นเอง

งานของเราไม่ได้หยุดแค่นั้น ต่อมาก็ได้มีการตรวจสุขภาพพระสงฆ์ในเขตนครชัยบุรินทร์ โดย สปสช. ให้งบดำเนินงาน

คณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (คสช.) ได้ตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนมิติชาติเข้ามาช่วยเหลือ ตั้งคณะทำงานชุดเล็กๆ ช่วยกันขับเคลื่อนเป็นธรรมนูญสุขภาพพระสงฆ์แห่งชาติขึ้น ในปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้ระดมมันสมองพระสายนักพัฒนาและสายนักวิชาการได้ร่วมกันลงเก็บข้อมูล ๔ ภาคทั่วประเทศ แล้วจึงได้ร่างจนประสบผลสำเร็จเป็นธรรมนูญสุขภาพพระสงฆ์แห่งชาติ โดยผ่านมาทางมติสมัชชาสุขภาพแห่งชาติซึ่งเป็นนโยบายสาธารณะอยู่แล้ว เพื่อเป็นการประหยัดเวลาในการดำเนินการและคณะกรรมการฝ่ายสาธารณสุขสงเคราะห์ของมหาเถรสมาคมก็ประกาศใช้เป็นนโยบายในการขับเคลื่อนจนกระทั่งบัดนี้

ส่วนทางด้านอาศรมธรรมทายาทก็ได้ขับเคลื่อนงานโดยการพัฒนาเครือข่าย “พุทธชนยันตีพอเพียง เคียงธรรม” โดยได้ไปถอดบทเรียนวัดต้นแบบ ๔ ภาคๆ ละ ๕ วัด โดยผ่านการคัดเลือกจากผู้ทรงคุณวุฒิหลากหลายได้ ๒๐ ศูนย์เรียนรู้ทั่วประเทศโดย สสส. สำนัก ๘ ปี ๒๕๕๘

ปี ๒๕๕๙-๒๕๖๑ ได้เคลื่อนงานโครงการ “พระธรรมทายาทประกาศสังฆธรรมเพื่อเป็นอาจารย์บูชา ปัญญานันท์ภิกขุ” และ “สร้างพระธรรมทายาทนักพัฒนาเสริมสร้างสังคมสุขภาวะ” โดยมูลนิธิสังฆะเพื่อสังคม ร่วมกับ วัดชลประทานรังสฤษฎ์ จ.นนทบุรี และ สสส. เป็นการเชิญชวนให้พระธรรมทายาทซึ่งอยู่ทั่วประเทศ ๑,๘๖๒ รูป กระจายกันอยู่ทั่วประเทศ ให้มาพบปะกันเพื่อช่วยกันสร้างสังคมสุขภาวะ ได้กระจายกันระดมความรู้พระธรรมทายาททั้งรุ่นเก่า ๑ - ๒๐ รวมทั้งรุ่นใหม่ปี ๒๕๖๐ รวม ๓๐๐ กว่ารูป ร่วมกันประกาศสังฆธรรมเพื่อเป็นอาจารย์บูชาในคราวงานพระราชทานเพลิงศพพระพรหมมังคลาจารย์ (ปัญญานันท์ภิกขุ) วันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ โดย สสส. ใช้งบประมาณ ๑๗ ล้านบาทเป็นการเตรียมสร้างสังคมสุขภาวะตามนโยบายของ สสส. งานนี้สำเร็จไปด้วยความเรียบร้อย

ขับเคลื่อนงานโครงการพระสงฆ์นักพัฒนาการสาธารณสุขสงเคราะห์กับที่ต้นแบบการสร้างสังคมสุขภาวะในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๔ โดยได้รับการสนับสนุนจาก สสส. ร่วมกับ วัดยานนาวา กทม. และ มจร. วิทยาเขตนครราชสีมา

งานสาธารณสุขสงเคราะห์เรามักจะเห็นภาพแจกข้าวแจกของให้ผู้ยากไร้เป็นส่วนใหญ่ในขณะประสบภัยต่างๆ เช่น วาตภัย อุทกภัย อัคคีภัย แผ่นดินถล่ม อากาศเป็นพิษ นับว่าเป็นภัยอย่างใหญ่หลวง เราอยากเห็นภาพงานสาธารณสุขสงเคราะห์ซึ่งมีความหลากหลายมากมายหลายสถาน จึงได้ช่วยกันออกแบบงานให้ละเอียดลึกซึ้งยิ่งขึ้นโดยอาศัยกิจการปฏิบัติกิจการพระศาสนา คือ งานสงเคราะห์ งานเกื้อกูล งานพัฒนา และงานบูรณาการ ๔ เสาหลักเป็นหลักในการดำเนินงาน ซึ่งงานพัฒนากิจกรรมของวัดรวบรวมได้ ๕ กิจกรรม ๑. การจัดการสิ่งแวดล้อม ๒. การจัดการสุขภาวะ ๓. การพัฒนาระบบเศรษฐกิจวิถีพุทธ ๔. การส่งเสริมภูมิปัญญาและวัฒนธรรมในท้องถิ่น ๕. การจัดการพื้นที่การเรียนรู้วิถีพุทธ เป็นต้น หรืออาจจะยังมีข้อปลีกย่อยที่ดีอีกหลายอย่าง เราจึงพยายามค้นหาด้วยการลงไปดูงานพื้นที่ถอดบทเรียนเก็บข้อมูลด้วยความทุ่มเทจนได้ ๒๖ วัดระดับภาคเพื่อให้เห็นความหลากหลาย เราต่างก็ได้รับความร่วมมือจากทางวัดฝ่ายคณะสงฆ์เป็นอย่างดี ต้องขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่ง

นอกจากข้อมูลการพัฒนาซึ่งผ่านสาธารณสุขสงเคราะห์ต่างจังหวัดแล้วเรายังทำการสื่อสารประชาสัมพันธ์งานติดตามการทำงานของท่านเป็นอย่างดี เป็นเหตุให้งานนี้สมบูรณ์ขึ้นหลักการสำคัญ ๓ ประการคือ ๑. ลงสำรวจพื้นที่จริง ๒. ถอดบทเรียนองค์ความรู้กิจกรรมงานพัฒนาของท่าน ๓. ผลิตรายการการทำงานถวายท่าน เพื่อการประชาสัมพันธ์ให้เป็นรูปธรรม จึงนับได้ว่า

คณะทำงานได้ออกแบบในการเก็บรายละเอียดในงานที่ท่านได้พัฒนาตลอดชีวิตของแต่ละท่าน แต่อย่างไรก็ตาม แรกเริ่มเดิมทีเราก็มีหวังวิตกว่าจะได้รับความร่วมมือจาก พระมหาเถระหรือไม่ แต่ปรากฏว่าได้รับการตอบสนองจากคณะพระสังฆาธิการด้วยดี ทั้งในระดับจังหวัดและอำเภอ

การคืนข้อมูลให้จังหวัดได้คัดเลือกวัดนักพัฒนาแล้ว พระสังฆาธิการได้รับการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ต่อกัน ซึ่งในขณะนี้ต่างก็ติดสถานการณ์โควิด-19 เราต่างก็ต้องเฝ้าระวังกันเป็นอย่างยิ่ง

อย่างไรก็ตาม เราได้คาดหวัง ๕ ลำดับขั้นตอนดังนี้

๑. ให้พื้นที่สามารถช่วยเหลือตนเองได้บรรเทาความเดือดร้อนเฉพาะหน้าได้
๒. ให้เกิดผลลัพธ์ในการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตจึงได้ปรับปรุงพัฒนาที่อยู่อาศัยให้เกิดความมั่นคง
๓. ให้มีองค์ความรู้เพิ่มมากขึ้นและนำไปสู่การแก้ไขปัญหาชีวิตได้อย่างถาวรร่วมคิดร่วมพัฒนา
๔. ให้สาธารณชนดำเนินชีวิตได้อย่างพอสมควรแก่อัตภาพบนพื้นฐานของการให้สติปัญญามากกว่าการให้วัตถุนิยม
๕. ให้เกิดบทบาทหน้าที่เชื่อมโยงประสานกับหน่วยงานองค์กรเครือข่ายด้วยความสามัคคีธรรม

เราเป็นกลุ่มอาสาสมัครร่วมกันทำงานนี้เพื่อสนองเป็นอาจารย์บูชาท่านเจ้าประคุณ สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า ในโอกาสที่ท่านเป็นประธานฝ่ายสาธารณสงเคราะห์ของมหาเถรสมาคม เราต่างได้รับการให้กำลังใจในการทำงานจากท่านเป็นอย่างดี และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าทุกท่านที่ได้ร่วมงานกันใน ๒-๓ ปีที่ผ่านมาและจะผ่าน ๓ ปีที่ผ่านมา และจะผ่านปีนี้ได้ในไม่ช้านี้ โดยเฉพาะพระเทพสิมาภรณ์ เจ้าคณะจังหวัดนครราชสีมา ได้รับเป็นภาระธุระ ส่งเจ้าหน้าที่ มาดูแลบริหารจัดการเป็นอย่างดี ขอขอบคุณ สสส. ที่ได้ให้งบประมาณดำเนินการ

ขออำนาจคุณพระศรีรัตนตรัย จงช่วยคุ้มครองรักษาให้ทุกท่านประสบแต่ความสุข ความเจริญ ด้วยกันทุกๆ ท่านเทอญ

พระครูอมรชัยคุณ

ผู้จัดการ

โครงการพระสงฆ์นักพัฒนาการสาธารณสงเคราะห์กับพื้นที่ต้นแบบการสร้างสังคมสุขภาวะ

แนวคิดการถอดบทเรียนพื้นที่ต้นแบบ การสาธารณสุขสงเคราะห์สร้างสังคมสุขภาวะ

พระมหาเป็นเกียรติ กิตติวิสุทธิ

ผู้ช่วยหัวหน้าสำนักงานฝ่ายสาธารณสุขสงเคราะห์ของมหาเถรสมาคม

๑. บทนำ

โครงการพระสงฆ์นักพัฒนาการสาธารณสุขสงเคราะห์กับพื้นที่ต้นแบบการสร้างสังคมสุขภาวะ ดำเนินงานโดยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา โดยการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) สนองงานคณะสงฆ์ฝ่ายสาธารณสุขสงเคราะห์ของมหาเถรสมาคม ได้ดำเนินกิจกรรมการศึกษารูปแบบการขับเคลื่อนสังคมสุขภาวะโดยพระสงฆ์และวัด การพัฒนากลไกเชิงนโยบายให้เกิดการมีส่วนร่วมคิดร่วมทำในระดับจังหวัด พร้อมทั้งจัดทำฐานข้อมูลวัดและพระสงฆ์สาธารณสุขสงเคราะห์ทั้ง ๗๗ จังหวัด เพื่อเชื่อมเป็นเครือข่ายและพัฒนาพื้นที่ให้ตอบโจทย์สังคมทางด้านสุขภาวะวิถีพุทธ และจากการดำเนินงานการดังกล่าวนี้ ลำดับขั้นต่อไปจะเป็นการถอดองค์ความรู้พื้นที่ต้นแบบของโครงการฯ จำนวน ๒๖ พื้นที่ โดยมีวัตถุประสงค์

๑) เพื่อทราบวิธีการทำงานด้านสาธารณสุขสงเคราะห์ที่เป็นปัจจัยให้เกิดสังคมสุขภาวะ เสริมสร้างการเรียนรู้ของผู้ที่เกี่ยวข้อง

๒) เพื่อรวบรวมเรียบเรียงและนำเสนอผลงานพื้นที่ต้นแบบการสร้างสังคมสุขภาวะสู่สาธารณะ

๓) เพื่อให้เกิด ๒๖ พื้นที่ต้นแบบพระสงฆ์นักพัฒนาการสาธารณสุขสงเคราะห์ การขยายผล การถ่ายทอดองค์ความรู้เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม การถอดบทเรียน นั้น เป็นการประมวลประสบการณ์ทั้งหมดที่ผ่านมาของการดำเนินงานเฉพาะประเด็นหรือกิจกรรมโครงการ เพื่อให้เห็นรายละเอียดทุกแง่มุมผ่านกระบวนการจัดเก็บรวบรวมเรียบเรียง วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้ได้ความรู้ใหม่หรือเป็นกลุ่มกรณีศึกษาให้ผู้ต้องการศึกษานำไปปรับประยุกต์ใช้ประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อม

การถอดบทเรียนเป็นส่วนหนึ่งในการจัดการความรู้ มีวัตถุประสงค์สำคัญ เพื่อสืบค้นกระบวนการวิธีการดำเนินงานของกลุ่มเป้าหมายที่ตั้งใจเข้าไปศึกษาเรียนรู้ ไม่นับระเบียบวิธีเหมือน

งานวิจัย แต่จะเน้นพูดคุย แลกเปลี่ยน สัมภาษณ์ เล่าเรื่อง และสังเคราะห์จับประเด็นให้ได้ กระบวนการทำงานในเชิงบทเรียนประสบการณ์ที่ดำเนินงานผ่านมาจริงๆ ผลลัพธ์จะเป็น เอกสารที่สื่อแสดงออกมาอย่างง่ายๆ เป็นเรื่องเล่าเล็กๆ บางๆ เข้าใจง่าย^๑ ไม่ซับซ้อน ผู้ที่สนใจ ศึกษาค้นคว้า สามารถนำไปปรับใช้ได้ด้วยตัวเองโดยง่าย การถอดบทเรียนเพื่อจัดการความรู้ เมื่อมองในภาพรวมแล้วเหมือนมีมิติเดียวแต่ในความเป็นจริงที่สัมผัสได้จากการประสบการณ์ตรงของผู้เขียน พบว่ามีความแตกต่างในรายละเอียด ขึ้นอยู่กับบริบทของเรื่องนั้นๆ และสามารถ จำแนกได้ ๔ ประเภท คือ การถอดบทเรียนประเภทโครงการ การถอดบทเรียนประเภท เหตุการณ์ การถอดบทเรียนประเภทประสบการณ์ การถอดบทเรียนประเภทประวัติบุคคล (ผู้เกษียณอายุ) ซึ่งในแต่ละประเภทจะมีจุดกำเนิดที่ต่างกัน ทำให้ท่าทีในการสัมภาษณ์หรือเก็บ ข้อมูลที่เป็นองค์ความรู้ความแตกต่างกันไป^๒

๑. การถอดบทเรียนประเภทโครงการ

การถอดบทเรียนประเภทนี้มีจุดเริ่มต้นที่ชัดเจน คือ มีโครงการเป็นตัวกำหนด มีวัตถุประสงค์ มีเป้าหมายที่ชัดเจน การถอดบทเรียนจึงสามารถตั้งประเด็นที่เกิดขึ้นจากการ ปฏิบัติในทุกขั้นตอนที่มีอยู่ในโครงการ มาเรียงร้อยให้เป็นชุดความรู้ที่สมบูรณ์แบบ และมีคำถาม ที่ใช้เป็นแนวทางในการเก็บข้อมูล ดังนี้

โครงการนี้ดำเนินการเพื่ออะไร ? เป็นคำถามที่ต้องการทบทวนความเข้าใจ จากผู้ปฏิบัติว่ามีความเข้าใจในบริบทของโครงการชัดเจนเพียงไร

เป้าหมายของการดำเนินการคืออะไร ? คำถามนี้มีความสำคัญมาก เพราะถ้า หากเข้าใจเป้าหมายคลาดเคลื่อน กระบวนการทำงานจะคลาดเคลื่อนทันที และข้อมูลที่ได้ใน การปฏิบัติก็จะไม่ตรงตามวัตถุประสงค์

มีใครบ้างที่มีส่วนช่วยให้เป้าหมายบรรลุผลสำเร็จ ? เป็นคำถามที่จะทำให้รู้ ว่าลักษณะของการดำเนินงานเป็นอย่างไร มีเครือข่ายการทำงานมากน้อยแค่ไหน และมีบทบาท ใดต่อการดำเนินงาน

ดำเนินการอย่างไรจึงสำเร็จ ? ข้อนี้เป็นหัวใจสำคัญของคำถามทั้งหมด เพราะ สิ่งที่ได้คือกระบวนการหรือวิธีการทำงานที่เกิดจากการปฏิบัติจริงทั้งหมดที่ทำให้เกิดผลสำเร็จ

^๑ วีระ นิเวศรัตน์, **คู่มือถอดองค์ความรู้โครงการย่อย**, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันเสริมสร้าง การเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส.). ๒๕๔๙), หน้า ๔.

^๒ อธิธิพร วันดี, **อิทธิเนตรโมเดล**, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท จุดทอง จำกัด. ๒๕๕๙), หน้า ๖๔

ในประเด็นนี้ต้องใช้ทักษะการฟังเป็นอย่างมาก และติดตามเพื่อตั้งคำถามนำลงลึกในเรื่องที่น่าสนใจและเป็นประโยชน์

ความสำเร็จที่กล่าวถึงดูได้จากอะไร ? คำถามนี้เป็นการดูตัวชี้วัด และวัดผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นทั้งหมด ซึ่งเมื่อพูดถึงความสำเร็จย่อมมีผลลัพธ์ให้เห็นและสัมผัสได้ ทั้งในรูปธรรมและนามธรรม ไม่ใช่เพียงแค่คำกล่าวลอยๆ ในการเก็บข้อมูลต้องบันทึกให้ดี เพราะเป็นเครื่องบ่งบอกถึงความสำเร็จของโครงการ

ความสำเร็จที่กล่าวถึงนี้เกิดขึ้นได้อย่างไร ? เป็นคำถามที่ต้องการมองเห็นปัจจัยความสำเร็จที่มีชีวิต คือมีบริบทของปัจจัยต่างๆ ที่เกิดขึ้นมีความเชื่อมโยงกัน ซึ่งหากตั้งคำถามว่าปัจจัยความสำเร็จคืออะไร ? ผู้ให้ข้อมูลอาจต้องนึกประดิษฐ์คำพูดให้ดูสวยงามก่อนตอบ ทำให้ขาดมิติของการเชื่อมโยงซึ่งเป็นเสน่ห์ของเรื่อง

ปัญหาที่เกิดขึ้นมีการจัดการอย่างไร ? ข้อนี้ไม่เพียงแต่จะไม่รู้ว่ามีปัญหาอะไรเกิดขึ้นบ้าง แต่ลงลึกถึงแนวทางในการแก้ไข และการจัดการซึ่งอาจได้คำตอบที่เป็นแนวทางในการจัดการกับปัญหาได้อย่างเหมาะสม

มีความประทับใจอะไรบ้างในการดำเนินการโครงการ ? เป็นคำถามที่จะทำให้ทราบถึงความรู้สึกของคนทำงานที่มีต่อโครงการซึ่งอาจมีทั้งแง่บวกและแง่ลบ ซึ่งจะส่งผลในการดำเนินงานโครงการต่อไป

มีสิ่งใดบ้างที่ควรทำ แต่ยังไม่ได้ทำเพราะอะไร ? เป็นการต่อยอดการดำเนินงานของโครงการ ซึ่งจะเกิดขึ้นจากผู้ปฏิบัติจริงที่มองเห็นการพัฒนาต่อยอดในอนาคต

ถ้าจะให้สำเร็จควรทำอย่างไร ? เป็นคำถามที่ชวนคิดให้ผู้ปฏิบัติงานได้มองหาแนวทางการดำเนินงานที่สอดคล้องกับบริบทอย่างแท้จริง

๒. การถอดบทเรียนประเภทเหตุการณ์

การถอดบทเรียนประเภทนี้มีความแตกต่างจากประเภทแรกเป็นอย่างมาก เพราะเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นไม่ได้ถูกกำหนดไว้ล่วงหน้า และไม่รู้ว่าจะเกิดอะไรขึ้นเมื่อไร แต่เมื่อมีเหตุการณ์เกิดขึ้นแล้วได้สร้างผลกระทบต่อชุมชน ต่อองค์กร หรือต่อสังคมในวงกว้าง ทั้งเป็นคุณและเป็นโทษ จนทำให้เกิดกระแสความสนใจที่จะเรียนรู้การดำเนินงานหรือการจัดการกับเหตุการณ์นั้นๆ จากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรง ซึ่งทำที่และคำถามที่นำมาใช้ในการถอดบทเรียนจัดการความรู้มีดังนี้

บริบทของเรื่องนั้นเป็นอย่างไร ? เป็นคำถามชวนคุยถึงที่มาที่ไปของเรื่องนั้นๆ ว่าเป็นอย่างไร เป็นการทำความรู้จักหรือทำความเข้าใจให้ถ่องแท้ก่อนที่จะเข้าสู่การพูดคุยเชิงลึก

เหตุการณ์นั้นเกิดขึ้นมาได้อย่างไร ? เป็นการทบทวน และทำความเข้าใจชัดเจนยิ่งขึ้น ซึ่งคำถามนี้อาจถามจากหลายคนจะทำให้ได้ข้อมูลจากหลายมุมทำให้ข้อมูลมีความสมบูรณ์มากขึ้น อย่าลืมว่าผู้ให้ข้อมูลประเภทนี้มีความสำคัญมาก ซึ่งอาจสอบถามจากผู้เกี่ยวข้องหลายคน

ใครมีส่วนร่วมทำให้เกิดจุดเปลี่ยนนั้นบ้าง ? เป็นคำถามเพื่อให้ได้ตัวละครที่เกี่ยวข้องครบถ้วน ที่มีส่วนร่วมในการดำเนินการของการเปลี่ยนแปลง

แต่ละส่วนมีบทบาทอย่างไร ? ข้อนี้ยังมีความสำคัญเหมือนเดิม เพราะการถอดบทเรียนจัดการความรู้ส่วนใหญ่จะสนใจแต่ประเด็นนี้เพราะถือเป็นองค์ความรู้ที่อยากเรียนรู้ หากพบเจอสถานการณ์คล้ายกันนี้ ก็อาจมีมุมมองหรือวิธีการในการดำเนินการเช่นกัน

บทเรียนจากเหตุการณ์นี้คืออะไร ? เป็นการสะท้อนสิ่งที่เกิดขึ้นกับผู้ปฏิบัติที่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องการดำเนินการต่อเหตุการณ์ดังกล่าว เป็นการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ปฏิบัติ

หากเหตุการณ์ลักษณะนี้เกิดขึ้นอีก แต่ละส่วนจะมีแนวทางในการดำเนินการอย่างไร ? เป็นการเตรียมความพร้อมในการรับมือกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ทั้งเชิงรุกและเชิงรับ โดยใช้ข้อมูลหรือแนวทางเดิมที่มีอยู่ในการออกแบบการบริหารจัดการหรือหารูปแบบแนวทางที่มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

มีความคิดเห็นอย่างไรกับเหตุการณ์นี้ ? ข้อนี้เปิดโอกาสให้ผู้ให้ข้อมูลซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติโดยตรงได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระตรงไปตรงมา

เมื่อเหตุการณ์สงบลง มองเห็นอะไรบ้าง และจะพูดถึงเหตุการณ์นี้ได้อย่างไร ? ข้อนี้เป็นความรู้สึกที่ผู้ปฏิบัติสัมผัสได้จากเหตุการณ์นั้นๆ อาจให้ข้อคิด และคำแนะนำดีๆ ที่เกิดขึ้นจริงรวมทั้งสิ่งที่ผู้ปฏิบัติอยากเขียนไว้เพื่อเป็นอุทาหรณ์ ให้คนรุ่นหลังได้เรียนรู้ร่วมกันอย่างเข้าใจ

๓.ถอดบทเรียนประเภทประสบการณ์

การถอดบทเรียนประเภทนี้เป็นการจัดการความรู้เฉพาะด้าน ในประเด็นที่มีความสนใจที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้ชำนาญในเรื่องนั้นๆ เป็นพิเศษ ผู้ที่ให้ข้อมูลย่อมเป็นผู้ที่มีความสามารถ มีประสบการณ์ตรงสะสมองค์ความรู้มาอย่างยาวนาน องค์ประกอบของคำถามในกรณีควรเป็นดังนี้

แรงบันดาลใจที่ทำให้สนใจทำงานด้านนี้คือ ? ผู้ที่ทำงานในด้านใดด้านหนึ่งเป็นเวลานานๆ จนเกิดความชำนาญได้นั้นย่อมมีวิธีคิด หรือจุดคลิกที่น่าสนใจ คำถามนี้เป็นการเปิดประเด็นให้ผู้ถูกสัมภาษณ์อยากเล่าและให้ข้อมูล

ลักษณะงานที่ทำเป็นอย่างไร ? เป็นการทำความรู้จักและเข้าใจงานนั้นๆ อย่าง ยิง ซึ่งทำให้เห็นมุมมองในการตั้งคำถามเพิ่มเติมได้ชัดเจนขึ้น

ความยากง่ายของงานประเภทนี้เป็นอย่างไร ? ทำให้เห็นข้อจำกัดและโอกาส ของงานนั้นๆ

มีเทคนิค หรือทักษะอะไรบ้างที่ทำให้งานสำเร็จ ? เป็นการบ่งบอกถึงคุณสมบัติ ของผู้ที่จะทำงานในลักษณะดังกล่าว ให้บรรลุผลและทำจนเกิดความชำนาญ กลายเป็นผู้ เชี่ยวชาญในที่สุด

มีการเชื่อมโยงเครือข่ายการทำงานอย่างไร ? ทำให้เห็นว่ามีเครือข่ายการ ทำงานแบบนี้อยู่ที่ไหนบ้าง และมีการขับเคลื่อนหรือกำหนดการเรื่องนี้อย่างไร

ความสำเร็จที่สัมผัสได้มีอะไรบ้าง ? ความสำเร็จที่เกิดขึ้นอาจมีตัวชี้วัดหรือไม่ ก็ได้ แต่ที่สำคัญคือ มีเกิดขึ้นจริง ทั้งรูปธรรมและนามธรรม

ความสำเร็จที่เกิดขึ้นนี้อยู่ในระดับใด ? เป็นการประเมินความสำเร็จด้วยตนเอง ว่า สิ่งที่ได้ดำเนินการมานั้น มีความพึงพอใจเพียงใด และหากจะทำให้ได้มากกว่าที่เป็นอยู่ จะต้องทำอย่างไร

จะสร้างความยั่งยืนของความสำเร็จได้อย่างไร ? เป็นคำถามที่ชวนนึกถึงความ ยั่งยืน ซึ่งผู้ทำงานจะมองยุทธศาสตร์และการสร้างระบบที่จะส่งผลให้เกิดความยั่งยืน

มีส่วนไหนบ้างที่ประทับใจที่สุด เพราะอะไร ? ข้อนี้เป็นความรู้สึกในใจของผู้ ทำงาน อาจเป็นแรงบันดาลใจส่วนหนึ่งที่สามารถทำงานนั้นๆ มาจนถึงทุกวันนี้ และเป็นความ รู้สึกที่นึกถึงเมื่อไหร่ก็มีความสุข

ได้ข้อคิดอะไรจากงานนี้ ? สำหรับคำถามนี้สำคัญมาก เพราะจะเป็นการให้ ข้อคิดที่ดีและมีประโยชน์ต่อคนที่มุ่งมั่นทำงานด้วยใจรัก

๔. การถอดบทเรียนประเภทประวัติบุคคล (ผู้เกษียณอายุ)

การถอดบทเรียนประเภทนี้อาจใช้เวลามากกว่าหนึ่งครั้ง ซึ่งผู้ถูกถอดบทเรียน ถ้าเป็นผู้มีความสามารถหลายด้าน มีประเด็นน่าสนใจหลายประเด็น ต้องตกลงทำความเข้าใจ กันก่อนว่า ที่ไม่เห็นมิติ เพราะมีเรื่องราวที่น่าสนใจเยอะเกินไป สิ่งสำคัญผู้ถอดบทเรียนต้อง ตั้งใจฟังในระหว่างการสนทนาเป็นอย่างมาก และคอยถามนำในประเด็นที่ตกลงกันไว้เพื่อไม่ หลุดประเด็น ซึ่งบริบทของผู้เกษียณจะอยากเล่า และถ่ายทอดเรื่องราวทั้งชีวิต บรรยายภาค การสนทนาอาจสร้างความเพลิดเพลินจนลืมประเด็นที่สำคัญ

ในการถอดบทเรียนผู้เกษียณอายุนี้ส่วนใหญ่องค์กรหรือหน่วยงานต้นสังกัดจะมีเป้าหมายอยู่ในระดับหนึ่งว่าต้องการองค์ความรู้เรื่องใดจากผู้เกษียณ ที่สามารถนำมาจัดเป็นชุดความรู้สร้างเป็นนวัตกรรมขององค์กรให้คนรุ่นหลังได้เรียนรู้ปฏิบัติเพื่อให้เกิดประโยชน์อย่างต่อเนื่อง ซึ่งในกระบวนการสนทนาผู้สัมภาษณ์ถอดบทเรียนจึงต้องมีความระมัดระวังเป็นพิเศษไม่รีบร้อนตั้งคำถามจนผู้ถูกสัมภาษณ์รู้สึกที่กำลังถูกละเมิดสิทธิ

ซึ่งคำถามที่เป็นโครงแบบหลวมๆ ที่สามารถใช้ในการสนทนาการถอดบทเรียนประเภทนี้ควรเป็นดังนี้

บรรยากาศที่เข้ามาก้าวแรกเป็นอย่างไร ? เป็นการทบทวนถึงเรื่องราวความรู้สึกที่เกิดขึ้นในครั้งแรกที่เข้ามางาน เพื่อเปิดประเด็นให้ผู้สัมภาษณ์ได้รู้จักกับผู้ถูกสัมภาษณ์มากขึ้น

มีความประทับใจอะไรในองค์กรบ้าง ? ประเด็นนี้อาจได้รับคำตอบที่หลากหลายและจะเป็นข้อมูลนำเข้าในการสนทนาต่อไป เช่น คน ระบบการทำงาน หรือวัฒนธรรมองค์กร เป็นต้น

หน้าที่รับผิดชอบคืออะไร ? ทำให้ทราบว่าตลอดอายุการทำงานผู้ให้สัมภาษณ์ได้ทำอะไร และมีบทบาทอย่างไรบ้างในองค์กรนั้นๆ และแต่ละบทบาทมีความเชื่อมโยงกันอย่างไรต่อการสร้างความสำเร็จที่เกิดขึ้น

เหตุการณ์ที่เป็นความสำเร็จ ที่เป็นความภาคภูมิใจที่อยากแบ่งปันมีอะไรบ้าง ? (เรื่องเล่า ๒-๓ เรื่อง) ข้อนี้เป็นเหตุการณ์หรือประวัติศาสตร์ที่ผู้ให้สัมภาษณ์ได้สร้างไว้ในองค์กร อาจจะเป็นนวัตกรรมที่เกิดขึ้นและเป็นผลดีต่อองค์กร ซึ่งเป็นสิ่งที่คนรุ่นหลังสมควรได้เรียนรู้และปฏิบัติสืบต่อกัน เช่น ระบบการทำงาน มาตรฐาน ต่างๆ (ควรถอดบทเรียนเป็นเรื่องเล่าเพื่อนำมาติดตาม)

ร่องรอยของความสำเร็จตอนนี้เป็นอย่างไรร ? เป็นการแสดงให้เห็นถึงความยั่งยืนของความสำเร็จนั้น ยังคงมีการขยายผลและปฏิบัติอย่างไร

ทักษะความสามารถที่ทำให้เกิดความสำเร็จมีอะไรบ้าง ? ข้อนี้สำคัญมาก เพราะจะทำให้ทราบถึงองค์ความรู้ที่มีอยู่ในตัวตนของผู้เกษียณ ทั้งความรู้ที่มาจากภายนอกความรู้เป็นภายในที่เป็นทักษะส่วนบุคคล และความรู้ที่เกิดจากปัญญาปฏิบัติ

ใครมีส่วนร่วมทำให้ความสำเร็จนั้นเกิดขึ้นบ้าง และดำเนินการอย่างไร ? จะเป็นวัฒนธรรมการทำงานที่มีความร่วมมือในองค์กรและกระบวนการทำงานที่เกื้อหนุน

สิ่งที่ยากจะบอกกับคนรุ่นหลังคืออะไร ? เป็นการสะท้อนแนวคิดที่เกิดขึ้น

ตลอดเวลาการทำงาน ซึ่งมีทั้งข้อควรปฏิบัติและข้อควรระวัง

มองภาพอนาคตขององค์กรนี้อย่างไร ? เป็นภาพความฝันที่เกิดขึ้นจากผู้มีประสบการณ์มองถึงอนาคตองค์กร ซึ่งสามารถเป็นแนวทางให้คนรุ่นหลังได้สานต่อเพื่อยั่งยืนต่อไป

การถอดบทเรียนในโครงการพระสงฆ์นักพัฒนาการสาธารณสงเคราะห์กับพื้นที่ต้นแบบการสร้างสังคมสุขภาวะนี้ จะเป็นการผสมผสานประเภทการถอดบทเรียนให้สามารถเชื่อมโยงเรียงกับคณะทำงานด้านอื่นๆ ของโครงการ ได้แก่ งานประเมิน และงานสื่อประชาสัมพันธ์ ซึ่งภายใต้เงื่อนไขบางประการนั้นจะทำให้ผู้มีส่วนร่วมทำงานได้มีส่วนแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเกิดการเรียนรู้ร่วมกันในระหว่างการถอดบทเรียน และจากการที่โครงการฯ ได้สำรวจข้อมูลและลงพื้นที่ทำการศึกษาจึงทำให้มีข้อมูลวัดหรือพระสงฆ์ที่เป็นพื้นที่ต้นแบบอยู่ระดับหนึ่งแล้วสิ่งที่ดำเนินการถอดบทเรียน คือ ผสมผสานกระบวนการเพื่อการเจาะลึกลงในรายละเอียดประเด็นที่โครงการฯ ต้องการข้อมูลเพิ่มเติม โดยมุ่งไปที่ประวัติบุคคลผ่านการเล่าเรื่อง ศึกษารูปแบบการจัดการองค์ความรู้ผ่านประสบการณ์การทำงาน ลำดับเหตุการณ์ของพื้นที่ที่เป็นขั้นตอนก่อให้เกิดความสำเร็จ และมรรคผลที่เป็นรูปธรรมและโมเดลของการจัดกิจกรรมหรือจัดโครงการต่างๆ ภายในวัด รวมทั้งการบูรณาการความร่วมมือกับภาคีเครือข่าย และนำมาวิเคราะห์สังเคราะห์เพื่อเป็นองค์ความรู้สำหรับนำไปใช้ประโยชน์ด้านต่างๆ ของคณะสงฆ์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๒. พระสงฆ์นักพัฒนาการสาธารณสงเคราะห์

ภารกิจหลักแท้ๆ และโดยตรงของพระสงฆ์ นอกจากจะเป็น “พุทธศาสนทายาท” แล้ว ยังรวมถึงความเป็นผู้นำทางวิชาและจรณะ-ความรู้กับความประพฤติในสังคม การศึกษาและการปฏิบัติธรรมสร้างกำลังคนให้เป็นคนดี สั่งสอนอบรมคนให้เข้าถึงความจริงและความถูกต้อง ดึงดูด อุทิศตนเพื่อความสถิตสถาพรและแผ่ไพศาลของพระพุทธศาสนา การสำคัญยิ่งอีกข้อหนึ่งคือภิกษุสงฆ์ควรรู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงของโลก โดยคงความเป็นผู้คงแก่เรียน (พหูสูต) ให้มีบุคลิกลักษณะเป็นผู้ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน ใฝ่คิด ใฝ่สร้าง “สิ่งใหม่ๆ” ขึ้นมาเพิ่มเติม “ของเก่า” ด้วย “งานค้นคว้าวิจัย” อยู่ตลอดเวลา^๓ โดยภาวะการณ์และกรอบหลักใหญ่ที่เอื้อต่อการประมวลภาพของการดำรงวิถีสมณเพศและการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้มั่นคงสถาพร สามารถสรุปรวมลงเป็นหลักไตรสิกขา หรือ สิกขา ๓ คือการศึกษาเพื่อพัฒนาฝึกฝนกายวาจาใจและปัญญา

^๓ สิทธิ บุตรอินทร์, **ปรัชญานิพนธ์**, (กรุงเทพมหานคร : สยามปริทัศน์, ๒๕๕๙), หน้า ๒๑๓.

ให้เกิดเป็นหಿತานุหิตประโยชน์แก่ตนเองและสังคม โดยการผนวกกับศาสตร์สมัยใหม่ปรับใช้กับการทำงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา และเข้ากันได้กับบริบทของพื้นที่

หลักของไตรสิกขา ได้แก่ ข้อปฏิบัติที่เป็นหลักสำหรับฝึกอบรมพัฒนากาย วาจา จิตใจ และปัญญา ให้เจริญงอกงามยิ่งขึ้นไปจนบรรลุจุดหมายสูงสุด คือ ความหลุดพ้น หรือนิพพาน สิกขา ๓ มีความหมายคร่าวๆ ดังนี้

๑. อธิศีลสิกขา การฝึกศึกษาในด้านความประพฤติ ระเบียบวินัย ให้มีสุจริตทางกาย วาจาและอาชีวะ

๒. อธิจิตตสิกขา การฝึกศึกษาทางจิตใจ พัฒนาคุณธรรม สร้างความสุข เสริมคุณภาพจิต และรู้จักใช้ความสามารถในกระบวนสมาธิ

๓. อธิปัญญาสิกขา การฝึกศึกษาทางปัญญาอย่างสูง ทำให้เกิดความรู้แจ้งที่สามารถชำระจิตให้บริสุทธิ์หลุดพ้นโดยสมบูรณ์ เป็นอิสระไร้ทุกข์สิ้นเชิง^๔

แต่เมื่อมองหลักไตรสิกขาในส่วนที่เป็นของคฤหัสถ์ ได้แก่ ทาน ศีล ภาวนา ซึ่งเป็นการสรุปลงจากบุญกิริยาวัตถุ^๕ โดยกล่าวในความหมายกว้างๆ ได้ว่า

๑. ทาน คือ การให้วัตถุสิ่งของ ความรู้ สติ ปัญญา เช่น การประกอบอาชีพอาจต้องปรับเปลี่ยนอย่างกะทันหัน หากช่วยเหลือกันได้ก็ช่วยกัน

๒. ศีล คือการประพฤติชอบด้วยกาย วาจา เพื่อความสำรวมระมัดระวังและเป็นความปลอดภัยกับตนเองและผู้อื่น

๓. ภาวนา คือ พัฒนาจิตใจด้วยสติปัญญาใช้เหตุผลอย่างรอบด้าน ทำความสงบภายในสู่ความสงบภายนอก เพื่อให้เกิดประโยชน์สุขและสันติสุขแก่สังคม^๖

^๔ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต), **พุทธธรรม ฉบับปรับขยาย**, พิมพ์ครั้งที่ ๓๘, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิมุตติธรรม, ๒๕๕๖), หน้า ๕๔๖.

^๕ บุญกิริยาวัตถุ ๑๐ (ที่ตั้งแห่งการทำบุญ, ทางทำความดี) ได้แก่ ๑. ทานมัย (ทำบุญด้วยการให้ปันสิ่งของ) ๒. สีสัมมัย (ทำบุญด้วยการรักษาศีลหรือประพฤติดี) ๓. ภาวนามัย (ทำบุญด้วยการเจริญภาวนาคือฝึกอบรมจิตใจ) ๔. อปจายนมัย (ทำบุญด้วยการประพฤติอ่อนน้อม) ๕. เวยยาวัจจมัย (ทำบุญด้วยการช่วยขวนขวายรับใช้) ๖. ปัตติทานมัย (ทำบุญด้วยการเฉลี่ยส่วนแห่งความดีให้แก่ผู้อื่น) ๗. ปัตตานุโมทนา มัย (ทำบุญด้วยการยินดีในความดีของผู้อื่น) ๘. ธรรมัสสวนมัย (ทำบุญด้วยการฟังธรรมศึกษาหาความรู้) ๙. ธรรมเทศนามัย (ทำบุญด้วยการสั่งสอนธรรมให้ความรู้) ๑๐. ทิฏฐุชุกัมม (ทำบุญด้วยการทำความเห็นให้ตรง)

^๖ สรุปลงมาจากบทสัมภาษณ์ของ สมเด็จพระมหาธีราจารย์ กรรมการมหาเถรสมาคม ประธานฝ่ายสาธารณสุขสงเคราะห์ของมหาเถรสมาคม ที่ได้ให้สัมภาษณ์แก่สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) เมื่อวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๖๓ เรื่อง ธรรมะกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19)

จะเห็นได้ว่า บทบาทของพระสงฆ์ในการดำรงชีพแห่งความเป็นสมณะจะเป็นสิ่งที่พุทธศาสนิกชนจำกัดอยู่ภายใต้กรอบดังกล่าว หากปรากฏเห็นในส่วนที่นอกเหนือไปจากนี้ จะมีในส่วนของเรื่องที่ว่า “ไม่ใช่กิจของสงฆ์” เพิ่มเติมเข้ามาในความรู้สึกของประชาชน หากมองในภาพกว้างขึ้นไปถึงรายละเอียดของความสัมพันธ์ระหว่างวัด พระสงฆ์ ชุมชน และ สังคม จะเห็นความเกี่ยวโยงบทบาทของพระสงฆ์ที่ถูกคาดหวังให้ต้องแสดงบทบาทหน้าที่ต่อสังคม โดยสรุปดังนี้

๑. ด้านพัฒนาศีลธรรม คือการอบรมสั่งสอนประชาชนให้เป็นคนดีมีศีลธรรม ให้พอใจในการทำบุญสร้างกุศล และรู้จักปฏิบัติธรรมเพื่อความพ้นทุกข์ ซึ่งถือว่าเป็นงานหลักที่สำคัญยิ่งของพระสงฆ์ และจำเป็นต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

๒. ด้านพัฒนาการศึกษาและคุณภาพชีวิต พระสงฆ์เป็นผู้เผยแผ่พุทธศาสนาและเป็นแบบอย่างของผู้ประพฤติดี พระสงฆ์จึงสามารถถ่ายทอดความรู้ต่างๆ ในพุทธศาสนาแก่ประชาชน ทำให้มีความรู้ ความเข้าใจหลักธรรมทางพุทธศาสนา สามารถนำหลักธรรมมาเป็นแนวทางการดำเนินชีวิตให้ประสบความสำเร็จ ความเจริญ และเลือกประกอบอาชีพที่ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น

๓. ด้านสังคมสงเคราะห์ ได้แก่ การสงเคราะห์ด้านจิตใจ เช่น การแสดงพระธรรมเทศนา ให้ประชาชนทั่วไปได้เรียนรู้และเข้าใจปรากฏการณ์ต่างๆ ของชีวิต และไม่เดือดร้อนใจมากนัก เมื่อเผชิญกับอุปสรรคชีวิต นอกจากนี้พระสงฆ์อาจให้คำปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาชีวิต โดยใช้พุทธธรรมเป็นแนวทาง ในบางกรณีมีบทบาทการสงเคราะห์ประชาชนทางด้านวัตถุด้วย ได้แก่ การให้ที่พักอาศัยแก่นักเรียนต่างถิ่นผู้ที่มาปฏิบัติธรรมรักษาศีลในวัด เป็นต้น

๔. ด้านการพัฒนาชุมชน พระสงฆ์มีฐานะเป็นผู้นำชุมชนและใช้วัดเป็นศูนย์บริการสังคมด้วย เช่น เป็นโรงเรียนสำหรับเด็ก บ้านพักฉุกเฉินสำหรับผู้ขัดสนไร้ที่พึ่ง หรือหออนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทย เป็นต้น^๗

ฉะนั้นแล้ว ปัจจุบัน พระสงฆ์จึงไม่ถูกจำกัดอยู่ในกรอบแห่งการศึกษาตามหลักไตรสิกขาเท่านั้น ยังต้องทำหน้าที่เพิ่มเติม คือ มีปฏิสัมพันธ์กับสังคม เป็นผู้นำทางจิตวิญญาณที่หล่อหลอมสังคมให้ตั้งมั่นอยู่ในคุณธรรมผ่านกระบวนการตามบริบทของพื้นที่ เช่น การนำเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นศูนย์เรียนรู้และศึกษาภายในวัด การจัดตั้งกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์เพื่อ

^๗ ภักดิ์พร สิริกาญจน, อ่างใน พินิจ ลาภธนานนท์ และแทนพันธ์ เสนะพันธ์, **พฤติกรรมการใช้ อินเทอร์เน็ตที่เหมาะสมของพระสงฆ์**, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๗), หน้า ๑๗-๑๘.

ให้ประชาชนมีเงินเก็บเงินออมและสามารถนำไปใช้ในส่วนที่เป็นสาธารณประโยชน์ การให้การศึกษาสงเคราะห์แก่กำพร้า การช่วยเหลือเยียวยาประชาชนเมื่อประสบทุกข์ การเปิดพื้นที่วัดให้ประชาชนทำกิจกรรม ประชุม ปรีกษาหรือ จัดตั้งศูนย์ชุมชนด้านสุขภาพภายในวัด การจัดตั้งโรงเรียนการกุศล เป็นต้น แต่ในกิจการทางพระพุทธศาสนาที่พระสงฆ์ดำเนินการอยู่นั้น ส่วนใหญ่ในสังคมไทยยังไม่รับรู้ถึงภารกิจดังกล่าว ทำให้บทบาทของพระสงฆ์ไม่เป็นที่ประจักษ์ในสังคม ซึ่งจะต้องเพิ่มสายสัมพันธ์พื้นฐานในสังคมมนุษย์ที่ถูกกำหนดขึ้น ๖ สาย หรือที่เรียกว่า “หลักทศ ๖”^๘ โดยหนึ่งในหกประการนั้นได้กล่าวถึงสิทธิหน้าที่ระหว่างพระสงฆ์กับคฤหัสถ์ คือ

พระสงฆ์มีสิทธิหน้าที่ต่อคฤหัสถ์ คือ ต้องห้ามปรามจากความชั่ว ให้ตั้งอยู่ในความดี เพื่อความสุขความเจริญ อนุเคราะห์ด้วยความปรารถนาดี ให้รู้สิ่งที่ยังไม่เคยรู้ และให้รู้แจ่มแจ้งขึ้นในความถูกต้องและดีงาม

คฤหัสถ์มีสิทธิหน้าที่ต่อพระสงฆ์ คือ ต้องทำสิ่งอันเหมาะสมอันควรที่เมตตาและเคารพนับถือพูดจากับท่านด้วยความเมตตาและเคารพนับถือ ติดต่อกับท่านด้วยเมตตาและเคารพนับถือน้อมรับท่านด้วยความเต็มใจ และถวายความอุปถัมภ์ด้วยปัจจัย ๔ ตามสมควร

จากการที่คณะทำงานโครงการพระสงฆ์นักพัฒนาการสาธารณสุขสงเคราะห์กับพื้นที่ต้นแบบการสร้างสังคมสุขภาวะ ดำเนินกิจกรรมในการเข้าไปกราบถวายรายงานและขอคำปรึกษาพระมหาเถระ เจ้าคณะพระสังฆาธิการ และพระสงฆ์นักพัฒนา ยังก่อให้เกิดผลการศึกษาอีกว่า นอกจากพระสงฆ์จะต้องทำหน้าที่ด้านคันถธุระและวิปัสสนาธุระ ยังต้องเพิ่มหน้าที่อีกด้านคือ **พัฒนาธุระ** และ **สังคหธุระ** เพื่อสอดคล้องกับการทำงานในยุคหลังโลกาภิวัตน์ที่มีการดิสรรัption (Disruption) การปฏิรูปหรือการเปลี่ยนแปลงขนานใหญ่ทางด้านเทคโนโลยี โมเดลการทำงานรูปแบบใหม่ วัฒนธรรมสมัยใหม่ และวิถีปกติใหม่ (New Normal) ตลอดถึงวิถีปฏิบัติใหม่ของพระสงฆ์ที่คงอุดมการณ์ หลักการ และวิธีการ การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเดิมไว้ แต่เพิ่มเติมระเบียบวิถีปฏิบัติใหม่ให้การปฏิบัติหน้าที่หรือธุระในทางพระพุทธศาสนานั้นมีความคล่องตัวมากขึ้น ได้แก่

คันถธุระ หมายถึง งานด้านคันถะ, งานด้านการเล่าเรียน, งานเกี่ยวกับคัมภีร์หรือตำรา โดยรวมคืองานเกี่ยวกับการศึกษาเล่าเรียนพระพุทพจน์อันเป็นคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า โดยการเล่าเรียนพระพุทพจน์บทใดบทหนึ่งหรือพระไตรปิฎกทั้งหมดตามความสามารถแห่งสติปัญญาของตน แล้วท่องบ่น ทรงจำ สอนกันบอกกันต่อๆ ไป เพื่อรักษาพระพุทพจน์ไว้

^๘ ที.ปา. ๑๑/๒๖๖-๒๗๒/๑๖๔-๑๖๕.

รวมถึงการแนะนำสั่งสอน เผยแพร่พระพุทธพจน์แก่บุคคลทั่วไป ตลอดจนการจัดทำและการรักษาตำราและคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนาไว้ด้วย^๙

วิปัสสนาธุระ หมายถึง งานด้านวิปัสสนา, งานด้านบำเพ็ญวิปัสสนากรรมฐาน งานที่มุ่งอบรมปัญญาให้เกิดโดยการปล่อยวางภาระทั้งปวง ทำกายใจให้เบา ยินดีในเสนาสนะที่เงียบสงบ พิจารณาถึงความเสื่อมไปสิ้นไปในสังขารร่างกายจนเห็นสามัญลักษณ์คือ อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ได้ชัดเจน เจริญอบรมวิปัสสนาต่อเนื่องไปไม่ขาดสายจนถึงหลักชัยคือคว้าวรหัตผลได้^{๑๐}

พัฒนาธุระ^{๑๑} หมายถึง งานด้านการพัฒนา, งานศาสนกิจที่จะต้องปฏิบัติเพื่อการพัฒนา โดยอาจกำหนดได้ตามกรอบงานของการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา ๖ ด้าน คือ ๑) ด้านการปกครอง ๒) ด้านการศาสนศึกษา ๓) ด้านการเผยแผ่ ๔) ด้านการสาธารณูปการ ๕) ด้านการศึกษาสงเคราะห์ และ ๖) ด้านการสาธารณสงเคราะห์ ซึ่งมีการปรับบรรควิธีให้เข้ากับบริบททางสังคม วัฒนธรรม การเมือง เพื่อให้การปฏิบัติศาสนกิจเผยแผ่พระพุทธศาสนาประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์

สังคหธุระ^{๑๒} หมายถึง พระสงฆ์ที่ยึดถือปฏิบัติหรือกระทำหน้าที่เพื่อความเกื้อกูล เอื้อเพื่อและให้การสงเคราะห์แก่ทุกข์สัตว์ตามสมควรแก่สถานะของบรรพชิต อันเป็นการแสดงบทบาทบนพื้นฐานของความมีเมตตาต่อประชาชน โดยไม่ทำงานเพื่อแสวงหาอำนาจและผลประโยชน์ใดๆ กล่าวคือปฏิบัติงานเพื่อมุ่งประโยชน์สุขของประชาชน มิใช่เพื่อมุ่งให้เกิดประโยชน์ส่วนตัวหรือประโยชน์แก่เฉพาะบุคคล กลุ่มคน หรือฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด

และหลักธรรมซึ่งได้แสดงว่าเป็นองค์ธรรมแห่งการสาธารณสงเคราะห์นั้น คือ หลักสังคหัตถุ^{๑๓} เป็นหลักธรรมเครื่องสงเคราะห์ซึ่งกันและกัน ได้แก่

๑. ทาน (การให้ คือ เอื้อเพื่อเพื่อแผ่ เสียสละ แบ่งปัน ช่วยเหลือกันด้วยสิ่งของ

^๙ พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช), พจนานุกรมเพื่อการศึกษาพุทธศาสน์ ชุด คำวัด, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภาและสถาบันบันลือธรรม, ๒๕๕๓), หน้า ๑๑๗.

^{๑๐} เรื่องเดียวกัน หน้า ๙๑๓

^{๑๑} พระเทพสิทธิธาดา เจ้าคณะจังหวัดตา เป็นผู้บัญญัติคำศัพท์นี้แก่คณะทำงานโครงการพระสงฆ์นักพัฒนาการสาธารณสงเคราะห์กับพื้นที่ต้นแบบการสร้างสังคมสุขภาวะ เขตปกครองคณะสงฆ์หนเหนือ สำหรับการอธิบายการทำงานของพระสงฆ์ในยุคปัจจุบัน

^{๑๒} พินิจ ลาภธนานนท์ และคณะ, แนวคิดพุทธศาสนาเพื่อสังคม สังคหธุระ และสาธารณสงเคราะห์วิถีพุทธ, (นนทบุรี : นิติธรรมการพิมพ์, ๒๕๖๒), หน้า ๕๓.

^{๑๓} ที.ปา ๑๑/๒๑๐/๑๓๒, ๓๑๓/๒๐๕

อง.จตุฎก. ๒๑/๓๒/๓๗, ๒๕๖/๒๗๖.

ตลอดถึงให้ความรู้และแนะนำสั่งสอน

๒. ปิยวาจา หรือ เปยยวัชชะ (วาจาเป็นที่รัก วาจาพูดที่มน้ำใจ หรือวาจาซาบซึ่งใจ คือ กล่าวคำสุภาพไพเราะอ่อนหวานสมานสามัคคี ให้เกิดไมตรีและความรักใคร่นับถือ ตลอดถึงคำ แสดงประโยชน์ประกอบด้วยเหตุผลเป็นหลักฐานจูงใจให้นิยมยอมตาม)

๓. อตถจริยา (การประพฤติประโยชน์ คือ ขวนขวายช่วยเหลือกิจการ บำเพ็ญ สาธารณประโยชน์ ตลอดถึงช่วยแก้ไขปรับปรุงส่งเสริมในทางจริยธรรม)

๔. สมานัตตตา^{๑๔} (ความมีตนเสมอ คือ ทำตนเสมอด้วยปลาย ปฏิบัติสม่ำเสมอทั้งใน ชนทั้งหลาย และเสมอในสุขทุกข์โดยร่วมรับรู้ร่วมแก้ไข ตลอดถึงวางตนเหมาะสมแก่ฐานะ ภาวะ บุคคล เหตุการณ์และสิ่งแวดล้อม ถูกต้องตามธรรมในแต่ละกรณี)^{๑๕}

พระพุทธศาสนาได้วางหลักการสังคมสงเคราะห์ให้มนุษย์ในสังคมได้ปฏิบัติตามหลัก สังคหวัตถุ ๔ ซึ่งเป็นธรรมเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจ เป็นเครื่องผูกมิตรไมตรี เป็นเครื่องสร้าง มนุษย์สัมพันธ์ และเป็นธรรมที่ชนะใจคน จะเห็นได้ว่าหลักสังคหวัตถุ ๔ เป็นหลักการสงเคราะห์ ที่สามารถนำไปปรับใช้กับบุคคลในสังคมได้ตามกาลเทศะ รู้ว่าควรจะสงเคราะห์ใคร เมื่อใด และ อย่างไร ทำให้สามารถสงเคราะห์ผู้คนได้เป็นจำนวนมาก สังคหวัตถุเป็นหลักธรรมที่ปฏิบัติได้ เสมอ ทั้งในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต^{๑๖}

ในขณะนี้ มุ่งการศึกษาและถอดบทเรียนกลุ่มเป้าหมายที่เป็นพื้นที่ต้นแบบจากการดำเนินงานกิจกรรมพิจารณาคัดเลือกในโครงการพระสงฆ์นักพัฒนาการสาธารณสุขสงเคราะห์กับพื้นที่ ต้นแบบการสร้างสังคมสุขภาวะ โดยการศึกษางานสาธารณสุขสงเคราะห์ตามความเกี่ยวข้องกับ ยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา^{๑๗} ซึ่งฝ่ายการสาธารณสุขสงเคราะห์ ของมหาเถร สมาคม โดย สมเด็จพระมหาธีรราชจารย์ กรรมการมหาเถรสมาคม เป็นประธานคณะกรรมการฯ

^{๑๔} ในปกรณ์ฝ่ายสันสกฤตของมหายานะ เป็น สมานารถตา = บาลี: สมานตถตา แปลว่า ความเป็นผู้มีจุดหมายร่วมกัน หรือความค่านึงประโยชน์อันร่วมกัน

^{๑๕} พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม , พิมพ์ครั้งที่ ๑๙, (นนทบุรี : เอส. อาร์. พรินติ้ง แมส โปรดักส์, ๒๕๕๓), หน้า ๑๘๗.

^{๑๖} พระปลัดณรงค์ศักดิ์ วิสุทธิเมธี, “สังคหวัตถุองค์ธรรมแห่งการสังเคราะห์”, ใน วารสารพุทธ มัคค์ ศูนย์วิจัยธรรมศึกษา ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๒ กรกฎาคม-ธันวาคม ๒๕๖๒, หน้า ๑๒, พระมหาหมื่นวินทร์ ปุริสุตโตโม, (นครปฐม : จี คลาส, ๒๕๖๒).

^{๑๗} พระราชวรเมธี และคณะ, แผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา ๒๕๖๐-๒๕๖๔ “การนำนโยบายสู่การปฏิบัติ”, (มปท., ๒๕๖๐).

นั้น มหาเถรสมาคมได้มอบหมายภารกิจให้ดำเนินการ จำนวน ๒ โครงการ^{๑๘} คือ ๑) โครงการส่งเสริมความร่วมมือภาคีเครือข่าย ๒) โครงการสาธารณสงเคราะห์เพื่อพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน และมีลักษณะปฏิบัติงานด้านสาธารณสงเคราะห์ ๔ ด้าน ได้แก่

๑. สาธารณสงเคราะห์ ๑.๐ (สงเคราะห์) หมายถึง การให้การสงเคราะห์สาธารณชน เพื่อบรรเทาทุกข์เบื้องต้น โดยเข้าไปให้ความช่วยเหลือวัดและประชาชนผู้ประสบสาธารณภัย ต่างๆ มีอุทกภัย วาตภัย อัคคีภัย ภัยพิบัติโรคระบาด เป็นต้น ทั้งด้านกายภาพ โดยการมอบปัจจัย ๔ มีการช่วยเหลือด้วยสิ่งของ ข้าวสาร อาหารแห้ง และ ด้านจิตใจ โดยการมอบธรรมะ เป็นกำลังใจในคราวประสบสาธารณภัย รวมทั้งการช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อน ประสบอุบัติเหตุ ผู้ยากไร้ ผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาสทางสังคม ผู้ป่วยติดเตียง/ติดบ้าน ผู้ป่วยระยะสุดท้าย

๒. สาธารณสงเคราะห์ ๒.๐ (เกื้อกูล) หมายถึง การที่คณะสงฆ์เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการพื้นที่ให้มีทรัพยากรเพียงพอกับการอยู่อาศัยและดำเนินชีวิตของคนในชุมชน เช่น การจัดการป่า (ปลูกป่า, บวชป่า, อนุรักษ์ป่า) การจัดการน้ำ (ฝายต้นน้ำ, ชุดบ่อน้ำ) การจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชน การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดชุมชน สมุนไพรและภูมิปัญญาพื้นบ้าน การเฝ้าชีวิตโค-กระบือเพื่อการเกษตร การประสานงานหน่วยงานต่างๆ ช่วยเหลือประชาชน เครือข่ายสังฆประชาชนุเคราะห์ การจัดหาครุภัณฑ์ทางการแพทย์ให้โรงพยาบาล ชมรมรักษาสุภาพ

๓. สาธารณสงเคราะห์ ๓.๐ (พัฒนา) หมายถึง คณะสงฆ์เป็นผู้นำในการพัฒนาพื้นที่ โดยใช้หลักธรรมมาประยุกต์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม เช่น การสร้างวัฒนธรรมจิตอาสา จัดพื้นที่วัดเป็นศูนย์การช่วยเหลือชุมชน การเกษตรวิถีพุทธ กลุ่มสัจจะออมทรัพย์ การส่งเสริมสัมมาชีพชุมชน ศาตร์พระราชา พระคิลานุปัฏฐาก พิพิธภัณฑสถานชุมชน ธนาการข้าว ธนาการน้ำ ใต้ดิน

๔. สาธารณสงเคราะห์ ๔.๐ (บูรณาการ) หมายถึง คณะสงฆ์ส่งเสริมความร่วมมือภาคีเครือข่ายให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นการร่วมกันพัฒนา แก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ ผสานพลังผ่านภาคีเครือข่าย เช่น เครือข่ายการสาธารณสงเคราะห์ ธรรมานุยุสุภาพพระสงฆ์ โรงเรียน/ชุมชนผู้สูงอายุ การท่องเที่ยวเชิงพุทธ การอนุรักษ์วิถีวัฒนธรรมเชิงพุทธ การตั้ง

^{๑๘} พระมวงคลาวชิรากร และคณะ, 'มื่อการปฏิบัติงานฝ่ายสาธารณสงเคราะห์ของมหาเถรสมาคม, (พระนครศรีอยุธยา : สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๑), หน้า ๒๐.

กองทุน/มูลนิธิช่วยเหลือผู้ประสบภัย เครือข่ายจิตอาสาด้านสาธารณสุขสงเคราะห์ กิจกรรมสาธารณสุข สมบัติส่วนรวม (ถนน ประปา ไฟฟ้า คลอง ฌาปนสถาน) สังคมพัฒนาวิซชาลัย พระสงฆ์ นักพัฒนาการสาธารณสุขสงเคราะห์ การส่งเสริมสุขภาวะชุมชน หน่วยอบรมประชาชนประจำ ตำบล พลังบวร สวัสดิการชุมชน หน่วยบริการสาธารณสุขสงเคราะห์ เครือข่ายพระคิลานุปัฏฐาก เครือข่ายพระคิลานธรรม เครือข่ายพระสังฆพัฒนา^{๑๙}

ส่วนหลักการสาธารณสุขสงเคราะห์ เป็นการจัดกิจกรรมอันเป็นสาธารณประโยชน์ ที่พระสงฆ์ หรือวัดต่างๆ จัดทำอยู่ในปัจจุบันแบ่งออกเป็น ๔ แนวทาง^{๒๐} คือ

แนวทางที่ ๑ การเข้าไปสงเคราะห์แบบให้เปล่า เช่น การช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ ต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นอุทกภัยวาตภัย อัคคีภัย การประสบอุบัติเหตุ การประสบภัยธรรมชาติ การสงเคราะห์คนชรา คนพิการ คนผู้ด้อยโอกาส หรือการสงเคราะห์โดยประการอื่นๆ ทั้งใน ยามปกติและตามโอกาสที่มาถึง เป็นต้น ซึ่งเป็นความเมตตาเอื้ออาทรต่อผู้อื่น

แนวทางที่ ๒ การเข้าไปเกื้อกูลสนับสนุน เช่น การพัฒนาหมู่บ้านหรือชุมชน การจัดหาทุนเพื่อการสงเคราะห์ การช่วยเหลือทางราชการในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด เป็นต้น อาจเป็นการเกื้อกูลกิจการของภาครัฐหรือของภาคเอกชนในลักษณะของการหนุนเสริมกิจกรรมที่หน่วยงานอื่นทำอยู่ก่อนแล้ว

แนวทางที่ ๓ การเข้าไปบริหารจัดการและพัฒนา เป็นกิจการที่พระสงฆ์ดำเนินการหรือจัดทำโครงการขึ้นมาเองในลักษณะที่ทำการประจำหรือชั่วคราว เช่น กิจการห้องสมุดเพื่อประชาชน การตั้งมูลนิธิ การตั้งกองทุนเพื่อช่วยเหลือคนยากจนหรือช่วยเหลือชั่วคราวประสบภัยพิบัติ การกำหนดเขตอภัยทานและหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล (อ.ป.ต.) เป็นต้น

แนวทางที่ ๔ การเข้าไปแสวงบุญรณการ เป็นการแสวงหาภาคีในการมีส่วนร่วม ดำเนินกิจการสาธารณะอันเป็นสมบัติประโยชน์ส่วนรวม (สาธารณสุขสมบัติ-สาธารณสุขประโยชน์)

^{๑๙} พระมงคลวรวิธาน และคณะ, 'มีผลการปฏิบัติงานฝ่ายสาธารณสุขสงเคราะห์ของมหาเถรสมาคม, หน้า ๑๘ - ๑๙.

พระมงคลวรวิธาน (บรรณธิการ), พระสงฆ์สาธารณสุขสงเคราะห์, (นนทบุรี : ธรรมกรนิเวศ, ๒๕๖๔), หน้า ๖๕๒ - ๖๕๓.

แบบสำรวจวัดที่มีบทบาทเด่นด้านสาธารณสุขสงเคราะห์ระดับจังหวัด โครงการพระสงฆ์นักพัฒนาการสาธารณสุขสงเคราะห์กับพื้นที่ต้นแบบการสร้างสังคมสุขภาวะ

^{๒๐} พระมงคลวรวิธาน และคณะ, พระสงฆ์กับงานสาธารณสุขสงเคราะห์, (กรุงเทพมหานคร : เอเชียแปซิฟิก มัลติมีเดีย, ๒๕๖๐), หน้า ๗๑.

โดยมุ่งเอาผลเพื่อส่วนรวมที่เป็นสาธารณที่เป็นวัตถุ เช่น การสร้างถนนหนทาง การขุดลอกคูคลอง การสร้างฌาปนสถาน การสร้างระบบประปาและระบบไฟฟ้าหรือเครื่องกำเนิดไฟฟ้า เป็นต้น ซึ่งเน้นที่สาธารณสมบัติส่วนรวมเป็นหลัก

๓. พื้นqueต้นแบบการสร้างสังคมสุขภาวะ

สุขภาพหรือสุขภาวะเป็นคำที่มีการใช้แทนที่ในความหมายที่คล้ายคลึงกัน^{๒๑} ในพระไตรปิฎกเล่มที่ ๒๕ สุตตันตปิฎกที่ ๑๗ ธรรมบท ได้กล่าวถึง “อาโรคฺยปรมา ลาภา” แปลความว่า “ลาภทั้งหลาย มีความเป็นผู้ไม่มีโรคเป็นอย่างยิ่ง” สะท้อนให้เห็นถึงว่าหลักธรรมในพุทธศาสนาให้ความสำคัญกับสุขภาวะว่าเป็นสิ่งที่ตั้งงามและสำคัญ

ในปี ค.ศ.๑๙๔๘ องค์การอนามัยโลกให้นิยามของ “สุขภาพ” ว่า “Health is a state of complete physical, mental and social well-being and not merely the absence of disease or infirmity” จากนิยามดังกล่าว สุขภาวะ จึงหมายถึง ภาวะที่มีความสุขพร้อมทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสังคม มิใช่เพียงแค่การไม่มีโรคเท่านั้น”^{๒๒} ในส่วนของพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๕๔^{๒๓} ให้นิยาม “สุขภาพ” ว่าเป็นภาวะที่ปราศจากโรคร้ายไเจ็บ เช่น อาหารเพื่อสุขภาพ การสูบบุหรี่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ

การสร้างเสริมสุขภาพ (health promotion) มุ่งเน้นให้บุคคลสามารถพัฒนาแหล่งประโยชน์ที่มีอยู่เพื่อให้เกิดการดำรงไว้ ส่งเสริมสุขภาพ และมีคุณภาพชีวิตที่ดี ลดความเสี่ยงในการเกิดโรค ผ่านวิธีการสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพของบุคคลเพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การดำรงชีวิต และสิ่งแวดล้อม การสร้างเสริมสุขภาพเป็นกระบวนการที่จะต้องมีการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ซึ่งประกอบด้วย ๔ กระบวนการด้วยกัน ได้แก่^{๒๔}

๑. การมีความรับผิดชอบต่อนอง พระสงฆ์ควรรับรู้ว่ตนเองเป็นผู้ดูแลชีวิตของตน จึงควรที่จะสามารถประเมินผลกระทบต่อสุขภาพที่เกิดขึ้นจากพฤติกรรมของตน หลีกเลี้ยงพฤติกรรมที่จะทำให้เกิดโรคและความเจ็บป่วย และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเพื่อส่งเสริมให้มี

^{๒๑} พินิจ ลาภธนานนท์, สุขภาวะของพระสงฆ์ปี ๒๕๕๕ , (กรุงเทพมหานคร : จรัสสินทวงการพิมพ์, ๒๕๕๗), หน้า ๑๕.

^{๒๒} World Health Organization, WHO definition of health, <http://www.who.int/about/definition/en/print.html>, 2014.

^{๒๓} ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๕๕ , พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : ราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๕๖), หน้า ๑๒๔๑.

^{๒๔} Op. cit., Brunner & Suddarth's Textbook of Medical-Surgical Nursing 12th ed.

สุขภาพดี

๒. การตระหนักถึงภาวะโภชนาการ เนื่องจากพฤติกรรมการรับประทานอาหารมีผลต่อภาวะสุขภาพและความเจ็บป่วย

๓. การลดและการจัดการความเครียด เนื่องจากความเครียดจะส่งผลกระทบต่อสุขภาพได้

๔. ความแข็งแรงของร่างกาย การมีกิจกรรมทางกาย หรือ มีการออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอจะทำให้พระสงฆ์มีสุขภาพดี เนื่องจากการมีกิจกรรมทางกายหรือการออกกำลังกายส่งเสริมการทำหน้าที่ของการไหลเวียนของโลหิตและปอด ลดระดับคอเลสเตอรอลและไขมันร้าย (แอลดีแอล-คอเลสเตอรอล) เพิ่มไขมันดี (เอชดีแอล-คอเลสเตอรอล) ลดน้ำหนัก ชะลอการเสื่อมของร่างกาย เช่น ภาวะกระดูกพรุน รวมถึงเพิ่มความยืดหยุ่นและความแข็งแรงของกล้ามเนื้อ^{๒๕}

แนวคิดพื้นฐานของการพัฒนาสังคมตามหลักพระพุทธศาสนานั้น มุ่งเน้นการส่งเสริมให้บุคคลและสังคมเป็นกัลยาณมิตรต่อกัน มีกระบวนการพัฒนาทางศีล สมาธิ ปัญญา ไปสู่การงดเว้นจากการทำบาป การทำกุศลให้ถึงพร้อม และการพัฒนาจิตใจ โดยมีเป้าหมายหลัก คือ “การจัดการและคุ้มครองชีวิตที่ตีรวนกัน” ซึ่งกระบวนการพัฒนาสังคมนั้นจะประกอบด้วยการพัฒนาขั้นพื้นฐาน คือ กายภาวนา (การพัฒนาสภาพแวดล้อมทางกายภาพ การพัฒนากายให้แข็งแรง) ศีลภาวนา (การพัฒนาด้านพฤติกรรมให้ทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์เกื้อกูลไม่เบียดเบียนทำลายหรือทำร้ายซึ่งกันและกันทั้งต่อชีวิตและทรัพย์สิน) จิตใจภาวนา (การพัฒนาด้านจิตใจให้เกิดความผ่อนคลาย มีสมรรถนะพร้อมที่จะกระทำความดีงามให้กับชีวิตและสังคม) และปัญญาภาวนา (การพัฒนาด้านปัญญา เพื่อให้เกิดความรู้เท่าทันกับสิ่งต่างๆ ตามความเป็นจริง ไม่ติดอยู่กับอวิชชา คือ ความไม่รู้จริงหรือรู้เพียงอย่างเดียวอย่างหนึ่งและอนุมานว่าสิ่งนั้นจะเป็นเช่นนั้น) แนวคิดการพัฒนาสังคมตามแนวพระพุทธศาสนาให้ความสำคัญกับ “การพัฒนาคน” และ “การพัฒนาระบบที่เกื้อกูล” ที่หมายถึงการพัฒนาสังคมแห่งกัลยาณมิตรเพื่อให้บุคคลและสังคมมีความเกื้อกูลต่อกัน มีการแบ่งปันความสุข และการสร้างสรรค์ความดีงามภายใต้การเข้าใจถึงหลักความจริงของสรรพสิ่ง^{๒๖} การตรวจสอบวัดผลที่เรียกว่า ภาวนา ๔ โดย “ภาวนา” (ในภาษาบาลี ให้ความหมายว่า “วทฺธมนา” คือ อันเดียวกับพัฒนานั่นเอง) แปลว่า การทำให้

^{๒๕} พระราชวิจิตรเวที และคณะ, **สุขภาพพระสงฆ์ : การป้องกันและควบคุมโร**, (นนทบุรี : นิติธรรมการพิมพ์. มปป.), หน้า ๒-๓.

^{๒๖} พระมหาสุทิตย์ อากาศโร, **พระพุทธศาสนากับการพัฒนาสังคม** (พระนครศรีอยุธยา : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. มปป.), หน้า ๕.

เจริญ ทำให้เป็น ทำให้มีขึ้น หรือฝึกรูปแบบ เปลี่ยนๆ ว่า การพัฒนา หรือการเจริญ

ภาวนา ๔ คือ การพัฒนา (development) ๔ ด้าน มีดังนี้

๑. กายภาวนา (การพัฒนากาย การพัฒนาความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ — physical development) คือ การมีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพในทางที่เกื้อกูลและได้ผลดี โดยรู้จักอยู่ดีมีสุขอย่างเกื้อกูลกันกับธรรมชาติและปฏิบัติต่อสิ่งทั้งหลายอย่างมีสติ มิให้เกิดโทษ แต่ให้เกื้อกูลเป็นคุณ โดยเฉพาะให้

ก) รู้จักใช้อินทรีย์ เช่น ตา หู จมูก ฟัง เป็นต้น อย่างมีสติ จูเป็น ฟังเป็น ให้ได้ปัญญา และ

ข) กินใช้ด้วยปัญญา เสพบริโภคปัจจัย ๔ และสิ่งของเครื่องใช้ ตลอดจนเทคโนโลยี อย่างฉลาด ให้พอดี ที่จะได้ผลตรงเต็มตามคุณค่าที่แท้จริง ไม่ลุ่มหลงมัวเมา ไม่ประมาทขาดสติ

๒. ศีลภาวนา (การพัฒนาศีล, การพัฒนาความสัมพันธ์ทางสังคม — moral development; social development) คือ การมีความสัมพันธ์ที่เกื้อกูลกับสิ่งแวดล้อมทางสังคม มีพฤติกรรมดีงามในความสัมพันธ์กับเพื่อนมนุษย์ โดยตั้งอยู่ในวินัยอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ด้วยดี และมีอาชีวะสุจริต ไม่ใช้กายวาจาและอาชีพในทางที่เบียดเบียนหรือก่อความเดือดร้อนเสียหายแก่ภัย แต่ใช้ตรงตามความมุ่งหมายของอาชีพ และให้เป็นเครื่องพัฒนาชีวิตของตน ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน สร้างสรรค์สังคม ส่งเสริมสันติสุข

๓. จิตภาวนา (การพัฒนาจิตใจ — emotional development; psychological development) คือ การทำจิตใจให้เจริญงอกงามขึ้นในคุณธรรม ความดีงาม ความเข้มแข็ง มั่นคง และความเบิกบานผ่องใสสงบสุข สมบูรณ์ด้วยคุณภาพจิต คือ งามด้วยคุณธรรม เช่น มีน้ำใจเมตตากรุณา เพื่อแม่ เอื้ออาทร มีมุทิตา มีศรัทธา มีความเคารพ อ่อนโยน ซื่อสัตย์ กตัญญู เป็นต้น สมบูรณ์ด้วยสมรรถภาพจิต คือ มีจิตใจเข้มแข็ง มั่นคง หมั่นขยัน เพียรพยายาม กล้าหาญ อดทน รับผิดชอบ มีสติ มีสมาธิ เป็นต้น และสมบูรณ์ด้วยสุขภาพจิต คือ มีจิตใจร่าเริง เบิกบาน สดชื่น เอบอิม โปร่งโล่ง ผ่องใส และสงบ เป็นสุข

๔. ปัญญาภาวนา (การพัฒนาปัญญา — cognitive development; mental development; intellectual development) คือ การฝึกรูปแบบเจริญปัญญา เสริมสร้างความรู้ ความคิด ความเข้าใจ ให้รู้จักคิด รู้จักพิจารณา รู้จักวินิจฉัย รู้จักแก้ปัญหา และรู้จักจัดทำดำเนินการต่างๆ ด้วยปัญญาบริสุทธิ์ ซึ่งมองดูรู้เข้าใจเหตุปัจจัย มองเห็นสิ่งทั้งหลายตามเป็นจริงหรือตามที่มีนเป็น ปราศจากอคติและแรงจูงใจแอบแฝง เป็นผู้ที่กิเลสครอบงำบัญชาไม่ได้ ให้ปัญญา

เจริญพัฒนาจนรู้เข้าใจยังเห็นความจริง เป็นอยู่ด้วยปัญญารู้เท่าทัน เห็นแจ้งโลกและชีวิตตามสภาวะ ลุถึงความบริสุทธิ์ปลอดพ้นจากกิเลสสิ้นเชิง มีจิตใจเป็นอิสระสุขเกษมไร้ทุกข์^{๒๗}

พุทธศาสนาในฐานะเป็นสถาบันทางสังคมที่สำคัญมีทุนทางสังคม ทุนทางปัญญา และทุนทรัพยากร (คน, เงิน) มาก ทั้งยังสามารถนำชุมชนในกิจกรรมต่างๆ ได้ โดยอาศัยศรัทธาและความเคารพนับถือที่คนในชุมชนมีเป็นทุนอยู่แล้ว นอกจากนี้สถาบันพุทธศาสนา รวมทั้งวัดและพระสงฆ์ ยังสามารถเชื่อมโยงกับอำนาจรัฐและอำนาจการเมืองได้ด้วย ทั้งหมดนี้เป็นพลังที่สามารถจะระดมมาเพื่อสร้างเสริมสุขภาวะทางกาย จิต ปัญญา และสังคม สำหรับบุคคลและสังคมได้ สังคมไทยจะได้ประโยชน์มาก หากมีการจัดการอย่างเป็นระบบเพื่อนำเอาพุทธศาสนามาเป็นพลังสำคัญในการขับเคลื่อนกระบวนการสร้างเสริมสุขภาวะ วัดและพระสงฆ์ในปัจจุบันก็ควรจะทำให้ความสำคัญกับการทำบทบาทด้านนี้ให้เป็นระบบมากขึ้น โดยอาศัยทุนทางสังคม ทุนปัญญา และทรัพยากรที่มีอยู่แล้ว ขณะเดียวกันชุมชนและอำนาจรัฐก็ควรหนุนเสริมเรื่องนี้ให้จริงจังมากขึ้นด้วย

ความตระหนักในการที่จะให้พุทธศาสนา รวมทั้งวัดและพระสงฆ์ มีบทบาทมากขึ้นในการสร้างเสริมสุขภาวะจะเห็นได้จากการประกาศ **ธรรมนูญสุขภาพพระสงฆ์แห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๖๐**^{๒๘} ซึ่งจัดทำขึ้นภายใต้มติมหาเถรสมาคมโดยความร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนทั้งฝ่ายพุทธจักรและอาณาจักร ธรรมนูญสุขภาพพระสงฆ์แห่งชาติ ได้รับฉันทามติในการประชุมสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ ในการขับเคลื่อนมติสมัชชาสุขภาพเรื่องนี้ นอกจากจะมีประเด็นพระสงฆ์กับการดูแลสุขภาพตนเองตามหลักพระธรรมวินัย และประเด็นเรื่องชุมชนและสังคมกับการดูแลอุปถัมภ์พระสงฆ์ที่ถูกต้องตามหลักพระธรรมวินัยแล้ว ยังมีประเด็นสำคัญเกี่ยวกับบทบาทพระสงฆ์ในการเป็นผู้นำด้านสุขภาวะของชุมชนและสังคม โดยยึดหลักการสำคัญ คือใช้ทางธรรมนำทางโลก ประเด็นหลังนี้ คือการวางรากฐานที่ขอบธรรมให้วัดและพระสงฆ์มีส่วนร่วมในการสร้างเสริมสุขภาวะของชุมชนและสังคมอย่างจริงจังมากขึ้น โดยใช้ทุนสังคม ทุนปัญญา และทุนทรัพยากรที่มีอยู่ จึงเป็นการเหมาะสมด้วยประการทั้งปวงที่จะช่วยกันหนุนเสริมให้พุทธศาสนา รวมทั้งวัดและพระสงฆ์ มีบทบาทชัดเจนยิ่งขึ้นในการสร้างเสริมสุขภาวะ เพื่อประโยชน์เกื้อกูลและความสุข ของคนไทยและสังคมไทย

^{๒๗} พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), **สุขภาวะองค์กรรวมแนวพุทธ**, (พิมพ์ครั้งที่ ๓๕, นครปฐม : วัดญาณเวศกวัน, ๒๕๕๗), หน้า ๑๔๔ - ๑๔๖.

^{๒๘} พระราชวรมนูญ และคณะ, **ธรรมนูญสุขภาพพระสงฆ์แห่งชาติพุทธศักราช ๒๕๖๐**, (นนทบุรี: สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ, ๒๕๖๐).

โดยรวม^{๒๙}

เมื่อมองถึงวัดและพระสงฆ์กับบทบาทการสร้างเสริมสังคมสุขภาวะ ก็สามารถพิจารณาได้จากการที่วัดมีคุณแก่พุทธศาสนิกชนหรือประชาชนทั่วไป ดังนี้

๑. เป็นวัดตถสถาน คือเป็นที่ประพาศิทธพรหมจรรย์ กล่าวคือ เป็นที่กุลบุตรไปบรรพชาอุปสมบทและเป็นที่ชาวบ้านไปจำศีลฟังธรรมบำเพ็ญความดีความงามในด้านศาสนา

๒. เป็นบุญญกรณสถาน หรือบุญญเขต หมายความว่า เป็นสถานที่ชาวบ้านไปบำเพ็ญกุศลมีประการต่างๆ

๓. เป็นอุปัชฌายสถาน คือ สถานที่แห่งความสงบ เมื่อใครเดือดร้อนทางบ้านด้วยเรื่องผัวๆ เมียๆ หรือลูกๆ หลานๆ หรือเรื่องอะไรร้อยแปด ก็มักจะเอาไปปล่อยหรือไปพนเสียที่วัดค่อยบรรเทาหายคับอกคับใจไปเสีย ได้รับความสว่างอกสว่างใจกลับ และพระท่านก็มักจะเป็นผู้ปลอบหรืออนุโลมปฏิโลม เออๆ จ๊ะๆ ได้เป็นอย่างดี ไม่สู้จะขัดคอ ถ้าโดนองค์ไหนชอบขัดคอเรา เราก็ไม่ไปอีก ไปหาแต่ผู้ที่ถูกอภัยด้วย อย่างนี้ก็ได้รับความเบาใจกลับบ้าน

๔. เป็นสาธารณูปการสถาน คือสถานที่ชาวบ้านได้ใช้สาธารณูปโภค เช่น ได้อาศัยไปตักน้ำกินน้ำใช้ที่บ่อสระของวัด หรือบางทีก็ได้อาศัยน้ำในถังของวัด

๕. เป็นสถานศึกษา คือเป็นที่เล่าเรียนวิชาความรู้ตั้งแต่ชั้นต่ำจนถึงชั้นมหาวิทยาลัย ทั้งในด้านศาสนศึกษา สามัญศึกษา และวิสามัญศึกษา

๖. เป็นสโมสรสถานหรือสมาคม คือเป็นที่ไปชุมนุมหย่อนใจหย่อนอารมณ์ของประชาชนในบางโอกาส ข้าราชการที่ออกจากราชการแล้ว หรือชาวบ้านที่แก่เฒ่าว่างกิจการแล้วก็ดี หรือชาวบ้านที่ยังมีหน้าที่การงานอยู่ แต่เมื่อมีเวลาว่างก็มักหาโอกาสไปวัด เพื่อสนทนากับพระที่รู้จักคุ้นเคยกันในวันปกติ หรือในคราวมีงานมีการที่วัดก็ได้พบปะกันที่วัด

๗. เป็นสุขศาลา หรือโรงพยาบาล หรือแพทย์สถาน กล่าวคือในวัดหนึ่งๆ แต่ก่อนมักจะมีพระศึกษาทางแพทย์แผนโบราณอยู่ และโดยมากแพทย์พระนั้นมักจะเป็นจำพวกยาขอหมอวาน เป็นทางเมตตา กรุณา ขอบุญกยา พระมักอนุเคราะห์ด้วยเมตตากรุณา

๘. เป็นอนาถนาถสถาน คือเป็นที่พึ่งของคนไม่มีที่พึ่ง เช่น คราวต้องอัคคีภัย คราวถูกไฟไหม้ได้ลนดังมีปรากฏอยู่เนืองๆ

๙. เป็นภยัตถ์ชชิตนาถสถาน คือเป็นที่พึ่งของคนผู้ถูกภัยคุกคาม เช่น ในระหว่างสงคราม

^{๒๙} สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, **คุณภาพคนไทย ๒๕๖๑ : พุทธศาสนกับการสร้างเสริมสุขภาวะ**, (นครปฐม : สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๖๑), หน้า ๑๑๗.

คราวที่แล้วมานี้ ขณะหออขึ้น (เปิดสัญญาณมีภัย) คนพากันวิ่งเข้าไปอาศัยวัดโดยมาก เช่น วัดจักรวรรดิราชาวาส วัดสุทัศน์เทพวราราม มีคนอุ้มลูกงูหลาน หอบสิ่งของเข้าอาศัยล้นหลาม เหมือนมิงานวัด

๑๐. เป็นมตามตนาถสถาน คือเป็นที่พึ่งของผู้ตายและญาติของผู้ตายซึ่งมีชีวิตอยู่

๑๑. เป็นกีฬาสถาน คือสนามเด็กเล่น ที่วัดไม่ว่าบ้านไหนเมืองไหน มักถือว่าเป็นสาธารณสถาน เข้าไปเที่ยวไปเล่นกันได้ฟรี โดยไม่สู้จะเกรงใจใคร พวกเด็กๆ เองหรือบางผู้ใหญ่ มักพาพวกเด็กๆ ไปเที่ยววิ่งเล่นหยอกกัน เล่นอะไรต่อมิอะไรในลานวัด

๑๒. เป็นโรงแรม ตามหัวเมืองหรือตามชนบท พวกพ่อค้าที่เดินเที่ยวค้าขาย เช่น เที่ยวขายน้ำสี (คือสีสวรรค์สำหรับย้อมผ้า) กี่ดี พวกเที่ยวขายหม้อ ขายมีดดาบ มีดชุก และขายผ้า เป็นต้นก็ดี ย่อมพากันไปขอพักตามวัด

๑๓. เป็นศาล ในสมัยก่อนหรือแม้ในสมัยนี้ ตามชนบท เมื่อมีเรื่องมีราวหรือมีคดีเกิดขึ้นมักจะไปหาพระซึ่งเป็นที่เคารพนับถือ โดยมากเป็นสมภารเจ้าวัด ขอให้ช่วยเปรียบเทียบความให้ หรือทำการวินิจฉัยคดีให้ โดยมากมักจะเป็นที่พอใจและสิ้นสุด หรือตกลงกันเพียงนั้น ไม่ต้องขึ้นโรงขึ้นศาล โดยที่วัดทำหน้าที่เสมือนเป็นโรงเป็นศาลดังกล่าว

๑๔. เป็นยุวายุวดีทัศนสถาน คือเป็นที่มาพบกันแห่งชายหนุ่มหญิงสาว เช่น งานทำบุญตักบาตร งานศพ งานเมรุ เป็นต้น

๑๕. เป็นศูนย์กลางแห่งวัฒนธรรม และเป็นจุดสำคัญของสังคม^{๓๐}

ถึงแม้ว่าบทบาทดังกล่าวอาจลดน้อยถอยลงในปัจจุบันเนื่องจากความเปลี่ยนแปลงทางสังคม แต่ในท่ามกลางความเปลี่ยนแปลง ยังมีวัดและพระสงฆ์จำนวนหนึ่ง ที่อาจถือว่าเป็นความหวังในการนำเอาพุทธธรรมไปสู่ประชาชน เพื่อ “**เกื้อกูลแก่ชนหมู่มาก**” ดังที่พระพุทธองค์ตรัสไว้ในคราวที่ส่งสาวกออกไปประกาศพุทธศาสนาเป็นครั้งแรก วัดและพระสงฆ์เหล่านี้มีคุณูปการมากในการสร้างเสริมสุขภาวะ ทั้งแก่บุคคลและสังคม แม้จำนวนไม่มาก แต่ก็มืออยู่กระจัดกระจายตามภาคและท้องถิ่นต่างๆ ของไทย ดังตัวอย่างวัดต่อไปนี้ :

(๑) วัดพระบาทน้ำพุ (วัดพระพุทธรูปประทานพร อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี) ดำเนินการเป็นสถานให้การดูแลและที่พักพิง สำหรับผู้ป่วยโรคเอดส์ที่ไม่ได้รับการดูแลจากครอบครัวและรัฐ นำโดยเจ้าอาวาส คือ พระราชวิสุทธิประชานาถ (อลงกต ติกขปญโญ) เปิดดำเนินการ

^{๓๐} พระมงคลวรราช และคณะ, ธรรม : สมเด็จพระธีรญาณมุนี (ธีร์ ปุณณกมหาเถร ป.ธ.๙) วัดจักรวรรดิราชาวาส วรมหาวิหาร, (กรุงเทพมหานคร : วัดยานนาวา, ๒๕๖๐), หน้า ๗๗-๘๔.

มาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๓๕

(๒) วัดถ้ำกระบอก อำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี ดำเนินการรักษามรดกศิลปวัฒนธรรมโดยใช้สมุนไพร และให้ผู้รับการรักษาถือศีลจะอย่างแน่นแต่เดี๋ยวก่อน ปรากฏว่าผู้ที่มารับการรักษาประมาณร้อยละ ๙๐ ได้ผล ไม่กลับเข้าหายาเสพติดอีก ทำให้วัดมีชื่อเสียงไปทั่วโลก จนหลวงพ่ोजำรูญ ปานจันทร์ ผู้เป็นกำลังสำคัญได้รับ “รางวัลแม่ไก่ไข่” ใน พ.ศ.๒๕๑๘

(๓) วัดสระแก้ว อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง เป็นสถานสงเคราะห์เด็กกำพร้ายากจน เปิดดำเนินการมาหลายสิบปี ภายใต้การนำของเจ้าอาวาสหลายสมัยต่อเนื่องกันมา ซึ่งปัจจุบันคือพระครูปลัดสุวัฒนบัณฑิตคุณ (ไพเราะ ฐิตสีโล) มีเด็กกำพร้าในอุปการะนับพันคน เด็กกำพร้าเหล่านั้นนอกจากได้รับการดูแลด้านปัจจัยสี่แล้ว ยังได้รับการศึกษาด้วย

(๔) วัดไร่ล่อม อำเภอเมือง จังหวัดตราด ดำเนินการ “กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์” โดยมีพระสุบิน ปณีโต เป็นกำลังสำคัญ เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ พ.ศ.๒๕๓๓ มีจุดประสงค์เพื่อให้ประชาชนรู้จักการออม เพื่อหลุดพ้นจากหนี้สินและความยากจน พร้อมกันนั้นก็สอนให้ชาวบ้านรู้จักใช้ชีวิตอย่างพอเพียงมีคุณธรรม มีความซื่อสัตย์ ทั้งต่อตัวเองและต่อผู้อื่นไปด้วย โดยยึดหลักพุทธธรรมเป็นแนวทางพัฒนาคน

วัดเหล่านี้เป็นหน่วยเล็กๆ ที่รู้ร้อนรู้หนาวกับชาวบ้าน มองเห็นปัญหาของชุมชนแล้ว สะท้อนเข้ามายังทบพวที่ตนควรจะมี โดยประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมอย่างเหมาะสม แต่ละวัดจึงอาจเปรียบเหมือนดวงประทีปที่ทอแสงวิบแวมอยู่ตามจุดต่างๆ ของประเทศไทย สังคมไทยต้องการวัดและพระสงฆ์เช่นนี้อีกมาก วัดและพระสงฆ์ในตัวอย่างที่กล่าวถึงข้างต้น และวัดอื่นๆ ที่ไม่ได้กล่าวถึงอีกจำนวนมาก แม้จะไม่ได้ประกาศตนว่าเป็นภาคีในกระบวนการสร้างเสริมสุขภาพ แต่ในทางปฏิบัติแล้วก็คือการเป็นภาคีนั่นเอง เพราะวัดเหล่านี้เข้าร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ผ่านทางแผนงานต่างๆ โดยเฉพาะแผนงานที่รณรงค์เพื่อการลด ละ เลิก เหล้าและบุหรี่^{๓๑} โดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ตั้งเป้าหมายสนับสนุนการพัฒนา นโยบายสังคมสุขภาวะที่สอดคล้องกับบริบททางวัฒนธรรมของสังคมไทย โดยเชื่อมั่นว่ารากฐานที่สำคัญประการหนึ่งในการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ความเข้าใจและพฤติกรรมทางสุขภาพ ที่สามารถเปลี่ยนผ่านไปสู่สังคมสุขภาวะได้ คือการใช้บทบาทนำขององค์กรทางพุทธศาสนาเป็นสื่อการเปลี่ยนแปลงเพื่อขับเคลื่อนสังคมไทยไปสู่

^{๓๑} สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, **สุขภาพคนไทย ๒๕๖๑ : พุทธศาสนกับการสร้างเสริมสุขภาพ**, (นครปฐม : สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๖๑), หน้า ๑๑๓.

๑๑๐ | พื้นที่ต้นแบบการสาธารณสุขสงเคราะห์สร้างสังคมสุขภาวะ

สังคมสุขภาวะ จากระดับปฏิบัติการสู่กลไกเชิงนโยบาย ตามแนวทางการพัฒนาสังคมจากระดับรากหญ้า (bottom-up development) บนพื้นฐานการมีส่วนร่วมระหว่างพระสงฆ์ ประชาชน และภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อนำไปสู่สังคมสุขภาวะอย่างยั่งยืน

การดำเนินงานที่ผ่านมาสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ได้พัฒนาภาคีเครือข่ายที่จะเข้าร่วมกับองค์กรทางพระพุทธศาสนาเพื่อการสร้างสังคมสุขภาวะอย่างต่อเนื่อง โดยได้แบ่งภาคีเครือข่ายออกเป็นหลายภาคส่วนเพื่อการทำงานร่วมกัน ทั้ง (๑) องค์กรพระพุทธศาสนา (๒) องค์กรวิชาการ (๓) องค์กรภาครัฐ และ (๔) องค์กรภาคประชาชน เพื่อให้เกิดการบูรณาการงานร่วมกันเป็นภาคีเครือข่ายเพื่อเสริมพลังให้แต่ละองค์กรสามารถกำหนดจุดแข็งของตนเองไปสู่การสร้างสังคมสุขภาวะตามแนวพระพุทธศาสนาให้ได้ อย่างยั่งยืน

ทั้งนี้ ตามประเด็นที่วัดและพระสงฆ์เป็นผู้มีบทบาทด้านการสร้างสังคมสุขภาวะ สอดคล้องกับทิศทาง เป้าหมาย และยุทธศาสตร์ ของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) โดยโครงการพระสงฆ์นักพัฒนาการสาธารณสุขสงเคราะห์กับพื้นที่ต้นแบบการสร้างสังคมสุขภาวะมีความมุ่งหมายที่หวังให้เกิดผลลัพธ์ คือ

- ๑) เกิดฐานข้อมูลวัด/พระสงฆ์นักพัฒนา/เครือข่าย
- ๒) เกิดแผนงานการพัฒนาสุขภาวะเข้าสู่นโยบายคณะสงฆ์
- ๓) เกิด ๗๗ พื้นที่ พระสงฆ์นักพัฒนาการสาธารณสุขสงเคราะห์
- ๔) เกิดการเชื่อมโยงคณะสงฆ์ปกครองกับเครือข่ายพระสงฆ์นักพัฒนาการสาธารณสุขสงเคราะห์
- ๕) เกิด ๒๖ พื้นที่ต้นแบบแบบพระสงฆ์นักพัฒนาการสาธารณสุขสงเคราะห์
- ๖) เกิดการสื่อสารงานพระสงฆ์นักพัฒนาการสาธารณสุขสงเคราะห์สู่สาธารณะ

โดยผลลัพธ์จะต้องเกิดจากการที่มีวัดเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาสังคมสุขภาวะและยกระดับบทบาทพระสงฆ์นักพัฒนาในการเป็นผู้นำด้านสุขภาวะของชุมชนและสนองงานคณะสงฆ์ และมีความสอดคล้องกับสุขภาวะ ๔ มิติ คือ ๑) กาย วัดมีรมณีสถาน ชุมชนมีสภาพแวดล้อมเอื้อต่อสุขภาพกายที่ดี ๒) การประยุกต์หลักพุทธธรรมกับการพัฒนาสังคมสู่ความสุขทางใจ ๓) สังคม นำหลักพระพุทธศาสนา วัฒนธรรม ในการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็ง มีศีลธรรม มีความเอื้อเพื่อเผื่อแผ่ ๔) ปัญญา ประชาชนมีความสุข มีจิตใจงดงาม ฝึกปฏิบัติตนตามหลักพระพุทธศาสนา

๔. องค์ความรู้พระสงฆ์นักพัฒนาการสาธารณสงเคราะห์กับพื้นที่ต้นแบบการสร้างสังคมสุขภาวะ

พระพุทธศาสนา-พุทธปรัชญา เป็นผลงานค้นคว้าของมนุษย์ ผู้เป็นเลิศแห่งนักวิจัยของพระนามว่า “เจ้าชายสิทธัตถะ” ทำให้ทรงได้พระนามใหม่ว่า “พระสัมมาสัมพุทธเจ้า” ภายหลังจากที่ทรงบรรลุธรรม ทรงประกาศผลงาน คือ อริยสัจ ๔ อาจกล่าวได้ว่าหัวข้อวิจัยของพระองค์ คือ “ความทุกข์ของมนุษย์และสรรพสัตว์ : ปัญหาและวิธีแก้ไข” พระองค์ทรงเป็นต้นแบบนักวิจัยของพุทธศาสนิกชน หลักฐานยืนยันผลงานวิจัยของพระองค์คือพระไตรปิฎก พระพุทธศาสนาได้คงสถานภาพและแพร่ขยายด้วยการศึกษาวิจัยของนักปราชญ์และพุทธสาวก ทั้งทางโลก ตะวันตกและทางโลกตะวันออก ทั้งสายมหายานและสายเถรวาท^{๓๒} นอกจากนั้นแล้ว ทั้งส่วนที่เป็นพุทธประวัติ และสาวกประวัติ ยังมีส่วนอย่างมากต่อการศึกษาและถอดบทเรียนสำหรับการเรียนรู้และการเป็นต้นแบบในการเข้าถึงหลักพุทธธรรมของพุทธศาสนิกชน ตลอดถึงการนำไปพัฒนาต่อยอดวิถีต้นแบบนั้นกับการปรับประยุกต์ในชีวิตประจำวัน ดังปรากฏตามงานวิจัยมากมายของมหาวิทยาลัยสงฆ์หรือมหาวิทยาลัยทั่วไป

สำหรับองค์ความรู้พระสงฆ์นักพัฒนาการสาธารณสงเคราะห์นั้น มาจากการทำงานของวัด พระสงฆ์ คณะกรรมการบริหารวัด และพื้นที่ชุมชน จนเกิดเป็นประสบการณ์ที่สามารถถ่ายทอดเรื่องราวต่างๆ ให้นำไปประยุกต์ในชีวิตประจำวัน การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการบริหารการพัฒนาให้สอดคล้องกับสถานการณ์และบริบทของพื้นที่วัดกับชุมชน โดยจะทำการศึกษาตามหลักไตรสิกขาและหลักสังคหวัตถุซึ่งประยุกต์ใช้กับกิจกรรมด้านสาธารณสงเคราะห์ ๕ ด้าน ด้านใดด้านหนึ่งที่มีโดดเด่นเป็นพิเศษหรือมากกว่า ๑ ด้านตามบริบทของพื้นที่ทำการศึกษาถอดบทเรียน ได้แก่

๑. การจัดการสิ่งแวดล้อม (การจัดการป่า-บวชป่า, เขตอภัยทาน, การจัดการแหล่งน้ำ, การจัดการสิ่งแวดล้อม, กิจกรรมสาธารณสมบัติ, การอนามัย, การสงเคราะห์ที่พักพิง ที่อยู่อาศัย ฯลฯ)

๒. การจัดการสุขภาวะและกลุ่มวัย (ธรรมนุญสุขภาพพระสงฆ์, การดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้าย, โรงเรียน/ชมรมผู้สูงอายุ, พระคิลานุปัฏฐาก, พระคิลานธรรม, ศูนย์เด็กเล็กในวัด, การป้องกันและแก้ไขยาเสพติดชุมชน, การจัดการสุขภาวะแบบองค์รวม, การจัดสวัสดิการสังคม, การสงเคราะห์แก่กลุ่มเปราะบาง, ธรรมะสงเคราะห์ที่พึ่งทางใจ, การมอบครุภัณฑ์และบูรณาการสุขภาพทางการแพทย์)

^{๓๒} สิทธิ บุตรอินทร์, ปรัชญานิพนธ์, (กรุงเทพมหานคร : สยามปริทัศน์, ๒๕๕๙), หน้า ๑๘๗

๓. การพัฒนาระบบเศรษฐกิจวิถีพุทธ (การเกษตรวิถีพุทธ, ไร่ชีวิตโค-กระบือ, สนับสนุนปัจจัยการผลิตด้านการเกษตร, การจัดสรรอาหารและผลผลิตให้ชุมชนขาดแคลน, กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์, การส่งเสริมสัมมาชีพ, ศาสตร์พระราชา, สหกรณ์ออมทรัพย์)

๔. การส่งเสริมภูมิปัญญาและวัฒนธรรม (สมุนไพรและภูมิปัญญาพื้นบ้าน, การท่องเที่ยววิถีพุทธ, การอนุรักษ์วิถีวัฒนธรรมเชิงพุทธ, การจัดการทรัพยากรวัฒนธรรมชุมชน, การส่งเสริมประเพณีชาวพุทธ, จิตอาสาพัฒนาชุมชน)

๕. การจัดการพื้นที่เรียนรู้วิถีพุทธ (การอนุรักษ์พื้นที่ประวัติศาสตร์ แหล่งโบราณคดี, พิพิธภัณฑ์ชุมชน, ศูนย์เรียนรู้ในวัด, การจัดการพุทธอุทยาน, พระธรรมจาริก, ส่งพัฒนาวิชาลัย)

และมีเนื้อหาสาระประเด็นการถอดบทเรียน ประกอบด้วย

๑) ข้อมูลวัดและพระสงฆ์เบื้องต้น

๒) การดำเนินงานหรือกิจกรรมต่างๆ

- งานสาธารณสุขสงเคราะห์ ๕ ด้าน
- ประสบการณ์
- แรงแบบตาลใจ
- หลักสูตรศึกษาและสังคหวัตถุ
- หลักพุทธธรรมกับการประยุกต์ใช้ในการทำงาน

๓) เป้าหมาย วัตถุประสงค์ หลักการ วิธีการ เทคนิค ในการทำงาน

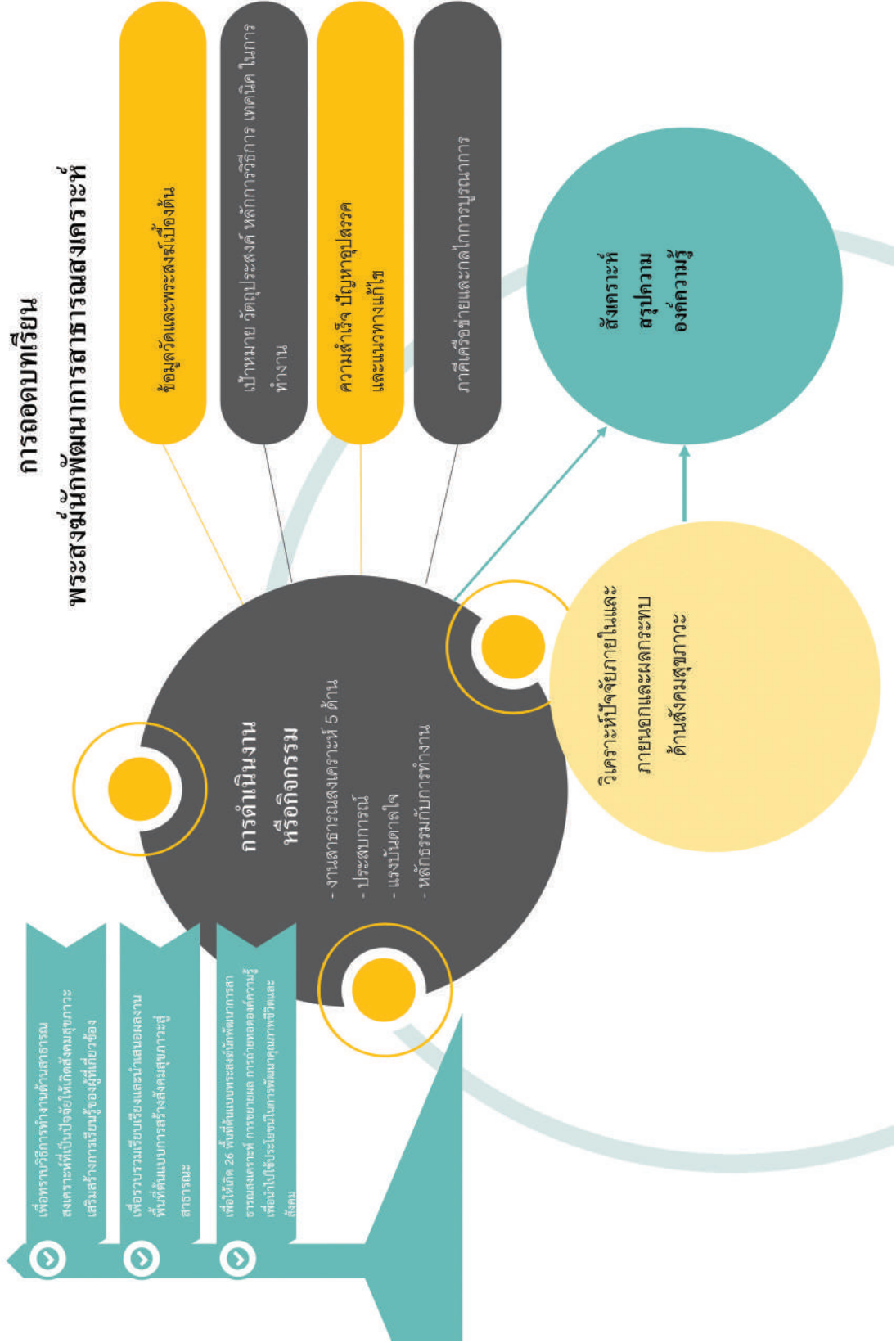
๔) ความสำเร็จ ปัญหาอุปสรรค และแนวทางแก้ไข

๕) ภาควิชาเครือข่ายและกลไกการบูรณาการ

- เครือข่ายพระพุทธศาสนาเชิงพื้นที่
- เครือข่ายการสาธารณสุขสงเคราะห์
- เครือข่ายการบรรเทาสาธารณสุขสงเคราะห์
- เครือข่ายกองทุนช่วยเหลือสงเคราะห์สาธารณสุข
- เครือข่ายจิตอาสา
- เครือข่ายกิจการงานเพื่อสังคม
- เครือข่ายการจัดสวัสดิการสังคม

๖) วิเคราะห์ปัจจัยภายในและภายนอกและผลกระทบด้านสังคมสุขภาวะ

๗) สังเคราะห์/สรุปความ/องค์ความรู้

๕. กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และถอดบทเรียนพื้นที่ต้นแบบการสร้างสังคมสุขภาวะ

คณะทำงานโครงการฯ จัดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในกรณีศึกษาบทบาททางด้านสาธารณสุขสงเคราะห์ ๕ ด้าน ได้แก่ การจัดการสิ่งแวดล้อม การจัดการสุขภาวะและกลุ่มวัย การพัฒนาระบบเศรษฐกิจวิถีพุทธ การส่งเสริมภูมิปัญญาและวัฒนธรรม และการจัดการพื้นที่เรียนรู้วิถีพุทธ ดำเนินการถอดบทเรียนจัดกระบวนการและประสานงานการถอดบทเรียนพื้นที่ต้นแบบการสร้างสังคมสุขภาวะระดับภาคสงฆ์ โดยกำหนดประเด็นสำคัญ ดังนี้

๑) หลักการ แนวคิด เป้าหมาย วัตถุประสงค์ การทำงาน รวมทั้งการประยุกต์หลักธรรมในกิจกรรมด้านสาธารณสุขสงเคราะห์

๒) ค้นหาวิธีปฏิบัติงานจากข้อเท็จจริง ประสบการณ์ ที่เป็นผลให้เกิดปัจจัยสู่ความสำเร็จ และปัญหาอุปสรรคบางประการที่เป็นข้อสังเกต เพื่อเป็นแนวทางขยายผลสู่ความยั่งยืน

๓) วิเคราะห์บทเรียน และสังเคราะห์ข้อมูลองค์ความรู้ เพื่อเป็นต้นแบบในการขยายผลพื้นที่ต้นแบบการสร้างสังคมสุขภาวะด้วยบทบาททางด้านสาธารณสุขสงเคราะห์

โดยมีการปรับประยุกต์ใช้ใน ๔ ขั้นตอนหลัก^{๓๓} ดัง

๕.๑ ขั้นตอนการเตรียมการก่อนปฏิบัติ

๕.๑.๑. สร้างทีมงานถอดบทเรียนที่มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานได้จริงประมาณ ๓ - ๕ คน พร้อมทั้งจัดทำคำสั่งแต่งตั้งเป็นลายลักษณ์อักษรและประชาสัมพันธ์ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ

๕.๑.๒. วิเคราะห์โครงการ เพื่อให้ทีมงานมีความเข้าใจตรงกันในแต่ละหัวข้อ ได้แก่ ข้อมูลวัดและพระสงฆ์เบื้องต้น, การดำเนินงานหรือกิจกรรมต่างๆ ของพื้นที่ต้นแบบ, เป้าหมาย วัตถุประสงค์ หลักการวิธีการ เทคนิค ในการทำงาน, ความสำเร็จ ปัญหาอุปสรรค และแนวทางแก้ไข, ภาศึเครือข่ายและกลไกการบูรณาการ, วิเคราะห์ปัจจัยภายในและภายนอก และผลกระทบด้านสังคมสุขภาวะ, การวิเคราะห์ การสรุปความเป็นองค์ความรู้

๕.๑.๓. เตรียมประเด็นคำถาม/แนวสัมภาษณ์ ชุดคำถามสำคัญๆ ที่เกี่ยวข้องกับ

^{๓๓} พระมหาบุญเลิศ อินทปญโญ และคณะ, 'มือการฝึกอบรม หลักสูตรพระสงฆ์ผู้นำขับเคลื่อนหมู่บ้านรักษาศีล ๕, (นครปฐม : สไมล์ พรินต์ติ้ง & กราฟิคดีไซน์, ๒๕๖๓), หน้า ๑๒ - ๑๕.

วิระ นิจไตรรัตน์, 'คู่มือถอดองค์ความรู้โครงการย่อย, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส.), ๒๕๕๙), หน้า ๑๔ - ๑๘.

ข้อ ๕.๑.๒ โดยมีกรอบคำถามจากส่วนกลางและให้ทีมงานถอดบทเรียนที่จะลงพื้นที่ถอดบทเรียนปรับประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ต้นแบบ

๕.๑.๔ เตรียมอุปกรณ์ สมุดบันทึก ปากกา เทปบันทึกเสียง กล้องวิดีโอ กล้องถ่ายรูป

๕.๑.๕ จัดทำปฏิทินการถอดบทเรียน เพื่อวางแผนการดำเนินการถอดบทเรียนของแต่ละกิจกรรมตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดการดำเนินงาน โดยหัวข้อที่ควรปรากฏในปฏิทินการถอดบทเรียนได้แก่ลำดับของกิจกรรม ประเด็นกิจกรรม ระยะเวลาในการดำเนินงานแต่ละกิจกรรม ผู้รับผิดชอบกิจกรรมและวัตถุประสงค์ที่ต้องใช้ในกิจกรรม

๕.๑.๖ เตรียมงบประมาณ ฝ่ายการเงินและบัญชีหารือกับทีมงานถอดบทเรียน เพื่อเตรียมการใช้จ่ายในการดำเนินงาน โดยคำนวณถึงความคุ้มค่าและระยะเวลาการดำเนินงาน

๕.๒ ขั้นตอนดำเนินการถอดบทเรียน

ทีมงานควรแจ้งกำหนดการ ระยะเวลาและสถานที่ที่จะดำเนินการถอดบทเรียนให้กลุ่มเป้าหมายที่ร่วมถอดบทเรียนทราบล่วงหน้า ในขั้นนี้ประกอบด้วย ๒ ขั้นตอนย่อย คือการถอดบทเรียน และการบันทึกบทเรียน

๕.๒.๑ การถอดบทเรียนมีขั้นตอนสำคัญอยู่ ๔ ขั้นตอน คือ

๑) การสร้างบรรยากาศ เพื่อให้ผู้เข้าร่วมการถอดบทเรียนมีความผ่อนคลายเป็นกันเอง รวมทั้งการแนะนำตัว การบอกกล่าววัตถุประสงค์ การให้เกียรติผู้ให้ข้อมูลถอดบทเรียน กระตุ้นให้ผู้รู้ อยากจะถ่ายทอด

๒) เปิดประเด็นคำถาม เปิดโอกาสให้ผู้รู้ได้ใช้ความคิดในสิ่งที่ทำว่า ทำไมจึงมาทำ ทำไมจึงมาอยู่ตรงนี้ ให้ความด้วยเรื่องความเป็นมา โดยค่อยๆ ถาม คุณลักษณะการบอกเล่า กระตุ้นให้ผู้ให้ข้อมูลถอดบทเรียนเล่าออกมาอย่างเป็นเรื่องเป็นราว โดยที่ไม่ต้องตั้งคำถามบ่อย ลักษณะที่ผู้รู้เข้าใจถึงวัตถุประสงค์จะทำให้ข้อมูลพรั่งพรูและมีชีวิตชีวา

๓) เจาะลึก ในข้อมูลเชิงปริมาณ อาจจะต้องเอาข้อมูลเอกสารเข้ามาช่วยด้วย

๔) เก็บตก ผู้รู้อยากจะเล่าสิ่งใดต่อ ต้องกระตุ้นให้เล่า และสิ่งใดที่ยังไม่ได้ถามต้องถาม ขอคำแนะนำ และรำลืออย่างประทับใจ

๕.๒.๒ การบันทึกบทเรียน ประกอบด้วย ๓ ขั้นตอน คือ

๑) การเตรียมตัวก่อนบันทึกบทเรียน เป็นขั้นตอนที่ผู้จัดบันทึกควร

เตรียมความพร้อมก่อนบันทึกบทเรียนใน ๔ ประเด็น คือ

- ศึกษารายละเอียดของโครงการ/กิจกรรมที่จะถอดบทเรียน
- ศึกษารายละเอียดของการถอดบทเรียนเกี่ยวกับกรอบแนวคิด

ขั้นตอนการถอดบทเรียน และประเด็นคำถามที่ใช้ในการถอดบทเรียน

- จัดเตรียมอุปกรณ์ในการบันทึกการถอดบทเรียนและ
- เตรียมความพร้อมด้านร่างกายและจิตใจ

๒) การบันทึกข้อมูลการถอดบทเรียน ข้อมูลที่ต้องจดบันทึกระหว่างการถอดบทเรียน คือ

- ขั้นตอน ข้อมูล และวิธีการจัดกิจกรรมถอดบทเรียน
- ข้อมูลการเล่าเรื่อง การวิเคราะห์และการอภิปรายของผู้ร่วม

ถอดบทเรียน

- ข้อมูลบรรยากาศระหว่างถอดบทเรียน

๓) การสรุปและรายงานการถอดบทเรียน ผู้จัดบันทึกต้องอ่านรายงานการถอดบทเรียนให้ผู้ร่วมถอดบทเรียนและทีมงานการถอดบทเรียนได้รับทราบข้อมูลที่จัดบันทึกไว้เพื่อให้มีการปรับแก้และเพิ่มเติมให้ข้อมูลมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยบทเรียนที่ถอดได้ต้องได้รับการสรุปให้เห็นอย่างน้อย ๒ ประเด็น

- อะไรคือสิ่งที่ดีอยู่แล้วและควรทำต่อไปเพื่อกลับไปวางแผนพัฒนา ลงมือทำตามด้วยการวิจัยให้ก้าวหน้าต่อเนื่องเป็น D&R (Development and Research)

- อะไรคือสิ่งที่ยังบกพร่องเป็นจุดอ่อน และควรจะปรับปรุงอย่างไร มีความรู้พอที่จะปรับปรุงหรือไม่ ถ้าไม่ ควรทำวิจัยเพื่อหาแนวทางปรับปรุงการวิจัยแล้วพัฒนา แบบ R&D (Research and Development) ทั้งนี้ D&R และ R&D ควรเป็นการวิจัยแบบ PAP (Participatory Action Research) ที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ของคนทั้งหมด

๕.๓ ขั้นตอนเขียนรายงานการถอดบทเรียน

ในขั้นตอนนี้ควรแบ่งเป็น ๓ หัวข้อหลัก ดังนี้

๕.๓.๑ ความเป็นมาของโครงการ/กิจกรรมที่จะถอดบทเรียน วัตถุประสงค์ของการถอดบทเรียน

๕.๓.๒ การเตรียมการถอดบทเรียน เป็นการเล่ารายละเอียดของขั้นตอนต่างๆ ในข้อ ๕.๓.๑ ซึ่งได้แก่ วิธีการ ทีมงาน บทบาทหน้าที่ กรอบแนวคิด เทคนิคการถอดบทเรียน

กลุ่มเป้าหมายที่ร่วมถอดบทเรียน และปฏิทินการถอดบทเรียน

๕.๓.๓ เนื้อเรื่องการดำเนินการถอดบทเรียน เป็นการเล่าสรุปรายละเอียดการดำเนินการถอดบทเรียน ในขั้นตอนที่ ๒ ซึ่งครอบคลุม

- ประสบการณ์จากวิธีการปฏิบัติงานของผู้ร่วมถอดบทเรียน
- คำตอบจากกรอบแนวทางการถามและแบบสัมภาษณ์ ตามข้อ ๕.๑.๓
- รวบรวมเรียบเรียงคำตอบของผู้ร่วมถอดบทเรียนเป็นภาษาวิชาการ หรือภาษาวรรณกรรม หรือแบบผสมผสาน เพื่ออรรถรสสำหรับผู้อ่าน
- วิธีการปฏิบัติงานที่กำหนดในแผนปฏิบัติงาน
- เปรียบเทียบความแตกต่าง
- สิ่งที่ได้ทำได้อย่างดีในการปฏิบัติ
- ข้อเสนอแนะวิธีการปฏิบัติงานต่อไปให้ดีขึ้น
- ปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นระหว่างการปฏิบัติงาน
- ข้อเสนอแนะวิธีการป้องกันไม่ให้เกิดอุปสรรคในการปฏิบัติงาน
- ข้อเสนอแนะในสิ่งที่ควรทำเพิ่มเติมในการปฏิบัติงานที่ผ่านมา
- ประเมินความพึงพอใจผลการปฏิบัติงานที่ผ่านมา

๕.๓.๔ ประมวลสรุปผลข้อมูล ทบทวนข้อมูลที่ได้มา เพื่อยืนยันว่าครบหรือขาด รวมทั้งตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล ในบางกรณีในทีมต้องการสร้างการมีส่วนร่วม ต้องสรุปร่วมกันเมื่อขาดจะได้รับรู้และเติมเต็มร่วมกัน

๕.๔ ขั้นตอนติดตามการนำบทเรียนไปใช้ประโยชน์

ขั้นตอนนี้ให้ความสำคัญกับการนำบทเรียนที่เรียนรู้จากการปฏิบัติงานไปใช้ เพื่อให้การปฏิบัติงานต่อไปมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น ดังนั้น เมื่อได้ชุดองค์ความรู้ที่สมบูรณ์แล้ว การขยายผลสู่สาธารณะต้องอาศัยการสื่อสารซึ่งทำได้หลากหลายรูป เช่น แผ่นพับ หนังสือ นิทรรศการ ชาร์ตเพื่อการนำเสนอ วิดีโอ เป็นต้น โดยคำนึงถึงวัตถุประสงค์ กลุ่มเป้าหมายที่ต้องการนำเอาชุดองค์ความรู้ออกไปสื่อสาร และเลือกชนิดสื่อให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย

ประเด็นคำถามและการสัมภาษณ์ การถอดบทเรียน

พื้นที่ต้นแบบพระสงฆ์นักพัฒนาการสาธารณสุขสงเคราะห์

ตอนที่ ๑ ข้อมูลเบื้องต้น

๑. ขอแนะนำตนเองเป็นเบื้องต้น เช่น การเข้าร่วมกาสาวยพัสดุและการทำงานสนองงานพระศาสนา
๒. วัดนี้มีประวัติความเป็นมาอย่างไร
๓. บริบทชุมชนในพื้นที่มีลักษณะทางด้านความสัมพันธ์กับวัดเป็นอย่างไร
๔. วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นมีอะไรบ้างที่แสดงออกถึงความเป็นเอกลักษณ์และบ่งบอกถึงความเป็นอัตลักษณ์เฉพาะท้องถิ่น

ตอนที่ ๒ คำถาม ๓ ระดับ

ระดับ อดีต

ปัญหาคืออะไร แรงบันดาลใจ นโยบายคืออะไร สถานการณ์ปัญหาเป็นอย่างไร

ระดับปัจจุบัน เน้น How to

สิ่งที่ทำเป็นอย่างไร ผลลัพธ์เป็นอย่างไร มีใครบ้างมีส่วนร่วม

ระดับอนาคต

แผนในอนาคต คืออะไร

ตอนที่ ๓ เป้าหมาย วัตถุประสงค์ หลักการวิธีการ เทคนิค ในการทำงาน

๑. การวางเป้าหมายและวัตถุประสงค์การทำงานเป็นอย่างไร เพื่อให้การทำงานดังกล่าวแล้วให้เกิดผลเป็นรูปธรรม

๒. หลักการ วิธีการ และเทคนิค ในการทำงาน มีอะไรบ้าง ที่จะก่อให้เกิดมรรคผล ตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งก่อรูปให้งานนั้นๆ มีความยั่งยืน โดยขอยกตัวอย่างโครงการต่างๆ ที่ได้ดำเนินการ

๓. การทำงานมีการแบ่งบทบาทหน้าที่อย่างไร

ตอนที่ ๔ ความสำเร็จ ปัญหาอุปสรรค และแนวทางแก้ไข

๑. อะไรเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดความสำเร็จ และสภาพความสำเร็จที่ว่าเป็นอย่างไ
๒. การดำเนินงานที่ผ่านมามีอะไรเป็นปัญหาและอุปสรรค
๓. เป้าหมายที่ตั้งใจไว้ในการดำเนินงานและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจริงมีความแตกต่างหรือคลาดเคลื่อนมากน้อยแค่ไหนอย่างไร
๔. ท่านสามารถแก้ไขปัญหาและอุปสรรคด้วยวิธีการใดบ้าง
๕. จากการประเมินคร่าวๆ ในงานที่ทำ ท่านคิดว่าอยู่ในระดับพึงพอใจหรือไม่อย่างไร

ตอนที่ ๕ ภาศึเครือข่ายและกลไกการบูรณาการ

๑. การดำเนินงานกิจกรรมหรือโครงการ มีการร่วมมือกับหน่วยงานใดบ้าง
๒. ในงานที่ทำอยู่มีกิจกรรมหรือโครงการใดบ้างที่เป็นส่วนการเชื่อมประสานกับคณะสงฆ์ และส่วนใดเชื่อมประสานกับหน่วยงานภาครัฐ เอกชน ประชาชน
๓. ขอให้ท่านเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับกลไกภาศึเครือข่ายระดับจังหวัด และมีสิ่งไหนบ้างอยากจะทำผลักดันเข้าสู่นโยบายคณะสงฆ์ในการขับเคลื่อนงานสาธารณสงเคราะห์ของมหาเถรสมาคม

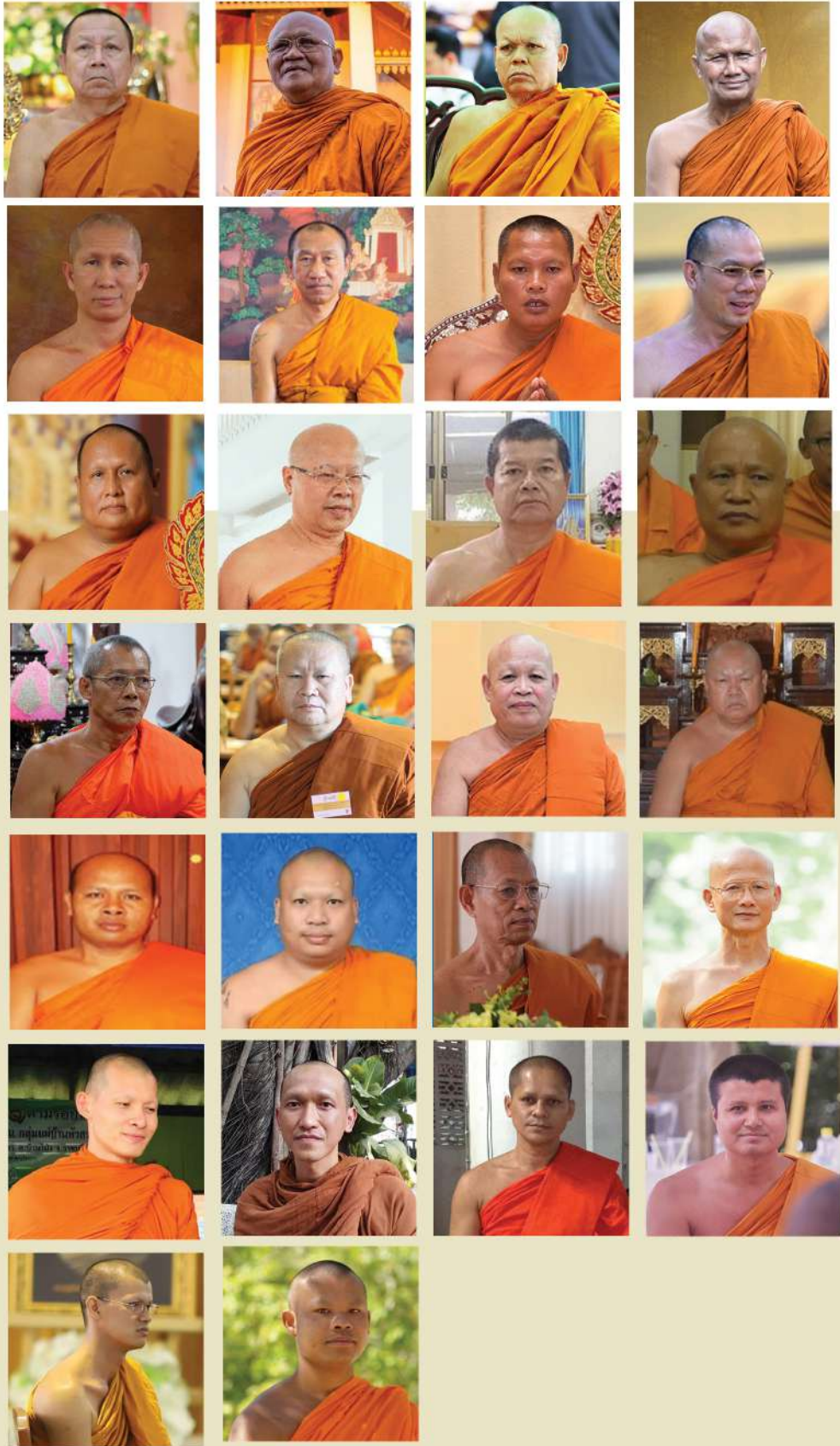

พื้นที่ต้นแบบ

การสาธารณสุขสงเคราะห์สร้างสุขภาวะ

พระปลัดสุรเชษฐ์ สุรเชฎฺฐ์

เลขานุการเจ้าคณะอำเภอบางกรวย

เจ้าอาวาสวัดไตนวด อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี

พระปลัดสุรเชษฐ์ สุรเชฎฺฐ์ ท่านได้มีการพัฒนาวัดไตนวดเป็นวัดต้นแบบในด้านต่างๆ ด้วยหลักพุทธธรรมนำชีวิตและนวัตกรรมสังคม ซึ่งมุ่งไปที่การพัฒนาพื้นที่ทางกายที่เหมาะสมสัปปายะ พัฒนาพื้นที่ทางสังคม เศรษฐกิจชุมชน สร้างอาชีพ เพื่อการพึ่งพาตนเอง พัฒนาพื้นที่ทางพุทธปัญญาแห่งการเรียนรู้ให้กับชุมชนและสังคมในวงกว้าง และสิ่งสำคัญคือการพัฒนาพื้นที่ทางจิตใจ ให้ความช่วยเหลือด้านการสาธารณสุขสงเคราะห์ วัดไตนวดจึงมีการพัฒนากระบวนการต่างๆ ที่สามารถขับเคลื่อนโดยการบูรณาการ คือการดึงเครือข่าย

เข้ามาร่วมขับเคลื่อน มีการจัดทำฐานข้อมูลชุมชน การสงเคราะห์ชุมชนให้ตรงกับความต้องการ สำหรับผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือ มีการจัดทำแผนแม่บท โดยวิสัยทัศน์ว่า “หลักพุทธธรรมนำชีวิต” กล่าวคือ การนำหลักไตรสิกขามาพัฒนาชีวิตและสังคม

อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เรื่องการทำอึเอ็ม

ปัญหาเรื่องขยะ ทางวัดมีแนวคิดว่าจะมีการกำจัดขยะอย่างไร เนื่องจากว่าในขณะที่คนรุ่นหลังเมื่อ ๒๐-๓๐ ปีที่ผ่านมา มีการใช้ถุงพลาสติกที่ไม่ย่อยสลายและการไม่มีการคัดแยกขยะ ทำให้เกิดปัญหามีขยะล้น จึงมี

การวิวัฒน์ผลิตภัณฑ์ปุ๋ยชีวภาพจากจุลินทรีย์ (Effective Microorganisms : EM) ที่นำมาช่วยดูแล เพราะการใช้สารเคมีนั้นจะทำให้เกิดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม จึงใช้พื้นที่วัดโตนดมาทำ เป็นพื้นที่ต้นแบบ เป็นพื้นที่เพื่อการเรียนรู้ว่า การรักษาดูแลสภาพดินนั้นจะมีวิธีการดูแลอย่างไร และวิธีการโดยใช้ปุ๋ยชีวภาพจากจุลินทรีย์อย่างถูกต้องแนะนำวิธีการกระบวนการในการคัดแยกขยะ การคัดแยกขยะจากต้นทาง เมื่อเกิดขยะก็คัดแยก และสามารถนำกลับมาใช้งานได้ มีการล้างขยะและจำหน่ายเพื่อให้ได้ราคา การจัดแยกประเภทขยะ และขยะที่เน่าเสีย และย่อยสลาย เราจะมีการกำจัดขยะอย่างไร จึงได้เกิดผลิตภัณฑ์ ทำถึงพิทักษ์โลก บ่อฉีดถึงบำบัด ด้วยการบำบัดขยะต้นทาง หากทำแล้วชาวบ้านเห็นด้วย ลำดับต่อไปมีการเข้าไปทำในชุมชน และทำในหมู่บ้าน เริ่มมีการคัดแยก ใช้น้ำอึเอ็มในการบำบัดน้ำเสีย การใช้น้ำยาผลชักฟอก ทำเป็นน้ำยาเอนกประสงค์ แทนน้ำยาล้างจานเพราะมีสารเคมี

การส่งเสริมเกษตรวิถีพุทธ

การส่งเสริมเกษตรวิถีพุทธ (เชื่อมกับฝ่ายผลิตอาหารคุณภาพ ไปสู่ชีววิถี เข้ากลไกการมีอาหารเพื่อสุขภาพและมีอาชีพ การเรียนรู้อาชีพไปสู่การส่งเสริมเกษตรวิถีพุทธ)

๑) แปลงนาสาธิต วัดโตนดได้รับเมล็ดพันธุ์ข้าวพระราชทาน จากงานพิธีแรกนาขวัญ โดย นายกฤษณพงศ์ ศรีพงษ์พันธุ์กุล อธิบดีกรมการข้าว และใช้ปุ๋ยอินทรีย์ที่ทางวัดได้ทำเอง ในเบื้องต้นนี้ที่ได้รับมาซึ่งเป็นของขวัญมีจำนวนไม่มาก ทางวัดก็ได้เริ่มต้นกิจกรรมนี้มาอย่างสม่ำเสมอเรื่อยมา

๒) ปัญหาเรื่องน้ำท่วม ทางวัดจะทำธนาคารใต้ดิน ที่จะนำขวดพลาสติกมาทำน้ำใต้ดิน ซึ่งส่วนนี้เป็นเรื่องของสิ่งแวดล้อม ที่ทางวัดมองว่าสิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องสำคัญ

๑๒๖ | พื้นที่ต้นแบบการสาธารณสุขสงเคราะห์สร้างสังคมสุขภาวะ

สุขภาวะในกลุ่มวัย

กิจกรรมเข้าวัดวันอาทิตย์ ทางวัดโตนดตระหนักรับรู้ถึงประชากรผู้สูงอายุที่เพิ่มจำนวนมากขึ้น การพัฒนาทางกาย ทางจิตใจ ทางปัญญา จะมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสิ่งเหล่านี้ สิ่งที่สำคัญคือเรื่องจิตทางวัดจึงได้ประสานงานร่วมกับกรมการพัฒนาชุมชน, องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี (อบจ.), ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ (อส.)

พระปลัดสุรเชษฐ์ สุรเชษฐา ท่านได้พัฒนารูปแบบกิจกรรมการเข้าวัดวันอาทิตย์ ด้วยการวิจัยและพัฒนา (Research & Development) โดยมีวัดปัญญานันทาราม ต.คลองหก อ.คลองหลวง จ.ปทุมธานี ที่จัดกิจกรรมนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมาเป็นต้นแบบ วิวัฒน์เข้ากับสังคมวัฒนธรรมชุมชนวัดโตนด

ในปัจจุบันทางวัดโตนดมีแนวทางในการจะพัฒนาแนวคิดจัดกิจกรรมที่เยาวชน สามารถมีส่วนร่วมกับผู้สูงอายุได้ ในแนวคิด “ลานบุญ ลานธรรม ลานปัญญา” มีสี่ปายะ ๔ คือ อาวาสสบาย อาหารสบาย บุคคลสบาย ธรรมสบาย

วัดโตนดกับบทบาทการช่วยเหลือสังคมในสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด - ๑๙ (Covid-19)

ในสถานการณ์โควิด-19 ทำให้วัดโตนดเป็นที่รู้จักในวงกว้างมากขึ้น วัดโตนดได้นำชุมชนเป็นศูนย์กลาง เพราะชุมชนมีปัญหาเรื่องการอยู่การกิน โดยได้เริ่มโครงการกิจกรรมที่ชื่อว่า “อิมท์อิมบุญ” ในช่วงเริ่มการแพร่ระบาดของไวรัสโรคระบาด และต่อมาได้สนองพระดำริ สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช ในการให้วัดที่มีกำลังจัดตั้งโรงทานเพื่อดูแลญาติโยมประชาชน ในส่วนนี้ จึงดำเนินการออกโรงทานทันที โดยร่วมกับภาคีเครือข่าย ในส่วนบรรพชิตได้ประสานงานผ่านเจ้าคณะอำเภอบางกรวย ทำการจัดตั้งโรงทานเป็นประจำทุกเดือน และคฤหัสถ์มีส่วนการไฟฟ้าฯ และ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) มีการทำงานร่วมกับทางวัดโตนดในการสนองงานคณะสงฆ์ในส่วนนี้

ทางวัดหวังการจัดทำในครั้งนี้เป็นการทำ “โรงทานทางปัญญา” จึงต้องสำรวจ คนป่วยติดเตียงที่เข้าไม่ถึงการแจกทาน โดยหวังจะทำเป็นประจำแม้โรคระบาดนี้จะหายไปก็ตาม

ซึ่งถือเป็นการหนุนนำส่งเสริมให้กลุ่มภาคีชุมชนเกิดมีการเยียวยา พัฒนา ส่งเคราะห์ เกื้อกูล และบูรณาการ โดนนำหลักดังกล่าวปฏิบัติงานและนำไปใช้เพื่อให้สอดคล้องกัน

เดิมทีนั้นใช้คำว่า อุกเขิน พัฒนา เยียวยา และพัฒนา ปัจจุบันนี้ใช้ สงเคราะห์ เกื้อกูล พัฒนา และบูรณาการ การพัฒนาจึงจะครบองค์ประกอบ จะเห็นทุกกลุ่มทุกส่วนของวัดมาทำงานลักษณะเช่นนี้ เป็นการแสดงออกถึง “พลังบวร” บ้าน วัด ราชการ ได้อย่างชัดเจน

คุปอง (ร้านค้าคุณธรรม) จุดเริ่มต้นของการดำเนินกิจกรรมนี้คือ จำนวนของที่นำมาถวายที่วัดในช่วงการจัดตั้งโรงพยาบาลมีจำนวนมาก เช่น ผักเก็บไว้ได้ไม่นาน หมูก็ต้องแช่ในอุณหภูมิที่เหมาะสม และมองเห็นปัญหาด้านการค้าขายของชาวบ้าน วัดโดนตจึงได้บูรณาการร่วมกับชุมชนโดยการกระจายรายได้ให้กับชุมชน ทำให้เกิดกิจกรรมที่เรียกว่า “ร้านค้าคุณธรรม” เกิดขึ้น ส่วนวิธีในการดำเนินกิจกรรมนั้น ให้ชุมชน ร้านค้า และวัดมีส่วนร่วมกัน คือ ทางวัดจะแจกคุปองที่สามารถแลกซื้ออาหารสิ่งของกับร้านค้าที่เข้าร่วมกิจกรรมแก่ประชาชนญาติโยมในชุมชน หลังจากนั้นทางร้านค้าจะนำคุปองที่ได้รับเปลี่ยนเป็นปัจจัยกับทางวัดโดนต กิจกรรมในส่วนนี้ถือเป็นการแก้ปัญหาที่ดี ทำให้มีการหมุนเวียนในตลาด “ร้านค้ามีกำไร ชาวบ้านอิ่มท้อง ชาววัดอิ่มใจ” เป็นนวัตกรรมทางสังคมที่ทางวัดโดนตพัฒนา บูรณาการในสถานการณ์เช่นนี้

ความพึงพอใจในการเรียนรู้จากข้างนอกเข้ามาข้างใน คือตัวชี้วัดภายในว่า เป็นที่เรียนรู้สำหรับภาคีเครือข่ายอื่นๆ เข้ามา ซึ่งพัฒนาจากเดิมเป็นการทำตามแผนยุทธศาสตร์ที่ทางวัดได้กำหนดไว้เดิม ถือเป็นการประสบความสำเร็จ และเป็นตัวชี้วัดของยุทธศาสตร์ คือ ยุทธศาสตร์โรงพยาบาลทางปัญญา แล้วเกิดเป็นสิ่งที่ปรากฏลักษณะ อัตลักษณ์ ของวัดโดนต ณ ปัจจุบันนี้ เพราะฉะนั้นก็คือความพึงพอใจ ความพึงพอใจบุคคลที่เข้ามาเรียนรู้ตรงนี้ แล้วเขาได้ความประทับใจกลับไป ตัวชี้วัดว่า เมื่อทำโรงพยาบาลทางปัญญาแล้วก็เกิดสิ่งเหล่านี้เกิดขึ้น ความสุขก็กลับไปอยู่ที่ชุมชน ตัวชี้วัดมี ๒ พันธกิจ คือ **เชื่อมั่น เชื่อมมือ เชื้อถือ เชื้อใจ** เพราะฉะนั้นศรัทธา การเห็นค่าของการหลังไหลเข้ามา เห็นประโยชน์คุณค่าของการร่วมสามัคคี การสมัครพุทธอาสา เพื่อแสดงถึงความ **เชื่อมั่น เชื่อมมือ เชื้อถือ เชื้อใจ**

บูรณาการ พสกนศาสนกิจ เชื่อมประโยชน์

ปัจจุบันนี้ทางวัดได้ประสานกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในการสนับสนุนวัดโดนต เป็นพื้นที่ยุทธศาสตร์ในการพัฒนาชุมชน คือขอแนวร่วมให้เป็นพื้นที่ยุทธศาสตร์ในการพัฒนาชุมชน เพราะแผนแม่บทมีเรื่องการทำศูนย์ต่างๆ มีการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีชาวต่างชาติมาช้จักรยาน ซึ่งเป็นแผนงานการพัฒนาเชิงพื้นที่ท่องเที่ยวได้ นิทรรศการเกี่ยวกับท่องเที่ยว ๕ วัด

๑๒๘ | พื้นที่ต้นแบบการสาธารณสุขสงเคราะห์สร้างสังคมสุขภาวะ

ซึ่งระยะทางในการเดินทางที่พอประมาณในการท่องเที่ยว เป็นโครงการยกระดับ ชุมชนภาพ
อัตลักษณ์ท้องถิ่น อาหารพื้นเมือง และศิลปวัฒนธรรมพื้นถิ่นเป็นการประสานความเป็นไทย

และนำประเพณีวัฒนธรรมไปแสดงที่การ
เรียนรู้เป็นอีเวนต์การแสดงในพื้นที่ท่องเที่ยว
เปลี่ยนพื้นที่จากเดิมให้กลายเป็นพื้นที่ที่
สามารถสร้างรายได้ชุมชนได้ ทางวัดโตนดได้
ลงพื้นที่สอบถามกับชาวบ้านในประเด็นนี้แล้ว
มีการตอบรับที่ดีในระดับสูง ทั้งนี้โครงการ

ดังที่กล่าวมายังอยู่ในช่วงพัฒนา เก็บข้อมูลแต่ถือเป็นโครงการในระยะอันใกล้ที่ทางวัดโตนด
เห็นว่ามีมีความสำคัญและเร่งประสานดำเนินการในกิจกรรมเกิดขึ้นโดยเร็ว

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

เรื่องการดำเนินการเทคนิคและวิธีการ แรงบันดาลใจในการทำงาน มองเห็นปัญหา และ
หาสาเหตุว่าเกิดจากอะไร แล้วไปดับ นี่คือหลักธรรมะในทางศาสนา เป็นแรงบรรดาลใจ อริยสัจ
๔ ประเด็นหนึ่งมีคติธรรมหรือหลักธรรม ในเรื่องของการทำงาน ตลอดถึงหลักธรรมต่างๆ ที่
เป็นองค์ประกอบนำพาสู่ความสำเร็จ เช่น

ฆราวาสธรรม ๔ มี สัจจะ ทมะ ขันติ จาคะ

พรหมวิหาร ๔ คือ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา

สังคหวัตถุ ๔ ได้แก่ ทาน ปิยวาจา สมานัตตา อัตถจริยา

อิทธิบาท ๔ คือ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา

**“ทำอะไรก็แล้วแต่ต้องเกิดจากความรัก ไม่ว่าจะไร้อะไรก็แล้วแต่ หากไม่รักคำเดียว ความ
เพียรก็ไม่เกิด”**

ฉะนั้นแล้ว ทางวัดโตนดจึงไม่ได้กำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จในเชิงปริมาณ คือ เมื่อเห็น
ชุมชน ชาวบ้าน หรือพุทธอาสาที่ร่วมกิจกรรมต่างๆ กับทางวัดเกิดความปีติยินดี ซึ่งถือเป็น
ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพในระดับสูงสุด ที่ผู้จัดทำมุ่งให้สำเร็จเป็นสำคัญ

วัดโตนดในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ช่วงเริ่มต้นนั้น คือมุ่งหวังคนเก่ง คนดีและคนมี
ความสุข โดยเน้นที่ความสุขเป็นสำคัญ ความสุขในที่นี้ทางวัดได้เห็นเป็น ๒ ส่วนสำคัญ คือ
มีความสุขทางกายและสุขทางใจ เพราะหากว่ากายไม่สุข ใจก็ไปไม่ได้เหมือนกัน ฉะนั้นการที่
พระปลัดสุรเชษฐ์ สุรเชฐฐ์ ท่านได้เน้นเรื่องการอิมทอ้งเป็นสำคัญลำดับแรก โดยจากการดำเนิน

งานทั้งหมดของวัดโตนดได้มีการสนับสนุนทั้งส่วนภาครัฐ ภาคเอกชน สาธุชน หรือแม้แต่พระภิกษุภายในวัดก็ดี ทุกภาคส่วนที่เข้ามาร่วมการจัดตั้งจัดทำกับทางวัดจึงเป็นผู้มาด้วยศรัทธาอย่างแท้จริง คือ มาเพราะใจใคร่จะช่วย

“ เรากำหนดหลักการพัฒนาวัด เน้นการทำแบบเรียบง่าย งาม ประหยัด ประโยชน์ ประยุกต์ ประเพณี ซึ่งนำสิ่งที่ติดที่ทำตามหลักพระพุทธศาสนา และศาสนกิจ ๖ ด้าน มากำหนดเป็นพันธกิจ ”

พระครูสุภธรรมคุณ

เจ้าคณะอำเภอบ้านหมอ

เจ้าอาวาสวัดมะขามเรียง อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี

จุดเริ่มต้นของงานพัฒนามาจากพลังศรัทธา เรื่องเล่า จาก พระครูสุภธรรมคุณ

ถ้าเราย้อนเวลากลับไป ในสมัยพระครูสุภธรรมคุณ เริ่มเข้ามารับตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดมะขามเรียงใหม่ๆ นั้น แต่เดิมวัดมะขามเรียงเป็นวัดที่มีญาติโยมรู้จักกันดีในอำเภอบ้านหมอ เพราะวัดมะขามเรียงนี้อยู่ไกล อยู่สุดเขตแดน เป็นพื้นที่เขตติดต่อกับจังหวัดอยุธยา เป็นวัดที่อยู่กลางทุ่งนา เป็นเพราะแรงศรัทธา ของพระเดชพระคุณหลวงพ่อดีตเจ้าอาวาส คือ หลวงพ่อตาบ (พระครูเวชคามคณารักษ์) ในสมัยนั้น ซึ่งท่านเป็นคณาจารย์

๑๓๒ | พื้นที่ต้นแบบการสาธารณสุขสงเคราะห์สร้างสังคมสุขภาวะ

เป็นเกจที่มีชื่อเสียง หลังจากหลวงพ่อดาบมรณภาพแล้ว พระครูศุภธรรมคุณ ก็เข้ามารับหน้าที่แทน ตอนนั้นท่านอายุ ๓๒-๓๓ ปี ท่านได้มีความคิดว่าจะหาวิธีไหนดีที่จะรักษาระดับความศรัทธาจากญาติโยม เพื่อให้ญาติโยมรู้จักชื่อของวัดมะขามเรียง โดยรักษามาตรฐานที่พระเดชพระคุณหลวงพ่อดาบเคยสร้างเอาไว้ ซึ่งช่วงนั้นหลวงพ่อบอกว่า “อาตมายังอยู่ในวัยหนุ่มปลูกเสกอะไรก็ไม่เข้มไม่ขลัง จึงคิดหาทางออกได้ ๒ ทาง คือ ทำงานในด้านที่เกี่ยวกับการดูแลและช่วยเหลือชุมชนและด้านการศึกษา”

สงเคราะห์งานชุมชนด้านการศึกษา

พระครูศุภธรรมคุณ ท่านจัดให้มีการนำนักเรียนเข้ามาเรียนธรรมศึกษา ซึ่งช่วงยุคเริ่มต้นนั้น มีการจัดซื้อชุดขาวแจกนักเรียนให้แก่เด็กนักเรียนทั้งโรงเรียน ให้นักเรียนทุกคนได้เข้าวัด ได้ปฏิบัติธรรม เข้าวัดทุกวันพระ ทำบุญตักบาตร และฟังเทศน์ หลังจากนั้น

ค่อยไปโรงเรียน เมื่อถึงเวลาปิดภาคเรียนก็ชักชวนลูกๆ หลานๆ ในชุมชน เข้ามาบวชเป็นสามเณรภาคฤดูร้อน ในปีหนึ่งๆ จำนวนประมาณ ๒๐-๓๐ รูป มีการช่วยเหลือและดูแลกัน ทำอยู่อย่างนี้เรื่อยมา ในช่วงประมาณปี ๒๕๔๐ เกิดวิกฤตต้มยำกุ้ง มีการจัดการเรียนการสอนแบบรวมกัน ซึ่งต้องใช้ค่าใช้จ่ายสูง ค่ารถ ค่าอุปกรณ์ และค่าใช้จ่ายต่างๆ เกิดขึ้นมากมายจากที่เคยได้รับการช่วยเหลือในเบื้องต้น จากนั้น ได้มีการทำหนังสือขอจากโครงการพัฒนาส่วนตำบลไผ่ขวางของบสนับสนุนจากท่านนายกน้อย คำมี ซึ่งท่านก็ได้อนุมัติครุฑงบประมาณให้ปีละ ๑๐,๐๐๐ บาท เป็นค่ารถวันละ ๕๐๐ บาท ๒๐ วันก็หมดแล้ว ส่วนที่เหลือก็ต้องจัดการเอง ซึ่งก็ถือว่าได้รับความร่วมมือจากชุมชน ดีกว่าที่จะดิ้นรนเองทั้งหมด ๑๐๐% หลังจากที่มีการรวมศูนย์เรียนธรรมศึกษาในแต่ละอำเภอแล้ว เป็นที่โชคดีของจังหวัดสระบุรี ที่ได้ทำงานร่วมกับนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดสระบุรี เมตตาจัดสรรงบประมาณมาให้ตลอดปี ตั้งแต่ ๕๐๐,๐๐๐ บาท เพิ่มมา ๑ ล้านบาท ๒ ล้านบาท และ ๓ ล้านบาท เรื่อยมา ถึงแม้จะไม่พอกับค่าใช้จ่ายจริง แต่ก็เป็นการช่วยแบ่งเบาภาระให้แก่คณะสงฆ์ได้มากพอสมควร

กิจกรรมและงาน

วิธีการทำงาน คือจากบทบาทเดิมทุกอย่างจะรวมศูนย์อยู่ที่พระครูศุภธรรมคุณ มีการ

ปรับเปลี่ยนให้ให้สอดคล้องกับภาวะการณ์และสถานการณ์ แต่งตั้งเป็นคณะทำงานของสาธารณสงเคราะห์ มีการเชิญนายอำเภอเป็นที่ปรึกษา เพราะหากว่าถ้ามีนายอำเภอมาช่วยด้วยช่วยกันแล้ว ทุกภาคส่วนก็ต้องให้ความช่วยเหลืออย่างเต็มที่ นายก อบต. ที่อยู่ในพื้นที่ ยกตัวอย่างมา ๑ ตำบล คือด้านสุขภาพ กลุ่มเป้าหมายคือเด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ สมมติตั้งตัวชี้วัด คืออยากให้ผู้ใหญ่ ผู้สูงอายุ มาเข้าวัดตลอด จึงตั้งตัวชี้วัดว่าจะต้องมีสุขภาพ

ภาวะที่ดี จะมีการอบรมคุณธรรม จริยธรรม ปลูกจิตสำนึก ๖ ครั้งต่อปี ที่ท่านหลวงพ่อก็ทำได้ ทำเป็นตุ๊กตาไว้ก่อน ๖ ครั้งต่อปี การออกไปเยี่ยมผู้สูงอายุ ๒ ครั้งต่อปี ก็เอาตัวชี้วัดนี้มาทำเป็นกิจกรรมเป็นแผนประจำปีไว้ คือการอบรมเข้าค่ายคุณธรรม ก็จะทำในช่วงมิถุนายน-สิงหาคม แล้วก็อีกกิจกรรมหนึ่งก็ไปเยี่ยมผู้สูงอายุในช่วงเดือนสิงหาคม-ตุลาคม อันนี้ก็จะเป็ตุ๊กตา ง่ายๆ เพราะว่าเมื่อคณะทำงานเข้ามาทำงานก็จะทำงานได้ง่ายขึ้น เป็นระบบ แล้วก็ทุกคนมีส่วนร่วมมองภาพออกว่าจะทำอะไร จะได้ไม่แบบหนักที่หลวงพ่อบ้านเดียว

เอกลักษณ์ อัตลักษณ์ พิเศษ

กิจกรรมของโครงการ เช่น **เศรษฐกิจ จิตอาสาวิถีธรรมชาติ วันเสาร์เข้าวัด** ในขณะนี้ ญาติโยมส่วนหนึ่งจะไม่เข้าวันเสาร์ แต่จะมาวัดทุกวัน คนเข้ามาวัดแล้วจะเห็นต้นไม้ แล้วจะต้องดูแล ช่วงเวลาเช้าถึงเพล ญาติโยมก็จะดูแลเกี่ยวกับเรื่องอาหาร มาทุกวัน มาทำกับข้าว มาดูแล วันที่พระสงฆ์สามเณรมีภัตตาหารน้อย แม้ครั้วก็จะทำเพิ่มทำเสริม พอตอนบ่ายพระครูสุภธรรมคุณ จะออกไปดูแลสวน สวนผัก สวนดอก พอตอนบ่าย ๔ โมงครึ่ง อากาศเย็น แดดไม่ร้อนก็จะออกไปทำสวนกัน และมีกลุ่มคนสำหรับดูแลรักษาความสะอาดภายในวัด เช่น ห้องน้ำ อาคารสถานที่ กวาดลานวัด เก็บขยะ ดูแลรักษาต้นไม้ เป็นต้น

นอกจากนั้นแล้ว ท่านยังให้ความรู้แก่ชาวบ้านในการวิชาความรู้การเกษตร การอยู่ร่วมกันกับธรรมชาติได้อย่างกลมกลืน สร้างความสมัครสมานสามัคคีโดยนำกิจกรรมที่ทางวัดจัดขึ้นเป็นส่วนเชื่อมประสานให้ชาวบ้านเกิดความรักศรัทธาในพระพุทธศาสนาและนำเอาหลักธรรม และหลักวิชาทางโลกไปประกอบสัมมาชีพอยู่เป็นประจำ การปลูกผักนั้นสืบเนื่องมาจากการมีญาติโยมถวายที่ดินหลังวัด แล้วท่านได้นำที่ดินดังกล่าวเป็นพื้นที่ปลูกผัก ปลูกต้นไม้ให้ร่มรื่น ไม่ว่าจะเป็นมะเขือ มะละกอ มะพร้าว มะม่วง กระเพรา แค โหระพา พริก มะเขือ ผักปลอด

๑๓๔ | พื้นที่ดินแบบการสาธารณสงเคราะห์สร้างสังคมสุขภาวะ

สารพิษ รับประทานได้หมดทุกอย่าง ชาวบ้านสามารถมาเก็บไปรับประทานได้ และประโยชน์ที่ได้คือนำวัตถุดิบมาประกอบปรุงถวายพระภิกษุสามเณร และจัดทำโรงทานแจกจ่ายตามงานต่างๆ หรือกรณีมีผู้ได้รับความเดือดร้อน

จุดเด่น ในการพัฒนาคุณภาพชุมชน

จุดเด่นของวัดมะขามเรียงในการดำเนินงาน คือเป็นวัดที่มีศักยภาพในการดำเนินงาน ทั้งบุคลากร อาคารสถานที่ และประชาชนและชุมชนได้ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี รวมทั้งคนช่วยงานในวัด แม่ครัว สามารถสรุปได้ ๔ ประเด็น คือ

๑. มีเครือข่ายที่ดี เช่น หน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หัวหน้าชุมชน ชาวบ้าน
๒. การทำงานที่มีความรวดเร็วและทันท่วงทีต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้น
๓. มีการพัฒนาให้ครอบคลุมในทุกมิติ
๔. มีความต่อเนื่อง

สิ่งที่ทำนั้นสะท้อนมาจากการที่ญาติโยมได้รู้จักและเห็นพระครูศุภธรรมคุณทำอย่างจริงจัง และสรุปได้ถึงกลุ่มงาน ๕ ด้าน ได้แก่

๑. งานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยการทำสวน ปลูกต้นไม้ ปลูกผัก ทำไร่นาสวนครัว ภายในพื้นที่ และยังทำให้วัดมีความร่มรื่นด้วยต้นไม้ นานาพันธุ์

๒. การส่งเสริมเศรษฐกิจวิถีพุทธ มีวิธีการฝึกสมาธิ ไม่ใช่เพียงแค่การเดินอยู่ในวัดแล้ว

ก็นั่งกัน แต่พอบ่ายๆ ลมเริ่มเย็น มีการออกไปถอนหญ้ากันที่สวนผัก ขณะถอดหญ้าอาจจะเกิดสมณะ ก็คือเกิดจิตที่สงบได้ เป็นการบูรณาการหลักการทำงานสมาธิร่วมกับการทำงาน ถือว่าเป็นตัวชี้วัดความสุข ความสงบ ทำให้เกิดสมาธิได้นั่นเอง

๓. อนุรักษ์ศิลปะและวัฒนธรรม เนื่องจากพื้นที่ชุมชนรอบวัด มีครอบครัวของคนเก่าแก่ประมาณ ๓๐% นอกนั้นเป็นผู้เข้ามาอยู่ใหม่ภายหลัง ทางวัดจึงได้มีการส่งเสริมเรื่องศิลปวัฒนธรรมดั้งเดิมไว้หลายอย่าง

๔. การจัดการเรื่องสุขภาพและกลุ่มวัย มีการออกไปเยี่ยมผู้ป่วยติดเตียง ประสานงานกับอำเภอและเจ้าหน้าที่ผู้มีส่วนรับผิดชอบดูแล ในการออกไปเยี่ยมให้กำลังใจและช่วยเหลือด้วยเครื่องอุปโภคบริโภค

๕. การจัดพื้นที่ของวัดให้เป็นการเรียนรู้วิถีพุทธ จัดทำพื้นที่วัดให้เป็นแหล่งรู้เรียน ทั้งด้านการอบรมธรรมะ การศึกษาความรู้จากธรรมชาติ การทัศนศึกษาศิลปวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น

ผลงานที่เห็นได้ชัดของหลวงพ่อ

พระครูสุภธรรมคุณนั้น ท่านปฏิบัติตนเสมอต้นเสมอปลาย หมายถึงว่าบวชใหม่ ๆ ก็ทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย เมื่อมีประสบการณ์ สั่งสมประสบการณ์มามากมาย อาศัยประสบการณ์และการสั่งสมบารมี และศรัทธาญาติโยม หลายด้านด้วยกันที่จะเป็นผู้นำได้ มีเป้าหมายแล้วตั้งใจทำ ทำด้วยความเต็มใจ ภูมิใจและพอใจ ที่ทำในสิ่งที่ดีมีประโยชน์ต่อชุมชน วัดมะขามเรียง ที่มีคนกล่าวว่าวัดมะขามเรียงอยู่ไกล อยู่ไกลปิ่นเที่ยง แต่ไม่อยู่หลังเขา เป็นผู้นำในการพัฒนาชุมชนและเน้นการที่ชุมชนมีส่วนร่วมต่อการพัฒนาหลายด้านด้วยกัน การศึกษาการศึกษาสงฆ์นั้นเจริญมากขึ้นตามลำดับ เพราะท่านจุดประกายเป็นวัดแรกที่เจ้าคณะจังหวัดนำไปขยายผลต่อทั้งจังหวัดสระบุรี เห็นดีเห็นชอบ มีการจัดการด้านการพัฒนาอย่างเป็นระบบถึงแม้บางครั้งจะไม่มีปัจจัยการทำงาน แต่ก็ทำด้วยหน้าที่ เมื่อทำให้เห็นแล้วการอุปถัมภ์ช่วยเหลือย่อมตามมาภายหลัง จึงสามารถขับเคลื่อนต่างๆ ได้อย่างเรียบร้อยดีงาม

ธรรมะ ๓ ข้อ คือ ฟังได้ ให้เป็น ทำให้เห็น

๑. ฟังได้ คือ เมื่อพระภิกษุสามเณรหรือฆราวาสเข้ามาหาพระครูสุภธรรมคุณแล้วไม่เคยได้ยินคำว่า “ทำไม่ได้ ให้ไม่ได้ ฟังไม่ได้” มีแต่การสอบถามในเรื่องราวต่างๆ แล้วช่วยเหลือได้ทุกคน ไม่ว่าจะเป็นผู้ยากไร้ ยากจน หรือขาดแคลนในเรื่องต่างๆ ที่สามารถยกตัวอย่างเห็นได้ชัดคือ ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 คณะสงฆ์และชาวบ้านได้อาศัยและพึ่งบารมีของท่านในการช่วยเหลือคนตกงาน คนไม่มีอาหาร ท่านช่วยเหลือ ตลอดถึงการประสานและทำงานร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน ได้มีการเชื่อมประสานกัน ได้เป็นอย่างดี

๒. ให้เป็น คือ ให้ทั้งกำลังกาย ให้ทั้งกำลังใจ ให้กำลังใจกล่าวคือไม่ว่าจะส่วนทางพระสงฆ์หรือส่วนทางฆราวาส เช่น การมอบปัจจัยเป็นทุนการศึกษาให้เด็กนักเรียน ทุนการศึกษาพระภิกษุสามเณร มอบสิ่งของและปัจจัยผู้ยากไร้ ผู้ป่วยติดเตียง ในอำเภอบ้านหมอ

๓. ทำให้เห็น มีการจัดทำโครงการต่างๆ เป็นรูปธรรม มีส่วนร่วมการดำเนินงานกับทุกภาคส่วน ทั้งหน่วยงานราชการ เอกชน และชุมชน

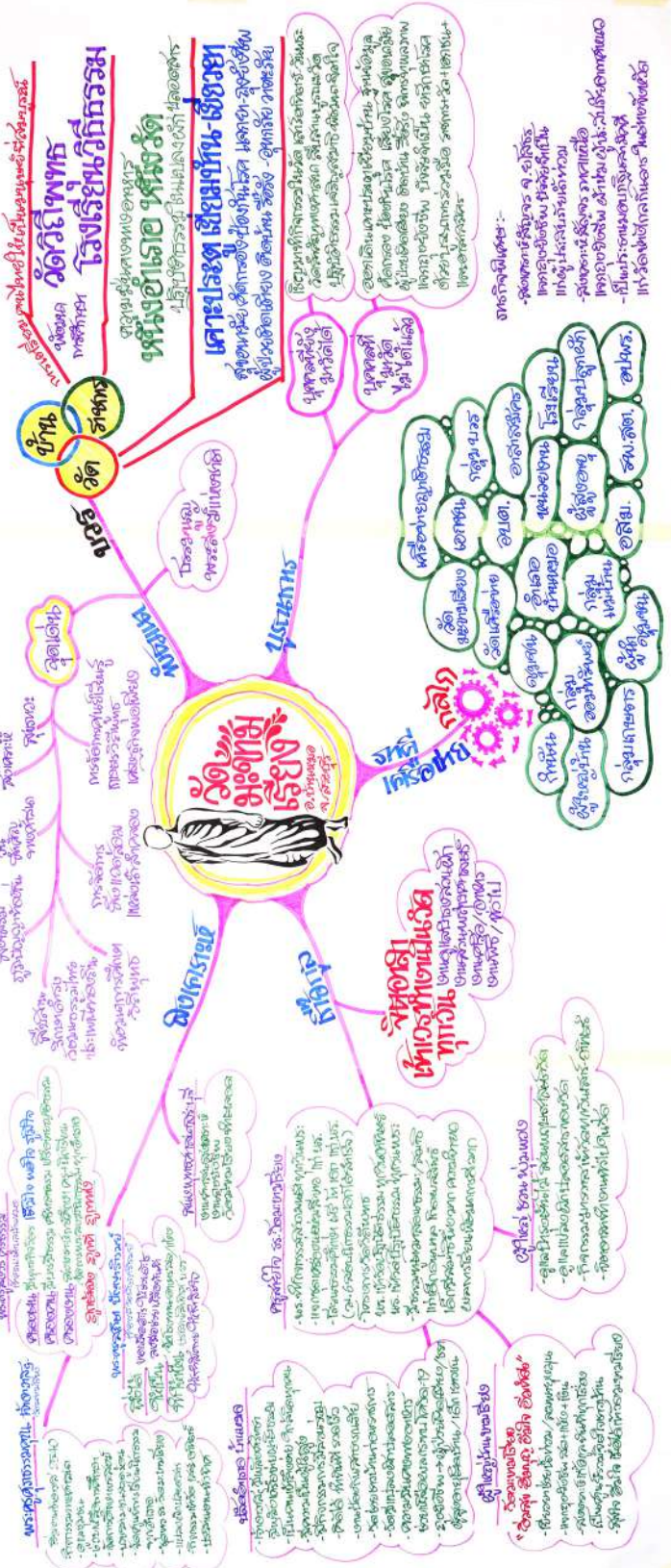
๑๓๖ | พื้นที่ต้นแบบการสาธารณสุขสงเคราะห์สร้างสังคมสุขภาวะ

การไปทำงาน ไปเยี่ยม ไปให้กำลังใจ จุดมุ่งหมาย

จริงๆ ก็คือ มีความรู้สึกที่อยากจะแบ่งเบาภาระ
ของคนกลุ่มหนึ่งที่ได้มีโอกาสน้อยกว่าเรา

เวทีพัฒนาและถอดบทเรียนเวทีที่รูปแบบพระสังขสเถาภิธานะและโครงการสังคมเพื่อชีวิต (เขตการปกครองคณะสังฆมณฑล)

พระโสภณพัฒนคุณ

เจ้าคณะอำเภอหนองม่วง
เจ้าอาวาสวัดพุน้อย อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี

จุดเริ่มต้นแห่งการพัฒนา

วัดพุน้อย คำว่า พุน้อย เป็นชื่อ ของน้ำพุที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน มีความหมายว่า การเกิดขึ้น ทำให้เกิดขึ้น พุขึ้น เจริญขึ้น ซึ่งได้มีการสร้างขึ้น เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๙ โดย หมอเคลือบ

และนางบุญมา เหมือนเอี่ยม ได้มอบที่ดิน ถวายวัดพุน้อย ต่อมาในปี พ.ศ.๒๕๑๙ ชาวบ้านได้นิมนต์หลวงปู่แบน จนทสรุ เดิม จำพรรษาอยู่วัดตาลเจ็ดช่อ ตำบลย่านซื่อ อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง มาอยู่จำพรรษา และได้นำชาวบ้านพุน้อยก่อสร้าง และ

ปรับปรุงวัดตลอดมา จนได้ซื้อที่ดินเพิ่มอีก ๑๕ ไร่ ๒ งาน ๘๐ ตารางวา ต่อมา พระโสภณพัฒนคุณ เจ้าอาวาสรูปปัจจุบัน ได้ซื้อที่ดินเพิ่มเติม ทำให้ปัจจุบันวัดพุน้อยมีพื้นที่ของวัดจำนวน ๓๒ ไร่ ๔ งาน ๑๓๗ ตารางวา

หากกล่าวถึงภูมิหลังของพระโสภณพัฒนคุณ โดยท่านได้บรรพชาครั้งแรก พ.ศ.๒๕๒๐ เพื่อเป็นการทดแทนบุญคุณของบิดามารดา ครูบาอาจารย์ หลังจากนั้นท่านก็กลับมาบรรพชาอีกครั้ง เมื่อ พ.ศ.๒๕๔๐ ซึ่งได้มาอยู่กับ หลวงปู่แบน จนทสโร อดีตเจ้าอาวาส โดยหลวงปู่ท่านเป็นเกจิอาจารย์ชื่อดัง ก่อนหน้านี้ หลวงปู่ท่านเป็นฆราวาส ท่านพายเรือค้าขายในแม่น้ำเจ้าพระยา เดิมเป็นคนอ่างทอง โดย พระโสภณพัฒนคุณ ท่านได้มาช่วยงานและเกิดการซึมซับแนวคิดจากครูบาอาจารย์ที่มีเมตตา ก่อนหน้านี้ท่านไม่ได้มีแนวคิดที่จะทำงานประเภทนี้ แต่ด้วยมีครูบาอาจารย์คอยชี้แนะทางบ่มเพาะอบรมสั่งสอนเรื่อยมา จึงเกิดการเรียนรู้ ทำให้ได้รู้จักการให้ตั้งแต่นั้นมา ทำให้ท่านจึงมีแนวคิดว่าการให้ เป็นเรื่องที่ย่างยาก โดยมีลูกศิษย์จำนวนมากได้เข้ามาซึ่งเป็นลูกศิษย์หลวงปู่ มีทั้งคนร่ำรวย คนจน คนที่ยากไร้ เนื่องจากหลวงปู่ท่านเป็นพระที่รักษาคนเจ็บคนป่วยด้วย เป็นหมอยา ด้รับรักษาคนเจ็บ คนป่วย คนบ้า ได้เข้ามาอาศัยที่วัดทั้งหมด ซึ่งได้ดำเนินการช่วยงานหลวงปู่มาโดยตลอดระยะเวลาได้ ๓ พรรษา หลังจากที่หลวงปู่ท่านได้มรณภาพไปแล้ว ถ้านับมาถึงตอนนี้ก็ประมาณ ๑๐๐ กว่าปีแล้ว ทำให้พระโสภณพัฒนคุณ ท่านเกิดแนวคิดบุกเบิกต่อยอดการทำงานอย่างต่อเนื่อง และได้ก่อตั้งมูลนิธิเศรษฐกิจเรือทองไว้เพื่อช่วยเหลือสังคมก่อสร้างสิ่งที่เป็นสาธารณประโยชน์ในด้านต่างๆ และช่วยผู้ด้อยโอกาสอีกมากมาย

ความสำเร็จที่เกิดขึ้น

พระโสภณพัฒนคุณ ท่านได้ดำรงตำแหน่งประธานผ่านสาธารณสงเคราะห์จังหวัดลพบุรี พัฒนาวัดพุน้อยและชุมชนบ้านพุน้อยที่เด่นชัดในหลายด้าน โดยท่านได้มีการประสานการทำงานกับหน่วยงานรัฐ ผู้นำชุมชน ท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มาทำงานร่วมกัน โดยแนวคิดของท่าน “เรื่องเงินไม่ได้เป็นใหญ่” ท่านจะพูดเสมอว่า “จะต้องหาเพื่อน หาพี่หาน้อง หาญาติก่อน เมื่อมีเพื่อน มีพี่ มีน้อง มีญาติแล้วเราจะทำอะไรก็ง่าย แต่ถ้าเรามุ่งหาเงินอย่างเดียวมันลำบาก เพราะเงินมาเองไม่ได้ เมื่อเรามีเพื่อนมีพี่มีน้องแล้ว ไม่ว่าจะทำอะไร เราไป

๑๕๐ | พื้นที่ต้นแบบการสาธารณสุขสงเคราะห์สร้างสังคมสุขภาวะ

พูดให้เข้าใจ พวกเขาจะยินดีที่จะช่วยเรา ดังนั้น ถ้าเรามีเพื่อนที่มีพี่น้องแล้ว เงินก็มากับเพื่อนมากับพี่กับน้องนั่นเอง” ซึ่งเป็นวิสัยทัศน์การทำงานของท่าน ที่ท่านได้ประสบความสำเร็จมาแล้ว ซึ่งที่ผ่านมาก่อนที่ท่านจะมาเป็นเจ้าของอ่าวาส หลังจากที่หลวงปู่แบนได้มรณภาพแล้ว ท่านจึงได้รับตำแหน่งเจ้าอาวาส ความกดดันจึงเกิดขึ้นกับท่าน เนื่องจากที่ผ่านมาจากวัดได้มีหนี้สินกับทางร้านค้าจากการก่อสร้างบูรณะสิ่งต่างๆ ภายในวัด แต่ทางคณะกรรมการวัดและชาวบ้านบอกท่านว่าไม่ต้องชดใช้ เพราะท่านเพิ่งมารับตำแหน่งและไม่เกี่ยวกับท่าน **ท่านจึงเกิดความรู้สึกที่ว่า จะทำให้เสื่อมเสียกับทางวัดพุน้อยที่ไม่ชำระเงินคืน ทำให้ท่านจึงรับใช้หนี้ทั้งหมดของทางวัด ทางร้านวัสดุก่อสร้างเห็นว่า ท่านมีคุณธรรม เกิดความเชื่อใจซึ่งกันและกัน และจึงเกิดคำพูดที่ว่า “ต่อไปนี้หลวงปู่จะสั่งซื้อวัสดุอุปกรณ์อะไรก็ได้ จะให้หมดเลย แล้วก็ค่อยๆ ผ่อนไป จนถึงทุกวันนี้เราก็เชื่อใจกันในการช่วยเหลือทางวัด”** เรื่องนี้คิดว่าสำคัญ ด้วยความจริงใจ เล็กๆ น้อยๆ แต่มีความจริง เราก็ได้กัลยาณมิตร ได้เพื่อน ได้พี่ ได้น้องอีกคนแล้ว ทุกวันนี้จึงเกิดความสัมพันธ์ที่ดีและดูแลตลอด เป็นจุดเริ่มต้นการสร้างสัมพันธ์กับชุมชน

หลังจากนั้น ต้นความคิดที่ว่าหลวงปู่ไม่มีเงินนี้ ท่านจึงมีแนวคิดจะต้องทำอะไรให้เกิดขึ้นกับวัดพุน้อยให้เป็นมาตรฐาน ซึ่งเงินทองก็จะต้องมีไว้ใช้ จากบทเรียนที่ผ่านนั้น ท่านได้คิดจัดตั้ง **“มูลนิธิเศรษฐกิจเรือทอง”** สาเหตุที่เป็นมูลนิธิเศรษฐกิจเรือทอง เนื่องจากหลวงปู่แบนท่านทำเรือ พายเรือค้าขายอยู่ในเรือสำปั้น พอท่านมาบวชท่านก็คิดว่าท่านจะทำอะไรให้กับลูกศิษย์ที่เอาไปกราบไหว้บูชาแล้วเคารพนับถือ เมื่อเห็นเรือแล้วก็เห็นท่าน ท่านก็ยกตัวอย่างให้ฟังว่าหลวงปู่หลิวท่านก็ทำเต้า หลวงปู่เป็นก็ทำเสื่อ ท่านคิดถึงบุญคุณของเรือที่ท่านพายเรืออยู่ ท่านเลยทำเรือ เป็นรูปเรือให้เข้าบูชา โดยการเชิญเทวดาให้สิงสถิตอยู่ที่เรือนั้น ตามตำราของหลวงปู่ท่าน ตั้งแต่นั้นมาก็วัดพุน้อยมีคนมาเช่าเรือ ซึ่งแนวคิดที่ทำเรือเพราะนึกถึงบุญคุณของเรือ คำว่า **บุญคุณ** สำคัญที่สุด แม้แต่เรือที่ท่านค้าขายท่านก็ยังไม่ลืม ทำให้พระโสภณพัฒนคุณได้ซึมซับเรื่องที่ต้องไม่ลืมบุญคุณใคร นี่สำคัญที่สุด แล้วหลวงปู่ท่านก็พูดบอกว่า วัดเรานี้มีเงินมีทองพอสมควรเพราะมีคนมาเช่าเรืออยู่เรื่อยๆ ไม่ว่าจะซื้อที่ดิน ทำอะไร อย่าปล่อยให้รกร้างว่างเปล่า ทำให้ท่านจดจำคำพูดนี้มาผนวกกับการทำงานทั้งหมดจนถึงปัจจุบัน

หลังจากได้เริ่มตั้งมูลนิธิเศรษฐกิจเรือทองแล้ว ท่านได้เริ่มดำเนินงานในด้านสาธารณสุขสงเคราะห์ เมื่อสมัยก่อนที่วัดมีความลำบากมาก ท่านจึงได้คิดถึงคำสอนของพระพุทธเจ้า **“ยิ่งให้ยิ่งได้”** จึงได้ดำเนินการจัดตั้งโรงทานมาเป็นระยะเวลาหลายสิบปี ปัจจุบันนี้ได้เปิดโรงทานเลี้ยงฟรีทุกวันสำหรับคนที่มาร่วมทำบุญเช่าเรือ บางคนมาด้วยกันมาหลายคนแต่ไม่มีเงินก็สามารถกินข้าวที่โรงทานได้ เป็นการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน จึงเป็นจุดเริ่มต้นที่จะทำให้คน

ได้มาหมุนเวียนเข้ามาตลอด

หลังจากนั้นมีเหตุการณ์น้ำท่วม ท่านได้ไปช่วยเหลือ ทางโรงพยาบาลบ้านหมี่ ได้จัดงานทอดผ้าป่าเพื่อช่วยเหลือ โดยการจัดเทศน์มหาชาติ ซึ่งท่านมีแนวคิดให้นำเงินกัณฑ์เทศน์ ๑ กัณฑ์ เพื่อนำมาเป็นกองทุนช่วยเหลืออุทกภัย อัคคีภัย โดยวัดในจังหวัดลพบุรีทั้งหมดมี ๖๐๐ แห่ง หากมีการเทศน์ในช่วงเข้าพรรษา ทำให้ครั้งแรกของการดำเนินงานได้เงินทำบุญมาประมาณ ๖๐๐,๐๐๐ บาท ก็ใช้จ่ายช่วยเหลือผู้ประสบภัย พอมาปีที่ ๒ มาคิดใหม่อีกครั้ง

ได้ชักชวนพี่น้องให้ช่วยเหลือกัน บริจาคครอบครัวละ ๑๐๐ บาท หรือ คนละ ๑๐๐ บาท คือ ๑ ทะเบียนบ้านต่อ ๑ ความรับผิดชอบ โดยมีการตั้งคณะกรรมการมาบริหารร่วมกัน และได้มีการเชื่อมประสานทางเจ้าคณะอำเภอได้ช่วยในการสาธารณสงเคราะห์

ร่วมกัน ดังนั้นหากแนวคิดนี้ได้ขยายผลไปยังชุมชน อำเภอ จังหวัดไหน สามารถบริหารจัดการได้ โดยสามารถช่วยเหลือให้ครอบครัวละ ๑๐๐,๐๐๐ บาท ตอนนี้มีสมาชิก ๑๔,๐๐๐ กว่าคนแล้ว โดยมีแนวคิดจะขยายเพิ่มกองทุนไปเรื่อยๆ หากมีการเพิ่มกองทุนแล้ว จะนำเงินนี้ไปฝากแล้วพอเงินมากขึ้น เกิดเป็นดอกเบี้ยย นำไปช่วยเหลือในกิจกรรมต่างๆ ตรงนี้ก็ถือว่าประสบความสำเร็จพอสมควร ซึ่งท่านเองได้ช่วยเหลือโดยไม่หักค่าใช้จ่ายได้เลย มีแนวคิดที่ว่าทำอะไร ทำให้ชัดเจน เรื่องรายได้ที่รับเข้ามา รายจ่ายที่จ่ายออกไปต้องชัดเจน พอชัดเจนแล้วทุกคนก็ไม่ย่อท้อมาช่วยกันตลอด จนกระทั่งทุกวันนี้ ดังนั้น การให้ท่านเป็นการให้แล้วจะย้อนกลับมา

อีกทั้ง พระโสภณพัฒนคุณ ท่านได้ให้การช่วยเหลือผู้ป่วยยากไร้ ผู้ป่วยติดเตียง โดยมีแนวคิดว่าจะทำอย่างไร เพื่อหาข้าวสารอาหารแห้งมาให้คนเหล่านี้ได้ จึงเกิดแนวคิดจัดทำโครงการ **shopping วัด shopping บุญ** คนมาวัดให้มาซื้อปิ้งวัดซื้อปิ้งบุญ แทนที่จะไปซื้อปิ้งตามห้าง ท่านได้เปลี่ยนวิธีการคิดว่าทำไมไม่มาซื้อปิ้งวัดบ้าง แบ่งเวลากันก็เลยทำโครงการซื้อปิ้งวัดซื้อปิ้งบุญขึ้นมา โดยให้มีการใส่บาตรข้าวสารอาหารแห้งทุกวันอาทิตย์เวลา ๐๙.๐๐ น. ญาติโยมก็มาเยอะพอสมควร พอใส่บาตรเสร็จแล้วก็ให้เด็กๆ ในพื้นที่ใกล้เคียงนี้มาถือตะกร้าหาขาย ไม่ใช่ถุงพลาสติก ให้ถือตามพระไป โดยให้เด็กที่เรียนหนังสือเข้าโครงการ หลังจากเสร็จกิจกรรมได้ให้เงินกับเด็กๆ คนละ ๑๐๐ บาท เพื่อแบ่งเบาภาระจากพ่อแม่ให้เป็นค่าขนมไปกินที่โรงเรียน ทุกวันนี้ก็ยังทำอยู่ แต่มาช่วงโควิดนี้ญาติโยมก็ลดน้อยลง เราก็สอนให้เด็กรู้ว่าตอนนี้พวกเราลำบากนะ ก็ลดลงเหลือ ๕๐ บาท ทุกคนก็ยินดี ท่านก็สอน

ให้เขารู้ว่าเราควรจะผ่อนปรน ไม่ใช่มายึดถือว่าต้องได้เงิน ๑๐๐ บาท มาช่วยวัด ได้บุญด้วยแล้ว ก็ได้แบ่งเบาภาระให้พ่อแม่ด้วย นี่คือการซื้อปั้งวัดซื้อปั้งบุญ

อีกทั้งท่าน มีแนวคิดเรื่องการก่อสร้างบูรณะสิ่งต่างๆ ภายในวัด ควรจะมีอุปกรณ์เป็นของตนเองทั้งหมดในการทำงาน ทำให้วัดพุน้อยก่อสร้างได้อย่างรวดเร็ว โดยได้จัดการซื้อรถสิบล้อ ซื้อรถแม็คโคร ซื้อรถไถ มาให้พร้อม แล้วก็ทำงานเอง พอทำงานเอง จากที่เคยจ้าง ๑๐๐,๐๐๐ บาท โดยจะลดลงเหลือ ๕๐,๐๐๐ บาท ส่วนที่เหลือ ท่านก็นำไปบริหารเรื่องอย่างอื่นอีกมากมาย จนกระทั่งวัดพุน้อยจากที่ไม่มีรถทำงาน ตอนนี้มีรถ ๒๐ กว่าคัน มีรถพ่วง ๒ คัน

รถ ๖ ล้อ รถแม็คโคร เทรลเลอร์ ซึ่งมาจากเงินจากญาติโยม จากพี่ จากน้อง บางคนถวายรถเข้ามาเลย แล้วบางคนก็ถวายรถเทรลเลอร์ที่ลากแม็คโครเล็ก แม็คโครน้อย เขาถวายกันตามกำลังของญาติพี่น้องเรา ญาติโยมเราที่จะช่วยเราได้ ปัจจุบันนี้เกิดความคล่องตัว ตอนนี้พอรถเยอะขึ้น ได้มีแนวคิดก็คิดจะทำ

ปั้มน้ำมันต่อ เพราะน้ำมันราคาแพง ท่านได้ไปบิณฑบาตรก็ไปเจอหัวจ่ายน้ำมัน มือปั้บจ่ายน้ำมัน ก็ไปซื้อมาก่อน ค่อยๆ ทำกันมา เสร็จแล้วก็ไปซื้อถังน้ำมัน แล้วก็มารวมกัน ปัจจุบันเวลาสั่งน้ำมัน สั่งมาทีละ ๔,๐๐๐ ลิตร สั่งมาเป็นร้อยๆ ครั้ง แล้วครั้งหนึ่งถูกไปบาทกว่า ประหยัดเงินหลายล้านบาท แล้วนำเงินนั้นมาบริหาร ถ้าเกิดเราทำงาน คณะสงฆ์เราทำงาน ถือว่าเรามีเงิน ญาติโยมถวายมา แต่ท่านมีแนวคิดอีกด้านโดยทำอย่างไรให้เกิดการลดต้นทุนให้ได้ ต้องมีอุปกรณ์ทั้งหมด ถ้าเราคิดจะทำงาน พอมีอุปกรณ์ สมมติว่าเคยทำ ๑๐,๐๐๐ บาท ไปขนทรายมา หากมีการสั่งซื้อมา ๑๐,๐๐๐ บาท แต่ถ้ามีรถเองจะเสียค่าใช้จ่ายเพียง ๕,๐๐๐ บาท อีก ๕,๐๐๐ บาท เามาช่วยญาติพี่น้องช่วยบริหารอย่างอื่นได้ จากแนวคิดของท่านในการคิดแบบต้องลดต้นทุนให้มากที่สุด ที่เหลือเป็นกำไรหมด แล้วไปบริหารกิจกรรมอื่นๆ ต่อไป

และท่านยังได้จัดทำโครงการ “พลิกดินให้เป็นทอง” จากดินแดงเป็นลูกรัง โดยได้ช่วยกันภายในวัด พลิกดินให้เป็นทอง เมื่อทุกอย่างมีอยู่มีกินแล้วดินก็เหมือนทอง ปลูกพืชนำไปขายสามารถลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ และยังมีโครงการธนาคารน้ำใต้ดิน เนื่องจากพื้นที่ค่อนข้างจะเป็นที่แห้งแล้ง การทำธนาคารใต้ดิน ทุกคนร่วมมือร่วมใจกัน และมีการจัดทำโครงการโคกหนองนา ตอนนี้กำลังดำเนินการทำอยู่ โดยเมื่อก่อนท่านทำโครงการพลิกดินให้เป็นทองที่เดียวกัน พอปัจจุบันทำให้เกิดน้ำไม่พอใช้ ต้องมาบริหารจัดการขุดคลองขุดสระให้มากที่สุด

เรียกว่าเป็นแบบโคกหนองนาเพื่อเก็บน้ำไว้เอาไว้ใช้หน้าแล้ง ซึ่งตอนนี้ก็ประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี

ในเรื่องของการศึกษาท่านได้สนับสนุนการก่อตั้ง**หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการ เทคนา (ป.ทศ.)** โดยได้มีงานสืบสานสมโภชน์ร่วมกันเพื่อแสดงความยินดี พอได้มีการสื่อสารออกไปทำให้เกิดความสนใจมีนักเรียนเพิ่มขึ้นอีก ซึ่งหลวงปู่แบนท่านเคยสอนว่า “จะดีได้เพราะพวก สะดวกได้เพราะเงิน” หลวงปู่แบนท่านสอน เรามีพวกดีแต่ถ้าเราชี้เหนียวเราก็ไปไม่ได้ แต่ถ้าเรามีเงินไม่มีพวกยังไปไม่ได้ใหญ่เลย เพราะฉะนั้นตรงนี้สำคัญ ก็เลยคิดว่าจะนิมนต์ท่านกลับมาหลังจากรับปริญญา รับใบประกาศครั้งนี้ คงจะนิมนต์ท่านมาทั้งหมดเลย มาอยู่ร่วมกัน มาฉันอาหารจัดกิจกรรมสมโภชน์ร่วมกัน แล้วขอบคุณที่ได้มาเรียนเพื่อเอาความรู้ตรงนี้ไปเผยแผ่ แม้แต่เล็กน้อยก็ทำให้เกิดประโยชน์ขึ้นกับพระพุทธศาสนา

และท่านได้มีแนวคิดให้ชุมชนเกิดการสร้างรายได้ โดยมีการสร้างห้องแถวเพื่อให้ชุมชนมาค้าขายเกิดการสร้างรายได้ โดยจะสอดคล้องกับแผนการจัดพิธีการรับเรือ ที่ท่านวางแนวทาง หากใครมาเช่าเรือ ได้กำหนดวันรับเรือในวันศุกร์ วันเสาร์ วันอาทิตย์ เพื่อให้คนที่มาเช่าเรือได้มาร่วมพูดคุย อุดหนุนสินค้ากับชาวบ้าน โดยท่านได้กำหนดเปิดการจองเวลา ๑๖.๐๐ น. แล้วรับเรือวันถัดไปในเวลา ๑๓.๐๐ น. โดยช่วงเช้าจะต้องเข้ารับการอบรม ต้องมีคำอธิบายเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา ๑ ชั่วโมงก่อน ก่อนที่จะมารับเรือ ด้วยความศรัทธาหลวงปู่ ศรัทธา วัดพุน้อย ศรัทธาเรือเจ้าแม่ตะเคียนทอง ทำให้เกิดการยอมรับและปฏิบัติตามกติกาของทางวัด ซึ่งจะต้องใช้เวลา ต้องมาล่วงหน้าแล้วค้างคืน พอค้างคืนญาติโยมก็ไม่ว่าจะไปไหน จะต้องพักอยู่ใกล้วัด ทำให้สร้างโอกาส สร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ที่นี้ความสนิทสนมบางคนไม่ได้สนิทสนมกับเจ้าอาวาส แต่สนิทสนมกับแม่ค้าก็เป็นอะไรที่เป็นเครือข่ายโยงกัน ท่านได้แนะนำให้ชุมชนที่มีความพร้อมทำรีสอร์ท บ้านโฮมสเตย์ เพื่อส่งเสริมให้ชุมชนมีรายได้เกิดขึ้น เกิดเป็นวงจรการเชื่อมโยงทุกภาคส่วน ชุมชนมีรายได้เกิดการเกื้อกูลอยู่ร่วมกัน **วัดกับชุมชน**

จากการมีวิสัยทัศน์ของท่านใช้คำว่า “ดีได้เพราะพวก สะดวกได้เพราะเงิน” แล้วอีกคำหนึ่งต่อจากนั้นคำว่า “เจริญได้เพราะงาน” สิ่งนี้เป็นตัวต้นทางซึ่งเป็นจริยาวัตรและการเสียสละ ท่านเป็นบุคลากรที่เสียสละอย่างแท้จริง และให้โอกาสกับทุกๆ คน

ปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไข

ท่านจะเน้นการทำงานแบบบูรณาการการทำงานร่วมกัน โดยท่านจะปรึกษาส่วนราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน โรงพยาบาล ชุมชน ก่อนในการทำกิจกรรมอะไร

๑๕๕ | พื้นที่ต้นแบบการสาธารณสุขสงเคราะห์สร้างสังคมสุขภาวะ

ในพื้นที่ที่เป็นงานสาธารณสุขสงเคราะห์ เช่น **โครงการทำอิฐบล็อก** ได้เกิดเหตุการณ์โดนฟ้องถึงสำนักงานพุทธศาสนาฯ ถึงพระผู้ใหญ่ เนื่องจากเกิดการกล่าวหาไปแย้งอาชีพทำมาหากินของชาวบ้าน โดนฟ้อง เกิดการตั้งคณะกรรมการสอบขึ้น แต่ด้วยเจตนาที่ดีของท่าน เนื่องจากจะทำให้ชุมชนเกิดอาชีพไม่ต้องออกไปไหน มีรายได้ไปเลี้ยงครอบครัว โดยสุดท้ายก็ได้แนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกันสามารถอยู่ร่วมกันได้

ภาคีเครือข่ายและกลไกการบูรณาการ

พระโสภณพัฒนคุณ ท่านได้มีแนวคิดการทำงานแบบภาคีเครือข่ายประสานการทำงานร่วมกัน โดยมี ภาครัฐ อาทิ นายกอบต. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ชุมชน ทำให้เกิดแนวทางทำงานแบบพี่น้อง เครือญาติ เกิดความจริงใจต่อกัน จึงเกิดความศรัทธา ร่วมด้วยช่วยกันในการทำกิจกรรมสาธารณสุขสงเคราะห์ต่างๆ โดยมีการขยายแนวคิดโครงการต่างๆ เพื่อเกิดประโยชน์ต่อชุมชน เกิดการอยู่ร่วมกันแบบเกื้อกูล เช่น การพัฒนาศาสนสถานภายในวัดอย่างต่อเนื่อง ก่อตั้งหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการเทศนา (ป.ทศ.) วัดพุน้อย สร้าง**พิพิธภัณฑ์ชุมชน**

วัดพุน้อย เป็นพื้นที่ประวัติศาสตร์ที่ขุดพบวัตถุโบราณที่มีอายุราว ๓,๐๐๐ ปี เป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับเยาวชนคนรุ่นหลัง การเกื้อกูลช่วยเหลือเอื้อเพื่อสนับสนุนพื้นที่ภายในวัดและรอบๆวัด ให้เป็นพื้นที่ประกอบสัมมาอาชีพค้าขาย จัดทำสถานที่ภายในวัด

ขนาดแผนไทยเพื่อสุขภาพของคนในชุมชนและชุมชนใกล้เคียง จัดสร้างโรงอิฐบล็อกวิสาหกิจชุมชนบ้านพุน้อย เพื่อส่งเสริมให้คนชุมชนมีอาชีพ และได้จัดตั้งโครงการอิฐบล็อกสาธารณสุขสงเคราะห์ โครงการซ่อปปิ้งวัดซ่อปปิ้งบุญ รับบิณฑบาตภายในวัดทุกวันอาทิตย์ เพื่อนำข้าวสารอาหารแห้งมอบให้หน่วยงานราชการโรงเรียน และผู้ป่วยติดเตียง อีกทั้งได้พัฒนาที่ดินของวัด โดยมีการจัดการทำโครงการพลิกดินให้เป็นทอง ทำเกษตรแนวทางทฤษฎีใหม่ ตามรอยศาสตร์พระราชา ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จัดทำโครงการธนาคารน้ำ จัดตั้งกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ ดำเนินโครงการกองทุนสังฆประชาชนุเคราะห์คณะสงฆ์จังหวัดลพบุรี ฝ่ายสาธารณสุขสงเคราะห์คณะสงฆ์จังหวัดลพบุรี เป็นทุนสัจจะบริจาคทรัพย์เพื่อสาธารณสุขสงเคราะห์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ โครงการเยาวชนออมทรัพย์วัดพุน้อย เพื่อสนับสนุนทุนการศึกษาให้กับเยาวชนบ้านพุน้อย ส่งเสริมภูมิปัญญาและวัฒนธรรม โดยการสืบสานสนับสนุนการอนุรักษ์ภูมิปัญญาชาวบ้าน จัดทำกิจกรรมทอผ้าจุกฐินในทุกปี เป็นต้น

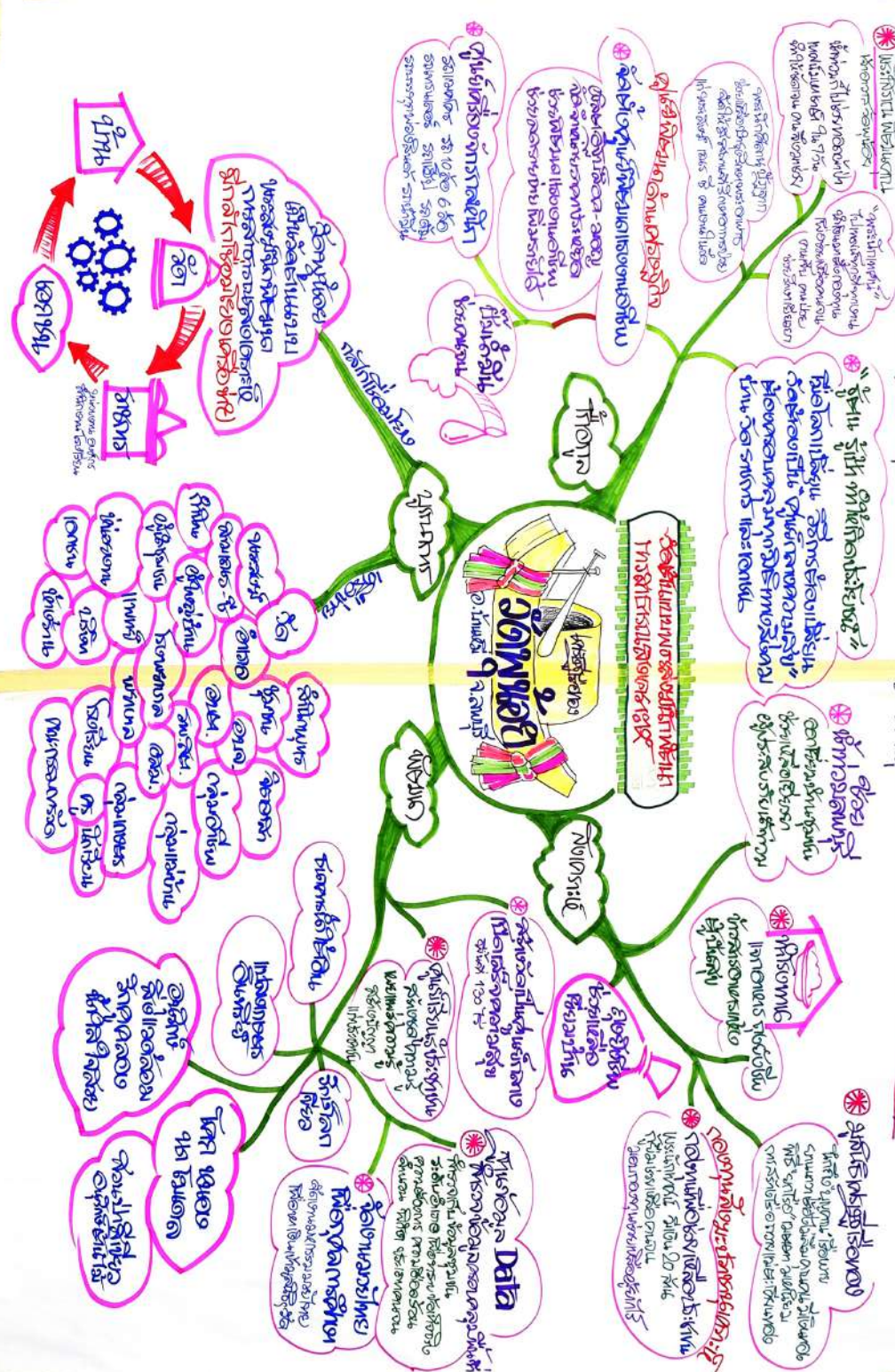
๒

ถ้ามีจิตวิญญานในการเป็นผู้นำ อย่างอมมืออเท้า นี่คือ สาธารณสงเคราะห์ ถ้าเห็นอะไรที่เดือดร้อนแล้วเรานิ่งเฉย ไม่ใช่ สาธารณสงเคราะห์ เงินไม่มีก็ไปให้กำลังใจก่อน แล้วค่อยกลับมาติดกัน แล้วก็ไปช่วยกัน

๑

การวิเคราะห์และออกแบบสารสนเทศ (Information Systems Analysis and Design)

พระครูวิมลโสมนันท์

รองเจ้าคณะอำเภอเขาสมิง
เจ้าอาวาสวัดท่าไสม อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

จุดเริ่มต้นแห่งการพัฒนา

โดยวัดท่าไสม ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. ๒๔๐๕ เดิมมีชื่อว่า “วัดมหาศีลปะปาราม” ไม่ปรากฏหลักฐานชื่อผู้สร้าง ตามหลักฐาน หนังสือพระราชทานวิสุงคามสีมาสมัยรัตนโกสินทร์ ร.ศ. ๑๑๗ (พ.ศ. ๒๔๔๑) มีข้อความที่เป็นสาระสำคัญที่พอแสดงให้เห็นได้ ดังนี้ อำแดงสีมารดาขุนอินทรอาญาได้กราบบังคมทูลขอที่ดินเพื่อเป็นเขตวิสุงคามสีมา โดยกำหนดความยาว ๑๒ วา กว้าง ๑๐ วา ในขณะนั้นพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

วัดท่าไสม จ.สุราษฎร์ธานี

๑๔๘ | พื้นที่ต้นแบบการสาธารณสุขสงเคราะห์สร้างสังคมสุขภาวะ

รัชกาลที่ ๕ ได้ทรงยินดีอนุโมทนา เพื่อเป็นที่ทำสังฆกรรมของพระภิกษุวัดท่าโสม ได้รับความอุปถัมภ์จากราษฎรบ้านท่าโสมมาโดยตลอด ได้เป็นวัดพัฒนาตัวอย่างของกรมการศาสนา เมื่อ พ.ศ.๒๕๔๐ เป็นสถานวัดลานใจ ลานกีฬาของกรมการศาสนา และเมื่อ พ.ศ.๒๕๔๑ เป็นวัดพัฒนาตัวอย่าง มีผลงานดีเด่นของกรมการศาสนา ต่อมา พ.ศ.๒๕๕๕ ได้รับรางวัลหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลดีเด่น และเป็นสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดดีเด่น

พระครูวิมลโสมนันทน์ เจ้าอาวาสวัดท่าโสม รองเจ้าคณะอำเภอเขาสมิง ท่านได้บรรพชาเมื่อปี พ.ศ.๒๕๑๗ และรักษาการเจ้าอาวาส พ.ศ.๒๕๑๙ และได้เป็นพระธรรมทายาทปี พ.ศ.๒๕๒๗-๒๕๒๙ หลังจากที่ท่านกลับมาจากการเข้าร่วมโครงการพระธรรมทายาทแล้ว ท่านก็ได้รับตำแหน่งเป็นเจ้าอาวาสท่าโสม โดยมีความตั้งใจจะสงเคราะห์ห่อหุ้มใคร่ได้ให้เป็นไปแบบอัตโนมัติ ซึ่งก็มีเหตุและปัจจัยต่างๆ มาหนุนนำพาไป

ความสำเร็จที่เกิดขึ้น

พระครูวิมลโสมนันทน์ ท่านได้ดำเนินงานด้านสาธารณสุขสงเคราะห์ ต่างๆ มากมาย อาทิ เช่น งานด้านวัฒนธรรม โดยทางจังหวัดตราดได้มีงานจัดการประกวดภาพเก่า โดยท่านเองก็มีความสนใจภาพอยากจะมีภาพเก่าๆ มาไว้ที่วัดท่าโสม ซึ่งทางวัฒนธรรมจังหวัดได้ลงมาดูพื้นที่

ของทางวัด จึงได้นำอาคาร ๑๐๐ ปี มาจัดเป็นอาคารวัฒนธรรมพื้นบ้าน แล้วนำของเก่าๆ ที่มีคุณค่ามาจัดแสดงโชว์ใส่ตู้ โดยทางวัดได้มีการออกแบบร่วมกัน หลังจากนั้นได้มีโครงการจัดให้มีศูนย์บูรณาการวัฒนธรรมไทยสายใยชุมชน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม

ขณะนั้นมาเป็นประธานเปิดศูนย์บูรณาการวัฒนธรรมไทยสายใยชุมชน หลังจากนั้นทางกระทรวงวัฒนธรรม ได้มีการประเมินศูนย์เรื่อยมาจนประเมินครั้งแรก ติดอันดับ ๑ ใน ๑๐ ของประเทศ เสร็จแล้วก็ประเมิน ๑ ใน ๑๐ ของประเทศ เหลือ ๑ ๒ ๓ ซึ่งได้ที่ ๒ ของประเทศ ศูนย์วัฒนธรรมไทยสายใยชุมชนตำบลท่าโสม หลังจากนั้นก็มีโครงการต่อเนื่องเรื่องศูนย์วัฒนธรรมเฉลิมราช โดยการคัดเลือกจากศูนย์วัฒนธรรมไทยสายใยชุมชน ภาคละ ๑ แห่ง ซึ่งก็ติดอันดับ ๑ ในของภาคกลาง ภาคตะวันออกอีกด้วย

จะเห็นได้ว่า งานวัฒนธรรม ไม่ว่าจะป็นงานประเพณีก็ดี เช่น การทำบุญขอบคุณธรรมชาติ ทำบุญทุ่ง ทำบุญคลอง ทำบุญหนอง ซึ่งสิ่งเหล่านี้รุ่นปู่ย่าตายายของเราเคยทำแล้ว

ก็หยุดไป เพราะว่าแต่ก่อนทำมาแล้วก็ขอบคุณ คือปู่ตายเอาฟางมาปูแล้วก็นิมนต์พระไปทำบุญอย่างนี้ ซึ่งได้หายไป ได้เริ่มฟื้นฟูขึ้นมา แล้วก็เล่าให้ลูกหลานฟังว่าบ้านเราเมื่อก่อนเป็นอย่างนี้ๆ ก็ทำให้เด็กๆ ได้รู้ถึงรากเหง้าตัวเองว่าปู่ตายอย่างไร ซึ่งอันนี้ก็เป็นเรื่องราวที่เคยทำแล้วก็หยุด แล้วท่านพระครูวิมลสมันท์ก็มาฟื้นฟูแล้วก็ทำต่อเนื่องกันมาในเรื่องของประเพณีวัฒนธรรม และประเพณีฉลองทราย คือลูกหลานบางคนไปทำงานที่อื่น แต่ในช่วงสงกรานต์ วัตถุประสงค์ฉลองทราย จะกลับมาทุกบ้านเพื่อมาร่วมงาน จะเริ่มกิจกรรมวันที่ ๑๓-๑๕ เมษายน รวม ๓ วัน ทุกคนจะต้องกลับบ้าน เพื่อมาร่วมงานบุญอันนี้ แล้วก็มาหาพ่อหาแม่ทางวัดมีการจัดเทศน์มหาชาติ มีสรงน้ำพระ ถือว่าเป็นการทำบุญใหญ่ในรอบนี้ เขียวชนทุกคนจะกลับมา คือทุกคนเหมือนว่าขาดไม่ได้ กิจกรรมตรงนี้ต้องมาร่วมกับกิจกรรมของชุมชน

และท่านยังได้จัดทำ**โครงการกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์** โดยครั้งแรกจากการที่พระอาจารย์สุบิน ปณีโต มาชวนท่านทำ ก่อนหน้านั้นท่านเล่าว่าก็ไม่สนใจอะไรเท่าไรนัก ต่อมาวันหนึ่งท่านได้มีโอกาสไปกราบสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้าในขณะนั้นที่วัดชนะสงคราม ท่านเป็นเจ้าของใหญ่หนกลาง ท่านก็ถามว่ารู้จักกลุ่มสัจจะฯ ของอาจารย์สุบินหรือไม่ เป็นโครงการที่ที่น่าสนใจ ชุมชนได้ประโยชน์อย่างมาก หลังจากนั้นท่านจึงได้ศึกษาการดำเนินงาน โดยเริ่มจากช่วงเข้าพรรษา ท่านได้ประกาศบอกญาติโยม จะตั้งกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ ถ้าใครต้องการเป็นสมาชิกก็สมัครเป็นสมาชิกได้ แล้วไปปรึกษาพระอาจารย์สุบินว่าวิธีการตั้งอย่างไร ซึ่งทางพระอาจารย์สุบินก็ให้ใบที่สมัคร เมื่อได้ใบสมัครมาแล้วก็มาตั้งกัน การเริ่มดำเนินการน่าจะเป็นวันที่ ๑๒ กันยายน รอบแรกท่านไม่ได้คาดหวังอะไร แต่ว่าเห็นว่าเป็นโครงการที่ดีก็เลยทำ พอทำแล้วดีจริงๆ โดยรอบแรกได้มีสมาชิก ๗๐๐ กว่าคน มีการออมได้จำนวนเงิน ๔๐,๐๐๐ กว่าบาท ระยะเวลาต่อมาพระอาจารย์สุบินมาชักชวนให้มีการออมวันละบาทอีกเป็นการช่วยเหลือกันในชุมชน ปัจจุบันวัดท่าโสมมีคนอายุ ๖๐ ปี ได้เดือนละ ๓๐๐ บาท สมาชิกถือหุ้นละ ๑๐ บาท มีเงินเดือน ๓๐๐ บาท หากไปนอนโรงพยาบาลจะได้คืนละ ๖๐๐ บาท จากกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ จากที่ออกมา มีเงินการทำโครงการมาร่วมระยะเวลา ๒๐ ปี ทำให้เกิดเงินหมุนเวียนประมาณ ๘๐ ล้านบาท โดยสิ่งสำคัญสมาชิกทุกคนจะต้องมีคุณธรรม ๕ ประการที่สมาชิกต้องยึดถือ คือ เรื่องของความซื่อสัตย์ เสียสละ รับผิดชอบ เห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน ไว้วางใจกัน คือสโลแกนว่า **ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์** เป็นคุณสมบัติของสมาชิก

แล้วงานที่ท่านได้เกิดความภาคภูมิใจ คือ เป็นส่วนที่ได้จากวัดชลประทานรังสฤษดิ์ โดยเป็นโครงการ ธรรมจาริก ธรรมยาตรา ท่านเห็นว่าส่วนไหนดีก็รับทุกเรื่อง ไม่ว่าจะป็นงาน ส่วนของราชการ งานส่วนของวัฒนธรรม และงานของสาธารณสุข ได้ทำงานร่วมกับ

๑๕๐ | พื้นที่ต้นแบบการสาธารณสุขสงเคราะห์สร้างสังคมสุขภาวะ

กองสาธารณสุข **โครงการวัดส่งเสริมสุขภาพ** โดยมีรูปแบบกรรมการ ทั้งฝ่ายโรครั่ว โดยท่านเกิดแนวคิดที่จะได้พัฒนาโรครั่ว ห้องน้ำให้สะอาด เพียงพอกับคนมาใช้งาน ท่านจึงตัดสินใจเข้าร่วมโครงการ โดยเริ่มได้ดำเนินการปรับปรุงเรื่องท่อน้ำทิ้งต้องทำให้ได้มาตรฐาน และได้มีการประเมินการดำเนินงานมาอย่างต่อเนื่อง โดยผ่านการคัดเลือกในระดับจังหวัด ระดับภาค และระดับประเทศ ซึ่งได้รับทุกรางวัล เกิดจากตอนทำไม่ได้คาดหวัง แต่พอทำแล้วก็เป็นไปได้ และได้มีโอกาสได้ไปร่วมงานกับส่วนของจังหวัด การก่อสร้างพุทธมณฑลจังหวัดตราด โดยท่านได้เป็นหลักในการจัดทำและได้ประสานงานไปที่สำนักพุทธศาสนาจังหวัด โดยสอบถามพุทธมณฑลนี้เป็นอย่างไร ท่านเอาแบบมาให้ดูว่าต้องใช้เนื้อที่ประมาณ ๑๙ ไร่ ต้องมีสระน้ำ มีอะไรต่างๆ มากมาย ท่านก็มองพื้นที่ว่าตรงไหนพอมิพื้นที่ หลังจากนั้นผู้ตรวจราชการสำนักงานพระพุทธศาสนา มาตรวจพุทธมณฑลทั่วประเทศว่าที่ไหนอยู่ในเกณฑ์ ซึ่งในขณะนั้นมีพุทธมณฑลจังหวัดทั้งหมด ๓๖ แห่ง ได้ผ่านเกณฑ์จำนวน ๑๐ แห่ง จังหวัดตราด ได้ติด ๑ ใน

๑๐ เกิดจากการวางระบบงาน โดยคณะสงฆ์เป็นฝ่ายดูแลกิจกรรมเข้าไปเสริม ส่วนเจ้าภาพหลักคือ อบจ. ตราด เป็นเจ้าภาพหลัก เพราะทำอย่างนี้จะยั่งยืน ถ้าเกิดให้วัดทำระยะหนึ่งวัดหมดกำลัง แต่ด้วยมีเจ้าภาพหลักก็สามารถขับเคลื่อนไปได้ บางคราวใช้

กิจกรรมบางอย่าง แล้วก็ของงบประมาณส่วนของ อบจ. สนับสนุนงบประมาณ

จากจุดเริ่มต้นของพระครูวิมลโสมนันท์ ท่านเห็นโอกาสในการที่จะได้ทำงานในสิ่งที่ท่านชอบ ซึ่งงานบริหาร งานคณะสงฆ์ ท่านก็อาสาที่จะทำโดยที่ไม่ต้องรอคำสั่ง ไม่ต้องรอว่าคณะสงฆ์สั่งการก่อนแล้วค่อยทำ แต่ท่านได้อาสาที่จะทำ จึงเกิดเป็นพุทธมณฑลขึ้นเป็นรูปธรรม หลังจากที่ได้เป็นนโยบายมานาน ก็เกิดการขับเคลื่อนขึ้น ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมร่วมกับกิจกรรมของวัด ได้ริเริ่มและได้ทำมา ทำให้วัดเป็นศูนย์กลาง การดำเนินชีวิตเป็นแหล่งพึ่งพาของชีวิตวัดเป็นแหล่งที่ทำให้มีอาชีพมั่นคง

นอกจากนั้น ท่านยังได้จัดในเรื่องของปฏิบัติธรรม ในช่วงเดือนเมษายน เพราะว่าช่วงนั้นเด็กจะปิดเทอม ลูกหลานตัวเล็กตัวน้อยก็จะมาปฏิบัติธรรม ๗ วัน ก็จะเป็นการปลูกฝังในเรื่องของพระพุทธศาสนา การปฏิบัติการอยู่ร่วมกัน ซึ่งได้ทำต่อเนื่องกันมาโดยตลอด ซึ่งในแต่ละงานนั้นท่านจะมอบหมายแต่ละคนรับผิดชอบกันไป ไม่ใช่ว่าคนเดียวทำทุกอย่าง แม้แต่ตัวท่านเองทำงาน ๑๐๐ อย่าง คือหมายความว่า ๑๐๐ อย่างของท่านก็จะมีคนที่เป็นลูกมือ

ทำให้ ถ้าเกิดปัญหาท่านก็แนะนำแก้ไข แต่ถ้าไม่มีอะไรก็เป็นอันว่าเรียบร้อย จบในแต่ละโครงการ การพัฒนาเรื่องของกองทุนหลักประกันสุขภาพ ซึ่งตำบลท่าโสมเป็นตำบลต้นแบบในการทำเรื่องของกองทุนหลักประกันสุขภาพ เมื่อปี ๒๕๔๙ เริ่มดำเนินการ ทางจังหวัดให้งบประมาณมา ๒๐๐,๐๐๐ บาท แล้วก็ให้ดำเนินการในการชักชวนชาวบ้าน โดยให้ชาวบ้านมีสิทธิในการร่วมจ่ายด้วย ได้ตกลงกันว่า ๑๐๐ คือ สปสช.จ่าย ๑๐๐ บาท แล้วชุมชนชาวบ้านร่วมจ่าย ๑๐๐ บาท ได้หารือร่วมกันมาว่า ๑๐๐ บาท อาจจะมากเกินไป บางบ้านมีหลายคนก็หลายร้อย ก็เลยตกลงกันที่จ่ายสมทบ ๖๐ บาท ประชาชนร่วมสมทบคนละ ๖๐ บาท ก็ทำกองทุนหลักประกันสุขภาพตรงนี้ สปสช. ก็โอนเงินมาให้ และดำเนินงานเกี่ยวกับเรื่องของการส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค โดยใช้งบประมาณของกองทุนหลักประกันสุขภาพ ซึ่งยังดำเนินการอยู่ถึงปัจจุบันนี้ มีกรรมการ มีคณะทำงานที่ร่วมประชุมหลายชุด มีนายก อบต. เป็นประธาน

การดูแลคนในชุมชนมีผู้ป่วยติดเตียง มีการจัดตั้งทีมหมอครอบครัว ซึ่งท่านเองก็เป็นทีมงานในนั้นด้วย ครั้งแรกไม่มีเงิน ก็ใช้ในเรื่องของผู้นำชุมชนร่วมกันบริจาคแล้วก็ไปช่วยมีผู้ป่วยอยู่คนหนึ่ง เห็นผลชัดเจนก็คือว่าเป็นผู้ป่วยติดเตียง มีแผลกดทับ แล้วบวมท้องโต คนไข้คนนี้จะต้องทานไข่ขาวมือละ ๒ ฟอง ต้องทานทุกวันเพื่อลดอาการบวม แล้วเค้าจะมีท้องโตก็ต้องไปเจาะน้ำออก ซึ่งก็ได้ทางทั้งนายก กำนัน ช่วยกัน นายกก็บริการรถไปส่งแล้วก็จนกระทั่งคนนี้หาย สามารถเดินไปไหนได้ จากผู้ป่วยติดเตียง นี่ก็เป็นผลงานจากทีมงานหมอครอบครัว และคนที่นำส่งขมาถวายวัด ท่านก็ได้ให้นำไปเยี่ยมผู้ป่วยติดเตียง

แนวคิดเรื่องกลุ่มโยคะ เป็นการออกกำลังกาย โดยติดต่อให้อาจารย์มาสอน ทำเป็นผ้าป่า เหมือนกับมีคนมาเล่นโยคะ ให้บริจาคคนละ ๒๐ บาท จัดทำมา ๓ ปีแล้ว และในส่วนของเงินที่ได้ก็ถวายวัด เพื่อเป็นค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า และอีกส่วนหนึ่งเอาไปสมทบกับทีมหมอครอบครัวเพื่อให้เอาเงินส่วนนี้ไปให้สำหรับคนที่เป็นผู้ป่วยติดเตียงที่จำเป็นต้องใช้ในส่วนของการอาหาร หรือแพมเพิส มีเงินเพียงพออยู่ที่จะสนับสนุนผู้ป่วยที่ติดบ้านติดเตียงที่มีความจำเป็น

การจัดทำโครงการเกี่ยวกับการส่งเสริมการป้องกันโรค เรื่องของอาหารในผู้สูงอายุ คือลดอาหารหวาน มัน เค็ม กับผู้สูงอายุ มีการทำกิจกรรมมา ๒ ปี โดยมีความพยายามจะไม่ให้พระป่วยมากขึ้น คือลดหวาน ลดมัน ลดเค็ม และมีกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับพระสงฆ์และแม่ครัวในการรับประทานอาหารสุขภาพ เน้นไม่ให้ใส่น้ำปลาในสารบอาหาร แล้วอาหารที่ถวายพระก็เน้นเป็นผัก ปลา เป็นส่วนใหญ่ แล้วก็ให้พยายามลดของหวาน มีการให้ความรู้ทั้งพระภิกษุสงฆ์และแม่ครัว ระยะเวลาหลังมีประชาชนทั่วไปในการร่วมกิจกรรมส่งเสริมการป้องกัน

๑๕๒ | พื้นที่ต้นแบบการสาธารณสุขสงเคราะห์สร้างสังคมสุขภาวะ

โรค โดยการเชิญทีมงานจากวัดหนองเสม็ดมาให้ความรู้ นัดตรวจสุขภาพ

ดังนั้น จากการทำนุบำรุงงานสาธารณสุขสงเคราะห์ ของ พระครูวิมลโสมนันท์ โดยมีโครงการต่างๆ มากมาย ทั้งเป็นผู้ก่อตั้งศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดท่าโสม บูรณาการความร่วมมือจากส่วนราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้ความช่วยเหลือในด้านต่างๆ อีกทั้งยัง

ให้การอุปถัมภ์โรงเรียนวัดท่าโสมตลอดมาจนถึงปัจจุบัน เป็นประธานโครงการศูนย์วัฒนธรรมไทยสายใยชุมชน ตำบลท่าโสม แสดงความสำคัญต่อด้านวัฒนธรรม และเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนในตำบลท่าโสม จัดทำหลักสุขภาพตำบลตามรูปแบบกรมอนามัย

พัฒนาปรับสภาพแวดล้อมภายในวัดและชุมชนให้ร่มรื่น สนับสนุนพื้นที่วัดให้เป็นสัปปายสถาน ส่งเสริมสุขภาวะ บูรณาการหลักการสั่งจะสะสมทรัพย์และโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ในการส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน และยังคงดำเนินโครงการ อาทิโครงการ “คนดีศรีแผ่นดินตราด” โครงการวิปัสสนากรรมฐานเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน โครงการวิปัสสนากรรมฐานพระนวกะ โครงการประกวดสวดมนต์หมู่สรรเสริญพระรัตนตรัยทำนองสรภัญญะ และการประกวดบรรยายธรรม โครงการอริยวงศ์จุดประกายปฏิบัติ โครงการปฏิบัติธรรมเด็กและข้าราชการ โครงการบวร รวมใจสร้างชุมชน กิจกรรมเทศนามหาชาติ กิจกรรมสอบธรรมสนามหลวง และการจัดการประชุมภาค ๔ ฝ่าย ร่วมด้วย พระสงฆ์ ชาวบ้านในชุมชน ครู และนักเรียน และการจัดถุยังชีพ เพื่อแจกในช่วงวิกฤตการณ์โรคระบาดไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ เป็นต้น

ภาคีเครือข่ายและกลไกการบูรณาการ

ดังนั้นในการพัฒนา การบูรณาการของตำบลท่าโสม โดยพระครูวิมลโสมนันท์ ท่านได้ใช้รูปแบบการพัฒนาของ บวร โดยใช้วัดเป็นศูนย์กลาง ทุกโครงการการพัฒนา คือมีวัดเป็นหลัก ไม่ว่าจะทางโรงเรียน ทางผู้นำท้องถิ่นที่ท้องถิ่น จะเสริมสร้างตั้งแต่เด็กๆ เริ่มจากโรงเรียน จะพาเด็กนักเรียนเข้าวัด ทุกวันพระจะให้เด็กนักเรียนเข้ามาทำบุญที่วัดทุกวันพระ ทั้งเด็กนักเรียน ทั้งครู เริ่มปลูกฝังให้เด็กมีธรรมะในจิตใจ มีการทำงานร่วมกับชุมชน ไม่ว่าจะมึงงานอะไรก็แล้วแต่จะเริ่มจากเด็กทุกหมู่บ้านทุกคน แล้วก็ไปกลุ่มเยาวชน ผู้นำชุมชนท้องถิ่นที่ท้องถิ่น หมอท้องถิ่นที่ท้องถิ่น เกิดจากการที่พบเห็นจากคนที่มีความทุกข์ โดยจะมีการพูดคุยกันและมีการประชุมประจำเดือนทุกเดือน บางเดือนที่วัดมีกิจกรรมก็สามารถนำเรื่องราวต่างๆ มาพูดคุยหาทางออก

ร่วมกัน

โดยปกติแล้ว ตำบลท่าโสมอยู่อาศัยแบบพึ่งพาอาศัยกันเป็นส่วนมาก มีกิจกรรมเกี่ยว
ข้าว การส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณี ทำบุญในพื้นที่และนอกพื้นที่ ตลอดถึงการดำรงชีวิตได้
อาศัยธรรมะและหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ ส่วนโครงการด้าน
การพัฒนา มีหน่วยงานต่างๆ รพ.สต. อบต. ผู้นำชุมชน โรงเรียน ร่วมทำกิจกรรม จึงเป็นเครือ
ข่ายที่มีขนาดใหญ่และทำงานด้านการพัฒนาได้อย่างราบรื่นและทุกคนมีส่วนร่วมช่วยกัน

“

พอเป็นสมภาร ก็ไม่ได้คาดหวังอะไรมาก ตั้งใจว่า
จะสงเคราะห์โดยให้เป็นไปโดยอัตโนมัติ ค่อยๆ
ทำไป บางทีมีเหตุการณ์มาเฉพาะหน้า เมื่อ
พิจารณาเห็นว่าพอทำได้ก็ทำ

”

๑๕๘ | พื้นที่ต้นแบบการสาธารณสงเคราะห์สร้างสังคมสุขภาวะ

พระครูวิลาศกาญจนธรรม

รองเจ้าคณะอำเภอทองผาภูมิ

เจ้าอาวาสวัดท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

วัดท่าขนุน ได้ชื่อตามเมืองด่านท่าขนุน สมัยนั้นการสัญจรส่วนมากไปทางเรือที่ล่องตามลำน้ำแควน้อย จุดที่ตั้งของเมืองด่านท่าขนุนเป็นท่าเรือ มีที่หมายสำคัญคือมีต้นขนุนอยู่หลายต้น จึงเรียกกันง่ายๆ ว่า “ท่าขนุน” จนกลายเป็นชื่อบ้านนามเมืองตั้งแต่นั้นมา

เดิมชาวบ้านจะรู้จักในนามวัดหลวงปู่สาย เป็นวัดที่รวมจิตใจของชาวไทยเชื้อสายมอญพม่า และกะเหรี่ยง ตั้งอยู่ในพื้นที่เทศบาลตำบลทองผาภูมิ อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

บรรยากาศร่มรื่น ล้อมรอบด้วยธรรมชาติ ภูเขาและสายน้ำไหลในลำธารจากแม่น้ำแควน้อย ทอดยาวผ่าน บรรยากาศเขียวชอุ่มจากต้นไม้เขียวใหญ่ในช่วงฤดูฝน ที่ขึ้นเรียงรายไปตามแนวรอบวัด เมื่อมองไปฝั่งตรงข้ามวัด ในยามเช้าของทุกๆ วัน จะเห็นตลาดสด ผู้คนในชุมชนจะเดินขวักไขว่ไปมาเพื่อจับจ่ายอาหารและข้าวของเครื่องใช้ประจำวัน ภาพที่เห็น คือ การเน้นการอนุรักษ์ธรรมชาติและรักษาสิ่งแวดล้อม โดยไม่ใช่โฟม ถ้าร้านค้า แม่ค้า หรือ บ้านไหนใช้โฟม ทางชุมชนจะไม่สนับสนุนและซื้อของใช้ ซึ่งเป็นเรื่องหนึ่งของชุมชนคุณธรรมต้นแบบบ้านท่าขนุน ในวันนี้

ชุมชนคุณธรรมต้นแบบ บ้านท่าขนุน กับพลังความศรัทธา

ชุมชนคุณธรรมต้นแบบ บ้านท่าขนุน เกิดขึ้นได้อย่างไร หลวงปู่สาย อดีตเจ้าอาวาส

วัดท่าขนุน เป็นที่เคารพและศรัทธาของชาวชุมชนบ้านท่าขนุนที่มีจิตศรัทธาและเลื่อมใสในหลวงปู่สายเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว เวลามุ่งานที่วัดหรือทำบุญใหญ่ประจำปี ชาวชุมชน จึงหลั่งไหล รวมพลังและมาช่วยงานบุญกันเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง ชุมชนคุณธรรมต้นแบบ

บ้านท่าขนุน โดยการผลักดันและเป็นแกนหลักในการนำทาง คือ พระครูวิลาสกาญจนธรรม เจ้าอาวาสวัดท่าขนุนในปัจจุบัน พระอาจารย์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิและเป็นที่ปรึกษาภักดีติมศักดิ์ของชุมชนบ้านท่าขนุน ซึ่งเป็นชุมชนที่ทำเรื่อง โครงการศีล ๕ เป็นทุนเดิม และเน้นเรื่องศีลธรรมนำชุมชนเพื่อให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็งและนำไปสู่ความยั่งยืน ด้วยความร่วมมือของเทศบาลตำบลทองผาภูมิ บ้าน วัด โรงเรียน และส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ร่วมสามัคคีกัน โดยยึดหลักการตรงต่อเวลาและประชาธิปไตย ยอมรับความคิดเห็นและมีการแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน ก่อนจะจบลงด้วยมติประชาธิปไตย จนสามารถมีผลการดำเนินงานเป็นที่ประจักษ์และเป็นรูปธรรม เอื้อประโยชน์ให้กับชาวชุมชนบ้านท่าขนุน

สงเคราะห์ เพื่อให้เกิดรายได้ สุขภาพที่ดี วัตถุประสงค์ วิถีเป็นสุข และให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมในชุมชน

ท่าน พระครูวิลาสกาญจนธรรม ผู้มีเมตตา เล่าให้ฟังถึงงานสงเคราะห์ด้านต่าง ๆ ที่ท่านลงมือทำและเกิดผลสำเร็จว่า

๑๕๘ | พื้นที่ต้นแบบการสาธารณสุขสงเคราะห์สร้างสังคมสุขภาวะ

สงเคราะห์และเกื้อกูลด้านสุขภาพ เมื่อได้รับตำแหน่ง ประธานโครงการพัฒนาโรงพยาบาลทองผาภูมิ อันดับแรกที่ต้องทำ คือ หาซื้อเครื่องมือแพทย์ให้เพียงพอ อันดับที่ ๒ สร้างห้องฟอกไต ก็จะมี ๑๒ ยูนิต แสดงว่าชาวบ้านใช้งานพร้อมกันได้ ๑๒ คน เหตุที่เป็นเช่นนั้น เพราะว่า ชุมชนอยู่ห่างจากตัวเมืองจังหวัดระยองทาง ๑๔๐ กิโลเมตร ญาติโยมเป็นโรคไตนั้น หากวิ่งไปโรงพยาบาลในตัวจังหวัดแล้ว ถ้าเตียงไม่ว่างก็ฟอกไตไม่ได้ ท่านจึงเห็นความสำคัญของห้องฟอกไต จากนั้นสร้างหออภิบาลเด็กทารกแรกเกิด เพราะว่าชนกลุ่มน้อยมักจะพาโรคติดกับเด็กไปด้วย อย่างโรคไวรัสตับอักเสบ โรคมาลาเรีย เป็นต้น ซึ่งต้องมีหออภิบาลเด็กทารกหรือเด็กคลอดก่อนกำหนด ปัจจุบันนี้ก็คือห้องผ่าตัด ถ้าหากว่าเรามีเครื่องมือพร้อม ก็จะได้ไม่ต้องเสียเวลาวิ่งไปเยี่ยมที่อื่น แล้วก็ไม่ต้องส่งคนไข้เข้าไปในเมือง ที่มีระยะทางไกลๆ ซึ่งอาจจะตายก่อนถึงโรงพยาบาลในระหว่างทางก็เป็นไปได้ จึงเป็นที่มาของการสร้างงานสงเคราะห์ด้านสุขภาพ เพื่อรักษาชีวิตของคนให้อยู่รอดต่อไป

ในช่วงการปฏิบัติธรรม มีคนเข้าร่วมงานเป็นร้อยคน โดยมีการประสานงานทางโรงพยาบาลมารับบริจาคโลหิต ถือเป็นการส่งเสริมสุขภาพให้กับคนในชุมชนอีกด้านหนึ่ง คนในชุมชนส่วนใหญ่แล้วเป็นพี่น้องมอญพม่า นำประหลาดใจมาก ๘๐-๙๐% จะมีเลือดกรุ๊ปบีทั้งนั้น และมีส่วนหนึ่งที่เป็นโรคธาลัสซีเมีย เป็นชนิดที่ว่า เป็นกรรมพันธุ์ เมื่อมีงานปฏิบัติธรรม ก็จะประสานงานให้ทางโรงพยาบาลมารับบริจาคโลหิต โดยทำโครงการบริจาคโลหิตถวายพระราชกุศลต่างวาระต่างโอกาสไป ไม่ว่าจะใกล้วันเฉลิมพระชนพรรษาหรือว่าวันสำคัญของทางด้านสถาบันพระมหากษัตริย์ จะนำเข้าโครงการเฉลิมพระเกียรติขึ้นไป เมื่อชาวชุมชนมีสุขภาพที่ดีเราก็มั่นใจว่าชุมชนจะเข้มแข็งและเกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องต่อไป

สงเคราะห์กับงานการศึกษา พระภิกษุสามเณรของเราบวชเข้ามาเพื่อให้มีโอกาสได้ศึกษาเล่าเรียน ท่านส่งเรียนแบบไม่มีเงื่อนไข เรียนสูงถึงไหนก็ได้ พูดถึงเรื่องความภาคภูมิใจ ตั้งแต่ทำโครงการปริยัติธรรมมา ก็เป็นระยะเวลาตั้งแต่ปี ๒๕๔๘ ถึงปัจจุบัน พระภิกษุของจังหวัดกาญจนบุรีที่จบระดับปริญญาเอกมีทั้งหมด ๗๓ รูป คำว่า **ไม่มีเงื่อนไข** ก็คือ จบแล้วจะไปทำงานที่ไหนวัดไหนก็ได้ หรือว่าจะสึกลาเพศไม่ทำงานทำการอะไรก็ได้ เพราะมีความมั่นใจอย่างหนึ่งว่าเขาประสบความสำเร็จไปจากวัด ถึงเวลาคิดถึงวัดเขาจะกลับมาวัดเอง

ท่านยังได้เมตตาเล่าต่อไปว่า อย่างหนึ่งที่ยากจะอวดด้วยความภาคภูมิใจ ก็คือ ได้ร่วม

ทำโครงการแต่งชุดขาวไปโรงเรียนวันอาทิตย์ ณ โรงเรียนอนุบาลทองผาภูมิ ประสบความสำเร็จ จนกระทั่งทุกวันนี้โรงเรียนอนุบาลทองผาภูมิ ในทุกๆ วันพระจะเห็นเด็กๆ แต่งชุดขาวไปโรงเรียน กันสวยงาม

ทุนการศึกษาวันวิสาขบูชา มอบทุนการศึกษาให้เด็กๆ ๓๐๐ คน รวม ๓๐๐ ทุน พ่อแม่ มาด้วยรวม ๖๐๐ คน เท่ากับวันวิสาขบูชามีคนเข้าวัดทำบุญ เกือบ ๑,๐๐๐ คน ในเมื่อคนมา ทำบุญแล้วรู้สึกว่าได้อะไรจากวัดเขาก็อยากจะมาวัด เมื่อมีการเทศน์สอนธรรม ให้ธรรมะช่วย เตือนสติในการดำเนินชีวิต

สงเคราะห์งานด้านเศรษฐกิจกับชุมชน ห่วงใยชาวชุมชนว่ามีรายได้กันหรือไม่ วันหนึ่ง ออกบิณฑบาต ท่านบอกได้ข่าวน้อยแสดงว่าชาวบ้านเศรษฐกิจไม่ค่อยดี เลยชักชวนชาวบ้าน ให้นำสินค้ามาร่วมกันจำหน่าย เพื่อให้เกิดรายได้และกระจายรายได้สู่ชุมชน มีการประสาน เครือข่ายชุมชน ร้านค้าชุมชน เครือข่ายโฮมสเตย์ เครือข่ายรีสอร์ท เครือข่ายร้านอาหาร กับ การบริหารจัดการที่มีความเสมอภาคกัน ให้เกื้อหนุนรายได้และพัฒนาเศรษฐกิจภายในชุมชน ให้เดินไปพร้อมๆ กับคุณธรรมในจิตใจ

การส่งเสริมอาชีพ ด้านการทำเกษตร และมีตลาดรองรับ เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาตาม อย่างเช่น บางคนไปกู้เงินมา ซื้อเมล็ดพันธุ์ ซื้อปุ๋ย ถ้าค่าใช้จ่ายมากกว่ารายได้ ก็จะทำให้เกิดปัญหา หนี้สินตามมา จากสาเหตุที่ไม่มีตลาดรองรับสินค้า จึงต้องช่วยหาตลาดรองรับสินค้าทางการ เกษตรของคนในชุมชน โดยมีการร่วมมือกับทางอำเภอทองผาภูมิจัดทำโครงการผลไม้ของดี ทองผาภูมิ ซึ่งจะมีปีละครั้งในช่วงเดือนมิถุนายน-กรกฎาคม จะมีการนำผลไม้ทุกชนิดที่มีใน

พื้นที่ชุมชน ไปจำหน่ายร่วมกัน และมีเฉพาะ ในส่วนของพื้นที่จริงๆ เท่านั้น ไม่ได้นำมาจาก ที่อื่น ซึ่งมีการติดสติ๊กเกอร์ชุมชน เป็น สัญลักษณ์ จะมีที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์ สามารถ ติดต่อซื้อสินค้าได้ และยังเป็น การการันตี สินค้าของชุมชน ว่าดีจริงและมีคุณภาพไม่ได้

ไปนำสินค้าจากชุมชนอื่นมาจำหน่าย ในส่วนของพืชผักสวนครัว ได้มีการแนะนำให้ปลูกพืช ปลอดภัยพืช ข้อสังเกตจากเวลาเราเปิดตลาดชุมชนเห็นซดที่สุด เมื่อนักท่องเที่ยวมาซื้อสินค้า แม่ค้าแต่ละคนที่มาขายสินค้า จะขายแบบเดี๋ยวมืด หรือไม่ก็มายังไม่ทันจะวาง มีประเภท เขียนจอบไว้ก่อน ฉะนั้นในส่วนนี้ก็ถือว่ามี การสร้างพื้นฐานพร้อมความรู้ทางศีลธรรมให้กับชุมชน เมื่อญาติโยมมีความเป็นอยู่ที่ดีมีกินมีใช้ ต่อไปเวลาวัดมีงานอะไรให้ช่วยเหลือทุกคนก็พร้อมจะ

๑๖๐ | พื้นที่ต้นแบบการสาธารณสุขสงเคราะห์สร้างสังคมสุขภาวะ

มาช่วยวัด และยังเชื่อมโยงไปถึงเรื่องของคดีอาชญากรรม ลักเล็กขโมยน้อย ยาเสพติด แสบไม่มีในชุมชนแห่งนี้ และนี่คือแนวคิดที่ได้ทำอยู่ในขณะนี้ของพระครูวิลาศกาญจนธรรม

สาธารณสุขสงเคราะห์กับงานด้านสิ่งแวดล้อม พืชผักสวนครัว ปลอดภัย พืชสมุนไพรของแต่ละชุมชน จะมีการดูแลส่งเสริมให้แต่ละชุมชนปลูกพืชผักสวนครัวไว้รับประทาน เช่น ข่า ตะไคร้ ฯลฯ โดยที่คนในชุมชนสามารถไปเก็บมารับประทานกันได้ เป็นกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อมที่เกื้อกูลกับคนในชุมชน

การปลูกและรักษาต้นไม้ทุกต้นไว้ ขณะเดียวกันได้สร้างเตาเผา สามารถเผาขยะได้ชั่วโมงละ ๕๐ กิโลกรัม ซึ่งใช้ร่วมกันได้ทั้งชุมชนทั่วหมู่บ้าน เป็นเตาเผาปลอดภัย คือ เมรุย่อยส่วน เพราะที่ใช้ระบบเดียวกัน วัดก็ต้องล้ำหน้าและทันสมัย จัดทำเตาเผาปลอดภัยขึ้นมาในช่วงที่ฝุ่น PM ๒.๕ ทางวัดจึงไม่มีปัญหา เพราะเตาเผาไม่มีควัน

คนเปลี่ยนไป หรือ วัดเปลี่ยนไป วัดเป็นศูนย์กลางชุมชน จริงหรือไม่

เมื่อก่อน วัดเป็นศูนย์กลางของชุมชน บ้าน วัด โรงเรียน ไปด้วยกัน แต่ยุคสมัยเปลี่ยนแปลงไปทำไมปัจจุบันนี้ วัดไม่เหมือนเดิม ต้องมาดูสาเหตุที่ว่า คนเปลี่ยนไป หรือ วัดเปลี่ยนไป ถ้าเกิดวัดเปลี่ยนไปเนื่องจากเปลี่ยนเจ้าอาวาสคนใหม่ ฉะนั้นก็ต้องให้เวลากับชุมชน ในการยอมรับเจ้าอาวาสรูปใหม่ บริหารวัดและทำให้ชุมชนยอมรับ

ทำอย่างไรที่เราจะแก้ไขปรับปรุงจุดนี้ให้ได้ ถ้าเราแก้ไขปรับปรุงตรงจุดนี้ได้ คนจะกลับมาเห็นวัดเป็นศูนย์กลางชุมชนเหมือนเดิม คราวนี้ด้วยความที่เป็นคนสองน้ำ ก็คือปฏิบัติก่อนแล้วค่อยมาเรียน ก็ได้ทำให้เห็นว่าในเรื่องของการพัฒนาวัดนั้น เราจะพัฒนาทางโลกอย่างเดียวไม่ได้ เราต้องพัฒนาพื้นฐานจิตใจเขาด้วย ในขณะเดียวกันก็ต้องพัฒนาพื้นฐานความรู้ด้วยการพัฒนาความรู้พื้นฐานและสภาพจิตใจนั้น ถ้าเริ่มตั้งแต่เด็กจะได้ประโยชน์มากกว่า ก็เลยเน้นไปที่เด็กและโรงเรียนรอบข้าง

งานสาธารณสุขสงเคราะห์ ที่นำไปสู่ ปัจจัยความสำเร็จ

๑. “คน” เป็นเรื่องสำคัญ เราไม่สามารถสร้างให้คนมีความสามารถเท่ากันได้ทุกคน แต่เราสามารถเสริมและพัฒนาคนในเรื่องของการทำงานได้

๒. ความไว้วางใจและโอกาสช่วยสร้างศรัทธา ซึ่งถ้าเค้าไว้วางใจเราสามารถสร้างศรัทธาได้ ซึ่งก็มีสืบทอดกันมาตั้งแต่หลวงปู่สาย และมาต่อยอดกับพื้นที่ได้ จึงโยงกับความสำเร็จมาสู่รุ่นปัจจุบัน

๓. ต้นทุนทางประเพณีและวัฒนธรรม ซึ่งในพื้นที่ชุมชนบ้านท่าขนุน มีทุนทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย จึงเป็นสิ่งที่โยงไปถึงประเพณีและวัฒนธรรมพื้นบ้าน ที่สร้างพลังความสามัคคีของวัฒนธรรมทางเชื้อสายได้เป็นอย่างดี อาทิ ชาวไทยพม่า ที่เคารพและเลื่อมใสในพระพุทธศาสนาจะเน้นการเข้าวัดฟังธรรมในวันสำคัญตามประเพณีที่สืบทอดกันมา

๔. เรื่องของความร่วมมือและความสามัคคี ไม่ว่าจะหลวงพ่อก็จะเอ่ยอะไรก็แล้วแต่ ก็จะมีคณะทำงาน มีเจ้าภาพตัวจริง ซึ่งก่อให้เกิดงานที่สำเร็จและเป็นรูปธรรม

๕. เรื่องของโอกาส มองว่าทุกคนต้องการโอกาสทั้งนั้น อาทิ โอกาสของเด็กที่ขาดการศึกษา และโอกาสของผู้ใหญ่ที่ต้องการมีอาชีพ มีรายได้เสริม เมื่อมีโอกาสก็จะแสดงศักยภาพออกมาได้อย่างมีพลัง

๖. มุมมองความคิด สู่การหารือเพื่อการหนุนเสริมซึ่งกันและกัน

๗. การบูรณาการ ทั้งด้านความคิด บูรณาการทั้งด้านการกระทำ โดยลงมือปฏิบัติ ทำให้เห็นภาพรวมว่าเป็นการเคลื่อนแบบองค์รวม ซึ่งทุกส่วนไม่ได้ใส่เกียร์ว่าง แต่เป็นเกียร์ ๑ เกียร์ ๒ ซึ่งต้องเดินทางเท่าเหมือนกันแต่อย่างไม่มีเครื่องมือที่เป็นรูปธรรม

สาธารณสงเคราะห์ ช่วง สถานการณ์โควิด

ทางวัด จัดสรรงบประมาณให้ชุมชนไปทำโรงทานดูแลเรื่องอาหารทุกอย่างในระยะ เวลา ๒ เดือน ช่วยเหลือคนในชุมชนให้มีชีวิตอยู่รอด อีกทั้งยังมีการให้กำลังใจ ทีม อสม. เย็บแมส แจกคนในชุมชนให้หายเหนื่อยมีพลังและมีกำลังใจในการทำงานเป็นจิตอาสาช่วยเหลือสังคม เพราะหลวงพ่อบอกให้กำลังใจ คนในชุมชนจึงเกิดกำลังใจและมีแรงต่อสู้กับอุปสรรค ที่ผ่านเข้ามา

คำถามทิ้งท้ายของพระวิทยากร

“ในส่วนตัวโยมเองที่ได้ทำงานสนองงานหลวงพ่อก็ดี ได้มีส่วนร่วม โยมปลาบปลื้ม อะไรที่เป็นตัวบอกตัวตนของโยมว่า ณ ตอนนีโยมได้นำสิ่งที่หลวงพ่อดีได้ทำเป็นตัวอย่างแล้วเอาไปใช้ในชีวิตประจำวันของโยมจริงๆ และที่เป็นรูปธรรมแล้วโยมจะบอกต่อไปให้คนรุ่นหลังๆ เพื่อจะให้สิ่งเหล่านี้ไปเกิดและไปก่อในตัวของคนรุ่นใหม่ที่ดี หรือคนที่เขายังไม่รู้ให้เขารู้ก็ดี ในส่วนตัวของโยม โยมนำวิถีของหลวงพ่อบอกไปใช้อย่างไร”

๑๖๒ | พื้นที่ต้นแบบการสาธารณสุขสงเคราะห์สร้างสังคมสุขภาวะ

คำตอบของโยม ๆ

“งานที่ได้ทำทุกวันนี้ เพราะหลวงพ่อกันเป็นผู้นำทางในการทำงานทั้งวัด โยมเป็น อสม. เป็นอาสาสมัครมีจิตอาสาอยู่แล้ว ใครจะมาขอร้องให้ อสม. ไปช่วยสนับสนุนหรือทำงานอะไร ก็เต็มใจช่วยเหลือสังคมอยู่แล้ว”

“ความเสียสละของหลวงพ่อ ที่ทุ่มเท ไม่เหน็ดเหนื่อย เราจึงยอมเสียสละตามรอยหลวงพ่อ”

“หลวงพ่อกับเป็นคนตรงเวลามาก เรื่องของเวลาที่นำไปใช้ในการทำงาน ”

“ เรื่องของการพัฒนาวัดนั้น เราจะพัฒนาทางโลกอย่าง เดียวไม่ได้ เราต้องพัฒนาพื้นฐานจิตใจเขาด้วย ในขณะที่ เดียวกันก็ต้องพัฒนาพื้นฐานความรู้ด้วย ”

พระมหาสงกรานต์์ สนุกโร

เจ้าอาวาสวัดหุกระทิง อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี

ข้อมูลเบื้องต้น

ประวัติความเป็นมาของตำบลเบิกไพร และ วัดหุกระทิง เดิมตำบลเบิกไพรมีลักษณะพื้นที่เป็นป่ารก สมัยก่อนที่มีการสู้รบกันชนเผ่ายวน พม่า มอญ ได้หลบหนีการสู้รบมาอาศัยอยู่ตามริมแม่น้ำแม่กลอง มีการบุกเบิกขุดสร้างถางพงบริเวณป่าเพื่อเป็นที่อยู่อาศัยจึงเรียกกันต่อมาว่าบ้านเบิกไพร และนอกจากจะเป็นที่อยู่อาศัยของคนแล้ว ยังมีสัตว์ป่ามาอาศัยอยู่มากมาย เช่น แรด กระติง โดยสัตว์เหล่านี้อยู่รวมกันเป็นกลุ่มและหากินตามดินโป่ง จึงเป็นที่มาของชื่อ บ้านหุกระทิง ต่อมามีการสร้างวัดจึงได้ตั้งชื่อวัดตามชื่อหมู่บ้าน

วัดหุบกระโทง ตั้งอยู่เลขที่ ๘๗ บ้านหุบกระโทง หมู่ ๑๐ ตำบลเบิกไพร อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี จัดตั้งเมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๐ ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๗๐ สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย ปัจจุบันมีพระมหาสงกรานต์ สุนติกโร เป็นเจ้าอาวาส และเป็นพระวินยาธิการประจำจังหวัดราชบุรี ด้วย ซึ่งทางวัดเป็นที่ตั้งโครงการลานวัด ลานใจ ลานกีฬา ลานบุญ ลานวัฒนธรรม เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๕ และโครงการต่างๆ เพื่อให้ชุมชน ชับเคลื่อนไปด้วยพลัง “บวร” (บ้าน, วัด, โรงเรียน) โดยมีวัดเป็นศูนย์รวมจิตใจและศูนย์กลาง ในการพัฒนาสร้างสังคมสุขภาวะวิถีพุทธ

จุดเริ่มต้นแห่งการพัฒนา

เริ่มจากท่านเจ้าอาวาสองค์เดิม พระครูวิจิตรธรรมธาดา (พาน จิตตสุโข) เป็นพระสงฆ์ที่มีความชำนาญด้านนวัตกรรมการก่อสร้าง และรักษาอนุรักษ์ธรรมชาติจนได้รับฉายา พระสงฆ์นักพัฒนาของ อ.บ้านโป่ง ในเวลานั้น ท่านได้สงเคราะห์สนับสนุนให้ทุนก่อสร้างอาคารเรียน โรงเรียนหุบกระโทง และให้ทุนการศึกษาแก่เด็กนักเรียน แจกจ่ายเครื่องอุปโภคบริโภคให้กับเด็กเล็ก และอนุรักษ์ธรรมชาติโดยการปลูกต้นสักบนพื้นที่ว่างให้เป็นสวนป่าสักด้านหลังเมรุ จนเมื่อวันที่ ๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๘ ท่านมรณภาพด้วยโรคประจำตัวและติดเชื้อในกระแสเลือด ต่อมาพระมหาสงกรานต์ สุนติกโร สืบเชื้อสายจากเจ้าอาวาสรูปเดิม ได้รับการแต่งตั้งให้มาเป็น

เจ้าอาวาสรูปปัจจุบัน เข้ามาสานงานต่อและต่อยอดงานจากท่านเจ้าอาวาสรูปเดิม ท่านได้ใช้ธรรมะในการดึงคนเข้าวัดด้วยความคิดที่ว่า “โยมมาวัดแล้วมีความสุข อันนี้คือกำไร” ถ้าเกิดขาดเหลืออะไรก็ช่วยเหลือตามที่ท่านช่วยได้ แต่ที่เน้นคือเน้นความสุข คนมาวัดต้อง

มีความสุข อันนี้คือกำไรมากกว่าเงินทอง ท่านสอนธรรมะให้คนปล่อยวาง ไม่ยึดติด ก็จะมีความสุข ญาติโยมจึงเข้าวัดมากขึ้น ไกล้วัดมากขึ้น การพัฒนาจึงเริ่มจากจิตอาสา เมื่อญาติโยมมีจิตอาสาโดยใช้วัดเสริมโยม โยมเสริมวัด สร้างกลไกการมีส่วนร่วม เริ่มจากจิตอาสาจากชุมชนรอบวัดที่ศรัทธาในตัวเจ้าอาวาสรูปปัจจุบันเข้ามาร่วมถ่ายทอดองค์ความรู้โดยใช้ลานปลูกต้นสักหลังเมรุที่เจ้าอาวาสรูปก่อนได้ปลูกไว้ในพื้นที่ของวัด สร้างเป็นแปลงเกษตรอินทรีย์ ปลูกข้าว, ปลูกผัก, ปลูกแตงโม, ปลูกทานตะวัน, เลี้ยงควาย เป็นต้น ให้ชาวบ้านนำไปรับประทานที่บ้าน และสร้างเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับชุมชน จากนั้นคุณครูจากศูนย์เด็กเล็กเล็งเห็นประโยชน์

จึงนำพาเด็กเล็กๆ มาทัศนศึกษา เรียนรู้การปลูกข้าว ปลูกผัก ถ่ายรูปกับต้นทานตะวัน ต้นสั๊ก เด็กเกิดความสุขสนุกสนานเพลิดเพลินและได้รับความรู้ไปด้วย จึงทำให้เกิดแนวคิดที่จะสร้างเป็นแหล่งท่องเที่ยววิถีพุทธแนวใหม่ โดยเริ่มดำเนินการไปที่ละก้าว โดยเปิดเป็นตลาดใช้ชื่อ “ตลาดร่มสั๊ก” เพื่อให้เป็นที่จดจำง่าย เพราะพื้นที่เต็มไปด้วยต้นสั๊ก และตลาดก็เป็นสถานที่ให้ชุมชนได้หารายได้จากการนำข้าว พืชผักที่เกิดจากแปลงเกษตรอินทรีย์ที่

ขยายผล ปลูกที่บ้านแล้วเหลือก็นำมาจำหน่าย จากนั้นพัฒนาพื้นที่ให้สวยงาม สร้างหอชมวิว, ร้าน มา-หา-กา-แพบุญ นำเอาประเพณีการกวนกาละแมของคนพื้นที่นั้น มาแสดงจนเกิด กาละแมพันธ์ปี ซึ่งคำเรียกที่มีที่มาจากอายุคนกวนรวมกันเป็นพันธ์ปี เป็นการเผยแพร่ประเพณีพื้นบ้านของชาวตำบลเบิกไพร ต่อยอดเกษตรอินทรีย์ สร้างโรงสี สร้างแบรนด์ข้าวเป็นของตนเองเพื่อให้ติดตลาดมีลูกค้าประจำ ทำหีบห่อให้สวยงามเพื่อเพิ่มมูลค่า ปรับปรุงพื้นที่สร้างแลนด์มาร์คเพื่อให้เป็นตลาดนัดวิถีพุทธ เปิดโอกาสให้ชุมชนนำประเพณีมาเผยแพร่ในรูปแบบของการแสดงดนตรีไทยเกิดกลุ่มนางรำหุบกระตังสัมพันธ์ และมีเวทีที่เปิดโอกาสให้ เด็กนักเรียนในชุมชนได้มาแสดงความสามารถในด้านต่างๆ ให้เป็นที่ประจักษ์

เป้าหมายและวัตถุประสงค์

พระมหาสงกรานต์ สุนติกโร ท่านต้องการพัฒนาให้ชุมชนใช้พื้นที่ของวัดเป็นศูนย์กลางในทุกๆ เรื่อง ท่านเริ่มจากการพัฒนาพื้นที่ของวัดตั้งแต่ด้านหน้าวัด รอบโบสถ์ เรื่อยๆ จนทำให้ชุมชนรอบวัดได้เห็นการพัฒนาไม่หยุด จึงเกิดความเลื่อมใสศรัทธา สนับสนุนการพัฒนาของท่าน จากนั้นท่านมีแนวคิดที่จะให้ชุมชนพึ่งตัวเองได้ โดยใช้ทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๙ โดยโยมจิตอาสาที่มีความรู้ความชำนาญในการเพาะปลูก ทำนา ปลูกผัก มาทำแปลงเกษตรอินทรีย์ในวัดเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ให้ชุมชนนำความรู้ไปเพาะปลูกในเนื้อที่ของตนเอง เก็บผลผลิตเอาไว้กินเองในบ้าน โดยมี SCG ส่งเมล็ดพันธุ์มาให้ ซึ่งปลูกแล้วเหลือกิน ก็ใช้พื้นที่ของวัดในการสร้างตลาดเป็นการเกื้อกูล เกิดลานตลาดร่มสั๊ก ซึ่งเป็นพื้นที่ในการให้ชาวบ้านได้นำพืชผักที่เหลือกินจากที่บ้าน และผลิตภัณฑ์พื้นเมืองนำมาจำหน่ายเพื่อหารายได้ ในช่วงการแพร่ระบาดไวรัสโควิด-19 พัฒนาแหล่งเรียนรู้ฯ ให้เป็นศูนย์เรียนรู้เกษตรวิถีพุทธ วัดหุบกระตัง สร้างให้ชุมชนและญาติโยมมีความสามัคคีกันอันจะก่อให้เกิดกระบวนการที่จะทำให้วัดเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาสร้างสังคมสุขภาวะวิถีพุทธ

หลักการวิธีการเทคนิคในการทำงาน

พระมหาสงกรานต์ สุนติกโร ท่านได้ใช้วิธีสร้างศรัทธาด้วยการทำจริง และใช้ธรรมะในการเจริญศรัทธาญาติโยมให้เกิดจิตอาสา ญาติโยมมีองค์ความรู้อะไร ก็มาแบ่งปันถ่ายทอดให้กันและกัน โดยใช้วัดเป็นศูนย์รวมจิตใจและเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา ก่อให้เกิดการเรียนรู้ เช่น การผลิตกาละแม ซึ่งเป็นประเพณีท้องถิ่น พัฒนาไปเป็นของฝาก เกิดแหล่งเรียนรู้การทำเกษตรอินทรีย์ ทำนาปลูกข้าวอินทรีย์จนสามารถส่งขายทำรายได้ให้กับชุมชน โรงเรียนผู้สูงอายุโดยประยุกต์ใช้หลักสูตรเด็กเล็ก ศูนย์เด็กเล็ก กาแฟบุญตลาตร่มสัก การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงคุณธรรมวิถีพุทธ เป็นต้น

ความสำเร็จที่เกิดขึ้น

จากสมัยก่อนหุบกระทิง ไม่เป็นที่รู้จัก จ้างรถรับจ้างมา รถรับจ้างก็ไม่รู้จัก จนในปัจจุบันเป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงคุณธรรมวิถีพุทธ ที่เป็นที่รู้จักโดยทั่วไป ซึ่งจังหวัดราชบุรีมีระยะทางไม่ไกลจากกรุงเทพมหานคร ทำให้เป็นที่นิยมในการมาพักผ่อนของครอบครัวในวันสุดสัปดาห์ และเป็นแหล่งเรียนรู้ทุกเพศวัย ได้ทั้งความสนุกเพลิดเพลินและความรู้ไปด้วยในตัว ความสำเร็จที่เกิดขึ้นของวัดหุบกระทิง เกิดจากภาวะการเป็นผู้นำของเจ้าอาวาส และการเข้ามามีส่วนร่วม

ของปราชญ์ชุมชน ปราชญ์ชาวบ้านทุกคนที่มีองค์ความรู้มาช่วยกัน จนกระทั่งเกิดกลไกของจิตอาสาที่ไม่หยุดนิ่ง ทำเรื่องเกษตรอินทรีย์ได้ผลผลิต ก็เอาผลผลิตมาแปรรูป เพื่อให้สิ่งเหล่านั้นเพิ่มมูลค่า การเพิ่มมูลค่าได้กลับมาเป็นการพัฒนาพื้นที่ของตัวเอง เพื่อเพิ่ม

ความสุขให้กับคนที่อยู่ในพื้นที่ จนเกิดโครงการต่างๆ มากมาย ใช้พื้นที่ลานสักหลังเมรุจัดตั้งเป็นตลาดนัดชุมชน “ตลาดร่มสัก” จนเกิดคำพูดที่ว่า “ทำป่าช้าให้เป็นสวรรค์” เกิดโครงการลานดนตรีไทย จัดทำเวทีในบริเวณตลาดร่มสัก เพื่อให้เด็กนักเรียนในชุมชนได้มีโอกาสแสดงความสามารถ, โครงการกลุ่มนางรำหุบกระทิงสัมพันธ์ เพื่อให้ความเพลิดเพลินแก่นักท่องเที่ยว, โครงการกวนกวนกาละแมบุญบนพื้นที่ลานสักตลาดร่มสัก เป็นการเผยแพร่ประเพณีและวัฒนธรรมของชาวเบิกไพร และจำหน่ายเป็นของฝากให้กับนักท่องเที่ยวด้วย อีกทั้งชุมชนยังร่วมกันจัดโครงการบรรพชาอุปสมบทหมู่เพื่อเฉลิมพระเกียรติ โครงการบรรพชาสามเณรและบวชศีลจาริณี ภาคฤดูร้อน เพื่อเฉลิมพระเกียรติ โครงการทอดผ้าป่าการศึกษาเพื่อเป็นทุนการ

๑๖๘ | พื้นที่ต้นแบบการสาธารณสุขสงเคราะห์สร้างสังคมสุขภาวะ

ศึกษาให้กับเด็กนักเรียนทุกปี โครงการทอดผ้าป่าโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลเบิกไพร โครงการจัดตั้งโรงงานเพื่อแจกจ่ายสิ่งของจำเป็นแก่สาธุชนที่ได้รับความเดือดร้อนจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัส โควิด-19 โครงการ “มอบทาน มอบธรรม” แก่ผู้ป่วยติดเตียง โครงการสงเคราะห์ผู้ประสบอัคคีภัย โครงการปลูกต้นไม้ในใจคน ปลูกคนให้รักขสิ่งแวดล้อม โครงการจัดงานสัปดาห์ส่งเสริมพระพุทธศาสนา เนื่องในเทศกาลวันมาฆบูชา วันวิสาขบูชาและวันอาสาฬหบูชา เป็นต้น

ปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไข

ในตอนแรกอุปสรรคที่เกิดขึ้นขณะนั้น คือ เจ้าอาวาสรูปปัจจุบันมีอายุ ๓๐ กว่า เท่านั้น อายุพรรษาน้อย น้อยทั้งคุณวุฒิ และวัยวุฒิ ทำให้ขาดความน่าเชื่อถือ ผู้หลักผู้ใหญ่ในชุมชนยังไม่เกิดความศรัทธา แต่ด้วยความตั้งใจจริง ในการที่จะพัฒนาวัด จนทำให้ชุมชนเปิดใจยอมรับท่านในเวลาต่อมา

ภาคีเครือข่ายและการมีส่วนร่วม

ด้วยความตั้งใจของพระมหาสงกรานต์ สุนติกโร ท่านต้องการให้วัดเป็นศูนย์รวมจิตใจ และศูนย์กลางการพัฒนา ทำให้เกิดความร่วมมือในหลายภาคส่วน ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน ชาวบ้าน ครู อาจารย์ องค์กรบริหารส่วนตำบล เป็นต้น ก่อให้เกิดสถานที่ท่องเที่ยววิถีพุทธแนวใหม่ มีทั้งศูนย์เรียนรู้เชิงธรอินทรีย์, หอชมทัศนียภาพ ๓๖๐ องศา, ร้านกาแฟ มา-หา-บุญ (The story of Ma-Ha Cafeboon), ครอบครัวยุวเฝ้าฝอ พ่อบุญพา แม่วาสนาและน้องโควิด, สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ “คุณลุงทำนา คุณป้าทำสวน”, สระมุจลินท์ และพญานาค, ชมกระต่าย เป็นต้น คุณครูจากโรงเรียนต่างๆ นำเด็กนักเรียนมาทัศนศึกษาได้รับความเพลิดเพลิน และสนุกสนาน และความรู้เชิงเกษตรอินทรีย์วิถีพุทธ ด้วยนักท่องเที่ยวจากที่ใกล้เคียงต่างนิยมมาถ่ายรูปเช็คอินภายในสถานที่ศูนย์การเรียนรู้เชิงวิถีพุทธ วัดหุบกระต๊อง ที่จัดไว้

อย่างสวยงามเป็นสัดส่วน เมื่อนักท่องเที่ยวเดินเหนื่อยแล้ว ก็มานั่งจิบกาแฟที่ร้านร้านกาแฟ มา-หา-บุญ (The story of Ma-Ha Cafeboon) ซึ่งเป็นร้านกาแฟของทางวัด รายได้ของร้านกาแฟเป็นของวัดทั้งหมดถือเป็นการทำบุญไปในตัว หากหิว ในตลาดร่มสั๊ก ก็มีอาหารจำหน่าย

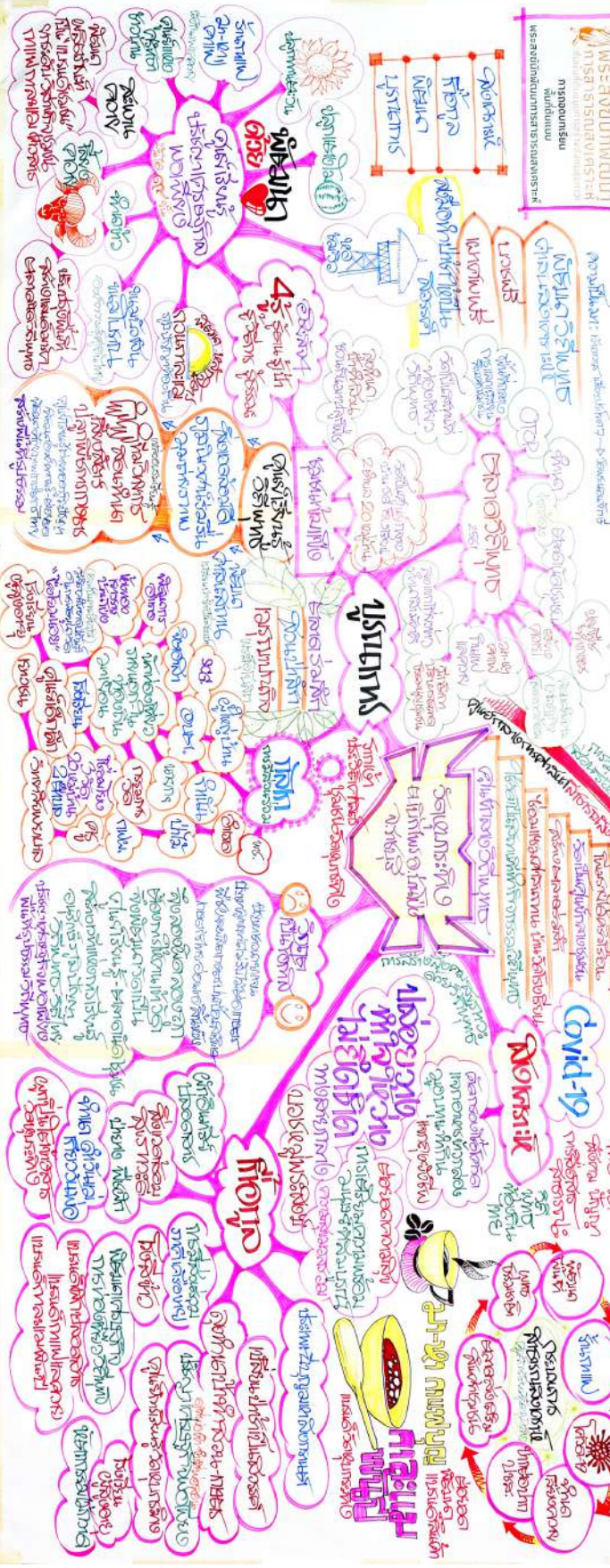
ให้เลือกซื้อ เลือกริม และมีผลิตภัณฑ์สินค้าของชาวบ้านมากมายให้เลือกซื้อติดมือไปฝากคนทางบ้านได้อีกด้วย และด้วยแนวคิดทางพระพุทธศาสนาที่มีเป้าหมายมุ่งเน้นเรื่องการแบ่งปันความสุข และการใช้ประโยชน์ร่วมกันพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลาง ศูนย์รวมจิตใจของชาวบ้านในการสร้างงาน สร้างรายได้ให้กับชุมชน พระมหาสงกรานต์ สุนติกโร จึงได้รับการพิจารณาคัดเลือกให้ได้รับรางวัล “คนดีศรีราชบุรี” ตามโครงการราชบุรีเมืองวิถีพอเพียงที่ยั่งยืน กิจกรรมขับเคลื่อนจังหวัดคุณธรรม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ซึ่งนับได้ว่าเป็นพระสงฆ์นักพัฒนาต้นแบบที่แท้จริง

“ชาวบ้านส่วนใหญ่แต่เดิมจะมาทำบุญเฉพาะวันพระ วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา นอกจากนั้น ก็จะมีเข้ามาบ้างแต่ไม่มาก ทีนี้จึงมีกุสโลบายว่า ทำอย่างไรให้ญาติเข้ามาที่วัดมากขึ้น พยายามทำให้วัดเป็นสถานที่ที่ญาติโยมมารวมตัวกัน ทำกิจกรรม เพื่อความสามัคคีในหมู่คณะของชาวบ้าน”

คู่มือการดูแลสุขภาพจิตของผู้ป่วย COVID-19 (Psychological Care Manual for COVID-19 Patients)

พระครูใบฎีกากวนารต รมุมานนุโท

เจ้าอาวาสวัดเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์

เบื้องต้นแห่งการพัฒนา

พระครูใบฎีกากวนารต รมุมานนุโท ท่านบรรพชาสามเณรที่จังหวัดศรีสะเกษ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๑ ณ วัดกลางขุนันธ์ อำเภอขุนันธ์ จังหวัดศรีสะเกษ เพื่อศึกษาเล่าเรียนทั้งมัธยมศึกษา ตอนต้นและตอนปลาย โดยโรงเรียนการกุศลของวัด

พระครูสุพัฒนกิจจากรณ์ (พระอาจารย์ชลฤทธิ์) ในอดีตท่านเป็นหัวหน้าฝ่ายบุคลากร ของโครงการพระธรรมจาริก ท่านส่งตัวมาฝากไว้ที่วัดศรีโสดา จังหวัดเชียงใหม่ หลังจากนั้น ทางวัดศรีโสดาพิจารณาพื้นที่ปฏิบัติงานให้ ส่งไปฝึกงาน ๓ เดือน ที่อำเภอภักดีชุมพล จังหวัด เชียงใหม่ เมื่อปฏิบัติศาสนกิจเสร็จเรียบร้อยแล้ว ก็เดินทางมาปฏิบัติศาสนกิจที่อำเภอเขาค้อ โดยขณะนั้น ยังเป็นสามเณร มากับทีมงานพระอาจารย์ ดร.พระอรุณเมธี ขออาศัยอยู่ที่ ศูนย์สงเคราะห์ชาวเขาเก่า เป็นที่อยู่ชั่วคราว ปี พ.ศ. ๒๕๔๘-๒๕๕๐ และแล้วทีมงาน

พระอาจารย์อรุณ ซึ่งเป็นนิสิตของ มจร. เชียงใหม่ ก็เดินทางกลับ โดยเหลือเพียงสามเณรภูวนารถ และเพื่อนอยู่ที่เขาค้อตามเดิม หลังจากนั้นได้หาสถานที่สร้างศูนย์พัฒนาฯ แล้วมาเจอที่ดินผืน ปัจจุบันนี้ จึงขอประชาคมตำบล ได้รับการอนุมัติสร้างเมื่อวันที่ ๒๘ สิงหาคม พ.ศ.๒๕๕๐ จึงเป็นเหตุแห่งการสร้างและการพัฒนามาจนถึงปัจจุบัน เมื่อสร้างศูนย์อบรมศีลธรรมและส่งเสริมพระพุทธศาสนาบนพื้นที่สูงบ้านเข็กน้อยได้ ๑ ปี ก็เดินทางกลับไปอุปสมบทเป็นพระภิกษุที่จังหวัดศรีสะเกษ เมื่อปี พ.ศ.๒๕๕๑ เมื่อได้รับการอุปสมบทแล้วก็เดินทางมาปฏิบัติศาสนกิจต่อบ้านเข็กน้อย

วัดเข็กน้อย เป็นที่พักสงฆ์ซึ่งมีความพิเศษโดดเด่นกว่าที่อื่นคือเป็นโครงการของพระธรรมจาริก ได้รับมอบหมายเป็นศูนย์กลางในการดูแลประสานงานจังหวัดสุโขทัย-พิษณุโลก-เพชรบูรณ์-กาญจนบุรี ส่วนเครือข่ายของศูนย์คือ อาศรมพระธรรมจาริก

แรงบันดาลใจให้ทำสิ่งท้าทาย จนกลายเป็นผลกึ่งอกงาม

เนื่องจากแต่ก่อนนั้นเป็นสามเณรน้อย มีความกระฉับกระเฉงแข็งขัน โดยเหตุที่ว่าที่นี่ไม่มีวัดในพื้นที่จึงมีความคิดอยากจะทำอะไรบางอย่างที่ท้าทายกับชีวิตในวัยหนุ่ม จึงได้บุกเบิกจนสร้างศูนย์อบรมศีลธรรมและส่งเสริมพระพุทธศาสนาบนพื้นที่สูงบ้านเข็กน้อยได้สำเร็จ ภายหลังจากนั้นก็เบาบางลง ก็ได้ปฏิบัติศาสนกิจตามปกติ โดยมีพระผู้ใหญ่หลายรูปที่ท่านเป็นแรงบันดาลใจแล้วก็เป็นผู้ผลักดันให้เกิดที่นี่

รูปที่หนึ่ง ก็คือหลวงพ่อ**พระราชสุเมธี** หลวงปู่เหลียม ที่วัดภูตวนาราม จังหวัดเลย ท่านเป็นผู้ที่เริ่มสร้างที่นี่

รูปที่สอง หลวงพ่อ**พระปริยัติพัชรภรณ์** รองเจ้าคณะจังหวัดเพชรบูรณ์ วัดไพธสณฑ์ ศักดาราม ท่านเป็นผู้นำพาสร้างอีกเช่นกัน ในช่วงแรกๆ ซึ่งไม่มีอะไรเลย มีแต่บาตร มียาม มีหนังสือไม่กี่เล่ม ไฟไม่มี น้ำไม่มี มีแต่หญ้าคากับป่าไผ่ แล้วก็เริ่มสร้างตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

และในฐานะโครงการพระธรรมจาริก ซึ่งมีเจ้าประคุณ**สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า** พระมหารัชฆังคลาจารย์ วัดปากน้ำ ท่านเล็งเห็นว่าที่นี่ควรมีวัด จึงผลักดันมอบหมายพระผู้ใหญ่ให้มาช่วยดูแลในการก่อสร้าง และท่านยังเดินทางมาดูแลเยี่ยมชมนานปี พ.ศ. ๒๕๕๐ - ๒๕๕๑ อีกส่วนหนึ่ง พระเถระวัดศรีโสดา จ.เชียงใหม่ ก็เดินทางมาเยี่ยมอยู่บ่อยครั้ง เช่น หลวงพ่อพระครูมงคลคุณากร

หลวงพ่อบุญธรรม อติตพระนักพัฒนาสงเคราะห์ชาวเขา ท่านก็เข้ามาช่วยดู มีหลวงพ่อบุญธรรมพระเทพโกศล ก็มาบอຍเช่นกัน หลวงพ่อบุญธรรมพระเทพกิตติเวที ประธานพระธรรมจาริก วัดเบญจมบพิตร ก็มาบอຍ มีพระเถระ ซึ่งอยู่เบื้องบน ท่านมาช่วยหนุนเสริมจนเกิดที่นี้ขึ้น

ชุมชนชาวม้งที่ใหญ่ที่สุดในเมืองไทย

ที่ตำบลเข็กน้อยนี้ เป็นชุมชนของชาวม้งที่ใหญ่ที่สุดในเมืองไทย มีประมาณ ๔,๐๐๐ หลังคาเรือน มี ๑๒ หมู่บ้าน มีชาวพุทธประมาณ ๗๐% มีชาวคริสต์ประมาณ ๓๐% ในส่วน ๗๐% ที่เป็นชาวพุทธ เป็นชาวพุทธที่นับถือบรรพบุรุษดั้งเดิม การเข้าถึงชาวบ้านจริงๆ วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของเขา คือ คนม้งจะไม่เหมือนกะเหรี่ยง การเข้าถึงยากกว่ากะเหรี่ยง เพราะเขายังถือบรรพบุรุษ มีอะไรเขาไม่ค่อยเข้าพุทธ คือมาทำบุญก็อาจจะมา แต่เรื่องพิธีอย่างอื่นก็คล้ายๆ กัน เพราะเขามีของประเพณีวัฒนธรรมของเขาอยู่แล้ว มีรูปแบบและระเบียบแบบแผนเดิม ซึ่งพระครูใบฎีกาภูวนารถ ธรรมานนโท ท่านได้มาพัฒนาที่นี่ได้ก็ถือว่ามีความเจริญก้าวหน้า และเติบโตอย่างรวดเร็ว เพราะคนที่มาอยู่ที่นี่ สมัยก่อนที่พระธรรมจาริกมาเผยแผ่พระพุทธศาสนาเมื่อปี ๒๕๑๗-๒๕๑๙ มาอยู่ที่นี่อยู่ไม่ได้ เพราะว่าเป็นถิ่นที่กันดาร แล้วก็ไม่มีความสะดวก ถ้าไม่มีความอดทน ก็อยู่ไม่ได้ อยู่ได้สักพักหนึ่งก็ลาสิกขาทั้งหมด

ชาวบ้านกับวัดต่างพึ่งพาอาศัยกันด้วยดีตลอดมา ชาวม้งที่นี่มีคุณลักษณะแตกต่างจากที่อื่น เช่น เรื่องวิถีชีวิต เรื่องความเป็นอยู่ มีกำนัน มีผู้นำชุมชน และชาวบ้านหลายคน มาช่วยพัฒนา มาช่วยสร้างวัด มาช่วยดูแลสวนเกษตร แล้วก็มาอุปฐากดูแลพระเณร

ช่วยดูแลเด็กบ้านในบ้นค่อนข้างดีมาก มีการเกื้อหนุนกันระหว่างวัดกับชุมชนชาวบ้าน เช่น มีผู้ได้รับความเดือดร้อนตกทุกข์ได้ยาก ก็มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน การสร้างบ้านให้ผู้ยากไร้ การให้ที่ทำกิน ส่งเสริมการศึกษาเยาวชนให้ได้รับการศึกษาในระดับอุดมศึกษา การช่วยเหลือผู้ยากไร้ ผู้พิการ ผู้สูงอายุ ถือได้ว่าวัดเป็นมีภารกิจด้านหนึ่งคือการช่วยเหลือประชาชน วัดจะต้องยื่นมือเข้าไปช่วยอย่างเต็มที่ เช่น ครอบครัวที่ไม่มีที่ดินทำกิน ทางวัดก็ซื้อที่ดินให้โดยไม่คิดค่าใช้จ่าย ช่วยเหลือให้ปลูกข้าวพริบ้าง ค่าพันธุ์เมล็ดพริบ้าง ให้ผลไม้ ให้ต้นไม้ ไปปลูก ให้เขาเก็บกินและจำหน่าย ในส่วนที่เขาจำหน่ายได้ก็สามารถนำมาทำบุญกับทางวัดได้ตามกำลังศรัทธา ตลอดถึงผลผลิตต่างๆ อันเกิดจากการเพาะปลูกก็นำมาถวายพระ นำมาเลี้ยงเด็กนักเรียน

๑๗๔ | พื้นที่ต้นแบบการสาธารณสุขสงเคราะห์สร้างสังคมสุขภาวะ

ถือได้ว่าเป็นการเกื้อกูลกันและกัน

อาชีพชาวบ้านที่ส่วนใหญ่จะเป็นชาวเขาเผ่าม้ง แล้วก็มีเมียอยู่ประมาณ ๒-๓ ครอบครัว นอกจากนั้นจะเป็นคนพื้นราบที่มาจากชาย ได้แฟนอยู่ที่นี้ ส่วนใหญ่อาชีพที่นี้คือการทำเกษตร เลี้ยงสัตว์ ส่วนใหญ่จะเป็น วัว ควาย ส่วนการเกษตรจะเป็นการทำนา ทำไร่ ปลูกชิง ปลูกผักกะหล่ำ ก็จะหนักไปทางข้าวไร่ ทำประมาณ ๙๐% ครอบครัว (ถ้า ๑๐๐ ครอบครัว จะทำประมาณ ๙๐ ครอบครั้ว) ข้าวไร่ส่วนใหญ่จะเป็นข้าวเจ้า ส่วนข้าวเหนียวก็จะเป็นพันธุ์ข้าวลิ้มผั่ว แต่ที่นี้ส่วนใหญ่จะเป็นข้าวเจ้า

อีกสิ่งหนึ่งที่เป็นเอกลักษณ์อันปรากฏในความเป็นบริบทท้องถิ่นคือเรื่องวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น มีมหรหรมปีใหม่ม้ง เป็นงานมหรหรมระดับโลกที่พี่น้องชาวม้งจากทั่วโลกมาเที่ยวที่นี้ มาชมศิลปวัฒนธรรมแบบดั้งเดิม มีการถ่ายทอดวัฒนธรรมจากรุ่นสู่รุ่น มีการรักษามาเป็นอย่างดีจากบรรพบุรุษจนถึงปัจจุบัน จัดงานเดือนธันวาคมกับเดือนมกราคม ๙ วัน ๙ คืน เป็นการฉลองประจำปีหลังจากฤดูกาลเก็บเกี่ยวเสร็จแล้ว เป็นงานที่ยิ่งใหญ่ มีนักร้องนักแสดงมาร่วมมากมาย นอกจากนั้นแล้ว ยังมีการจัดงานประจำปีอื่นๆ เช่น งานสงกรานต์ ปีใหม่ มีกลุ่มชมรมคนรักครอบครัว มาช่วยกิจกรรมของทางวัดและกิจกรรมชาวบ้าน มีกลุ่มชาวบ้านหมุนเวียนงานกัน มีทั้งชาวพุทธ ชาวคาทอลิก ชาวคริสต์ เกิดการมีส่วนร่วมที่สมานความเข้าใจกันในการทำงาน ดึงคนมาทำงานช่วยกัน จึงเป็นกลุ่มคนที่เข้มแข็ง ทีมชมรมคนรักครอบครัว ทีมต่างศาสนา ช่วยกันในเชิงศาสนสัมพันธ์ เมื่อมีงานจะเชิญมาร่วมด้วยช่วยกัน เช่น การจัดงานวันเด็ก วันลอยกระทง ตลอดถึงการร่วมประชุมแก้ไขปัญหาในพื้นที่

ปัญหาเพื่อการพัฒนา ปัญญาเพื่อการจัดการที่ยั่งยืน

ประชากรที่นี้ค่อนข้างหนาแน่น พื้นที่ทำกินไม่เพียงพอ คนส่วนใหญ่ที่อยู่ก่อนแล้วจะมีพื้นที่อยู่บ้าง ส่วนที่เข้ามาอาศัยอยู่ทีหลังแทบจะไม่มีพื้นที่ทำกิน ทำให้ต้องไปหาเช่าที่ต่างตำบลต่างอำเภอ หรือต่างจังหวัดก็มี ในอดีตมีชาวบ้านบางส่วนค่อนข้างไม่เห็นด้วยกับการสร้างวัด แต่เป็นส่วนน้อย ถือว่ายังไม่เป็นปัญหาใหญ่เท่าที่ควร การทำงานจึงราบรื่นผ่านพ้นไปด้วยดี และมีเรื่องของที่ดินซึ่งเป็นที่ดินราชพัสดุจึงเป็นอุปสรรคต่อการบริหารจัดการอยู่บ้าง และมีประชาชนอาศัยอยู่เยอะ โดยมีการอพยพมาจากพื้นที่อื่นๆ มาอาศัยอยู่ที่นี่ ทำให้การจัดสรรทรัพยากรไม่เพียงพอ เช่น ด้านการสาธารณสุข โภค น้ำประปา ถนน ที่ดินทำกิน ในส่วนคณะสงฆ์ท่านสนับสนุนการดำเนินงานเต็มที่เพราะในอดีตมีเจ้าประคุณสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้าคุณครูท่านเคยเป็นเจ้าของคณะใหญ่หนเหนือ และเป็นประธานพระธรรมจาริก เมื่อมีการพัฒนาพื้นที่บ้าน

เข็มน้อยนี้ คณะสงฆ์จึงมีส่วนช่วยเสริมหนุนให้การปฏิบัติศาสนกิจงายขึ้น ส่วนทางราชการนั้น เนื่องจากงานพระธรรมจาริกเป็นบทบาทของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ทำให้ราชการมีส่วนเกี่ยวข้องต่อการดำเนิน เช่น ศูนย์พัฒนาราษฎรบนพื้นที่สูงเพชรบูรณ์ พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดเพชรบูรณ์ ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดเพชรบูรณ์ บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งเป็นหน่วยงานในสังกัดของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) ทางกระทรวงมาดูงานและเยี่ยมชมที่แห่งนี้บ่อยครั้ง นำโครงการต่างๆ มาจัดกิจกรรม จัดอบรม วางแผน หรือมาใช้สถานที่ มาขอความร่วมมือ

บ้านใบบุญ สนับสนุนเยาวชน เกื้อกูลชาวบ้านด้วยหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

มีการขยายงานคือกำลังดำเนินการสร้างอาคารพระธรรมจาริกที่บ้านตะโป๊ะปุ อำเภอนาทอง จังหวัดตาก ทางวัดเข็มน้อยเป็นศูนย์กลางที่หนุนเสริมงานพระธรรมจาริกในจังหวัดตาก จังหวัดเชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน และหลากหลายพื้นที่ ขณะนี้สร้างไปหลายแห่ง และที่กำลังดำเนินการอยู่ในขณะนี้คือที่บ้านตะโป๊ะปุ อำเภอนาทอง จังหวัดตาก ที่บ้านบราเด อำเภอนาทอง บ้านผาแดง เรวอคี อำเภอนาทอง จังหวัดตาก แล้วก็กำลังสร้างโรงเรียนที่อำเภอนันทบุรี จังหวัดตากด้วย ส่วนงานประจำที่ทำอยู่นั้น พระอาจารย์ภูวนารถ ท่านได้พัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กเยาวชนด้วยโอกาส ชื่อว่า “บ้านใบบุญ” มีสมาชิกอยู่ทั้ง ๓๗ คน เป็นงานประจำที่

รับผิดชอบอยู่ทุกวัน ตั้งแต่ตื่นเช้าจนถึงเด็กเข้านอน มีการให้ทุนการศึกษา สนับสนุนทุกมิติ

นอกจากนั้น ยังได้ทำเรื่องสิ่งแวดล้อม ทำการเกษตรพอเพียง สร้างศูนย์เศรษฐกิจพอเพียง หนุนเสริมชาวบ้านทำเรื่องสัมมาชีพ

ปลูกป่า ๓ อย่าง ประโยชน์ ๔ อย่าง ทำหลากหลายพื้นที่ไม่ว่าจะเป็นเพชรบูรณ์ พิษณุโลก สุโขทัย ตาก เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน น่าน ก็ไปส่งเสริมการปลูก นอกจากการปลูกแล้ว ยังมีการดูแลให้สิ่งที่ทำนั้นสามารถเติบโตขึ้นมาอย่างยั่งยืนได้

และยังได้ดูแลพี่น้องเผ่ามะระบรี (ผีตอเหลือง) ที่บ้านบุญยืน อำเภอล้อมกวาง จังหวัดแพร่ โดยตั้งใจจะไปพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวบ้านที่นั่นอีกด้วย

ส่วนอีกโครงการที่เป็นความภาคภูมิใจของพระอาจารย์ภูวนารถ ฐมมานนุโท คือโครงการ

๑๗๖ | พื้นที่ต้นแบบการสาธารณสุขสงเคราะห์สร้างสังคมสุขภาวะ

บัณฑิตคืนถิ่น รับผิดชอบกำพวดและด้อยโอกาสมาดูแลและส่งเสริมจนจบระดับปริญญาตรีปริญญาโท เมื่อเรียนจบแล้วก็กลับมาเป็นผู้ใหญ่บ้านบนดอยบ้าง เป็นผู้นำชุมชนบ้าง เป็นจิตอาสาช่วยงานสังคม บางส่วนกลับมาช่วยงานวัด ทางวัดต้องการองค์ความรู้หรือทักษะความสามารถบุคคลด้านคอมพิวเตอร์ ก็ส่งเด็กเยาวชนไปเรียนคอมพิวเตอร์ หรือด้านไฟฟ้าก็ส่งเสริมไฟฟ้า ต้องการนิติศาสตร์นักกฎหมาย ส่งเรียนกฎหมาย สุดท้ายแล้วทางวัดก็ได้คนมาช่วยทำงานเกือบทุกด้าน ซึ่งบรรดาเด็กเยาวชนต่างๆ มาจากหลากหลายพื้นที่ที่เข้ามาร่วมโครงการ มาจากแม่ฮ่องสอน เชียงใหม่ เชียงราย ตาก ทางวัดดูแลอย่างเต็มความสามารถ เป็นความภาคภูมิใจที่มีการรับเด็กที่อยู่แหล่งทุรกันดาร มาส่งเสริมจนเรียนจบปริญญา มาอยู่ที่นี่ มีความพร้อมในเรื่องสาธารณสุขโรคและเครื่องอุปโภค โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กเยาวชนได้เรียนรู้ประสบการณ์การทำงานที่วัดด้วย

ทีมงานเข้มแข็ง เป็นแรงหนุนให้มั่นคง

สำหรับทีมงานหรือบุคลากรในการทำงานของวัดเข็กน้อย มีทีมเสริมจากภายนอกที่ทางวัดสามารถเชิญทุกทีมงานในส่วนที่ต้องการในแต่ละด้านให้มาร่วมทำงานได้ ซึ่งมีทีมที่ทำอยู่ด้วยกัน ๒๐ รูป/คน มีทั้งพระภิกษุและฆราวาส ประกอบด้วย ทีมขับรถ การเงินการบัญชี ทีมประสานงาน ทีมติดตามดูแลปฏิญาณพระสงฆ์ โดยมีการแบ่งบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจน และยังมีกรรมการตั้งคณะกรรมการวัด เพื่อการประสานดูแลความช่วยเหลือในด้านต่างๆ ที่สามารถสนองต่อความต้องการของวัดได้ หากมีการจัดกิจกรรมหรืองานใหญ่ๆ จะมีทีมชีวิตคู่ ทีม ขจก. ซึ่งเป็นองค์กรจากคาทอลิกมาช่วยเสริม เป็นทีมงานที่มีคุณภาพ ทั้งการจัดระเบียบวางแผน ยกให้เป็นฝ่ายจัดการ ส่วนทางวัดเข็กน้อยเป็นฝ่ายสนับสนุนด้านสถานที่ หากเป็นงานปกติทั่วไปเป็นทางวัดบริหารจัดการโดยมีทีมงานดังกล่าวมาแล้วเป็นผู้ร่วมดำเนินการให้ย่างเดินไปได้ด้วยดี

การมอบหมายงานมีการมอบหมายตามความถนัดของแต่ละบุคคล จึงเป็นการสร้างคุณภาพของศักยภาพทีมงานได้เป็นอย่างดี ทุกคนมีความรู้สึกชอบและสนุกกับการทำงาน มีหลักประกันด้านศรัทธาและมีจิตอาสาโดยไม่หวังค่าตอบแทน พร้อมทำงานด้วยความตั้งใจจริงในการจัดงานใหญ่ ระดับคนมาร่วมงาน ๑ – ๒ พันคน จึงไม่เกินกำลังของทีมงาน เช่น หมู่บ้านรักษาศีล ๕ มีการช่วยเหลือกันทุกภาคส่วน ทั้งศาสนาพุทธและศาสนาคริสต์ ช่วยเหลือกันเพื่อเป้าหมายคือความสุขของส่วนรวม การจัดงานลอยกระทงมีการเชิญแขกผู้ใหญ่มีนายอำเภอมาร่วมงานก็ได้รับความชมว่าจัดงานได้ดี เพราะการทำงานมีกลไกที่สำคัญคือความคล่องตัว

ของทีมงาน มีวัสดุอุปกรณ์ พาหนะ สถานที่ และเครื่องมือที่หลากหลาย เตรียมพร้อมสำหรับงานใหญ่และงานเล็ก

การจัดการพื้นที่ที่มีการแบ่งหน้าที่ให้พระภิกษุแต่ละรูปรับผิดชอบงานต่างๆ ดูแลเด็ก ดูแลการเกษตรและปศุสัตว์ ดูแลการบริหารจัดการทั่วไป เน้นเรื่องการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนให้คนมีความรับผิดชอบ มีจิตสาธารณะ มีจิตอาสา จึงทำให้การทำงานมีระบบระเบียบแบบแผน คือ การจัดการทรัพยากรมนุษย์ที่ดี

ทำปัจจุบันให้มีคุณภาพ ขยายเครือข่ายเพื่ออนาคต

อนาคตเป็นสิ่งที่เนื่องเกี่ยวกับปัจจุบัน สิ่งใดที่ทำแล้วมีความยั่งยืนย่อมส่งผลให้อนาคตมีความยั่งยืน ซึ่งทุกสิ่งอย่างของงานที่วัดเข็กน้อยนี้เป็นเช่นนั้น ซึ่งพระอาจารย์ภูวนารถได้ตั้งเป้าหมายให้วัดเข็กน้อยเป็นศูนย์กลางในการให้การช่วยเหลือในการให้การสนับสนุนส่งเสริมภารกิจ เผยแผ่พระพุทธศาสนาและพัฒนาชุมชนบนพื้นที่สูงบนดอยต่างๆ ในประเทศไทย เช่น การหนุนเสริมให้เกิดการพัฒนา การหนุนเสริมให้เกิดมีวัด มีสำนักสงฆ์ มีศูนย์พระธรรมจาริก ในท้องที่ที่ยังไม่มี แล้วก็การหนุนเสริมให้มีการสร้างโรงเรียนในถิ่นทุรกันดารที่ยังไม่มีโรงเรียน ซึ่งเป็นภารกิจที่ทำอยู่แล้ว ปีหนึ่งๆ ก็จะสร้างโรงเรียน ๒-๓ แห่ง วัดประมาณ ๒-๓ แห่ง ต่อปี จึงเป็นเป้าหมายสำคัญ คือ ๑) ทำงานประจำให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพมากขึ้น ๒) ขยายพื้นที่เครือข่ายเป็นศูนย์กลางในการประสานงานในการสนับสนุนพื้นที่ต่างๆ

เครือข่ายการสนับสนุนความร่วมมือต่างๆ มีทั้งราชการและเอกชน เช่น กรมการพัฒนาชุมชน หน่วยงาน NGO มาช่วยขับเคลื่อนในพื้นที่ มีการรวมกลุ่มชาวบ้านที่ทำการเกษตรให้เห็นความสำคัญในการทำเกษตรสมัยใหม่ ใช้พื้นที่น้อย ใช้น้ำน้อย เช่น โครงการหลวง เป็นต้น สร้างความเข้าใจให้แก่ชาวบ้าน ตั้งกลุ่มสหกรณ์ ใช้พื้นที่ฝึกแปลงรวมที่ดอยแม่สลับ สร้างเป็นหมู่บ้านดั้งเดิมคือใช้วิถีดั้งเดิม ปลูกผักหรือทำการเกษตรปลอดสารเคมี

ฉะนั้นแล้ว ด้วยความที่พระใบฎีกาภูวนารถ ธรรมานนโท ท่านเป็นผู้ที่มีความตั้งใจจริง

ทำงานด้วยวิริยะอุตสาหะ จึงเป็นศูนย์รวมใจให้ชาวบ้านได้พึ่งพิง และชาวบ้านยังพร้อมใจกันสนับสนุนการช่วยเหลือกิจการของวัดเป็นอย่างดี มีการวางเป้าหมายให้วัดเข็กน้อยเป็นศูนย์กลางในมิติของการเผยแผ่ การพัฒนาสามารถเป็นที่พึ่งกับผู้ตกทุกข์ได้ยากหรือผู้

๑๗๘ | พื้นที่ต้นแบบการสาธารณสงเคราะห์สร้างสังคมสุขภาวะ

ต้องการความช่วยเหลือในทุกมิติ เพื่อเป็นการสนองต่อความต้องการที่แท้จริงของชุมชน สร้างวัดให้เป็นที่เลื่อมใสศรัทธา เป็นที่ดึงดูดผู้คนเพื่อการบำเพ็ญสิ่งดีงาม

และท่านยังได้ปิดท้ายด้วยข้อเสนอว่า อยากให้พระผู้ใหญ่ได้รับรู้รับทราบ ได้มีการช่วยเหลือวัดเล็ก “บ้านเบี้ยกัณดาร หรือจะสู้ ๑ สังฆทานวัดในกรุง” อยากให้วัดที่อยู่ในเมืองหรือในกรุงสักวัดหนึ่งได้อุปการะดูแลหมู่บ้านหรือโรงเรียน วัด บนดอยสักหนึ่งแห่ง เช่น วัดแห่งนี้ เป็นวัดใหญ่ได้ดูแลผู้คนบนดอยนี้ โดยนำสังฆทาน สิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ ดูแลช่วยเหลือในส่วนของจุดที่รับอุปถัมภ์ วัดในกรุงมี ๑๐ วัด ๑๐๐ วัด ก็มีเป้าหมายได้มาช่วยพัฒนาถิ่นทุรกันดาร รวมทั้งสนับสนุนพลัง บวร ในพื้นที่สูง

หลักคิตก็คือ การช่วยกันเติมเต็มส่วนที่ขาด
ให้กับสังคม อะไรที่ขาดเหลือ มีความต้องการ
มีความลำบาก ก็จะไปช่วยเหลือในจุดนั้นก่อน

พระครูวิชัยคุณารธาร

รองเจ้าคณะอำเภอศรีสำโรง

เจ้าอาวาสวัดราษฎร์ศรัทธาราม อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย

จุดเริ่มต้นของการพัฒนา

พระครูวิชัยคุณารธาร ท่านบวชครั้งแรกที่วัดราษฎร์ศรัทธารามนี้ โดยเมื่อบวชแล้วได้ไปจำพรรษาอยู่กับหลวงพ่อเจ้าคณะอำเภอ และบวชครั้งที่ ๒ เป็นการบวชด้วยความศรัทธาเพื่อตอบแทนพระคุณบิดามารดา และได้มีการศึกษาพระปริยัติธรรม ช่วยงานพัฒนาของวัด ซึ่งญาติโยมได้ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี มีการพัฒนาในทุกด้านและดำเนินการเป็นรูปธรรมตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๓๐ โดยจุดเริ่มต้นมาจากการที่มีโรงเรียนต่างๆ นำ

วัดราษฎร์ศรัทธาราม จ.สุโขทัย

นักเรียนมาอบรมและปฏิบัติธรรมที่วัด จึงได้มอบหมายให้พระธรรมวิทยากรเป็นคนอบรมเยาวชน แรงบันดาลใจงานสาธารณูปการและงานสาธารณสงเคราะห์เกิดจากการที่เยาวชนเข้ามารับการอบรม ทางวัดได้ให้ความรู้กับเด็กเยาวชนหลายรุ่น แต่ละรุ่นโรงเรียนต่างๆ ส่งนักเรียนมาอบรมไม่ขาดสาย โดยโรงเรียนจะเขียนข้อคิดเห็นว่าการอะไร อบรมแล้วจะได้รับผลอย่างไร

มีอยู่วันหนึ่ง ในขณะที่นั้นทางวัดยังไม่มีโดม โดยใช้อาคารกันฝน เด็กนักเรียนได้เขียนข้อความว่า “หลวงพ่อกำลังท่านข้าวอยู่ฝนตกย่อยลงมาจวนข้าวหนู หลวงพ่อตั้งร่วมให้หน่อยซิ” จึงเป็นแรงบันดาลใจในท่านพระครูวิชัยคุณาธารในการสร้างโดมเพื่อลูกหลาน จึงมีการประชุมคณะกรรมการวัดและทุกท่านเห็นดีเห็นงามด้วยจึงได้ทำการจัดสร้างโดมอาคารเอนกประสงค์ขึ้น ใช้เวลาก่อสร้างเพียง ๔๙ วันเศษในงบประมาณ ๒ ล้านบาท มีพระภิกษุสงฆ์ร่วมกับชาวบ้านร่วมแรงร่วมใจสร้างด้วยความศรัทธา

อีกส่วนหนึ่งคือที่เป็นแรงบันดาลใจในการสร้างพิพิธภัณฑสถานสิ่งของโบราณ ก็เนื่องมาจากเด็กเยาวชนเช่นกัน ประกอบกับทางวัดมีสิ่งของโบราณหรือของเก่าแก่อยู่เป็นจำนวนมาก เมื่อเด็กได้รับการอบรม ทางวัดจะพาไปชมพิพิธภัณฑสถานและสิ่งต่างๆ ภายในวัด มีเด็กเขียนข้อความว่า “หลวงพ่อ พิพิธภัณฑสถานของหลวงพ่อของเอยะเต็มไปหมดเลย สร้างใหม่เถอะ” จึงได้มีการประชุมคณะกรรมการวัดอีกเช่นกัน จึงตกลงกันสร้างพิพิธภัณฑสถานสิ่งของโบราณขึ้น เป็นพิพิธภัณฑสถาน ๒ ชั้น ใช้เวลาสร้างเพียงไม่กี่เดือน เมื่อสร้างเสร็จแล้ว ก็มีคนมอบของเก่าให้เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จึงเป็นการให้การศึกษาหาความรู้แก่ประชาชนและเด็กเยาวชน มีการสร้างพิพิธภัณฑสถานเพื่อการศึกษาทุกระดับชั้น และอื่นๆ เกี่ยวกับพระพุทธศาสนาเพื่อประกอบการศึกษาเรียนรู้

หลักการทำงาน

ในการทำงาน ท่านพระครูวิชัยคุณาธาร จะทำงานด้วยใจ หมายถึงว่า มีการพูดคุยกับญาติโยม เมื่อมีการแจ้งประสงค์สิ่งใดมาก็สงเคราะห์ด้วยความเต็มใจ การมรณภาพของพระสงฆ์ก็เข้าไปสงเคราะห์ช่วยเหลือ ญาติโยมมานิมนต์ให้ไปช่วยสงเคราะห์ก็ทำด้วยความเต็มใจ ท่านได้กล่าวว่า “เกิดมาแล้ว รุ่งขึ้นเราจะทำอะไร นึกถึงว่าจะทำอะไร จะให้ทำอะไร ให้ของใคร เพราะผมเป็นคนให้ เป็นคนให้ง่ายๆ คนทำตั้งใจทำ ทำด้วยใจทำงาน เมื่อทำแล้วคอยดูแล

งาน เรียกว่าคนทำงานเค้ามีสิ่งที่อยู่ในใจเสมอว่าดูคนออก บอกคนได้ ใช้คนเป็น ก็ใช้หลักนี้มาสอนพระ พระที่วัดทั้งหมด ๒๐ รูปนั้นก็ไม่เหมือนกัน องค์กรไหนได้ทำตามนั้น ไม่ว่าจะบวชกี่ ก่อสร้าง จัดงานต่างๆ ก็สามารถรับทำได้ เพราะบอกกับพระว่าเราเป็นพระ เราต้องทำให้ญาติโยมดีใจ เมื่อญาติโยมชื่นใจดีใจแล้วก็เกิดความสุข เรียกว่าพระเข้มแข็ง วัดมั่นคง ชุมชนเป็นสุข”

ดังนั้น สิ่งที่ท่านได้สงเคราะห์ไปนั้นไม่ได้มุ่งสิ่งอื่นใด นอกจากทำด้วยความจริง วัดราษฎร์ศรัทธารามนี้จึงได้รับความไว้วางใจจากเจ้าคณะจังหวัด เจ้าคณะอำเภอ เมื่อมีสิ่งใด จะดำเนินการสงเคราะห์นั้นก็ได้ออกคำปรึกษาแนะนำจากพระเถระในจังหวัดก่อนว่าสามารถทำได้หรือไม่ และความรู้สึกที่ภาคภูมิใจ เช่นงานสงกรานต์ที่เจ้าคณะจังหวัดแจ้งว่า “หลวงพ่อกับ ผมอยากจะทำน้ำผู้สูงอายุ รดน้ำดำหัวได้มั๊ย หลวงพ่อก็บอกว่าได้ เพราะเราอยู่ ดังนั้น จึงเริ่มรดน้ำผู้สูงอายุตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๓๙ เป็นต้นมาจนถึงวันนี้ อาน้ำผู้สูงอายุ”

บูรณาการ ประสานประโยชน์

ชาวบ้านในชุมชนมีความศรัทธาในวัดราษฎร์ศรัทธารามและพระครูวิชัยคุณาธาร โดยท่านเป็นผู้ให้เป็นผู้สงเคราะห์ชาวบ้านตั้งแต่ท่านอยู่ที่วัดแห่งนี้ ผู้นำชุมชน ผู้บริหาร คณะครู นักเรียน ต่างยอมรับในการที่ท่าน เป็นเจ้าอาวาสนักบริหาร มีการมอบหมาย พระสงฆ์ภายในวัดให้ทำงานตามความถนัด ชักชวนชาวบ้านมาร่วมบำเพ็ญกุศลด้วยวิธีการต่างๆ **ทาน ศิล ภาวนา** การปฏิบัติงาน การช่วยเหลือสังคม การเป็นจิตอาสาพัฒนาวัด

พัฒนาชุมชน ทำกิจกรรมร่วมโรงเรียนเป็นประจำ มีการอบรมเด็กเยาวชน ตลอดถึงประชาชนทั่วไปให้ได้รับเอาธรรมะไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ท่านมีทีมงานที่เข้มแข็งเพราะการที่ทุกคนทำงานกับท่านเป็นการทำงานด้วยความสุข เมื่อชาวบ้านมีปัญหาแล้วมาปรึกษาก็จะได้รับการแก้ไขหรือมีทางออกให้อยู่เสมอ และที่สำคัญท่านเป็นผู้ให้ เป็นผู้ลงมือกระทำด้วย จึงเป็นแรงศรัทธาต่อชาวบ้าน โรงเรียน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้เข้ามาพึ่งบารมี ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน มีความสัมพันธ์อย่างแน่นแฟ้นดียิ่ง โดยทางวัดจะมีอุปกรณ์และพัสดุสิ่งของต่างๆ ให้ชาวบ้านได้มาใช้สอยที่วัดและเมื่อมีงานก็สามารถยืมไปจัดงานในชุมชนได้

เอกลักษณ์ อัตลักษณ์ พิเศษ

ชุมชนรอบวัดราษฎร์ศรัทธาทารามประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ มีการทำนาทำไร่ โดยแต่ก่อนนั้นจะทำนาเป็นหลัก ต่อมาพักหนึ่งมีการทำไร่ยาสูบ เพราะในพื้นที่มีโรงงานยาสูบหลายแห่งรับซื้อ บ้านในชุมชนเป็นบ้านสูง คือที่แขวนยาสูบ มีช่องนอนเล็กๆ ซุกเข้าไปนอนใต้โรงยาสูบที่นำใบสดมาแขวนตากจนแห้งแล้วส่งขายที่สถานบ่มใบยาสูบหรือบริษัทที่มารับซื้อ แต่ยุคหลังมีการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยี มีการสูบน้ำจากแม่น้ำยมเข้ามาในคลองธรรมชาติ ซึ่งมีการรวมกลุ่มกันช่วยค่าไฟในการสูบน้ำ มีการทำนา ทำสวน อยู่กระจายเต็มพื้นที่ การทำนาและการทำการเกษตรในยุคหลังใช้เครื่องจักรเป็นส่วนมาก ทำให้คนห่างเหินกัน เช่น การลงแขกเกี่ยวข้าว เป็นต้น ส่วนวัดราษฎร์ศรัทธาทารามเป็นศูนย์รวมของชุมชนในยุคใหม่ มีการช่วยงานกันในเรื่องต่างๆ เช่น ทำขนมแดกกา ขนมจีน ทำให้ชุมชนมองเห็นความรักความสามัคคีเล็กๆ มองเห็นรากเหง้าของชุมชนตนเอง

ประเพณีท้องถิ่นอีกอย่างหนึ่งคือเรื่องของงานแต่งงาน หากไปปรึกษาหารือพระสงฆ์รูปอื่นๆ จะให้ฤกษ์ยามตามตำราที่เรียนมา แต่ท่านพระครูวิชัยคุณาธารท่านถามว่า “มีสตางค์พร้อมแล้วรึยัง มีความพร้อมในการจัดงานแล้วรึยัง” กล่าวคือให้ดูความพร้อมด้านบุคคล สถานที่งบประมาณ และการจัดการ หากมีความพร้อมแล้วถือว่ามีความเป็นมงคลทั้งหมด สามารถจัดงานได้ตามประสงค์

เรื่องงานบวชถือได้ว่าเป็นอีกประเพณีหนึ่งของชุมชนวัดราษฎร์ศรัทธาทาราม มีการจัดงานบวชแบบเอื้ออาทร ส่งเสริมการบวชลักษณะนี้ให้เป็นเอกลักษณ์ และในงานยังมีจุดเด่นคือทางวัดจัดให้มีโรงทาน ซึ่งคนที่มีจิตศรัทธาได้ร่วมจัดเลี้ยงอาหารและออกร้านโรงทานแก่ผู้มาร่วมงาน ซึ่งแต่ละซุ้มโรงทานมีการนำเอาอาหารรสเลิศหลายอย่างมาร่วมงาน และการจัดการด้านความสะอาด ท่านพระครูวิชัยคุณาธารได้มีการประชาสัมพันธ์ในการรักษาความสะอาด ผู้ที่รับประทานแล้วจะมีที่ล้างถ้วยล้างจานไว้ให้และจัดเก็บเป็นระเบียบ

งานพัฒนา

“ท้าวพลัง” เป็นการจัดงานอบรมเด็กเยาวชนและให้พ่อแม่มีส่วนร่วมคือการรับประทานอาหารด้วยกัน โดยสั่งโตกพร้อมสำหรับ ๓๐ - ๔๐ สำหรับ ให้มานั่งอบรมพูดคุยกัน โดยทางวัดจัดสำหรับมาพร้อมโตกครบชุด พ่อแม่ลูกได้นั่งรับประทานอาหารด้วยกัน พูดคุยกัน จึงเป็นพลังก่อให้เกิดความรักในความครอบครัว เมื่อรับประทานเสร็จเรียบร้อยแล้ว ทั้งโตกทั้งสำหรับทางวัดยกให้ทั้งหมด และให้พ่อแม่นำโตกนั้นมาร่วมทำบุญที่วัดเมื่อมีงานบุญ และสิ่งที่สอดแทรก

๑๘๘ | พื้นที่ต้นแบบการสาธารณสุขสงเคราะห์สร้างสังคมสุขภาวะ

กิจกรรมเข้าไปการอบรมคือ ให้ลูกพูดกับพ่อแม่ว่าลูกต้องการอะไร เช่น บางคนลูกพูดแล้วพ่อน้ำตาไหล โดยลูกพูดว่า “หนูอยากให้พ่อเลิกเหล้า หนูอยากให้พ่อเลิกบุหรี่” เด็กจะพูดด้วยความจริงใจ การอบรมเด็กเยาวชนเป็นกิจกรรมที่มีประโยชน์อย่างยิ่ง เพราะว่าเยาวชนถ้าคิดดีทำดีแล้วมีความสุข เมื่อทางวัดอบรมให้เด็กมีความคิดดี เป็นคนดี ก็สามารถนำเอาธรรมะไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ และกิจกรรมอีกอย่างหนึ่งคือการสอนให้เด็กเป็นลูกที่ดีของพ่อแม่ เป็นลูกศิษย์ที่ดีของครูบาอาจารย์ สิ่งใดที่ทำแล้วมีโทษ เลี่ยงพ่อแม่ ก็สอนให้ปรับปรุงตัวให้มีความกตัญญู

การบวชนาคสามัคคี ทางวัดได้เริ่มจัดขึ้นเมื่อ พ.ศ.๒๕๓๙ มีการตั้งโรงพยาบาลปริจาคทาน เป็นปีแรก มีการอุปสมบทพระ ๘๐ รูป เพราะปีนั้นครบรอบ ๕๐ ปีครองราชย์ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทุกหน่วยงานร่วมตั้งโต๊ะบริจจาค บุคคลที่จะเข้ามารับการอุปสมบทจะมีปัจจัยหรือไม่ก็ตามแต่ ทางวัดจะเป็นผู้จัดการให้คนละ ๗,๐๐๐ บาท มีการเลี้ยงอาหารและจัดการหลักสูตรการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ให้เห็นคุณค่าของการบวชและคุณบิดามารดา

พระคิลานุปัฏฐากตามการขับเคลื่อนธรรมนูญสุขภาพพระสงฆ์แห่งชาติ ท่านได้ขยายงานจนครอบคลุมทั่วจังหวัดสุโขทัย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้พระสงฆ์ได้ช่วยกันดูแลพระสงฆ์ด้วยกันเองเมื่อถึงคราวอาพาธ แนะนำญาติโยมให้อุปัฏฐากพระสงฆ์ให้ถูกต้องตามหลักพระธรรมวินัย และยังเป็นผู้นำทางสุขภาวะให้คำแนะนำที่เหมาะสมแก่ชุมชน

การจัดการเรื่องขยะ โดยท่านพระครูฯ ต้องการลดปริมาณขยะ มีการรณรงค์เรื่องการทิ้ง การคัดแยก ให้เป็นระเบียบ ขยะแห้ง ขยะเปียก มีการร่วมกันทำงานของชุมชนเพื่อจัดการปัญหาขยะ ขยะแห้งนำไปรีไซเคิล ขยะเปียกจัดเป็นปุ๋ยหมัก เป็นต้น นอกจากนั้นยังมีการรณรงค์ให้เด็กเยาวชนในตำบลทาบฝั่ง พระสงฆ์ ผู้นำท้องถิ่น มีการนำขยะมารวมขาย การคัดแยกขยะเพื่อความเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ฉะนั้นแล้ว มิติการทำงานของท่านพระครูวิชัยคุณาธาร จึงเป็นแรงบันดาลใจให้พระภิกษุสามเณรและชาวบ้านในการทำความดีและบำเพ็ญกุศลอย่างสม่ำเสมอ เพราะท่านเป็นผู้มีความเอาใจใส่และทุ่มเทกับศาสนกิจงานพระศาสนาในทุกๆ ด้าน ท่านชื่นใจเมื่อเห็นเด็กมีความสุข มีความกตัญญู ท่านเห็นความดีทุกอย่างที่เกิดขึ้นตลอดการอบรมเยาวชน การสอนงานพระภิกษุภายในวัดให้ปฏิบัติงานด้วยศรัทธาและด้วยใจ การสงเคราะห์แก่กุลชาวนบ้านผู้เข้ามาพึ่งอาศัย

การทำงานเพื่อประโยชน์สุขของสังคม

พระครูวิชัยคุณาธาร ท่านเน้นการทำงานแบบมีส่วนร่วม มีการบริหารบุคลากรได้เป็นอย่างดี ตรงกับคำที่ว่า “ใช้คนเป็น” การทำงานท่านจะไม่ทำงานแต่เพียงรูปเดียว แต่จะมีเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วม มีการปรึกษาหารือและมอบหมายงานให้เหมาะสมกับความสามารถของแต่ละฝ่าย โดยเฉพาะการมุ่งหวังแผนงานเพื่อความยั่งยืนในอนาคต งานเด็กเยาวชน งานชุมชน งานช่วยเหลือคนตกทุกข์ การสงเคราะห์พระสงฆ์มรณภาพ การช่วยเหลือทางด้านการศึกษา เด็กยากจน เด็กด้อยโอกาส การจัดการสิ่งแวดล้อมภายในวัดให้สลับป้ายระองรับสาธุชน ผู้มาบำเพ็ญกุศล จัดการปัญหาขยะชุมชน การสร้างจิตสำนึกในเรื่องของสิ่งแวดล้อมชุมชน บูรณาการการทำงานร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ เอกชน ประชาชน ในระดับตำบล อำเภอ และ จังหวัด

และยังมีการทำโครงการในเรื่องวัดส่งเสริมสุขภาพ ปันโตทอง ปันโตสุขภาพ วัดรอบรู้ สุขภาพ มีหอกระจายข่าวให้ความรู้กับทุกคน ในสถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด-19 มีการแจกหน้ากากอนามัย เจลล้างมือแอลกอฮอล์ ในความรู้อันดีกับคณะสงฆ์ในจังหวัด เมื่อมีสถานการณ์น้ำท่วม ก็ได้มอบเครื่องอุปโภค บริโภค ส่วนการขับเคลื่อนธรรมนูญสุขภาพ พระสงฆ์แห่งชาติ มีการตรวจสุขภาพพระสงฆ์ทั้งอำเภอ โดยความร่วมมือกับ สปสช. สาธารณสุข จังหวัด โรงพยาบาล และคณะสงฆ์อำเภอศรีสำโรง เปิดตรวจคัดกรองสุขภาพพระสงฆ์ รวมถึง การตรวจสอบสิทธิหลักประกันสุขภาพ

การทำงานนั้น มีศรัทธาเป็นที่ตั้งอันดับแรก มีการบริจาคส่วนตัวบ้าง เชิญญาติโยมร่วม บริจาคบ้าง เพื่อการสาธารณสงเคราะห์กุศล เช่น การสร้างโรงเรียน การสร้างศูนย์อนามัย เป็นต้น หรือบูรณาการร่วมกับหน่วยงานราชการในการจัดสรรงบประมาณเพื่อการ สาธารณประโยชน์แก่ชุมชน ซึ่งการทำงานจะรับฟังทุกปัญหาและมาร่วมกันปรึกษาหารือกับ ทุกภาคส่วนเพื่อช่วยกันแก้ไขและหาทางออกร่วมกัน จนนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน

ท่านได้รับการยอมรับนับถือจากคณะสงฆ์และชุมชน จนสามารถกล่าวได้ว่า เปรียบเสมือนผู้เป็นบ่อเกิดแห่งคุณูปการในการสร้างถาวรวัตถุ สร้างหลักธรรม สร้างจริยวัตรอันงดงาม ให้กับพุทธศาสนิกชน โดยใช้หลักพลัง บ ว ร บ้าน วัด โรงเรียน ราชการ รวมทั้งชุมชน สานเป็น พลังศรัทธาในการขับเคลื่อนงานจนประสบผลสำเร็จ

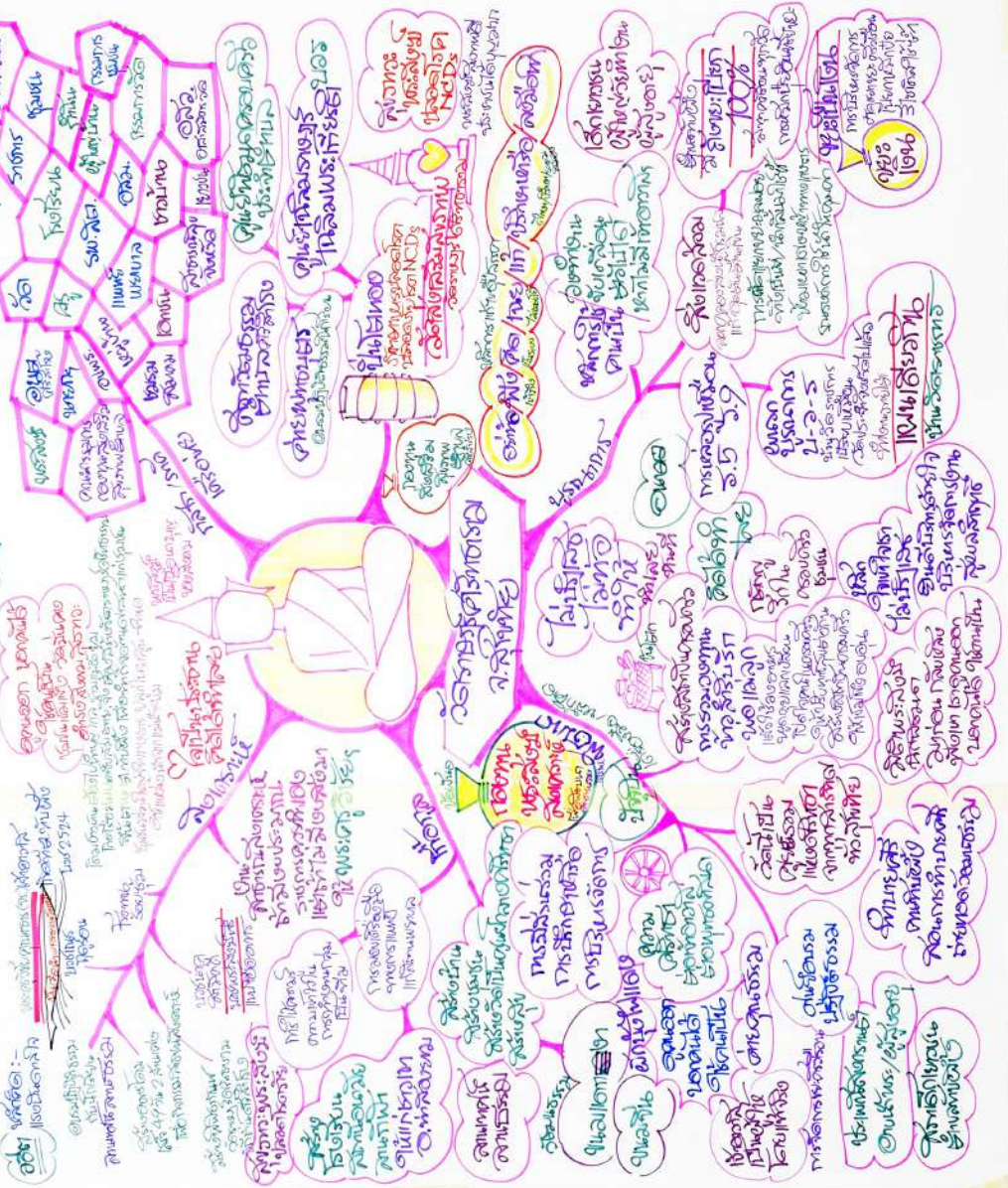
”

เราต้องทำให้ญาติโยมดีใจ เมื่อญาติโยม
ชื่นใจดีใจแล้วก็เกิดความสุข เรียกว่าพระเข้
มแข็ง วัดมั่นคง ชุมชนเป็นสุข

“

การวิเคราะห์และประเมินผลโครงการ 4R ของกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ

พระราชเชมการ

เจ้าคณะจังหวัดแพร่

เจ้าอาวาสวัดพระบาทมิ่งเมืองวรวิหาร อำเภอเมือง จังหวัดแพร่

อู๋ กตฺวา บวชถวายออกในพระพุทฺธศาสนา

พระราชเชมการ ท่านบรรพชาตั้งแต่อายุ ๑๒ ปี จบชั้น ป.๔ เนื่องจากไม่มีโอกาสเล่าเรียนในระดับสูงขึ้นไป จึงอาศัยการบวชอยู่กับหลวงพ่อครูบาที่วัดบ้านเกิด วัดแสง และได้ตั้งใจศึกษาเล่าเรียนจนจบเปรียญธรรม ๙ ประโยค ซึ่งเป็นการศึกษาชั้นสูงสุดของคณะสงฆ์ไทย หลังจากเรียนจบแล้วได้สนองงานคณะสงฆ์เรื่อยมา โดยมีความตั้งใจที่จะทดแทนแผ่นดินบ้านเกิด ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๓๘ ที่จบ ป.ธ.๙ และ พุทธศาสตรบัณฑิต มจร.

ที่กรุงเทพมหานคร หลังจากนั้นปี พ.ศ.๒๕๓๙ ได้ไปเรียนต่อที่ประเทศอินเดียเป็นเวลา ๒ ปี เมื่อกลับมาอยู่ที่ประเทศไทยแล้วจึงได้พาญาติโยมไปแสวงบุญที่ประเทศอินเดียทุกปีตั้งแต่นั้น เป็นต้นมา

ด้วยหัวใจที่เสียสละ ประกอบด้วยร่างกาย แรงใจ แรงทรัพย์ สติปัญญา ท่านจึงตั้ง มโนปณิธานไว้ว่า “อูรัง ทัดว่า บวชถวายออกในพระพุทธศาสนา” ไม่คิดจะลาสิกขา แต่สนอง งานพระศาสนาตลอดชีวิต และยังทำตามคำที่ครูบาอาจารย์ท่านกล่าวสอนอยู่เสมอว่า “มีหน้าที่ จงรู้จักหน้าที่ และทำหน้าที่ของตนให้ดี รักษาหน้าตัวเอง คือทำหน้าที่ให้ดี แต่ถ้าเรา ไปทำอะไรผิดเราก็บกพร่อง พอบกพร่อง คนอื่นก็ตำหนิเรา” เพราะฉะนั้นสิ่งที่ท่านตั้งใจคือการ สร้างศูนย์พัฒนาจิต ศูนย์ปฏิบัติธรรม เพื่อบำบัดทุกข์ คลายทุกข์ให้กับญาติโยมที่เข้ามาสู่ศาสน สถาน จึงได้มีการสร้างพุทธภูมิสถานขึ้น เพราะพุทธภูมิเป็นถิ่นกำเนิดของพระพุทธเจ้า ใครที่ ปรารถนาการบำเพ็ญทาน ศีล ภาวนา ไม่ต้องไปถึงอินเดียให้ลำบากมากนัก เดินทางมาที่พุทธภูมิ สถานพระโพธิญาณ ก็สามารถบำเพ็ญทาน ศีล ภาวนา ได้ครบ

พุทธภูมิสถานพระโพธิญาณ สำนักปฏิบัติธรรมราชเขมากรพ้องพรรณวนาราม

พระราชเขมากร ท่านดำรงตำแหน่ง รองศาสตราจารย์ ดร., เจ้าคณะจังหวัดแพร่ และ เจ้าอาวาสวัดพระบาทมิ่งเมืองวรวิหาร จังหวัดแพร่ เป็นประธานอำนวยการสร้างพุทธภูมิสถาน

พุทธภูมิสถานพระโพธิญาณ
สังเวชนียสถานจำลอง จ.แพร่

พระโพธิญาณ สำนักปฏิบัติธรรมราชเขมากร พ้องพรรณวนาราม แห่งนี้ โดยมีแรงบันดาลใจมาจาก ๑) มีอยู่ปีหนึ่งที่มีการจัดแผนพัฒนา เศรษฐกิจสังคม ที่กระทรวงวัฒนธรรม แล้วมีการตั้งคำถามว่าจังหวัดแพร่มีที่ไหนบ้างที่มี ศูนย์อบรมที่มีความสมบูรณ์ครบวงจรที่พอจะ

รองรับนักเรียน เยาวชน ประชาชน และส่วนราชการที่มาอบรมหรือปฏิบัติธรรม ๒) มาจากการ มองเห็นว่า คนเรามีความทุกข์กันเยอะมาก ทำอย่างไรจะพ้นจากความทุกข์ได้ จึงต้องการพัฒนา ทางด้านจิตใจ ๓) เกิดจากเคยพาญาติโยมไปอินเดียทุกปี สัมผัสดินแดนพุทธภูมิ สัมผัสความ ทุกข์ยากลำบาก สัมผัสพุทธทศานุภาพ และท่านยังได้มุ่งหวังประโยชน์อันเกิดจากสถานที่แห่งที่ อยู่เพื่อชนหมู่่มากได้เข้ามาฝึกอบรมพัฒนาจิตใจ

พุทธภูมิสถานพระโพธิญาณ เดิมทีเป็นพื้นที่ป่า มีความแห้งแล้ง ผู้คนอพยพหนีเหมือน หมูบ้านร้าง โดยพระราชเขมากรท่านประสงค์จะมีพื้นที่สักแห่งสำหรับสร้างเป็นศูนย์ปฏิบัติธรรม

๑๙๐ | พื้นที่ต้นแบบการสาธารณสุขสงเคราะห์สร้างสังคมสุขภาวะ

ที่เดิมซึ่งเป็นที่ของวัด ๑๐ ไร่ อยู่ในเมือง ติดกับ อบต. ประสงค์อยากจะได้เพิ่มเติมอีก ๑๕ ไร่ แต่หาซื้อไม่ได้ อีกทั้งมีราคาแพง แล้วอยู่มาวันหนึ่ง มีโยมมาแจ้งท่านว่าต้องการสร้างสำนักปฏิบัติธรรม จะถวายที่ซึ่งเป็นผืนป่า ฝั่งหนึ่ง ๒๓ ไร่ อีกฝั่งหนึ่ง ๑๗ ไร่ จึงเร่งรัดเดินทางมาเพื่อดูพื้นที่ทันที เพราะสอดคล้องกับความตั้งใจอยากให้มีศูนย์ปฏิบัติธรรม หลังจากนั้นจึงเริ่มพัฒนาพื้นที่ มีการสร้างศาลาขึ้นและปรับปรุงภูมิทัศน์ต่างๆ เมื่อพัฒนาปรับปรุงแล้วความเจริญก็ตามเข้ามา มีถนนใหญ่ มีไฟฟ้า น้ำประปา และยังมีชาวบ้านและคณะครูนักเรียนเข้ามาถวายภัตตาหารอยู่เป็นประจำ มีผู้นำชุมชน อบต. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มาช่วยงานพัฒนา ส่วนการสาธารณสุขสงเคราะห์ มีการแจกสิ่งของแก่ญาติโยมในแต่ละหมู่บ้าน มอบเดินท์ มอบอุปกรณ์อำนวยความสะดวก มอบทุนการศึกษา มอบถุงยังชีพ อันพอจะเกื้อกูลกันได้ระหว่างวัดและชาวบ้าน นอกจากนี้ ยังมีกิจกรรมให้ครู นักเรียน ชุมชน เข้ามาสวดมนต์ นั่งสมาธิ ทำกิจกรรมสาธารณสุขประโยชน์

การทำงาน ต้องทำเป็นแบบอย่าง ทำสิ่งเล็กให้ยิ่งใหญ่ ทำเรื่องใหญ่ให้เป็นเรื่องเล็ก

พระราชเขมากรท่านมีแนวคิดที่ว่า ก่อนที่ใครจะเข้ามาดูงานหรือมาศึกษานั้น ท่านจะต้องทำเป็นแบบอย่างเสียก่อน เช่น การปลูกผัก การพัฒนาพื้นที่เป็นรมณีสถาน อนุรักษ์รักษาต้นไม้ กิ่งไม้ใบไม้ไม่ได้นำไปทิ้งแต่นำมาทำเป็นปุ๋ย กิ่งไม้ทำเป็นเนินเลี้ยงปลวกแล้วปลูกผัก สร้างตักเลี้ยงปลวกแล้วให้ปลวกเลี้ยง คือ เอาเชื้อเห็ดใส่เข้าไป ปลวกจะนำเข้าไปในรังแล้วผ่านไปปีหนึ่งเห็ดก็จะออกดอก สามารถเก็บไปรับประทานได้ ซึ่งไม่ได้ฆ่าสัตว์ตัดชีวิตแต่เป็นการเอื้อเฟื้อกันและกัน และในปัจจุบันนี้ได้มีเครือข่ายคือโคก หนอง นา โมเดล กระจายไปทั่ว มีทั้งพระสงฆ์ ทั้งญาติโยม ที่คิดโอเดีย คิดทำ ไปทั่วเมืองแพร่ ถึงอย่างไรก็ตาม การทำงานของพระราชเขมากรนั้น ท่านมี Concept การทำงาน คือ “ทำสิ่งเล็กๆ ให้ยิ่งใหญ่ ทำเรื่องใหญ่ให้เป็นเรื่องเล็ก” แต่ละอย่างถึงแม้จะเป็นสิ่งเล็กๆ น้อยๆ แต่เวลาทำแล้วมีคุณค่าต่อจิตใจต่อคนทำ และคนมาเห็นแล้วก็ดีใจ ซีนอกซีนใจกันไป

ท่านเป็นคนเกรงใจคน ไม่เอ่ยปากขอ แต่ทำงานด้วยความตั้งใจ สุดแต่ผู้มีจิตศรัทธาร่วมบุญกุศลตามอรรถาศัย และในการทำงานนั้นยังมุ่งหวังให้เป็นของส่วนรวม ไม่ใช่เพื่อประโยชน์ตนเอง ดังเช่นที่สร้างพุทธภูมิสถานพระโพธิญาณ ก็เพื่อประโยชน์ ๑) การเข้ามศึกษาเรียนรู้ของเด็ก เยาวชน และประชาชนทั่วไป ๒) เป็นสถานปฏิบัติธรรม เพื่อให้เกิดสันติสุข ๓) เป็นการ

เชื่อมโยงในระบบเศรษฐกิจชุมชน ในเขตอำเภอ ตำบล จังหวัด และเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนาและวัฒนธรรม

ท่านทำงานใหญ่และมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล ท่านทำด้วยตนเองเป็นตัวอย่างประจำทุกวัน เป็นพระสงฆ์นักพัฒนาสังคม พัฒนาจิตใจของญาติโยม มอบหมายงานให้พระสงฆ์แต่ละรูปทำงานตามความถนัดช่วยเหลือสังคมและเผยแผ่พระพุทธศาสนา มีการ

ทำงานในเชิงรุก ออกไปหาชาวบ้าน ออกไปสงเคราะห์ตามหมู่บ้านต่างๆ ตามโอกาส และสถานการณ์อันสมควร ทั้งในภาวะวิกฤติและในภาวะปกติ และในปัจจุบันนี้ที่มีการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา โควิด-19 ท่านก็นำพาคณะสงฆ์ช่วยเหลือสงเคราะห์ชาวบ้านที่ได้รับผลกระทบ

มองเป็นเห็นธรรม

สิ่งที่พระราชเขมากร ท่านคิดท่านทำ เนื่องด้วยมองเห็นสัจธรรมความเป็นจริงของชีวิต ชีวิตของคนเราเกิดมาทำไมถึงทุกข์ยากลำบาก แล้วพระพุทธองค์ทรงสอนเราให้เข้าใจชีวิต พิจารณาตนเองเป็นประจำทุกวัน อย่างไม่ประมาทในวัยในชีวิต ชีวิตของคนเราส่วนใหญ่อยู่ไม่ถึง ๑๐๐ ปี ดังเช่นสมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณสังวร ทรงพระนิพนธ์หนังสือไว้ “ชีวิตนี้น้อยนัก” เจ้าพระคุณสมเด็จฯ ท่านมีพระชนม์มอยู่ถึง ๑๐๐ ปี แต่เราท่านทั้งหลายไม่รู้ว่า จะอยู่ถึง ๑๐๐ ปีหรือไม่ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงพระชนม์มอยู่ ๘๐ ปี ขอให้เอาอายุ ๘๐ ปีเป็นประมาณ และท่านยังมองเห็นว่า คนเราดิ้นรนชวนขวาย แก่งแย่งชิงดีชิงเด่น ไม่ว่าจะป็นภายนอกหรือภายใน เมื่อเสียชีวิตไปแล้ว ไม่ได้ประโยชน์อะไรจากเรื่องเหล่านี้ ท่านจึงคิดว่า ก่อนเกษียณในอีก ๘ ปีข้างหน้าถึงอายุ ๖๐ ปี ซึ่งขณะนี้ทำมาแล้วเข้าสู่ปีที่ ๔ เหลืออีก ๔ ปี ก็จะเกษียณ เมื่ออายุมากขึ้นไปไหนไม่สะดวก ถ้าไม่ทำอะไรให้เป็นประโยชน์แล้ว ก็คงจะสูญเปล่า จึงได้คิดสร้างสิ่งต่างๆ ทูมเทร่างกายแรงใจแรงทรัพย์และสติปัญญา พร้อมทั้งหัวใจที่เสื่อสละ เพื่อประโยชน์ส่วนรวม คิดก็เป็นสุข พุดก็เป็นสุข ยิ่งทำยิ่งเป็นสุข หรือเรียกว่า **ประโยชน์ในปัจจุบัน (ทิวฐิฐิมมิกัตถประโยชน์)** มีความสุขที่ยิ่งใหญ่คือมาจากการเสื่อสละภายใน พระพุทธองค์ตรัสว่า

“มโนปุพฺพพมฺมา ธมฺมา	มโนเสฏฺฐา มโนมยา
มนสา เจ ปทฺถุเสฐ	ภาสติ วา กโรติ วา
ตโต นํ ทุกขมนเวติ	จกํ ว วทโต ปทํ”

๑๙๒ | พื้นที่ต้นแบบการสาธารณสุขสงเคราะห์สร้างสังคมสุขภาวะ

“ธรรมชาติทั้งหลาย มีใจเป็นสภาพถึงก่อน มีใจประเสริฐที่สุด สำเร็จอยู่ที่ใจ ถ้าคนเรามีใจ ถูกโทษคือ ราคะ โทสะ โมหะ ครอบงำ ความทุกข์ก็ติดตามตัวไปเหมือนเงาติดตามตัว เหมือนวงล้อตามรอยเท้าโค แต่ถ้าจิตใจเราไม่ถูก ราคะ โทสะ โมหะ โสภ โภรธ หลง อิจฉา ริษยา ครอบงำใจ เราเสียสละได้ ไม่ได้ทำเพื่อเก็บเพื่อสะสมไว้ แต่ทำเพื่อสร้างไว้เพื่อส่วนรวมโดยการเสียสละ เราก็มีความสุขที่ติดตามตัวเราเหมือนเงาติดตามตัว”

และท่านยังได้ฝากข้อคิดไว้ว่า “สังคมที่สงบสุขเป็นสังคมที่เกิดความเอื้อเพื่ออาหารต่อกันและกัน เป็นสังคมที่มีจิตใจเมตตาอารีต่อกัน มีธรรมะ มีคุณธรรม ถ้าคนเราไม่ศึกษาเรียนรู้ ไม่ฝึกฝนอบรม คุณธรรมไม่สามารถจะมีได้” และท่านยังเป็นผู้ทำงานด้วยความจริงจังจริงจังใจ พูดแล้วทำ กล่าวคือการมีสัจจะนั่นเอง สมดังที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ว่า “ยถาวาที ตถาการี คนจริงพูดอย่างไรทำอย่างนั้น”

เครือข่ายการทำงาน

การทำงานล้วนจำเป็นต้องมีเครือข่ายเพื่อการสานประโยชน์ให้มีความเป็นระบบและมีพลังในการขับเคลื่อนมากยิ่งขึ้น พระราชเขมากร ท่านได้บูรณาการการทำงานในระดับจังหวัด

และระดับประเทศ เช่น สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด ได้มีส่วนในการให้คำปรึกษา ให้ความรู้ และช่วยการพิจารณากลับกรอง เรื่องงานคณะสงฆ์ ตลอดจนการสนองคณะสงฆ์ในจังหวัดแพร่ มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน และกัน และกลุ่มงานวัฒนธรรม ได้มีการเชื่อมงานกับวัฒนธรรมจังหวัดและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำงานเพื่อสังคม โดยเปิดพื้นที่วัดเป็นหลักในเรื่องของงานบุญ งานประเพณี งานจิตอาสา งานพัฒนาวัด พัฒนาชุมชน งานทอดผ้าป่า งานสงกรานต์ เป็นต้น

และการทำงานเป็นไปด้วยความโอบอ้อมอารี ซึ่งกันและกัน บางอย่างมีระเบียบปฏิบัติ เป็นทางการก็ต้องดำเนินการตามระเบียบให้งานนั้นเป็นไปด้วยความสมเกียรติแก่งาน บางอย่างดำเนินงานด้วยความเป็นกันเองไม่มีพิธีรีตอง เพื่อเข้าถึงกลุ่มคนได้อย่างเป็นกันเองและดำเนินงานได้อย่างคล่องตัว ดำเนินงานด้วยเมตตาธรรม มีความบริสุทธิ์ใจเป็นที่ตั้ง

ส่วนงานการสาธารณสุขสงเคราะห์ ท่านได้ดำเนินการในทุกสถานการณ์ที่มีภัยพิบัติเกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นอุทกภัย วาตภัย อัคคีภัย หรือโรคระบาด มอบนโยบายให้คณะสงฆ์ได้ดำเนิน

การปฏิบัติในการช่วยเหลือวัดและประชาชนผู้ประสบภัยพิบัติ และยังสามารถลงพื้นที่ด้วยตนเอง ในส่วนการศึกษาท่านเป็นรองอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่ พัฒนาการศึกษาระดับจังหวัดแพร่จนปรากฏผลงานโดดเด่นในภาคเหนือ บริหารจัดการ โรงเรียนพระปริยัติธรรมพุทธโกศย์ เป็นประโยชน์ยิ่งต่อพระภิกษุสามเณรในด้านการศึกษา และสนับสนุนส่งเสริมการศึกษาพระภิกษุสามเณรแผนกธรรม-บาลี ปริยัติสามัญ และอุดมศึกษา เพื่อให้มีภูมิรัฐภูมิธรรม เพื่อพัฒนาเป็นพระสงฆ์นักพัฒนา นักเผยแผ่ และพระสงฆ์วิชาการ อีกทั้งในส่วนการปฏิบัติก็มีการส่งเสริมพระวิปัสสนาจารย์ให้ทำหน้าที่สอนกรรมฐานแก่สาธุชน และเผยแผ่งานกรรมฐานโดยการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานตามแนวทางสติปัฏฐาน ๔ ทั้งในวันพระหรือโอกาสต่างๆ เปิดโอกาสให้ญาติโยมได้เข้ามาเรียนรู้พระพุทธศาสนาภายในวัด พระบาทมิ่งเมือง ศึกษาธรรม ปฏิบัติธรรมที่พุทธภูมิสถาน และท่านยังได้สอนวิปัสสนากรรมฐานด้วยตนเอง เพื่อนำพาญาติโยมในการปฏิบัติกรรมฐานเพื่อพัฒนาจิตใจและนำธรรมะไปใช้ใน ชีวิตประจำอีกด้วย

ด้วยความห่วงใย

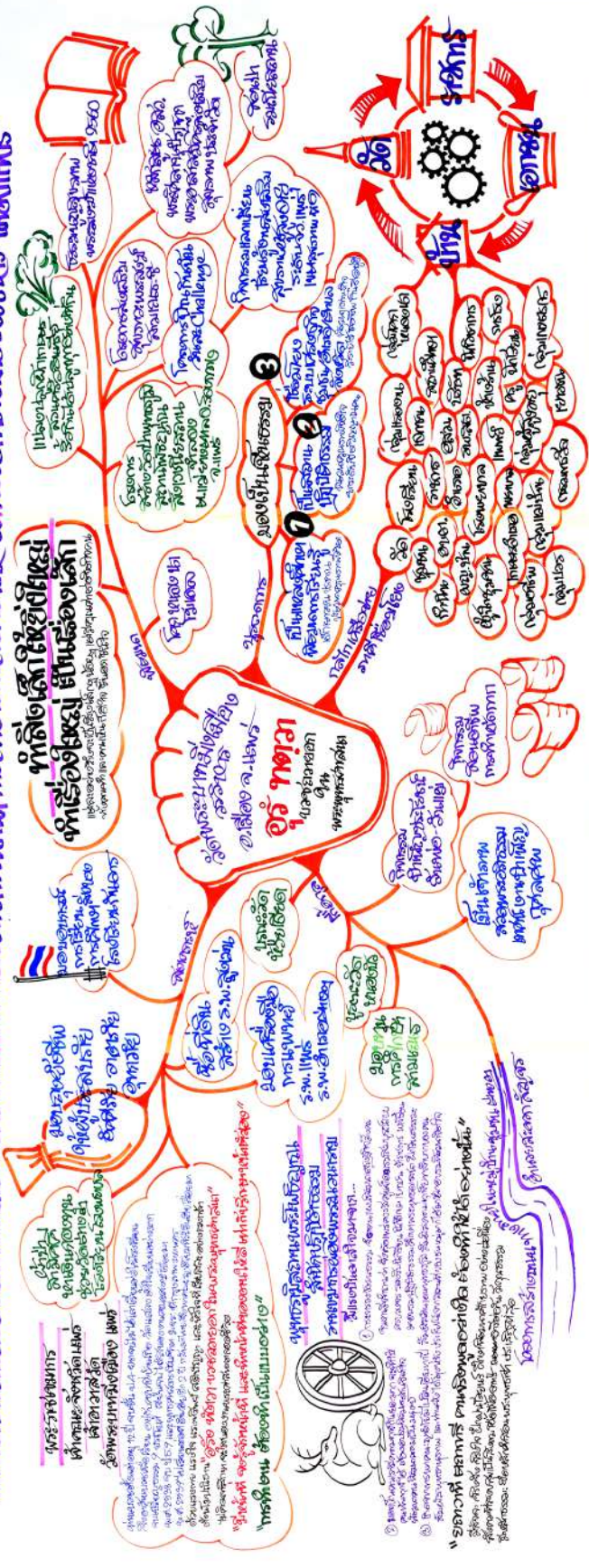
พระราชเขมากรท่านเล่าว่า สิ่งที่สังคมต้องการในยุคนี้หรือในอนาคต นักวิเคราะห์ทั้งหลายมีความเป็นกังวลว่า เด็กเยาวชนจะเป็นอย่างไรในภายภาคหน้า คนเรามีความห่างไกล ศาสนามากยิ่งขึ้น ไม่สนใจวัดวาอาราม ไม่สนใจคำสอน การที่สังคมจะนำไปสู่สันติสุขเป็นสิ่งที่น่าเป็นห่วงอย่างยิ่ง ดังนั้น พระพุทธศาสนาจึงสอนให้สังคมเกิดความสงบสันติสุข สอนในเรื่องพื้นฐาน ทาน ศีล ภาวนา สอนในเรื่องการดำรงตนในวิถีสัมมาชีพ เช่น เลี้ยงปากเลี้ยงตัวเองและครอบครัวให้มีความสุข ทำมาค้าขายให้เจริญงอกงาม ถึงคราวเจ็บป่วยช่วยดูแลรักษาเกื้อกูลกัน แบ่งปัน บริจาคทานช่วยเหลือคนทั้งหลาย มีความกตัญญูกตเวทิตอบแทนผู้มีพระคุณ พัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของจิตใจ สร้างกัลยาณมิตรไม่เป็นศัตรูกับใครทั้งหลาย สวดมนต์ภาวนาเป็นประจำ หมั่นสั่งสมบุญกุศลอยู่เป็นประจำ เข้าวัดเข้าวาเสริมบารมีให้แก่ตนเอง

อีกทั้งเสียงสะท้อนชาวบ้านยังได้กล่าวยกย่องท่านว่า ท่านพูดท่านทำแล้วก่อให้เกิดประโยชน์อย่างยิ่ง ๓ ส่วนด้วยกัน คือ ๑) เกิดประโยชน์กับท่านพระราชเขมากรเป็นเบื้องต้น และก่อให้เกิดประโยชน์ในอนาคตในการบำเพ็ญบุญบารมี ๒) เกิดประโยชน์กับสังคม ชุมชน และประชาชน ๓) เกิดประโยชน์ยิ่งใหญ่ไพศาล คือการพ้นทุกข์ มุ่งการพัฒนาและการปฏิบัติ เพื่อให้เข้าถึงเป้าหมายคือพระนิพพาน

“ ทำสิ่งเล็กๆ ให้ยิ่งใหญ่ ทำเรื่องใหญ่ให้เป็นเรื่องเล็ก แต่ละเอียดถึงแม้จะเป็นสิ่งเล็กๆ น้อยๆ แต่เวลาทำแล้ว มีคุณค่าต่อจิตใจ ต่อคนทำ และคนมาเห็นแล้วก็ตีใจ ขึ้นอกขึ้นใจกันไป ”

เวทีพัฒนาและถอดบทเรียน พี่ที่เข้มแข็ง พร้อมยื่นมือพัฒนา พระสงฆ์เถาพม่า พระภิกษุของเมืองวชิร ฝึกอบรม ฝึกอบรม

พระศรีศิลปาจารย์

ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดพระธาตุศรีจอมทองวรวิหาร อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่

เส้นทางธรรม

พระศรีศิลปาจารย์ ท่านเล่าว่า เข้ามาบวชในพระพุทธศาสนา เพราะอยากเข้ามาปฏิบัติกรรมฐาน เข้ามาเรียนรู้ธรรม ตั้งแต่สมัยหลวงปู่พระพรหมมงคล วิ. (ทอง สิริมงคล) จำพรรษา

อยู่วัดรำเปิง เมื่อมีความพร้อมแล้วจึงตัดสินใจบวชเมื่อปี พ.ศ.๒๕๔๒ โดยหลวงปู่บอกว่าถึงเวลาบวช ได้พูดคุยกับหลวงปู่เรื่องการบวช และเนื่องจากเป็นคนทำงานอยู่แล้ว คงถึงคราวเสียสละ เมื่อได้เวลาจะทำให้ดีที่สุด ได้เข้ามาศึกษาการเป็นพระภิกษุประมาณ ๖ เดือนก่อนที่จะบวช โดยตัดสินใจว่าจะบวช

เพียง ๓๑ วัน เมื่อได้เวลาขอลาสิกขา หลวงปู่แจ้งว่ายังไม่มีฤกษ์ลาสิกขา พอผ่านไป ๑ เดือน ๒ เดือน ๓ เดือน มีภาระงานเพิ่มมากขึ้น ทั้งการดูแลวัด ทั้งการสอนกรรมฐาน หลวงปู่มอบหมายให้ปฏิบัติงานสนองงานวัด จนในที่สุดไม่ได้ลาสิกขา เพราะหลวงปู่บอกว่าไม่มีฤกษ์ จำเป็นต้องอยู่ต่อ และได้สนองงานหลวงปู่เรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน

เสียสละเป็นเบื้องต้น สู่ผลสัมฤทธิ์อันงอกงาม

การทำงานของพระศรีศิลป์อาจารย์ เริ่มต้นมาจากบุญบารมีของพระเดชพระคุณ พระพรหมมงคล วิ. (ทอง สิริมงคล) ซึ่งหลวงปู่ฯ เป็นผู้เริ่มต้นทุกสิ่งทุกอย่าง การก่อสร้าง สาธารณูปการ การเผยแพร่ ตลอดถึงการศาสนสงเคราะห์ เนื่องจากท่านได้ผ่านการทำงานมา มากมาย ได้มีการเสียสละ เมื่อมีคนเดือดร้อนมาหาแล้วมีสิ่งไหนพอจะช่วยได้ก็ช่วยเหลือเกื้อกูล กันไป ทั้งนี้ พระศรีศิลป์อาจารย์ ท่านยังได้กล่าวเพิ่มเติมว่า “ถ้าหากว่าเราไม่เสียสละก่อน จะไม่มีคนช่วยเรา แต่ถ้าทุกสิ่งทุกอย่างมีการเสียสละ ก็จะมีคนเข้ามาช่วย ได้แรงกายแรงใจของ คนที่มาช่วย” ดังเช่นการสร้างอาคาร มีแรงบันดาลใจเนื่องจากคนเข้ามาปฏิบัติธรรม ตามเจตนารมณ์ของหลวงปู่ ทั้งการปฏิบัติแบบเดี่ยวและการปฏิบัติแบบกลุ่ม เพื่อความเป็น สัมปายะ

การสร้างตึกอาคาร หลวงปู่ไม่ได้หางบประมาณจากที่ไหน การวางศิลาฤกษ์ยังไม่มีเงิน โดยหลวงปู่บอกว่า “หากทุ่มเท พยายาม และทำด้วยใจ จะสำเร็จเอง และจะมีคนมาช่วยทำ” ท่านเลยนำเอาข้อความจากหลวงปู่ในการสร้างและพัฒนาตึกอาคารภายในวัด ตลอดถึงการ สร้างตึกที่โรงพยาบาล เพราะได้เห็นภาพจากการที่ไปเยี่ยมพระสงฆ์แล้วเกิดความรู้สึกไม่สบายใจ เห็นพระสงฆ์นอนร่วมกับญาติโยม ทั้งผู้หญิงผู้ชาย ท่านจึงเกิดความคิดว่าจะทำให้เป็นสัดส่วน จึงได้หาทุนมาสร้างโรงพยาบาลโดยการสร้าง ตึกเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งหลัง การสร้างนั้นท่านไม่มี บประมาณอีกเช่นกัน ทุกอย่างที่เกิดขึ้น เริ่มต้นจากการที่วัดไม่มีเงิน มีการช่วยกัน ประชาสัมพันธ์ ก็ทำให้สร้างตึกได้เป็นผล สำเร็จ

โรงเรียนอีกส่วนหนึ่งที่มีการดำเนินงานช่วยเหลือสงเคราะห์ เมื่อก่อนเป็น โรงเรียนศรีจอมทอง ตั้งอยู่ภายในวัด ต่อมาได้ย้ายออกไปนอกวัด เมื่อเป็นสายสัมพันธ์กันทาง

๑๙๘ | พื้นที่ดินแบบการสาธารณสงเคราะห์สร้างสังคมสุขภาวะ

วัดจึงได้ช่วยเหลือดูแล โดยได้ไปสร้างตึก ๒ - ๓ หลังให้กับทางโรงเรียน ช่วยกันระดมทุนการ สร้าง ซึ่งทางวัดเป็นเพียงผู้นำและเป็นผู้เชื่อมให้ทุกคนได้บุญร่วมกัน ถึงอย่างไรก็ตามทุกอย่าง ที่เป็นผลสำเร็จนั้น ทำได้ด้วยบุญบารมีของหลวงปู่พระพรหมมงคล วิ. (ทอง สิริมงคล)

กฐินสามัคคี พลังแห่งศรัทธา และความเมตตาของหลวงปู่

การทอดกฐินในปีหนึ่งๆ มีผู้มานิมนต์หรือขอรับความอุปถัมภ์จากหลวงปู่เป็นจำนวนมาก เนื่องจากมีผู้มานิมนต์หลวงปู่มากวัดด้วยกัน จึงไม่สามารถจัดตารางไปทุกวัดได้ เพราะว่

ต้องไปทอดกฐินในฤดูกาลกฐินทุกวัน วันละ ๒ - ๓ วัด วันเสาร์ - อาทิตย์ ต้องออกเดินทาง แต่เข้าจนถึงค่ำ สำหรับเรื่องของกฐินจะมี รายชื่อติดประกาศไว้ที่บอร์ดของวัดว่าใน แต่ละปีมีวัดไหนมาขอความอุปถัมภ์บ้าง แล้วมีการพิจารณาไปตามลำดับถึงความ เหมาะสมและการใช้งบประมาณ เมื่อมี ญาติโยมมาแจ้งความประสงค์ว่าจะไปทอด กฐินหรือรับเป็นเจ้าภาพกฐิน ทางวัดจะมีการ พิจารณาว่าญาติโยมมีงบประมาณเท่าไรเพื่อจัดให้ตรงกับวัดที่ต้องการงบประมาณเท่าจำนวน ความต้องการ วัดใดมีความต้องการเร่งด่วน จะทอดกฐินครั้งเดียวเพื่อให้ได้ ๒ - ๓ ล้านบาท ไม่ได้ ต้องใช้ระยะเวลา ๒ - ๓ ปี ถึงจะดำเนินการให้แล้วเสร็จ วัดพระธาตุศรีจอมทองจะรับ เข้ามาในความอุปถัมภ์ เช่น วัดนี้สร้างวิหาร กำหนดงบประมาณ ๒ ล้านบาท แล้วได้มีการแจ้ง ญาติโยมที่มีฐานะพอจะเป็นเจ้าภาพได้ ก็มีการช่วยเหลือกัน หากมีญาติโยมรับเป็นเจ้าภาพทาง วัดจะเป็นผู้นำพาไปทอดกฐิน มีการนิมนต์หลวงปู่ไปเป็นประธานในการทอดกฐิน

และช่วงท้ายของฤดูกาลทอดกฐินจะมีการรวบยอดทอดกฐินตกค้างใน ๒ - ๓ วันสุดท้าย วัดพระธาตุศรีจอมทองจะพิจารณาตามความประสงค์ว่ามีใครรับเป็นเจ้าภาพทอดกฐินตกค้าง ตลอดถึงการจัดการให้เหมาะสมในด้านของงบประมาณและความประสงค์ของวัดและของเจ้า ภาพร่วมกัน วันสุดท้ายของงานกฐิน หลวงปู่จะนิมนต์พระสงฆ์มารับรู้ร่วมกัน จัดตามประเพณี นิยม คือ กองกฐินนี้มีคณะกรรมการวัดมารับชุดกฐินไปพร้อมกับปัจจัยเพื่อนำไปทอดถวาย พระภิกษุสงฆ์ มีการมอบคณะกรรมการของแต่ละวัดเป็นผู้แทนหลวงปู่ไปทอดถวายที่วัด โดยวัดพระธาตุศรีจอมทองเป็นสะพานบุญให้ญาติโยมได้มีโอกาสร่วมทำบุญทอดกฐินยังวัดที่ ไม่มีเจ้าภาพ

เครือข่าย แผนงาน และอนาคต

การสร้างวัดพระธาตุศรีจอมทองที่ประเทศเยอรมนี สร้างเสร็จภายใน ๒ เดือน โดยพระศรีศีลปาจารย์ ท่านได้หารือแนวทางการสร้างวัดกับญาติโยมและมีการวางแผนงานอย่างเป็นระบบ มีการตั้งสมาคมเพื่อดำเนินกิจการและงานพระพุทธศาสนา ญาติโยมผู้ได้พบเห็นหรือได้รับการแจ้งข่าวบุญจากการประชาสัมพันธ์ได้มาร่วมด้วยช่วยกันสร้างวัด พระสงฆ์ผู้จำพรรษามีความรู้สึกลึกซึ้งส่ำปะเหมาะแก่เผยแผ่พระพุทธศาสนา ญาติโยมเกิดความเลื่อมใสศรัทธาเพราะเห็นความตั้งใจจริงในการสร้างวัด

การสร้างตึกสงฆ์อาพาธ ในโรงพยาบาลจอมทอง โรงพยาบาลมหาราช นครเชียงใหม่ โรงพยาบาลนครพิงค์ มีการระดมทุนทอดผ้าป่าสมทบทุนในการสร้างตึกอาคาร และการมอบอุปกรณ์ทางการแพทย์ให้กับทางโรงพยาบาลต่างๆ

พุทธมณฑลจังหวัดเชียงใหม่ เป็นการดำเนินงานของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งจังหวัด โดยเริ่มต้นจากทางจังหวัดมีความประสงค์อยากได้สถานที่บนดอย เป็นพื้นที่มหาวิทยาลัย

www.watchomtong.com

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (มจร.) และจากการประชุมกันของคณะกรรมการ พื้นที่ดังกล่าวไม่สามารถยกให้บุคคลหรือองค์กรใดดำเนินการกิจการต่างๆ ได้ จะต้องมียลายลักษณ์อักษรชัดเจน และหากจะมีการดำเนินการต้องใช้งบประมาณที่สูงเป็นอย่างมาก เพราะต้องทำเชื่อนดินกันดินพังทลาย

จึงมีการเปลี่ยนแปลงใหม่ โดยที่วัดดินของวัดน้ำบ่อหลวง ทั้งหมดมี ๑๐๐ กว่าไร่ ในขณะนี้อยู่ระหว่างการเขียนแบบแปลนและการกำหนดวัสดุอุปกรณ์การก่อสร้าง การดำเนินงานสร้างพุทธมณฑลเป็นส่วนงานการดำเนินงานของทั้งจังหวัด ทุกคนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการสร้าง

โรงเรียนนิคมไพรพมหอนอินทนนท์ โรงเรียนนี้ตั้งอยู่บนดอยอินทนนท์ โดยหลวงปู่ได้พาขึ้นไปดู เห็นสภาพค่อนข้างเก่าและทรุดโทรม จึงมีการบอกบุญร่วมด้วยช่วยกันทำผ้าป่าคนละกอง ในงบประมาณ ๕ ล้านบาทบาท

ครองตน ครองคน ครองงาน

พระศรีศีลปาจารย์ ท่านมีหลักการบริหารงาน โดยท่านได้กล่าวว่า เจ้าหน้าที่ของวัดพระธาตุศรีจอมทอง จะมีพระภิกษุที่รับเข้ามาโดยการพิจารณาคัดเลือกให้เหมาะสมกับงาน มีการแบ่งงานกันตามความรู้ความสามารถให้ปฏิบัติงานด้วยความเรียบร้อยและเกิด

ประสิทธิภาพสูงสุด มีการกระจายงานแบ่งหน้าที่กันทำเพื่อให้งานไม่มากระจุกตัวอยู่ที่ศูนย์กลางเพียงส่วนเดียว แบ่งแผนงานรับผิดชอบให้มีความชัดเจน ทั้งงานการศึกษา งานกรรมฐาน งานสาธารณูปการ งานสงเคราะห์ หรืองานอื่นๆ ให้ครอบคลุมสาขา

กิจของทางวัด ถึงแม้ว่าทุกอย่างจะไม่ครบสมบูรณ์ ๑๐๐% แต่ก็มีการพัฒนาปรับปรุงเพิ่มเติมให้มีการดำเนินงานได้คล่องตัวและมีประโยชน์สูงสุด

ยังมีสิ่งสะท้อนในเชิงบวกและเป็นบุญกุศลแก่สาธุชนผู้เข้ามาภายในวัดพระธาตุศรีทอง โดยทางวัดได้มีการอำนวยความสะดวกแก่ญาติโยมในทุกด้านเพื่อให้เกิดความสะดวกในการทำบุญ ในการปฏิบัติธรรม ตลอดจนการสงเคราะห์ในงานทางสังคมต่างๆ เช่น ช่วยเหลืองานศพ ช่วยเหลือกิจการสาธารณสุข ประโยชน์ และการสงเคราะห์ตามหมู่บ้านต่างๆ เป็นต้น

งานด้านสาธารณสุขสงเคราะห์

พระศรีศิลป์อาจารย์ ท่านได้ดำเนินงานด้านสาธารณสุขสงเคราะห์ตามแนวทางของ พระเดชพระคุณพระพรหมมงคล วิ. (หลวงปู่ทอง สิริมงคล) อดีตเจ้าอาวาสวัดพระธาตุศรีจอมทองวรวิหาร ทั้งนี้ได้เน้นงานด้านสาธารณสุขสงเคราะห์ตามโครงการเดิมที่ได้ดำเนินการมาตั้งแต่ต้น ไม่ว่าจะเป็นการจัดตั้งโครงการไถ่ชีวิตโค-กระบือจากโรงฆ่าสัตว์และนำไปมอบให้เกษตรกรเลี้ยง การโครงการอบรมพระคิลานุปัฏฐากระดับตำบลของจังหวัดเชียงใหม่ (สายใต้) การมอบและบริจาคอุปกรณ์ และเครื่องมือการแพทย์ให้กับโรงพยาบาลต่างๆ ในเขตเชียงใหม่ (สายใต้) ที่ขาดแคลน การมอบอุปกรณ์เพื่อดำเนินการจัดตั้งศูนย์พระคิลานุปัฏฐากประจำตำบล รวมถึงมอบทุนให้แก่เครือข่ายช่วยเหลือสถานสงเคราะห์บ้านเด็ก, บ้านคนชรา, ผู้ด้อยโอกาสหลายๆ แห่งในจังหวัดเชียงใหม่ ทั้งนี้ พระศรีศิลป์อาจารย์ ยังสานต่อดำริของ พระเดชพระคุณพระพรหมมงคล ในการก่อสร้างหอประชุมพุทธมณฑลจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อใช้ในการดำเนินกิจการสาธารณสุขประโยชน์ต่างๆ ของคณะสงฆ์จังหวัดเชียงใหม่ และดำเนินโครงการและกิจกรรมต่างๆ มากมาย อาทิ โครงการสงเคราะห์ช่วยเหลือผู้ยากไร้ ร่วมกับ คณะสงฆ์จังหวัดเชียงใหม่และสำนักพระพุทธศาสนาจังหวัดเชียงใหม่ร่วมมอบถุงยังชีพมอบในเขตอำเภอจอมทอง จัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของไวรัสโคโรนา (COVID-19) ตามพระดำริของสมเด็จพระสังฆราชฯ มอบข้าวสารอาหารแห้งให้แก่ประชาชน โครงการไถ่ชีวิตโค-กระบือจากโรงฆ่าสัตว์และนำไปมอบให้เกษตรกรเลี้ยง

— “ —

ถ้าหากว่าเราไม่เสียสละก่อน จะไม่มีคนช่วยเรา
แต่ถ้าทุกสิ่งทุกอย่างมีการเสียสละ ก็จะมีคนเข้ามาช่วย
ได้แรงกายแรงใจของคนที่มาช่วย

— ” —

พระสิริรัตนเมธี

รองเจ้าคณะจังหวัดเลย
เจ้าอาวาสวัดโพนชัย อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย

สิ่งดีๆ ที่มีอยู่ในชุมชน

วัดโพนชัยเป็นวัดเก่าแก่คู่บ้านคู่เมืองของอำเภอด่านซ้าย สร้างมาพร้อมกับพระธาตุศรีสองรัก เป็นที่อยู่ของพระสงฆ์ที่มาสร้างพระธาตุ เป็นที่พัก เป็นสถานที่ที่มีพระเจ้าใหญ่อริสกลิตคู่บ้านคู่เมืองของชาวด่านซ้าย มีต้นทุนทางสังคมอย่างสูง คือญาติโยมมีความศรัทธาในพระศาสนา เข้าวัดทุก ๘ คำ ๑๕ คำ มีต้นทุนด้านความศรัทธาในพุทธศาสนาเรื่องบุญกุศล

๒๐๔ | พื้นที่ดินแบบการสาธารณสุขสงเคราะห์สร้างสังคมสุขภาวะ

พระสิริรัตนเมธี ท่านได้เล่าถึงแนวคิดเรื่องการเชื่อมโยงหลักพระพุทธศาสนากับวิถีปฏิบัติของชาวบ้านให้มีความสอดคล้องประสานกันอย่างลงตัวว่า “ทำยังไงจะให้โยมที่ข้าไม่ตี ได้มาวัดบ้าง คิดว่าจะทำยังไงมารวมกลุ่มที่วัด โยมบางคนมาวัดแล้วคนเคยมาเห็นหน้าประจำ อยู่ๆ ก็หายไป ถามว่าเป็นอย่างไร ทำไมไม่ไปวัด ไม่สบาย ข้าไม่ตี นั่งไม่ได้ จึงคิดหาวิธีการที่จะให้โยมนั่งได้สบาย ส่วนมากเป็นผู้สูงวัยผู้สูงอายุ และมีข้าราชการเกษียณ มีความรู้ความสามารถตามศักยภาพ มาช่วยสังคม คนที่ไม่มีความพร้อม จึงมารวมกลุ่มกัน ดูแลเรื่องสุขภาพ ทั้งสุขภาพจิต สุขภาพกาย เมื่อรวมกลุ่มได้ มีแพทย์จากโรงพยาบาลเข้ามาช่วยเรื่องสุขภาพกาย รวมถึงพระภิกษุสามเณร ไม่ต้องไปโรงพยาบาลปีละ ๒ ครั้ง โดยปกติไม่เป็นอะไรเลย หมอก็กต้องมาตรวจ แต่ถ้ากลุ่มเสี่ยง ความดัน ไขมัน เตือนละ ๒ ครั้ง ไม่ต้องไปแออัดที่โรงพยาบาล มีการออกกำลังกาย เช่น การฟ้อนรำ โยคะ ส่วนสุขภาพจิต การเข้าวัด ทำบุญใส่บาตร ฟังเทศน์ ไกล่ชิดพระพุทธศาสนา วัดวาอารามญาติโยมก็เหมือนกับว่าเป็นเจ้าของวัดช่วยกันดูแล”

การบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม พระสิริรัตนเมธี ท่านได้ดำเนินการให้มีโรงเรียนปริยัติสามัญ มีพระภิกษุสามเณร ๖๐-๗๐ รูป แบ่งหน้าที่กันช่วยกันดูแลความสะอาดภายในวัด จากเดิมเทศบาลมีที่ทิ้งขยะให้ ต่อมาหลังปีที่ผ่านมาไม่มีที่ทิ้งขยะ จึงได้มีการคัดแยกขยะ โรงเรียนมีค่าขวัญโรงเรียนสีเขียวรักษาสิ่งแวดล้อม มีเป็นสีเขียวเป็นสีประจำโรงเรียน หมายถึง การรักษาสิ่งแวดล้อม เรื่องแม่น้ำ ต้นน้ำลำธาร ต้องช่วยกันรณรงค์ ชาวบ้านที่ทำไร่ที่ต้นน้ำลำธาร และน้ำเริ่มขาดแห้งขอด เพราะทำไร่บนดอย เป็นการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมและเพียงพอ

เรื่องสุขภาวะกลุ่มวัย พัฒนาเรื่องสุขภาพจิตสุขภาพกาย สุขภาพกาย คือ การดูแลรักษาสุขภาพ มีแพทย์ให้การดูแลอยู่ตลอด ผู้สูงวัย ผู้ที่มีกำลังแข็งแรงก็ช่วยดูแลผู้ที่อ่อนแอ โดยการออกไปเยี่ยมให้กำลังใจผู้ป่วย วัดอำนวยความสะดวกเรื่องสถานที่ในการรวมกลุ่ม ในการบริหารจัดการปัจจัย ๔ หรือสถานที่ โดยเฉพาะกลุ่มผู้สูงวัย

ก่อนจะมาเป็นโรงเรียนผู้สูงวัยเป็นชมรมผู้สูงวัย ในการดำเนินการช่วงแรก รวมกลุ่มกัน ๔-๕ คน แล้วไปดูงานโรงเรียนใกล้ๆ แล้วตั้งเป็นโรงเรียน เดิมมีชมรมผู้สูงวัยและมีโรงพยาบาลเป็นหลักให้ แต่ตอนหลังหายไป จึงฟื้นฟูใหม่ผู้สูงวัยดูแลซึ่งกันและกัน

ระบบเศรษฐกิจวิถีพุทธ มีรายการคนค้นคน มาทำรายการ มีกลุ่มเกษตรพอเพียง นำของมาแลกเปลี่ยน มาขายกันในตลาด มีผัก มีหัตถกรรมเครื่องจักสาน มีกิจกรรมขับเคลื่อนเดือนละครั้ง

วิธีการจัดการ นักเรียนในโรงเรียน มีกลุ่มปลูกผัก ทำอาหาร เย็บปักถักร้อย เช่น

ร้อยสร้อยคอ หมวก แล้วนำมาจำหน่ายในตลาด โดยกำหนดจัดตลาดสัปดาห์ที่ ๒ ของเดือน และตามความสะดวก

ประเพณีวัฒนธรรม

ตุง เป็นวัฒนธรรมประเพณีที่ทางภาคเหนือและภาคอีสานได้ทำมาประดับที่วัด พระสิริรัตนเมธี ท่านได้นำสิ่งเหล่านี้มาเรียนรู้กันมาฝึกทำมาหากินเพื่อประดับในวัด

ตุง ภาษาอีสานเรียกว่า ตุง เป็นการประดับประดาในวัดต่างๆ สมัยก่อนไม่มีอะไรมาประดับประดาวัด ท่านจึงมีแนวคิดจัดทำขึ้นเพื่อบูชา เช่น งานพระเวสสันดร ที่ผู้สูงอายุทำ ถือเป็นการฝึกสติฝึกความจำ นำมาส่งเสริมให้ผู้ป่วยทำ ถือว่าเป็นการทำงานไปด้วย ปฏิบัติธรรมไปด้วย เป็นการสืบทอดภูมิปัญญาวัฒนธรรมท้องถิ่นของอีสาน

วัดมีร้านค้าสหกรณ์ ปัจจุบันมีผีตาโขนเป็นตุ๊กตา แปรรูปผลิตภัณฑ์ต่างๆ จำหน่ายให้นักท่องเที่ยวที่มาชมพิพิธภัณฑที่วัด

ความเป็นมาของพิพิธภัณฑผีตาโขนวัดโพนชัย ท่านเล่าให้ฟังว่า เดิมไม่ได้จะทำเป็นพิพิธภัณฑผีตาโขน จะทำเล็กๆ ไว้ในวัด เดิมเป็นกุฏิพระ โดยแบ่งครึ่งหนึ่งเป็นพิพิธภัณฑ แล้วทางหน่วยงานราชการขอจัดนิทรรศการผีตาโขน โดยมีอำเภอ กศน. แพทย์ใหญ่ของโรงพยาบาล

ขอจัดเป็นนิทรรศการ เสร็จแล้วมีคนเสนอให้ไม่ต้องรื้อ จากนั้นผู้ว่าราชการจังหวัดได้สนับสนุนงบประมาณ ไว้ให้เรียนรู้โดยเฉพาะ คนที่ไม่ได้มีโอกาสมาในช่วงวันที่วัดมีงาน สามารถเข้ามาดูได้ตลอดทั้งปีได้ โดยเฉพาะนิสิต นักศึกษาที่ตั้งใจมาเรียนรู้

การเชื่อมการทำงานภาครัฐ โดยอำเภอ โรงพยาบาล และกศน. มาร่วมความคิด ทำผลิตภัณฑ์ โดยของบประมาณจากจังหวัด ได้รับบครั้งแรก ๕๐,๐๐๐ บาท ครั้งสุดท้ายได้งบสนับสนุน ๑๐ กว่าล้านบาท เป็นงบการท่องเที่ยวของ อบจ. หลักๆ ก็คือวัดเป็นคนดูแลเฉพาะงานบูรณะ ค่าน้ำค่าไฟ ค่าจ้างต่างๆ วัดเป็นผู้ดูแล มีการตั้งตู้บริจาค ไม่ได้เก็บค่าเข้าชม มีผู้บริจาคบ้างแล้วแต่กรณีไป

แนวคิดในการให้นักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแล ใช้ร้านสหกรณ์ในวัดเป็นที่จัดจำหน่ายหัตถกรรมของนักเรียน และรับมาจากข้างนอก ของที่มาจากชุมชนยังมีน้อยเพราะว่าการรวมกลุ่มกันจริงๆ ยังไม่สามารถทำได้ หากทำได้จริงก็นำมาฝากขาย และให้นักเรียนเข้า

๒๐๖ | พื้นที่ต้นแบบการสาธารณสุขสงเคราะห์สร้างสังคมสุขภาวะ

มาบริการนักท่องเที่ยวจริงๆ แล้วก็จะมียุทธศาสตร์หนึ่งก็คือในจำนวนนี้ตั้งเป็นกลุ่มการแสดงผีตาโขน เป็นกลุ่มใส่ชุดเต้นผีตาโขน

และมีอีกโครงการที่ทางวัดกำลังปรับพื้นที่เพื่อสร้างโดมแสดงผีตาโขน เพราะพระสิริรัตนเมธี ท่านเคยไปดูงานต่างประเทศ เช่น อินโดนีเซียมีวัฒนธรรมในท้องถิ่นเข้ามาแสดงเป็นการต่อยอดโอเดีย มีการเก็บบัตรนักท่องเที่ยว ช่วงวันเสาร์อาทิตย์หรือถ้าเป็นคณะอาจจะเหมาจ่าย การแสดงใช้นักแสดง ๑๐-๒๐ คน มีชุดเล็กและชุดใหญ่ และมีความคิดที่จะบูรณาการกับโรงเรียนและชุมชนในการนำมาช่วยเสริมให้เกิดเศรษฐกิจในชุมชนให้ญาติโยมนำของมาวางขาย เป็นผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่นเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวมา ก็เป็นเศรษฐกิจเชื่อมโยงกับวัฒนธรรมประเพณีชีวิตของชาวพุทธ

สงเคราะห์ เอื้อเพื่อ เกื้อกูล และงานศรัทธาสัมพันธ์

การสงเคราะห์ชุมชน เมื่อมีคนเจ็บป่วยหรือไม่สบาย ได้ดำเนินการจัดหาบุคคลไปช่วยดูแลเยี่ยมเยียนให้กำลังใจ มีการนำสิ่งของไปช่วยเหลือ โดยเฉพาะผู้ป่วยติดเตียง โดยร่วมกับโรงเรียนและโรงพยาบาลออกไปให้กำลังใจช่วยเหลือ

และยังมีพระคิลานุปัฏฐาก อำเภอด่านซ้ายมีพระคิลานุปัฏฐากอยู่ทุกตำบล เน้น

การดูแลสุขภาพพระสงฆ์และพระสงฆ์อาพาธเป็นหลัก และยังทำหน้าที่ให้คำแนะนำด้านสุขภาพแก่ชาวบ้าน โดยร่วมกับ อสม. รพ.สต. และโรงพยาบาล ให้ความรู้เรื่องการปฐมพยาบาล การแพทย์เบื้องต้น

จุดเด่นเกี่ยวกับโรงเรียนใบบุญ ที่อยากจะให้มีการสืบทอดต่อ

โรงเรียนใบบุญ จุดเริ่มต้นมาจากการที่ท่านต้องการให้ญาติโยมรวมกลุ่ม คณะสงฆ์เป็นห่วงว่าในปัจจุบัน วัดมีจำนวนมาก แต่วัดร้างมากขึ้น และก็เป็นห่วงกังวลเรื่องพระภิกษุสามเณรมีจำนวนน้อยลง จึงพยายามหาศาสนาทายาท แต่ว่าก็มองว่าในอนาคตเป็นเรื่องยากและเป็นเรื่องปกติเพราะว่าคนเกิดน้อยผู้สูงอายุมากขึ้น แม้กระทั่งโรงเรียนหลายโรงเรียนก็ต้องปิด โรงเรียนพระก็หาพระภิกษุสามเณรไปเรียนก็ยาก เพื่อให้โยมมีความรักวัด และเห็นประโยชน์ของวัด คนเหล่านี้จะเป็นคนที่จะดูแลวัด พระควรมองกลับด้าน จากเดิมที่หาเณรมาเรียนบาลีประโยค

๑-๒ ปัจจุบันหายาก ก็ให้ญาติโยมเหล่านี้มาใช้ประโยชน์ในพื้นที่วัด และให้เห็นคุณค่า และเป็นผู้ดูแลวัดในอนาคต เพื่อลดความกังวลว่าวัดร้าง ส่วนอย่างอื่นเป็นผลพลอยได้

กลุ่มโรงเรียนผู้สูงวัยใบบุญ ได้รับนโยบายจากพระสิริรัตนเมธี ว่า ทำอย่างไรที่จะให้มีการรวมกลุ่ม และมีการจัดกิจกรรมอยู่เป็นเนืองนิตย์ ฉะนั้น จึงดำเนินกิจกรรม ๒ ด้าน คือ

๑. ด้านศาสนา มีการสนับสนุนให้มีการพัฒนาโรงเรียนผู้สูงอายุให้มีการสืบทอด และรักษาพระพุทธศาสนา จึงมีกิจกรรมที่ส่งเสริม อาทิเช่น กิจกรรมให้นำพาคณะถวายเทียนพรรษา ๙ วัดภายใน ๑ วัน หรือทำกฐินตักเพื่อไปทอดวัดที่ไม่มีเจ้าภาพกฐินปีละ ๒-๓ โดยกลุ่มโรงเรียนผู้สูงอายุ

๒. กิจกรรมเพื่อสังคม สนับสนุนผู้สูงอายุไปร่วมกิจกรรมกับหน่วยงานต่างๆ เช่น

งานวันลอยกระทง ต้องการให้ผู้สูงอายุไปร่วมเป็นนักแสดง เป็นต้น

ส่วนกิจกรรมเพื่อสุขภาพ มีการพบหมอทุกอาทิตย์ เพราะว่าโรงเรียนผู้สูงอายุมิเรียนทุกอาทิตย์ ทุกวันพุธจะมีกิจกรรมเป็นประจำ เช่น อาทิตย์นี้รายการหมอบพบผู้สูงอายุ

อาทิตย์นี้รายการธรรมะดีๆ จากหลวงปู่ หรือด้านอาชีพ และการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมโรงเรียนผู้สูงอายุ เช่น กลุ่มการเต้นผีตาโขน และส่งเสริมประเพณีวัฒนธรรม ๑๒ เดือน

โรงเรียนผู้สูงอายุ มีกลุ่มคนหลากหลายอาชีพ มีการนำความรู้ของเพื่อนมาช่วยกลุ่มและทำกิจกรรม มีกลุ่มออกกำลังกาย กลุ่มเพื่อนรำ กลุ่มเศรษฐกิจพอเพียง นอกจากนั้นยังมีวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ มาช่วยสอนงานอาชีพ การทำขนม ข้าวแต่น หมี่กรอบ

สำหรับการเรียนการสอน ประกอบด้วย กิจกรรมนันทนาการ มีแพทย์มาให้ความรู้เรื่องการบริโภค ด้านโภชนาการ การดูแลตนเอง เชิญวิทยากรสอนการทำหน้ากาก โดยได้รับการสนับสนุนจากเทศบาล

การมาโรงเรียนของผู้สูงวัยนั้น เป็นลดคลายจากความเหงา จากการอยู่ที่บ้าน การมาโรงเรียน ในหนึ่งวันต่อ ๑ สัปดาห์ได้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้พูดคุยแล้วก็ได้รับฟังความรู้เพื่อพัฒนาตนเอง คนที่มาบางท่านเดินไม่ค่อยถนัด ได้มาออกกำลังกายได้พบเพื่อนฝูง จิตใจก็สดใสร่างกายก็สมบูรณ์แข็งแรง ได้ทั้งร่างกาย และจิตใจ ผู้สูงวัยรู้สึกว่าได้รับการยอมรับจากทุกที่ในอำเภอ ด่านซ้าย มักได้รับเชิญไปให้ไปร่วมต่างๆ งานรำ การทำบุญใส่บาตร เป็นประจำ จึงเป็นคุณค่าทางจิตใจและคุณค่าทางสังคมโดยรวม

๒๐๘ | พื้นที่ต้นแบบการสาธารณสุขเคราะห์สร้างสังคมสุขภาวะ

“ จะทำให้อย่างไร ให้วัดเป็นวัดของทุกคน ให้ชาวบ้านมีส่วนร่วม เมื่อเขามาใช้ประโยชน์ก็จะมองเห็น ตรงนี้ไม่ดี ตรงนี้ไม่งาม เขาก็จะช่วยดูแลวัดวาอาราม พระศาสนาของเรา ก็จะอยู่ได้ ”

พระมหาอุดร ธมฺมปญฺโญ

เจ้าคณะอำเภอโพธาราม เลขานุการเจ้าคณะจังหวัดร้อยเอ็ด
เจ้าอาวาสวัดบ้านอัน อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด

จุดเริ่มต้นแห่งการสาธารณสงเคราะห์

วัดบ้านอัน สร้างประมาณปี ๒๕๕๔-๒๕๕๕ พระมหาอุดร ธมฺมปญฺโญ ท่านมีแนวคิดว่าจะทำอย่างไรถึงจะพัฒนาวัดได้ เริ่มวิเคราะห์ข้อมูลหมู่บ้าน เป็นบ้านเล็กๆ ประมาณ ๓๐-๔๐ หลังคา มีลักษณะเป็นห้องแถวส่วนใหญ่มากก็เป็นห้องแถวส่วนใหญ่เป็นคนต่างถิ่น เป็นตระกูลก็มีอยู่ ๓ - ๔ ตระกูล พอสร้างวัดไปได้ระดับหนึ่ง สิ่งที่ยึดถือมากคือหลักการและวิธีการ อุดมการณ์ จึงได้รับความศรัทธา และได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากชาวบ้าน

งานสาธารณสงเคราะห์ พระมหาอุดร ธมมปญโญ ท่านเริ่มดำเนินการประมาณปี ๒๕๕๗-๒๕๕๘ เต็มรูปแบบ ก่อนหน้านี้อ่านทำไม่ได้เนื่องจากฐานวัดยังไม่พร้อม เมื่อวัดมีความพร้อมที่จะรองรับด้านคณะสงฆ์ จึงปรับเปลี่ยนไปทำงานด้านสาธารณสงเคราะห์ เริ่มแรกท่านทำที่บ้านดอนแค จนเป็นชาวดัง พอเริ่มทำก็เป็นแรงบันดาลใจ และด้วยสภาพพื้นที่ท่านเป็นเด็กบ้านนอก เกิดในตระกูลที่ยากจน ไม่มีไฟฟ้าใช้ ส่วนนี้จึงถือเป็นเคสแรกเรื่องของสาธารณสงเคราะห์ที่ทำเต็มรูปแบบ ปรากฏว่านั่งรถกลับมาจากสุวรรณภูมิเมื่อโพสต์ Facebook มีโยมคนนึงพูดแล้วสะกิดใจ บอกว่ามีคนอยากช่วยเยอะเยอะ แต่ว่าไม่มีกำลังพอที่จะทำให้มันสำเร็จ

ได้ เลยมาคิดว่าเรามีต้นทุนทางสังคมทำให้สามารถช่วยได้ก็จึงเป็นจุดเริ่มต้นเรื่องของการสร้างบ้าน จากนั้นก็ได้ทำทุกเรื่อง เช่น เรื่องหนี้สิน หนี้รายวัน โรคอ้วน โดยอาศัยการประสานและเชื่อมข้อมูล เป็นต้น

ต่อมาตั้ง มูลนิธิ พระมหาอุดร

ธมมปญโญ โดยมีแรงผลักดันมาจาก ถูกกดดัน ถูกกล่าวหาว่าแย่งงานกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ทำให้เขาเสียหน้าเสียชื่อเสียง และถูกตำหนิ และถูกตั้งคำถามถึงสังกัดหน่วยงาน จึงมีความตั้งใจที่จะตั้งมูลนิธิเพื่อเป็นองค์กรทำงาน การจัดตั้งมูลนิธิใช้เงินบริจาครวบรวมมา ทำเรื่องสร้างบ้าน รับเงินบริจาคเพื่อสร้างบ้าน สร้างเสร็จแล้วก็ปิดรับบริจาค มีการตั้งกรรมการรับการทำงาน และขอรับบริจาคผ่านบัญชีมูลนิธิ ในช่วง ๒ ปีที่แล้ว เดิมรับบริจาคจากคนที่ฟังวิทยุต่อมาเพิ่ม Facebook Fanpage มาช่วยในรับบริจาคด้วย เช่น รับบริจาคยา เครื่องฟอกไตโรงพยาบาล สุวรรณภูมิ ทุนการศึกษา เป็นต้น

ชมรมคนมีบุญ

บทบาทของชมรมคนมีบุญ กลไกสำคัญที่ทำให้งานเติบโตก้าวหน้า พระมหาอุดร ธมมปญโญ ท่านเล่าว่า ช่วงแรกที่ทำงานที่เติบโตเพราะชมรมคนมีบุญ เป็นคนที่พูดเก่ง จึงได้ไปจัดรายการวิทยุวันละ ๒ ชั่วโมง เวลา ๑๙.๐๐ น. ถึง ๒๑.๐๐ น. หลังจากฉลองโบสถ์เสร็จแล้วจึงตั้งสถานีวิทยุขึ้นมา และต้องการให้วัดเชื่อมกับโยม จึงตั้งชื่อชมรมคนมีบุญ สมาชิกที่ฟังวิทยุก็ถือว่าเป็นคนชมรมคนมีบุญ มีกิจกรรมก็มาร่วมด้วยช่วยกัน ในอดีตวิทยุมีอิทธิพลต่อชาวบ้านมาก จึงมีเครือข่ายเต็มจังหวัด แต่ปัจจุบันเหลือ ๒ สถานีที่ถูกต้องตามระเบียบ กสทช. จากสิ่งแรกโยมที่ฟังมาช่วยสร้างวัด ต่อมาต่อยอดมาทำงานสถานสงเคราะห์ช่วยกันทำทุกวิธีที่

คิดว่าช่วยได้

ระยะหลังมีการปรับบทบาท จากสื่อวิทยุมาใช้สื่อออนไลน์ การเลือกใช้สื่อในมุมที่สร้างสรรค์ คือ เอามาทำในส่วนที่เป็นประโยชน์ มีเพจของมูลนิธิและของวัด เพื่อประชาสัมพันธ์วัด ส่วนในปัจจุบันปริมาณของสถานี และจำนวนคนลดลงเรื่อยๆ จึงใช้ช่องทางออนไลน์มากขึ้น

เทคนิควิธีการทำงาน

วิธีการเพิ่มทีมหนุนเสริม เทคนิคในการมองคนทำงาน ซึ่งท่านกล่าวถึงบุคลิกของท่านว่า เป็นคนไวใจคนยาก เป็นคนตรงไปตรงมา แต่เป็นคนมีอหยาศัยดี จึงมีเครือข่ายการทำงาน และมีการเชื่อมหน่วยงานและการทำงาน สื่อสารงานและสร้างเครือข่ายผ่านช่องทางออนไลน์ แฟนเพจ เฟสบุ๊ก และอื่นๆ รวมทั้งค้นหาพระจิตอาสามากขึ้น โดยการเยี่ยมบ้าน ช่วยเหลือชาวบ้าน สร้างเครือข่าย เพิ่มมากขึ้น

แรงบันดาลใจหรือข้อเรียนรู้ในการทำงาน ด้านการช่วยเหลือเรื่องที่อยู่อาศัย

๑. เกิดจากการที่ตนเองเกิดมาในครอบครัวฐานะยากจน ได้รับความรู้สึกของการไม่มี

๒. การเข้าถึงหน่วยงาน หรือแหล่งข้อมูล และจากการพบเจอความไม่ยุติธรรมตั้งแต่วัยเด็ก จึงอยากต่อสู้เพื่อให้เขาได้รับความยุติธรรม

ส่วนด้านสาธารณสุขสงเคราะห์ เกิดจากความยากจนในวัยเด็ก เมื่อมาอยู่ในช่วงที่ตนเองให้ได้ จึงอยากให้ เช่น การมอบทุนการศึกษา เป็นการเก็บจากประสบการณ์ชีวิตของตนเองมาทำให้เกิดให้มีขึ้น

ปัจจุบันสมาชิกชมรมคนมีบุญ มองภาพว่าวัดมีเงินมาก แต่ที่จริงแล้ววัดไม่มีเงินการทำงานได้ใช้วิธีการรับบริจาค เช่น การสร้างบ้านก็เปิดรับบริจาค เมื่อสร้างเสร็จแล้วก็ปิดรับบริจาค โดยไม่มีเงินคงค้างในบัญชีของวัด ส่วนด้านสังคม ชมรมคนมีบุญร่วมแรงร่วมกันใจ ส่วนท่านจะช่วยประสานงานต่างๆ

การแก้ไขปัญหาและอุปสรรค

ปัญหาอุปสรรค การทำงาน จะมีทั้งคนที่ชอบและไม่ชอบ การสร้างบ้าน เกิดจากความอยากช่วยเหลือผู้ยากไร้ที่ไม่มีที่อยู่อาศัย แรกๆ มีคนที่ไม่เห็นด้วย ต่อมาก็เริ่มมีความศรัทธา และเข้าใจ มีการเชื่อมสัมพันธ์สร้างความเข้าใจกับหน่วยงาน เพื่อทำงานร่วมกัน เมื่อเห็นว่าพระอาจารย์ทำงานจริง ข้อโต้แย้งจึงลดหายไป

หน่วยงานภาครัฐ วัดบ้านอันเป็นตำบลนาร่อง พระอาจารย์จัดงานทุกปี โดยผู้นำต่างๆ มาร่วมด้วยช่วยกัน ทุกคนให้การยอมรับและศรัทธาพระอาจารย์ จึงมารวมตัวกันเพื่อร่วมกันทำงานบุญ พระอาจารย์จะให้ผู้นำชุมชนขึ้นเวทีทุกครั้งทำให้ผู้นำได้รับการยอมรับจากชุมชน

แรงศรัทธา แรงจูงใจเกิดจากมีความพยายามสร้างศาสนทายาท สร้างคน โดยการส่งพระภิกษุไปเป็นเจ้าอาวาสที่วัดอื่น การสร้างคนเป็นเรื่องไม่่ง่าย เพราะแต่ละคนไม่เหมือนกัน มีความแตกต่างกัน ความมั่นคงทางศาสนาคือการมีศาสนบุคคลที่ดี ช่วยเหลือชาวบ้าน การสร้างโบสถ์ สร้างศาลาเป็นเพียงชั่วคราวไม่ใช่ความมั่นคง

การได้ย้ายไปอยู่หลายๆ วัดทำให้เกิดการเรียนรู้สิ่งดีๆ สามารถนำมาต่อยอดได้

การเรียกศรัทธาจากชาวบ้าน คือมีการคิดวิเคราะห์ก่อนการทำงาน ท่านมีข้อดีคือเสียงดี และจะวิเคราะห์เสมอว่าสิ่งที่จะทำคืออะไร ตอบโจทย์อะไร เช่น การสร้างศาลา เพื่อสำหรับสวดมนต์ การบูรณะ แทนการบูรณะเบื่องเพื่อลดเสียงดัง เป็นต้น ต้องคิดเชิงระบบ และมีกลยุทธ์ในการทำงาน

แนวคิดการช่วยเหลือผู้คนที่ลำบาก คือ เริ่มจากมีที่อยู่อาศัย เมื่อมีที่อยู่อาศัยแล้ว การคิดทำอย่างอื่นน่าจะง่ายขึ้น จึงต่อยอดไปในสิ่งอื่นๆ ต่อไป ทุกกรณีจะลงไปพื้นที่ด้วยตนเอง แล้วจึงจะมีการสื่อสารผ่านสื่อต่างๆ เพื่อรับบริจาคทั้งเงินและสิ่งของต่อไป

กลไกของบ้านอัน มีในระดับหมู่บ้าน แต่ในระดับตำบลมีการเชื่อมหน่วยงานต่างๆ เข้ามาเป็นกลไกสนับสนุน การทำงานจิตอาสาสามารถทำงานด้วยจิตใจ การคาดหวังมากจะทำไม่ได้ ต้องเริ่มจากสิ่งเล็กๆ เช่น การเยี่ยมผู้ป่วยติดเตียง เริ่มจากหาคนที่คุยได้มาร่วมงานก่อน เพราะไม่มีเงินมาสนับสนุน สิ่งที่ได้คือได้บุญ ไม่มีเงินเป็นค่าตอบแทน ใช้พระสงฆ์นำ ใช้วัดเป็นศูนย์กลางในการพัฒนางาน ส่วนความยั่งยืนจะต้องมีการวางระบบที่ดี

๒๑๕ | พื้นที่ต้นแบบการสาธารณสงเคราะห์สร้างสังคมสุขภาวะ

อัตลักษณ์วัดบ้านอัน

เอกลักษณ์ของวัดคือการสวดมนต์ทำวัตรทุกวันศุกร์ การเทศน์สอนธรรมะ วัดเป็นศูนย์กลางทำสิ่งดีๆ ช่วยเหลือเกื้อกูลผู้คนที่ทุกข์ยาก ชมรมคนมีบุญ รายการสถานีวิทยุ ความรัก ความสามัคคี ชุมชนมีส่วนร่วม การขอพรหลวงพ่อพระธาตุหลวงสาเกตุนคร พระประธาน หลวงพ่อวัดไร่ขิง หลวงพ่อช่วงเย็น เพลงประจำวัดบ้านอัน เป็นต้น

“

เราในฐานะที่เป็นพระสงฆ์ เป็นผู้ที่จะหลอมรวมน้ำใจดีใจของผู้คน ให้มาเป็นหนึ่งเดียว เพื่อที่จะไปช่วยเหลือคนที่ตกทุกข์ได้ยาก

”

พระครูสุภัทรปุณณธาดา

เจ้าคณะตำบลนาเจริญ

เจ้าอาวาสวัดป่าห้องเตย อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี

ความเป็นมา จากเริ่มต้นสู่การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

วัดป่าห้องเตย จังหวัดอุบลราชธานี มีพระครูสุภัทรปุณณธาดาเป็นเจ้าอาวาส ซึ่งประวัติท่านนั้นเป็นลูกหลานบ้านห้องเตยแต่กำเนิด เริ่มบรรพชาเป็นสามเณร และอุปสมบทเป็นพระภิกษุที่วัดนาเจริญ มาอยู่ที่วัดป่าห้องเตย เมื่อปี ๒๕๓๔ แต่เดิมพื้นที่บริเวณนี้เป็นป่าช้า และทุ่งนา ต่อมา มีญาติโยมอยากสร้างวัด ดังนั้นในปี ๒๕๔๐ จึงได้ทำเรื่องขอที่นา ๗ ไร่ ปัจจุบันเป็นที่วัดประมาณ ๑๐ ไร่ ได้รับอนุญาตให้สร้างวัดเมื่อปี ๒๕๔๘ และแต่งตั้งพระครูสุภัทรปุณณธาดา เป็นเจ้าอาวาสเมื่อปี ๒๕๔๙ ซึ่งสภาพของชุมชนแต่ก่อนยังไม่เจริญ ถนนหนทางไม่สะดวก ขาดแหล่งน้ำ การพัฒนาก็จะค่อนข้างช้า

ในปี ๒๕๕๖ ได้รับการประเมินเป็นวัดส่งเสริมสุขภาพ โดยมี รพ.สต. มาช่วยสนับสนุน

ตรงนี้เป็นจุดเริ่มต้นที่จะทำให้วัดเป็นที่ยอมรับของชุมชน ขณะนี้วัดห้องเตยอยู่ในระดับวัดต้นแบบของตำบล งานที่ทำล่าสุดที่ทำ คือ วัดประชารัฐสร้างสุข หมู่บ้านรักษาศีล ๕ โดยนำหลักธรรมศีล ๕ มาใช้นำพาพัฒนาชุมชนให้คนตั้งอยู่ในศีล ๕ ซึ่งขับเคลื่อนทั้ง ๑๑ หมู่บ้านมาทำด้วยกัน มีทั้งข้าราชการ อบต. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน รพ.สต. มาร่วมขับเคลื่อน ปัจจุบันมีบุคคลที่เป็นต้นแบบสามารถเลิกเหล้าถาวร จำนวน ๒๕ คน จึงเป็นผลงอกงามและเป็นประโยชน์ของการทำงานโครงการนี้

งานศพปลอดเหล้า เริ่มทำเมื่อปี ๒๕๕๙ ท่านพระครูสุภัทรปุณณธาดา กล่าวว่า ถ้าเป็นไปได้การจัดงานศพก็จะขอให้มาจัดที่วัด คือ มาจากเหตุผลที่สอบถามชาวบ้าน เวลาจัดงานก็จะหมดเงินกับการซื้อเหล้าเลี้ยงในงานจำนวนมาก ตัวอย่าง การจัดงานของโยมแม่ (ของเจ้าอาวาส) ก็นำมาจัดที่วัด บำเพ็ญกุศลสวดอภิธรรมอยู่ ๓ วัน ไม่มีการเลี้ยงเหล้า ถือเป็นตัวอย่างในการจัดงานศพปลอดเหล้าได้

สงเคราะห์ เกื้อกูล พัฒนา บูรณาการ

พระครูสุภัทรปุณณธาดา ท่านมีการทำงานอย่างเป็นระบบ เริ่มจากการทำความเข้าใจจากภายในสู่ภายนอก โดยการสร้างหลักการพื้นฐานและหลักวิถีคิดการทำงานให้พระภิกษุสามเณรเป็นผู้ดำรงมั่นในการพัฒนาระบบแนวคิด การจัดการภายในวัดให้มีประสิทธิภาพก่อน หลังจากนั้น เมื่อเกิดความเข้มแข็งจากภายในแล้วจึงได้มีการเชื่อมประสานงานกับเครือข่ายภายนอกที่จะสามารถขับเคลื่อนงานต่างๆ ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลโดยสิ่งที่ดำเนินการนั้น มีโครงการต่างๆ เกิดขึ้นมากมาย ที่เป็นประโยชน์แก่ชุมชนและสังคม กล่าวคือ การดำเนินการอย่างมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน และสามารถสรุปได้ ดังนี้

๑) **การให้และการสงเคราะห์ต่อ** เช่น การสนับสนุนอุปกรณ์ด้านสาธารณสุข เครื่องออกซิเจน ให้กับ รพ.สต. การให้ทุนการศึกษา ช่วยสร้างอาคารให้กับโรงเรียน การนำสิ่งของที่ได้จากการทำบุญร่วมกันไปส่งต่อให้กับผู้ยากไร้ ผู้ป่วย คนแก่ชรา เป็นต้น

๒) **เริ่มต้นการทำงานกับสาธารณสุข** คือ รพ.สต. ตั้งแต่ปี ๒๕๕๖ ในโครงการ **วัดส่งเสริมสุขภาพ** โดยมี รพ.สต. มาให้ความรู้กับพระภิกษุสามเณรและปรับปรุงสภาพแวดล้อมของวัด การดูแลสุขภาพอนามัย พฤติกรรมการฉันอาหาร จัดสภาพแวดล้อมภายในวัด

๒๑๘ | พื้นที่ต้นแบบการสาธารณสุขสงเคราะห์สร้างสังคมสุขภาวะ

เช่น มีการปรับปรุงห้องน้ำ แบ่งประเภทชาย-หญิง-ผู้พิการ การจัดเก็บข้าวของเครื่องใช้ ที่พักอาศัยให้เป็นระเบียบเรียบร้อย การนอน พฤติกรรมในการฉันอาหาร เครื่องดื่ม และให้ความสำคัญกับเรื่องสุขอนามัย มีการติดตามสุขภาพพระสงฆ์ทั้งจาก รพ.สต. และโรงพยาบาล นอกจากนี้ในการทำงานกับสาธารณสุข ยังมีการเทศน์ให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องโรคติดต่อเรื้อรัง เช่น เบาหวาน ไขมัน ความดัน ในช่วงทำบุญให้กับญาติโยมที่มาทำบุญ

สิ่งที่ทำงานร่วมกันแล้วเกิดประโยชน์ ในส่วนของสาธารณสุขที่อาจจะทำไม่ได้ คือ เรื่องของจิตใจ ที่พระสงฆ์สามารถเข้าไปดำเนินการได้ตั้งแต่ เกิด แก่ เจ็บ ตาย เช่น การไปเยี่ยมผู้ป่วยติดเตียง พระสงฆ์อาจจะไม่มีความรู้เรื่องหมอ แต่สามารถช่วยเรื่องจิตใจที่เป็นทุกข์ได้ นำอาหารไปให้แล้วได้กินข้าวกันบาตรก็เป็นเรื่องของจิตใจ **“ให้ธรรมะโอสถ ควบคู่กับหมอ ที่ให้การรักษาพยาบาล”** หรือแม้กระทั่งผู้ป่วยระยะท้ายที่ใกล้จะเสียชีวิต พระสงฆ์ก็จะรีบไปแสดงธรรมช่วย ทำให้ได้ร่วมกันทำงานในเรื่องนี้ ที่สำคัญคือ รพ.สต. มองเห็นความสำคัญของพระสงฆ์ในการร่วมทำงาน

๓) การเยี่ยมผู้ป่วยติดเตียง ผู้สูงอายุ ผู้ป่วยระยะสุดท้าย โดยเริ่มจาก อบต. มีการทำ Long term care ที่เป็นงานของ อบต. ซึ่งในส่วนของ อบต. และ รพ.สต. ก็จะดูแลในเรื่องของสวัสดิการสุขภาพ การไปรักษา มี care giver เข้ามาดูแลผู้ป่วย แต่ในส่วนของพระสงฆ์มาช่วยมาพูดคุยดูแลในด้านจิตใจ

๔) ถนนสายวัฒนธรรม เป็นการทำบุญ ตักบาตรอาหารแห้ง ที่หมุนเวียนไปตามถนนสายต่างๆ ในตำบล โดยจัดกิจกรรมทั้ง ๑๑ หมู่บ้าน แต่ละหมู่บ้านเวียนกันจัดเดือนละ ๑ ครั้ง หลังจากได้สิ่งของมาแล้ว ทางวัดจะนำมาบรรจุถุง นำไปส่งเคราะห์ต่อ แบ่งไปให้ตามโรงเรียนต่างๆ ผู้สูงอายุ ผู้ป่วย ซึ่งถนนสายวัฒนธรรมจะเป็นที่ที่คนในชุมชนอยากร่วมทำบุญ เนื่องจากมองเห็นว่าจะเป็นการได้บุญสองต่อ คือทำบุญถวายพระสงฆ์ และพระสงฆ์จะนำไปให้ต่อทั้งเด็กนักเรียน โรงเรียน ผู้สูงอายุ ผู้ป่วยติดเตียง หรือผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนจากช่วงที่เกิดน้ำท่วม นอกจากช่วยเหลือคนในชุมชนแล้ว ยังมีการไปช่วยเหลือต่างจังหวัด เช่น สุรินทร์ บุรีรัมย์ ร้อยเอ็ด ทำให้คนเกิดศรัทธาและมาร่วมทำบุญกันมาก

นอกจากนี้ วัดยังเป็นแหล่งเรียนรู้ในการบิณฑบาตของพระสงฆ์ สิ่งที่ได้คือได้ฝึกหัดชาวบ้านลูกหลานให้ได้ใส่บาตรให้ถูกต้อง รวมถึงอาหารที่ใส่บาตรนั้นเป็นอาหารที่จะเอาไป

สงเคราะห์ต่อได้และเป็นอาหารที่มีประโยชน์ ปัจจัยที่ได้ทางวัดจะให้ชุมชนเอาไปจัดการสงเคราะห์ต่อ เป็นการได้ทั้งกิจวัตรของพระสงฆ์ คุณธรรม จริยธรรม และธรรมทาน

๕) สมาทานฉันเฉพาะในบาตร เป็นกิจวัตรที่ทางวัดยังทำอยู่ คือ ฉันตามที่ญาติโยมใส่บาตรมา หรือถือการปฏิบัติในการนำอาหารทุกชนิดที่จะบริโภคในมือนั้น มารวมกันในบาตรแล้วจึงฉันอาหารนั้น เพื่อไม่ให้ติดในรสชาติของอาหาร

๖) โครงการลดละเลิกเหล้าอบายมุข งานบุญงานประเพณีปลอดน้ำเมา เทเหล้าเผาไฟ สุขใจนาเจริญ เป็นงานที่ทำร่วมกับ อบต. โดยเป็นกิจกรรมรณรงค์ ที่เป็นการปฏิญาณตนให้ผู้ติดเหล้าเขียนชื่อแล้วใส่ไปในกล่องนำไปเผาไฟและทำพิธีสวดมนต์ และมีการติดตามคนงดเหล้าได้นำมาเป็นคนต้นแบบ เชิดชู เล่าถ่ายทอดประสบการณ์ต่อ ในปัจจุบันมีบุคคลที่เป็นต้นแบบสามารถเลิกเหล้าถาวร จำนวน ๒๕ คน

๗) ด้านการศึกษาได้สนับสนุนสถานศึกษา เช่น

- โรงเรียนนาเจริญ มีการสร้างหอสมุด มีคอมพิวเตอร์ มีตู้พระไตรปิฎก เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้

- พระครูสุภัทรปุณณธาดา ท่านได้ให้ความร่วมมือในการพัฒนาศูนย์เด็กเล็ก ซึ่งในตำบลนาเจริญจะมีอยู่ ๔ ศูนย์

- หากมีงานของทั้งทางวัดและโรงเรียนก็จะมีความร่วมมือกัน โดยพระครูสุภัทรปุณณธาดา ท่านเป็นกรรมการของโรงเรียน เรื่องการศึกษาของโรงเรียนท่านจะมีบทบาทสำคัญในการช่วยระดมทุนสร้างอาคาร ให้ทุนการศึกษา อาหารกลางวัน สนับสนุนงานการศึกษาทั้ง ๗ โรงเรียนของตำบลนาเจริญ

- ท่านพระครูฯ ช่วยทำในเรื่องโรงเรียนพระราชทาน โรงเรียนบ้านโนนจิต อีกรูปแบบหนึ่งท่านเป็นกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เมื่อวัดมีงานกิจกรรม โรงเรียนก็จะนำนักเรียนมาช่วยกิจกรรมบุญ อย่างเรื่องหมู่บ้านศีล ๕ ทางโรงเรียนจะเข้ามาช่วยจัดทำเอกสารต่างๆ ส่วนหลวงพ่อก็จะหาทุนส่วนหนึ่งมาช่วยโรงเรียนในการพัฒนาด้านต่างๆ เนื่องจากทางโรงเรียนก็จะไม่ค่อยมีงบประมาณมากนัก

๘) ทำงานร่วมกับ ตชด. ปลุกป่าเฉลิมพระเกียรติ ทั้งส่วนการดำเนินงานถนนสายวัฒนธรรม ตชด. ได้เข้ามาร่วมกิจกรรมและช่วยพัฒนาทำห้องน้ำให้วัด ศูนย์เพาะพันธุ์ไม้

เกิดจากตอนไปขอต้นไม้มาปลูกก็ได้บ้างไม่ได้บ้างทางวัดจึงจัดทำศูนย์เพาะพันธุ์ไม้ขึ้นมาเพื่อ
วัดนำมาปลูกเอง และแจกจ่ายให้กับชุมชน

๙) **สร้างจุดเช็คอิน** วัยรุ่นที่มากับพ่อแม่ การที่จะเข้าวัดมาฟังพระอยู่นานๆ ไม่ได้ ก็
สร้างจุดเช็คอินเพื่อให้เขาได้ถ่ายรูป ได้ผ่อนคลาย และเป็นการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวให้
กับจังหวัดด้วยอีกทาง

๑๐) นอกจากนี้ยังไปสร้างฝายน้ำล้น **อนุรักษ์พันธุ์ปลา ธนาคน้ำ** (ทำร่วมกับ อบต.)

เสียงสะท้อนพลังบวก

ญาติโยมทั้งที่เป็นหน่วยงานราชการ เอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน
เกิดความศรัทธาอันมีต่อการทำงานของพระครูสุภัทรปุณณธาดา โดยมีเสียงชื่นชมถึงการทำน

เป็นผู้ทำงานด้วยความตั้งใจจริง ประารถนาให้
เกิดประโยชน์สุขแก่ชุมชนชาวบ้าน สงเคราะห์
เชิงรุกด้วยการร่วมบูรณาการกับผู้มีส่วน
เกี่ยวข้องทั้งหมดในการทำงานร่วมกัน จึงเป็น
พลังในการทำงานที่มีมรรคผลเกิดขึ้นอย่าง
เป็นรูปธรรม โดยท่านได้รับการยกย่องว่าเป็น

พระสายปฏิบัติและยังเป็นพระนักพัฒนาอีกด้วย กล่าวคือ เป็นพระภิกษุผู้มีแนวคิดด้านการ
พัฒนาอย่างต่อเนื่อง ลงมือทำด้วยตนเอง พูดอย่างไรทำอย่างนั้น และยังมีสโลแกนว่า “ทำดีไม่
ต้องขอพร” จึงเป็นภาพที่ตราตรึงอยู่ในหัวใจของชาวบ้านอยู่เสมอในตำบลนาเจริญ อำเภอ
เดชอุดม ตัวอย่างคำกล่าวชื่นชมเพื่อเป็นเครื่องอนุโมทนาให้พู่ใจของเหล่าญาติโยม เช่น

- ญาติโยม หน่วยงาน ศรัทธาในตัวท่านด้วยใจจริง เป็นพระนักพัฒนา พูดจริงทำจริง
ไม่โลก และทำแต่สิ่งที่ดีๆ สโลแกนของพระท่านคือ “ทำดีไม่ต้องขอพร”

- เป็นคนเอื้อเฟื้อ พูดจริงทำจริง คนในชุมชนนาเจริญจะศรัทธาท่านมาก ท่านทำเป็น
ตัวอย่างและนำพาคนในชุมชนทำกิจกรรม

- เป็นคนที่ทำงานและทำจริงจัง มุ่งมั่น เอาใจใส่ชุมชน ไม่ต้องการสิ่งตอบแทน และไม่ได้
สบายเหมือนพระสงฆ์ทั่วๆ หรืออย่างมีงานที่โรงเรียนจัดงานได้ถวายของพระครูท่านก็จะคืน
กลับให้โรงเรียน ให้นำกลับไปพัฒนาโรงเรียนต่อ

- เรียบง่าย มีแต่ให้ ทำแบบรวดเร็ว ใต้งับมาให้หมด เข้าร่วมงานกิจกรรมของสังคม
ทั้งหมด

- ท่านเป็นแบบอย่างที่ดีของชุมชน แต่ต้องมีพลังแรงใจความสามัคคีจากชุมชนมาช่วยด้วย
- ด้านสุขภาพ ท่านจะเป็นคนจุดประกายในความเชื่อถือเสื่อมไลของประชาชน ทำให้คนสามารถฟังและปฏิบัติตัวในการป้องกันโรคเรื้อรังได้ เน้นให้เห็นจริง เช่น อาหารที่นำมาถวายพระ
- กิจกรรมต่างๆ ท่านจะมีการช่วยเหลือทั้งตำบลไม่ใช่แต่เฉพาะชุมชนที่วัดตั้งอยู่

เป้าหมายการทำงาน และความเปลี่ยนแปลงในผลงาน

พระครูสุภัทรปุณณธาดา ท่านเล่าว่า การพัฒนาต้องพัฒนาที่จิตใจ โดยเฉพาะการสงเคราะห์จะต้องมีปัจจัยไปทำงานต่างๆ ก็จะต้องมาจากการหาสิ่งของจตุปัจจัยเพื่อไปทำงาน จึงเกิดแนวคิดทำกิจกรรมถนนสายวัฒนธรรม เมื่อได้ปัจจัย ได้ของมาแล้ว พระสงฆ์จะต้องไม่นำมาเก็บ ต้องเอาไปสงเคราะห์ช่วยเหลือต่อ “ถ้าเราคิดจะเอามันเป็นทุกข์ แต่ถ้าเราคิดจะให้มันเป็นบุญ” พระผู้ให้ คือ สิ่งที่ได้มาจากการถวายก็นำไปสงเคราะห์ให้คนอื่นต่อ ไม่ยึดติดนำมาเป็นของส่วนตัว ให้เป็นทั้งศรัทธา ปัญญา และนำพาให้ประชาชนไปในสิ่งที่ถูก

นอกจากนั้นแล้ว ท่านยังได้ทำงานในส่วนช่วยเหลือผู้ป่วยติดเตียง ผู้ยากไร้ และการสงเคราะห์ด้วยธรรมทานและอามิสทานกับบุคคลทั่วไปอย่างสม่ำเสมอ โดยมีการร่วมการทำงานกับ รพ.สต. โดยมองเห็นว่าวัดน่าจะเป็นอีกเครือข่ายที่ช่วยเรื่องการดูแลสุขภาพของคนในชุมชนได้อย่างดี เนื่องจากต้องออกบิณฑบาตพบเจอประชาชนบ่อย มีการเข้าวัดทำบุญร่วมกัน อีกทั้งคนยังเลื่อมใสศรัทธาในเจ้าอาวาส ผสานความร่วมมือระหว่างบ้าน วัด บวร (บวร คุณธรรมตำบลนาเจริญ) โดยมีหลักการทำงานว่า

๑) เป็นการทำงานร่วมกัน เชิญทุก อาชีพมาร่วมกันทำ (เช่น อบต. โรงเรียน รพ.สต. อสม. คนในชุมชน) เพราะบ้านก็ต้องอาศัยวัด วัดก็ต้องอาศัยบ้าน ทำงานเกื้อกูลกัน โดยมีการแบ่งหน้าที่ เช่น คณะสงฆ์ติดตามลงไปช่วยดูแลผู้ป่วย หน่วยราชการ เช่น อบต. ช่วยเรื่องของงบประมาณมาสนับสนุน ส่วนของชุมชนเป็นเรื่องของพลังที่จะมาช่วยกันทำ

๒) มีพระครูฯ เป็นผู้เชื่อมระหว่าง บ้าน วัด หน่วยงานราชการ

๓) ตัวผู้นำต้องทำให้เห็นเป็นแบบอย่างที่ดี เช่น นากยก อบต. ท่านไม่กินเหล้า สูบบุหรี่

๔) ส่งผลต่องานด้านสาธารณสุข ในส่วนของสุขภาพคนในชุมชน ให้ความรู้เรื่องการลด

หวาน มัน เค็ม ทำอาหารปรุงสุก ผ่านวัด พระสงฆ์

๕) ความร่วมมือกันระหว่างบ้าน วัด ราชการ เป็นสิ่งที่ดี เป็นการเกื้อกูลกัน เพราะจะช่วยลดช่องว่างกับวิถีชีวิตของการดำเนินชีวิตของคนสมัยนี้ เนื่องจากวัดจะช่วยเป็นศูนย์รวมและกระตุ้นให้คนมาทำกิจกรรมร่วมกันได้

๖) ลักษณะของพระครูฯ เจ้าอาวาส จะเป็นพระภิกษุไฟแรง และมีความตั้งใจในการทำงาน พุดหรือทำงานร่วมกันจะเข้าใจง่าย ในการทำงานในส่วนของ อบต. จึงอยากสนับสนุนการทำงานของท่าน

ประมวลการทำงานของพระครูสุภัทรบุญธาดา ท่านจึงเป็นผู้ทำให้ผลงานเปล่งบานให้สาธุชนได้ชื่นชมและอนุโมทนา เพราะคนในชุมชนมีสุขภาพที่ดีขึ้น ความสำเร็จเกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม ชุมชนยอมรับวัดป่าห้องเตยให้เป็นวัดต้นแบบในด้านต่างๆ การทำงานโครงการร่วมกับชุมชน มีการนำเอาสถานการณ์ความเป็นปัจจุบันมาปรับใช้ในการทำงานร่วมกับชุมชนไม่ล่าสมัย ก็จะช่วยให้คนร่วมมือทำงานด้วยไม่เบื่อหน่าย จึงเป็นพลังและเป็นความหวัง ให้คนเป็นคนที่มีความดี มีจิตใจเมตตา เพราะกิจกรรมงานการทุกอย่างต้องอาศัยคนในการทำงาน

ภาคีเครือข่าย กลไกบูรณาการ

- มี อบต.ตำบลนาเจริญ โรงเรียน กองร้อยตำรวจตระเวนชายแดน ๒๒๕ อสม. ประชาชน ชาวบ้านและจิตอาสา เป็นเครือข่ายร่วมทำงานเป็นอย่างดีและมีความมุ่งมั่นตั้งใจจริงในการร่วมดำเนินกิจกรรมของชุมชน ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมงานบุญ งานพัฒนาต่างๆ ของชุมชน เข้ามาช่วยตามภารกิจเป็นหลัก โดยมีวัดเป็นศูนย์กลางรวมทั้งมีการทำ MOU ร่วมกับ อบต. รพ.สต. โรงเรียน เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการทำงานร่วมกับภาคราชการ เพื่อไม่ถือว่าเป็นการขาดการทำงานหากหน่วยงานราชการต้องมาทำงานร่วมกับวัด

- จุดเด่น เครือข่ายนักพัฒนาที่เด่นชัด คือ นายก อบต. และ เจ้าอาวาส เป็นนักพัฒนาทั้งคู่ เคยเป็นเพื่อนกันมาก่อน อยู่ในวัยเดียวกันทำให้พูดจากันได้ง่ายและรู้เรื่องจึงร่วมมือกันทำงานได้ดี

“ พระผู้ให้ คือ สิ่งที่ได้มาจากการถวายก็นำไปสงเคราะห์
ให้คนอื่นต่อ ไม่ยึดติดนำมาเป็นของตัวเอง ให้เป็นทั้งศรัทธา
ปัญญา และนำพาให้ประชาชนไปในสิ่งที่ถูก ”

พระครูประโชติสังขกิจ

รองเจ้าคณะอำเภอวังน้ำเขียว

เจ้าอาวาสวัดสิริมิ่งคลาราม อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา

จุดเริ่มต้นแห่งการพัฒนา

พระครูประโชติสังขกิจ เดิมท่านเป็นเจ้าอาวาสวัดห้วยพรหม ปัจจุบันท่านได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดสิริมิ่งคลาราม อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา และเป็นรองเจ้าคณะอำเภอวังน้ำเขียว ได้รับการยกย่องเป็นพระสงฆ์นักพัฒนาในการปฏิบัติงาน

ด้านสาธารณสงเคราะห์สร้างสังคมสุขภาวะในพื้นที่ โดยเฉพาะการสงเคราะห์ให้ความช่วยเหลือกับผู้ป่วยจิตเวชในชุมชน ดูแลคนพิการทางจิตในชุมชน ผู้ป่วยติดเตียง หรือว่าผู้สูงอายุ ภูมิหลังจากการทำงานที่ผ่านมา

ของท่าน ขณะที่เป็นเจ้าอาวาสวัดห้วยพรหม โดยใช้พื้นที่วัดเป็นสถานที่ตั้งของชมรมส่งเสริมดูแลผู้ป่วยจิตเวชในชุมชน ซึ่งมีพระสงฆ์เป็นแกนนำ และเป็นสถานที่ตั้งของศูนย์บริการคนพิการทั่วไป ในการดูแลผู้ป่วยจิตเวช จากสาเหตุของการขับเคลื่อนในเรื่องนี้ เกิดจากโรงพยาบาลจิตเวชนครราชสีมามีนโยบายจะนำผู้ป่วยจิตเวชไปดูแลที่วัด ทำให้ท่านมองเห็นปัญหาเหมือนอย่างวัดพระบาทน้ำพุ ถ้านำผู้ป่วยมาไว้ที่วัดจะไม่สามารถที่จะดูแลได้แล้วอาจจะเป็นภาระของชุมชน ดังนั้นท่านมองว่าทำอย่างไรจะให้ผู้ป่วยอยู่บ้าน และมีกิจกรรมทำร่วมกัน โดยให้ผู้ป่วยมาทำกิจกรรมร่วมกัน ใช้หลักภูมิปัญญาของชาวบ้าน ประเพณีวัฒนธรรมในการดูแลผู้ป่วย และให้การดูแลคนปกติในชุมชน จะเห็นจากกิจกรรมหลายอย่างที่เกิดขึ้นในชุมชน ตำบลอุดมทรัพย์ เป็นการทำงานร่วมแรงร่วมใจร่วมมือกันทั้งตำบล โดยมีวัดเป็นฐานที่ตั้งของชมรมและกิจกรรมต่างๆ

ดังนั้นกิจกรรมหลักๆ ของการทำงาน จะเป็นการดูแลผู้ป่วยจิตเวช ดูแลคนพิการทางจิตในชุมชน แล้วก็ดูแลผู้ป่วยติดเตียง หรือว่าผู้สูงอายุ แม้กระทั่งเด็กนักเรียนต่างๆ ได้มีกิจกรรมร่วมกัน กรอบแนวคิดนี้ คือ การทำงานโดยมีชมรมเป็นเครื่องมือในการรวมคนในการทำงานด้านสุขภาพจิต เนื่องจากเรื่องนี้ได้เป็นปัญหาสำคัญของชุมชน หากเปรียบเทียบกับส่วนงานอื่นๆ แล้ว ถ้าเป็นผู้ใหญ่บ้านก็จะทำงานฝ่ายปกครอง เป็น อสม. ก็ทำงานด้านสาธารณสุข ถ้าเป็น อบต. ก็จะทำงานฝ่ายบริหาร ต่างฝ่ายต่างแยกงานกัน ไม่ได้ร่วมกัน แม้แต่ผู้ป่วยก็ไปอีกแบบหนึ่ง หากเกิดปัญหาของผู้ป่วยจิตเวชคนเดียวจะเกี่ยวข้องกับทุกคนในชุมชนแห่งนี้ เพราะผู้ป่วยคนเดียวทำให้คนอื่นๆ เกิดความเดือดร้อน หากมีผู้ป่วยเกิดอาการคุ้มคลั่ง จะส่งผลกระทบต่อตั้งแต่ครอบครัว เครือญาติ บ้านใกล้ชิต ผู้นำชุมชน ตำรวจ สุดท้ายคือ หมอที่จะรักษาผู้ป่วย จึงส่งผลกระทบต่อทั้งชุมชน ดังนั้น ท่านจึงได้เกิดแนวคิดการจัดการปัญหาโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน มาร่วมคิดร่วมกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

หลักการทำงาน

พระครูประโชติสังฆกิจ ท่านได้มีแนวคิดของการทำงานโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม เริ่มจากการวิเคราะห์ทุนทางสังคมที่มีคืออะไรบ้าง ซึ่งประกอบไปด้วยศูนย์รวมแห่งความศรัทธา ความเอื้ออาทร ความรับผิดชอบ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ประเพณีวัฒนธรรม หลังจากนั้นจึงได้ตั้งเป้าหมายกับคนในชุมชนว่า เจตคติที่ดีต่อผู้ป่วยจิตเวชมีอะไรบ้าง สิ่งหนึ่งที่คนในชุมชนมองถึงผู้ป่วยจิตเวช หากใครกินยาโรงพยาบาลจิต เว้นคือ คนบ้า ซึ่งทัศนคติที่ว่า คนบ้า ห้ามเข้าใกล้ ห้ามเข้าสู่สังคม จะต้องผลักออกจากสังคม ดังนั้น ท่านจึงเริ่มตั้งเป้าหมายเจตคติเกิดจากการ

ทำประชาคมร่วมกัน ได้แก่ ๑) ผู้ป่วยต้องอยู่ในชุมชน ต้องได้รับการรักษาต่อเนื่อง ๒) สามารถอยู่กับชุมชนได้ ๓) ลดการกลับเข้าไปรักษาตัวในโรงพยาบาล (re-admit) ก็คือโรงพยาบาลจิตเวชนครราชสีมา ได้ตั้งเป้าหมายว่า ถ้ามีชมรมนี้ผู้ป่วยจะต้องไม่กลับไปนอนโรงพยาบาลจิตเวช ๓ เดือน ๑๐๐% ๔) ลด stigma แก่ผู้ป่วยและครอบครัว

ดังนั้นจึงเกิดชมรมส่งเสริมดูแลผู้ป่วยจิตเวชในชุมชน เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๓ จนถึง

ปัจจุบัน โดย ท่านพระครูประโชติสังฆกิจ เป็นประธานชมรม ได้เชิญกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อบต. อสม. ครู นักเรียน ชุมชน มาร่วมปรึกษาหารือระดมความคิด ท่านได้สะท้อนปัญหาในลักษณะว่า น้ำไหล ไฟสว่าง หนทางดี พวกเราทำมาหมดแล้ว แต่เหลือปัญหาหนึ่งคือคน

ป่วยที่เป็นปัญหาในสังคมชุมชน กำนันจะว่าอย่างไร ผู้ใหญ่บ้านจะว่าอย่างไร แต่ละคนจะช่วยกันอย่างไร ทำให้เกิดกิจกรรมวิเคราะห์สาเหตุของผู้ป่วยที่มีปัญหาเกิดจากอะไร ครั้งแรก สาเหตุของปัญหาของผู้ป่วยจิตเวชที่นี่เป็นดาวของโรงพยาบาลจิตเวช คือ กลับไปนอนโรงพยาบาลซ้ำๆ บ่อยๆ หลังจากนั้นได้วางแผนลงไปเยี่ยมบ้านผู้ป่วยทั้งหมด จึงพบปัญหาผู้ป่วยไม่มีเงินไปรับยา จากนั้นก็สร้างกิจกรรม เริ่มแรกจากให้งบประมาณสนับสนุนคนละ ๔๐๐-๕๐๐ บาท เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายเดินทางไปรับยา ซึ่งมีผู้ป่วยจิตเวชราวๆ ๘๐ กว่าคน แต่ไม่สามารถดำเนินการต่อได้ หากใช้แนวทางการใช้เงิน จึงปรับมาเป็นกิจกรรมเหมารถวันเดียวกัน เกิดการลดต้นทุนค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปรับยาของผู้ป่วย ทำให้ผู้ป่วยได้รับการกินยาต่อเนื่อง หลังจากนั้นได้วางแผนการทำงานต่อเนื่อง ขณะเดียวกันโดยยังมีปัญหาการไม่ยอมรับของชุมชน ในขณะที่ผู้ป่วยจิตเวชได้กินยามาทั้ง ๑๗ หมู่บ้านอย่างต่อเนื่องแต่ทำไมชุมชนไม่ยอมรับ เพราะคำว่า บ้า ทุกๆ คนในชุมชนกลัวว่าผู้ป่วยเป็น คนบ้า พระครูประโชติสังฆกิจ ท่านก็เลยแนะนำในนามประธานชมรม จัดกิจกรรมทำวัตรสัจจรสุขภาพจิตสู่ชุมชน คือไปทำพิธีสะเดาะเคราะห์ต่อชะตาในหมู่บ้านทุกหมู่บ้านในเขตตำบล เสร็จแล้วก็เชิญผู้บริหารต่างๆ เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มาให้ความรู้ด้านการปกครอง ครูก็ให้ความรู้ของเด็กนักเรียนกับผู้ปกครอง อบต. ให้ความรู้เรื่องการบริหารงาน แล้วพระก็ให้ความรู้เรื่องธรรมะ หมอมาให้ความรู้เรื่องสุขภาพจิต พอให้ความรู้สุขภาพจิตแล้วก็ให้ศิลปินพกรกลับบ้าน มีประชาชนมาร่วมกิจกรรม ๕๐๐ คน โดยทุกวันนี้ การทำกิจกรรมมีประมาณ ๑๐๐ กว่าคนที่มาร่วมกิจกรรมทำวัตรสัจจร โดยท่านใช้ประเพณีท้องถิ่นเนื่องจากชาวบ้านชอบพิธีสะเดาะเคราะห์ เป็นการจัดกิจกรรมปีละ

๒๒๘ | พื้นที่ต้นแบบการสาธารณสุขสงเคราะห์สร้างสังคมสุขภาวะ

หนึ่งครั้ง กิจกรรมที่สองเป็นเรื่องของรูปแบบ ถ้าเป็นรูปแบบของโรงพยาบาลก็คือ ส่งเสริมป้องกันฟื้นฟูดูแล กิจกรรมส่งเสริมปัญหาสุขภาพจิต ป้องกันปัญหาสุขภาพจิต และฟื้นฟูปัญหาสุขภาพจิต และรักษาผู้ป่วยจิตเวช ท่านมองการทำงานโดยให้ผู้ป่วยจิตเวชเป็นฐาน เรื่องการรักษา เช่น ไปหาหมอ เรื่องการให้ยาเป็นหน้าที่หมอ พอกลับมาชุมชนแล้วก็เป็นเรื่องของคนในชุมชนที่ไปติดตามเรื่องการกินยาอย่างต่อเนื่อง เรื่องการดูแล เรื่องฟื้นฟู เรื่องทักษะการอาบน้ำ ล้างหน้าแปรงฟัน กิจกรรมต่างๆ ของคนไข้ในชุมชน แล้วก็ทำกิจกรรมของประเพณีวัฒนธรรม เช่น วันสงกรานต์ ท่านก็จะนำผู้ป่วยกับผู้สูงอายุมาทำกิจกรรมร่วมกัน วันปีใหม่มาทำกิจกรรมร่วมกัน หรือเรื่องของเด็กนักเรียน มีปัญหาเรื่องสุขภาพจิต เพราะถูกล้อเลียนว่าใครมีญาติเป็นคนบ้า ก็จะถูกล้อเลียน พอถูกล้อเลียนก็ไปจัดกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน ให้เด็กนักเรียนเป็นเครือข่ายในการเฝ้าระวังเพื่อน แล้วท่านได้ไปให้ความรู้เรื่องสุขภาพจิต เป็นต้น และในส่วนของกิจกรรมในวัดห้วยพรหม ท่านได้สอดแทรกเรื่องสุขภาพจิตเข้าไป ทั้งงานบวชเนรวชพระ ถูกร้อน ในทุกกิจกรรม แม้แต่กิจกรรมเรื่องการฟื้นฟูให้ผู้สูงอายุ นอกจากการกินยาแล้ว จะให้ผู้ช่วยฝึกทักษะในการอาบน้ำล้างหน้าแปรงฟัน ฝึกทักษะการใช้ชีวิตและฝึกทักษะอาชีพ เพื่อให้เข้ากับบริบทพื้นที่ของผู้ป่วย เช่น คนใช้ถนัดการทำเกษตร ญาติสามารถนำจอบ เสียม แล้วพาเขาทำไร่ทำนาทำสวนปลูกผักได้เลย

ซึ่งในเรื่องเกษตรกรรม จะเป็นวิถีชีวิตของคนในชุมชน ท่านจึงได้ฟื้นฟูเรื่องการทำการเกษตรกับคนไข้ในชุมชน เพราะพื้นที่ตรงนี้เป็นเรื่องของเกษตร โดยเริ่มทำการปลูกผัก การทำจักสาน เป็นการใช้ภูมิปัญญา อาทิจากการทำดอกไม้จันทน์ จะใช้ภูมิปัญญาของ

ผู้สูงอายุในการสอน แต่ก่อนก็จะมีปัญหาเรื่องที่ต้องไปเกี่ยวข้องกับเรื่องแรงงานเรื่องอะไรพวกนี้ในการบอกว่าต้องมีวิชาชีพต้องมารองรับ ท่านก็แก้ปัญหาดังกล่าวด้วยวิธีการไปพบไปปรึกษาร่วมกับนายอำเภอ โดยให้ผู้สูงอายุที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญแต่งตั้งเป็นครูในการสอนคนในชุมชน นายอำเภอก็ประทับใจว่าเป็นครูฝึกทอเสื่ออย่างนี้ เป็นต้น แล้วก็มาสอนผู้ป่วยจิตเวช กิจกรรมกลองยาว เป็นอีกกิจกรรมหนึ่ง ให้คนในพื้นที่ที่สามารถตีกลองยาวได้มาเป็นครูสอนผู้ป่วยจิตเวช ในกิจกรรมกลองยาวก็จะทำให้เกิด ไปเห็นในงานบวชงานแต่งงานผ้าป่า งานกฐิน หลายนานจนไปแสดงในสถานที่ต่างๆ จนสุดท้ายคนไข้ได้ไปแสดงระดับนานาชาติ คือระดับอาเซียนที่ศูนย์ราชการกับ ๑๑ ประเทศ งานสมัชชาสุขภาพจิต เพื่อเป็นการลดการตีตรา ลด stigma

กับผู้ป่วยจิตเวชในชุมชน แล้วก็ทำให้เขาเกิดความภาคภูมิใจ แล้วสามารถอยู่กับชุมชน สังคม ได้กับคนปกติ

ซึ่งจากการวิเคราะห์ จึงก่อเกิดกิจกรรมที่เพิ่มขึ้นจากปัญหาของผู้ป่วยจิตเวช แล้วก็ออกเป็นกิจกรรมที่ไปสู่ชาวบ้านต่างๆ ในพื้นที่ ซึ่งทำให้คนในชุมชนไม่ตีตราว่านี่คือผู้ป่วย แล้วเกิดการยอมรับให้เขาทำกิจกรรมร่วมกับชุมชนทั้งงานบวช งานแต่ง งานศพ ผู้ป่วยไปช่วยเสิร์ฟน้ำ เป็นกิจกรรมในพื้นที่ เกิดการพัฒนาเป็นองค์ความรู้ ดังนั้น จากการดำเนินงานต่างๆ ทำให้เกิดโมเดลแห่งนี้ก็เป็นสถานที่ศึกษาดูงานของหน่วยงานต่างๆ ของกระทรวง พม. ของกระทรวงสาธารณสุข แล้วก็กลุ่มต่างๆ อย่างของ อบจ. อบต. มาศึกษาดูงาน เพื่อนำไปขยายผลเป็นประโยชน์กับพื้นที่ต่างๆ ได้อย่างชัดเจน

ความสำเร็จที่เกิดขึ้น

จากการปฏิบัติศาสนกิจต่างๆ ด้านงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของพระครูประโชติสังฆกิจ จึงก่อเกิดรูปธรรมความสำเร็จที่เป็นประโยชน์และคุณูปการแก่คนในชุมชนและสังคมในพื้นที่ และรอบข้าง ตั้งแต่ระดับชุมชน ตำบล อำเภอ จังหวัด โดยมีการจัดตั้งกองทุนสงเคราะห์ปลงศพ ผู้ยากไร้ จัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลอุดมทรัพย์ รักษาศีล ๕ เป็นการออมบุญวันละบาท เพื่อช่วยคนอื่น กรณีเกิด แก่ เจ็บ ตาย และอื่นๆ ภายใต้นโยบาย **ให้อย่างมีคุณค่า รับอย่างมีศักดิ์ศรี** อีกทั้งได้จัดกิจกรรมแจกถุงยังชีพและชมรมส่งเสริมดูแลผู้ป่วยจิตเวชในชุมชน โดยมีพระสงฆ์เป็นแกนนำ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ป่วยจิตเวชให้ได้ประสิทธิภาพและการอยู่ร่วมกันในสังคมเหมือนคนปกติทั่วไป สร้างอาชีพ สร้างโอกาส เพื่อเปลี่ยนภาระเป็นพลัง ต่อไป

ภาคีเครือข่ายและกลไกการบูรณาการ

กลยุทธ์ที่ท่านใช้ในการทำงานนี้ คือ การสร้างแกนนำในชุมชนให้ได้ สร้างจิตอาสา โดยใช้หลักพิจารณาว่าอดีตผู้ป่วยเป็นอย่างไร อนาคตจะให้ผู้ป่วยเป็นอะไร แล้วตอนนี้เขาเป็นอย่างไร โดยให้กลุ่มของผู้นำชุมชนทุกภาคส่วนมาวิเคราะห์งานร่วมกันให้ได้ แล้วก็สร้างประชาคมการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน โดยจะต้องให้เกียรติแม้กระทั่งผู้ป่วยจิตเวช ให้เกียรติเขา ยอมรับเขาในการแสดงความคิดเห็น แล้วก็ญาติ ผู้นำชุมชนทุกคน ต้องให้เกียรติซึ่งกันและกัน เพื่อให้เขาแสดงออก โดยเฉพาะกลุ่มเป้าหมายนี้ทำกับทุกกลุ่ม ตั้งแต่ผู้ป่วย ทำไม่ถึงทำกับทุกกลุ่ม เพราะมองว่าผู้ป่วยคนเดียว ซ้ำเกี่ยวกับทุกคน ตั้งแต่ผู้ป่วยซึ้งเกี่ยวกับบ้าน วัด โรงเรียน อบต. สถานที่ราชการ แม้แต่อำเภอ จังหวัด แม้แต่ประเทศ คือคนของเราไปซึ้งเกี่ยวหมดเลย ดังนั้น ท่าน

๒๓๐ | พื้นที่ต้นแบบการสาธารณสุขสงเคราะห์สร้างสังคมสุขภาวะ

จึงใช้หลักบูรณาการแล้วก็ดึงทุกภาคีเข้ามาเป็นเครือข่ายเป็นส่วนร่วม จนเกิดการขยายเครือข่ายออกสู่พื้นที่ต่างๆ ในเขตจังหวัดนครราชสีมาจะมีชมรมเกือบ ๒๐ ชมรมที่ตั้งอยู่แล้ว เขตนครชัยบุรินทร์มีอยู่จังหวัดละชมรมสองชมรม มีที่นางรอง ที่ชัยภูมิ ที่หนองบัวระเหว อย่างนี้ เป็นต้น

การขยายผลการทำงาน โดยใช้รูปแบบสร้างกิจกรรมด้วยการนำปัญหาของชุมชนต่างๆ ทำให้เกิดขบวนการการทำงาน กิจกรรมแรก ลงไปเยี่ยมบ้านชุมชนมีการใช้เทคนิคการไปเยี่ยมบ้าน ให้ผู้ใหญ่บ้านผู้นำชุมชนทุกหมู่บ้านมาประชุมแล้วก็บอกว่า ผู้ใหญ่บ้านห้ามไปเยี่ยมบ้านตนเอง ให้ไปเยี่ยมบ้านคนอื่น ของหมู่บ้านอื่น เสร็จแล้วก็ให้เขาเอาสิ่งที่เขาเห็นจากเคสของผู้ป่วยแต่ละหมู่บ้านมาวิเคราะห์ว่า “คุณไปคุณได้อะไร คุณไปคุณเห็นอะไร คุณไปคุณคิดว่าคุณจะทำอะไร”

พระครูประโชติสังฆกิจ ท่านเล่าต่อไปว่า ใช้แค่สามอย่างนี้เป็นฐาน เขาก็จะไปเห็นสภาพบ้านผู้ป่วย ไปเห็นตัวผู้ป่วย เห็นญาติ เห็นสภาพครอบครัว แล้วก็ไปเห็นรอบข้างบ้าน แล้วเขาก็มาบอกว่าเขาควรจะมีการคนไข้แบบไหน อันนี้ก็จะเกิดเป็นกิจกรรมของแต่ละชมรม แต่ละพื้นที่ของเขาเอง โดยที่เราไม่ต้องไป แต่เราเอาผู้ป่วยเป็นสื่อมนุษย์ให้เขาเห็นว่า เมื่อคุณลงไปเยี่ยมคุณเห็นอะไร คุณได้อะไร คุณรู้สึกอะไร แล้วจะจัดการเขาอย่างไร และการนำผู้ป่วยกับญาติมาวิเคราะห์ให้เขาเห็นว่าป่วยกับญาติต้องการอะไร อยากให้ชุมชน

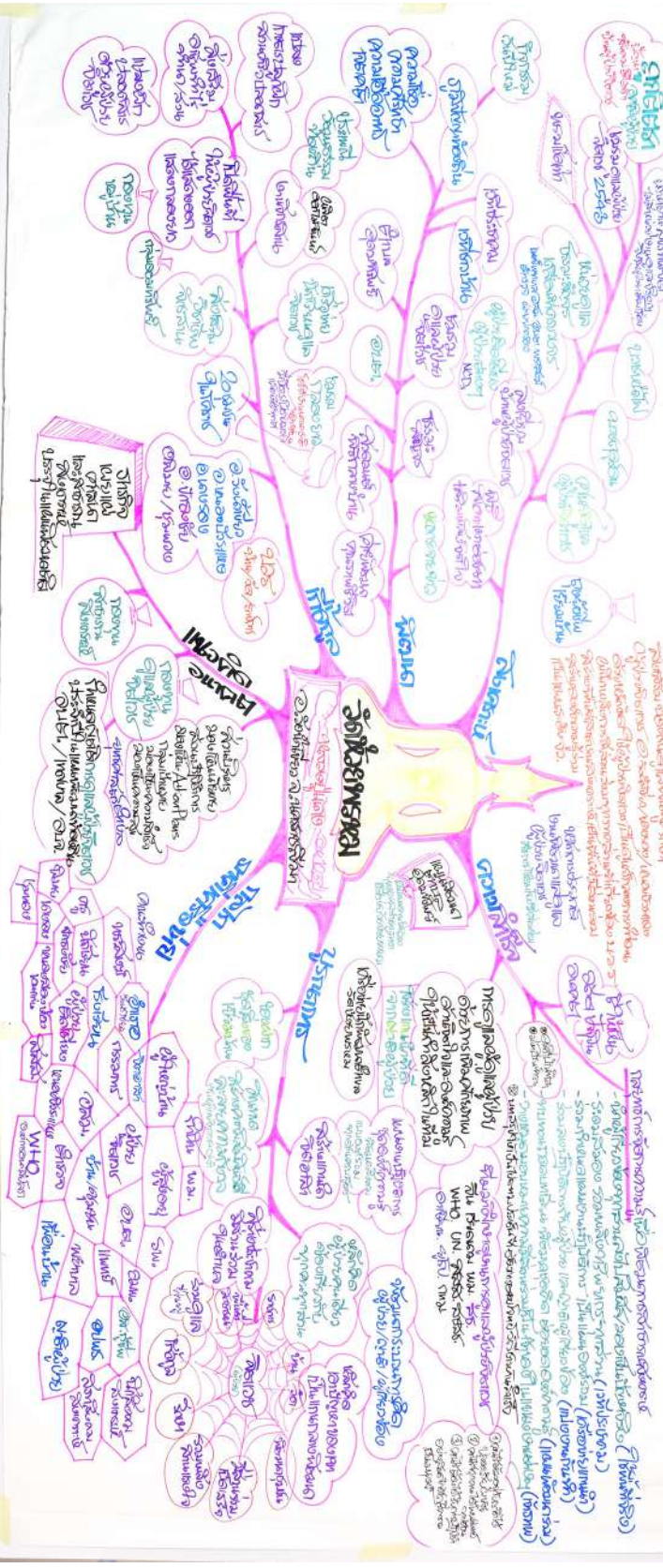

ช่วยอะไรก็จะเกิดกิจกรรมการทำงานในพื้นที่ร่วมกัน ซึ่งกิจกรรมที่ทำมาทั้งหมดนี้ เป็นกิจกรรมที่เกิดจากเอาปัญหานำวิชาการ แต่สิ่งที่ทำได้ทุกวันนี้เพราะเขาบอกว่า เขาคนเดียว ผู้ป่วยคนเดียวสามารถทำให้คนอื่นเดือดร้อนได้ แล้วคนที่เดือดร้อนก็คือคนในชุมชนและญาติเขาเอง ไม่ใช่คุณหมอที่อยู่โรงพยาบาลเดือดร้อน ดังนั้น ถ้าเขาเดือดร้อนเขาก็ต้องมาช่วยกัน อันนี้คือกิจกรรมที่ท่านมองว่า แม้แต่การเยี่ยมบ้านก็มีเทคนิค มีกระบวนการหรือว่ากิจกรรมต่างๆ มันก็เกิดการพัฒนาเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิต ทำให้ผู้ป่วยจิตเวชในเรื่องของสุขภาพจิตดีขึ้น แล้วประชาชนทั่วไปก็สามารถรู้ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการฆ่าตัวตาย โรคซึมเศร้า สามารถรู้และมีแนวทางในการป้องกัน ซึ่งจากที่เราวิเคราะห์กัน เห็นง่ายๆ ตรงนี้มีชมรม ไม่เห็นมีคนฆ่าตัวตายในชุมชนตำบลนี้ แต่ชุมชนข้างๆ มีตำบลใกล้ๆ มีอย่างนี้ เป็นต้น

งานสาธารณสงเคราะห์ เป็นงานเชิงรุกที่พระจะต้องทำ ถ้าพระไม่ทำ สังคมจะไม่เห็นความสำคัญ
ของพระ ไม่เห็นความสำคัญของวัด

ศัพท์และคำย่อของทฤษฎีพื้นที่ชุมชนตามพระราชบัญญัติพัฒนาการบริหารราชการแผ่นดิน (พ.ร.บ.พัฒนาการบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2548)

พระสิริวุฒิเมธี

รองเจ้าคณะจังหวัดสระแก้ว

เจ้าอาวาสวัดเหล่าอ้อย อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

วัดเป็นศูนย์กลางของชุมชน

พระสิริวุฒิเมธี ท่านเน้นในการเรื่องของการที่วัดเป็นศูนย์กลางเรื่องประเพณีวัฒนธรรมที่ชัดเจนคือการจัดการสาธารณะ มีการออกแบบ เชื่อมโยง ประสาน บูรณาการทรัพยากรเครือข่ายในการทำงานร่วมกัน ใช้ข้อมูลนำการพัฒนาในทุกมิติ ทั้งด้านสุขภาพ มีการทำวิจัย และเก็บข้อมูล นำข้อมูล วิเคราะห์บนความจำเป็นที่แท้จริง และสังเคราะห์ในวิถีที่จำเป็นจริงๆ โดยสามารถจำแนกประเภท ได้แก่

๑. การศึกษา ได้แก่ ทุนการศึกษา อุปกรณ์การศึกษา อาหาร เป็นศูนย์กลางการศึกษา ในโรงเรียนที่ขาดแคลน

๒. ความเกื้อกูล การเยี่ยมคนพิการ การดูแลผู้ป่วยติดเตียง ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

๒๓๔ | พื้นที่ต้นแบบการสาธารณสุขสงเคราะห์สร้างสังคมสุขภาวะ

๓. สุขภาวะทั่วไป พระคิลานุปัฏฐาก อสว. การเยี่ยมผู้ป่วย และเครือข่ายสังฆะประชา
ปันสุข

๔. การเงิน ได้แก่ กองทุนเงินล้าน

๕. การส่งเสริมคุณธรรม มีสถานปฏิบัติธรรม การส่งเสริมการเป็นผู้ให้

๖. การส่งเสริมอาชีพ พุทธเกษตร ส่งเสริมฝึกอาชีพ ทำการเกษตร ตามวิถี

ทั้งนี้ ท่านยังมีหลักคิดเรื่องของการที่วัดเข้าไปหาชุมชน เข้าไปหาชาวบ้าน โดยมองถึง
ปัญหาหลักของคณะสงฆ์ คือศาสนทายาท มีการทำสถิติการศึกษาพระสงฆ์ พบข้อมูลอำเภอ
อรัญประเทศในปีที่พระลดลงไปเกือบครึ่ง และการศึกษา โดยเฉพาะนักธรรมบาลี จะลดลงทุกปี

นอกจากนี้ ท่านยังได้เล่าว่า ได้นำกิจกรรม เช่น องค์กรม่อน (พระครูปลัดบัณฑิต อินทเมธี)
ทำกิจกรรมร่วมกับพระเณรที่ได้ร่ำเรียนประโยค ป.ธ.๓ ผลผลิตจากสำนักปฏิบัติธรรมป่าโมกข์
ธรรมาราม พอบวชช่วงฤดูร้อนแล้วคิดว่า เราไม่รู้ว่าจะเด็กหรือสามเณรจะบวชหรือเรียนอะไร
แต่เห็นพระอาจารย์ เช่น มีพระอาจารย์องค์กรม่อน หรือพระอาจารย์หลายรูปเป็นวิทยากร
เป็นไอดอล อยากเก่ง อยากเป็นอย่างนั้นบ้างจึงได้เข้ามาเรียน จึงเกิดผลต่อยอด พอเป็นแบบนี้
แล้วเมื่อทำกิจกรรมจะง่ายขึ้น ปีที่แล้วมีสถานการณโควิด รอหลังจากทำกิจกรรม พอจะเข้า
เดือนมษายน มีสถานการณโควิดเข้ามา จากการลงพื้นที่ในระดับตำบล หมู่บ้าน พบปัญหาคือ
ไม่มีพื้นที่สำหรับกักตัว นายอำเภอมาร่วมหารือ จึงได้ใช้ป่าโมกข์ธรรมาราม และสถานที่
ที่พักสงฆ์ที่อยู่นอกพื้นที่ ในอำเภออรัญประเทศ จำนวน ๑๖ แห่ง เป็นสถานกักตัว นอกจากนี้
ไม่มีงบประมาณ จึงได้นำเอาสังฆประชาปันสุขมาช่วย ที่แรกไม่ได้คิดเรื่องอาหารและน้ำ แต่พอ

วัดเหล่าอ้อย จ.ปราจีนบุรี

ประชาสัมพันธ์สังฆประชาปันสุขออกไป
เป็นการตอบโจทย์ในระดับอำเภอ จะเรียกว่า
ระดับประเทศก็ได้

วัดแก้กุกกับสังคม

๑. ได้รับความไว้วางใจ แต่ละศูนย์ไป
ทุกศูนย์ที่มีโควิดเพื่อไปให้กำลังใจ ตั้งศูนย์โรงงาน และขยายไปอำเภออื่น โดยประสานกับ
อาจารย์พระครูศรีรัตนสรกิจตั้งโรงงานและได้รับการตอบรับจากชุมชนเป็นอย่างดี

ทำไมต้องเป็นสาธารณทายาท คือสร้างความมั่นใจ ๔ ด้าน การสร้างความมั่นใจ ต้อง
มีกิจกรรมในรูปแบบที่สามารถเหมือนเป็นพี่เป็นน้อง เป็นญาติ เป็นวัด แต่ละที่มีข้อบังคับด้าน
การศึกษา เด็กต้องจบ ม. ๓ เมื่อทำกิจกรรมได้รับการตอบรับอย่างดี เด็กไม่ต้องมาบวชเรียน

แค่มาบวชดูร้อนก่อน เป็นต้น เป็นความคาดหวังว่าจะสามารถเพิ่มจำนวนผู้ที่เป็นศาสนทายาท

๒. ทำวิจัยในช่วงเรียนหนังสือได้ทำโครงสร้างคณะสงฆ์ เราอาจจะบอกว่าวัด และที่ พักสงฆ์ แต่มองว่าวัดมี ๒ ประเภท คือ วัดที่เกิดจากชุมชนสร้าง จะเป็นอย่างไรโยมก็ไม่ทิ้งวัด ไม่มีพระ ก็จะต้องหาพระมาจำพรรษา ประเภทที่ ๒ วัดเกิดจากบุคคล ที่เกิดจากคนมีเงินมา สร้าง ถ้าเป็นวัดบุคคล ชาวบ้านจะไม่ค่อยสนใจ แต่เป็นวัดที่มีรูปแบบเหมือนกัน มีการดูแล ปกครอง มีเจ้าอาวาส แต่เมื่อไหร่ที่ไม่มีเจ้าอาวาสผู้ปกครอง เป็นปัญหาเกี่ยวกับเจ้าคณะ ผู้ปกครองอย่างมาก ทั้งการหาเจ้าอาวาส การให้คนเข้าไปดูแล จึงได้หาวิธีให้วัดที่เกิดจากบุคคล เป็นศูนย์กลางกิจกรรมไปด้วย เมื่อไปแจกของ ไปเยี่ยมผู้ป่วยติดเตียงก็ไปรวมกันที่วัด ค่อยๆ ขยับให้ชาวบ้านเข้ามาเห็นคุณค่าใช้พื้นที่วัดทำกิจกรรมได้ ให้เป็นของชุมชน และให้เจ้าของที่ ให้อบวัดให้เป็นของชุมชน เพื่อเป็นของส่วนรวม

อำเภอรัฐประเทศ จากการสำรวจมี ๒ ลักษณะที่จะเกิดปัญหาในอนาคตอย่างมาก วัดจึงไปเข้าสู่ชุมชน เลยนนำมาสู่โครงการกิจกรรมคณะสงฆ์ ในการขับเคลื่อนทั้ง ๖ ด้าน เพื่อให้ ไปด้วยกันโดยจุดเริ่มต้นต่อยอดจากสังคมประชาชนสุขได้แก่ ปกครอง การศึกษา ศึกษาสงเคราะห์ สาธารณสงเคราะห์ เผยแพร่ สาธารณูปการ

โครงการเดียวครอบคลุมทั้ง ๖ ด้าน ทุกภาคส่วนที่เข้ามาร่วมด้วยช่วยกัน ได้แก่ โรงเรียน รพ.สต. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ฝ่ายปกครองมีหน้าที่ที่ต้องทำอยู่แล้ว คณะสงฆ์ เข้าไปบูรณาการโดยไม่ให้กระทบหน้าที่ ประจำที่เขาดำเนินการอยู่แล้ว เมื่อไปทำ กิจกรรม จะมีการประสานล่วงหน้า และจัดทำเป็นแผนงาน ตารางเวลา บทบาทสำคัญ ที่สุดคือตัวขับเคลื่อน โรงเรียน ชุมชน

การจัดการพื้นที่การเรียนรู้เป็นส่วน สำคัญ เจ้าคณะอำเภอมีวิสัยทัศน์และปรัชญาศาสตร์ในการแก้ปัญหาชุมชนโดยการบูรณาการ ร่วมกับทุกภาคส่วน มีการจัดการเรื่องพระสงฆ์กับการพัฒนาสุขภาพ

ด้านเยาวชน โครงการศาสนทายาท มีบทบาท และมีส่วนร่วม ในสังคมประชาชนสุข

ส่วนของพระสงฆ์ เจ้าคณะอำเภอรัฐประเทศ และเจ้าคณะตำบลได้มีการออกเยี่ยม ผู้ป่วยติดเตียงทุกตำบล ทุกอาทิตย์ สลับกัน มีเจ้าคณะอำเภอเป็นประธาน ส่วนการปฏิบัติงาน มีผู้ใหญ่บ้าน รพ.สต. พระสงฆ์ เมื่อได้ออกไปเยี่ยมแล้วมีความพอใจ ประทับใจ ดีใจ พระไปไม่

๒๓๖ | พื้นที่ต้นแบบการสาธารณสุขสงเคราะห์สร้างสังคมสุขภาวะ

ได้มอบเพียงของยังชีพ แต่ยังไม่สวดมนต์ให้กำลังใจญาติโยม มีปัจจัยใส่ซองให้โยมบ้าง มีการผูกแขน การให้กำลังใจ อวยพร ให้พร ผู้ป่วยและญาติที่เฝ้าคนป่วย และคนป่วยมีความปลื้มใจ งานสังฆประชาปันสุข

ความโดดเด่นคณะสงฆ์อำเภอรัฐประเทศ โครงการสังฆประชาปันสุข ได้รับมอบหมายให้ประสานกับอำเภอ และ ๒ ตำบล โดยโครงการได้มีการตั้งคณะกรรมการตำบล มีผู้อำนวยการ รพ.สต. ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน มีการประชุมปรึกษาหารือ ระดมทุน ตั้งกองทุนประชาปันสุข เพื่อใช้จ่ายในตำบล แต่ละเดือนจะมีการพูดคุยในคณะทำงาน ในตำบลมีการออกเยี่ยมผู้ป่วยติดเตียง ผู้พิการ ทุกๆ เดือน ที่ประชุมได้พูดคุยกันว่าใน ๑๑ หมู่บ้าน มีการสำรวจข้อมูลผู้ป่วยติดเตียง ๑๑ หมู่บ้าน อันดับแรกจะไปเยี่ยมทั้งหมดในตำบล เดือนที่สองจะจัดสรรไปเดือนแรกจะออก ๓ หมู่บ้าน เดือนละ ๓ หมู่บ้านวนไปเรื่อยๆ จนครบทุกหมู่บ้าน

สังฆประชาปันสุข

สังฆประชาปันสุข ๔ ขา คือ

๑. สังฆประชาปันสุขเพื่อผู้ป่วยติดเตียง ผู้เปราะบางทางสังคม
๒. สังฆประชาปันสุขเพื่อทุนอาหารกลางวันเด็กนักเรียน
๓. ไร่พุทธเกษตร พี่ชผักสวนครัว ไร่ส้มมาชีพ
๔. การบริหารงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ ในภาวะวิกฤติ

๑. สังฆประชาปันสุขเพื่อผู้ป่วยติดเตียง

๑) อ.รัฐประเทศใช้คำว่า “สังฆประชาปันสุขเพื่อผู้ป่วยติดเตียง” เจ้าคณะอำเภอ มีนโยบายเยี่ยมผู้ป่วยติดเตียง โดยให้เจ้าอาวาส เจ้าคณะตำบลแต่ละวัดลงไปเยี่ยมผู้ป่วยอย่างน้อยเดือนละ ๑ ครั้ง คนป่วยหนึ่งคนจะต้องได้เจอพระเดือนละ ๑ ครั้ง วนเวียนอยู่ในตำบลที่รับผิดชอบ

๒) จากนโยบายเจ้าคณะจังหวัด เกิด ๒ กองทุน

๑. กองทุนธนาคารกายอุปกรณ์ ขณะนี้มีเตียงอย่างน้อย ๓๐ เตียง ที่วัดหนองอ้อย มีสามขา มีที่นอนลม มีรถเข็น มีอุปกรณ์เกี่ยวกับเรื่องนี้พอสมควร เงินก้อนแรกจ่ายค่าเตียง ๗-๘

หมิ่นบาท ใช้เพียงมือสองจากกลุ่มสารุจังหวัดระยอง โดยใช้เงินกองทุนจ่าย ทุกคนที่ป่วยใน อำเภอสามารถมายืมเตียงได้ฟรี โดย รพ.สต. หนองสังข์ เป็นเลขาคณลงทะเบียน

๒. กองทุนแพมเพิสเพื่อผู้ป่วยติดเตียง หรือ “ธนาคารแพมเพิส” ที่หนองสังข์ ทอดผ้าป่ากองทุน มีเงินอยู่ ๒.๕ แสนบาท เป็นกองทุนดูแลผู้ป่วยติดเตียงในแต่ละเดือน แต่ละปี สามารถซื้อของใหญ่ได้ เช่น หนองสังข์ต้องการถังออกซิเจน จัดซื้อได้โดยการหารีร่วมกัน

๒. สังฆประชาปันสุขเพื่อทุนอาหารกลางวันเด็กนักเรียน มีการมอบข่าวสาร ๗๐ กระสอบให้ โรงเรียนมัธยม ขยายโอกาส เพราะเด็ก ม.๑-๓ ไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากรัฐ โรงเรียน ที่มีเด็กมัธยม ๑-๓ ผู้อำนวยการโรงเรียนจะเป็นผู้บริหารให้เด็กซื้อหรือห่อข้าวมา หรือใช้เงิน จากอนุบาลมาเฉลี่ยให้ได้กินทุกคน อยู่ที่การบริหาร พระสงฆ์ได้เข้าไปดูแลโรงเรียนขยายโอกาส โดยมอบข่าวสารให้โรงเรียนละ ๕ กระสอบต่อเดือนและมอบกองทุนอาหารกลางวัน โรงเรียนละ ๕,๐๐๐ บาท

๓. ไร่พุทธเกษตร พี่ชนักสวนครัว วัดหนองอ้อย มีโคกหนองนาโมเดล และมีการทำนา ในปีนี้ มีเจ้าคณะตำบลและเจ้าอาวาสจะพำโยมดำนา และพาเด็กๆ ดำนาเพื่อเอาข้าวขึ้นยุ้งฉางเพื่อ ผู้ป่วยติดเตียง และกองทุนอาหารกลางวันอีกประมาณ ๔ ไร่ ที่เริ่มแล้วได้แก่ หันทราย หนองบัว เป็นต้น ในปี ๖๔ จะมีกิจกรรมเกี่ยวกับไร่พุทธ

เกษตรประมาณ ๖-๗ ไร่ คือ การลงแขกดำนา โดยเจ้าอาวาส ผู้นำชุมชนประสานงาน ส่วน สัมมาชีพ เช่น มีครูโรงเรียนเทคโนโลยี อรัญประเทศ เด็กอยากเรียนหนังสือ ปวช. แต่ บ้านจน ก็มานำมาฝากเจ้าคณะอำเภอ เจ้า คณะอำเภอก็ฝากไปที่ไร่พุทธเกษตรที่ป่า โมกข์ธรรมาราม ขณะนี้เด็กประมาณ ๔-๕ คน

ที่ทำงานและรับเงินวันละ ๓๐๐ บาทคือเสาร์อาทิตย์ เด็กเหล่านี้จะได้รับเงินเดือนละ ๒,๐๐๐ กว่าบาท ในการเอาเงินไปใช้จ่ายในการเรียน

๔. การบริหารงานสาธารณสงเคราะห์ในคณะสงฆ์ ในภาวะวิกฤติ ในช่วงสถานการณ์โควิด เดือนเมษายน ได้เป็นศูนย์เฝ้าระวัง คนเดินทางมาจากต่างประเทศ มีวัดที่เป็นศูนย์ ๖-๗ แห่ง เจ้าคณะอำเภอได้นำคณะสงฆ์ทำอาหารไม่ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ กล่อง ตลอดระยะเวลา ๑๔ วัน โดยเฉพาะป่าโมกข์ธรรมาราม เลี้ยงทั้ง ๓ เวลา คณะสงฆ์ได้เข้าไปสนับสนุนในการบริหารงาน สาธารณสงเคราะห์ในภาวะวิกฤติเรื่องโควิด อำเภออุทุมพรพิสัยได้เป็น best practice ของ

๒๓๘ | พื้นที่ต้นแบบการสาธารณสุขสงเคราะห์สร้างสังคมสุขภาวะ

กรมการปกครอง ในการจัดการบริหารศูนย์เฝ้าระวังคนกลับมาจากต่างประเทศ ในอำเภอชายแดนที่มีการบริหารจัดการได้ดีที่สุด

สังฆะประชาชนสุขของอำเภอรัฐประเทศแตกต่างจากวัดอย่างไร จะเห็นตามสื่อทุกวัดทุกจังหวัด เยี่ยมผู้ป่วย และมีของฝาก มีแพมเพิส เหมือนกันทุกที่ ความแตกต่างจากวัดอื่นคือ

๑) **ขับเคลื่อนแบบมีโครงสร้าง** ทำงานโดยไม่มีคำสั่ง ราชการมีโครงสร้างราชการที่ระเบียบข้อจำกัดมาก พระสงฆ์ก็มีระเบียบและข้อจำกัดเช่นกัน แต่ที่ประสบความสำเร็จที่แตกต่างเพราะคณะสงฆ์ที่อำเภอรัฐประเทศทำงานแบบโครงสร้างรัฐครึ่งหนึ่ง NGOs ครึ่งหนึ่ง และเอกชนครึ่งหนึ่ง สิ่งที่พบคือ เจ้าคณะอำเภอไม่บังคับในการตั้งกองทุน และการออกเยี่ยมผู้ป่วยติดเตียง ไม่ได้ทำงานด้วยคำสั่ง ทำด้วยเพราะพระอนุเคราะห์โยม หลวงพ่อมีเทคนิค เช่น การตั้งกองทุน ท่านไม่ได้บังคับ เพราะว่าแต่ละที่อาจจะมีความพร้อมไม่เหมือนกัน แต่ทุกตำบลออกเยี่ยมเหมือนกัน และมีการสนับสนุนเพิ่มให้ตำบลที่ตั้งกองทุนได้ ตำบลละ ๒,๐๐๐ บาท และถ้าทำธนาคารกายอุปกรณ์ หลวงพ่อจะจ่ายให้ก่อน ๑ เดือน เดือนละ ๒๐,๐๐๐ กว่าบาท โดยทำเป็นแบบอย่าง จะสังเกตว่าระดับรองเจ้าคณะจังหวัด หากมีงานสังฆะประชาชนสุข ท่านจะลงพื้นที่ทั้งวัน สิ่งที่พบแตกต่างจากที่อื่นคือ เป็นการขับเคลื่อนด้วยโครงสร้างเจ้าคณะสงฆ์อำเภอแต่ไม่มีคำสั่ง แต่ทำแบบพระไปเยี่ยมโยม แบบนี้จะยั่งยืนเพราะทุกรูปทำมีความสุข ทุกรูปไม่มีความอึดอัด แม้บางตำบลจะไม่มีความพร้อมในบางเรื่อง เพราะมีของส่วนกลางสนับสนุนโดยตลอด เช่น หนองสังบิณฑบาตไปเพื่อทับพริก เป็นการทำงานที่เหมือนเป็นการทำงานตามโครงสร้างแต่ไม่มีคำสั่งตามราชการ

๒.) สามารถเปลี่ยนวิธีคิดของคนได้ ในช่วงหลังคนรัฐประเทศทำบุญด้วยแพมเพิสมากกว่า ๘๐% ที่มาวัด แต่ก่อนจะเป็นถึงสังฆทาน แต่ทุกวันนี้ทำบุญด้วยแพมเพิส ข้าวสาร กระดาษทิชชู เป็นการเปลี่ยนวิธีคิดของคนรัฐส่วนมากได้จริง เช่น วัดหันทราย เวลาทำบุญญาติโยมนำแพมเพิสมาทำบุญ

๓.) เป็นสิ่งที่ทำให้เห็นว่าธรรมะของพระพุทธเจ้าเกิดขึ้นจริง เช่น ความทุกข์ ที่เจ้าคณะอำเภอเล่า คือ เป็นกรณียายป่วยติดเตียงอาศัยอยู่กับหลาน ๓ คน บ้านรกมาก เพราะอยู่กับหลาน ๓ คน คนที่ดูแลทั้งหมดคือเด็กอายุ

๑๔ ปี เด็กผู้หญิง มีน้อง ๒ คน อยู่อนุบาล และป. ๔ ตอนเช้าต้องแต่งตัวให้น้องพาน้องไปโรงเรียนและกลับมาดูแลยาย ครอบครัวมีปัญหา พ่อกับแม่เลิกราและอยู่คนละที่ พระเข้าไปสนับสนุน ดูแล และให้กำลังใจ

อันนี้เป็นภาพรวมของสังคมประชาชนสุขทั้งหมด ที่พอจะสามารถแยกออกมาได้ ๔ ด้าน สาธารณสุขคือ ผู้ป่วยติดเตียง การศึกษาคือกองทุนอาหารกลางวันเด็กและเยาวชน และสัมมาชีพ คือไร่พุทธเกษตร พี่ชนักสวนครัว และการบริหารงานสาธารณสงฆ์ในภาวะวิกฤติคือการเป็นหนึ่งส่วนในการดูแลเรื่องโควิดช่วงเดือนเมษายน

ส่วนใหญ่ที่เป็นชาวพุทธ เขาเห็นพระแล้วก็จะตั้งใจ พระเราก็ไปให้กำลังใจ พุทธศุข สารยายพุทธมนต์ให้เป็นกำลังใจ ให้ผู้ป่วยได้มีกำลังใจที่จะต่อสู้กับโรคภัย

พระมหาบวร ปวธรรมโม

รองเจ้าคณะภาคเมืองนครศรีธรรมราช

เจ้าอาวาสวัดบุญนารอบ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ข้อมูลวัดและพระสงฆ์เบื้องต้น

พระมหาบวร ปวธรรมโม ก่อนที่ท่านจะมาเป็นเจ้าอาวาสวัดบุญนารอบ จังหวัดนครศรีธรรมราชนั้น ท่านได้ไปบรรพชาบวชเรียนอาศัยอยู่ที่วัดสระเกศราชวรมหาวิหาร

กรุงเทพมหานคร ซึ่งในขณะนั้นเจ้าอาวาสวัดบุญนารอบ ได้มรณภาพ ทำให้วัดเกิดการว่างเว้นเจ้าอาวาส และเป็นวัดที่อยู่ในตัวเมืองและสภาพยังด้อยพัฒนา ด้วยท่านเองก็ไม่มีรู้จักวัดแห่งนี้มาก่อน ทำให้ทางญาติโยมในชุมชนได้มานิมนต์ให้ท่านกลับมาเป็น

๒๔๒ | พื้นที่ต้นแบบการสาธารณสุขสงเคราะห์สร้างสังคมสุขภาวะ

เจ้าอาวาสที่วัดบุญนารอบ ท่านเองจึงได้ตัดสินใจกราบลา เจ้าประคุณสมเด็จพระพุฒาจารย์ (เกี่ยว อุปเสณมหาเถระ) เพื่อมาช่วยพัฒนาบ้านเกิด

จากนั้นเมื่อท่านได้มาเป็นเจ้าอาวาสวัดบุญนารอบ โดยท่านได้เริ่มบุกเบิกงานพัฒนาโครงการต่างๆ มากมาย ร่วมกับชุมชน โดยมีความเชื่อที่ว่า **แนะให้ลูกทำ นำให้ลูกดู อยู่ให้ลูกเห็น เย็นให้ลูกสัมผัส** ถือว่าเป็นส่วนสำคัญ โดยมีแนวคิดเบื้องต้นพยายามทำอะไรที่จะทำได้ โดยมีหลายหน่วยงานมาให้การสนับสนุน สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ได้มีโครงการมาสนับสนุน ทั้งเป็นโครงการที่เกี่ยวข้องด้านสุขภาพ วัดส่งเสริมสุขภาพ กิจกรรม ๕ ส. โครงการวัดประชารัฐสร้างสุข เป็นต้น ถึงแม้จะไม่มีโครงการต่างๆ เหล่านี้เข้ามา ท่านเองก็ได้ลงมือทำทุกกิจกรรมเท่าที่กำลังจะทำได้ แล้วได้เชิญชวนญาติโยมมาร่วมทำกิจกรรมต่างขับเคลื่อนเรื่อยมา ทุกกิจกรรมที่ทำมาก็คิดว่าไม่ได้ใช้งบประมาณ คือ ทำด้วยใจแล้วญาติโยมก็ช่วยกันขับเคลื่อนแต่ละโครงการ จะเห็นได้ว่า ท่าน ทำโครงการทุกอย่าง ตั้งแต่เกิดจนถึงตาย

เป้าหมายวัตถุประสงค์ หลักการวิธีการเทคนิคในการทำงาน

จุดเริ่มต้นของการทำโครงการตั้งแต่เกิดจนตาย ท่านเห็นปัญหาของคนในชุมชนมีความยากลำบาก เดือดร้อนยากจน แล้วทุกสิ่งทุกอย่างเต็มไปด้วยความทุกข์ ทำให้ท่านเกิดมีแนวคิดคือ **ประหยัดที่สุดแล้วบุญสูงสุด** ทำอย่างไรจะให้ญาติโยมประหยัดที่สุดในการมาวัด ได้ความสุขสูงสุด เช่น หากการเลิกบุหรี่ก็จะประหยัดได้ เลิกเหล้าก็จะประหยัดได้ มาจัดงานศพในวัดเราก็ประหยัดได้ โดยทุกสิ่งทุกอย่างที่มีในวัดไม่ต้องเช่า พอเสร็จจากงานแล้วญาติโยมก็จะได้บุญ ทุกคนเป็นเหมือนญาติในครอบครัวเดียวกัน ที่ทำงานมาร่วมกันก็เปรียบเสมือน

กับเครือญาติของเราแม้ว่าไม่ใช่ญาติก็เหมือนกับญาติ ถ้ามาด้วยความเศร้า ไปด้วยความสุข คนส่วนมากมาวัดเพราะจะเป็นทุกข์ ทุกข์นั้นทุกข์นี้ คนที่สุขสบายจะไม่มีปัญหาอะไร

ที่สำคัญก็คืออยากให้ชุมชน คนในชุมชนอยู่กันด้วยความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่มีความสุขช่วยเหลือเกื้อกูล แสดงความมีน้ำใจ มีกิจกรรมอะไรก็มาช่วยกัน วัดช่วยบ้าน บ้านช่วยวัด คือการให้ญาติโยมประหยัดที่สุด พยายามสร้างความคิดว่าทำอย่างไรก็ได้ให้โยมประหยัดค่าใช้จ่ายมากที่สุด ของวิถีชีวิตจริง วิถีชุมชน เพราะปัจจุบันนี้ปัญหาคือเงิน ทำให้เกิดปัญหาการลักขโมยจี้ ปล้น ฆ่า เกิดเป็นปัญหา แต่ถ้าวัดช่วยให้เขามีความสุขได้ในคราวที่เขามีความสุข ซึ่งคิดว่า

อันนี้เป็นแนวทางแก้ปัญหาตามหลักของอริยสัจ ๔ คือ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค เพราะเรา
รู้ว่าอะไร ทุกข์ ทุกข์ของชาวบ้านคืออะไร พอรู้ว่าทุกข์ก็ต้องการเหตุว่าแล้วทำไมเขาเป็นทุกข์
ทุกข์เพราะอบายมุข ทุกข์เพราะอย่างนั้นอย่างนี้ แล้วทำอย่างไรจะสามารถช่วยแก้ปัญหาได้

จึงมีความพยายามทำให้เป็นบูรณาการตั้งแต่เกิดจนถึงตาย ให้เกิดการลดความทุกข์
ให้มีความทุกข์น้อยที่สุดแต่ให้รู้ว่าอะไรเป็นเหตุของความทุกข์เท่านั้นเอง ให้รู้ แล้วเราก็หา
แนวทางที่จะทำให้เป็นรูปธรรม (เน้น) คือ ทำให้เป็นรูปธรรม ไม่ให้เป็นแค่แนวคิดอย่างเดียว
ต้องตีประเด็นปัญหาออกมาให้ได้ หาวิธีการแนวทางจะแนะนำอย่างไรที่จะทำให้เกิดทุกข์น้อย
ที่สุด อย่างเหตุการณ์เกิดโรคระบาดโควิด เกิดภาวะน้ำท่วม ได้ลงไปแจกข้าวของเครื่องใช้กับ
ผู้ประสบภัย ท่านเองก็เชื่อว่าทำได้ทันทีไม่ต้องรื้อร้อ แล้วก็ไม่ต้องรอนงบประมาณ

ทำให้เกิดพลังของคนในชุมชน ทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาควิชาการ ภาคประชาสังคม
ชุมชนในพื้นที่ มาร่วมด้วยช่วยกันในรูปแบบของ จิตอาสา ทั้ง อาสาสมัครชุมชน พัฒนาสังคม
จนกระทั่งถึง นายอำเภอ ผู้ว่าราชการจังหวัด ก็มาร่วมช่วยกันหมด เพราะท่านลงมือทำก่อน
ฉะนั้นท่านมีความตั้งใจว่าจะทำอะไรต้องทำทันทีไม่ต้องรอให้ใครมาบอก แล้วพยายามใช้
พลังจิตอาสาให้มากที่สุด ทำความดีด้วยหัวใจ

วัดเป็นศูนย์พระคิลานุปฏิญาณให้ความช่วยเหลือเยี่ยมอุปกณ์ทางการแพทย์ มีการเยี่ยม
บ้านผู้ป่วยติดเตียงร่วมกับ อสม.สาธารณสุข รพ.สต. หากมีผู้ป่วยติดเตียงได้เสียชีวิต ทางวัดก็
จะไปรับศพที่บ้าน การไปรับศพที่บ้านผู้ป่วยติดเตียง ก็คืออย่างหนึ่ง ก็จะถามญาติโยมว่าเตียงนี้
อย่างไร โยมไปเช่าหรือไปซื้อ ถ้าเขาบอกว่า
อันนี้ลูกหลานซื้อให้ แล้วโยมจะเอาไปไหน
เนี่ยจะไปบริจาค ก็บอกโยมว่าดีนะโยม ที่วัด
มีศูนย์พระคิลานุ บอกไปบอกมาก็จะได้ช่วย
คนอื่นที่เขาเจ็บเขาป่วยเขาลำบาก เราก็จะได้
บุญเพิ่ม ใครได้นอนที่พ่อก็ได้บุญที่แม่ได้บุญที่

ทำอย่างนี้ก็เรียกว่าเข้าไปถึงบ้านถึงเรือน แล้วคนแก่คนเฒ่าเราก็ไปเยี่ยมถึงบ้านถึงเรือน
เรียกว่าทำงานด้วยใจไม่เน้นปัจจัย เพราะปัจจัยที่คนทั่วไปมองว่าสำคัญ ท่านมองว่าถ้าเราไม่มี
ใจแม้มีปัจจัยก็ทำอะไรไม่ได้ และท่านยังให้ความช่วยเหลือกับคนติดเหล้าติดยาเสพติด ให้โอกาส
มีงานทำที่วัด เพื่อให้กลุ่มคนเหล่านี้มีคุณค่าในสังคม และสามารถเลิกติดเหล้าติดยาเสพติดได้
โดยท่านเคยทำงานเกี่ยวกับยาเสพติดมาก่อน เป็นวิทยากรบรรยายสำนักคุมประพฤติ สิ่งสำคัญ
คือ การให้โอกาส ให้ชีวิต

วัดเป็นศูนย์กลางให้ความช่วยเหลือรูปแบบ One stop service ทั้งในเรื่องการผลิตอาหาร แจกจ่ายผู้ประสบภัยพิบัติ ทั้งน้ำท่วม โรคโควิดระบาด โดยเมื่อผลิตอาหารแจกเสร็จแล้ว ก็จะมีจิตอาสาช่วยประสานงานแจ้งผ่าน ทาง เฟสบุ๊ก ไลน์ และโทรประสานติดต่อมา เช่น จุดอำเภopakพนัง ๒๐๐ คริวเรื่อน เมื่อทางวัดพร้อมในการผลิต เสร็จแล้วมาบรรจุขึ้นรถไปแจกจ่ายให้ความช่วยเหลือในชุมชนที่ประสบปัญหา

การจัดงานศพ ก็มีให้ความช่วยเหลือแบบเบ็ดเสร็จ ทั้ง การเตรียมไวนิล จัดสวนดอกไม้ พุทธสาวรรณ หีบศพ โรงศพ สถานที่ ถ้วยชามแม่ครัว มีครบทุกอย่าง โดยเจ้าภาพไม่ต้องกังวลอะไร เพื่อเป็นการประหยัดที่สุด

การทำกิจกรรมปลูกต้นไม้ในวัด ตามแนวทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง เป็นการปลูกป่าสามอย่างประโยชน์สี่อย่าง เนื่องจากสมัยก่อนยังไม่มีต้นไม้ปรากฏเหมือนปัจจุบัน ทำให้เกิดผลผลิตเอื้อประโยชน์ให้ทั้งพระสงฆ์และชุมชนได้กินได้ขาย

และท่านยังได้มีแนวความคิดการใช้การสื่อสารประชาสัมพันธ์กิจกรรมโครงการต่างๆ สิ่งที่สำคัญที่สุด โดยใช้ช่องทางทุกช่องทาง ทั้งผ่านเครื่องกระจายเสียงของวัด แล้วก็ทางสถานีวิทยุต่างๆ โดยมีสถานีวิทยุประจำคือสถานีท่าม้าเรดิโอ เป็นโยมเขาอุปถัมภ์โดยที่ทางวัดไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย โดยจะออกวิทยุก็วันเสาร์วันอาทิตย์ เวลาหกโมงถึงเจ็ดโมงเช้า เพื่อที่จะประชาสัมพันธ์กิจกรรม ดังนั้นกิจกรรมที่ดีที่จะสำเร็จแล้วก้าวพ้นปัญหาได้คือเรื่อง สื่อสารประชาสัมพันธ์ ถือเป็นจุดสำคัญของวัดบุญารอด หากมีกิจกรรมจะมีการประชาสัมพันธ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งช่องทาง social media จะมีไลน์กลุ่ม ไลน์กลุ่มจิตอาสา ไลน์กลุ่ม อพม. ไลน์กลุ่มศูนย์พระคิลานุปัฏฐาก กลุ่มฌาปนกิจสงเคราะห์ ไลน์กลุ่มชุมชนคุณธรรม ทำให้เกิดการบูรณาการกลไกเครือข่ายในพื้นที่มาช่วยเหลือกัน ตั้งแต่ ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ สาธารณสุข อสม. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เศรษฐี ชุมชน จะร่วมด้วยช่วยกันหาสิ่งของอุปกรณ์มาร่วมบริจาคให้ความช่วยเหลือร่วมกัน

ได้ขับเคลื่อนงานสาธารณสุขสงเคราะห์ ทั้ง ๖ ด้าน โดยจะแบ่งบทบาทหน้าที่ของพระลูกวัดแต่ละรูปที่มีศักยภาพ ก่อนที่พระแต่ละรูปจะมาบวชนั้น ได้เคยทำงานเป็นเจ้าหน้าที่ต่างๆ ทั้ง รูปไหนซ่อมท่อประปาไฟฟ้าได้ก็ทำท่อประปาไฟฟ้าเครื่องเสียง รูปไหนทำอาหารได้ พระก็ทำปรุงอาหาร อดีตเคยเป็นกูกมา ก็มาช่วย คือทุกรูปที่มีความสามารถทุกด้าน ใครทำคอมพิวเตอร์เผยแพร่ข่าวสารกิจกรรม จะมีบุญารอดนิวส์ คือเป็นพระที่ทำงานเกี่ยวกับข่าวสารกิจกรรมของทางวัด คือการประชาสัมพันธ์ เลยทำให้อาติโยมเขารู้ข่าวสารของทางวัดแล้วก็ทำให้งานขับเคลื่อนไปเป็นไปโดยอัตโนมัติ เมื่อมีเหตุขึ้นมาก็เป็นไปเลย ไม่ต้องมานับหนึ่งใหม่ มีอะไรก็สำเร็จ มีกลไกหมุนเวียนสำเร็จในกิจนั้นๆ

โดยท่านจะมีการประชุมของพระในวัดทุกเดือน และมีโครงการสหธรรมิกสงเคราะห์ เพื่อเป็นการช่วยเหลือพระเณร จะตั้งเป็นกองทุนกองกลางให้ความช่วยเหลือ และยังมีกองทุนศึกษาสงเคราะห์ที่จัดขึ้นเพื่อที่จะมอบช่วยเหลือเยาวชนที่เรียนศูนย์พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

โดยทางวัดก็เพิ่งได้รับรางวัลเมื่อปีที่แล้วจากกระทรวงวัฒนธรรมที่กรุงเทพมหานคร ก็ถือว่าญาติโยมได้ช่วยกันขับเคลื่อนกิจกรรม และยังได้รับรางวัลจากสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสมาสมาธรรมจักร ทองคำ แล้วได้รับรางวัลใหม่ช่วงปลายปีคือพระกนิริ จะเห็นได้ว่า การทำงานมุ่งมั่นตั้งใจของท่าน โดยไม่ได้ไปหวังรางวัลแต่ถ้ามีคนเห็นคุณค่าเห็นการทำเพื่อประโยชน์ของชุมชนก็จะมีการเสนอรางวัลให้ เพราะถ้าทำแล้วหากหวังรางวัลคงจะทุกข์ ทำแล้วไม่ได้รางวัลไม่ทำดีกว่า เลยไม่ต้องแสวงหาเลย รางวัลนั้นจะมาเอง

ความสำเร็จที่เกิดขึ้น

ท่านมีแนวคิดเรื่องของการจัดการเป็นระบบตั้งแต่เกิดจนตาย และมีการวางแผนวิเคราะห์สภาพพื้นที่ที่เป็นปัญหา โดยใช้เครือข่ายของลูกศิษย์มาจับบทบาท

ท่านเป็นตัวอย่าง สร้างแรงบันดาลใจ ของการลงมือทำทันที พูดจริงทำจริง เป็นแบบอย่างในการทำงานให้คนในชุมชนเห็นแล้วเกิดการดิ่งพลังศรัทธา จิตอาสา ของคนในชุมชน รวมถึงพลังของหน่วยงานภาคีเครือข่ายทั้งทางภาครัฐ ภาควิชาการ ภาคประชาสังคม ชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าของร่วมกัน

ท่านให้โอกาสทุกคนเพื่อปรับเปลี่ยนให้เป็นคนดี มองเห็นโอกาสหรือมองเห็นคนที่เปลี่ยนแปลงแล้วไปสร้างผลกระทบที่ดีให้กับชุมชน ชุมชนเองก็ให้โอกาสคนเหล่านั้น ซึ่งเป็นวิธีคิดที่จะสร้างแรงกระเพื่อมที่อื่นๆ ให้กล้ารับกล้าทำ

มีการใช้การสื่อสารประชาสัมพันธ์กิจกรรมโครงการต่างๆ โดยใช้ช่องทางทุกช่องทาง ทั้งผ่านเครื่องกระจายเสียงของวัด แล้วก็ทางสถานีวิทยุต่างๆ โดยมีสถานีวิทยุประจำคือสถานีท่าม้าเรดิโอ และผ่าน social media จึงเป็นจุดแข็งที่ทำให้เกิดการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและเห็นสภาพจริงที่เกิดขึ้น

การดื่งศักยภาพของพระลูกวัดมาร่วมสงเคราะห์ให้ความช่วยเหลือในกิจกรรมโครงการต่างๆ

๒๔๖ | พื้นที่ต้นแบบการสาธารณสุขเคราะห์สร้างสังคมสุขภาวะ

ข้อคิดคติธรรมของท่าน ที่ปลูกฝังให้กับลูกศิษย์ถึงคุณธรรมในการทำงาน คือ ไม่หวังอะไร ไม่เป็นอะไร ทำหน้าที่ไปด้วยความสุจริตใจตลอดเวลา และ ประหยัดสุด ประโยชน์สุด มันจะขยายไป อีกทั้ง ถ้ามีแรงก็ช่วยแรง มีปัญหาช่วยปัญญา มีทรัพย์ช่วยทรัพย์ โดยสามสิ่งนี้มาใช้ในการบริหารจัดการ

“

อยากให้ชุมชน คนในชุมชนอยู่กันด้วยความ
เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่มีความสุข ช่วยเหลือเกื้อกูล แสดง
ความมีน้ำใจ มีกิจกรรมอะไรก็มาช่วยกัน วัตถุประสงค์
บ้าน บ้านช่วยวัด

”

พระกฤษดา ขนุติกโร

ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดห้วยยอด อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง

จุดเริ่มต้นแห่งการพัฒนา

พระกฤษดา ขนุติกโร ผู้ก่อตั้งชมรมชายผ้าเหลืองเกิดและเติบโตที่ห้วยยอด ด้วยท่านสนใจเรื่องธรรมะ จึงมักจะร่วมกับกลุ่มเพื่อนนักศึกษาธรรมะไปวัด เมื่อท่านอายุ ๓๐ ปี จึงตัดสินใจกลับมาบวชที่บ้านเกิดคือ วัดห้วยยอด โดยท่านมีความตั้งใจว่าจะมาบวชเรียน

แล้วอยากทำกิจกรรมเพื่อสังคมซึ่งต่อมาพอได้ ช่วง ๓ พรรษา เริ่มรู้สึกว่ามีมิติของทางพระสงฆ์สามารถเข้าใจในบางเรื่อง และได้นักธรรมชั้นเอกพร้อมกับเรียนบาลีในตัวเมือง ได้มีโอกาสเจอกับโยมท่านหนึ่ง เป็นโยมที่ปฏิบัติธรรมกับพระไพศาล วิสาโล ได้ชวนและออก

ค่าใช้จ่ายให้ท่านเข้ารับการอบรมโครงการอบรมเผชิญความตายอย่างสงบที่นครปฐม โดยเป็นคอร์สของเครือข่ายพุทธิกา ซึ่งตอนนั้นเป็นเรื่องใหม่มากสำหรับท่าน ซึ่งประธานในการจัดอบรมก็คือพระไพศาล วิสาโล โดยมีกลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมอบรมก็จะเป็นผู้ดูแลผู้ป่วยเป็นหลัก

หลังจากที่ท่านกลับมาจากการอบรม ก็เกิดการตื่นตัว เกิดการเรียนรู้ และได้ตั้งคำถามกับตนเองว่าอยากจะทำอะไรเพื่อชุมชน จึงเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาต่อยอดกิจกรรมโครงการต่างๆ เพื่อประโยชน์ของชุมชนด้วยต่อไป

เป้าหมายวัตถุประสงค์ หลักการวิธีการเทคนิคในการทำงาน

การก่อสร้าง **ชมรมชายผ้าเหลือง** เริ่มต้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๙ จนถึงปี พ.ศ.๒๕๖๐ โดยท่านได้ทำงานร่วมกับโรงพยาบาลห้วยยอดเป็นหลัก ซึ่งขณะนั้นยังไม่ได้ทำงานร่วมกับชุมชน ยังไม่ได้ทำงานร่วมกับเทศบาลหรือหน่วยงานอื่นหรือโรงเรียน ท่านเป็นพระรูปเดียวที่ทำงาน

กับโรงพยาบาลในการเยี่ยมผู้ป่วย ไปสนับสนุนกิจกรรมของโรงพยาบาล และได้มีการเสริมเป็นเรื่องของ **ลุงชายผ้าเหลืองเต็มใจผู้ป่วย** เวลาท่านไปเยี่ยมผู้ป่วยสิ่งหนึ่งคือการไปดูแลเขาในมิติของจิตใจแล้ว ส่วนสำคัญของการใช้ชีวิตก็คือการดูแลในมิติของทาง

กาย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของอุปกรณ์หรือข้าวของเครื่องใช้ ปัจจัย ๔ เล็กๆ น้อยๆ ที่ท่านสามารถนำไปเยี่ยมได้ในแต่ละครั้ง ทางชมรมชายผ้าเหลืองก็มีลุงชายผ้าเหลืองเต็มใจผู้ป่วย เป็นลุงผ้าที่ท่านได้รับสนับสนุนจากสวนโมกข์กรุงเทพ ก็คือกลุ่มของพุทธิกาเหมือนกัน โดยจะทำเรื่องลุงชายผ้าเหลือง เป็นลุงผ้าตัวนี้ที่เย็บด้วยจีวรของพระ เป็นกิจกรรมศิลปะภาวนาของทางสวนโมกข์กรุงเทพ ซึ่งจะทำกันทุกวันอาทิตย์แรกของเดือน แล้วก็จัดส่งมาให้ทางชมรมชายผ้าเหลืองใช้ในการลงพื้นที่เยี่ยมผู้ป่วย ลุงผ้าก็จะประกอบไปด้วยแปรงสีฟัน ยาสีฟันที่ได้มาจากการถวายสังฆทานก็ดี การที่คนนำของมาบริจาคก็ดี มามาปลากะโป่งที่สามารถรวบรวมได้ในแต่ละครั้งที่จะไปเยี่ยม เป็นการให้กำลังใจกับตัวผู้ป่วย ครอบครัวผู้ป่วย ก็จะเริ่มจากลุงผ้า

พอเริ่มมีลุงผ้าไปเยี่ยม ให้ธรรมะบ้าง ไปเยี่ยมบ้าง ต่อมาก็ทำอย่างไรจะสนับสนุนด้านอื่นได้อีก โดยท่านได้คิดโครงการเรื่องของ **ข้าวกันบาตรเต็มใจผู้ป่วย** ก็คืออาหารบิณฑบาตของพระโดยมองว่าอาหารมีจำนวนมาก ดังนั้นจะมีวิธีไหนที่สามารถทำให้เป็นประโยชน์ได้อีก โดยได้ปรึกษากับพระในวัดว่าท่านไหนที่เพียงพอแล้ว ส่วนที่เหลือ ให้นำมาไว้ที่ส่วนกลาง แล้วจะ

มีเจ้าหน้าที่มารับ แล้วเอาไปส่งที่โรงพยาบาล แต่ท่านก็ยังคงมีความกังวลว่าอาหารนี้ผู้ป่วยจะได้ทานไหม เพราะว่าทางหลักโภชนาการก็ต้องดูแลเรื่องอาหารในเรื่องผู้ป่วยอยู่แล้ว ดังนั้นก็จึงเป็นการให้กับญาติผู้ป่วยในการบรรเทาเรื่องค่าใช้จ่ายเวลาไปเฝ้าผู้ป่วยไปดูแลผู้ป่วย จะมีค่าใช้จ่ายเล็กๆ น้อยๆ ที่เกิดขึ้น นำไปสู่โครงการข้าวกันบาตรเติมใจผู้ป่วย ๑ ปี ตลอดปี พ.ศ.๒๕๖๑ และยังมีกิจกรรมคลินิกธรรมชาติหัวใจสำคัญ คือการดูแลจิตใจผู้ดูแลผู้ป่วยแล้วก็เจ้าหน้าที่พยาบาลในโรงพยาบาลที่ต้องทนรับกับงานบริการ แน่แน่นอนว่างานบริการมีความสำคัญในเรื่องการดูแลจิตใจ แล้วก็การจัดคลินิกธรรมชาติ สองส่วนที่เข้าไปมีส่วนร่วม ที่เข้าไปมีกิจกรรมคือเจ้าหน้าที่ที่ทำงานให้การบริการผู้ป่วย แล้วส่วนที่สองก็กลุ่มผู้ป่วยและญาติผู้ป่วย เข้าไปก็จะเป็นกิจกรรมน้ำชาภาวนา แล้วก็มีการพูดคุยเรื่องธรรมชาติ มีการทำสมาธิเพื่อเป็นการลดภาวะทางจิตใจ พูดคุยสร้างความเข้าใจ นำธรรมชาติเข้าไปในการทำงานร่วม อันนี้ก็เป็นกิจกรรมหนึ่งที่เรารจัดขึ้นทุกวันพฤหัสบดีที่ ๒ และ ๔ ของเดือน

โดยท่านได้คิดดำเนินการโครงการเยี่ยมบ้านผู้ป่วย เติมน้ำรู้วิถีแห่งการเยียวยา ๘ วัน กับ ๘ ชุมชนในเขตเทศบาลตำบลห้วยยอด เป็นกระบวนการที่ผ่านการกลั่นกรองจากการทำงานภายใน ๑ ปีที่ผ่านมา โดยท่านมีแนวคิดจะทำงานกับเครือข่ายอื่นที่กว้างขึ้น โดยมีโรงพยาบาลต้องเป็นหลักให้ จึงเกิดแนวคิดโครงการอยากจะทำกับบอสม.และเทศบาลด้วย นอกจากโรงพยาบาลแล้วเราก็ตายายงานออก ก็จัดโครงการขึ้นมาเยี่ยมบ้าน ๘ วันกับ ๘ ชุมชนในเขตเทศบาล แต่สิ่งที่ยังกังวลคือ ชุมชนมีความต้องการ มีความประสงค์ใหม่ที่ยากจะพบกับพระสงฆ์ หรือว่ามีความเข้าใจมากน้อยแค่ไหนในวิถีชีวิต

และได้ทำโครงการทอดผ้าป่าอุปกรณ์ทางการแพทย์ ทำงานกับโรงพยาบาลห้วยยอด โดยโรงพยาบาลห้วยยอดได้ขาดแคลนอุปกรณ์ทางการแพทย์ซึ่งกิจกรรมธรรมยาตรา มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการสร้างการเรียนรู้ร่วมกันของคนในชุมชนได้แก่ ๑. สุขภาพคือความป่วยไข้ ๒. เพื่อให้เกิดการตื่นตัวที่จะช่วยเหลือสังคม จากกิจกรรมดังกล่าวได้งบประมาณมา ๑๗ ล้านบาท ทำให้โรงพยาบาลสามารถเปิดตึกใหม่

และยังมีเรื่องของธนาการชยะร่วมกับชุมชนกวนอูจะโดดเด่นเรื่องการจัดการชยะ ชุมชนวิวัฒนาจะโดดเด่นเรื่องการจัดการสวนเกษตรอินทรีย์ สมุนไพรร เขาจะมีปราชญ์ชุมชนอยู่ที่นั่น ทำเรื่องการจัดการสมุนไพรร แล้วชุมชนภาชีจะเป็นเรื่องการนวดจะเป็นหมอนี่ชำนาญด้านการ

นวด แต่ละชุมชนที่ไปเราก็ไปเรียนรู้ว่าแต่ละชุมชนมีอะไร แล้วเรากลับมาทบทวนบทบาทที่วัดสามารถทำได้ต่อ หลักๆ ที่วัดทำกับชุมชนในเรื่องสิ่งแวดล้อม เรื่องการจัดการขยะ เราให้เด็กจากชุมชนหน้าวัดนำขยะมาฝากที่วัด โดยชุมชนหน้าวัดมีการคัดแยกขยะ ถุงพลาสติกจะส่งไปที่กองสาธารณสุข ถ้าใครมีขยะต้องแยกออกมาจะส่งไปที่โรงงาน และยังมีโครงการบวชสามเณรฤดูร้อน และการบวชป่าชุมชนเพื่อไปพัฒนาพื้นที่แหล่งน้ำให้เป็นพื้นที่เรียนของเด็กนักเรียน สิ่งแวดล้อมอื่นๆ กิจกรรมงานบุญประเพณี อย่างเช่นงานเดือน ๑๐ หรือกิจกรรมโรงทานของวัดวัดก็จะจัดกิจกรรมการเย็บกระทงใบตองเพื่อมาใส่อาหาร เพื่อเป็นการลดขยะในช่วงเทศกาล และยังมีการพัฒนาแอปพลิเคชันช่วยยอดโมเดล ในการเยี่ยมผู้ป่วยวางพื้นที่ ๘ ชุมชนในเขตเทศบาลช่วยยอด ซึ่งจะเป็นเหมือน map หนึ่งที่ต้องไปอย่างเช่นเราจะไปเยี่ยมผู้ป่วยหนึ่งราย อันนี้ทำไว้สำหรับญาติโยมที่อยากจะเยี่ยมผู้ป่วย อาทิ ญาติโยมบอกว่าวันนี้เป็นวันเกิด อยากจะทำบุญสักอย่างหนึ่ง โดยไม่ต้องมาที่วัด สามารถทำบุญช่วยเหลือผ่าน แอปพลิเคชัน

ความสำเร็จที่เกิดขึ้น

ความความมุ่งมั่นและมีเป้าหมายที่ชัดเจน ที่มีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนา และได้ลงมือทำเป็นแบบอย่างในการทำงานและก่อให้เกิดผลงานเป็นที่ประจักษ์

ความพร้อมที่จะเรียนรู้ร่วมกัน ฉะนั้นไม่ว่าจะเป็นคนในชุมชน หน่วยงานภาครัฐ โรงเรียน ตลอดจนบุคลากรทุกภาคส่วน พร้อมที่จะเดินไปกับ ท่านมันก็จะทำให้กิจกรรมต่างๆ จะสำเร็จได้ง่าย

ความคิดสร้างสรรค์ จะเห็นว่ากิจกรรมที่ท่านได้คิดขึ้นมา มันไม่ใช่เรื่องที่ว่าเกินความคาดหมาย แต่เป็นกิจกรรมที่หลายคนมองข้าม และท่านได้หยิบตรงนี้มาเป็นประเด็น มันก็จะกลายเป็นสิ่งใกล้ตัวที่ สามารถที่จะทำได้ง่าย แล้วก็ทำได้จริง

ทักษะการสื่อสาร คือการให้กำลังใจซึ่งกันและกัน การทำงานย่อมมีอุปสรรค มีปัญหา มีการทะเลาะวิวาท มีทะเลาะเบาะแว้ง แต่สิ่งสำคัญที่จะทำให้กิจกรรมทุกอย่างดำเนินไปได้คือ เรื่องของการสื่อสาร ต้องใช้ปิยะวาจา

การแก้ปัญหาพร้อมกัน จะเห็นได้ว่าทุกกิจกรรมที่จัดขึ้น จะเน้นกระบวนการมีส่วนร่วม กับทุกภาคส่วน ย่อมประสบผลสำเร็จมากกว่าการทำคนเดียว และที่สำคัญที่สุดก็คือการบริหารเวลา ท่านอยู่ในสถานะของพระ ในขณะที่เดียวกันก็สามารถดูแลประชาชน ดูแลนักเรียน นั่นก็แสดงให้เห็นว่าท่านมีการบริหารเวลาที่ดี

การสร้างชุมชนให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ เป็นชุมชนแห่งจิตอาสา เพราะฉะนั้น บางที

การปรับทัศนคติพวกนี้เป็นเรื่องสำคัญมากในความสำเร็จของการทำงาน

การเติมใจกัน การให้ความจริงใจต่อกันพลังของชุมชนเข้ามาดูชุมชนเอง แต่ในการที่จะดึงพลังชุมชนในการทำงาน ทีมต้องเอาใจไปให้ชุมชนก่อน ถ้าเราไม่ได้เอาความจริงใจหรือเอาใจไปให้ชุมชน ส่วนของพลังชุมชนบางอย่างจะดึงออกมาไม่ได้

ปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไข

ปัญหาแรกที่พบคือว่า เวลาลงไปชุมชนผู้ป่วยก็จะคิดว่าเขาขาดแคลนอะไรบ้าง พอเรารู้ว่าขาดแคลนอะไรบ้าง ก็กลับมาสู่กระบวนการ ทำอย่างไรให้ ตอบโจทย์ตรงนั้นได้ด้วย พระสงฆ์เราวางบทบาทของ ไว้เป็นนักสนับสนุน เราเป็นแค่คนสนับสนุนหน่วยงาน ไม่ได้เป็นหัวหน้าหน่วยงาน ทุกครั้งที่ทำงานร่วมกับระหว่างหน่วยงาน บทบาทของพระสงฆ์เป็นแค่คนสนับสนุน ก็เลยคิดการที่จะทำงานเรื่องของการจัดโครงการที่จะระดับทุน ทุนในที่นี้เป็นข้าวของเป็นทรัพย์สินที่จะมาช่วยเหลือผู้ป่วย ก็จัดกันว่าจะจัดกิจกรรมบำบัดยาและอาหารทางการแพทย์เพื่อเป็นกองทุนในการไปช่วยเหลือผู้ป่วยทุกครั้งที่ลงไปเยี่ยมผู้ป่วยหรือผู้ป่วยที่ยากลำบาก ก็จะได้นำเอาของไปช่วย

เรื่องของเงินทำบุญของผู้ป่วยในโรงพยาบาลที่มีความต้องการทำบุญกับท่าน ทำให้ท่านรู้สึกถึงจะไปสร้างความลำบากให้กับผู้ป่วย ดังนั้นจึงปรับรูปแบบให้ที่โรงพยาบาลมีตู้รับบริจาค พอท่านรับเงินจากผู้ป่วย ก็จะบอกว่าเงินที่ถวายเป็นมาให้โรงพยาบาล เพื่อจัดซื้อของส่วนรวม

ภาคีเครือข่ายและกลไกการบูรณาการ

เกิดมิติการทำงานร่วมกันของกลไกหน่วยงานภาคีเครือข่าย

มีการบูรณาการทุกภาคส่วน ทั้งหน่วยงานของรัฐ ของเอกชน หรือแม้แต่ของคณะสงฆ์ด้วยกัน สามารถที่จะเชื่อมโยงองค์ความรู้เข้าสู่บ้าน สู่โรงเรียน สู่สถานพยาบาล แล้วก็ได้รับความร่วมมือที่ดีเยี่ยม

“ ถ้าเป็นพระจะทำกิจกรรมเกี่ยวกับสาธารณสุขสงเคราะห์
ได้ง่ายกว่าญาติโยมทั่วไป เนื่องจาก ๑) เรามีพื้นฐานของ
ศรัทธา ๒) เราเป็นผู้นำในชุมชนอยู่แล้ว ซึ่งสามารถทำให้เรา
ทำงานได้ง่ายขึ้น และสำเร็จได้มากกว่า ”

พระครูพิศาลประชากร

เจ้าคณะอำเภอบันนังสตา

เจ้าอาวาสวัด กม.๒๖ อำเภอบันนังสตา จังหวัดยะลา

ข้อมูลวัดและพระสงฆ์เบื้องต้น

จุดเริ่มต้นของการเข้ามาพัฒนาวัด กม.๒๖ จากงานพระธรรมทูตอาสา อำเภอบันนังสตา จังหวัดยะลา โดย พระครูพิศาลประชากร ก่อนที่ท่านจะมาเป็นเจ้าอาวาสวัด กม. ๒๖ นั้น ได้พำนักอยู่วัดในจังหวัดกรุงเทพมหานคร หากย้อนอดีตไปขณะนั้นได้ปฏิบัติธรรม เฉลิมพระเกียรติที่พุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม หลังจากเสร็จสิ้นการอบรม ได้มี ทหารมาให้ความรู้ถึงเหตุการณ์ที่เกิดใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้วยสาเหตุอะไร ทำไม

เจ้าหน้าที่รัฐและพระสงฆ์ถึงถูกทำร้าย จึงก่อเกิดข้อสงสัยต้องการจะรู้หาคำตอบในพื้นที่ จึงได้สมัครเข้าร่วมโครงการพระธรรมทูตอาสาสมัครประจำพระราชที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ พอลงมาในพื้นที่ก็ปฏิบัติศาสนกิจของพระสงฆ์ทั่วไป แต่ในขณะนั้นยังไม่มีการพัฒนาใดๆ พออยู่ครบพรรษา ก็กลับมาต้นสังกัดที่จังหวัดกรุงเทพมหานคร

จากเหตุการณ์ความไม่สงบใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ทำให้ไม่มีพระสงฆ์มาจำพรรษา ไม่มีผู้นำศาสนาและผู้นำที่จะดำเนินการนำการประกอบพิธีกรรม ดังนั้น ชาวบ้านจึงได้นิมนต์ท่านมาจำพรรษา เพื่อเป็นที่ฉลองศรัทธาให้ชาวบ้านอุบาสกอุบาสิกา ในการปฏิบัติศาสนกิจของพระสงฆ์ เช่น การทำวัตร วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา และการพัฒนาด้านวัตถุ และเริ่มเป็นจุดเริ่มต้นการ ลงชุมชนไปเยี่ยมญาติโยม ที่ผ่านมามีการสนับสนุนจากพระสังฆาธิการและเจ้าอาวาสวัดต่างๆ เพื่อไปให้กำลังใจพระสงฆ์ที่อาพาธและญาติโยมที่ประสบอุบัติเหตุหรืออนตติเตียงในชุมชน

โดยมีการสนับสนุนการขับเคลื่อนงานจากหน่วยงานภาคีเครือข่าย ทั้งภาครัฐ ภาควิชาการ ภาคเอกชน และประชาชน ซึ่งทางสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดยะลา ได้สนับสนุนงบประมาณโครงการพระธรรมทูตอาสา อำเภอบันนังสตา ในการให้คณะสงฆ์ออกเยี่ยมบ้านเยี่ยมชุมชนและงานด้านสาธารณสุขสงเคราะห์ และผลักดันโครงการบรรพชาสามเณร โครงการปฏิบัติธรรม และโครงการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นใต้ ถือได้ว่าเป็นศูนย์กลางในการจัดทุกกิจกรรม และ ยังได้รับการสนับสนุนจากภาคเอกชนและวิสาหกิจ ชุมชนชาวบ้าน ที่มาร่วมกันบริจาคกิจกรรมสาธารณสุข

สาธารณสุขสงเคราะห์
เชื่อมสัมพันธ์

(บ้าน วัด ราชการ) และการเปิด ๓ เรื่อง ได้แก่ Head Heart Hand เป็นการปรับเปลี่ยนวิธีคิดใหม่ โดยการลงมือทำ และเกิดการสร้างการยอมรับให้ได้ สิ่งสำคัญ คือ ใจต้องมาก่อน การเปลี่ยนจากผู้รับเป็นผู้ให้ โดยการเกื้อกูลทุกชาติศาสนาเป็นแบบพุทธวัฒนธรรม ความศรัทธาจึงเกิดขึ้น

เป้าหมายวัตถุประสงค์ หลักการวิธีการเทคนิคในการทำงาน

การสร้างวิกฤตให้เป็นโอกาส โดยไม่มี ความท้อแท้ต่อสถานการณ์ความไม่สงบของพื้นที่ที่เกิดขึ้นของพื้นที่ โดยการสร้างความเข้มแข็งของพื้นที่ซึ่งเกิดการรวมกันของ บวร

แนวคิดสำคัญในการทำงานศาสนกิจใน ๓ จังหวัดชายแดนใต้ จะต้องมีความเข้าใจในพื้นที่ โดยเป็นพื้นที่แบบพหุวัฒนธรรม มีทั้งชาวไทยพุทธ ชาวไทยมุสลิม ต้องรู้เขารู้เราและสิ่งที่สำคัญที่สุดคือ การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างวัดกับชุมชนชาวบ้านให้เกิดความสามัคคีมากขึ้น สามารถเป็นขวัญและกำลังใจและเป็นการอยู่เพื่อที่จะสร้างศรัทธาและดำรงไว้ซึ่งพระพุทธศาสนาในพื้นที่ อีกประเด็นสำคัญ คือ การสร้างสัมพันธ์กับศาสนาอื่น ๆ โดยการให้ ซึ่งจะต้องมีรูปแบบการให้ที่ถูกต้อง และจะทำให้สามารถเชื่อมโยงไปสู่ด้านอื่นๆ ได้

การทำงานแบบกลไกภาคีเครือข่ายของคณะสงฆ์ พระสังฆาธิการและเจ้าอาวาสในอำเภอบันนังสตา แต่ละรูปมาจากหลายพื้นที่ โดยรวมแล้วการมาอยู่เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ญาติโยมในพื้นที่ และเป็นการรักษาอาณาเขตหากไม่ได้ลงพื้นที่ไม่ได้สัมผัสชาวบ้าน ทำให้เกิดความห่างเหิน ซึ่งส่วนใหญ่จะมีชาวพุทธเพียง ๑๐% และชาวมุสลิม ๙๐% ส่งผลให้เกิดความสามัคคีปรองดองในพื้นที่

ดังนั้นการทำงานลงพื้นที่ชุมชนแบบภาคีเครือข่าย จะต้องเชื่อมประสานให้มีผู้นำทางศาสนาเข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วม โดยจะมีการสื่อสาร พบปะพูดคุย และใช้ช่องทาง line กลุ่มของคณะสงฆ์สื่อสารการทำงาน โดยเจ้าอาวาสแต่ละพื้นที่ จะต้องเริ่มต้นจากการวางแผนการทำงานประเมินแต่ละพื้นที่ที่มีความยากลำบากก่อน และมีการคัดเลือกพื้นที่ก่อน เพื่อจะให้ความช่วยเหลือสงเคราะห์ ดังนั้นโดยภาพรวมการทำงานลงพื้นที่จะเป็นการทำงานร่วมกันของคณะสงฆ์ และผู้นำทางศาสนา

โดยคณะสงฆ์ทุกวัดในอำเภอบันนังสตาจะดำเนินการขับเคลื่อนงานสาธารณสงเคราะห์ ทั้ง ๖ ด้าน ภายใต้พระพุทธศาสนา มีทั้งงานด้านการเผยแผ่ งานสังคมสงเคราะห์ งานดูแลช่วยเหลือชาวบ้านทุกวัด ดังนั้นในบทบาทของพระสงฆ์ทั้งการปฏิบัติศาสนกิจต่างๆแล้ว ในงานด้านสาธารณสงเคราะห์ งานด้านการศึกษา โดยเป็นองค์ประกอบ เป็นการส่งเสริมเพื่อให้วัดได้เข้าใกล้กับประชาชน เข้าใกล้กับชุมชนชาวบ้านในหลายๆพื้นที่ เนื่องจากที่ผ่านมาชาวไทยพุทธได้มีการอพยพออกนอกพื้นที่ไปเพราะจากสถานการณ์ความไม่สงบใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เกิดขึ้น

ความสำเร็จที่เกิดขึ้น

การสร้างเครือข่ายการขับเคลื่อน โดยมีคณะสงฆ์พระสังฆาธิการและเจ้าอาวาส ที่มีความเข้มแข็ง มีการรวมตัวเป็นเครือข่ายในการทำงานร่วมกัน ทำให้เกิดความศรัทธา สามารถยึดเหนี่ยวจิตใจของชุมชนชาวบ้าน โดยหลักการทำงานสิ่งสำคัญ คือ เมื่อผู้ให้ยอมถึงผู้รับ ฉันท

๒๕๘ | พื้นที่ต้นแบบการสาธารณสงเคราะห์สร้างสังคมสุขภาวะ

ก็ฉันทันที แต่ต้องพิจารณาก่อนว่า การที่จะไปช่วยเหลือใคร ตัวเราจะต้องมีความพร้อมก่อน ส่วนเรื่องการสร้างวัด การพัฒนาศาสนสถาน ศาสนวัตถุ ทุกวัดเจ้าอาวาสจะต้องทำ ขึ้นอยู่กับความพร้อมของแต่ละวัด

ชุมชนมีความเข้มแข็งโดยเป็นพื้นที่แบบพหุภาคี พหุวัฒนธรรมการเข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในการดำเนินการกิจกรรมของคณะสงฆ์

การเชื่อมประสานสร้างความสัมพันธ์กับผู้นำทางศาสนา ทำให้เกิดความร่วมมือและเข้ามามีส่วนร่วมและบทบาทในการทำงานร่วมกัน

การทำงานแบบบูรณาการ ในการส่งเสริมในเรื่องของจิตอาสา จิตสาธารณะ ในการช่วยเหลือสังคม หากเป็นการทำเพียงกิจวัตรของพระสงฆ์เพียงอย่างเดียวในพื้นที่

๓ จังหวัดชายแดนใต้ ซึ่งมีความจำเพาะของการพื้นที่ในภาคพุทธสังคม ก็คงจะไม่ได้ได้รับความศรัทธาจากชุมชนชาวบ้าน แต่การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์สำคัญ คือ การลงพื้นที่สงเคราะห์ให้ความช่วยเหลือชุมชนชาวบ้าน ทั้ง คนชรา ผู้ป่วยติดเตียง โดยนำหลักการแนวทางทางพระพุทธศาสนา ในการขับเคลื่อนส่งผลทำให้เกิดการเข้าถึงภาคประชาชน เกิดความศรัทธา และยังมีการสอดแทรกของชุมชนไทยมุสลิม เพื่อเรียกความศรัทธาในลักษณะของพหุวัฒนธรรม

การสร้างบุคลากรคนรุ่นใหม่เพื่อสืบทอดงานทุกอย่างต่อกันและจะต้องรักษารูปแบบให้คงอยู่

ภาคีเครือข่ายและกลไกการบูรณาการ

กลไกเครือข่ายพระสังฆาธิการและเจ้าอาวาสในอำเภอบันนังสตา ในการดำเนินการขับเคลื่อนงานร่วมกันและเกิดการสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ชุมชนชาวบ้านในพื้นที่

การสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนในพื้นที่ โดยมี สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดยะลา และภาคเอกชน วิสาหกิจชุมชน ประชาชน ได้สนับสนุนงบประมาณและร่วมบริจาคให้ดำเนินกิจกรรมต่างๆ สาธารณกุศล

” เราจะมึงานสาธารณสงเคราะห์โดยการไปเยี่ยมผู้สูงอายุ ผู้ป่วยติดเตียง และผู้ประสบอุทกภัย ต่างๆ เพราะฉะนั้น เรามองว่างานด้านสาธารณสงเคราะห์เป็นงานหนึ่งที่สามารถ เชื่อมสัมพันธ์ได้ระหว่างคนในพื้นที่ให้เกิดความรักใคร่สามัคคี กลมเกลียวกัน “

พระสุนทรธรรมภาณ วิ.

เจ้าคณะจังหวัดสระบุรี (๘)

เจ้าอาวาสวัดพระพุทธแสงธรรม อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี

วัดพระพุทธแสงธรรม ตำบล
หนองนาก อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี
เป็นองค์การพระพุทธศาสนา สร้างโดย จิต
ศรัทธาของพุทธศาสนิกชนทั่วไป โดยท่านเจ้า
คุณพระสุนทรธรรมภาณ (เจ้าคณะจังหวัด
สระบุรี) เป็นประธานในการก่อสร้างเพื่อ
ประโยชน์สำหรับพระพุทธศาสนาและพุทธศาสนิกชนทั่วไปในการบำเพ็ญบุญกุศล เป็นการ
สืบทอดพระพุทธศาสนาและวัฒนธรรมประเพณีของเรชาวไทยให้ยั่งยืนสืบต่อไป

โครงการธรรมะสัญจร เมตตารธรรมค้ำจุนโลก

งานด้านสาธารณสุขสงเคราะห์ที่ปรากฏเด่นชัดของพระสุนทรธรรมภาณ ท่านได้จัดทำโครงการธรรมะสัญจร เมตตารธรรมค้ำจุนโลก โดยโครงการนี้เกิดขึ้นเนื่องผลกระทบจากพิษของโควิด-๑๙ ทำให้วิถีชีวิตของประชาชนเปลี่ยนไป ทำให้เศรษฐกิจถดถอย ภาวะทุกอย่างชะลอหมด จนถึงการเป็นห่วงของคณะสงฆ์ตั้งแต่มติของกรรมการมหาเถรสมาคม จนถึงความห่วงใยของเจ้าพระคุณสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

ทรงมีพระดำริให้พระสงฆ์ช่วยเหลือชาวบ้าน ในฐานะที่วัดเป็นศูนย์กลางการสาธารณสุขสงเคราะห์ของชุมชน ตลอดถึงการดำเนินการเรื่องบิณฑบาต ตู้ปันสุข และโรงทาน คณะสงฆ์มีส่วนทำให้ชาวบ้านเข้าใจบทบาทของพระสงฆ์มากขึ้น

เทคนิควิธีการทำงาน

โครงการธรรมะสัญจร เริ่มเดินแจกข้าวสารอาหารแห้งไปทุกบ้านตามที่ได้ เติมทีให้กำนันผู้ใหญ่บ้านนายอำเภอแจกเป็นทางการ มากันเป็นหมู่บ้าน จากนั้นค่อย ๆ เปลี่ยนรูปแบบไม่ได้ใช้เป็นกลุ่มใหญ่เป็นราชการ เดินไปเองทุกบ้าน จึงเริ่มมองเห็นความลำบาก ซึ่งความลำบากมีอยู่ ๓ ระดับ

- ๑.ยากจนแต่มีหนี้สินแต่ยังมีข้าวปลาอาหารมีรถใช้อยู่
- ๒.ยากจนที่ลำบากแต่ยังมีกินอยู่
- ๓.ยากจนที่อด ๆ อยาก ๆ แล้วยังลำบาก

พบเจอกลุ่มคนที่มีความแตกต่างกัน เจอคนแก่ที่ลูกหลานไม่ดูแล โดยภาวะของเงินที่ขาดแคลนหรือภาวะโควิด ทำให้เศรษฐกิจตรงนั้นคนตกงานก็มี กลุ่มคนพิการที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ ส่วนใหญ่คำตอบที่ได้คือทำอะไรก็ได้พอกินพออยู่ได้ถึงแม้ว่าจะพอกินพออยู่ก็ตาม บางคนอ่านหนังสือไม่ออก ความจนจากรุ่นสู่รุ่น เหมือนกับ “กรรมเวรได้เกิดทายาทให้คนติดตาม” ที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ชัดเจน เป็นทายาทให้คนติดตามต่อกันมา สืบความจนต่อกันมา จนถึงจุดหนึ่ง พออายุมากเข้าความแก่เป็นทุกข์ สายตา ฟัน สุขภาพ พอเจาะลึกไปเหมือนเขาไม่มีปัจจัย ๔ ที่ก็ยังชีพให้เพียงพอ ก็เลยเริ่มที่ใช้เงินช่วยมากกว่าเพียงข้าวปลาอาหาร เพราะนั้นอยู่ได้แค่เดือนเดียว ครึ่งเดือน ก็ช่วยไปตามสภาพใหม่ ๆ ก่อน หลักพันบ้าง หลักหมื่นบ้าง

จนถึงเริ่มสร้างบ้านให้กับผู้ยากไร้หลังละแสน ทำให้มีสภาพที่อยู่ได้โดยไม่ต้องเป็นตึก หรือทำห้องน้ำให้ หรือให้อาชีพเป็นทุนบ้าง ๘๐,๐๐๐ บ้าง ๕๐,๐๐๐ บ้าง ๓๐,๐๐๐ บ้าง ก็สุดแล้วแต่ที่ได้ให้ไป

การทำงานท่านยังได้มองเห็นเรื่องหลักการสำคัญ คือ สัตว์โลกย่อมเป็นไปตามกรรม โดยถือว่าเรื่องพรหมวิหาร ๔ ได้แก่ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา ให้ครบสมบูรณ์ทั้ง ๔ ข้อ สิ่งที่ธรรมะสั่งสอนต้องการคืออุปนิสัยของเจ้าตัว เป็นการดูทำที่ลักษณะบุคลิกของบุคคล แล้วนำธรรมะเข้าสอดแทรกให้เหมาะสมแก่คนๆ นั้น เป็นการมองคนให้ วางตัวให้เป็น แล้วใช้สติให้ เยอะ ค่อยๆ สอนธรรมะ โดยเริ่มจากการทักทายพูดคุย แล้วถือโอกาสสอดแทรกธรรมะตามทีหลัง

ให้ที่พึ่งทางกายและทางใจ

คนบอกว่าให้อาหารเป็นที่พึ่งทางกาย แต่ให้จิตวิญญาณที่เป็นหลักคำสอนของพระพุทธเจ้า กล่าวคือให้คุณค่าของมนุษย์จนถึงเป็นเทพเซียน สุดแต่ผู้ได้รับช่วยเหลือจะไปบูรณาการจิตให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองมากน้อยแค่ไหนอย่างไร การที่พระรูปหนึ่งได้เดินทางมอบสิ่งของให้จึงเป็นการสร้างสิ่งจดจำให้แก่ผู้รับได้เป็นอย่างมาก ที่พึ่งของญาติโยมไม่ใช่แค่ทางกาย อาหารอยู่ได้ไม่กี่วัน แต่หัวใจหรือจิตวิญญาณที่มีคำว่า **พุทธะเป็นสรณะ คือ พุทธัง สาระณัง คัจฉามิ ธัมมัง สาระณัง คัจฉามิ สังฆัง สาระณัง คัจฉามิ** เป็นอานุภาพเริ่มเข้าสู่กระบวนการของการบูรณาการจิตที่เปลี่ยนภพระหว่างผู้ให้กับผู้รับ เกิดประโยชน์สอดคล้องกับสิ่งที่ไม่มีอะไรเป็นที่หวังแล้ว เป้าหมายสูงสุดของธรรมะสั่งสอน คือเห็นโอกาสที่จะเข้าไปช่วยเหลือญาติโยมศาสนิกชนให้มีที่พึ่งตามหลักพระพุทธศาสนา ใช้ธรรมะสอดแทรก ให้คนมีพุทธะ ธรรมะ สังฆะ อยู่ในใจ

สมมติว่าถ้าไม่ใช่พระเดินไปหา ที่พึ่งของคนรับรู้สึกโดดเดี่ยว ไม่มีกำลังใจ หรือมีคนให้ความรักความอบอุ่น และให้กำลังใจปัจจัย การหยิบยื่นในยามที่คนทุกข์ยาก ทุกคนรู้สึกได้รับ

๒๖๕ | พื้นที่ดินแบบการสาธารณสุขสงเคราะห์สร้างสังคมสุขภาวะ

ความรัก ฉะนั้น ธรรมะสัญญาจะช่วยเหลือต่อไป ไม่รู้จะสิ้นสุด ท่านเจ้าคุณพระสุนทรธรรมภาณ ท่านเน้นผู้ยากไร้ บ้านที่ดูลำบาก

ท่านมองว่า การศึกษาที่แท้จริงคือปัญญาภาวนา หรือ “องค์ภาวนา” ต้องทำให้คนมีความรู้ที่เกิดจาก “สุตมยปัญญา จินตามยปัญญา ภาวนามยปัญญา” เป็นความรู้ที่บริสุทธิ์ ออกมาจากสังขารชีวิต โดยใช้ชีวิตอย่างมีธรรมะ และท่านยังสอนหลัก ๔ รูปแบบ คือ ๑) สอนด้วยความรู้ ด้วยความจำ ๒) สอนด้วยความจริง ประสบการณ์เล่าบอก ๓) บอกวิธีคิด ๔) เป็นครูที่ทำให้ดูเป็นตัวอย่าง ถึงแม้ได้ต้องกล่าวคำพูดก็ตาม

ผลสำเร็จ

สิ่งที่สะท้อนอีกพระหนึ่งก็คือ พระสงฆ์กลายเป็นพระที่กำลังช่วยเหลือสังคม ช่วยเหลือผู้ยากไร้ เป็นมุมมองอีกมุมหนึ่ง ไม่ใช่พระที่ไปเบียดเบียนโยมเรียไวยาวัจกร มุมนี้จะช่วยทำให้ดูดีขึ้น เยอะมาก โดยเฉพาะท่านไปตรงไหน จะแฟนคลับหรือผู้ติดตามร่วมอนุโมทนาและร่วมสมทบปัจจัยทำบุญกัน การที่ได้ทำต่อเนื่องจะได้ประโยชน์ตรงที่ว่าคนซึมซับ อะไรก็ตามที่ซึมซับก็จะเริ่มยอมรับและเป็นนิสัย เมื่อเป็นแล้วจะติดตัวเข้าไปเป็นวาสนา แล้วก็จะ เป็นบารมี บางคนเมื่อก่อนไม่เคยสวดมนต์ ไม่เคยนั่งภาวนา ไม่ดูแลพ่อแม่ พอมาได้ซึมซับหลักธรรม ก็มีความ

เปลี่ยนแปลงไป รักพ่อแม่ดูแลพ่อแม่ ศรัทธา พระสงฆ์ สวดมนต์ภาวนา

บางกรณี ท่านได้นั่งสอนให้สวดมนต์ **อิตปิ โส ภควา... ญาตีโยมช่วยกันลุ้น ช่วยกัน** เชียร์ พยายามให้โยมคนนั้นพยายามสวด จึง เป็นความสุขของผู้ให้ได้เห็นประโยชน์ของผู้รับ และสิ่งสะท้อนต่อไปคือ คนที่ดูเป็นแสน

แต่ละวัน ๒ วันนี่หลายแสน มีทั้งเฟสบุ๊กและ Youtube ถ้าไปเปิดดูจะเห็นหลักแสน ๒ แสน ๓ แสน มีคลิปหนึ่ง ๖.๗ ล้านกว่า ๔ ล้านกว่า ๓ ล้านกว่า ๒ ล้านกว่า ๗ แสน ๙ แสน ๘ แสน ก็มีในเฟสบุ๊ก ประโยชน์คือการสะท้อนกลับไปสู่คนดู เป็นการเผยแผ่ที่เป็นละครชีวิต เป็นซีรีส์ชีวิต มีผู้ติดตามทางช่องทางออนไลน์ กลับมาเลิกงานต้องดูก่อนแล้วค่อยดูรายการอื่น บางคนบอกถ้าไม่ดูวันไหนต้องกลับไปย้อนดูของเก่า ตรงนี้ก็ทำให้การเผยแผ่ที่เข้าถึงคนจริง ๆ และเข้าถึงหัวใจของคน แล้วคนมาที่วัดเยอะขึ้น ความเชื่อและความศรัทธาในสิ่งที่เค้าเห็นว่าวัดหวัง อนุเคราะห์ญาติโยมจริง ๆ

ทางคณะสงฆ์มุ่งหวังให้คนศึกษาพระไตรปิฎก โครงการธรรมะสัญจรจึงเป็นการตอบวัตถุประสงค์ในเรื่องดังกล่าว เป็นการเผยแผ่เชิงรุก เข้าถึงบ้าน เข้าถึงคน ในระดับรากหญ้า สอนให้คนเห็นความทุกข์ เห็น

สังขารชีวิต บาปบุญคุณโทษ บางอย่างหากสอนตรงๆ อาจไม่สามารถเข้าถึงธรรมะได้เต็มที่ จึงกุศลวิธีให้คนเข้าถึงธรรมะ โดยมีหลักวิธีการเลือกสงเคราะห์ คือ หากบ้านใดมีแห ก็ไม่เข้าไป เพราะเป็นการอุดหนุนให้คนฆ่าสัตว์ตัดชีวิต บางบ้านมีขวดเหล้าขวดเบียร์ ก็ไม่เข้าไปเช่นกัน เพราะเท่ากับเป็นการส่งเสริมให้ดื่มสุราเมรัย

การเผยแผ่ของท่านเจ้าคุณพระสุนทรธรรมภาณ เป็นการได้ทั้งสาธารณูปการและสาธารณสงเคราะห์ การสร้างอาคารสถานที่ให้สัปปายะ มีความร่มรื่น สามารถเปลี่ยนความคิดให้คนมานับถือมากขึ้น มีผู้คนจากหลายจังหวัดมาสักการะ ทำบุญ เจริญจิตภาวนา และทางออนไลน์ก็มีผู้ร่วมอนุโมทนาสาธุการเป็นจำนวนมาก

การที่พระรูปหนึ่งได้เดินทางมอบสิ่งของให้ จึงเป็นการสร้างสิ่งจดจำให้แก่ผู้รับได้เป็นอย่างมาก ที่พึงของญาติโยมไม่ใช่แต่ทางกาย อาหารอยู่ได้ไม่กี่วัน แต่หัวใจหรือจิตวิญญาณที่มีคำว่า พุทธะเป็นสรณะ เป็นอนุภาพเริ่มเข้าสู่กระบวนการของการบูรณาการจิตที่เปลี่ยนภพระหว่างผู้ให้กับผู้รับ

พระวินัยสาคร

เจ้าคณะจังหวัดอุตรดิตถ์-พิษณุโลก (๑)

เจ้าอาวาสวัดพระแท่นศิลาอาสน์ อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์

วัดพระแท่นศิลาอาสน์ พระอารามหลวงชั้นตรี (ธรรมยุติ) ตำบลทุ่งยั้ง อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ เป็นศูนย์กลางในด้านของวัฒนธรรม ๓ วัฒนธรรม ได้แก่ ล้านนา ล้านช้าง และ สุโขทัย ซึ่งเรียกว่าเป็นเมืองหน้าด่าน

พระแท่นศิลาอาสน์ เป็นศิลาแลงรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ฐานของพระแท่นโดยรอบประดับด้วยลายกลีบบัว มีตำนานว่า พระพุทธเจ้าเมื่อครั้งเป็นพระโพธิสัตว์เคยเสด็จมาจำศีลบำเพ็ญพุทธบารมี ณ ที่แห่งนี้ ต่อมาจึงมีการสร้างพระแท่นศิลาอาสน์ขึ้น

สมัยโบราณเป็นเมืองหน้าด่านใครจะขึ้นเหนือก็ต้องผ่านอุตรดิตถ์ เพราะเป็นเมืองท่า เช่น ท่าเสา ท่าอิฐ ท่าสัก เป็นเมืองท่า ในสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ ได้เสด็จประพาส ท่าอิฐ ในปี พุทธศักราช ๒๔๔๔ ที่พระองค์ทรงเสด็จไปหล่อ

วัดพระแท่นศิลาอาสน์

พระพุทธรชินราชที่วัดใหญ่ เพื่อนำไปเป็นพระประธานวัดเบญจมบพิตร ในปี ๒๔๔๔ เมื่อพระองค์หล่อพระพุทธรชินราชเสร็จแล้ว พระองค์ก็เสด็จมาอุตรดิตถ์และได้มานมัสการพระแท่นในปีนั้น ปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนแปลง เดิมนี้เป็นพระราชศรัทธาของ

เจ้าเมืองเซลิ้ง ให้ลูกชายมาสร้างมณฑปสร้างครอบแท่นศิลาอาสน์ไว้ ในช่วงที่ค้นพบตามประวัติพระแท่น มีอายุราว ๖๓๐ กว่าปี เป็นวัดคู่บ้านคู่เมืองและเป็นวัดหลักของจังหวัดอุตรดิตถ์อีกด้วย

จากนั้นมาสมัยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๙ ได้มีท่านผู้ว่าราชการจังหวัดฯ ในช่วงนั้น ขอพระราชทานที่จะมาสร้างหลักเมือง ในคราวนั้นรัชกาลที่ ๙ พระองค์เสด็จมานมัสการพระแท่นในปี ๒๕๐๑ พระองค์เห็นภูมิทัศน์ของอุตรดิตถ์ในส่วนของเมืองหน้าด่าน แล้วก็มีความน้ำน่านไหลผ่านเลยให้ช่างสำรวจว่าจะสร้างเขื่อน หลังจากเสด็จกลับไปพระองค์ก็ให้ทำโครงการสร้างเขื่อนสิริกิติ์ ซึ่งเป็นเขื่อนแม่ (เขื่อนภูมิพลเป็นเขื่อนพ่อยังจังหวัดตาก) เขื่อนสิริกิติ์ เป็นแม่น้ำสายหลักที่ไปถึงจังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งเป็นหลักศูนย์กลาง หล่อเลี้ยงให้ชาวบ้านพสกนิกรได้อาศัยเรื่องของน้ำเลี้ยงชีพ เพราะว่าประชาชนสมัยโบราณก็ถือว่าแหล่งน้ำสำคัญในการดำรงชีวิต การสร้างบ้านเรือนจะดูแหล่งน้ำเป็นหลัก เพราะฉะนั้นจึงใช้แม่น้ำ ๒ สายเป็นหลัก คือแม่น้ำน่านและแม่น้ำปิง เจ้าเมืองเซลิ้งให้มาสร้างมณฑปแล้วก็สมโภชน์ ๗ วัน ๗ คืน แล้วก็ในช่วง ๗ วัน ๗ คืน และใช้เรื่องทฤษฎีของพ่อขุนรามคำแหง “ใครใคร่ค้า ค้า ใครใคร่ขาย ขาย”

วัดพระแท่นศิลาอาสน์ เป็นศูนย์กลางสำหรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางผ่านไปภาคเหนือจะต้องผ่านมาที่แห่งนี้ เพื่อแวะการได้มาสักการะบูชาพระแท่นศิลาอาสน์ จะได้รับอานิสงส์สูงสุด และเช่นเดียวกับพระพุทธรบาทสระบุรี พุทธศาสนิกชนผู้มีความศรัทธา จะตั้งใจมานมัสการให้ได้ครั้งหนึ่งในชีวิต

อีกทั้งยังเป็นศูนย์กลางของการค้าขาย และวัฒนธรรมที่สื่อให้เห็นถึงความสามัคคี มีวิถีชีวิตในเรื่องเกษตรกรรม เพื่อหาเลี้ยงชีพ “อาตมาปกครองเป็นประธานสงฆ์ที่นี้ ๒๔ ปี ได้สานต่องานของพระเดชพระคุณหลวงพ่อพระเทพวชิราภรณ์ ซึ่งเป็นอดีตเจ้าอาวาสร่วมกับผู้รักษาการเจ้าอาวาส แล้วก็หลวงพ่อดีตเจ้าอาวาสองค์เดิมนั้นเป็นอาจารย์สอนบาลีเจ้าพระคุณสมเด็จพระญาณสังวร ซึ่งสมัยท่านอยู่ที่วัดบวร ท่านก็สอนบาลี จากนั้นสมเด็จพระญาณสังวร เมตตาให้ท่านมารักษาการเจ้าอาวาสที่นี้ ๕๐ กว่าปี ถือว่านานที่สุด”

พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเมืองลับแล วัดพระแท่นศิลาอาสน์

พิพิธภัณฑ์แห่งนี้ ถูกสร้างขึ้น เป็นเรือนไม้ ๒ ชั้น จากดั้งเดิมนั้น เป็นศาลาการเปรียญ สำหรับญาติโยมที่เดินทางมาทำบุญจากสถานที่ไกลๆ เอาไว้พักผ่อนในยามค่ำคืน หลังจากนั้น มา ศาลานี้ก็ถูกทิ้งร้างไปเป็นเวลานาน เนื่องจากสังคมในยุคสมัย ถูกเปลี่ยนไปตามกาลเวลา จึง ไม่มีชาวบ้านหรือนักท่องเที่ยวนิยมมาพักผ่อนที่วัด จนในปี พ.ศ. ๒๕๓๙ พระครูสมุห์เฉลิม ชยปาโล เจ้าอาวาสวัดพระแท่นศิลาอาสน์ ในสมัยนั้น ซึ่งอดีตเคยรับราชการในกรมศิลปากร ตำแหน่งนายช่างศิลปกรรมได้เก็บรวบรวมเครื่องมือเครื่องใช้ของเก่ามาไว้ด้วยกัน และจัดแสดง ให้ผู้ที่สนใจเข้าชม พอผู้คนทราบข่าวก็นำข้าวของเครื่องใช้ในสมัยก่อน มาให้เก็บรวบรวมไว้ที่ พิพิธภัณฑ์แห่งนี้

เรื่องเล่าจากโยม ๆ

“ชาวบ้านในชุมชนที่เข้ามาวัด เมื่ออดีต นั้น มีไม่มากนัก ในยุคสมัยก่อนหน้าที่หลวงพ่อ เจ้าคุณเข้ามา แล้วผมยังเป็นหนุ่ม ๆ ยังเที่ยวกันอยู่แถวนี้เลย และมองเห็นว่าวัดนี้น่ากลัว ญาติโยมไม่ค่อยเข้าวัด ส่วนราชการเข้ามาบ้าง เป็นบางครั้ง บางคราว พอหลังจากหลวงพ่อ ท่านเจ้าคุณ ได้เข้ามาบริหารจัดการวัดแล้ว จากที่เคยเงียบเหงาเหมือนวัดปิดร้างไปนาน จนตอนนี้กลายเป็นวัดเปิด มีการบริหารจัดการและพัฒนาวัดขึ้น จนกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน ที่มีความน่าสนใจ และมีประชาชนเข้ามากราบไหว้ บูชาพระและขอพรสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ทำให้ญาติโยมเกิดความเลื่อมใสและศรัทธา ต่อวัด ต่อศาสนา และต่อพระเดชพระคุณ หลวงพ่อ ตลอดมา

เมื่อมีงานมีกิจกรรมต่างๆ ที่ทางวัดจัดขึ้น มีญาติโยมเข้ามาช่วยกันทำงาน ทุกคนมาด้วยใจ เมื่อถึงเวลานัดหมายก็มาทันแล้ว โดยเฉพาะงานประจำปี จะมีญาติโยมบริเวณชุมชนใกล้วัด เข้ามาช่วยกันทำงาน

ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันนี้ ทางวัดมีการเปลี่ยนแปลงไปเยอะมาก จนญาติโยมบางคน ยังไม่รู้ว่าวัดพระแท่นศิลาอาสน์แห่งนี้ เป็นวัดธรรมยุต เหมือนกับวัดทั่ว ๆ ไป เพราะด้วยความคุ้นเคย ด้วยความเคารพและศรัทธา เมื่อพระเดชพระคุณหลวงพ่อ มีกิจกรรมหรืองานของทางคณะสงฆ์ พระเดชพระคุณหลวงพ่อ ยังปฏิบัติความเป็นธรรมยุตอยู่ คือ เป็นวัดที่ไม่เน้นการ

๒๗๐ | พื้นที่ดินแบบการสาธารณสุขสงเคราะห์สร้างสังคมสุขภาวะ

สนุกสนานและบันเทิง เน้นการปฏิบัติธรรม ปัจจุบันนี้ก็มีญาติโยมบริเวณรอบๆ วัด เข้าวัดมาปฏิบัติธรรมมากขึ้น เรียกว่าเกือบทั้งหมดในชุมชน ซึ่งเน้นการทำบุญกันเป็นปกติเลย

เมื่อครั้งไหนที่ พระเดชพระคุณหลวงพ่อก็คงไปทำบุญวัดโน้น วัดนี้ และไปช่วยเหลือชุมชนโน้น ชุมชนนี้ พี่น้องญาติโยมที่เคารพศรัทธาท่าน ก็ติดตามกันไปช่วยงาน บางคนก็บริจาคเงิน บางคนบริจาคสิ่งของ ร่วมทำบุญกับหลวงพ่อกับแม่ต๋า ช่วยเหลือชุมชน จนกลายเป็นความเชื่อ เป็นความศรัทธา และ แล้วก็เกิดบุญทานร่วมกันสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาวัด มีการก่อสร้าง มีการบูรณะปฏิสังขรณ์ขึ้นทุกปี จากวัดที่ทรุดโทรม เกือบจะเป็นวัดร้างแล้ว ตอนนี้นำกลับมาเป็นวัดพระอารามหลวง ของเมืองอุดรดิตถ์ เป็นอีกหนึ่งแหล่งท่องเที่ยวของทางภาคเหนือ”

แนวคิดและจุดเริ่มต้นของการพัฒนา กับคตินิยมอื่นๆ “ความสุขเหลือน้อยแล้ว”

จากปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน พระเดชพระคุณหลวงพ่อก็คงมองเห็นว่าชุมชนนี้ ความสุขเหลือน้อยแล้ว จากปัญหาที่เกิดขึ้นหลายๆ เรื่อง เช่น ยาเสพติด ลักขโมย และผู้ป่วยจิตเวช ซึ่งตอนนี้ผู้ป่วยจิตเวช เริ่มมีมากขึ้นๆ บางคนเดินมาแถวๆ หน้าวัดบ้าง และมานอนอยู่ศาลาวัดบ้าง พระเดชพระคุณหลวงพ่อก็คงมีความคิดว่า ถ้าปล่อยปัญหาไว้ ชุมชนจะอยู่กันลำบาก เลยจัดกิจกรรมขึ้นมาเพื่อช่วยเหลือชุมชน โดยให้ความรู้จาก การเทศน์การสอน และการอบรมเฝ้าระวังการเกิดปัญหาต่างๆ ในชุมชน โดยประสานขอความร่วมมือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในพื้นที่ เช่น กองพันทหารปืนใหญ่ ที่ ๒๐ /นายอำเภอ และผู้ว่าราชการจังหวัดฯ จนเกิดเป็นโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ มากมายในพื้นที่ วัด อาทิ โครงการบวรรักษ /โครงการจัดหาทุนการศึกษา/โครงการเยี่ยมผู้ป่วยติดเตียง และการจัดค่ายอบรมคุณธรรม-จริยธรรม เป็นศูนย์กลางให้โรงเรียนในบริเวณใกล้เคียงได้มาใช้พื้นที่ในการจัดอบรม เพื่อส่งเสริมและให้ความรู้แก่เยาวชน เป็นต้น

“โครงการศูนย์บวรรักษ” เป็นโครงการหนึ่งที่ พระเดชพระคุณหลวงพ่อก็คงนำมาช่วยเหลือเยาวชนและคนในชุมชนที่ติดยาเสพติด โดยนำผู้ป่วยมาบำบัดฟื้นฟูช่วยเหลือดูแลให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และยังช่วยให้พวกเขาได้มีโอกาสใช้ชีวิตในชุมชน เริ่มต้นชีวิตใหม่ รู้จักการทำงานหาเลี้ยงตัวเอง และครอบครัว ไม่หันกลับไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด โดยได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เป็น ภาคีเครือข่าย ไม่ว่าจะเป็น ทหาร ตำรวจ โรง

พยาบาลและหน่วยที่เกี่ยวข้องในจังหวัด คอยให้การสนับสนุนเป็นอย่างดี

ความเมตตา สู่ แรงบันดาลใจ

จากสถานการณ์ ที่ไม่สู้ดี ครั้งแล้วครั้งเล่า ที่ทางวัดถูกงดตั้งบิณฑบาต และเกิดผู้ป่วยจิตเวช ขึ้นในชุมชน อีกทั้งเกิดการทะเลาะเบาะแว้งกันอยู่เป็นประจำ ปัญหาเหล่านี้ จึงต้องถูกนำไป แก้ไขพระเดชพระคุณหลวงพ่อบริรักษ์ ให้มีความสำคัญกับชุมชน เกิดความเมตตาต่อชุมชน จึงเป็นแรงบันดาลใจในการนำโครงการฯ ต่าง ๆ เข้ามาสู่ วัดและชุมชน เพื่อช่วยกันแก้ไขปัญหาและช่วย กันพัฒนาการทำงานควบคู่กันไป วัดอยู่ได้ ชุมชนต้องมีความสุขและอยู่ได้เหมือนกัน

พระเดชพระคุณหลวงพ่อบริรักษ์ เป็นพระสงฆ์นักพัฒนา ที่มีความตั้งใจและเต็มใจในความ เพียรพยายาม ที่จะทำให้ชุมชนที่อยู่รอบวัด มีความเจริญก้าวหน้า โดยยึดวัดให้เป็นศูนย์กลาง ของประชาชน ทำวัดให้น่าอยู่ ด้วยการช่วยเหลือสังคมเป็นอันดับแรก เมื่อสามารถดึงดูดความ สนใจของผู้ที่มีความตั้งใจเหมือนกัน มาร่วมกันพัฒนาชุมชนให้น่าอยู่มากยิ่งขึ้น และทำให้คน เหล่านั้นเกิดศรัทธา เห็นผลสำเร็จจากการทำงานของพระเดชพระคุณหลวงพ่อบริรักษ์ คนเหล่านั้นก็ พร้อมจะสนับสนุน พระเดชพระคุณหลวงพ่อบริรักษ์ ได้อย่างเต็มที่ และเต็มกำลัง

วัดพระแท่นศิลาอาสน์ ยังคงเป็นวัดประจำจังหวัดที่มีความสำคัญ และโดดเด่น ทาง ด้าน โบราณสถานอยู่ในระดับที่เรียกว่าดีมาก หลังจากถูกพัฒนามาโดยตลอด และ ในทุก ๆ ปี จะมีผู้คนจากทุกหนทุกแห่ง หลั่งไหลกันมากราบนมัสการพระแท่นศิลาอาสน์ วัดนี้จึงถือเป็น วัดที่สำคัญและได้รับการยอมรับและเคารพนับถือจนเป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย

”

สิ่งทั้งหลายทั้งปวง ถ้าเราไม่ทำ เราไม่สร้าง
มันก็จะไม่เกิด ถ้าเราติดสร้างติดติดทำ มันก็เกิด
จะมากน้อยก็ต้องเกิด ประโยชน์ก็เช่นเดียวกัน จะมาก
น้อย เราทำแล้วต้องได้ประโยชน์

“

พระราชวิสุทธินายก

เจ้าคณะจังหวัดสกลนคร (ธ)

เจ้าอาวาสวัดป่าสุทธาวาส อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร

พระราชวิสุทธินายก ท่านได้ดำเนินการ
เปิดโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ
ศึกษา ปี ๒๕๖๐ ที่วัดป่าสุทธาวาส เริ่มเปิด
ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ก่อน จนถึง
ปัจจุบันมีถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔
ปัจจุบันมีสามเณรเรียนอยู่ที่นี่ ๘๑ รูป และ

ในปี ๒๕๖๔ คาดว่าจะมีสามเณรมาเรียนที่วัดป่าสุทธาวาสไม่ต่ำกว่า ๑๑๐ รูป และจะเปิดก็จะ
เปิดมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ในปีนี้ เปิดปีละชั้นไป ส่วนนี้เป็นของการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนก
สามัญศึกษา นอกจากนี้ยังมีการจัดการเรียนการสอนแผนกนักธรรม บาลี การศึกษาสงฆ์ ซึ่งก็

จะมี ๓ ฝ่ายดังกล่าวนี้ เพราะฉะนั้น มีสามแผนรเรียนขณะนี้ ๗๗ รูป ยังไม่นับรวมถึงพระที่เป็นนักเรียน

การสาธารณสงเคราะห์

พระราชวิสุทธิญาณิก ท่านได้ปฏิบัติศาสนกิจงานการสงเคราะห์ที่ทำกับพื้นที่ ดำเนินการเกี่ยวกับที่เกิดความเดือดร้อนกับประชาชนเป็นหลัก เช่น

๑. เกิดน้ำท่วมปี ๒๕๕๔, ๒๕๕๕ ที่จังหวัดอุบลราชธานี และจังหวัดสกลนคร เมื่อปี ๒๕๖๐ ก็หนักมาก ซึ่งจังหวัดสกลนครได้เป็นจุดศูนย์รวมประชาสัมพันธ์ และเปิดรับ

บริจาคสิ่งของข้าวสารอาหารแห้งทุกอย่างปัจจัย ๔ จากญาติโยม พระสงฆ์ สามเณร ครูบาอาจารย์ทั่วประเทศ รวบรวมที่วัดป่าสุทธาวาส มีการคัดแยกอาหาร สิ่งของแล้วจัดเป็นชุดเพื่อแจกจ่ายให้กับผู้เดือดร้อนในจังหวัดสกลนครมีพระภิกษุ สามเณร ญาติโยม หรือว่าจิตอาสาจากมหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จากที่อื่นๆ เข้ามาช่วยกัน

การมีส่วนร่วมก็ได้รับความสนับสนุนจากญาติโยม จากวัดต่างๆ ทั่วประเทศ บางจังหวัดก็นำโดยท่านเจ้าคณะจังหวัดนำข้าวสารมาเป็นรถ ๑๐ ล้อ ๓-๔ คัน ส่วนนี้จะเป็นการนำสิ่งของมาร่วมบริจาค ส่วนการมีส่วนร่วมภายในพื้นที่ในการคัดแยก จัดชุด แจกจ่าย เครื่องอุปโภค ก็จะมีญาติโยม นักศึกษาราชภัฏเป็น ๑๐๐ คน จิตอาสาต่างๆ มาช่วยกันทำงานทั้งวันทั้งคืน

นอกจากช่วยเหลือสงเคราะห์คนในพื้นที่จังหวัดสกลนครแล้ว เมื่อปี ๒๕๕๔ ก็ได้กระจายแจกทางภาคกลาง ทางกรุงเทพฯ ตั้งแต่ลพบุรีลงมาถึงหนองแขม เป็นเวลา ๒ เดือนกว่า ทั้งข้าวสาร อาหารแห้ง น้ำ เรือกลีบเรือไม้แบบมีเครื่องยนต์ ฯลฯ ทำกันอยู่ ๒ เดือนกว่า ก็เป็นที่รู้จักกัน การมาทำงานนอกพื้นที่ก็ได้รับความร่วมมือจากบรรพตาสาธารณภัย ปภ.เขต สภ.เมืองพระนครศรีอยุธยา

๒. ไฟไหม้

๓. เด็กขาดการอุปการะ ตามที่ออกข่าวหนังสือพิมพ์จดไว้แล้วก็ไปช่วยเป็นการส่วนตัว

๔. โรงเรียนต่าง ๆ ที่อยู่ในท้องถิ่นทุรกันดาร หรือชายแดนประเทศไทย เช่น ทางภาคเหนือเรียกว่าหมู่บ้านเรตองคุ เลยอำเภอู๋มผาง ติดชายแดนพม่าก็ไปตลอดเลย เรียกว่าโรงเรียนชายขอบ แลวนั้นจะลำบากมาก เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ กะเหรี่ยง ปกาเกอญอ ไม่มีข้าว ไม่มีเสื้อผ้า

๒๗๖ | พื้นที่ต้นแบบการสาธารณสุขสงเคราะห์สร้างสังคมสุขภาวะ

อาภรณ์ ทูร์กันดารมาก ทางก็ต้องเดินไปอันตรายด้วย สมมุติถ้าทางรถก็แค่ ๑๖ กิโลเมตรใช้เวลา ๒ ชั่วโมงกว่า ปีนเขาลงเขา ลำบากมาก บางทีก็ต้องเข้าไปในชายแดนพม่าเป็น ๕ - ๑๐ ชั่วโมงเพราะทางฝั่งไทยไปลำบาก ไปเข้าทางด้านเจดีย์สามองค์ เดินทางผ่านถึงอุ้มผาง ๕ ชั่วโมง เจอกะเหรี่ยง ทหารกะเหรี่ยง แต่ความเป็นพระไม่เป็นไร แต่ถ้าเป็นโยมคงไม่กล้าเข้าไป เพราะเขายังรบกันอยู่ มีทหารสวนไปสวนมา เสี่ยงภัยเยอะเลยไปทางพม่าบ่อยมาก

๕. ประเทศลาวตอนเหนือ ท่านก็ไปช่วยเหลือ ที่เมืองสนามไชย (อำเภอ) รวมถึงแขวงหลวงพระบาง แขวงอุดมไชยด้วย ไปหลายครั้งมาก เพราะว่าประชาชนลำบากจริงๆ ตอนที่เกิดเหตุการณ์ใหม่ๆ ซากสัตว์ ซากวัว ซากควาย ซากหมู ซากต่างๆ ยังไม่ได้

เคลื่อนย้ายเลย รถก็ติดโคลนตม การคมนาคมลำบากมาก และถนนที่ข้ามสะพาน ก็อันตรายไม่แข็งแรงเหมือนบ้านเรา

พระราชวิสุทธินายก ท่านกล่าวว่า การทำงานก็จะมีประสานกับทางเจ้าแขวง ด้วยความเป็นพระสงฆ์ ไม่มีปัญหาอะไร มีการอำนวยความสะดวกให้ดี ไม่ว่าจะเป็นเจ้าหน้าที่บ้านเมือง ก็เป็นชาวพุทธเหมือนกัน แต่ถ้าเป็นญาติโยมประชาชนทั่วไปไม่แน่ใจในเรื่องนี้ ในครั้งแรกเข้าไปกับปอเต็กตึ๊ง ไปที่ด่านสุวรรณเขต วันนั้นตอนค่ำก็เป็นขบวนใหญ่เลยซึ่งช่วยได้มาก ถ้าไม่มีปอเต็กตึ๊งเรานี้ลำบากพอสมควร เนื่องจากชาวบ้านที่อยู่บนเขามีหลายหมู่บ้านไม่ยอมลงมา เพราะวากลัวว่าทรัพย์สินถูกลักขโมย คนแก่และคนที่แข็งแรงบางส่วนเขาจะอยู่บ้านไม่ลงมา ส่วนด้านล่างก็จะเป็นคนเฒ่าคนแก่เด็ก ซึ่งทางวัดเราก็ไปหลายเที่ยว ครั้งหนึ่งจะประมาณ ๓ - ๔ คันรถหกล้อ การประสานงานเข้าออกก็สะดวก

เป้าหมาย วัตถุประสงค์ หลักการวิธีการ เทคนิคในการทำงาน การแบ่งหน้าที่

- **เป้าหมาย** งานการสงเคราะห์ที่กำกับพื้นที่ จะดำเนินการเกี่ยวกับประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อน ทุกข์ยากลำบากทั้งจากภัยธรรมชาติ และสังคม เป็นหลัก เพื่อให้ชาวบ้านพ้นจากความทุกข์ยากลำบากในระดับหนึ่ง เกิดกำลังใจ เป็นเรื่องที่ทุกฝ่ายควรจะช่วยเหลือกัน

- **หลักการวิธีการ**

o เมื่อประชาชนก็ทุกข์ยาก เดือดร้อน เวลาเกิดภัยต่างๆ กว่าที่จะได้รับการช่วยเหลือจากทางราชการก็อาจจะนานและบางแห่งก็อาจจะไม่ทั่วถึงติดขัดเรื่องระเบียบต่างๆ แต่การ

ดำเนินการของวัดจะคล่องตัวและรวดเร็วกว่า พอรู้เกิดเหตุก็สามารถตัดสินใจไปช่วยเหลือได้เลยเพราะวัดจะมีคนมาบริจาคอยู่แล้ว

○ หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา คือ การเมตตาสงสาร ที่ประชาชนได้รับทุกข์ร้อนเดือดร้อนทั้งกายใจ เป็นหลักธรรมเป็นสิ่งที่ต้องช่วยกัน และในการปกครองคณะสงฆ์มีอยู่ ๖ อย่าง เช่น มีการศึกษา จัดการศึกษาเล่าเรียนแผนกนักธรรมบาลีสามัญ การปกครองคณะสงฆ์ ตั้งแต่เจ้าอาวาส เจ้าคณะอำเภอจังหวัดภาคศูนย์ก็ไปตามระบบการปกครอง การเผยแผ่ มีการเทศนา สอนประชาชนนำปฏิบัติ ทุกอย่างตั้งแต่ไหว้พระ สวดมนต์ เวียนเทียนต่างๆ การสาธารณสงเคราะห์ คือ การสงเคราะห์ญาติโยมที่ประสบเหตุภัยต่างๆ ซึ่งเป็นหลักของงานของคณะสงฆ์ไทย มีอยู่ ๖ อย่างและการศึกษาสงเคราะห์ก็ช่วยเหลือนักเรียนต่างๆ เช่น ตั้งทุนการศึกษา มอบอุปกรณ์การเรียน ข้าวปลาอาหารแล้วแต่ที่แต่ละท่านจะมีความสามารถไม่บังคับกัน ตามที่มีกำลัง มีโอกาสก็ทำได้ก็เป็นการดี

○ เทคนิคความสำเร็จ ถ้ามองในเรื่องของการขอรับบริจาคสิ่งของเพื่อนำไปช่วยเหลือต่อนั้น ต้องเป็นกิจกรรมที่ทำให้เกิดขึ้นจริง ทำให้เขาเห็นเขาก็จะเกิดความศรัทธาร่วมบริจาค มีความไว้วางใจเชื่อถือได้

○ เทคนิคการทำงาน เช่น นอกจากที่จะเห็นตามสื่อทำให้ทราบข่าวกัน จะมีเจ้าหน้าที่ถ่ายทำ ไปสื่อสารผ่าน Facebook หรืออย่างเช่น ที่สกลนครก็มี สกลนครซีดี ที่มี Fanpage

สื่อสารให้คนรับรู้ได้ เมื่อปี ๒๕๖๐ เมื่อครั้งเกิดน้ำท่วม ทางสกลนครร่วมกับทาง Pages สกลนครซีดี ออกข่าวสื่อสารตลอดเวลา เพราะว่าใครลำบากเดือดร้อนที่ไหนอยู่ตรงจุดไหนที่ไม่รู้ก็ส่งมาผ่านเพจนี้แล้ววัดก็ไปช่วยเหลือทันที จึงเป็นความสะดวกขึ้นในการ

สื่อสารกัน ปรากฏว่าพอเสร็จงานคนดูประมาณ ๑๕ ล้านคน ตั้งแต่เสร็จงานเริ่มต้นถึงบทยุติท้าย ๒ เดือนกว่าในเพจคนดู Pages ของที่โพสต์ออกไป ๑ ชั่วโมงจำนวน ๓ แสนคน หรือการไปช่วยเหลือแจกน้ำท่วมที่บ้านห้วยทรายตอนที่ฝ่ายขาด ช่วงนั้น คนไม่มีข้าวปลาอาหารกิน ไม่ได้อาบน้ำเพราะว่าข้าวของสูญหายเสียหาย และทางเข้าไม่ได้อีก พอเขาขอมาทางเพจสกลนครซีดี ก็ไปทันที เตรียมสบูยาสีฟัน ข้าวสาร อาหาร เพราะเรามีอยู่แล้วเราก็ไป เพราะอยู่ไม่ไกลมากนัก จากนั้นไปประมาณ ๑๐ กว่ากิโล แต่คนอื่นเข้าออกไม่ได้ เพราะหลวงพ่ของท่านจะมีรถหก ล้อใหญ่ เข้าออกได้ มีอาหารสำเร็จแล้วก็มีอาหารแห้งก็มี ก็ถามเขาว่าอยากได้อะไร เขาก็บอก

ว่าอยากได้สบู่ ยาสีฟัน แปรง ผงซักฟอก อะไรต่าง ๆ เพราะไม่ได้อาบน้ำมาสามวันแล้ว เขาออกไม่ได้ เสื้อผ้าถูกน้ำพัดไปหมด กลับมาก็มาซื้อหมตเยอะเหมือนกันสบู่ ยาสีฟันอะไรต่างๆ ซื้อสุขภัณฑ์ไปให้ก่อน คนก็แชร์ออกไปในเพจ ๓ ชั่วโมงคนดู ๓ แสนกว่า แสดงว่าคนติดตามตลอดรายการทั้งประเทศ สามแฉกร ช่วยงานจนเสร็จโครงการสามเดือนนี้

ความสำเร็จ ปัญหาอุปสรรค แนวทางแก้ไข และภาคีเครือข่าย กลไกบูรณาการ

- ได้ช่วยเหลือประชาชนที่เดือดร้อนทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่ พื้นที่ชายแดน รวมถึงต่างประเทศ และเกิดความร่วมมือร่วมใจกันทั้งในการทำงานและการบริจาคปัจจัย สิ่งของ

- ปัญหาอุปสรรค ส่วนใหญ่จะไม่ค่อยมีในส่วนของการดำเนินการแต่จะเป็นเรื่องของการเดินทางที่ยากลำบาก ในส่วนของการทำงานกับคนที่มีความคิดเห็นต่างจะไม่มีมีแต่สนับสนุนกัน ไม่หวังสิ่งตอบแทน

- พยายามเชื่อมประสานหน่วยงานต่างๆ ในการลงพื้นที่ปฏิบัติงาน เพื่ออำนวยความสะดวกให้การปฏิบัติงานได้คล่องตัวมากยิ่งขึ้น และการเปิดพื้นที่วัดเป็นศูนย์การช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบภัยในด้านต่างๆ

- ระดับนโยบาย ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกฝ่าย ทหาร โรงเรียน มีอะไรก็มาช่วยกัน พ่อค้า ประชาชนก็มาช่วยกันคนละเล็กคนละน้อย เพราะทุกคนก็มีจิตสงสารผู้ประสบภัย เพียงแต่ว่าไม่มีที่จะไป พอรู้ว่าทางวัดป่าสุทธาวาสเป็นหน่วยนำดำเนินการเรื่องนี้อยู่ ทางพระสงฆ์ ครูบา อาจารย์ที่ท่านมีบารมีมีกำลังก็มาช่วยกัน บางทีให้ของเป็นคันรถ ข้าวสาร อาหารแห้ง มาฆ่าปลากระป๋อง เป็นรถฯ นำมาให้ ปัจจัยให้เยอะ มาช่วยแบบที่ว่าไม่ต้องไปประชาสัมพันธ์อะไรมาก

สิ่งที่สามารถเป็นต้นแบบ

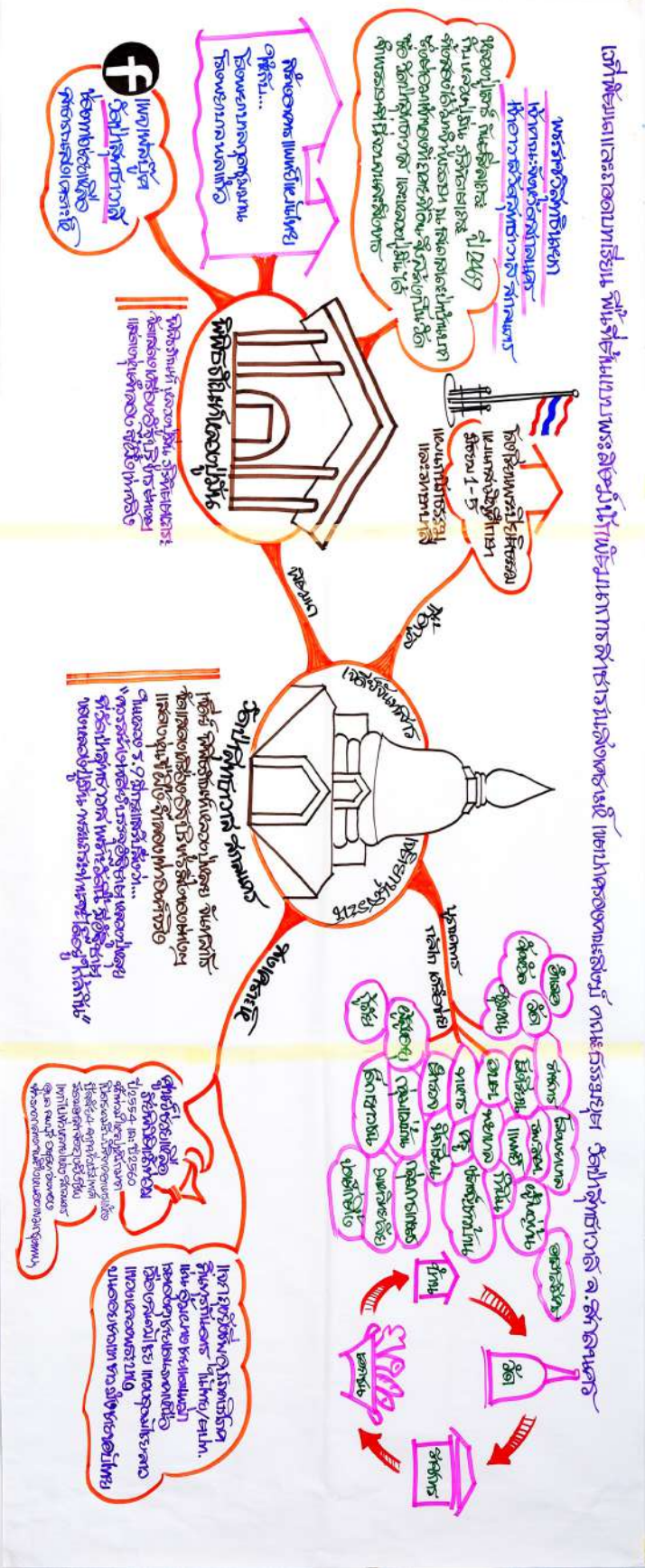
พระราชวิสุทธินายก ท่านกล่าว **สิ่งใดที่เขาขาดแคลน เราก็ช่วยเหลือไปตามกำลังความสามารถ** คือทำให้มันดีขึ้น ให้มันเจริญขึ้น ให้มันเกิดประโยชน์แก่ชุมชน อาตมาก็ไปสร้างอาคารแพทย์แผนไทยให้โรงพยาบาลกุสุมาลย์ หลังใหญ่สุดแล้วเมื่อ ๑๐ กว่าปี เมื่อ ๓ ปีที่แล้วก่อสร้างทางแพทย์แผนไทยให้โรงพยาบาลพลแก้ว แล้วก็สร้างอะไรต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นทางทุกฝ่าย ทางปกครอง ทางตำรวจทางอะไรต่างๆ ก็ช่วยกัน แม้กระทั่งอาหารของเรานี้ บางทีเขาก็มาช่วยระบายนะของไปช่วยแจกพร้อมกันต่างคนต่างย้ายกันแจก ก็มารับไปที่วัดก็ช่วยกันทุกฝ่าย เพราะวัดนี้เป็นที่รู้จัก เมื่อปี ๖๐ นี้ ไม่ว่าใครต่อใคร มูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง มูลนิธิต่างๆ ที่ช่วย

น้ำท่วม มาพักที่วัดป่าสุทธาวาสเต็มหมด เติริยมอยู่ที่นี้หมดแล้วก็ไปช่วยกัน เป็นลักษณะนั้น เป็นส่วนกลาง มีความสะดวกสบาย

“ สิ่งใดที่เขาขาดแคลน เราก็ช่วยเหลือไปตามกำลัง
ความสามารถ คือทำให้มั่นคงขึ้น ให้มันเจริญขึ้น ให้มัน
เกิดประโยชน์แก่ชุมชน ”

ประวัติความเป็นมาของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

พระเทพสารเมธี

เจ้าคณะจังหวัดกาฬสินธุ์ (๑)

เจ้าอาวาสวัดประชานิยม อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

เส้นทางธรรม

วันอังคารที่ ๑๓ เดือนมีนาคม พ.ศ.๒๕๑๓ ณ วัดบวรนิเวศวิหาร แขวงบวรนิเวศ กรุงเทพมหานคร

พระเทพสารเมธี ท่านบรรพชาครั้งแรกเมื่อวันศุกร์ที่ ๔ เดือนพฤษภาคม พ.ศ.๒๕๐๕ ณ วัดสว่างอารมณ์ ตำบลอุ่มเม่า อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ บรรพชาครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๑๐ เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๐๗ ณ วัดบวรนิเวศวิหาร อุปสมบทเป็นพระภิกษุเมื่อ

๒๘๒ | พื้นที่ต้นแบบการสาธารณสุขสงเคราะห์สร้างสังคมสุขภาวะ

โดยมีสมเด็จพระญาณสังวร เป็นพระอุปัชฌาย์ พระธรรมโสภณ (สนธิ์ กิจจกาโร) เป็นพระกรรมวาจาจารย์ และราชบัณฑิต (แจ่ม ธมมสารโ) เป็นพระอนุสาวนาจารย์¹

สาเหตุที่ทำให้ออกบวชสืบเนื่องมาจากสมัยก่อนตระกูลของท่าน ไม่ว่าจะป็นปู่ ย่า ตา ยาย มักจะเข้าวัดฟังธรรมมาตลอด ซึ่งการเข้าวัดของท่านเหล่านั้นได้สืบทอดมาจนถึงสมัยลูกหลานและรวมทั้งตัวท่านเองด้วย ที่สำคัญพ่อและแม่จะปลูกฝังเสมอ ซึ่งท่านได้เล่าว่า “ตระกูลเรามีวัดเป็นอาศัยในทุกๆ ด้าน แม้กระทั่งเวลาเจ็บป่วย ก็ต้องอาศัยวัดเป็นที่บำบัดรักษา เพราะสมัยตอนเป็นเด็กหลวงลุง (พระครูวิจารณ์คณาภิกิจ อดีตเจ้าคณะอำเภอเมืองกาฬสินธุ์) จะรับมานอนอยู่ที่วัดทุกวันและพยายามสอนอยู่เสมอว่า คนมันจะดีได้ก็ต้องผ่านการบวชก่อน เพราะเวลาตายไปถ้าไม่ได้บวชก็จะตกนรก ถือได้ว่าสิ่งที่ท่านสอนนั้นเป็นความกลัวตายอย่างยิ่งต่อตัวเอง ในตอนแรก คำที่ท่านสอนเหมือนจะเป็นจริงทุกอย่าง โดยเฉพาะเวลาไปเจอคนเจ็บป่วยใกล้ตาย อาการเหมือนคนตกนรก ร้องตะโกนทูลทูลรายจนสิ้นใจ อาการนี้ทำให้ตัวเองไม่กล้าที่จะทำบาปทุกอย่าง และผู้ใหญ่ส่วนมากเขาจะพูดว่าเด็กคนนี้บุญบวชเขามี รวมทั้งตระกูลเขาก็เป็นนักบวชเป็นส่วนมาก ไม่ว่าจะป็นสมัยปู่หรือตา แม้กระทั่งหลวงลุงของเขาก็เป็นนักบวชกันทุกคน เพราะคนสมัยก่อนนั้นส่วนมากแล้วสถานะทางครอบครัวจะยากจนมาก ไม่มีเงินทองจะส่งให้ลูกเรียนในโรงเรียนดีๆ ที่ฟังฟังสุดท้ายก็คือวัดเท่านั้น ที่จะสามารถผลิตหรือกลั่นกรองให้เด็กเก่งและเป็นคนดีได้ จึงทำให้ตัวเองต้องการบวช เพื่อเข้ามาศึกษาหาความรู้ จุดประสงค์หลักก็เพื่อจะไม่ทำให้พ่อและแม่ลำบากใจ เพราะท่านก็สอนเราอยู่ตลอดเวลาว่า การที่จะเป็นคนดีได้ที่สำคัญก็คือการบวช แล้วไปศึกษาหาความรู้ภายในวัดและที่อื่นก็ไม่สำคัญยิ่งกว่าวัด เพราะวัดมีแต่สิ่งดีๆ และก็สามารสอนให้คนดีได้...”²

งานพัฒนาการสาธารณสุขสงเคราะห์

พระเทพสารเมธี ท่านเป็นพระมหาเถระผู้มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มองเห็นความทุกข์ยากของชาวบ้านและความเป็นอยู่ของพระภิกษุสามเณรที่จะต้องมีการพัฒนาให้ดีขึ้น ท่านเล่าว่า “สมัยก่อนที่จะมีการพัฒนาวัดแห่งนี้ ผู้คนให้คนสนใจและตื่นตื่นเป็นอย่างมาก เนื่องจากเห็น

¹ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย, ประวัติบุคลากรเพื่อเสนอขอปริญญาภิตติมศักดิ์, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย, ม.ป.ป.), หน้า ๒.

² พระมหาถวิล ภูพินนา, “การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระราชญาณเวที (บัวศรี ชุตินฺธโร) วัดประชานิยม อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์”, ปริญญาานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม), ๒๕๔๗, หน้า ๔๙.

พระฉันทขว้างมือเดียว และยังสามารถสร้างโบสถ์ ขอพระราชทานวิสุงคามสีมา เพราะวัดอยู่ชานเมือง สมัยก่อนเป็นวัดป่า เป็นพื้นที่ของป่าช้า มีต้นไม้ใหญ่จำนวนมาก กาลเวลาเปลี่ยนแปลงไป ความเจริญของบ้านเมืองเติบโตขยายเพิ่มขึ้น มีวิทยาลัย วิทยาเขต มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ หน่วยงานราชการต่างๆ แม้กระทั่งศาลากลางจังหวัดยังมีการย้ายที่ตั้งแห่งใหม่มาอยู่ท่ามกลางมหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ บ้านเมืองขยายออกไปมากขึ้น มีบ้านจัดสรร ถนนหนทาง ไฟฟ้า ประปา สิ่งอำนวยความสะดวกเข้าไปสู่ชุมชนในทุกพื้นที่ วัดประชานิยมจึงมีญาติโยมอุปถัมภ์เพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ”

มรรควิธีการทำงาน

เมื่อก่อนนั้น ความอุดมสมบูรณ์ยังไม่พร้อมเหมือนดังเช่นปัจจุบัน เพราะว่าภาวะ

เศรษฐกิจยังไม่เอื้ออำนวย หลังจากนั้น พระเทพสารเมธี ท่านจึงเริ่มพัฒนาอย่างค่อยเป็นค่อยไป เริ่มจากการสร้างคน สร้างวัด ธรรมดาให้เป็นวัดที่มีความสัปปายะ รองรับ การปฏิบัติธรรม การศึกษาพระปริยัติธรรม และการประกอบพิธีทางพระพุทธศาสนา ดัง

ที่ท่านกล่าวว่า “ถ้าเผื่อเราไม่สร้างคน วัดมันก็ต้องสร้างคน ถ้าเผื่อวัดไม่สร้างคน มันก็ไม่มีอะไรจะกิน ไม่มีอะไรจะใช้ มันก็ไม่เหมือนกับคำว่า ไม่ใช่คำว่าเผยแผ่ เหมือนคำสอนของพระพุทธเจ้า” ท่านจึงได้ตั้งโรงเรียนพระปริยัติธรรมขึ้น เนื่องจากมีเหตุการณ์ที่สามเณรรูปหนึ่ง อายุประมาณ ๑๖ - ๑๗ ปี ได้พูดขึ้นมาว่า “ครูบาอาจารย์จังหวัดกาฬสินธุ์ไม่มีศักยภาพในการที่จะไปเรียนหรือจัดการการเรียนการสอนให้ลูกให้หลานได้ปริญญาเหวอ” ท่านจึงนำไปเป็นคิดพิจารณาและได้นิมนต์เจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะตำบล มาปรึกษาหารือร่วมกันว่า มีคนมาเตือนเราแล้ว ที่จะต้องช่วยกันสร้างคนในศาสนา หากแม้ว่าเขาไม่ได้อยู่ศาสนา แต่เมื่อลาสิกขาเป็นฆราวาสก็มี ส่วนช่วยในการอุปถัมภ์บำรุงพระพุทธศาสนาด้วย

และท่านยังตั้งวิทยาลัยเป็นห้องเรียนของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัย ร้อยเอ็ด แล้วยกฐานะขึ้นเป็น วิทยาลัยศาสนศาสตร์เฉลิมพระเกียรติกาฬสินธุ์ (มมร.)

หลังจากนั้นท่านยังมองเห็นปัญหาอีกอย่างคือจำนวนพระภิกษุสามเณรเริ่มลดลง ไม่มีสถานการศึกษาที่จะสามารถเรียนต่อได้ จึงได้มีการจัดตั้งโรงเรียนพระปริยัติสามัญวัดประชานิยม เพราะเมื่อพระภิกษุสามเณรเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ แล้ว ก็สามารถต่อระดับอุดมศึกษาได้ที่วิทยาลัยศาสนศาสตร์เฉลิมพระเกียรติกาฬสินธุ์ (มมร.)

ทางบ้านเมืองเองก็เช่นเดียวกันมีผู้เข้ารับการศึกษาจำนวนลดลง เนื่องจากมีการย้ายถิ่นฐานและจำนวนประชากรการเกิดลดลง จึงมุ่งไปที่การพัฒนาบุคลากรภายในวัดให้มีคุณภาพ พัฒนาพระภิกษุสามเณรให้มีความรู้ความสามารถเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างมีประสิทธิภาพ สร้างศาสนวัตถุที่อำนวยความสะดวกแก่ญาติโยมผู้เข้ามาภายในวัด บริหารงานภายในวัดให้มีความคล่องตัวและสะดวกสบาย มีเสนาสนะต่างๆ พร้อมรองรับบุคคลทุกภาคส่วน

วัตถุประสงค์และเป้าหมาย

การสร้างคนเป็นภารกิจหลักที่ท่านได้ตั้งใจและใส่ใจเพื่อให้บรรลุเป็นมรรคผลสำเร็จ ดำเนินการสอนทั้งปริยัติและปฏิบัติ เพื่อให้เกิดผลคือปฏิเวธ มีการจัดกิจกรรมไหว้พระ ทำวัตร สวดมนต์ สอนกรรมฐาน เป็นสถานที่ตั้งของสถาบันพลังจิตตานุภาพของหลวงพ่อวิริยงค์ เป็นหนทางในการดึงศรัทธาญาติโยมให้ใกล้ชิดพระพุทธศาสนาและได้รับผลของการปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ถือได้ว่าสอดคล้องกับเจตนารมณ์ในการสร้างคน

การสร้างวัด เป็นการบูรณะบำรุงรักษาให้เกิดมณีสถาน เมื่อผู้คนเข้ามาแล้วจะได้รับความรู้สึกเย็นหูเย็นตา มีความสะอาดสะอาด ซึ่งญาติโยมนอกจากใส่บาตรแล้ว ก็ยังได้รับความเอื้ออาทรจากทางวัดเป็นการเกื้อหนุนกัน ตลอดถึงเมื่อถึงคราวตกทุกข์ได้ยาก ทางวัดก็ช่วยเหลือ เช่น การทำนาของชาวบ้าน เกิดฝนทิ้งช่วงไป เกิดความแห้งแล้ง ทางวัดได้นำเอารถน้ำ นำน้ำเพื่อปล่อยใส่ในข้าว สนับสนุนจุนเจือญาติโยมในด้านต่างๆ การบวชเรียน การช่วยเหลืองานศพ เอื้ออำนวยให้เกิดความคล่องตัวทุกอย่าง

เอกลักษณ์พิเศษอย่างหนึ่ง คือ ญาติโยมที่เข้ามาวัดแล้ว นอกจากถวายภัตตาหารพระภิกษุสามเณร ยังได้เป็นจิตอาสาช่วยทำความสะอาดบริเวณวัด สร้างความคุ้นเคยซึ่งกันและกัน วัดพึ่งบ้าน บ้านพึ่งวัด มีความเชื่อถือในผู้นำวัด และท่านยังได้เล่าต่อไปว่า “ไม่ว่าจะเป็นการเกิด การตาย หรือการจัดงานต่างๆ เมื่อมีคนมาหาก็คือช่วยสงเคราะห์ไป หากฤกษ์

หายาม หาวิน จะคลอดลูก ตั้งชื่อ ตลอดถึงงานแต่งงาน งานวัดโกนจุกโกนผม วันตายและวันเผาจะเอาวันไหนดี” ท่านได้สงเคราะห์ไปตามลำดับเพื่อให้การดำเนินงานมีความสบายใจมากยิ่งขึ้น และเจริญตามรอยปฏิบัติพาทศบาอาจารย์ สงเคราะห์ด้วยหลักสังคหวัตถุธรรม ๔ ประการ ได้แก่ ๑) ทาน การให้ การเสียสละ การแบ่งปันเพื่อประโยชน์แก่คนอื่น ช่วยปลูกฝังให้เป็นคนที่ไม่เห็นแก่ตัว แบ่งปันกัน (แบ่งปันไปมา) ๒) ปิยวาจา การพูดจาด้วยถ้อยคำไพเราะอ่อนหวานจริงใจ ไม่พูดหยาบคายก้าวร้าว พูดในสิ่งที่เป็นประโยชน์ เหมาะกับกาลเทศะ พูดดีต่อกัน (พูดจาจับใจ) ๓) อัตถจริยา ช่วยเหลือกัน (ช่วยกิจกันไป) ๔) สมานัตตตา การเป็นผู้มีความสม่ำเสมอ โดยประพฤติตัวให้มีความเสมอดันเสมอปลาย วางตัวดีต่อกัน (นิสัยเป็นกันเอง)

โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาวัดประชานิยม จังหวัดกาฬสินธุ์

โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดประชานิยม จังหวัดกาฬสินธุ์ ตั้งอยู่เลขที่ ๘๘ ถนนถีนานนท์ ตำบลกาฬสินธุ์ อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ๔๖๐๐๐ สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี ดำเนินการก่อตั้งโดย พระเทพสารเมธี เจ้าอาวาสวัดประชานิยม เจ้าคณะจังหวัดกาฬสินธุ์ (ธ)

จุดมุ่งหมายการก่อตั้ง เพื่อต้องการให้เป็นสถานศึกษาของสามเณร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้ผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษาได้เข้ามาศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๑-๖ อันเป็นการสนองงานนโยบายของรัฐบาลในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตลอดทั้งเป็นการสืบทอดศาสนทายาท ทางพระพุทธศาสนาให้มั่นคงถาวร ในระยะเริ่มแรก เปิดทำการเรียนการสอนในระดับ มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมตอนปลาย ปีการศึกษา ๒๕๕๒ โดยเป็นห้องเรียนของโรงเรียนสมเด็จปริยัติ ต่อมาได้รับอนุญาตให้จัดตั้งเป็นโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตามระเบียบสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๑๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ ปัจจุบันเปิดทำการสอนระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๑ - ๖ ครบทุกชั้น

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์เฉลิมพระเกียรติกาฬสินธุ์

ปรัชญา « “ความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวพระพุทธศาสนา”

ปณิธาน « มุ่งเน้นให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต ผลិតบัณฑิตให้มีความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวพระพุทธศาสนา พัฒนาระบบการดำรงชีวิตในสังคมด้วยศีลธรรม ชี้นำและแก้ไขปัญหาสังคมด้วยหลักพุทธธรรมทั้งในระดับชาติและนานาชาติ

เอกลักษณ์ « บริการวิชาการพระพุทธศาสนาแก่สังคมในระดับชาติหรือนานาชาติ

อัตลักษณ์ « บัณฑิตมีความรอบรู้ในหลักพระพุทธศาสนาและสามารถเผยแผ่พระพุทธศาสนาแก่สังคมในระดับชาติหรือนานาชาติ

ความเป็นมา

๒๕๔๓ - พระเทพสารเมธี (บัวศรี ชุตินฺธโร) เจ้าอาวาสวัดประชาภิยม เจ้าคณะจังหวัดกาฬสินธุ์ (ธรรมยุต) พร้อมด้วยคณะสงฆ์ ทายก ทายิกา ชาวจังหวัดกาฬสินธุ์ เล็งเห็นความสำคัญของการจัดการศึกษาในระดับปริญญา จึงได้ขออนุมัติจัดตั้งศูนย์การศึกษากาฬสินธุ์ ภายใต้สังกัดของ มมร.วิทยาเขตร้อยเอ็ด และได้รับการอนุมัติให้จัดตั้งเป็นศูนย์การศึกษากาฬสินธุ์ ตามมติที่ประชุมสภามหาวิทยาลัย ครั้งที่ ๒/๒๕๔๔ มติที่ ๑๕ / ๒๕๔๔

๒๕๔๔ - ศูนย์การศึกษากาฬสินธุ์ได้เปิดรับสมัคร พระภิกษุ สามเณรและบุคคลทั่วไป เพื่อเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี เมื่อวันที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๔๔ มีจำนวนนักศึกษาสองห้องเรียนโดยเปิดทำการเรียนการสอน หลักสูตร ๔ ปี (ภาคปกติ วันจันทร์- ศุกร์)

๒๕๔๕ - ศูนย์การศึกษากาฬสินธุ์ได้เปิดรับสมัครนักศึกษาภาคพิเศษ จัดการเรียนการสอนในวัน เสาร์-อาทิตย์และเปิดสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรรายวิชาชีพรู (ปวค.).

๒๕๕๐ - ศูนย์การศึกษากาฬสินธุ์จึงได้ขอยกฐานะขึ้นเป็นวิทยาลัยฯขึ้นตรงต่อ มมร. (ส่วนกลาง)และได้รับการยกฐานะเป็นวิทยาลัยฯนามว่าวิทยาลัยศาสนศาสตร์เฉลิมพระเกียรติกาฬสินธุ์ ตามมติการประชุมของสภามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ครั้งที่ ๒/๒๕๕๐ มติที่ ๒๒/๒๕๕๐

๒๕๕๖ - วิทยาลัยศาสนศาสตร์เฉลิมพระเกียรติกาฬสินธุ์ เปิดสอนระดับปริญญาตรี และปริญญาโท

— “ —

ในการสงเคราะห์นั้น ก็สงเคราะห์หมดทุกคน ขาดแคลนหรือไม่ขาดแคลน เพราะว่าเราตั้งใจทำอยู่แล้ว เราไม่ได้เอาฝ่ายเดียว สิ่งที่ออกจากเราไปต่อน้ำใจของเรา

— ” —

พระครูโสภณธรรมสโรช

เจ้าอาวาสวัดป่าหัวดอน อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี

วัดป่าหัวดอนมีพระครูโสภณธรรมสโรช หรืออาจารย์ก้องเกียรติ จตุตวิไล เจ้าอาวาสครองพรรษาได้ ๑๖ พรรษา จะมีญาติโยมมาช่วยการงานที่วัด ใส่บาตรทำบุญ สำหรับกิจของสงฆ์ในช่วงเข้าพรรษาพระจะตื่นตี ๓ พร้อมกันมานั่งสมาธิและทำวัตรเช้า ส่วนนอกพรรษาก็จะดูตามเวลา และออกบิณฑบาต

พื้นที่รอบวัดเป็นชุมชนและป่าไม้ แต่เดิมที่วัดป่าหัวดอน ตรงด้านทิศใต้เป็นป่าช้า แต่ก่อนเป็นป่าช้าของหมู่บ้าน ซึ่งวัดหัวดอนมี ๓ วัด วัดบ้าน วัดป่า แล้วก็วัดป่าโดยธาตุ ที่ชาวบ้านหนีจากโรคทำในสมัยโบราณ โดยในสมัยนั้นพระอาจารย์ประพาส เป็นรูปแรกที

๒๙๐ | พื้นที่ต้นแบบการสาธารณสุขสงเคราะห์สร้างสังคมสุขภาวะ

ท่านมาจำพรรษาที่วัดป่าบ้านและได้ปรึกษาหารือกันกับผู้ใหญ่บ้านคนก่อน (ผู้ใหญ่ประวุดิ) ในการบูรณะ อยากมาสร้างวัดร่วมกันจึงได้เรื่อยมา แล้วก็วัดทำจริงๆ

สมัยที่เจริญที่สุด ก็จะเป็นสมัยท่านพระอาจารย์ก้องเกียรติ (พระครูโสภณธรรมโสโรช) เนื่องจากท่านเป็นพระนักพัฒนาจริง ๆ (มีเจ้าอาวาสรวมแล้ว ๓ องค์รวมอาจารย์ก้องเกียรติ) ท่านมีความมุ่งมั่นในการที่จะพัฒนาวัด พัฒนาให้เป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวพุทธทุกท่าน (หมายถึงจังหวัดอุบลราชธานี และจังหวัดข้างเคียง) ร่วมกันสร้างศาลาการเปรียญ และในชุมชนเองก็มีมติเห็นสมควรอยากให้วัดเป็นวัดที่ถูกต้อง จึงร่วมกันบริจาคที่ดิน เป็นที่ สก.๑ บ้าง ที่ โฉนดบ้าง เอามาขึ้น เป็นวัดป่าห้วยดอน (พื้นที่ตั้ง วัดป่าห้วยดอนอยู่ที่หมู่ที่ ๒ ส่วนวัดบ้าน พื้นที่ ตั้งอยู่หมู่ที่ ๑) การสร้างศาลา เจดีย์ กุฏิ วิหาร โบสถ์ ก็จะมีการบูรณะปรับปรุงและสร้างใหม่ ในสมัยพระอาจารย์ก้องเกียรติเป็นส่วนใหญ่

แต่ก่อนก็มีงานต่างๆ ในวัด คนยังไม่เยอะที่จะเข้ามาในวัดป่าห้วยดอนแห่งนี้ แต่พอมา สมัยพระอาจารย์ก้องเกียรติ เข้ามาเป็นเจ้าอาวาส ชาวบ้านหรือประชาชนในพื้นที่และพื้นที่ใกล้เคียงก็เริ่มมีคนมีมามากขึ้น เวลาจัดงานไม่ว่าจะเป็นงานพิธีการต่างๆ ทั้งส่วนราชการ ชาวบ้าน ก็มาช่วยกันดีมาก

ปกติสายวัดป่านั้นจะเข้ายาก แต่พระอาจารย์มีวิธีทำให้ธรรมะที่ว่ายากๆ เข้าถึงได้โดย ท่านใช้แบบปฏิบัติ ทำให้ทุกคนเข้าถึง และบ้านห้วยดอนแม้จะเป็นบ้านเล็ก ๆ แต่พระอาจารย์ก็ ทำให้คนรู้จักบ้านห้วยดอน

แรงบันดาลใจ นโยบาย สถานการณ์

กิจกรรมที่ดำเนินการ ได้แก่

๑) การอนุเคราะห์ สงเคราะห์ผู้เดือดร้อน ในช่วงน้ำท่วมก็นำข้าวของไปแจกจ่าย มีการ ตั้งตู้ “ปันสุข” ซึ่งเป็นพระสงฆ์รุ่นแรก และเป็นสถานที่แรกของจังหวัดอุบลราชธานีในการที่จัด ให้มีการตั้งตู้ปันสุขและขยายเป็นอย่างอื่นนอกจากอาหารสด อาหารแห้ง แล้วกลายมาเป็นของ เวชภัณฑ์ ไปแจกจ่ายตามหมู่บ้าน โรงเรียน พระปริยัติธรรม โรงพยาบาล เด็กที่พิการ เด็ก ติดเตี้ย ผู้เฒ่าผู้ใหญ่ที่ติดเตี้ย คนชรา ผู้ป่วย ติดเตี้ย คนพิการซ้ำซ้อน

แหล่งที่มาของสิ่งของ วัตถุ ปัจจัยที่ รับบริจาค เกิดจากพระอาจารย์เจ้าอาวาส

เป็นที่เลื่อมใสของญาติโยมชาวมาเลเซีย สิงคโปร์ อินโดนีเซีย ญี่ปุ่น ซึ่งญาติโยมเหล่านี้ก็จะมีจิตศรัทธาบริจาค เนื่องด้วยท่านเคยไปเผยแผ่ธรรมะที่มาเลเซียเป็น ๑๐ ปี จะมีการนิมนต์มาเป็นช่วง ๆ ที่เค้ากำหนดไว้ เดินสายบุญตามที่เค้ากำหนดเป็นตารางไว้ แล้วก็ญาติโยมก็มารวมตัวกันตามจุด ๆ ผู้ที่เลื่อมใสมากผู้ชายก็จะบวชเป็นพระสงฆ์ ผู้หญิงเป็นธรรมจารีณี และอย่างกรณีไปต่างประเทศก็จะมีเครือข่ายพระด้วยกัน เช่น ที่มาเลเซียก็จะมีพระอาจารย์ที่เป็นชาวมาเลเซียเคยมาบวชที่ไทย สิงคโปร์ก็มีพระวาเลนสันเป็นลูกศิษย์ของพระอาจารย์

๒) ในช่วงวิกฤตโควิด-๑๙ ญาติโยมมาช่วยกันเย็บหน้ากากผ้าไปถวายวัดต่างๆ ทั่วประเทศ จำนวน ๒๐๐ วัดๆ ละ ๕,๐๐๐ ชิ้น นอกจากนี้ก็จัดส่งหน้ากากอนามัย เจล แอลกอฮอล์ ชุดที่พยาบาลใส่กันโควิด ไปให้กับโรงพยาบาลต่างๆ มากกว่า ๑๐๐ กว่าโรงพยาบาล ทั่วประเทศ นอกจากนี้บริจาคน้ำมันเติมมอเตอร์ไซด์ แจกข้าวแจกทานต่างๆ

๓) ให้ทุนการศึกษานักเรียน โรงเรียน

๔) สร้าง ปรับปรุง พัฒนาบูรณะวัด “พระอาจารย์เป็นสะพานบุญในเรื่องของการสร้าง”

๕) การทำงานด้านสุขภาวะ

๕.๑) ช่วยพัฒนาโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในการจัดซื้อจัดหาอุปกรณ์ หรือสร้างอาคาร เช่น

อาคารหัตถกรรม ห้องแพทย์ เครื่องผลิตออกซิเจน อุปกรณ์ฟื้นฟูผู้สูงอายุ ศูนย์ฟื้นฟูผู้สูงอายุ

๕.๒) ถ้ามีกิจกรรมที่เกี่ยวกับ ตั้งแต่กลุ่มเด็ก รวมถึงนมที่ได้จากวัด กลุ่มเด็กกลุ่มสตรี กลุ่มผู้สูงอายุ พระอาจารย์ได้ดูแลหมด มีกองทุน พระอาจารย์ก็สนับสนุน การที่จะดูแลสุขภาวะของกลุ่มวัย พระอาจารย์ก็เมตตาเรื่องการดูแลสุขภาพ แม้กระทั่งผู้ป่วย ผู้สูงอายุที่เคยมาวัด ถ้าพระอาจารย์ได้ทราบ พระอาจารย์ก็จะเทศน์นอกวัด แม้กระทั่งหลังออกจากโรงพยาบาล พระอาจารย์จะไปทุกที่ สิ่งที่พระอาจารย์ทำเหมือนกับว่าสาธารณสุขกับวัด พระอาจารย์ แทบจะแยกกันไม่ออก บางครั้งพระอาจารย์ก็เสนอแนวคิดมาแลกเปลี่ยน ในการที่จะอยากเห็นประชาชนมีความสุขทั้งกายใจ โดยใช้ธรรมะเข้ามาเป็นตัวเชื่อมประสาน นั่นคือสิ่งที่พระอาจารย์อยากแสดงออกมาผ่านระบบงานสุขภาวะ

ในเรื่องของกิจกรรมต่างๆ พระครูโสภณธรรมสโร ท่านจะถ่ายทอดผ่านธรรมะที่ท่านสอน ชาวบ้านได้แนวคิดไปใช้ในการดูแล ๕ มิติ เรื่องของสุขภาพกายจิต ใช้หลักธรรมของอาจารย์ไปดูแลสุขภาพเป็นองค์รวม เรื่องขององค์รวมในการที่จะดูแลชีวิตผู้คน นี่คือพระอาจารย์ให้แนวคิด อาจารย์อยากให้เห็นได้จริงๆ

๖) **ดูแลสงเคราะห์พระลูกวัด** เช่น เวลาโยมพ่อโยมแม่ของพระสงฆ์ป่วย ท่านก็จัดรถไปมอปปี้จยให้ ไปดูแล ไม่ว่าจะป็นงานศพ หรือเรื่องเกี่ยวกับอะไร ท่านจะดูแลอย่างละเอียดเหมือนเป็นญาติ นี่คือนอกลักษณะของพระอาจารย์

๗) **สงเคราะห์ผู้ไร้ธรรม** ญาติโยมจะไปปฏิบัติธรรมที่ไหนก็เหมารถให้ เป็นพระผู้นำซึ่งจะเสียสละให้ญาติโยมไปปฏิบัติธรรม

เป้าหมาย วัตถุประสงค์ หลักการ วิธีการ เทคนิคในการทำงาน

- ให้อด้วยใจและด้วยความจริงใจ โดยเฉพาะการให้ออย่างระมัดระวัง ให้ออย่างพอดี ไม่ใช่ให้แบบหมดเนื้อหมดตัวหรืออย่างท่วมเท

จนขาดปัญญา ท่านพระอาจารย์จะให้พร้อมปัญญา นอกจากนี้การให้ที่ให้กับที่อื่น ท่านก็ไม่ได้ลืมดูแลในส่วนของตนเองรับผิดชอบ วัดวาอารามของตนพัฒนาพร้อมไปด้วย มีการพัฒนาตนและยังเกื้อกูลไปถึงผู้อื่น เป็นการได้ทั้งตนและได้ทั้งผู้อื่นเป็นสิ่งสำคัญ จึงจะเกิดความมั่นคง เกิดความคิดต่อยอดอย่างบูรณาการ

- มีการประสานการทำงานกันอย่างไรระหว่างวัด รพ.สต. ชุมชน โดยที่วัดเป็นศูนย์กลางกับการที่ช่วยกันสร้างชุมชนสุขภาวะของเราก็จะมี เช่น

(๑) เรื่องของการถวายโรงเรียนพระร่วมกับธรรมานุญพระสงฆ์ต้นแบบ พยายามที่จะทำโรงทาน งานศพปลอดอบายมุขปลอดเหล้า เป็นต้นแบบของจังหวัดอุบลราชธานีในยุคแรก ๆ ที่นำมาใช้ โดยใช้ให้พระอาจารย์เป็นผู้ประชาสัมพันธ์ให้ชาวบ้านได้รับทราบว่กิจกรรมพวกนี้จะสร้างสุขภาพ แล้วก็ไปแบ่งขยาย ให้คนมาทำบุญเรื่องของการถวายสังฆทานที่เป็นเมนูสุขภาพ นี่ก็คือกิจกรรมที่ได้วางเอาไว้

(๒) กิจกรรมคัดกรองโควิด เป็นกิจกรรมที่พระอาจารย์ได้ทำในช่วงที่ว่ามีโควิด มีการตั้งโรงทานแจกไข่ แจกหน้ากาก ตู้ป็นสุขจะส่งกันกับการต่อยอดงานของพระอาจารย์ เป็นการมอปปี้ให้ชาวบ้าน เป็นโรงทานที่ชาวบ้านมารับไข่ที่นี่ แล้วก็เราจะมีส่วนร่วมในการมาคัดกรองโควิด มาสแกน มาวัดไข้ แล้วท่านก็จะแจกเจลแอลกอฮอล์ แจกหน้ากากซึ่งจะทำกันเอง ก็จะตั้งแบบให้พระเป็นคนทำหน้าที่หน้ากาก เย็บหน้ากาก แล้วแจกไปตามที่ต่าง ๆ แล้วท่านก็จะเอาไปไว้ตามที่ต่าง ๆ

(๓) ในส่วนของ รพ.สต. ของเราจะร่วมกิจกรรมการคัดกรองโควิด แล้วก็กระจาย

หน้ากากผ้าที่ทำจากผ้าฝ้ายสีนํ้าเงิน แล้วก่อนหน้านั้นก็ขาดเครื่องผลิตออกซิเจน ท่านก็บริจาคให้ ๓ เครื่อง จักรยานที่ใช้ในการปั่นโครงการฟื้นฟูผู้สูงอายุบ้านหัวดอน จำนวน ๒ เครื่อง แล้วก็อย่างอื่นอีกที่ท่านทำให้ และร่วมกิจกรรมการเข้ามาดูแลพระเวลาไม่สบาย

(๔) เป็นวัดส่งเสริมสุขภาพ เป็นวัดแรก ๆ ของจังหวัด ระดับเขต ประมาณปี ๒๕๖๐

ภาคีเครือข่าย กลไกบูรณาการ

- กำลังหลักสำคัญที่ช่วยดำเนินงาน คือ พระในวัด (เช่น เจ้าคุณเก่ง พระวาเลนสัน) ผู้ใหญ่บ้าน ญาติโยมในชุมชน
- หน่วยงานในพื้นที่ เช่น ผอ.โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล
- ทำงานร่วมกับคนในชุมชน ผู้นำหมู่บ้าน วัด โรงเรียน โรงพยาบาล โดยมีวัดเป็นศูนย์กลางกับการที่ช่วยกันสร้างชุมชนสุขภาวะ

“ คำว่า **ชี้ทางแสงสว่างให้เขา** ก็คือ **ชี้ทางให้เขาเดินอยู่ได้** ในชีวิตนี้โดยที่เขาไม่ไปเบียดเบียนคนอื่น อยู่ได้โดยมี **สัมมาอาชีพ** อยู่ได้ในกรอบของมรรค **ของท่าน** **ศีลภาวนา** ”

เวทีพัฒนาและถอดบทเรียนพื้นที่สุขภาพ 1 หรือ 2 จังหวัด (เวทีถอดบทเรียนและถอดบทเรียน)

1. วัตถุประสงค์

- 1. เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์การทำงาน
- 2. เพื่อถอดบทเรียนความสำเร็จและข้อผิดพลาด
- 3. เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาพื้นที่สุขภาพต่อไป

2. วัตถุประสงค์

- 1. เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์การทำงาน
- 2. เพื่อถอดบทเรียนความสำเร็จและข้อผิดพลาด
- 3. เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาพื้นที่สุขภาพต่อไป

3. วัตถุประสงค์

- 1. เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์การทำงาน
- 2. เพื่อถอดบทเรียนความสำเร็จและข้อผิดพลาด
- 3. เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาพื้นที่สุขภาพต่อไป

4. วัตถุประสงค์

- 1. เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์การทำงาน
- 2. เพื่อถอดบทเรียนความสำเร็จและข้อผิดพลาด
- 3. เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาพื้นที่สุขภาพต่อไป

5. วัตถุประสงค์

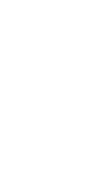
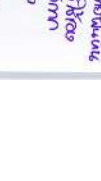
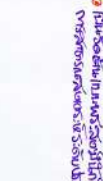
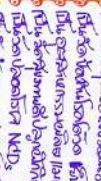
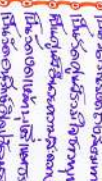
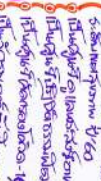
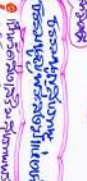
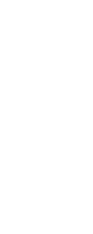
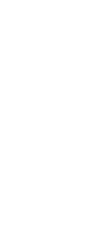
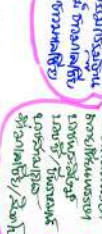
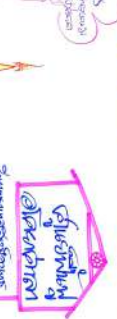
- 1. เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์การทำงาน
- 2. เพื่อถอดบทเรียนความสำเร็จและข้อผิดพลาด
- 3. เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาพื้นที่สุขภาพต่อไป

6. วัตถุประสงค์

- 1. เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์การทำงาน
- 2. เพื่อถอดบทเรียนความสำเร็จและข้อผิดพลาด
- 3. เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาพื้นที่สุขภาพต่อไป

7. วัตถุประสงค์

- 1. เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์การทำงาน
- 2. เพื่อถอดบทเรียนความสำเร็จและข้อผิดพลาด
- 3. เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาพื้นที่สุขภาพต่อไป

พระเทพวชิรญาณโสภณ วิ.

เจ้าคณะจังหวัดสุรินทร์ (๘)

เจ้าอาวาสวัดเขาศาลาอตุลฐานะจาโร อำเภอบัวเชด จังหวัดสุรินทร์

เส้นทางธรรม

พระเทพวชิรญาณโสภณ วิ. หรือหลวง พ่อเอียด ขนติพโล ท่านเป็นลูกศิษย์หลวงปู่ ดุลย์ อดุล อุปสมบทเมื่อ พ.ศ.๒๕๑๕ ขณะ อายุได้ ๒๐ ปี เมื่อได้รับการอุปสมบทแล้ว มีความสนใจในการปฏิบัติธรรมเป็นอย่างมาก ตั้งใจปฏิบัติธรรมตลอดพรรษาจนมีความ เจริญก้าวหน้าเป็นที่น่าพอใจกว่าเพื่อน

พระนวกะด้วยกัน เมื่อออกพรรษาแล้วหลวงปู่ดูลย์ จึงส่งไปอยู่วัดป่าบ้านตาดกับหลวงตามหาบัว

ญาณสมปนฺโน (พระธรรมวิสุทธิมงคล อดีตเจ้าอาวาสวัดป่าบ้านตาด) และท่านอยู่ปฏิบัติธรรมที่วัดป่าบ้านตาดจนถึง ปี พ.ศ. ๒๕๑๙ โดยในปี พ.ศ. ๒๕๑๙ ทางกองทัพภาคที่ ๒ ต้องการนิมนต์พระมาอยู่เป็นขวัญกำลังใจทหารในบริเวณชายแดน เนิน ๔๒๔ จึงเข้าเฝ้ากราบบนมัสการขอพระสงฆ์จากสมเด็จพระญาณสังวรสมเด็จพระสังฆราชสกลมหาสังฆปริณายก เพื่อเป็นการให้กำลังใจแก่เหล่าทหารที่กำลังปฏิบัติหน้าที่ในสนามรบ เนื่องจากพระสงฆ์ที่มีคุณสมบัติดังกล่าวหาได้ยากยิ่งพระองค์ท่านจึงมีพระรับสั่งให้ไปกราบบนมัสการหลวงปู่ดุลย์ อตุโล แห่งวัดบูรพาราม จังหวัดสุรินทร์ หลวงปู่ณีก็ได้ว่าเคยส่งพระไปอบรมข้อวัตรที่วัดป่าบ้านตาด จังหวัดอุดรธานี ท่านจึงให้พันเอกพิเศษธนาธารกับหลวงตายุทธไปรับพระอาจารย์เยื่อน ขนดีพโล โดยกำชับว่าหลวงปู่ดุลย์ต้องการพบตัวน ท่านพระอาจารย์เยื่อนได้เข้าไปกราบลาท่านหลวงตามหาบัวและเรียนให้ท่านทราบถึงกิจธุระที่ต้องกลับสุรินทร์ในครั้งนี้

ท่านกล่าวว่าเมื่อนึกถึงชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ที่ไรทำให้ไม่ย่อท้อ การอยู่ตรงนี้เป็น การมาอยู่เพื่อเป็นกำลังใจให้กับชาวบ้านตามแนวชายแดน จึงได้อยู่เป็นขวัญกำลังใจแก่ทหารและชาวบ้านในพื้นที่ และปัจจุบันท่านจำพรรษาประจำอยู่ที่วัดเขาศาลาอตุลฐานะจาโร ตำบลจรัส อำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์ โดยได้ดูแลพื้นที่ป่าสงวนเกือบ ๒๐,๐๐๐ ไร่ ซึ่งกรมป่าไม้ได้มอบถวายให้วัดเขาศาลาอตุลฐานะจาโรเป็นผู้ดูแล โดยกำหนดให้เป็นพื้นที่พุทธอุทยาน ซึ่งเป็นพื้นที่ป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์ที่สุดในอีสานใต้ ที่เต็มไปด้วยไม้ที่สำคัญทางเศรษฐกิจคือ พุง และประดู่ และมีสัตว์ป่าที่ยังคงเหลืออยู่หลายชนิด เช่น เสือปลา กวาง เก้ง หมาไน หมูป่า กระเจง ค่าง ลิง ชะนี นกยูง เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีทหารพรานจากกองกำลังสุรนารี และตำรวจตระเวนชายแดนมาอยู่ประจำวัดเขาศาลาฯ เพื่อพิทักษ์ป่าร่วมกับหลวงพ่และพระสงฆ์ของวัด

เคร่งครัดในวิถี

ท่านเป็นพระที่พูดจริงและทำจริง ทำให้เห็นเป็นตัวอย่าง มีความเคร่งครัดในพระธรรมวินัย ปฏิบัติกิจวัตรไม่เคยบกพร่อง บิณฑบาตเป็นวัตร ถือครองผ้าไตรจีวร อยู่โคนต้นไม้ อยู่ตามป่าเขา อยู่ในที่สงัด ฉันทาองค์ด้วยน้ำมูตรเน่า โดยเกสซ์ต่างๆ หาได้จากธรรมชาติ ทั้งสมุนไพรที่นำรักษาอัตรภาพให้เป็นไปหรือเอามารักษาโรคภัยต่างๆ ท่านมีความรู้ความสามารถมาก เพราะ

ผ่านการฝึกอบรมจากสำนักปฏิบัติที่มีชื่อเสียงระดับประเทศ มีความมั่นใจยิ่งขึ้นโดยที่ท่านสอนให้พระอยู่ในป่า ทำเมืองให้เป็นป่า รักษาป่าพร้อมกับปฏิบัติตามคำสอนของพระพุทธเจ้า

ตั้งปรารถนา รักษาพื้นที่ป่า เพื่อประโยชน์แก่ทุกคน

พื้นที่ป่าเป็นป่าดิบแล้ง ถูกดูแลให้มีสภาพฟื้นคืนกลับมาในราว ๓๐ - ๔๐ ปีหลังจากจนถึงปัจจุบัน มีไม้ตะแบก ไม้พยุง ไม้ตะเคียน ไม้กระบก ไม้ยืนต้นอายุเป็นร้อยปีก็มี เป็นพื้นที่ป่าที่มีความอุดมสมบูรณ์ ท่านพระเทพวชิรญาณโสภณเล็งเห็นว่าต้นอายุยืนขนาดนี้เกิดประโยชน์

กับทุกคนได้ เกิดประโยชน์กับส่วนรวมได้ เลยตั้งความปรารถนาอย่างแรงกล้าว่าจะดูแลพื้นที่ป่าตรงนี้ เลยมีการทำโครงการร่วมกับทหารกองกำลังสุรนารี และมอบหมายให้พระสงฆ์ได้ช่วยกันดูแลรักษาผืนป่า และท่านยังชอบพูดกับพระลูกว่า “ผมเป็นพระใจดำนะ”

คำว่า ใจดำ หมายถึง ปฏิเสธทุกอย่างที่ไม่ใช่คำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า ที่ไม่ใช่ธรรมะ จึงเป็นพลังให้ศิษยานุศิษย์เกิดความมั่นใจและช่วยกันปฏิบัติหน้าที่ด้วยความตั้งใจ

“ธรรมชาติ” เป็นสิ่งที่ทุกคนเข้าใจความหมายได้ยาก ท่านมักบอกผู้คนที่อยู่เสมอกว่า ให้ค้นหาธรรมชาติจากภายในสู่ภายนอก หากมองจากภายนอกจะเห็นเพียงภาพเท่านั้น ไม่เห็นธรรมชาติตัวจริง ธรรมชาติตัวจริงคือความสงบ เป็นธรรมชาติที่อยู่กับผู้คนมายาวนาน ท่านจึงมักเทศน์สอนลักษณะนี้อยู่เป็นประจำ นำพาปฏิบัติให้เห็นธรรมชาติจากภายในสู่ภายนอก

ภาคีเครือข่ายและงานศาสนกิจที่เข้มแข็งบริสุทธิ์

ท่านพระเทพวชิรญาณโสภณ มีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงาน/องค์กรมาตั้งแต่ยุคแรกที่เข้ามาปฏิบัติศาสนกิจ หลังจากกลับจากวัดป่าบ้านตาด โดยหลวงปู่ดุลย์ทำหนังสือขอตัวท่านกลับมาปฏิบัติศาสนกิจที่สุรินทร์ทำให้ทางกองกำลังสุรนารีช่วยอาราธนาให้เป็นผู้นำทางการทหารที่ชายแดนจังหวัดสุรินทร์ เมื่อมาถึงแล้ว ถึงแม้บางคนจะไม่เข้าใจในภารกิจท่านมีการโดนกล่าวหาว่าเป็นคอมมิวนิสต์บ้าง เป็นหัวหน้าคอมมิวนิสต์บ้าง อยากรได้พื้นที่ไว้ครอบครองทำประโยชน์ในทางธุรกิจบ้าง เมื่อเกิดแรงเสียดทานที่มาก ท่านก็มีหัวใจที่แกร่ง เป็นตัวอย่างให้ลูกศิษย์มีตัวอย่างที่เข้มแข็งและบริสุทธิ์ ร่วมกันพิทักษ์รักษาผืนป่าได้ด้วยความเรียบร้อยบริบูรณ์จนถึงปัจจุบัน

หัวใจหลักของพระสงฆ์นั้นไม่ได้มีหน้าที่ตัดไม้ทำลายป่า มีหน้าที่รักษาซึ่งเป็นระเบียบแบบแผนมาตั้งแต่ครั้งพุทธกาล พระพุทธเจ้าตรัสสอนให้อยู่กับป่า ปฏิบัติธรรมในป่า ฉะนั้น พระสงฆ์เมื่ออยู่ในป่าแล้วจะต้องรักษาป่า โดยเฉพาะส่วนพระวินัยที่กำกับไว้ คือ ให้รักษาป่า ไม่ให้ตัดป่าตัดต้นไม้ อยู่กับป่าเพื่อให้ป่าให้มันเป็นเครื่องสอน ท่านยกตัวอย่างว่า “อย่างต้นไม้ที่เราเห็นอยู่ในป่า เคยเห็นต้นไม้ทะเลาะกันมั๊ย ไม่เคยเห็นต้นไม้ทะเลาะกัน

เคঁตาย เคঁตายโดยธรรมชาติ ที่มาตายโดยคนทำลายนั้นเรียกว่าผิดธรรมชาติ เมื่อผิดธรรมชาติแล้วธรรมชาตีก็กลับมาทำลาย” ธรรมชาตียังสร้างต้นทุนที่ยั่งยืนให้กับชุมชนหมู่บ้าน คือ ได้สุขภาพที่แข็งแรง เพราะมีอากาศบริสุทธิ์ มีน้ำมีอาหารอุดมสมบูรณ์ รายจ่ายลดลง สร้างความมั่นคงและมั่นคงให้กับครัวเรือน อีกทั้งยังใช้พื้นที่ป่าเป็นสถานที่ปฏิบัติธรรมได้อีกด้วย ฉะนั้น ป่าจึงเป็นต้นทุนชีวิตและต้นทุนทางสังคม

ส่วนความสำคัญของการปฏิบัติงาน ท่านได้มีความจริงใจและตั้งใจเป็นที่ตั้ง ให้ความสำคัญต่อความเป็นหน้าที่ ประสานความร่วมมือกับตำรวจตระเวนชายแดน ทหารพราน อุทยานสัตว์ป่าและพันธุ์ไม้ กรมป่าไม้ ตลอดจนทหารอีก ๔ – ๕ หน่วย ร่วมกันปฏิบัติงานกับพระสงฆ์ทำงานถวายพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร รัชกาลที่ ๙ ซึ่งพระองค์โปรดเกล้าฯ รับไว้ในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สิ่งสำคัญในขับเคลื่อนหลักคือพระสงฆ์ เพราะพระสงฆ์มีความมั่นคงในพระธรรมวินัย ปฏิบัติตามคำสอนของพระพุทธเจ้าเป็นตัวอย่างแห่งความไม่เบียดเบียนกันและกัน

ภารกิจเหนือกิจสงฆ์ ความสำเร็จที่ยิ่งใหญ่

เป็นคำที่ทางช่องดำเนินรายการเป็นคนเรียบเรียงให้กับทางวัดว่า “ภารกิจเหนือกิจสงฆ์” เพราะพระสงฆ์มีความมุ่งมั่นที่จะดูแลป่า เป็นคำส่งเสริมถึงอุดมการณ์ของการรักษาป่าและให้กำลังใจพระสงฆ์ สิ่งสำคัญคือความเข้าใจธรรมชาติ เป็นธรรมชาติเป็นที่อยู่อาศัย ให้ความชุ่มเย็น พระเทพวชิรญาณโสภณ สอนว่า “กรรมฐานน้ำเย็น” ท่านประสงค์จะให้ใครก็ตามที่เข้ามาที่ตรงนี้ได้สัมผัสกับสิ่งที่ป็นธรรมชาติจริงๆคือธรรมะ เพราะธรรมะมีความเย็นมีความสงบ ถึงแม้ว่าจะมีอุปสรรคมากมายในการปฏิบัติศาสนกิจ โดยเผากุฎิ เผาศาลา โคนชุ่มยิง โคนปาระเบิด ก็สามารถผ่านพ้นมาได้ด้วยดีด้วยการอาศัยความอดทนและไหวพริบปฏิภาณ

สำหรับงานพัฒนา มีการทำงานสร้างกำแพงล้อมพื้นที่ป่า เพื่อป้องกันไม่ให้สัตว์ป่าเดินออกนอกพื้นที่ไปหากินมันสำปะหลังหรือพืชไร่ของชาวบ้านและเพื่อป้องกันสัตว์ป่าถูกชาวบ้านจับไปกิน รวมทั้งเพื่อป้องกันการตัดไม้ทำลายป่า หากเมื่อทำเสร็จแล้วจะมองเห็น

เป้าหมายได้ชัดว่าในสิ่งที่ทำมานั้นสามารถป้องกันภัยอันตรายและรักษาผืนป่าได้จริง การพัฒนาของพระสงฆ์ พระเทพวชิรญาณโสภณท่านยังได้สอนอีกว่า “หลักธรรมจริง ๆ แล้วใกล้ที่สุด ใกล้ชะจนคนเราคาดไม่ถึงว่าแม้แต่ลมหายใจอยู่ใกล้กับตัวเรามากที่สุด แล้วอยู่กับเรา บางคนยังไม่ได้นึกถึงเลยว่านี่คือเรา นี่คือนั่นที่เราอาศัยมาตั้งนาน กายกับใจเราได้มาจากไหน ได้มาจากแผ่นดิน แผ่นดินใครเป็นคนให้อยู่ ก็พระเจ้าแผ่นดินให้อยู่ ถ้าพระองค์ไม่ให้อยู่เราก็คืออยู่ไม่ได้ นี่ก็คือธรรมะทั้งหมด ธรรมะเริ่มต้นตั้งแต่พุทธศาสนาเราเจริญมาถึงชมพูทวีปถึงสยามประเทศ คำว่าสยามประเทศ ประเทศไทยเราทุกวันนี้ถ้าพูดถึงว่าถ้าขาดพระเจ้าแผ่นดินคงจะอยู่อย่าง ถ้าขาดศาสนาที่เป็นศาสนาทำให้ความชุ่มเย็นเกิดไม่ได้ มันก็อยู่ไม่ได้ ศาสนาที่ทำให้ความชุ่มเย็นให้เกิดขึ้นได้” ฉะนั้น ท่านจึงมีธรรมะอยู่กับตัวตลอด พัฒนาไว้ชุ่มเย็น พัฒนาคนให้เห็นธรรมะ

โครงการธนาคารน้ำ

ธนาคารอาหาร ธนาคารข้าว ธนาคารน้ำ ธนาคารผัก

ท่านให้ลูกศิษย์ทำมาแล้วนำข้าวมาเก็บไว้ใช้ในภารกิจฤดูร้อนหรือเมื่อควาขาดแคลน สงเคราะห์ญาติโยมในช่วงเดือนเมษายนหรือช่วงที่ขาดแคลน ทำในทุกมิติให้

เกิดความสมบูรณ์ ทำเป็นธนาคารข้าว ธนาคารน้ำ ธนาคารผัก มีการลงแรงช่วยกันทำ โดยท่านตั้งใจทำงานโดยไม่มีความเห็นเหนื่อย ถึงจะลำบากกายแต่ใจนั้นไม่ลำบาก เพราะอาศัยกรรมฐานน้ำเย็น จุดประสงค์ในการจัดทำธนาคารอาหาร ธนาคารข้าว ธนาคารน้ำ และธนาคารผัก นั้น เป็นปัจจัยพื้นฐานที่ผู้คนต้องบริโภคอยู่แล้ว การแบ่งปันเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เป็นการสร้างศรัทธา เป็นตัวอย่างที่ดีให้พุทธศาสนิกชน เมื่อคนมีอาหารบริโภคแล้ว กินอิ่มนอนหลับสบาย จะเกิดขึ้น เมื่อไม่ต้องทุกข์ใจด้านอาหาร สามารถพัฒนาด้านสมาธิได้ง่าย จิตใจได้สภาวะที่เย็น ไม่มีความเบียดเบียนกัน ไม่ทะเลาะกัน เกิดศรัทธาในพระพุทธรศาสนา มีความกลมกลืนอยู่ด้วยกันกับธรรมชาติ ทุกอย่างอยู่ด้วยกันได้ระหว่างมนุษย์ สัตว์และต้นไม้

๓๐๐ | พื้นที่ต้นแบบการสาธารณสุขเชิงสร้างสรรค์สร้างสังคมสุขภาวะ

“

ให้ค้นหาธรรมชาติจากภายในสู่ภายนอก หากมองจากภายนอก
จะเห็นเพียงภาพเท่านั้น ไม่เห็นธรรมชาติตัวจริง ธรรมชาติตัวจริง
คือความสงบ เป็นธรรมชาติที่อยู่กับผู้คนมายาวนาน

”

พระครูภาวนาวิมล วิ.

เจ้าคณะอำเภอเมืองนครปฐม (ธ)

เจ้าอาวาสวัดสระกะเทียม อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม

พระครูภาวนาวิมล วิ. ท่านได้เริ่มการพัฒนาวัดอย่างต่อเนื่องทั้งการปรับปรุงทัศนของวัด และการจัดการสอนเรื่องของการปฏิบัติธรรมเจริญสติภาวนาอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งได้สร้างศาลาปฏิบัติธรรม และโบสถ์หลังใหม่ สร้างวิหารหลวงปู่สามพี่น้อง อดีตเจ้าอาวาสผู้ก่อตั้งวัดสระกะเทียม เพื่อให้ชาวบ้านได้กราบไหว้บูชา สร้างกำแพงวัดใหม่เพื่อให้มีอาณาบริเวณที่ชัดเจน สร้างกุฏิพระสงฆ์เพิ่มอีก ๑ หลัง (๒ ชั้น จำนวน ๑๐ ห้อง) ไว้เป็นที่

รับรองพระอาคันตุกะทั่วไปที่แวะเวียนมาพักที่วัดสระกะเทียม ท่านได้ขยายพื้นที่วัดเพิ่มขึ้นอีก จนกระทั่งปัจจุบันวัดสระกะเทียม มีเนื้อที่

ที่ตั้งวัด	๑๓ แปลง	เนื้อที่ ๙๖ ไร่ ๓ งาน ๘๘ ตารางวา
ที่ธรณีสงฆ์	๑๓ แปลง	เนื้อที่ ๑๓๙ ไร่ ๗๑ ตารางวา
รวมทั้งสิ้น	๒๖ แปลง	เนื้อที่ ๒๒๕ ไร่ - งาน ๕๙ ตารางวา

ท่านมีปฏิปทาเคร่งครัดในพระธรรมวินัย เป็นผู้เรียบง่าย มุ่งเน้นการปฏิบัติเป็นส่วนมาก ทำวัตรเช้าและออกธำมณีเป็นประจำ แสดงพระธรรมเทศนาและจัดปฏิบัติธรรมให้พระภิกษุและสาธุชนได้มีโอกาสในการบำเพ็ญบุญกุศล และจัดการภายในบริเวณวัดให้มีความสะอาดร่มรื่น เหมาะสมแก่การปฏิบัติธรรม ตลอดถึงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีต้นไม้ชานาพันธุ์ให้ผู้คนได้ศึกษา

กิจการงานคณะสงฆ์และสาธารณสงเคราะห์

พระครูภาวนาวิมล ท่านได้พัฒนาทุกด้านของวัดสระกะเทียม มอบหมายนโยบายหรือวางกฎระเบียบต่างๆ ให้ครอบคลุมแก่การปฏิบัติที่เป็นการเอื้อต่องานคณะสงฆ์และการช่วยเหลือประชาชน สนับสนุนทางการศึกษาจะมีการมอบทุนให้กับโรงเรียนทั้งโรงเรียนมัธยมโรงเรียนวัด โรงเรียนประถม หรือทั้งอุดมศึกษา ก็จะมีเป็นบางกรณีหรือเป็นบางคน ส่วนทางด้านคณะสงฆ์ท่านจะสนองทางด้านงานการคณะสงฆ์อย่างเต็มที่ การใช้สถานที่ต่างๆ มีกิจกรรมประชุมต่างๆ เกี่ยวกับคณะสงฆ์และทางด้านของคณะสงฆ์ให้ความสงเคราะห์ที่ให้ความสนับสนุนการใช้สถานที่ การตรวจข้อสอบสนามหลวงภาค ๑๔ ได้รับเป็นเจ้าภาพสนองงานคณะสงฆ์ในระดับภาค

โครงการใหม่ที่ดำเนินการเกี่ยวกับการสาธารณสงเคราะห์ในช่วงวิกฤตการณ์สถานการณ์โควิด มีการแจกของชาวบ้าน หมู่บ้าน ในตำบลสระกะเทียม จัดแจกทุกหลังคาเรือน มีพระภิกษุหรือหน่วยงาน อสม. เข้าไปทำงานในด้านโครงการเยี่ยมผู้ป่วยติดเตียง สนับสนุนปัจจัยและสิ่งของที่สามารจัดสงเคราะห์ได้ พร้อมกันนี้ก็มีพระคิลานุปัฏฐากของวัดสระกะเทียมได้ร่วมดำเนินการในพื้นที่ โดยท่านพระครูภาวนาวิมล ดำเนินการสงเคราะห์ทุกด้าน หากญาติโยมแจ้งความประสงค์ ทางวัดมีความยินดีที่จะสงเคราะห์ช่วยเหลือ

๓๐๔ | พื้นที่ต้นแบบการสาธารณสุขสงเคราะห์สร้างสังคมสุขภาวะ

สิ่งที่มีมาเป็นระยะๆ คือกลุ่มของนักเรียนที่เข้ามารับการฝึกอบรมในโครงการต่างๆ ไม่ที่จะเป็นการจัดค่ายคุณธรรม จะมีเข้ามาเป็นระยะๆ จากการติดต่อของคณะครูอาจารย์ในโรงเรียนนั้นๆ ขอใช้สถานที่และใช้บุคลากรของวัดสระเกษียมนในการช่วยบรรยายให้กับเด็กนักเรียนได้รู้แล้วก็นำในการปฏิบัติธรรมต่างๆ

พระพุทธศาสนากับการส่งเสริมเรียนรู้ของประชาชน

วัดสระเกษียมนได้มีการสงเคราะห์ชุมชนและสาธุชนในทุกวันอาทิตย์ จัดปฏิบัติธรรมเปิดวัดให้เป็นศูนย์เรียนรู้ทางพระพุทธศาสนา เรื่องวิถีธรรมชาติ มีพิพิธภัณฑ์และสถานโบราณวัตถุที่มีหลักฐานปรากฏชัดเจนที่ชาวบ้านรู้จักในชื่อว่า “น้ำบ่อแร่” มีศิลา ก้อนศิลา อายุกว่า ๒,๐๐๐ ปี โดยสันนิษฐานว่าวัดสระเกษียมน่าจะเป็นเมืองเก่าที่มีความเจริญในสมัยก่อนแล้วมีการล่มสลายไปตามอายุและกาลเวลา เป็นผลให้ผู้สนใจทางโบราณวัตถุเข้าศึกษา และได้มาเรียนรู้ถึงขนบธรรมเนียมประเพณีต่างๆ นอกจากนั้นแล้ว ยังมีพื้นที่ป่าของวัดสระเกษียมน เพื่อให้ผู้ที่ต้องการปฏิบัติธรรมใช้โคนไม้เป็นที่พักอาศัยในการปฏิบัติธรรม มีการดูแลรักษาเป็นอย่างดีและเหมาะการพักผ่อนหย่อนใจ ศึกษาเรียนรู้วิถีธรรมธรรมชาติ

อีกโครงการ คือ การเข้าไปขับเคลื่อนโรงเรียนวิถีพุทธให้เป็นรูปธรรม เพื่อปลูกฝังศีลธรรม จริยธรรม คุณธรรม แก่เด็กเยาวชน ในเรื่องอัตลักษณ์วิถีพุทธในโรงเรียน เริ่มต้นแต่ผู้บริหารโรงเรียน และเด็กนักเรียนให้รู้จักคำว่าวิถีพุทธมากขึ้น และยกฐานะของโรงเรียนวิถีพุทธ

ให้สูงขึ้น พัฒนาเยาวชนเด็กและเยาวชนให้เป็นเด็กที่ดีของประเทศชาติต่อไป มีการจัดโครงการสานสัมพันธ์ระหว่างวัด บ้าน โรงเรียน (บวร) วัดสระเกษียมนได้สนับสนุนและมีส่วนร่วมในเรื่องต่างๆ เช่น การประชุม บวร การแสดงธรรมในโรงเรียน การจัดอบรมค่ายคุณธรรม โดยมีคณะครูอาจารย์ขอใช้

สถานที่และบุคลากรของทางวัดในการช่วยบรรยายธรรม บรรยายความรู้ และนำเด็กนักเรียนปฏิบัติธรรม และทำกิจกรรมสาธารณกุศลต่างๆ

ส่วนเรื่องการดูแลประชาชน ทั้งผู้ป่วยติดเตียงหรือผู้ป่วยทั่วไป ทางวัดประสานความร่วมมือกับ รพ.สต. โดยการอนุเคราะห์หุ้อุปกรณ์ทางการแพทย์ให้ รพ.สต. สระเกษียมน นำไปช่วยเหลือและดูแลผู้ป่วย

การทำงานและการสานประโยชน์

พระครูภาวนาวิมล ท่านได้เน้นย้ำในเรื่องของจิตสาธารณะแก่คณะทำงาน สร้างความสามัคคีการทำงาน เช่น งานอบรมพระวิปัสสนาจารย์ของคณะสงฆ์คณะธรรมยุต มาพระสงฆ์มาจากทุกจังหวัดของประเทศ คณะทำงานมีกระบวนการทำงานอย่างเป็นระบบ จัดการทุกอย่างให้เรียบร้อยเพื่ออำนวยความสะดวกให้การทำงานเป็นไปด้วยความราบรื่น

ส่วนการสงเคราะห์ญาติโยมในตำบล ได้มีการรวบรวมสรรพกำลังทั้งกำลังทางกายและกำลังทรัพย์ ช่วยกันจากทานหลายหมู่บ้าน ในช่วงสถานการณ์โควิด มีการทำงานที่ใช้จิตสาธารณะช่วยเหลือกัน จัดการความเป็นระเบียบเรียบร้อยให้ออกมาเป็นรูปธรรม สิ่งหนึ่งเป็นการทำงานที่เป็นความพิเศษ คือ การทำสมาธิให้มีความพร้อมต่อการปฏิบัติ และการจัดเขียนรายงานเป็นเอกสาร

ท่านเป็นผู้มีวัตรปฏิบัติสร้างความเลื่อมใสศรัทธาแก่พุทธศาสนิกชน ถึงแม้ว่าจะมีงานหรือกิจธุระมากมายเพียงไร แต่สิ่งหนึ่งยังคงปฏิบัติเป็นประจำ คือ การปฏิบัติธรรม ทำวัตรสวดมนต์ รับประทาน มอภมายคณสงงานได้ช่วยกันสร้างหลัก ๕ ส. ทำความสะอาดบริเวณวัด หอ้งน้ำ ลานวัด โรงครัว และยังนำพาจิตอาสา เจ้าหน้าที่วัด ประชาชนทั่วไป ได้พัฒนาจิตใจ ทำวัตรสวดมนต์ ภาวนา เป็นประจำทุกวัน

เครือข่ายการทำงาน

มี อบต. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน รพ.สต. เข้ามาส่วนการทำงานในช่วงการอบรมหรือการประชุมคณะสงฆ์ มีเจ้าหน้าที่ฝ่ายบ้านเมืองมาคอยอำนวยความสะดวก ทั้งการต้อนรับพระภิกษุสงฆ์และแขกผู้ใหญ่ การจัดสถานที่ การทำความสะอาด ส่งเสริมเกี่ยวกับเรื่องโครงการ บวร หรือ บ้าน วัด โรงเรียน วัดประชารัฐ มีการบูรณาการกันอยู่ตลอดเวลา ฝ่ายปกครอง มีส่วนงาน อบต. คอยสนับสนุนทั้งบุคลากรและอุปกรณ์ เช่น รถเก็บขยะ รถลากน้ำ กำนันและผู้ใหญ่ นำพาชาวบ้านมาช่วยกิจกรรมต่างๆ ภายในวัด เช่น การอบรมพระวิปัสสนาจารย์ การประชุมพระสังฆาธิการ วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา อีกทั้งยังมีสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติได้เข้ามาประสานงานติดต่อในเรื่องกิจการคณะสงฆ์

มีจิตอาสา มีแม่ชี แม่ครัว คอยอำนวยความสะดวก ช่วยเหลือจัดการให้พระสงฆ์มีความ

๓๐๖ | พื้นที่ต้นแบบการสาธารณสุขสงเคราะห์สร้างสังคมสุขภาวะ

เป็นสัปปายะ และการทำงานของวัดมีความคล่องตัว เช่น การจัดหาอาหาร การทำความสะอาด วัด การจัดเก็บภาชนะ การบัญชี การตกแต่งสถานที่ เป็นต้น

มี อสม. ประสานเรื่องการสาธารณสุข ในจุดคัดกรองช่วงสถานการณ์โควิด หรือมีการต่างๆ เช่น การอบรมพระวิปัสสนาจารย์ จะมีหน่วยบริการสาธารณสุขคอยประสานงานเมื่อเจ็บป่วยอาพาธ

สงเคราะห์เป็นการชั่วคราว คือ การให้วัตถุบางสิ่งบางอย่างในการช่วยเหลือเบื้องต้น สงเคราะห์ที่เป็นการยืนยาว เหมือนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า คือ ด้วยการให้ธรรมะ ด้วยการสอนภาคปฏิบัติธรรม

พระเทพวินยากรณ์

ที่ปรึกษาเจ้าคณะภาค ๑๖-๑๗-๑๘ (๘)

เจ้าอาวาสวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

จุดเริ่มต้นแห่งการพัฒนา

วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร หรือที่ชาวนครเรียกว่า วัดพระธาตุ โบราณสถาน สถานที่ศักดิ์สิทธิ์และเป็น มิ่งขวัญชาวเมือง นครศรีธรรมราชตลอดจน พุทธศาสนิกชนทั้งหลาย สัญลักษณ์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช ที่รู้จักกันแพร่หลายก็คือ พระบรมธาตุเจดีย์ ซึ่งตั้งอยู่ภายในวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร เนื่องจากเป็นที่บรรจุ พระบรมสารีริกธาตุของ

พระพุทธเจ้า ปัจจุบันกรมศิลปากรได้ประกาศ จัดทะเบียนวัดพระมหาธาตุเป็นโบราณสถาน นับเป็นปูชนียสถาน ที่สำคัญที่สุดแห่งหนึ่งของภาคใต้ ซึ่งมีประเพณีผ้าขึ้นธาตุ หมายถึง การนำ ผ้าผืนยาวขึ้นไปห่มองค์พระบรมธาตุเจดีย์ในวันสำคัญทางศาสนา ชาวนครได้ร่วมมือร่วมใจกัน บริจาคเงินตามกำลังศรัทธา นำเงินที่ได้ไปซื้อผ้ามาเย็บต่อกันเป็นแถวยาวนับพันหลา แล้วจัด เป็นขบวนแห่ผ้าขึ้นห่มพระบรมธาตุเจดีย์ ผ้าที่ขึ้นไปห่มองค์พระบรมธาตุเจดีย์เรียกว่า “ผ้าพระ บฏ” (หรือ พระบต) นิยมใช้สีขาว สีเหลือง สีแดง สำหรับผ้าสีขาวนิยมเขียนภาพเนื้อหาเกี่ยว กับพุทธประวัติตั้งแต่ประสูติ เสด็จออกบรรพชา ตรัสรู้ ปฐมเทศนา และปรินิพพาน ประเพณี แห่ผ้าขึ้นธาตุเป็นเอกลักษณ์ประจำเมืองนครศรีธรรมราช แก่นแท้อยู่ที่การบูชาพระพุทธเจ้า อย่างใกล้ชิด โดยใช้องค์พระบรมธาตุเจดีย์เป็นตัวแทน

พระเทพวินยาภรณ์ เจ้าอาวาสวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร จ.นครศรีธรรมราช และ รองเจ้าคณะภาค ๑๖-๑๗-๑๘ (ธ) เป็นพระเถระชั้นผู้ใหญ่อีกรูป ได้รับการยกย่องว่าเคร่งครัด ระเบียบวินัย มีวัตรปฏิบัติเรียบง่าย ปฏิปทางดงามเป็นที่เลื่อมใสศรัทธา ซึ่งท่านได้เจริญรอย ตามอดีตเจ้าอาวาส พระธรรมรัตโนภาส (ประดับ โอภาโส) ในการปฏิบัติศาสนกิจที่ก่อเกิด ประโยชน์อย่างมหาศาลต่อศาสนิกชนเรื่อยมา

หลักการทำงาน

การขับเคลื่อนปฏิบัติศาสนกิจ ผ่านกิจกรรม โครงการต่างๆของวัดพระมหาธาตุ วรมหาวิหาร ของท่านพระเทพวินยาภรณ์ โดยท่านได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องตามรอย แนวคิดของอดีตเจ้าอาวาสของท่านพระเดชพระคุณพระธรรมรัตโนภาส ได้บุกเบิกและให้ความสำคัญ ได้แก่ โดยประการแรก เรื่องการสาธารณสงเคราะห์ศึกษา ท่านมีแนวคิดที่ว่า การศึกษา

เป็นเรื่องทำคนให้เป็นคน ทำมनुษย์ให้เป็น มนุษย์ แล้วก็ผู้ที่มีการศึกษา เหมือนกับว่านก ที่มีขน ถ้าไม่ได้รับการศึกษาก็เหมือนกับนกที่ ไม่มีขน นกมีขนกับนกไม่มีขนต่างกัน เป็นการ ส่งเสริมให้เกิดการช่วยคนดีด้วยโอกาส เริ่ม จากการจัดโครงการบวชบรรพชาสามเณร

เรียกว่า บวชเรียน ประการที่สอง การช่วยเหลือส่งเสริมการศึกษากับเด็กที่เป็นฆราวาสที่ด้วย โอกาส ไม่มีเงิน ได้เปิดโอกาสให้ได้รับการศึกษา โดยโครงการนี้ได้ช่วยเหลือตั้งแต่ระดับอนุบาล ไปถึงมัธยมศึกษา โดยก่อตั้ง โรงเรียนปริยัติธรรมสายสามัญ อีกทั้งในระดับอุดมศึกษาได้ก่อตั้ง

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช และเปิดดำเนินการจัดการเรียนการสอนมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๕ มีสถานที่ตั้งอยู่ภายในวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งวิทยาเขตแห่งนี้ได้ดำเนินการก่อตั้งโดย พระธรรมรัตโนภาส (ประดับ โอภาโส) อดีตเจ้าอาวาสวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร อดีตเจ้าคณะจังหวัดนครศรีธรรมราช (ธรรมยุต) ได้เล็งเห็นว่า มีพระภิกษุ-สามเณรในส่วนภูมิภาคเป็นจำนวนมาก ที่มีความประสงค์จะศึกษาเล่าเรียนในระดับอุดมศึกษา แต่ไม่สามารถเข้าไปศึกษาเล่าเรียนในมหาวิทยาลัยสงฆ์ส่วนกลางที่กรุงเทพมหานครได้ เนื่องจากข้อจำกัด คือ การที่พระภิกษุสามเณรต่างจังหวัดจะหาวัดที่พักอาศัยในกรุงเทพฯ ได้นั้นค่อนข้างลำบาก จึงได้ขอขยายวิทยาเขตออกมาตั้ง ณ วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช อันเป็นเมืองศูนย์กลางของภาคใต้ และได้นำเอาพระนามของพระเจ้าศรีธรรมมาโคกราช ปฐมกษัตริย์ของเมืองนครศรีธรรมราชในอดีต และทรงเป็นผู้สร้างพระบรมธาตุเจดีย์อันเป็นปูชนียสถานสำคัญของจังหวัดนครศรีธรรมราช มาเป็นชื่อของวิทยาเขตเพื่อเป็นมงคลนาม ซึ่งทางมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช ได้ผลิตบัณฑิตทั้งในระดับปริญญาตรีและปริญญาโทออกไปรับใช้พระพุทธศาสนาและสังคมมาแล้วเป็นจำนวนมาก ต่อมาเมื่อวันที่ ๖ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๔ วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช ได้ย้ายที่ตั้งมาอยู่ภายในวัดป่าห้วยพระ ตำบลนาพรุ อำเภอพระพรหม จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งขณะนี้ได้ดำเนินการก่อสร้างอาคารเพิ่มขึ้น เพื่อเป็นการรองรับการขยายตัวของวิทยาเขตอุดมศึกษา ประการที่สาม การปกครองเกี่ยวกับเรื่องของวินัย ได้ขับเคลื่อนกิจกรรม เข้าวัดปฏิบัติธรรมวินัยของพระ ภิกษุสามเณร โดยจัดโครงการ อบรมส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักธรรมวินัย ถือได้ว่าเป็นตัวนำการขับเคลื่อน ประการที่สี่ การสาธารณสุขการเรื่องการก่อสร้าง โดยได้มีการพัฒนาก่อสร้าง และจัดแบ่งเขตพุทธาวาส เขตสังฆาวาส เป็นสัดส่วน ในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ

และยังมีพิพิธภัณฑ์วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร ท่านมีหลักการบริหาร ๒-๓ ประการ ได้แก่ ๑) เป็นการเก็บรักษาวัตถุโบราณเพื่อให้คนรุ่นหลังได้เห็นได้รับทราบ ๒) เรื่องประวัติศาสตร์ ซึ่งบางคนที่ไม่รู้จะได้มารู้ ๓) เป็นเมืองท่องเที่ยวได้ เป็นสิ่งที่ชาวต่างชาติต่างจังหวัดมาดูมาชม เป็นการท่องเที่ยวไปในตัวด้วย ซึ่งเป็นพิพิธภัณฑ์แห่งแรกของจังหวัด

นครศรีธรรมราช ตั้งอยู่ในวิหารเขียนและวิหารโพธิ์ลังกา เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญของภาคใต้

และยังรวบรวมจัดแสดงศิลปวัตถุและของหายากที่พบในจังหวัดนครศรีธรรมราชและจังหวัดใกล้เคียง โดยมีจำนวนมากที่สุด คือ พุทธบูชาและเครื่องประดับ จึงกลายเป็นทั้งแหล่งสะสมมรดกวัฒนธรรมของพุทธศาสนิกชนชาวปักษ์ใต้ และเป็นพยานวัตถุที่มีการสะท้อนความเชื่อในทางพระพุทธศาสนาในสมัยโบราณ โดยเฉพาะการบูชาพระบรมธาตุ

ในส่วนของความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร นั้น ท่านได้มีการจัดความสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างชุมชนกับวัดอย่างต่อเนื่อง จากการขับเคลื่อนโครงการอบรมคุณธรรม จริยธรรม โดยเปิดให้เด็กนักเรียนเข้ามาร่วมอบรมได้ทุกวัน เกิดจากการให้ความสำคัญและคุณค่าของ การศึกษา ทำให้เกิดการสร้างคน สร้างวิทยากร สร้างบุคลากรที่จะให้การอบรมจากพระสงฆ์บ้าง หรือจากที่ศึกษาไปแล้วที่ยังอยู่ก็ช่วยกัน ส่วนที่ศึกษาไปแล้วได้ไปประกอบอาชีพก็เกิดจากสิ่งเหล่านี้ เพราะฉะนั้นถือว่า วัดมีส่วนเข้าถึงชุมชนในหลายชุมชนด้วยกัน หลากหลายจากโรงเรียนต่าง ๆ ในจังหวัด โรงเรียนต่าง ๆ โดยมากจะมาเข้าร่วมกิจกรรมในวัดนี้ เนื่องจากความพร้อมของวัดมี วัดอื่นไม่ค่อยมี เมื่อเข้ามาแล้วก็ได้รับการฝึกฝน อบรม สมบูรณ์ ไม่ขาดตกบกพร่อง เครื่องมือใช้สอนก็ทันสมัยทันโลกทันเหตุการณ์ หรือว่ากลุ่มนักเรียน นักศึกษา กลุ่มเยาวชน โดยมากจะได้เรื่องคุณธรรมจากนี้ไป

หลักคิดในการบริหารจัดการ โดยหลักการสำคัญการทำงานตรงนี้ต้องใจถึง ทุกคนที่จะเข้ามาช่วยในกลุ่มนี้ก็ต้องใจนึกเลง ใจไม่เห็นแก่ได้ ไม่เห็นความลำบากทุกข์ยาก เป็นต้น แต่ถ้าเรายังเห็นแก่ความลำบาก มาพบกับความลำบากแล้วก็แล้ว อย่างนี้ไม่ได้ คล้าย ๆ ว่าให้คนที่มาร่วมกับเราต้องเป็นนักสู้ ช่วยให้เดินในทางที่จะรักษาตัวให้ปลอดภัย

หลักคิดในการเผยแผ่และสื่อสารพระพุทธศาสนา โดยการให้ประชาชนรู้จักคำสอนในทางพระพุทธศาสนา ให้เข้าใจว่าศาสนาสามารถช่วยอะไรได้บ้าง โดยความต้องการให้ช่วยเหลือ เพราะเราสามารถเข้าถึงญาติโยมจากลูกหลาน และเยาวชน จากนักเรียน นำเรื่องเหล่านี้ไปขยายต่อสิ่งที่ได้จากวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร จากโรงเรียนปริยัติธรรมวัดพระมหาธาตุ เป็นต้น

ดังนั้นท่านจึงมีเป้าหมายและอุดมการณ์การให้การ ศึกษาทางธรรม โดยคาดหวังให้ภิกษุสามเณรสามารถได้เปรียญธรรม ๙ ประโยค และเรื่องการศึกษาบาลี นักธรรมบาลี เป็นเรื่องที่ต้องมีการเผยแผ่ปลูกฝังกันและช่วยกัน แล้วก็การศึกษาของฆราวาส ก็คือ ธรรมศึกษา แล้วก็การศึกษาต่าง ๆ ที่เป็นเรื่องของพระไตรปิฎก เรื่องของกรรมฐาน สำนักปฏิบัติธรรม และการขยายการศึกษาระดับอุดมศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมา โศกราช

ความสำเร็จที่เกิดขึ้น

ท่านมุ่งเน้นการพัฒนาด้านการศึกษาก่อนเป็นหัวใจ การพัฒนาอะไรก็ตามต้องเริ่มพัฒนาที่คน การพัฒนาคนต้องเริ่มต้นจากการให้การศึกษา ให้การอบรมทั้งวิชาความรู้ในเรื่องวิชาชีพ และสำคัญที่สุดคือวิชาชีวิต คือการฝึกฝนอบรมจิตใจของตน ถ้าเราให้การศึกษาเฉพาะวิชาชีพ วิชาของโลกอย่างเดียว เหมือนกับมีตาข้างเดียว แต่ถ้าเราให้ทั้ง ๒ ทาง คือทั้งทางโลกและทางธรรม เป็นส่วนสำคัญมาก เพราะการศึกษาเป็นส่วนทำให้คนพัฒนา และทำอะไรต่างๆ เจริญก้าวหน้าได้เพราะการศึกษา ฉะนั้นการศึกษาจึงถือเป็นหัวใจของการพัฒนา

ท่านเป็นผู้เสียสละอย่างที่ได้กล่าวไว้ว่า “มิเพื่อให้ ได้เพื่อแจก แยกเพื่อสบาย ตายเพื่ออยู่” ก็คือมีอะไรมาเพื่อให้ เพื่อสงเคราะห์ เพื่อช่วยเหลือ ไม่ใช่เอามาเพื่อสะสม เพราะฉะนั้น

แม้แต่โรงเรียนทุกระดับ ท่านจะช่วยเหลือเด็กโรงเรียน เพราะท่านมีบารมีพอจะช่วยให้ได้ว่าโรงเรียน แม้แต่โรงเรียนพระธาตุ ไปสร้างอาคาร มหาวิทยาลัยเอง ท่านอุปถัมภ์ทุกอย่าง โรงเรียนมูลนิธิ ที่เป็นโรงเรียนการกุศลของวัด มีปัญหาท่านก็เข้าไปแก้ นั่นคือความ

เป็นผู้นำ คือเสียสละ และท่านยังมีความเป็นผู้นำอีกประการหนึ่งของการจัดการ ท่านมอบอำนาจให้แล้วท่านจะไม่เข้าไปก้าวกาย ท่านมอบแล้วท่านก็กำกับห่าง ๆ มีปัญหาอะไรก็เข้าไปปรึกษาท่าน ท่านจะแก้ไขให้ นี่คือการมอบอำนาจให้แล้วก็บุคคลที่รับมอบอำนาจนั้นก็มิสิทธิ์บริหารจัดการได้อย่างเต็มที่ ก็ถือว่าในส่วนของการเป็นภาวะการเป็นผู้นำที่ท่านมองเห็นการไกล แล้วก็สิ่งสำคัญก็คือว่าในการทำงาน บางครั้งอาจจะมีปัญหาอุปสรรค ท่านพร้อมที่จะช่วยเหลืออยู่แล้ว เมื่อท่านสั่งให้ไปทำงาน คนที่ทำงานก็อุ้มใจเมื่อมีผู้ใหญ่พร้อมที่จะช่วยเหลือ พร้อมที่จะแก้ปัญหาให้อยู่ นี่ก็ถือว่าภาวะการเป็นผู้นำที่รู้จักการบริหารจัดการ รู้จักใช้คน แล้วก็รู้จักเสียสละ สิ่งสำคัญคือเสียสละ

ปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไข

การสืบทอดพระพุทธศาสนา ผู้ที่จะสืบทอดได้ก็ต้องเป็นบุคลาการที่มีคุณภาพ ถ้าบุคลาการไม่มีคุณภาพพมาอยู่ไม่ได้เป็นการสืบทอดพระพุทธศาสนา อาจจะเป็นการทำลายพระพุทธศาสนา เพราะการรักษาพระพุทธศาสนาคือการทำความดีของพระของเณร คุณภาพของพระของเณรเกิดจากการศึกษา ทั้งทางโลกและทางธรรม พระก็มีการศึกษาทางโลกด้วย

สิ่งสำคัญตอนนี้ก็คือจำนวนปริมาณของพระสงฆ์ สามเณรค่อนข้างที่จะลดน้อยลง ในการเข้ามาบวชเรียนเหมือนสมัยรุ่นก่อน ไม่มีแล้ว หายาก ซึ่งกว่าจะได้มาก็เหนื่อย ที่นี้กลุ่มเป้าหมายทั้งนักธรรม ทั้งบาลี ทั้งปริยัติสามัญ ก็คือกลุ่มเป้าหมายเดียวกัน ก็คือคนเดียวกัน เรียนทั้ง ๓ ด้าน นักธรรมก็ต้องเรียน บาลีก็ต้องเรียน ปริยัติสามัญก็เรียน บางครั้งถ้าคนที่ไม่มีความเพียรจริง ๆ เพราะยังปัจจุบันมีตัวปัญหาอุปสรรคคือเทคโนโลยี มือถือ เกมส์ เป็นปัญหาสำคัญสำหรับนักเรียนบาลี เพราะเด็กรุ่นใหม่พอไปเล่นอย่างนี้แล้ว จิตใจที่จะมาจดจ่อกับหนังสือยากมาก บังคับก็ไม่ค่อยได้ นี่ก็เป็นปัญหา ยกเว้นว่าสำนักไหนที่มีความเข้มงวด ควบคุม ชัดเจน จึงจะทำให้การศึกษาบาลีนั้นประสบผลสำเร็จได้ และอีกปัญหาสำคัญคือ เรื่องค่าใช้จ่ายการเดินทางมาเรียนแต่ละสำนัก เพราะส่วนใหญ่จะฐานะยากจน

ภาคีเครือข่ายและกลไกการบูรณาการ

ท่านเน้นการทำงานแบบมีส่วนร่วมกับทุกภาคส่วนจนทุกวันนี้ วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร ถือได้ว่าเป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวจังหวัดนครศรีธรรมราชและจังหวัดใกล้เคียง โดยมีหน่วยงานภาคีเครือข่ายต่างๆทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชนต่างก็เกิดความศรัทธามาร่วมสนับสนุนดำเนินกิจกรรมต่างๆมากมาย มีการจัดตั้งกลไกรูปแบบของคณะกรรมการในการดำเนินแต่ละกิจกรรม อาทิ คณะกรรมการจัดการศึกษา คณะกรรมการสร้างพิพิธภัณฑ์ และหน่วยงานที่เข้ามามีส่วนร่วม ช่วยเหลือเกื้อกูล ทั้ง สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ที่เกี่ยวข้องกับโบราณสถาน โบราณวัตถุ ก็อยู่ภายใต้การดูแลของ กรมศิลปากร หากมีการบูรณะปฏิสังขรณ์วัด ก็จะร่วมด้วยช่วยกัน โดยกรมศิลปากรจะสนับสนุนงบประมาณ ทางวัดให้การสนับสนุนการบูรณะ ก็ประหยัดงบประมาณได้ ซึ่งเรื่องนี้ถือว่าวัดต้องดูแลความรับผิดชอบ เรื่องความสะอาด และ ความปลอดภัย

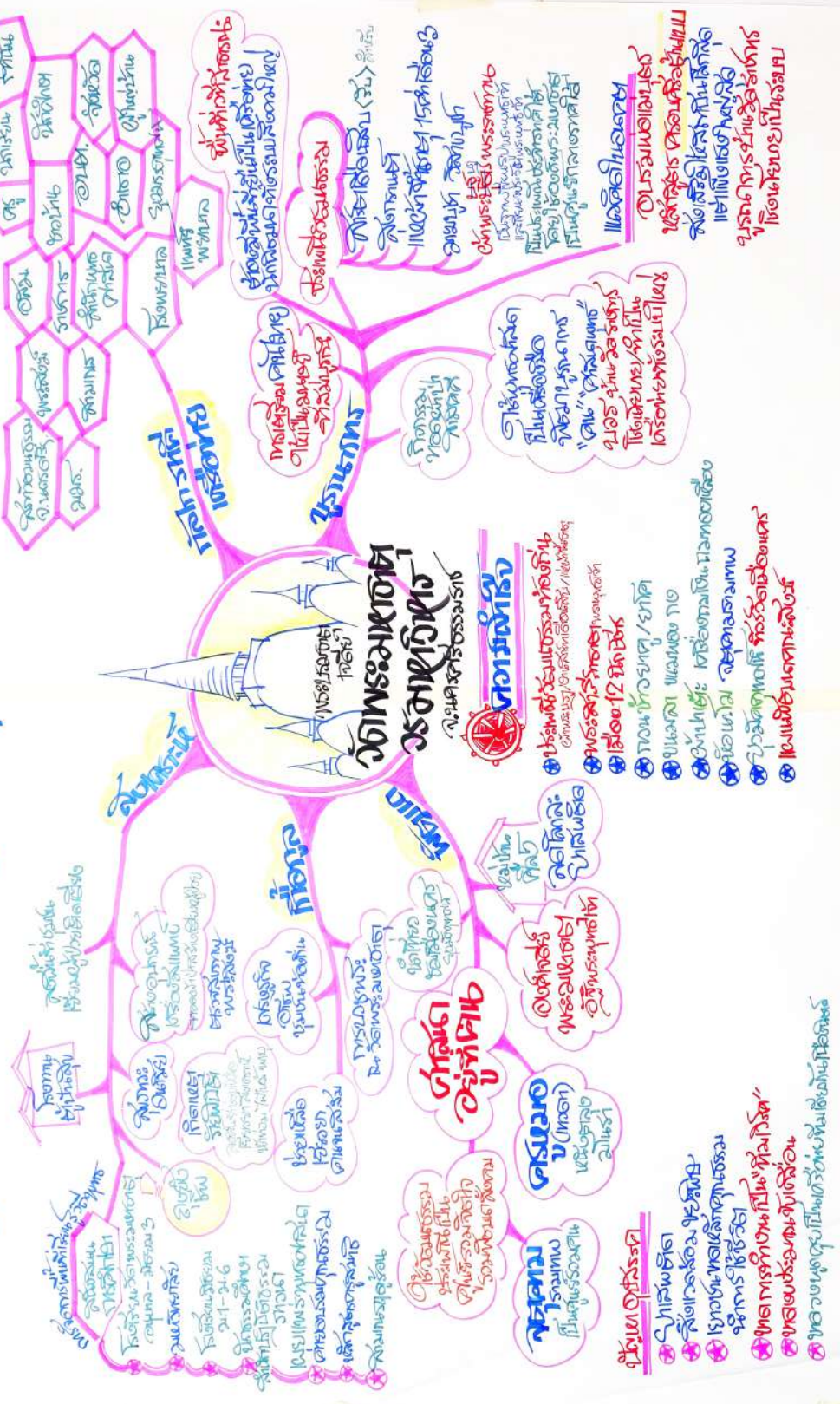
ดังนั้น วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร จึงมีคุณค่าและความสำคัญที่เกิดขึ้นจากการพัฒนา ด้านต่างๆ ได้แก่ ๑. เป็นมรดกทางวัฒนธรรมในเรื่องของพระพุทธศาสนา ๒. เป็นประวัติศาสตร์ เป็นสิ่งยืนยันได้ว่าชาติไทยไม่ด้อยกว่าคนอื่น ๓. ทำให้นิสิตนักศึกษา เกิดการเรียนรู้ในเรื่องของวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนา ๔. เป็นศูนย์รวมใจของพุทธศาสนิกชนที่จะทำให้ชาติไทยมีความสามัคคี ที่จะทำให้ชาติไทยบ่งบอกถึงรากเหง้า นี่คือนี่สิ่งที่สมควรอนุรักษ์ รักษาไว้ สืบต่อไป

๓๑๕ | พื้นที่ต้นแบบการสาธารณสุขเคราะห์สร้างสังคมสุขภาวะ

มีโอกาสได้เปิดพื้นที่วัดพระมหาธาตุให้เขาเรียน
ให้เขามีที่ไปทำที่ศึกษา ทำให้บ้านเมืองมีผู้รู้
มีนักปราชญ์ นักการศาสนา มีใช้น้อย

เวทีพิเศษแห่งเมืองหลวงแห่งใหม่ (เทศบาลนครขอนแก่น) เทศบาลนครขอนแก่น จ.ขอนแก่น

สงฆ์ช่วยผู้ประสบภัยน้ำท่วม

นายสุกรีพงษ์ วสุโสภากพล

รองเลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ

“หน่วยงานภาคีองค์กรร่วมกันจับมือและขับเคลื่อนร่วมกัน โดยมีเป้าหมายชัดเจน คือ พระแข็งแรง วัดมั่นคง ชุมชนเป็นสุข โดยมีธรรมนูญสุขภาพพระสงฆ์แห่งชาติ ซึ่งประกาศใช้ตั้งแต่ปี ๒๕๖๐ เป็นเครื่องมือและแผนงานหนุนเสริมการขับเคลื่อนในระดับพื้นที่ต่อไป

นายแพทย์ประจักษ์วิช เล็บนาค

รองเลขาธิการสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ

“ สปสช. สสส. สช. และอีกหลายๆ ส. ในกระทรวงสาธารณสุขมีการทำงานร่วมกัน ด้วยความคาดหวังว่า พระคุณเจ้าจะมีสุขภาพที่แข็งแรง เป็นหลักเป็นที่พึ่งของชุมชน เป็นทั้งวัดและชุมชนเข้มแข็ง จะทำให้ประเทศเรามีความอุดมสมบูรณ์ มีสุขภาพที่แข็งแรง

ดร.ประกาศิต กายะสิทธิ์

รองผู้จัดการสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ

“พระสงฆ์ในฐานะเป็นปูชนียบุคคลที่เผยแพร่หลักธรรมคำสอนที่สามารถสร้างสังคมสุขภาวะได้ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ รู้สึกยินดีเป็นอย่างยิ่ง ได้มีโอกาสสนองงานพระศาสนาตามการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาฝ่ายสาธารณสุขสงเคราะห์เพื่อประโยชน์แก่การสร้างเสริมสุขภาพและสังคมสุขภาวะของประชาชน

พระธรรมราชานุวัตร

เจ้าอาวาสวัดโมลีโลกยาราม เจ้าคณะภาค ๑๐

โครงการพระสงฆ์นักพัฒนาการสาธารณสุขสงเคราะห์ มีเพื่อส่งเสริมให้วัดเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาและที่สำคัญก็คือต้องพัฒนาขีดความสามารถของเราด้วย

หวังว่างานสาธารณสุขสงเคราะห์ของเราจะยืดยาว เขาเรียกว่า **มีการพัฒนาที่ยั่งยืน** การพัฒนาทุนมนุษย์ ทุกๆ งานของปฎิรูปมุ่งไปสู่การพัฒนาขีดความสามารถ ขีดความสามารถของผู้ปฏิบัติ งานสาธารณสุขสงเคราะห์เรียกว่า **พัฒนาขีดความสามารถของนักสังคมสงเคราะห์ฝ่ายพระสงฆ์**

พระเทพเวที

เจ้าคณะภาค ๖

รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

“ชุดสิทธิประโยชน์ว่าด้วยฐานข้อมูลด้านสุขภาพคณะสงฆ์ คือสิทธิที่พระสงฆ์พึงได้จากภาครัฐ และหน่วยงานภาครัฐจะเข้ามาช่วย ๑. พระสงฆ์ช่วยเหลือตัวเองด้านสุขภาพ ๒. ภาครัฐมาช่วยพระสงฆ์ในด้านรักษาสุขภาพ และ ๓. พระสงฆ์ต้องลุกขึ้นมาเป็นตัวอย่างในเรื่องของสุขภาพให้กับสังคม

พระเทพวัชรเมธี

อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

รองเจ้าคณะภาค ๖-๗ (ธ)

“ การสร้างสังคมสุขภาวะในแต่ละพื้นที่นั้นต่างก็มีองค์ประกอบแตกต่างกันออกไป ทั้งในแง่ของชุมชน

ของสังคม สิ่งแวดล้อม ดังนั้น การพัฒนาต้องผ่านกระบวนการศึกษาเรียนรู้จนเข้าใจอย่างถ่องแท้ถึงคุณสมบัติพื้นฐานของสังคมนั้นๆ และยังต้องเข้าถึงสภาพปัญหาและข้อมูลสำหรับการพัฒนาอย่างรอบด้าน รู้สิ่งใดควรคงจะรักษาไว้ รู้สิ่งใดควรปรับปรุงแก้ไข และก็รู้สิ่งใดสร้างเสริมควรให้เกิดให้มีขึ้น

สมเด็จพระมหาธีรจารย์

กรรมการมหาเถรสมาคม

เจ้าอาวาสวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ราชวรมหาวิหาร

ประธานฝ่ายสาธารณสงเคราะห์ของมหาเถรสมาคม

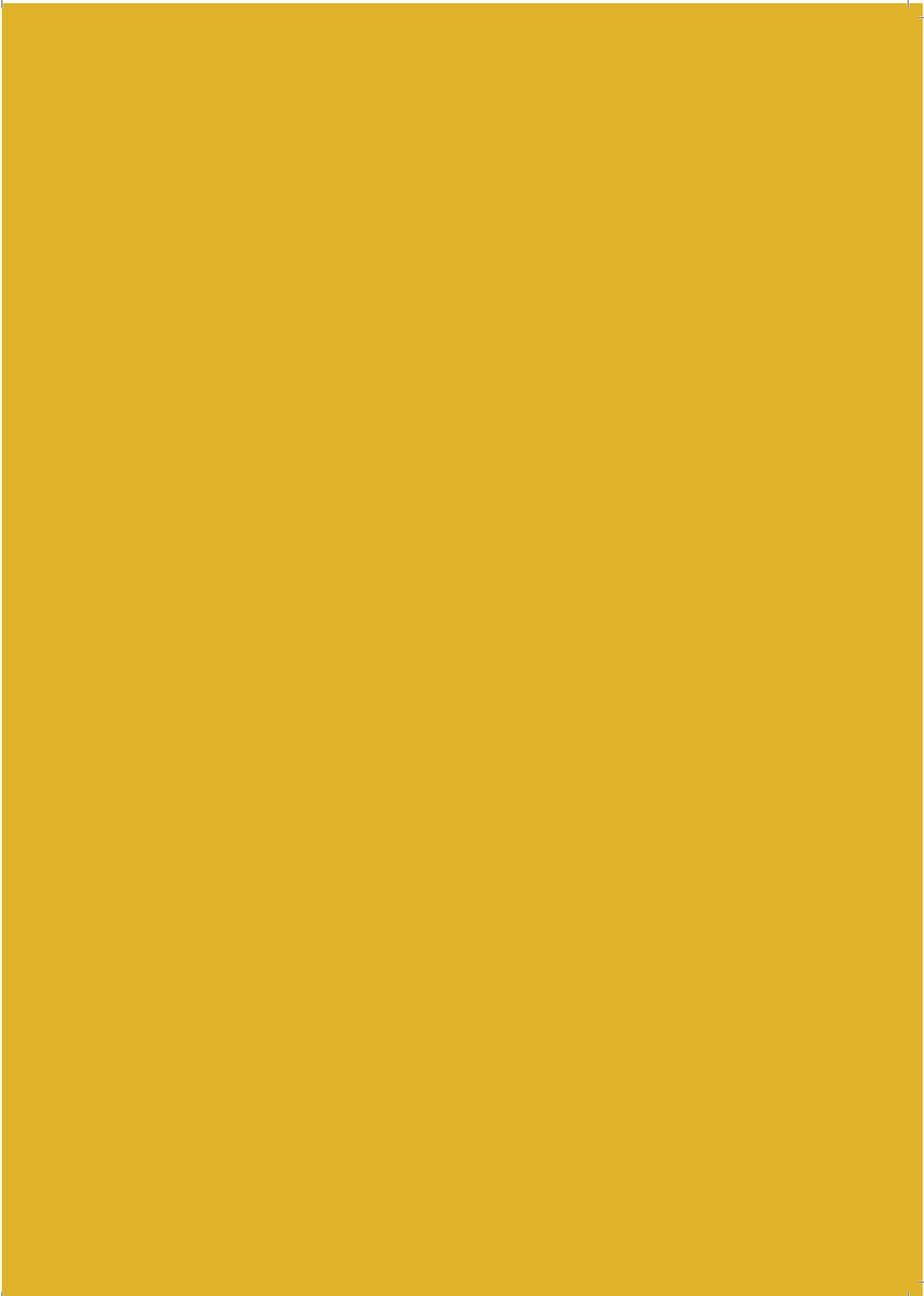
“ พระพุทธศาสนาภายใต้พระพุทธบารมีธรรม ได้มีส่วนในการขับเคลื่อนบำบัดทุกข์บำรุงสุขและพัฒนาคุณภาพชีวิตของมวลมนุษยชาติ เป็นที่ประจักษ์ว่าหลักธรรมคำสอนและแนวทางปฏิบัติในพระพุทธศาสนานั้น สามารถประยุกต์ใช้ในการพัฒนาชีวิตของประชาคมโลกได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักการสาธารณสงเคราะห์ที่เป็นส่วนหนึ่งขององค์ภาพของกิจการคณะสงฆ์ไทยภายใต้นามว่า **มหาเถรสมาคม** ”

พระพรหมบัณฑิต

กรรมการมหาเถรสมาคม เจ้าอาวาสวัดประยุรวงศาวาส

การพัฒนาที่ยั่งยืนซึ่งเป็นภารกิจของสาธารณสงเคราะห์ต้องครบถ้วน ๔ ได้แก่ ๑. **กายภาวนา** การพัฒนาด้านกายภาพ กายภาพนี้ไม่ใช่เฉพาะร่างกายเรา รวมถึงเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม เขาเรียกการพัฒนาที่ยั่งยืนด้านกายภาวนากายภาพ ๒. **ศีลภาวนา** การพัฒนาด้านศีลธรรมก็คือการพัฒนาด้านสังคม คำว่าสังคมสันติสุขใน อ.ป.ต. จะอยู่ในศีลภาวะ ๓. **จิตภาวนา** ก็คือการพัฒนาคุณสมบัติของจิตให้มีคุณธรรม เช่น ความรัก สามัคคี เมตตา พรหมวิหาร เป็นต้น รวมถึงทำอย่างไรให้มีจิตอาสา ๔. **ปัญญาภาวนา** คือการพัฒนาปัญญา ครบ ๔ ด้านเมื่อไหร่เรียกว่า **การพัฒนาที่ยั่งยืนตามหลักพระพุทธศาสนา**

ติดตามผลงาน พระสงฆ์นักพัฒนาการสาธารณสุขสงเคราะห์ ได้ที่

สำนักงานโครงการพระสงฆ์นักพัฒนาการสาธารณสุขสงเคราะห์
กับพื้นที่ต้นแบบการสร้างสังคมสุขภาวะ

วัดยานนาวา แขวงยานนาวา เขตสาทร กรุงเทพมหานคร ๑๐๑๒๐

pwdm.institute@gmail.com

[pwmonk](https://www.facebook.com/pwmonk)

[@pwmonk](https://www.line.me/@pwmonk)

www.pwmonk.com

พระสงฆ์นักพัฒนา
การสาธารณสุขสงเคราะห์
กับพื้นที่ต้นแบบการสร้างสังคมสุขภาวะ

สสส
สำนักงานกองทุนสนับสนุน
การสร้างเสริมสุขภาพ